Bolonia
1568

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
20 F
17

D. LEONIS EIVS NOMINIS I· ROMANI· PONTIFICIS, OB EXCELLENTEM ERVDITIONEM ET INSIGNEM VITAE SANCTIMONIAM, IAM OLIM MAGNI COGNOMEN OBtinentis, Opera, quæ quidem haberi potuerunt, omnia, magno labore ad manuſcriptorum codicum fidem à permultis, iiſq; fœdis mendis nunc denuò repurgata, per F. Laurentium Surium Carthuſianum: cuius etiam ſtudio iam recèns acceſſerunt Quinq; eiuſdem Leonis Epiſtolæ, hactenùs prælo non commiſſæ.

HIS ADIVNXIMVS D. LEONIS IX. AEQVE Romani Pontificis eruditas aliquot lucubrationes, nunquàm antehac typis excuſas.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMAN.

Cum INDICE nouo ac copioſo.

COLONIAE AGRIPPINAE.
APVD IOANNEM BIRCKMANNVM.
ANNO SALVTIS M. D. LXVIII.

Cum Gratia & Priuilegio Cæſa. Maieſtatis.

IOANNES DEI GRATIA POSTVLATVS AC CONFIRMATVS IN EPISCOPVM ECCLESIAE OSNABRVGENSIS.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, ET ILLVSTRISS. PRINCIPI AC DOMINO, D. IOANNI EPISCOPO MONASTERIENSI, ADMINISTRATORI OSNABRVGENSI ET POſtulato Eccleſiæ Paderbornenſis, Comiti in Hoya & Bruchauſen, Domino ſuo clementiſsimo.

S. P. D.

CVM ante annos aliquot in corrigendis D. Leonis reuerà Magni, eius nominis primi Romani pontificis operibus, horis ſucciſiuis permultum temporis ac operæ poſuiſſem, præſul ampliſsime, idemq́ doctiſsime ac integerrime, iamq́ eò ventum eſſet, vt de excellenti aliquo heroe, cuius auſpicijs, quemadmodùm iam more comparatum videmus, tantus pontifex non paulò quàm vnquàm antehac caſtigatior prodiret in publicum, cogitatio mihi ſuſcipienda foret, commodum euenit, vt apud me Tuæ Celſitudinis laudes non ſemel prolixè & honorificè proſequeretur vir honeſtus, huius Agrippinenſis Coloniæ ciuis ac bibliopola, Ioannes Byrckmannus, tuæ amplitudinis, vt animaduerti, cumprimis ſtudioſus. Cùm igitur multa ille mihi narraſſet de T.C. præclaris eximijsq́ animi dotibus, de inſigni ac multiplici eruditione, de multarum linguarum haud vulgari cognitione & peritia, equidem non immeritò facilè permotus fui, vt quicquid in beatiſsimi Leonis elegantiſsimis lucubrationibus ad manuſcriptorum exemplarium fidem caſtigandis ſtudij collocaſſem, T. C. præſul ornatiſsime vel præcipuè dedicandum exiſtimarem. Adiunximus autem, ſtudioſis omnibus gratificaturi, Leoni I. Leonem IX. æquè Romanum pontificem, nunquam anteà, quod equidem ſciam, typis excuſum, cuius ſcripta eam præ ſe ferunt maieſtatem & grauitatem, vt iure meritoq́ cum Leone Magno coniungendus videretur. Scripſit is ante annos quingentos contra inſolentiam Græcorum, Latinos eo nomine proſcindentium, quòd in azymis Euchariſtiam conficerent: ſed ita ſcripſit, vt illorum tumorem miro ſententiarum ac verborum pondere planè compreſſerit. Quanquam Græci ſemper ferè in ſua ſententia libenter animo obſtinato permanſere, atque à Latina Eccleſia & primaria beatiſsimi Petri ſede contentioſe diſcreparunt, donec tandem iuſto Dei iudicio in Turcicam ſunt redacti ſeruitutem, & pluſquam Babylonicam captiuitatem: quod vtinam nō quandoq́ etiam nobis Germanis eueniat, qui hodiè tantoperè de religione digladiamur, atque alias ex alijs ſectas fingimus, illamq́ ſedem non modò non agnoſcimus, ſed etiam Antichriſticam & neſcio quid non, acerbiùs ſanè quàm religioſiùs appellamus, cùm nos longè aliud hortetur Chriſtiana modeſtia. Verùm hoc fortaſsis παρέργως. Itaque vt dicere cœperam, ego vtrunque hunc ſanctiſsimum pontificem T. C. id eſt, ſpectatiſsimo & integerrimo antiſtiti nuncupatum volui: neq; eſt quòd verear hoc quicquid eſt muneris literarij tuæ amplitudini minùs gra-

tum fore, quòd ab homine obſcuro ac imperito tanto principi offeratur, cùm ille ſit animi tui candor, ea morum comitas, erga ſtudioſos beneuolentia ac liberalitas, vt cupias gratificari omnibus, nec quicquam poßis faſtidire, quod ſit animo candido oblatum. Mihi quidem ſic perſuaſum habeo, ſanctißimos atque doctißimos pontifices, nulli rectiùs atque eruditißimo & ſapientißimo pontifici nuncupari potuiſſe: neque vero, quò minùs id facerem, mea me exiguitas debuit abſterrere. Fateor ſanè non iniuria mirum quibuſdam videri poſſe, cur ego Leonem I. T. C. tanquam caſtigatiorem dedicare voluerim, cùm ille ante annos non ita multos bonorum atque doctorum virorum ſtudio emendatus ſit. Verùm illis paucis ego ſatisfactum velim, exijſſe quidam etiam anteà Leonem nonnihil à mendis repurgatum, ſed ita tamen, vt locis permultis adeò obſcurus, vitiatus ac deprauatus permanſerit, vt lectori ſtudioſo minimè poſſet ſatisfacere, imò verò etiam tædium ac moleſtiam adferret. Quid igitur? Plúsne in me aut diligentiæ, aut iudicij fuiſſe putandum eſt, vt quod illis animaduerſum non eſt, ego perſpexerim? Tantum ego mihi non ſumo: imò ingenue fateor illorum laboribus plurimùm me adiutum eſſe: ſed tamen loca non pauca, imò admodùm multa iam altera vice (bis enim in Leone reſtituendo à me ſudatum eſt) ſcriptorum exemplarium adminiculo reſtituiſſe me diligens lector comperiet. Fortaßis enim illis exemplaria præſto non fuere, ſine quibus tamen nihil poteſt effici. Nemo ergo me putet optimorum virorum ſanctißimis conatibus vel tantillum velle derogatum. Præſtitere enim illi quantum licuit, & tamen etiam alijs quædam caſtiganda reliquere: vti ego quoque ingenuè confiteor non me totum Leonem ſuæ vbique integritate adeò reſtituiſſe, vt nihil iam reliquum ſit caſtigatione dignum. Aliquot enim locis adeò nihil potuit ſubſidij haberi ab exemplaribus manuſcriptis, præſertim in editione priori, vt vel inuitus coactus ſim ita vt erant ea relinquere. quod multo etiam malui, quàm temerè quicquam immutare: quæ tamen pleraque omnia in hac poſteriori caſtigatione, plura interim nactus exemplaria, diligenter emendare ſtudui. Nec mirandũ ſanè eſt tam fuiſſe exemplaria deprauata, cùm ipſe Leo fateatur etiam tum, cùm adhuc in humanis ageret, vitiatam fuiſſe epiſtolam illam ſuam longè omnium celeberrimam, in Chalcedonenſi Synodo tot patrum ſententijs & acclamationibus tantoperè comprobatam atq; laudatam, quam ad Flauianum vrbis Conſtantinopolitanæ epiſcopum ſcripſerat, quæ ordine decima eſt. Eiuſmodi exemplarium corruptio, varietas ac diſcrepantia plerunq; accidit librariorum vel oſcitantia, vel imperitia: & quamuis tum quoque iure culpanda ſit, longe tamen plus & vitij, & iuſtæ animaduerſionis habet, cùm ab improborum ac verſutorum hominum fraude & impoſtura proficiſcitur. Solent enim hæretici (quod eſt reuerà genus hominum humano generi longè omnium pernicioſißimum) nedum ſanctorum patrum monumenta, ſed ipſa etiam ſcripta diuina violare atque corrumpere, & veris, ac genuinis ſententijs commentitias ſubſtituere, vt habeant quo ſua praua dogmata tueantur: adeò nullum poteſt tam immane eſſe ſacrilegium, tam audax & nefariũ facinus, tam impudens flagitium, quod non illi libenter deſignent,

tantùm

*tantū vt animas perdant, pro quibus Chriſtus ſanguinem profudit ſuum, no-
menq́ ſuum etiam ſumma cum ignominia & execratione ad poſteros tranſmit-
tant, haud aliter atq; Heroſtratus ille vir ſceleſtus & ignauus, qui vt nomen
memoria ſceleris propagaret, templum nobiliſſimū Epheſiæ Dianæ, quod ſum-
mæ magnificentiæ fuit & admirationis apud priſcos, ducentis viginti annis fa-
ctum à tota Aſia, ſuis ipſe manibus incendit. Quod ad vtrunq; Leonem attinet,
poſſem equidem in eorum laudibus quantum viſum eſſet magna cum voluptate
immorari, ſed ſuperfluum videri poſſit, fortaſſis etiam temerariū, cùm ſint ipſi
per ſe commendatiſſimi. In vtroq; hoc diligenter obſeruandum venit, quòd Ro-
manæ ſedis primariam in eccleſias omnes authoritatem, quam vt ſuperiorum
ætatū hæretici omnes, ita hodiè illi quoq;, qui noua dogmata ſub euangelij præ-
textu ſerunt, mirum in modum eleuare, vel potius penitùs peſſum premere ni-
tuntur, ſumma conſtantia ac maieſtate vbiq; propugnant, ac iure meritoq́; vſur-
pant, vtpotè non ab homine, ſed ab ipſo Chriſto Domino illi ſedi traditam. Leo
I. poſteaquam reſciuit Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum à Chalce-
donenſi Synodo callidè impetraſſe, vt qui Conſtantinopolitanam gubernaret
Eccleſiam, is dignitate proximus eſſet Romano pontifici, nulla ratione aſſen-
tiri voluit, ſed quicquid ea in re actum fuerat, in irritum planè redegit, grauiſ-
ſimè interim taxans & arguens ambitum Anatolij. Anaſtaſio quoq; Theſſalo-
nicenſi epiſcopo, cùm abuſus eſſet poteſtate à Romana ſede ipſi demādata, eam
authoritatem ademit, propterea quòd in partem ſolicitudinis, vt Leo ipſe ſcri-
bit, non in plenitudinem poteſtatis admiſſus, Romanum pontificem ijs in rebus
conſulere noluiſſet, in quibus meritò illum conſulere debuerat. Eiuſcemodi ferè
etiam in Leone nono videre licet. Sed qui hoc noſtro turbulentiſſimo æuo Euā-
gelicos ſe & dici & haberi volunt, vtinam etiam eſſe velint, Romanum pon-
tificem non modò cogunt in ordinem, ſed planè nullam eius authoritatem eſſe
contendunt. Atqui non poterunt illi ea CHRISTI Domini verba mutare,
quibus ait: Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando
conuerſus, confirma fratres tuos. Quæ Chriſti oratio in hanc vſque diem ſuo non
fruſtratur effectu. Eſto, non talis fuerit quorundam pontificum vita, qualem
eſſe oportebat: ſed nihil hoc derogat cathedræ illius authoritati. Super cathe-
dram Moyſi, ait Chriſtus, ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia quæcunque di-
cunt, facite. Vita præpoſtera præiudicare non debet poteſtati diuinitùs collatæ,
ne tandem omnia apud nos propter malos diſpenſatores miniſtros reuocen-
tur in dubium. Si enim illi duntaxat audiendi ſint, quorum vita eſt omni ex
parte inculpata, nihil in religione certum poterit conſtitui, cùm incertum
ſit vtrum diuino iudicio boni ſint & inculpati, qui hominibus tales eſſe viden-
tur. Cuidam enim in Apocalypſi dictum legimus: Nomen habes quòd viuas, ſed
mortuus es. Non enim inueni opera tua plena coram Deo meo. Alia ſunt homi-
num, alia Dei iudicia: & ſæpè hominibus nitidum in primis ac ſpecioſum appa-
ret, quod ſordet apud Deum. Non ergo iudicandi, multò etiam minus contem-
nendi ſunt præpoſiti eccleſiarum, quibus Chriſtus ait. Qui vos audit, me audit: et
qui vos ſpernit, me ſpernit. Vtinam attendant pleriq;, quod Apoſtolus terribi-*

liter ait. Tu quis es, qui iudicas alienum ſeruum? Suo Domino ſtat, aut cadit. Verùm his prætermiſſis, ad T. C. reuertor ornatiſſime antiſtes, quam præpotens Deus tot auxit fortunæ, naturæ & gratiæ ſuæ donis, vt ſi quidem ijs, quod omnes ſperamus, in Dei gloriam & Chriſtianæ Reip. ſalutem probè velit vti, meritò gratulatura ſit noſtra Germania, talem ſibi obtigiſſe pontificem & principem. Multum in tua amplitudine ineſt eruditionis omnigenæ, multum exercitatiſſimæ prudentiæ, permultaq́ alia egregia decora ac ornamenta, quæ ſi ad Chriſtiani orbis communem iuuandam ac promouendam vtilitatem contuleris, dubium non eſt, quin afflictis ac propemodùm proſtratis illius rebus magnam ſis opem allaturus. Plurimùm certè & me & bonos omnes delectat, quod T. C. Catholicæ religioni etiamnum addictiſſima eſt, cùm tam multos hodiè videamus ad hæreſes deflectere etiam doctrina ac generis nobilitate præſtantes viros. Furtiuæ enim aquæ dulciores ſunt, & longè ſuauiùs ac blandiùs ingreditur mellitum hæreſeon toxicum, quàm catholicæ fidei minimè fucata veritas. Delectaret me quidem in T. C. prædicandis encomijs prolixiùs & accuratiùs verſari, niſi tuo candidiſſimo pectori moleſtus eſſe vererer. Animus enim generoſus laudes ferè contemnit ac negligit, ſua virtute contentus. Atque vtinam Chriſtus Opt. Max. T. C. diu nobis velit incolumem permanere, quo ſua prudentia, induſtria, multiplici doctrina, virtute, integritate, ſapientia, Germaniæ miſerandũ in modum iam in dies magis ac magis peſſum eunti, & in deteriora prolabenti poſſit ſuccurrere atq; mederi. Vale antiſtes celeberrime, atq; hanc meam opellam quo ſoles animi candore placidus accipe. Datum Coloniæ in Muſæo meo Carthuſiano Nonis Iunij, Anno LXVIII.

T. C. addictiſſimus

F. Laurentius Surius
Carthuſianus.

DIVI

DIVI LEONIS REVERA MAGNI AC SVMMI SANCTISSIMI'QVE PONTIFICIS VITA.

LEo Papa eius nominis primus,& Thuſcus natione & Quintiano patre,in demortui Sixti III. locum pontifex creatus eſt, idque non ſine ſingulari ſuffragantium omnium concordia. Fuit hic annus à Chriſto nato plus minus CCCCXLI. iuxta Cyclum Dionyſij. Quo tempore diaconus adhuc in Gallijs procul agens, magno ſanctoque ſtudio reſarciendæ pacis inter Actium & Albinum ipſe diſtinebatur. Hinc igitur publica legatione Romam accitus, vt quem non ambitio,ſed virtus, nec tam fauor humanus, quàm propitij numinis voluntas ad ſummæ dignitatis Pontificiæ faſtigium euexiſſet, iam ardenti cũctorum deſiderio magnaq; patientia diu expectatus acceſsit,& egregiè confectis rebus apud Gallias,magno omnium applauſu Romæ Pontifex Maximus cõſalutatus eſt. Tum vir ille contra nominis rationem humaniſsimus, ad collectam Epiſcoporum coronã viciſsim gratias dixit,partim quòd ex longa peregrinatione ſaluũ & incolumen ſe conſpiceret apud incolumes illos patres: partim quòd ſingulari Dei Opt. Max. benignitate & illorũ concordi voluntate munus ampliſsimũ ſibi concreditum eſſet. Sed acceptam diuini præſidij ſpẽ,fore ſcilicet, vt ſuſceptæ prouinciæ Chriſto iuuãte ſatisfaceret, ſolicitus quoque temperabat animi mœror,vt non perinde lætandum ac triſtandum ſibi putaret: hac parte quidem non diſsimilis illi regi, qui perpenſis curis regiæ dignitatis, ne humi quidem ante oculos iacens diadema ſuſtollendum in caput arbitrabatur. Quare quod ad boni paſtoris imaginem exprimendam attinet, cum fide in Chriſtum ardenti modeſtiam maximam coniunxit,vt obſcurum eſſe nemini poteſt ſi vel primos,qui nunc leguntur hoc authore,ſermones obiter inſpiciat. Occupauit apoſtolicam illam cathedram paſtor apoſtolicos annos xxj.iam inde à beato Petro apoſtolorum principe xliiij. Chriſtianæ Eccleſiæ curator & antiſtes. Porrò veluti futurorum præſcius per omnem vitam excellenti pontificatus muneri ſe diligenter præparare voluiſſe videtur,dum præcipuè quidem his rebus inſtructũ habere pectus ab adoleſcentia curauit, nempe ſacrorum voluminum recondita intelligentia, multa ſcripturarum exercitatione, varia doctorum lectione,iudicio ſano, prudentia non vulgari,ſyncero fortiq; animo,vt ratio ſui nominis flagitabat, deniq; parata linguæ copia, ſed paratiore ſimul & purgatiore corde, qui fons eſt orationis, & efficax dicendi docendiq; magiſter. Proinde ſatis illi nequaquam fuit purum eſſe ab omni crimine, niſi iuxta eiuſdem beati Pauli monita ſeſe abſtineret ab omni ſpecie mala,ne qua videlicet in ſuſpicionem criminis incurreret. Nihil in eius puro pectore, quod ſæuus ille tyrannus amor diuitiarum,vel gloriæ mundanæ ſitis, vel ambitionis fœda lues ſibi vendicaret.Chriſtianã philoſophiam nec aptè ſatis à ſe doceri,nec cõſtanter retineri poſſe putauit, niſi voluptatum illecebras & cupiditates noxias à ſenſib.omnibus procul ſubmouiſſet.Hinc quod conſequens eſt,extinctis vitiorum fomẽtis,in dies magis ac magis ardebat in eo fides,magna vi tandem erumpens vt verum Dei timorem,religioſam diuinæ maieſtatis veneratione & infractum animi robur aduerſus omnia terriculamenta perficeret magis quàm cõferret. Fides porrò gignebat illi charitatẽ, quemadmodum charitas viciſsim alebat fidem bonis operib. Per oculum ac lumen fidei citra errorem omnẽ cernebat,quid expetẽdum, quid ſugiendũ eſſet. Rurſus per charitatem, quod fides dictaſſet,exequens,eam naturæ vim, quæ voluntas dicitur, perficiebat.Iam inter malorum agmina,quæ pijs viris deſunt nunquam,

ita ſpe vice baculi ſeſe ſuſtentabat, vt nec animum in aduerſis deijceret, nec in proſperis inſolentem redderet, homo tranquillæ ſemper ſecuræq; conſcientiæ. Tum ſicut mentem habebat igneam, & ad bene merendum de omnibus flagrantem, ita Chriſti ſpiritus inhabitans cor eius, mouebat oris plectrum, & vim arcanam verbis promanantibus adferebat. Quo factum eſt, vt Chriſtianum Demoſthenem, imò cœleſtem oratorem ſonare paſsim omnibus videretur. Manat enim etiamnum e ſanctiſſimo Leonis pectore grauis & authoritatis plena oratio, qualem in alijs reperire ſit difficile. Etenim licet omnibus quoq; dicendi virtutib. excellant, quod Leoni maximè conceſſum eſt, ęgrè tamen fiet, quin aliquando remittant æquale ſolidũq; pondus illud verborum atque ſententiarum. Taceo quàm operoſum moleſtumque ſit, in homilijs perpetuam vnius dictionis gratiam ſortemque ſplendorem apud populum ſeruare. Sed hac in parte ſic Leo regnat, vt ob ſapientiſsimam eloquentiam & eloquentiſsimã ſapientiam Magni cognomen apud poſteros obtinuerit, ſic eloquentia nemini Theologorum cedens, vti multos excedit ſapientia. Et quis demum hoc hodie præſtare queat, quod ſuis tot tantiſq; ſcriptis Leo? ne ex iſtis quidem opinor aliquis, qui ſtudium omne collocarũt in paranda dictionis facultate. Tanta autem erat in Leone, tamq; mirabilis ingenij facilitas, tanta ſanitas tantaq; præſentia, vt paratam orationis huius copiã cum ſingulari grauitate, ſed & iucunditate quadã coniunctam, nullus non impẽdio miraretur. Sunt ſanè viri & authoritate graues & eruditione ſpectabiles, qui Leonem appellare non vereantur, Eccleſiaſticæ dictionis Tullium, Theologiæ Homerum, rationum fidei Ariſtotelem, & quod multo eſt amplius, Petrum ipſum in põtificio throno ſimul & Paulum in pulpito Chriſtiano diſſerentem. Ita enim demulcet, inquiunt, vt vinctos auditores teneat: ita docet, vt ſenſibus diuinis aures impleat: ita exhortatur, vt ardoribus virtutis animos incẽdat. Oratione quidem parcus, ſenſibus verò ſublimis, inprimisque cœleſtis, & quod eſt ante omnia admirabile, profundiſsimus atque planiſsimus. Ad hæc pontificia maieſtate differens, & apoſtolico facundus eloquio, modeſtia illa verè Chriſtiana virtuteq; diuina cum nuſquam non admirabilis exiſtat, tum in ſuis præcipuè ſermonibus, vt nemo alius effulget, quod breuitatis magiſter & vnicus pene artifex latiſsima rerum diuinarum myſteria perſtringat, & ſecundum canonicas ſcripturas quendam ſacri eloquij principatum includat. Quid vero in eiuſdem epiſtolis vltro citroq; miſsis vſquã deſideres, quod non à maximi pontificis throno, & excultiſsimi pectoris domicilio digniſsimè profectum videri poſsit? Quanquam interim pontificaliũ negociorum ingens ille & nunquam æſtimandus premebat labor, noctu diuq; cruciabat omnium in orbe Eccleſiarum non deſitura cura, miſerè ſolicitabant tot animorum peſtes humanam ſuperantes induſtriam, augebant denique continuum illi mœrorem nunciata piorũ pericula, exilia, cruces & ignominiæ: nihilo ſecius ad ſapienter conficiendas tot tantasq; cauſas, licet etiam nouę inciderent quotidie, ſemper illi præſens erat animus, & (quod incredibile videatur) ad ſcribendum æquabilis vbique ſtylus. Partim autem bonæ conſcientiæ ſecuritate, partim æternæ felicitatis expectatione ſic manebat alacris, vt nullis prorſus humanæ vitæ vel illecebris vel terriculamentis à curſu pietatis ac feruẽtiſsimo de omnibus bene merendi ſtudio retardaretur. Quid ni? vel ipſa ſui nominis ratione prouocatus, illud à ſapiente ſapiens in Prouerbijs didicerat: Iuſtus quaſi leo confidens abſque terrore erit. Et illud: Leo fortiſsimus beſtiarum ad nullius pauebit occurſum.

Triſte quidem dictu ac miſerabile prorſus, ſi quis horrẽdos etiam illius ſeculi motus æſtusque ſermone conſequi aliqua ſaltem ex parte conetur. Nos vnius hominis Attilæ nihil obſcurum exemplum cum illa ſingulari Leoninæ virtutis magnitudine componemus. Igitur Attilas Hunorum dux, qui flagellum Dei vocatus eſt, cuius omnium efferatiſsimi Barbari ardebant oculi, totoq; ex ore crudelitas emicabat, inflammatus furore in Italiam venit, ſimul atque iam Thracias & Illyricum, Macedoniam & Mœtiam, Achaiam & Græciam, Pannoniam & Germaniam rabie immaniſ-

ſima

ſima deuaſtaſſet, adeoq; germanum fratrem Budam regni conſortem aliter ipſe Romulus iugulaſſet, crudelis totus in ſupplicijs, auarus in rapinis, ſuperbus in contumelijs. Quam obſecro tam immanem charibdim Poetæ fingendo exprimere potuerunt, quæ tantos exhaurire gurgites poſſet, quãtas iſte prouinciarũ Occidentalium prædas exorbuit? Concordiã incendio conſumpſit, Aquileiã funditùs euertit, Ticinum & Mediolanum regias vrbes excedit. Hinc cæteris Italiæ ciuitatib. partim direptis & incenſis, partim metu deditis, latè porrò inter Abduam & Atheſim peruagari cępit. Vbi præter commemoratas vrbes, Mantuã, Brixiam, Cremonã, Bergomum & Rauennã pari clade afflixit. Iamq; vaſtatis circumquaq; tot tã isq; vrbib. Huni velut ruptis clauſtris Attila duce Romam irrumpere feſtinârũt. Quo tum Leonem eſſe animo oportuit? quæ hic faceret tali in re ac tempore? quum ignauiæ ratio in fugam atque latebras fortiſsimũ quemq; impelleret, improbitas autem & furor hoſtis ad deſperationem cogeret, populi deniq; clamor crudeliſsimum & luctuoſiſsimũ exitum promitteret, ita vt incenſionem vrbi, internecionem ciuibus, vaſtitatem Italiæ, atq; adeò interitum totius Chriſtianæ Reipub. vicina quæq; portenderent? Certè cum iam eſſet hoſtis propemodum in conſpectu, vt copias etiam, qua Mintius padum influit, traijcere pararet (mirum dictu) occurrit Leo vir ſanctiſsimus, vtpote calamitatem tum Italiæ, tum vrbis Romæ miſeratus, ac Leoninæ mentis nunquam interiturum ædituurus argumentũ, occurrit inquã, grandis iam natu cum altero Cõſulum & parte non modica Romani Senatus: occurrit omnia depopulanti tyranno ſenex innocuę ſimplicitatis, & multa idẽ canicie ſimul & anguſtiore habitu venerabilis, qui ſeſe totũ pro ſeruãdis ouib. impendere vel non rogatus iamdudum exoptabat. Atq; illic circa Mintium amnem ita regem truculentũ affatus dicitur: Senatus populuſq; Romanus quondam orbis victor, nunc verò victus, ſuppliciter abs te veniam & ſalutem precatur rex regum Attila: nihil tibi in tanta rerum geſtarum gloria contingere potuit, aut ad præſens decus pulchrius, aut ad poſteros memorabilius, quàm vt is populus ſupplex ad tuos pedes iaceret, ante quem olim omnes gentes & reges ſupplices iacuerunt. Subegiſti quidem Attila omnem terrarum orbem, cui Romanos omnium victores gentium ſubigere tributum eſt. Nunc tantum precamur, vt ipſum vincas qui vincis cætera. Nec eſt, quando iam omne humanitatis faſtigium tranſcendiſti, in quo Deo immortali ſimilior eſſe poſsis, quàm quò plures viceris, plures per te ſaluos eſſe velis. Senſerunt mali flagellum tuum: ſentiant nunc ſupplices clementiã, vel quia ſe victos fatẽtur, vel quia ſunt vltrò imperata facturi. Hæc bona cõſcientia inuictus Leo dixerat, in cuius habitu venerabiliq; aſpectu contemplando quum tacitus ſtaret Attilas deliberabundo ſimilis, en duo quidam dextera læuaq; viri, Petrus nimirum & Paulus apoſtoli, ſubitò ipſi conſpecti ſunt, qui non ſolùm anguſtiore habitu pro Pontifice quoque adſtarent, verùm etiam ſupra ipſius caput ſtrictos tenerent, intenderentque gladios, ac mortem demũ minitarentur, niſi dicto Pontificis obtemperaret. Quamobrem, vt author eſt Eutropius, hac Leonis interceſsione placatus Attilas, quamuis alioqui furioſus, confeſtim promiſſa pace firmiſsima vltra Danubium non rediturus abſceſsit. Nec enim diu pòſt rebus humanis exceſſit, & humani generis diutinæ vexationi finem aliquando vel mortuus impoſuit. Rogatus autem ab his, qui proximè adſtiterant Leoni ſupplicãti, quid in cauſa eſſet, cur tam facilè pulcherrimam precib. hoſtium victoriam cõdonauiſſet, & proſtratos ante pedes ſurgere ac ſtare iuſsiſſet (Bono ſitis, inquiebat, animo, datur vobis venia) reſpondiſſe fertur palàm, oportuiſſe ſic fieri, quando medio affatu ſupplicantium, tales tantique viri ſibi viſi fuiſſent, ac ſubitò mutare ſententiam coëgiſſent. Videas igitur alterum in Leone Moſen, qui ſpiritalibus armis Barbarorum vires expugnet, iratumq; Deum peccatrici genti conciliet. Proinde hoc tam inſigni beneficio principem Valentinianum vrbemq; totam, ſicut nunquam antea, ſibi deuinciuit & vulgò receptam ſuæ ſanctitatis opinionem etiam atq; etiam apud omnes confirmauit. Sub hæc ad vrbem rediẽs, non ſine cõmuni omniũ applauſu (vt qui patrẽ patrię conſpicerent,

ſpicerent, cui ſecundum Deum, fortunas omnes, incolumitatem ſuam, nec minus orbis, quam vrbis ſalutem acceptas meritò ferrent) in primis Deo Opt. Max. & apoſtolis eius Petro & Paulo gratias dixit, his omnem rei bene geſtæ gloriam adſcribens, quorum & patrocinio conceſſæ ſedis Romanæ conſortium tribuere ſolet. Dein totus ad confirmandam tuendamq; catholicam fidem conuertitur, quæ tunc à multis quidem hæreticis, vti Manichæis, Donatiſtis, Arianis, Priſcilianiſtis, præcipuè verò à Neſtorianis & Eutychianis hoſtiliter impugnabatur. Certè Neſtorius ille Cōſtantinopolitanus Epiſcopus, genere Germanicienſis, cuius hæreſes à D. Cyrillo confutatas prima ſynodus Epheſina damnauerat, incomparabilem illam terq; beatam virginem Mariam negauit eſſe deiparā, hoc eſt, hominis duntaxat genitricem eſſe cenſuit: vt aliam carnis, aliā diuinitatis perſonam in Chriſto faceret, ac proin ſeiunctum alterum Dei filium, alterum hominis impiè ſtatueret. Eutyches verò presbyter & archimandrita Conſtantinopolitanus, homo ſenex, verſipellis & impudens, qui tantum Leoni ſimul & Chalcedonenſi Concilio negocium faceſſit, ne interim blaſphemo Neſtorio palàm conſonare videretur, diuinam cum humana naturam docuit in vnum idemq; compoſitum recidiſſe, vnumq; factum, nec vllo modo debere diſtingui. At Cyrilli ſucceſſor in Alexandrina Eccleſia Dioſcorus, homo vafer, violentus & ſeditioſus planè, cum Imperatoris Theodoſij & Epheſini conciliabuli authoritatem pro ſe ſtare magna vi coegiſſet, repulſis etiam ſedis apoſtolicæ, qui præſiderent ſynodo, Legatis, ac iniquiſsimè damnato cum reliquis orthodoxis Epiſcopis Flauiano, Conſtantinopolitano, ſic Eutychetis cauſam perfidus apud perfidos egit, vt niſi Leonis cura Imperator & Auguſta Pulcheria ſynodum apud Chalcedonem innouaſſent, oppreſſa certè pietas & deſerta Eccleſiæ cauſa iacuiſſent. Adeò quidā omnis pudoris & reuerentiæ metas trangreſsi, iam tum eò temeritatis proruperant, vt inſignes Eccleſias, quæ domus orationis hactenus efflorebant, in ſpeluncas latronum ignominioſè conuerterent, monaſteria prophanata euerterent, ſacramentorum lumen extinguerent, ſacrificij oblationem interciperent, ſanctificationem chriſmatis auferrēt, vt iam parricidalibus manibus impiorum omnia demum myſteria ſeſe ſubtraxerint. Et hæc velut infanda ſacrilegij genera peracerbè ſuggillat Leo epiſtola

Lib. 4. cap. 49.

lxxv. ad Leonem Auguſtum. Neq; tantum literis abſens, ſed Nicephoro teſte, lachrymis etiam præſens, quo ſcandala tam horrenda corrigerentur, optimates tum admonere tum obteſtari non deſijt. Et quæ grauior obteſtatio, quàm dum hiſce verbis Theodoſij fidem officiumque implorat:

Epiſtol. 24

Ecce ego, inquit, Chriſtianiſsime & venerabilis Imperator cum conſacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementię veſtræ ſynceri amoris officium, cupienſq; vos placere per omnia Deo, cui pro vobis ab Eccleſia ſupplicatur, ne ante tribunal Chriſti domini rei de ſilentio iudicemur, obſecramus coram vnius deitatis inſeparabili Trinitate, quæ tali facto læditur (cum ipſa veſtri ſit cuſtos & auctor Imperij) & coram ſanctis angelis Chriſti, vt omnia in eo ſtatu manere iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacerdotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod neceſſe eſt nos dicere) veremur, ne cuius religio diſsipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete & tota mentis acie reuerenter aſpicite beati Petri gloriam, & communes cum ipſo omnium apoſtolorum coronas, cunctorumque martyrum palmas. Verùm iſthæc in promouenda ſynodo vehementia minus apud Theodoſium profecit, quòd is inter viuos diu ſupereſſe nō potuit. Ei verò ſucceſsit Martianus vir ſpectatæ pietatis prudentiæque, quem defuncto Theodoſio Imperatorem Pulcheria Auguſta Theodoſij ſoror pronunciarat. Religioſam eius mulieris ſolicitudinem, & præcipuum erga Chriſti Eccleſiam ſtudium varijs amiciſque literis Leo deſignauit. At Martianus Imperator ad celebrandam ſynodum Chalcedonenſem & componendos Eccleſiæ motus omne ſuum ſtudium conuertit. Id quod Leoni rurſus acceptum ferre oportet, qui magna & irrefutabili conſtantia neceſſariam cogendæ ſynodi rationem illi commendarat:

De hoc Theodoſio Imperatore legat qui volet Niceph. lib. 14. c. 3. etc. qui miris eū vehit laudibus. Itemq; So-

darat: æquiſsimum eſſe dicens, vt Chriſti legibus & Eccleſiæ commodis ſeruiret humanæ potentiæ faſtigium.

cratis Hiſtoriam Eccleſiaſticā lib. 7. c. 22.

Inter amicos præcipuè coluit Proſperum Aquitanicum, poſtea Regienſem Epiſcopum, & Flauianum, cuius & antea mentionem fecimus, Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum. Vterque pietatis & religionis omnis obſeruantiſsimus fuit, nec minus eruditꝰ, quàm ſanctus. De illo agemus paulò inferius: in hoc ne martyrij quidem gloria deſideratur, ſic nimirum agente Diſcori apud Epheſum tyrãnide, quod accuſatum ab Euſebio Eutychen hæreſiarcham, apud ſuos primus ille condemnauiſſet. Vnde Flauiani nomen honorificè paſsim citatur à Leone, multis etiam datis ad eum literis cohoneſtatũ. Nec eſt inter Leonis epiſtolas vlla celebrior, quàm quæ ad Flauianum decima legitur, à Concilio Chalcedonenſium ſummoperè comprobata, cuius etiam vnicè Gennadius meminit, reliquis omiſsis Leonis operibus. Quin exacti iudicij Papa Gelaſius, vbi de receptis probatiſque patrum ſcriptis pronunciat, præterquam quod inter primos illic beatum Leonem numerat, certè tanta religione dictam epiſtolam proſequitur, vt anathema dicat ei, quiſquis vel textum illius vel iota vnum improbarit contentioſior, vel non ſingulatim in ea ſuſceperit omnia venerabundus. Putant nonnulli diuino magis ſpiritu, quàm humano ingenio factum, vt Eutychetis perplexa impietas tanta veritatis luce detecta profligaretur. Nam hic ſuis etiã Leo diffiſus virib. priuſquã epiſtolam illam aliquò deſtinaſſet, altari B. Petri vtcunq; ſcriptã impoſuit, ſe verò per quadraginta dies tum ieiunijs, tum precib. exercens, hoc vnum ab Apoſtolorũ principe votis flagrantibus cõtendit, vt ſi quid forte corrigendum haberet epiſtola, quę cauſam fidei longè difficilimam tractabat, id omne ſuis ille manibus correctum abſolueret. Nec fefellit ſanctam precatoris expectationem etiam rarus euentus. Terſam enim & elaboratã epiſtolam dies reddidit quadrageſimus, addita ſimul reuelatione certiſsima, ſucceſſum apoſtolo illi tribuẽdum eſſe cuius pia dignatio & fida dilectio, ne in perſona quidem imparis tepeſcit hæredis. Quid quod aliquando quum acri libidinis æſtu diſcrutiaretur, quando deoſculata ſibi manus forte fuiſſet muliercula, vt in ſacra communione feſto paſchæ moris erat, tanto zelo à ſe ſponte ſumpſit ſupplicium, vt manum ſcandalizantem amputarit penitus, veluti noxium peſtilenſque membrum excindens? Hinc, quemadmodum Damaſcenus ille Ioannes deſectam manum fuſis ad beatam virginem Mariam precibus rurſum recuperauit, (vt eſt idoneus teſtis Ioannes patriarcha Hieroſolymitanus) ita non diſsimili ratione per eiuſdem ſacroſanctæ virginis ſuffragia, quæ ſummo cum animi mœrore tum expetebat Leo, detruncatam manum denuo recepit, receptam obmurmuranti populo, quod non ſacrificaret, lætè protulit, acceptumq; tantũ diuinitùs beneficium publicis laudibus cohoneſtauit. Neq; verò fidem excedit aut pietati refragatur, quòd omniũ peccatorũ veniam ſemel cõſequutus dicitur, præſertim ieiunando & precando diebus quadraginta, quibus apud beatiſsimi Petri corpus diuinam expetens miſericordiam, hoc tandem reſponſi lætiſsimus tulit: Deprecatus ſum pro te dominũ, remiſit ille tibi peccata, vt ſolùm hoc expendendum & à te poſtulandum ſuperſit, quibus aduerſus apoſtolicam legem temere manus impoſueris. Breuiter his præſertim armis omniũ valentiſsimis cõtinenter vſus eſt, vigilijs, ieiunijs, lachrymis, & quib. rebus potiſsimum Leoninas vires collegit, conſtanti in Deum fiducia, nec non ardenti in precando inſtantia. Sic vrbem defendit, Italiã ſeruauit, Imperium Romanum erexit, dum placato Attila tyranno tam ſęuum Hunnorum iugum à ſuorum ceruibus excuſsit. Sed quale illi quæſo certamen cum Genſerico Barbarorum omnium immaniſsimo? Is Alanorum & Vandalorum Imperator præterquàm quòd Arianæ factioni patrocinaretur, expulſis paſsim Epiſcopis, nihil non iuris & bonorum Epiſcopalium ſibi vendicabat, ac præſertim Carthagine clericorum miniſteria, templorũ cultum, ſacra omnia prophanauit, corrupit, euertit, cùm in vniuerſum captiui populi ordinẽ ſæuus, tum præcipuè nobilitati & religioni infeſtus. Hinc ab Eudoxia in auxiliũ vocatus, vt eius defuncti cõiugis Valentiniani

Cæſaris

Cæſaris mortem vlciſceretur, vacuam præſidio vrbem hoſtili manu inuaſit. Prodie-
rat autem Leo pontifex obuiam venienti, non alijs quidem armatus præſidijs, quàm
quæ talem decent pontificem, lingua, precibus & vitę ſanctimonia. Qui precatus eſt
inflexibilem Tyrannum, vt ab ea vrbe prohiberet iniuriam, cui Attila omnium ho-
minum immaniſsimus, victor pepercisſet: aut ſi vrbem ſuis diripiendam dare in ani-
mo haberet, parceret ſaltem templis, parceret ædificijs publicis & priuatis: vrbem no
biliſsimam ciuibuſq; magna ex parte vacuam ab excidio ſeruaret. Ergo quanquam
nec perſonæ dignitas Barbarorum, nec religionis pietas Arianum regem ſatis miti-
giret, à cæde, tamen ſupplicijsque tyrannum auocauit, præda contentum abductiſ-
que ſpolijs. Quo maiori deinde cura Leo tum ad reparandam vrbem, tum ad con-
ſolandos afflictos conuerſus eſt. Templa diffracta reſtituit, ſacrorum vaſa vel à Bar-
baris comminuta vel ablata reformauit. Demetriam ad beato Stephano cōdendam
in fundo ſuo Baſilicam impulit, aliam in Epiſcopi Cornelij honorem ipſe cōſtituit,
apoſtolorum ſepulchris, clericos cubiculares addidit, ac præter alia religioni conſe-
crata loca & deputata officia, monaſteriū prope ſanctum Petrum extruxit. De Pro-
ſpero Aquitanico dicere ſuperſedemus, quando familiarem illius cum Leone con-
uictum Ant. Flaminius Imolenſis expoſuit. Neque Chalcedonenſe Concilium at-
tingemus, quod abundè quidem Leonis exhauſtas pro Eccleſia curas, laboresque
commendat. Niſi forte parum ſit, à tot tantisque patribus ter ſanctum acclamari,
& hoc à ſapientiſsimis elogium conſequi, Leo ſanctiſsimus, apoſtolicus, & œcume-
nicus ſeu vniuerſalis patriarcha per multos annos viuat. Vixit ad ætatem vſque
decrepitam verè magnanimus ac planè glorioſus Leo: Sed vt non
minus in hiſce ſuis monumentis orbi ſuperſit
etiam defunctus.

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN VTRIVSQVE LEONIS OPERA, QVEM VT LECTOR FACILIVS ASSEQVATVR, NOVERIT SINGVLA FOLIA IN QVATVOR partes imaginariè diſtributa, quarum primam a. alteram b. tertiam c. quartam d. ſibi vendicat, ſingulis paribus ſpacijs attributis.

A.

ABſolutio à peccatis multum vtilis ante mortem 143.c.d
Ager dominicus quî colendus 7.b
Alexandria prima ſedes D. Marci 115.c
Altarium conſecratio Chorepiſcopis vel presbyteris illicita 141.a.b
Ambitio quàm cauenda præſertim Epiſcopis 114.d
Amicitia hominum quæ firma 6.a
Amores duo 72.c
Amor vel Dei vel mundi non poteſt ab animo rationis participe diuelli 72.c
Anatolij Conſtantinopolitani Epiſcopi ambitus taxatur 115.a.b.116.a.b.d. & c. *reſipiſcentia laudatur,* 126.a.b
Angelicus conuentus & ſanctorum corona, in venerabilium ſacerdotum frequentia 1.c
Angeli & Christo ſeruierint 61.c
Anima 170.d
Animam hominis diuinam eſſe ſubſtantiam dicebant hæretici 147.d
Animus quibus oblectare ſe debeat 74.c
Animus rationis compos non poteſt eſſe abſque amore 72.c
Antiſtitem non prærogatiua terrenæ originis, ſed dignatio cæleſtis gratiæ gignat 1.d.2.a
Apocrypha ſcriptura, non ſolùm interdicenda ſed etiã auferenda & ignibus concremanda 149.c
Apoſtolicæ ſedis principatus 111.d.112.a.c.116.b.121.a.b.137.c.141.c.d.
Arma Chriſtianorum 10.a.29.d.70.a
Armamur cruce dominica contra omnia aduerſa 59.c
Arriani qui 62.c
Arriani quid de Trinitate ſenſerint 62.c
Aſcenſio Chriſti vnde nobis cauſam lætandi præbeat 60 d.61.a
Aſcenſio Domini quantum Apoſtolos confirmarit 61.b
Aſtrologi taxantur 18.c
Auari quàm inopes 5.c
Auaritia morbus 9.c
Auaritia quàm pernitioſa 48.a

B.

BAptiſmus qui conferendus ijs de quibus non conſtat num ſint baptizati 106.a.146.b
Baptiſmus qui mutet hominem 52.d
Baptiſmus qui vel vi vel terrore coacti repetijſſent quomodo & quamdiu pœnitere debeant 131 c
Baptiſmum repetere quàm impium 106.a
Baptizari cur Chriſtus voluerit 84.b.c
Baptizati ab hæreticis quomodo tractandi 106.a 131.c
Baſilica D. Petri vni Deo viuo & vero eſt dedicata 18.c
Beneficia Dei non tacenda ſol 1.a
Benignitas Dei in homines 12.b
Benignitas in pauperes qualis eſſe debeat 71.b
Bigami ab Eccleſiaſticis functionibus, & ſacerdotalis nomine arcendi 81.c

C.

CAlicem vt Chriſtus à ſe transferri petierit 45.d
Canonibus niſi ſua reuerentia intemerata ſeruetur, non poteſt vniuerſa pacis tranquillitas cuſtodiri 120.d
Carnis cum ſpiritu conflictus 72.b.c
Carnis cura quatenus habenda 58.d
Caro caſtiganda iugiter 66 c
Catholica fides oblatrantium hæreticorum ſpernat errores 19.c
Catholica fides vna tantum 108.b
Charitas omnium virtutum mater 29.a
Charitas virtus propria ſanctorum 171.b
Charitas ſi deſit nihil proderunt cætera virtutes 38.b
Charitate & miſericordia nihil contra diabolum efficacius 61.d
Charitatis laus 37.d.38.a
Chriſma conficere, aut chriſmate baptizatorum frontes ſignare non poſſunt presbyteri, ſed tantum Epiſcopi 141.b
Chriſma ſalutis in baptiſmo datur 15.b
Chriſmatis ſanctificatio 128 c
Chriſtiani omnes vt cum Chriſto renaſcantur 17.a
Chriſtiani omnes vt reges & ſacerdotes 2 d
Chriſtianis formido non pugna ſublata 10.a

** *Chriſti*

Chriſti cultor verus quis ſit 57.b
Chriſti victoria & humilitas 28.a
Chriſtus crucifixus vt omnia ad ſe traxerit 47.a
Chriſtus cur homo factus 14.d
Chriſtus cur in paſchate paſſus 45.b
Chriſtus cur natus ex virgine 12.c
Chriſtus cur noluerit ſe plangi à mulieribus 48.c
Chriſtus cuſtodiam gregis ſua non reliquit 2.a
Chriſtus ex duabus vt conſtet naturis & vna tantũ ſit perſona 11.d
Chriſtus & diues & pauper 73.c
Chriſtus omnium ſalus 40 c
Chriſtus plus nobis contulit q̃ diabolus abſtulit 60 d
Chriſtus qua ratione cum diabolo conflixerit 11.d
Chriſtus quod ſe à patre derelictum clamauit quî accipiendum 54.c. & cur in cruce clamauerit 55.a
Chriſtus vt nobis gradus ſit ad ſeipſum 16.a 54.c
Cibi potusq; ſacietate, acies mentis obtũditur 10.c
Clerici in hæreſin lapſi ſi reſipiſcant vt tractandi 82.c
Clerici nec ſuo nec aliorum nomine fœnus exercere debent 81.d
Cogitationes Chriſtianorum quales eſſe debeant 53.d
Colloquia hæreticorum vitanda 56.e
Conatum & ſtudium requirit Deus 23.c
Concilia approbat Rom. Pontifex 119.a.c.d
Concilijs œcumenicis præſidet Rom. pont. 110.a.b.d
in Concilio ſemel definita, non in dubium reuocanda 108.a.c.111.a.37
Concionandi munus quibus permittendũ 120.d.39
Concupiſcentia frenanda 10.c
Concupiſcentia mala vnde 74.c
Confeſſio auricularis adſtruitur 132.a
Confeſſio criminum 143.c.d
Confeſſio occultorum criminum non debet fieri publicè 132.a
Confeſſio Petri quid obtinuerit 2.b.76.b
Confirmatio ſeu manuum impoſitio 131.c
Conflictus Chriſtianorum 68 d.69.a
Coniugium miniſtris altaris illicitum 145.b
Coniugium ſubdiaconis illicitum, multo magis diaconis, presbyteris & aut etiam epiſcopis 136.c
Conſcientia vt excutienda 31.b
Conſecratio presbyterorum, diaconorũ, virginum, altarium &c. Chorepiſcopis ſeu presbyteris nõ, ſed tantùm Epiſcopis permittenda 141.a.b.
Conſenſus Chriſtianorum Deo gratiſſimus 71.a.b
Conſtitutiones Patrum non violanda 89.c.90.a
Conſuetudine mala implicatis quid agendum 27.d
Continendum nedum à cibis, ſed etiam ab erroribus 73.b
Continentia mater virtutum 40.b
Copia tam nobis quam parcitate conſulitur 6.c
Cerum exanime Vincentij corpus tenetur 80.b
Corpus Domini accepit Iudas 4.a.45.c
Creatoris vt vtendum 18.d
Cruce dominica contra omnia aduerſa vt armari debeamus 59.e
ad Crucem Chriſti vt confugiendum 57.b
Crucem ſuſcipere quid ſit 39.d
Crucis myſterium 46.d
Crux Chriſti apud quos quid effecerit 57.a
Crux Chriſti cuius rei ſacramentum 43.a
Crux Chriſti & ſacramentum eſt & exemplum 59.a
Crux Chriſti quanta efficacia 47.a
Crux ferenda perpetim 37.b
Cultor Chriſti verus quis ſit 57.b
Curatio vulnerum efficaciſſima quæ ſit 30.a
D. Cyrillus Alexandrinus & Leo contemporanei 104.a.120.d

D.

DAmonis calliditas 30.c.57.d
Decreta patrum ſeruanda 126.b.c
Definita ſemel in Concilio non ſunt in dubium reuocanda 108.a.c.111.a.130.b
Degradatio 118.b
Deo omnia præſentia 53.d
Deo vt efficiamur aſſimiles 6.b
Deus eſt remunerator etiam affectum operantis 7.c
Deus quomodo colendus 11.a
Diaboli aſtus & inſidia 18.b
Diabolus acrius ſæuit quando ſacratiora ſunt peragenda myſteria 31.d.39.a
Diabolus bene operantibus magis inſidiatur 7.b. 37.b
Diabolus cur inſtigarit Iudæos vt Chriſtus crucifigeretur 56.a.b
Diabolus duplici ratione impugnat nos 10.a.27.c
Diabolus ignorauit quod ſæuiendo in Chriſtum ſuum perderet principatum 47.d.49.c.56.b
Diabolus in cruce victus 48.d
Diabolum nunquam fuiſſe bonum, nec naturam eius eſſe opificium Dei, ſed ex chao & tenebris emerſiſſe nugabantur hæretici 148.a
Diabolus quare tentarit Chriſtum 30.d.32.c
Dignitates Eccleſiaſticæ à quo potiſſimùm cõferantur, & ad quid valeant 1.a
Dilectionis proximi cauſa maiores Chriſtianis data 6.b
Diſcipuli cur primiſſi haſitare de reſurrectione Chriſti 60.c
Diſſenſio inter nos & dæmones 29.d
Diuitia per ſe bona 5.b
Dominica diei inſignia 132.c

Dona Dei à noſtris operibus non dependent 1.b
Donum Dei præcipuum quod ſit 17.b
Duritia Iudæorum 55.b.c

E.

Eccleſia creuit perſecutionib. tyrannorũ 27.c
Eccleſia nihil à nobis ſupra vires exigit 71.b
extra Eccleſiam Catholicam nihil integrum nihil caſtum 65.d
Eccleſia perſecutionibus non minuitur ſed augetur 67.c
Eccleſia quæ generatim obſeruat, apoſtolicæ ſunt traditionis 65.d
Eccleſia ſeptiformem donorum Spir. S. accepit largitatem 63.d.64.a
Eccleſiæ ſtabilitas 2.a
Eleemoſynis extinguntur peccata 3.d
Eleemoſynarum meritum & virtus 3.c.d.5.d
Eleemoſyna præſtant ieiunio 66.b
Elementa voluntatem Dei nobis declarant 10.b
Epheſina ſecunda ſynodus prophana 99.a.b.2.c.100.a.&c.101.a.&c.126.c.b.27.d
Epiphania quid ſignificet 22.d.23.a
Epiſcopi cur alij alijs ſint ſublimiores 137.b.c
Epiſcopi quibus locis præfici debeant 140.b
Epiſcopi vt conſtituendi 142.b.c
Epiſcopo præſente quæ munia non poſſunt obire presbyteri 141.b
Epiſcopus qualis eligendus 136.c.139.a.b.c
Epiſcopus ſpreta ſua ſede, ſi ad aliam ampliorem ſe transferat qui puniendus 137.a
Eſurire iuſtitiam quid ſit 78.b
Euchariſtia verum corpus Chriſti 45.b
Euchariſtia, hoc eſt, verum corpus & verus ſanguis Chriſti, quid in nobis efficiat 99.c
Euchariſtiæ perceptio quid efficiat 52.d
Eutyches abbas Conſtantinop. 19.d.90.c.109.c
Eutychetis impia perſuaſio 90.c.d.91.a.b.94.a.c.95.c.133d..151.d
Eutyches quid ſenſerit 73.b
Eutychetis verſutia 98.a
Excæcatio Iudæorũ illuminatio fuit gentiũ 23.a.b
Excommunicatio 89.c.d.90.d
Excommunicatio merito propter grauitatem extimeſcenda 142.d
Excommunicatio non temerè ferenda 142.d
Exercitia Chriſtiana cur nobis tradita 72.a
Exercitia pietatis publica priuata ꝑ ſtãt 70.d.71.c

F.

Feſtiuitas dedicationis Eccl. & martyrũ 68.d
Fiat volũtas tua quã ſit efficax ea vox Chriſti
Fidei difficultas 15.d (46.a
Fide in Chriſtũ etiã veteris legis patres ſaluari 22.a
Fidei Romanæ explicatio 170.c.d
Fideles & pios diſcipulos veritatis nihil ita cõmendat & munit, quam perſeuerans in Deum & inde feſſa laudatio 6.c
Fides Catholica omnibus reſiſtit erroribus 73.b
Fides Eccleſiæ Rom. extollitur 2.b. *eam nec hæreticæ prauitas corrũpere nec pagana perfidia ſuperare potuit* ibid.
Fides eadem noſtra & antiquorum 51.a.62.a
Fides euangelica & apoſtolica omnes expugnat errores 109.d
Fides operantium ſecura 78.c
Fides Petri nec hactenus defecit nec vnquam deficiet 160.b.166.d.170.b
Fides operibus declaranda 27.d
Fides quæ non niſi vna eſt in nullo poteſt eſſe ſui diſſimilis 95.b
Fides ſine charitate eſſe poteſt 4.c
Fides S. Trinitatis 63 b
Fides vna quæ? 27.d
Fides vna ſaluandorum 52.a
Fides vna tantum 15.c
Filij perſona cur incarnata 30.b
Forma viuendi vnde petenda fidelibus 35.b
Fruges terræ Deo adſcribendæ & pro eis honorãdus & laudandus 8.a

G.

Gradus aſcenſionis ad beatitudinem 77 d
Grates & laudes in omnib. Deo agendæ 6.c
Gratia 170.d

H.

Hæreſes circa incarnationem domini 19.c
Hæreſi confirmatur Eccleſia 116 a
in Hæreſim metu lapſi, ſi conuertantur, vt recipiendi 107 a.b
Hæreſis non poteſt latere 75.c
Hæreſes omnes profligauit Rom. Eccleſia 160. b
Hæreſes vnde 21.a.92.a
Hæretici alij alios damnant, & ſimul omnes ab Eccleſia damnantur 120.b
Hæreticorum cauenda hypocriſis 15. b
Hæreticorum conuictus & cõuerſatio quare fugienda 8.d
Hæretici corrumpunt ſcripturas 149.b c
Hæretici de fide agere non debent 128 a.b
Hæretici diabolo aguntur 8.c
Hæreticorum hypocriſis 25.d
Hæreticorum immanis ſæuitia 128.b.c
Hæretici longiſſimè abſunt à celebratione paſchæ 59.d
Hæretici miniſtri diaboli 8.c
Hæreticorum mores 8.c
Hæreticorũ noĩa ad altare non recitãda 107.b.109.d
Hæretici non poſſunt dare ſpiritum S. 131.c 146.b

Hæreticos optimus docendi modus 125.b
Hæretici phantaſtici 53.c
Hæretici perdendi 5.a.9.a
Hæretici ſolo nomine ſunt Chriſtiani 56.c
Hæretici tot ſpecies habent diaboli, quot ſimulacra mendacij 56.c
Hæretici veritatis ſtudium mentiuntur 128.a
Hæreticorum vitanda colloquia 56.c
Hæretici vitandi 25.c.33.a.75.c.d.164.c
Herodes cuius typus 27.b
Homo ad imaginem Dei conditus, qua etſi in Adam corrupta in Chriſto tamen eſt reformata 18.d
Homo cur ad imaginem Dei conditus 6.a
Horreum illud fælix ex quo egeno debili & infirmo conſulitur 8.b
Hoſtiæ ſpiritales 2.d
Hoſtibus noſtris non poſſumus præualere niſi præualuerimus nobis 29.b
Humana natura per Chriſti natiuitatem reſtaurata 13.a
Humilitas eſt obedientia Chriſti, & Adæ ſuperbia & inobedientia 16.c

I.

IEiunandum cur etiam in noua lege 7.d
Ieiunare non valentes quid agere debeant 70.c
Ieiunandum vt ſit 10.d.30.a.75.a
Ieiunium abſque eleemoſyna non eſt efficax 7.d
Ieiunia Chriſtianorum alia atq; Iudæorum 71.c
Ieiunium Chriſtianorum quid ſit 32.b.72.b
Ieiunia Eccleſiæ ſpirituſancto authore inſtituta 65.b.d.
Ieiunij efficacia 7.a.10.d.66.b.69.d.70.b
Ieiunio Hebræi & vires animi & corporis reparauere 29.b
Ieiuniorum laus 40.a.69.d.70.b
Ieiunium menſis decimi Apoſtolica traditio 6.d. cur inſtitutum 7.a
Ieiunium 4.temporum Apoſtolicæ ſunt traditionis 64.b.74.d
Ieiunium 4.temporum cur inſtitum 75.b
Ieiunium quatuor temporum, ex ſancti ſpiritus doctrina manarunt 10.d 62.d
Ieiunio quæ iungenda 7.a.10.b.34.c.66.a
Ieiunio quod ſibi quis detrahit egenis elargiendum 39.c.72.b
Ieiunia ſalubriter inſtituta 65.c
Ieiunium ſeptimi menſis 70.a
Ieiunium ſpiritale quod 36.a
Ieiunium verum quod 30.d
Ieiunium vtriq; teſtamento congruit 72.b
Ieſus infans cur Aegypto illatus 24.b
Imperatoribus regia poteſtas non ſolum ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium, collata 128.b
Impium eſt negligere prædicatum, quod pium eſt agere non indictum 7.b
Incarnatio Chriſti multis ſignificationibus & figuris prædicta 14.c
Incarnatio Chriſti quàm ſit incomparabilis 14.c
Incarnatio Chriſti tam ſuperioribus quam poſterioribus ſeculis profuit 14.a
Incarnationis myſterium diabolo occultatum 49.c
Incarnationis neceſſitas 12.b. 14.c. eiuſdem vtilitas 13.a
Infantia quàm Chriſto grata 28.b
Infidelitas, errorum mater 55.d
Ingratitudo quàm pernitioſa 68.b
Ingratitudinis eſt beneficia Dei tacere fol.1.a
Innocentes martyres 22.c.23.b
Inſcitia vix in laicis tolerabilis multo minus in ijs qui præſunt 99.c
Intemperantia malum 10.c
Interceſſio ſanctorum 8.a.9.a.d.11.a.26.d.65.c.66.d.67.c.68.69.d.71.c.72.b.73.a.74.a.75.b
Iſraëlitæ veri qui ſint 17.a
Iudas accepit corpus domini 42.a.45.c
Iudæorum punitio 42.c
Iudicij extremi forma 4.c
Iuſtificatio in baptiſmo gratis confertur 39.a
Iuſtitia vera perfectorum quæ ſit 30.b

L.

LAtronum in cruce ſignificatio 42.d
D.Laurentij martyrium 69.b.c.d
Legis veteris quæ Chriſtus mutarit & quæ non 9.b.52.c
Legis veteris quænam Eccleſia retinuerit quæ non 9.b.52.c.73.d
Lex vetus figuras noua res ipſas habet 55.d
Liberum arbitrium 170.d
Liberum arbitrium non tollit præſcientia Dei 54.a
Ligandum & ſoluendum quomodo 3.b
Luctus ſanctorum quis ſit 78.a

M.

MAcedoniani qui 62.c
Magi cur per aliam viam reuerſi 24.a
Magis cur ſtella apparuerit 23.d
Magi diuinitus docti 25.a
Magorum munera quid myſtice 22.c.23.d.25.a.27.b
Magi tres vbi ſtellam viderint 22.b
Mali cur oderint bonos 37.a.b
Manes ſiue Manichæus quando extiterit 63.d
Manichæi dominica die & ſecundis ferijs ieiunarunt 32.d

Mani-

Manichaeorum errores 5.a.15.a 25.b.c.63.d
Manichaeorum impietas 8.c
Manichaei multa ſub Chriſti & Apoſtolorum nomine ſcripſerunt 25.c
Manichęus quàm ſublimiter de ſecta ſua autore ſenſerint 63.d
Manichaeorum ſacrificia impudica 8.d
Manichaeorum ſacrilegæ opiniones 25.b
Manichaeorum ſimulata communio 33.a
Martyres vniuerſis hominibus plurimum contulere 69.b
Martyrum feſta qui verè celebrent 78 d
Matris virginis immolata integritas 13 c
Mendacio omnis vis diaboli nititur 4.b
Mens beata quæ ſit 39 a
Miraculum de baptiſmo 122.d.123 a
Miſericordia & charitate nihil efficacius contra diabolum 61.d
Miſericordia erga pauperes quàm grata Deo 38.c d
Miſericordiæ opera exercenda 34.a
Miſſæ ſacrificium quando eodem die repetendum 132.d
Miſſio filij quæ ſit 16.b
Modus in omnibus etiam virtutibus ſeruatu difficilis 33.c
Modus optimus docendi hæreticos 125.b
Monachus à propoſito, proprio arbitrio & voluntate ſuſcepto, non poteſt reſilire 116.a
Monacho non ſacerdoti concionandi munus non permittendum 133 b
Moriendum ideinque viuendum cui ſit 58.a.b
Moſes & Elias cur in transfiguratione Chriſti diſcipulis apparuerint 76.d
Mulier, quæ, marito priori in captiuitatem abducto, ex quo eum liberatum iri deſperabat, aut alioquin interemptum exiſtimabat, alteri nupſiſſet, prior qúe reuertatur quid agere debeat 130.d.131.a. maritus ſecundus non culpabilis & tanquam alieni tori peruaſor iudicandus 131.a. ſi nolit mulier ad priorem redire quomodo punienda 131.a
Muneribus Dei iuſtè & ſapienter vtendum 5.b
Murmurare audet humana inſipientia contra ſuum conditorem 6.c

N.

NAtiuitas Chriſti non tanquam præterita recolenda ſed quaſi præſens inſpicienda 20.b
Natiuitate Chriſti diabolus illuſus 12.d
Natiuitatis Chriſti quæ fuerit neceſſitas, qualitas & vtilitas 12.b
Naturæ duæ in Chriſto 18.a.36.b
Naturæ humanæ infirmitas 9.d
Natura noſtra à Chriſto aſſumpta non peccatum 92.d
Nero primus perſecutor Chriſtianorum 67.b.c
Neſtorius epiſcopus Conſtantinopolitanus 19.d
Neſtorij error 13.b.120.c.151.c.d
Neſtorius quid ſenſerit 73.b.95.c
Nuptias & procreationem filiorum damnant cum Manichæis Priſcillianiſtæ 148.b

O.

OBlatio ſacrificij intercepta 128.c
Opera bona excruciant diabolum 4.a
Opera bona quid præſtant 72.d
Operibus bonis quid conſequamur 74.d
Opera miſericordiæ Dei miſericordiam promerentur 33.a
Opera miſericordiæ Deum conciliant 4.c.d
Opera neceſſaria 23.c.26.b.27.d
Operantium fides ſecura 78 c
Operum bonorum Deus autor 28.d
Opes cum bene erogantur, augentur 9.c
Orandum pro hæreticis 25 d
Oratio Chriſti in cruce quàm efficax 49.c
Oratio eleemoſyna & ieiunium maximè ad religioſas actiones pertinent 6.d
Oratio vnde ſit efficax 8.b
Ordines ſacri etiam minoris officij, bigamis non permittendi 143 a
Ordinibus ſacris quales præficiendi 81.b
Organa Satanæ quæ 27.b
Origenis error de animabus 95.a

P.

PAcem habere cum Deo quid ſit 17.b
Pacifici qui ſint verè 78.d
Pacis commendatio 17.b
Pacis tempore quibus modis Satan homines tentet 27.c
Partus diuini qualitas 12.c
Paruuli quomodo originali vitio obnoxij 138.b.c.d
Paruulos ſi abſque baptiſmo de ſeculo exijſſent, Pelagiani impiè aſſerebant non poſſe damnari, neque reos in peccato Adæ teneri &c. 138.b.c
Paſcha celebraturi quomodo ſe præparabunt 24.a.d.36.a.38.b
Paſcha Domini qui non celebrent 59.d
Paſchalis feſti ſupputatio 122.c.d 123.a.b.c d
Paſchalis ſolennitas cæteris præſtantior 31.d.37 d
Paſchali tempore cur Chriſtus paſſus 45 b
Paſcha quid ſignificet 60.a
Paſſio domini vt celebranda 32.a
Paſſionis Chriſti contemplatio quid præſtet 49 b
Patrum traditiones 5.b
Pauor diſcipulorum excuſabilis 47.c
Pauperes cur Deus eſſe permittat 72.a
Pauperes ſpiritu qui ſint 77.d

Pauperibus omnibus ſubueniendum, ſed maximè catholicis 72.a
Pauperibus verecundis ſubueniendum 4.d
Paupertatis exempla 77.d.78.a
Pax Chriſtianis omnibus vehementer commendata 158.c.d
Pax eccleſiaſtica vt ſeruetur 119.a
Pax & libertas vera hominis 29.c
Pax mundi qualis 17.d
Pax vera quid poſcat 17.d
Pelagianorum hæreſis 138.a.b
Peccatum in ſpiritum ſanctum cur non remittatur 62.c.d.63.b.c
Perſecutio piorum multiplex 37.a
Petri in ligando & ſoluendo priuilegium 3.b
Petri prærogatiua 60.c
Petri priuilegium 67.d.68 a.b
Petrus alijs apoſtolis prælatus 163.a.b
Petri conuerſio 42.b c
Pijs cur maximè inſidietur diabolus 7.b.37.b
Petrus cur negare permiſſus 48.a
Petrus cur voluerit capite deorſum verſo crucifigi 160.a
Petrus etiamnum paſcit Eccleſiam 68.a.b
Petrum in Petri ſede Eccleſia ſuſcipit 1.c
Petrus in Pontifice ceu legitimo hærede venerandus 2.b
Petrus omnium Epiſcoporum primas 2.b 3.a
Petrus, petra, fundamentum, cœli ianitor 2.a.3.a
Pœnitentia & communio in periculo mortis nemini neganda 143.d
Pœnitentia poſt baptiſmum lapſis neceſſaria 143.c
Pœnitentia reſtaurantur lapſi 39.a
Pontifex Rom. à quo coronam aliaq; diademata & inſignia acceperit 162.a b.c.d.&c.
Præcepta Dei quibus non ſunt difficilia 26.c
Præceptorum Dei ſcopus 74 a
Præcepta Dei ſpeculum humanæ mentis 39 b
Prædeſtinatio 170.d
Presbyteri quæ non poſſint facere 141.b
Priſcillianorum errores 146.d.& deinceps
Proximus noſter quis 6.b
Publica pietatis exercitia priuatis pſtant 70.d.71.c
Pueri vt effici debeamus 28.b
Pugna perpes Chriſtianorum 7 c.10.a

Q.

Quadrageſima ab apoſtolis inſtituta 34.c.37.a
Quadrageſima dies ſacratiſſimi 29.c.32.a.38.c
Quadrageſimæ ieiunium cur paſcha præcedat 36.d.37.a.d.39.d
Quadrageſimæ ieiunium omnibus amplectendum 33.d.38.c
Quadrageſimale ieiunium doctrina ſpiritus S. 31
Quadrageſimali tēpore quib. ſtudijs vacandū 35.d
Quadrageſimali tempore viuendum religioſius 29.c.30.c.31.b.34.b.36.d

R.

Redimere cur nos iuſtitia potius quā potentia voluerit Deus 12.d.19.b.52.a.53.b
Remedium nobis duplex in Chriſto 54.c
Reparatio hominis maior quam creatio 51.a
Reſurgendum quomodo cum Chriſto. 39.d
Roma quid contulerit Petrus & Paulus 66.d
Romana Eccleſiæ fides quam efficax 2.b
Romana Eccleſia hæreſes omnes profligauit 160.b
Romana fides nunquam violata 76.a
Romanam ſedem caput eſſe omnium Eccleſiarum multæ Synodi approbarunt 161.b &c.
Roman. Pontificis authoritas 117.b.116.d
Romani Pontifices idem quod Petrus docent 2.a
Rom. imperium cur diuinitus præparatum 67.a
Roma per B Petri ſedem caput orbis effecta 67.a
Romanus Pontifex approbat Concilia 119.a.c.d
Rom. pontifex formam præſcribit Synodo 111.b
Rom. Pontifex præſidet Eccleſiæ 103.d
Rom. Pont. præſidet œcumenicis Concilijs 110 a.b.d
Rom. Pont. totius Eccleſiæ curam ex diuina inſtitutione gerit 135.d.139.a

S.

Sacerdos Chriſtus ſecundum ordinem Melchiſedech 1.d
Sacerdos Dei vt nullo errore implicari, ſic etiā nulla cupiditate violari debet 114.d
Sacerdotem nunquā licet ignorare, quod canonum regulis eſt definitum 81.c
Sacerdotes quomodo eligantur 1.d
Sacerdotes ſi erroribus & vitijs non reſiſtunt conſenſiſſe cenſendi ſunt 149.c d
Sacerdotis non licet neſcire quod prædicat 126.c
Sacerdotib. & diaconis lapſis quid faciendū 145.a
Sacerdotium ſupremum quare D. Petro & eius ſucceſſoribus collatum. 2.c
Sacrificia legis priſcæ quid ſignificarint 41.d
Sacrificia veteris legis per oblationem corporis & ſanguinis Chriſti ſublata 47.b
Sacrificij oblatio intercepta 128.c
Sacrificij oblatio quando iteranda 132.d
Sancti orant pro nobis 3.c.9.a
Sanctorum ſuffragia ambienda 26 d
Sanguinem Chriſti ſumere nolunt Manichæi 33.a
Sanguinis Chriſti virtus 50.b
Sapientia Chriſtiana ſumma quæ ſit 28 b
Satisfactio etiam pars pœnitentiæ 143.c.d
Schiſmatum mater ſuperbia, eiusq; proles inuidia & vana gloria 168.a
Sedes Apoſtolica approbat Synodum Chalcedonenſem 129.c

Sedis

Sedis Apoſtolicæ autheritas 81.c.89.c.d
Sedis Apoſtolicæ conſenſus in conuocandis Synodis 120.a
Sedes Apoſtolica conſulenda 141.c.d
Sedes Apoſtolica magnas & arduas quæſtiones diſſoluit 130.d
Sedis Apoſtolicæ dignitas 111.d.112.a.c
Sedis Apoſtolicæ temperantia 96.a.97.d
Sedes B.Pet. ſacerdotalis mater eſt dignitatis 83.a
Sedes Rom. à nemine iudicanda 161.b.etc.170.a.b
Sedes Romana caput omniũ Eccleſiarũ 161.b.etc.
Sedi Romanæ quàm ingentia priuilegia dederit Cõſtantius 162.b.c.d
Signa facta in morte Chriſti 41.c
Simonis Cyrenæi myſterium 46.d
Spiritualibus ſæpius diutiùs quàm carnalib. vocandum 10.c
Spiritus ſanctus cur quinquageſimo die miſſus 62 a
Spiritus S. dona ſeptem Eccleſiæ data 63.d.64.a
Spiritum ſanctum habuerunt Diſcipuli etiam ante Chriſti paſſionem 63.b
Spiritus ſancti natura inuiſibilis 62.b
de Spiritu ſancto quid ſentiendum 63.a
Stella cur Magis apparuerit 23.d
Stella Magi Herodes quid myſticè 26.a.28.c
Stella quæ Magis apparuerit, etiam nobis quotidie apparere non deſinit 24.b
Subdiaconis coniugium illicitum 136.c
Superbia bonis operibus inſidiatur 32.c
Superſtitio 18.c
Supplicia in hæreticos conſtituta 147.a
Symbolum Apoſtolorum omnium hæreticorum opiniones facilè poteſt detruncare 96.b
Synodum Chalcedonenſem approbauit Apoſtolica ſedes 129.c

T.

TEla dæmonis cuiuſmodi ſint 7.d
Tentari cur Chriſtus voluerit 29.c
Tentationes diabolicæ quibus nihil noceant 17.c
Tentationes neceſſariæ 29 d
Tentationibus non caremus in hac vita 31.c.38.d
Terra mitibus promiſſa quæ ſit 78.b
Terrenarum facultatum non iam poſſeſſio quàm diſpenſatio nobis commiſſa eſt 5.b
Theſaurus hominis quis ſit 74.a.b
Traditionis Apoſtolicæ ſunt quæ Eccleſia generatim obſeruat 65.d
Transfiguratus cur Chriſtus coram diſcipulis 76.c
Trinitatis opera communia 50.b.62.c.64.b
de Trinitate quid ſit cogitandum 64.d
in Trinitate ſancta nulla diuerſitas 62.c
Triſtitia religioſa aut alienum aut proprium peccatum luget 78.a

V.

VAna gloria in rectè factis cauenda 74.a
Veli templi ſciſſio myſticè quid 55.b
Velum templi ſciſſum quid ſignificet 48.d.49.a
Verbum caro factum eſt quo accipiendum 18.a.21.b
Veritas corporis Chriſti & ſanguinis in Euchariſtia 73.c.99 c
Veritas ſemper ſui ſimilis 55.d
Veteris legis quænam abolita ſint, & quæ ſeruentur 9.b.52.c.73.d
Via ſalutis quæ 58.d
Vicarios ad Synodale Concilium mittit Leo 95.b.97.a.98.b
D.Vincentij vita & paſſio deſcribitur 79.d
Virgo Barbarica vi oppreſſa quomodo tractanda 140.b.d
Virtutes aliæ abſq; miſericordiæ operibus non proſunt. 5.c
Virtutum voluptas maior quàm vitiorum 74.d
Vita hæc plena periculis 33.c.38.d
Vita præſens tempus eſt ſationis futuræ meſſis 5.d
Voluntas bona remuneratur 31.a.34.d
Voluntas noſtra vt Dei voluntati conformanda 17.c.d
Voluptas virtutum maior quàm vitiorum 74.d
Vota reddenda 146.a.b
Vſuram nec Clerici nec Laici exercere debent 81.c
Vſura quam pernicioſa, quamque fugienda 9.c.d

Z.

Zelus pius contra hæreticos aſſumendus 9.a

FINIS.

D. LEONIS HVIVS NOMINIS PAPAE PRIMI, SERMONES IN PRAECIPVIS ANNI TOTIVS FESTIVITATIBVS, AC DE SERIIS QVIBVSDAM alijs negotijs, habiti ad fideles plebem.

IN ANNIVERSARIO DIE ASSVMPTIOnis eius ad ſummi Pontificis Romani culmen & onus, ſermo primus.

Dignitates Eccleſiaſticæ à quo potiſsimùm conferantur & ad quid valeant.

LAVDEM Domini loquatur os meum, & nomen ſanctũ eius anima mea ac ſpiritus, caro & lingua benedicat. Quia nõ *Ingratitudinis eſt beneficia Dei tacere.*
verecundæ, ſed ingratæ mentis indicium eſt, beneficia tacere diuina: & ſatis dignum eſt à ſacrificijs dominicæ laudis, obſequium conſecrati Pontificis inchoare. Quia in humilitate noſtra memor fuit noſtri Dominus, & benedixit nobis: quia fecit mihi mirabilia magna ſolus, vt præſentem me cerneret veſtræ ſanctitatis adſectio, quem fecerat neceſsitas longæ peregrinationis abſentem. Ago igitur Deo noſtro gratias, & ſemper acturus ſum pro omnibus, quæ tribuit mihi. Veſtri quoque fauoris arbitrium debita gratiarum actione concelebro, euidenter intelligens quantum mihi poſsint reuerentiæ, amoris & fidei, ſtudia veſtræ dilectionis impendere, animarum veſtrarum ſalutem paſtorali ſolicitudine cupienti, qui tam ſanctum de me nullis admodum præcedentibus meritis iudicium protuliſtis. Obſecro igitur per miſericordias Domini, iuuare votis quem deſiderijs expetiſtis, vt & ſpiritus gratiæ maneat in me, & iudicia veſtra
non fluctuent. Præſtet in commune nobis omnibus pacis bonum, qui nobis vna- *Ioan. 17.*
nimitatis ſtudia infudit, vt omnibus diebus vitæ meæ, in omnipotentis Dei ſeruitiũ:
& ad veſtra paratus obſequia cum fiducia poſsim dominum deprecari: Pater ſancte, *1. Theſ. 2.*
conſerua eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ſemperque proficientibus vobis ad ſalutem, magnificet anima mea dominum, & in futuri retributione iudicij ita mihi apud iuſtũ iudicem ſacerdotij mei ratio ſubſiſtat, vt vos mihi per bona opera veſtra ſitis gaudium, vos corona, qui bona volũtate ſyncerum præſentis vitæ teſtimonium præſtitiſtis. Honorabilem igitur mihi, dilectiſsimi hodiernum diem fecit diuina dignatio. quæ dum humilitatem meam in ſummum gradum prouehit, quod neminẽ ſuorum ſperneret, demonſtrauit. Vnde etſi neceſſarium eſt trepidare de merito, re-
ligioſum eſt tamẽ gaudere de dono, quoniã qui mihi * honoris eſt autor, ipſe mihi ** oneris*
fiet adminiſtrationis adiutor: & ne ſub magnitudine gratiæ ſuccũbat infirmus, dabit virtutem, qui contulit dignitatem. Recurrente igitur per ſuum ordinem die, quo
me dominus Epiſcopalis officij voluit habere * principium, vera mihi in gloriam ** Videnũ principatum legẽdum.*
Dei cauſa eſt lætandi, qui mihi, vt multum à me diligeretur, multa dimiſit. Et vt mirabilem faceret gratiam ſuam, in eum munera ſua contulit, in quo meritorum ſuffragia nõ inuenit. Quo opere ſuo dominus, quid cordibus noſtris inſinuat, quidúe
commendat, niſi vt de iuſtitia ſua nemo præſumat, & de ipſius miſericordia nemo *Quid nos moneat Deus in*
diffidat? Quæ tunc euidentius præeminet, quando peccator ſanctificatur, & obiectús erigitur. Neque enim de qualitate noſtrorum operum pendet cœleſtium men-

honorum collatione. ſura donorum: aut in iſto ſeculo, in quo tota vita tentatio eſt, hoc vnicuique retribuitur, quod meretur, vbi ſi iniquitates dominus obſeruaret, nullus iudicium ſuum ſuſtineret. Magnificate ergo dilectiſsimi dominum mecum, & exaltemus nomen eius inuicem,
Iob 7.
vt tota ratio celebritatis hodiernæ ad laudem ſui referatur autoris. Nã quod propriè ad adſectum animi mei pertinet, confiteor me plurimum de omnium veſtrum deuotione gaudere. Cumque hãc venerabilium conſacerdotum meorum ſplendidiſsimam frequentiam video, angelicum nobis in tot ſanctis ſentio intereſſe conuentum. Nec dubito nos abundantiore hodie diuinæ præſentiæ gratia viſitari, quando ſimul adſunt, & vno lumine micant tot ſpecioſiſsima tabernacula Dei, tot membra excellentiſsima corporis Chriſti. Nec abeſt, vt cõfido, ab hoc cœtu etiam beatiſsimi apoſtoli Petri pia dignatio & fida dilectio: nec veſtram deuotionem ille deſeruit, cuius nos reuerentia cõgregauit. De veſtro itaque & ipſe gaudet affectu, & in conſortibus honoris ſui, obſeruantiam dominicæ inſtitutionis amplectitur, probans ordinatiſsimam totius Eccleſiæ charitatem, quæ in Petri ſede Petrum ſuſcipit, & à tanti amore paſtoris, nec in perſona tam imparis tepeſcit hæredis. Vt ergo hæc pietas dilectiſsimi, quam erga humilitatem meam vnanimiter exhibetis, fructum ſui ſtudij conſequatur, miſericordiſsimam Dei noſtri clemẽtiam ſupplices obſecrate, vt in diebus noſtris expugnet impugnantes nos, muniat fidem veſtram, multiplicet deuotionem ac dilectionem, augeat pacem, meque ſeruulum ſuum, quem ad oſtendendas diuitias gratiæ ſuæ, gubernaculis Eccleſiæ voluit præſidere, ſufficientem tanto operi, & vtilem veſtræ defenſioni dignetur efficere, & ad hoc, tempora noſtræ ſeruitutis extendere, vt proficiat deuotioni, quod fuerit largitus ætati, per Chriſtum dominum noſtrum, Amen.

Sermo ſecundus in auniuerſario die aſſumptionis eiuſdem ad ſummi Pontificis munus.

Pontificatus qualitas ſecundum ordinem Melchiſedech quæ ſit.

QVoties nobis miſericordia Dei donorum ſuorum dies renouare dignatur, iuſta dilectiſsimi & rationabilis cauſa eſt lætandi, ſi officij origo ſuſcepti, ad laudem ſui referatur authoris. Hanc enim obſeruantiam omnibus quidem ſacerdotibus congruam, ſed mihi neceſſariam maximè eſſe cognoſco, qui reſpiciens ad exiguitatis meæ tenuitatem, & ad ſuſcepti muneris magnitudinem, etiam ego illud propheticum debeo proclamare: Domine audiui auditum tuum, & timui: conſideraui opera tua, & expaui. Quid enim tam inſolitum, tam pauendum, quàm labor fragili, ſublimitas humili, dignitas non merenti? Et tamen non deſperamus, neque deficimus, quia non de nobis, ſed de illo præſumimus, qui operatur in nobis. Vnde &
Pſal. 103
Dauidicum Pſalmum dilectiſsimi non ad noſtram elationem, ſed ad Chriſti domini gloriam conſona voce cantauimus. Ipſe eſt enim, de quo propheticè ſcriptum eſt:
Sacerdos eſt Chriſtus ſecũdum ordinem Melchiſedech.
Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, hoc eſt, non ſecundum ordinem Aaron, cuius ſacerdotium per propaginem ſui ſeminis currens, temporalis miniſterij fuit, & cum veteris teſtamenti lege ceſſauit: ſed ſecundum ordinem Melchiſedech, in quo æterni Pontificis forma præceſsit. Et dum quibus parentibus ſit æditus, non refertur, in eo ille intelligitur oſtendi, cuius generatio non poteſt enarrari. Denique cum huius diuini ſacerdotij ſacramentum etiam ad humanas peruenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod caro & ſanguis creauit, eligitur: ſed ceſſante priuilegio patrum, & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos ſpiritus ſanctus præparauit: vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuerſitas ſacerdotalis atque regalis eſt, non prærogatiua terre-

terrenæ originis obtineat vnctionem, ſed dignatio cœleſtis gratiæ gignat antiſtitẽ.
Quamuis ergo dilectiſsimi nos ad explendã noſtri officij ſeruitutem & infirmi in-
ueniamur, & ſegnes, dum ſi quid deuotè & ſtrenuè agere cupimus, ipſius noſtræ cõ-
ditionis fragilitate tardamur, habentes tamen inceſſabilem propiciationem omni-
potentis & perpetui ſacerdotis, qui ſimilis noſtri, æqualis patri, diuinitatem vſque
ad humana ſubmiſit, humanitatem vſque ad diuina prouexit, dignè & piè de ipſius
conſtitutione gaudemus: quoniam etſi multis paſtoribus curam ſuarum ouium de-
legauit, ipſe tamen dilecti gregis cuſtodiam non reliquit. De cuius principali æter-
noque prędidio, & apoſtolici operis munimen accepimus, quod vtique ab opere ſuo
non vacat: & firmitas fundamenti, cui totius Eccleſiæ ſuperſtruitur altitudo, nulla *Eccleſiæ*
incumbentis ſibi templi mole laſſeſcit. Soliditas enim illius fidei, quæ in apoſtolorũ *ſtabilitas.*
principe eſt laudata, perpetua eſt. Et ſicut permanet, quod in Chriſto Petrus credi-
dit: ita permanet, quod in Petro Chriſtus inſtituit. Cùm enim, ſicut Euangelica le-
ctione reſeratum eſt, interrogaſſet dominus diſcipulos, quem ipſum (multis diuer-
ſa opinantibus) crederent, reſpondiſſetque beatus Petrus, dicens: Tu es Chriſtus fi- *Matt. 16.*
lius Dei viui: dominus ait: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non re-
uelauit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſu-
per hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt ad-
uerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum. Et quodcunque ligaueris ſuper ter-
ram, erit ligatum & in cœlis. Et quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum &
in cœlis. Manet ergo diſpoſitio veritatis, & beatus Petrus in accepta ſortitudine pe- *Petrus, pe*
træ perſeuerans, ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non reliquit. Sic enim præ cæteris *tra, funda*
eſt ordinatus, vt dum petra dicitur, dum fundamentum pronuntiatur, dum regni *mentũ, cœ*
cœlorum ianitor conſtituitur, dum ligandorum ſoluendorumque arbiter manſu- *li ianitor.*
ra etiam in cœlis iudiciorum ſuorum definitione, præficitur, qualis ipſi cum Chri-
ſto eſſet ſocietas, per ipſa appellationum eius myſteria noſceremus. Qui nunc pleni-
us & potentius ea, quæ ſibi commiſſa ſunt, peragit, & omnes partes officiorũ atque
curarum in ipſo & cum ipſo, per quem eſt glorificatus, exequitur. Si quid itaque à
nobis rectè agitur, recteque diſcernitur: ſi quid à miſericordia Dei quotidianis ſup-
plicationibus obtinetur, illius eſt operum atque meritorum, cuius in Sede ſua viuit
poteſtas, & excellit authoritas. Hoc enim obtinuit dilectiſsimi illa confeſsio, quæ à
Deo patre apoſtolico inſpirata cordi, omnia humanarum opinionum incerta tran-
ſcendit: & firmitatem petræ, quæ nullis impulſionibus quateretur, accepit. In vni-
uerſa namque Eccleſia: Tu es Chriſtus filius Dei viui, quotidie Petrus dicit: & om-
nis lingua, quæ cõfitetur dominum, magiſterio huius vocis imbuitur. Hæc fides dia- *Fidei Ec-*
bolum vincit, & captiuorum eius vincula diſſoluit. Hæc erutos mundo, inſerit cæ- *cleſiæ Ro-*
lo, & portæ inferi aduerſus eam præualere non poſſunt. Tanta enim diuinitùs ſoli- *mani præ-*
ditate munita eſt, vt eam neque hæretica vnquam corrumpere prauitas, nec pagana *conium.*
potuerit ſuperare perfidia. His itaque modis dilectiſsimi rationabili obſequio cele-
bratur hodierna feſtiuitas, vt in perſona humilitatis meæ ille intelligatur, ille hono-
retur, in quo & omnium paſtorum ſolicitudo cum commẽdatarum ſibi ouium cu-
ſtodia perſeuerat, & cuius etiam dignitas in indigno hærede non deficit. Vnde ve-
nerabilium quoque fratrum & conſacerdotum meorum deſiderata mihi & hono-
randa præſentia hinc ſacratior eſt & deuotior, ſi pietatem huius officij, in quo adeſ-
ſe dignati ſunt, ei principaliter deferunt, quem non ſolùm huius Sedis prędulem, ſed *Petrus om*
& omnium Epiſcoporum nouerunt eſſe primatem. Cùm ergo cohortationes no- *niũ Epiſ-*
ſtras auribus veſtræ ſanctitatis adhibemus, ipſum vobis, cuius vice fungimur, loqui *coporum*
credite: quia & illius vos affectu monemus, & non aliud vobis, quàm quod docuit, *primus.*
prædicamus, obſecrantes, vt ſuccincti lumbos mentis veſtræ, caſtam & ſobriam vi-
tam in timore Dei ducatis, nec concupiſcentijs carnis, mens principatus ſui oblita,
conſentiat. Breuia & caduca ſunt terrenarum gaudia voluptatum, quæ ad æternita-
tem vocatos à ſemitis vitæ conantur auertere. Fidelis ergo & religioſus animus ea

quæ ſunt cæleſtia concupiſcat, & diuinarum promiſsionum auidius, in amorem ſe
incorruptibilis boni,& in ſpem veræ lucis attollat. Certi autem eſtote dilectiſsimi,
quod labor veſter,quo vitijs reſiſtitis,& carnalibus deſiderijs repugnatis,placens in
conſpectu Dei eſt atq; precioſus,nec ſolùm vobis, ſed etiam mihi apud Dei miſeri-
cordiam profuturus: quia de profectu dominici gregis gloriatur cura paſtoris. Co-
1.Theſ.2. Rom.1. rona mea,ſicut Apoſtolus ait,& gaudium vos eſtis: ſi fides veſtra, quæ ab initio Eu-
angelij in vniuerſo mundo prædicata eſt, in dilectione & ſanctitate permanſerit.
Nam licet omnem Eccleſiam, quæ in toto eſt orbe terrarum, cunctus oporteat flo-
rere virtutibus, vos tamen præcipuè inter cæteros populos decet meritis pietatis ex-
cellere,quos in ipſa apoſtolicæ petræ arce fundatos, dominus noſter Ieſus Chriſtus
cum omnibus redemit: & beatus Apoſtolus Petrus præ omnibus erudiuit,per eun-
dem Chriſtum dominum noſtrum, Amen.

Sermo tertius in anninerſario die eiuſdem aſ-ſumptionis.

Sacerdotium ſupremum quare beato Petro & eius collatum ſucceſſoribus.

GAudeo dilectiſsimi de religioſo veſtræ deuotionis affectu, & Deo
gratias ago, quòd in vobis pietatem Chriſtianæ vnitatis agnoſco. Si-
cut enim ipſa frequentia veſtra teſtatur, intelligitis huius diei recur-
ſum ad communem lætitiam pertinere, & honorem celebrari totius
gregis, per annua feſta paſtoris. Nam licet vniuerſa Eccleſia Dei di-
ſtinctis ordinata ſit gradibus, vt ex diuerſis membris, ſacrati corporis
1.Cor.12. ſubſiſtat integritas: nos tamen omnes, ſicut ait Apoſtolus, in Chriſto Ieſu vnum ſu-
mus, nec quiſquam ab alterius ita eſt diuiſus officio, vt non ad connexionem perti-
neat capitis, cuiuſlibet humilitas portionis. In vnitate igitur fidei atq; baptiſmatis,
indiſcreta nobis ſocietas dilectiſsimi, & generalis eſt dignitas, ſecundum illud bea-
1.Pet.2. tiſsimi Petri Apoſtoli ſacratiſsima voce dicentis: Et ipſi tanquam lapides viui ſuper-
ædificamini in domos ſpiritales ſacerdotium ſanctum, offerentes ſpiritales hoſtias,
acceptabiles Deo per Ieſum Chriſtum. Et infrà: Vos autem genus electum, regale
ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis. Omnes enim in Chriſto regenera-
Chriſtiani omnes vt reges & ſacerdotes. tos, crucis ſignum efficit Reges: Sancti verò ſpiritus vnctio conſecrat ſacerdotes, vt
præter iſtam ſpecialem noſtri miniſterij ſeruitutem, vniuerſi ſpiritales & rationales
Chriſtiani agnoſcant ſe regij generis & ſacerdotalis officij eſſe cõſortes. Quid enim
tam regium, quàm ſubditum Deo animum corporis ſui eſſe rectorem? Et quid tam
Hoſtiæ ſpiritales. ſacerdotale, quàm vouere domino conſcientiam puram, & immaculatas pietatis
noſtras de altari cordis offerre? Quod cùm omnibus per Dei gratiam commune ſit
factum, religioſum tamẽ nobis atq; laudabile eſt, de die prouectionis noſtræ, quaſi
de proprio honore gaudere, vt vnum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontifi-
cij ſacramentum, quod effuſo benedictionis vnguento, copioſius quidem in ſupe-
riora profluxit, ſed non parcè etiam in inferiora deſcendit. Quum itaq; dilectiſsimi
de conſortio iſtius muneris magna ſit nobis materia communium gaudiorum, ve-
rior tamen vobis & excellentior erit cauſa lætandi, ſi non in noſtræ humilitatis con
ſideratione remoremini, cùm multò vtilius multoq; ſit dignius, ad beatiſsimi apo-
ſtoli gloriam contemplandam, aciem mentis attollere, & hunc diem in illius potiſ-
ſimùm veneratione celebrare, qui ab ipſo omnium chariſmatum fonte, tam copio-
ſis eſt irrigationibus inundatus: vt cùm multa ſolus acceperit, nihil in quenquam ſi-
Ioan.1. ne illius participatione tranſierit. Verbum enim caro factum fuerat, & habitabat
iam in nobis, vt reparando humano generi totum ſe Chriſtus impenderet. Nihil
indiſpo-

indiſpoſitum ſapientiæ,nihil erat arduum poteſtati. Famulabantur elementa, mi-
niſtrabant ſpiritus,angeli ſeruiebant, nec vllo modo poterat inefficax eſſe ſacramen
tum,quod ſimul ipſius deitatis vnitas operabatur & Trinitas.Et tamē de toto mun-

Petrus princeps paſtorū à Christo conſtitutus.

do vnus Petrus eligitur,qui & vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus apo-
ſtolis,cunctisq; Eccleſiæ patribus præponatur,vt quamuis in populo Dei multi ſa-
cerdotes ſint,multiq; paſtores,omnes tamen propriè regat Petrus, quos principali-
ter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile dilectiſsimi huic viro conſortium poten
tiæ ſuæ tribuit diuina dignatio: & ſi quid cum eo commune cęteris voluit eſſe prin-
cipibus,nunquam niſi per ipſum dedit,quicquid alijs non negauit. Omnes deniq;
apoſtolos Dominus,quid de ſe homines opinentur, interrogat: & tamdiu ſermo
reſpondentium communis eſt,quamdiu humanæ intelligentiæ ambiguitas expli-
catur.At vbi quid habeat ſenſus diſcipulorum,exigitur, primus eſt in Domini con-

Matth. 16.

feſsione,qui primus eſt in apoſtolica dignitate. Qui cum dixiſſet: Tu es Chriſtus fi-
lius Dei viui: reſpondit ei Ieſus: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non
reuelauit tibi,ſed pater meus,qui in cœlis eſt. Id eſt,ideo beatus es, quia pater meus
te docuit,nec terrena opinio te fefellit,ſed inſpiratio cœleſtis te inſtruxit:& non ca-
ro & ſanguis,ſed ille me tibi,cuius ſum vnigenitus filius,indicauit. Et ego, inquit,
dico tibi:hoc eſt,ſicut meus pater tibi manifeſtauit diuinitatem meam: ita & ego ti-

1. Cor. 3.

bi notam facio excellentiam tuam,quia tu es Petrus: Id eſt: cum ego ſim inuiolabi-

Petrus dicitur petra,ſuper quam fundatur Eccleſia.

lis petra, ego lapis angularis,qui facio vtraq; vnum,ego fundamentū, præter quod
nemo poteſt aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute ſolidaris, vt
quæ mihi poteſtate ſunt propria,ſint tibi mecum participatione communia. Et ſu-
per hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt ad-
uerſus eam. Super hanc, inquit, fortitudinem æternum extruam templum: & Ec-
cleſiæ meæ cœlo inferenda ſublimitas,in huius fidei firmitate conſurget. Hanc con
feſsionem portæ inferi non tenebunt, mortis vincula non ligabunt: vox enim iſta
vox vitæ eſt. Et ſicut confeſſores ſuos in cœleſtia prouehit, ita negatores ad inferna
demergit. Propter quod dicit beatiſsimo Petro: Tibi dabo claues regni cœlorum.
Et quæcunq; ligaueris ſuper terram,erunt ligata & in cœlis. Et quæcunq; ſolueris
ſuper terram,erunt ſoluta & in cœlis. Tranſiuit quidem in alios apoſtolos vis pote-
ſtatis iſtius,& ad omnes Eccleſiæ principes decreti huius cōſtitutio commeauit, ſed
non fruſtra vni commendatur,quod omnibus intimatur. Petro enim ideo hoc ſin-

Petri in ligando & ſoluendo priuilegiū.

gulariter creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus Petri forma præponitur. Ma-
net ergo Petri priuilegium, vbicunq; ex ipſius fertur æquitate iudicium. Nec nimia
eſt vel ſeueritas vel remiſsio,vbi nihil erit ligatum,nihil ſolutum, niſi quod beatus
Petrus aut ſoluerit,aut ligauerit. Inſtante autem paſsione ſua dominus, quæ diſci-

Luc. 7.

pulorum erat turbatura conſtantiam,Simoni,inquit: Simon,ecce Satanas expoſtu-
lauit vos,vt cribraret ſicut triticum. Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides
tua,Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos, vt non intretis in tentatio-
nem.Commune erat omnibus apoſtolis periculum de tentatione formidinis, & di-
uinæ protectionis auxilio pariter indigebant. Quoniam diabolus omnes exagita-

Chriſtus ſpecialiter pro Petro rogauit.

re,omnes cupiebat elidere,& tamen ſpecialis à Domino Petri cura ſuſcipitur,& pro
fide Petri proprie ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens
principis victa non fuerit.In Petro ergo omnium fortitudo munitur,& diuinæ gra-
tiæ ita ordinatur auxilium,vt firmitas quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrū
apoſtolis conferatur. Cúm itaq; dilectiſsimi tantum nobis videamus præſidium di-
uinitus inſtitutum, rationabiliter & iuſtè in ducis noſtri meritis & dignitate læta-
mur,gratias agētes ſempiterno Regi,redemptori noſtro Domino Ieſu Chriſto, qui
tantam potentiam dedit ei,quem totius Eccleſiæ principem fecit: vt ſi quid etiā no-
ſtris temporibus rectè per nos agitur,rectéq; diſponitur,illius operibus,illius ſit gu-

Luc. 22.

bernaculis deputandum,cui dictum eſt: Et tu conuerſus,confirma fratres tuos. Et
cui poſt reſurrectionem ſuam dominus ad trinam æterni amoris profeſsionem my-

Ioan. 21. *Orant ſancti pro nobis.*

ſtica inſinuatione rer dixit: Paſce oues meas. Quod nunc quoq; proculdubio facit, & mandatum Domini pius paſtor exequitur, confirmans nos cohortationibus ſuis, & pro nobis orare non ceſſans, vt nulla tentatione ſuperemur. Si autem hanc pietatis ſuæ curam omni populo Dei, ſicut credendum eſt, vbiq; prætendit, quanto magis nobis alumnis ſuis opem ſuam dignatur impendere, apud quos in ſacro beatæ dormitionis thoro, eadem qua præſedit carne, requieſcit? Illi ergo hunc ſeruitutis noſtræ natalitium diem, illi adſcribamus hoc feſtum, cuius patrocinio Sedis ipſius meruimus eſſe conſortes, auxiliãte nobis per omnia gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui viuit & regnat cum Deo patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE COLLECTIS.

Eleemoſyna quid proſit, & vti præſtetur.

Eleemoſynarũ meritum & virtus.

MVLTIS diuinarum ſcripturarum teſtimonijs edocemur, quãtum eleemoſynarum meritum, & quanta ſit virtus. Certum eſt enim, vnumquenq; noſtrûm animę ſuę beneſacere, quoties miſericordia ſua inopiæ ſuccurrit alienæ. Prompta ergo & facilis dilectiſsimi apud nos largitas eſſe debet, ſi credimus ſibi vnumquenq; id pręſtare, quod indigentibus tribuit. Theſaurum enim ſuum condit in cœlo, qui Chriſtũ paſcit in paupere. Benignitatem itaq; in hoc & diſpenſationem diuinæ pietatis agnoſce. Idcirco enim te abundare voluit, vt per te alius non egeret, & per miniſterium operis tui, pauperem ab egeſtatis labore, teq; à peccatorum multitudine liberaret. O mira prouidentia & bonitas creatoris, vt vno facto duobus vellet eſſe ſuccurſum. Ventura igitur dominica dies, collectarum futura eſt. Hortor & moneo ſanctitatem veſtram, vt ſinguli quiq; & pauperum memineritis & veſtri, & pro poſsibilitate virium veſtrarum intelligatis in egentibus Chriſtum, qui tantùm nobis pauperes commendauit, vt ſe in ipſis veſtiri ac ſuſcipi teſtaretur & paſci Chriſtus Dominus noſter, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſecundus de collectis.

Eleemoſyna vt ſit ſecundum lauacrum à peccatis, & opus maximæ charitatis.

NOtum vobis dilectiſsimi & familiare mandatum paſtorali prædicamus hortatu, vt in opere miſericordiæ ſtudeatis eſſe deuoti, quod etiamſi nunquam à veſtra ſanctitate negligitur, nunc tamen promptius eſt & impenſius exequendum, quia primus collectarum dies ſaluherrimè à ſanctis patribus inſtitutus hoc exigit, vt vnuſquiſq;, prout votiuum atq; poſsibile eſt, in vſus atq; alimoniam pauperum de veſtris facultatibus conferatis: ſcientes præter illud regenerationis lauacrum, in quo vniuerſorum ablutæ ſunt maculæ peccatorum, hoc remedium infirmitati humanæ diuinitùs eſſe donatum, vt ſi quid culparum in hac terrenâ habitatione contrahitur, eleemoſynis deleatur. Eleemoſynæ enim opera charitatis ſunt, & ſcimus, quòd charitas operit multitudinem peccatorum. Proinde dilectiſsimi in ſecundam feriam ſpõtaneas * collectas veſtras ſolicitè præparate, vt quicquid vobis de temporalibus ſubſtantijs dempſeritis, id multiplicatum in æterna retributione ſumatis.

Eleemoſynis extinguuntur peccata. *1. Cor. 13.* *1. Pet. 4.* ** collectiones.*

Sermo tertius, de collectis.

Eleemoſyna quantùm excruciet dæmones, quidúe ſentiendum de collectis.

CHriſtianæ pietatis eſt dilectiſsimi, vt quæ apoſtolicis ſunt traditionibus inſtituta, perſeueranti deuotione ſeruentur. Nam illi beatiſsimi diſcipuli veritatis, hoc diuinitùs inſpirata commendauére doctrina, vt quoties cæcitas paganorum in ſuperſtitionibus ſuis eſſet intentior, tunc præcipue populus Dei, orationibus & operibus pietatis inſtaret. Quoniam immundi ſpiritus, quantùm gentilium errore lætantur, tantùm veræ religionis obſeruantia atteruntur, & augmenta iuſtitiæ vrunt impietatis authorem. Cuius impia & prophana commenta, ne ſacratis Deo vero cordibus aliquid pollutionis inferrent, beatus magiſter gentium præcauebat, cùm voce apoſtolica diceret: Nolite iugum cum infidelibus ducere. Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? Et deinde vocem prophetici ſpiritus addidit, dicens: Exite, exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis. Vnde quoniam ad deſtruendas antiqui hoſtis inſidias in die, quo impij ſub idolorum ſuorum nomine diabolo ſeruiebant, prouidentiſsimè in ſancta Eccleſia prima eſt inſtituta collectio, volumus dilectionem veſtram tertia feria per omnes regionum veſtrarum Eccleſias cum voluntarijs oblationibus eleemoſynarum conuenire. In quo opere, etſi non eſt omnium æqualis facultas, debet eſſe par pietas: quoniam fidelium largitas, non de muneris penſatur pondere, ſed de beneuolentiæ quantitate. Habeant in hoc miſericordiæ commertio etiam pauperes lucrum, & ad ſuſtentationem egentium de quantacunq; ſubſtantia aliquid, quod eos non contriſtet, excerpant. Sit diues munere copioſior, dum pauper animo non ſit inferior. Quamuis enim maior ſperetur reditus de maiore ſemente, poteſt tamen de exigua ſatione multus fructus prouenire iuſtitiæ. Iuſtus enim eſt iudex & verax, qui neminem fraudat mercede meritorũ. Et ideo nos curam pauperum vult habere, vt in futuræ retributionis examine, miſericordibus, quam promiſit, miſericordiã largiatur Chriſtus Deus noſter, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Opera bona excruciant diabolum.

2. Cor. 6.

Sermo quartus, de collectis & eleemoſyna.

Eleemoſyna vt ſaluet hominem.

MIſericordia dilectiſsimi & iuſtitia D E I, formam retributionum ſuarum à mundi conſtitutione diſpoſitam, per doctrinam domini noſtri Ieſu Chriſti benigniſsima nobis expoſitione releuauit, vt acceptis rerum ſignificationibus, quę futura credimus, iam quaſi geſta noſceremus. Sciebat enim redemptor noſter atque ſeruator, quantos fallacia diaboli per totum mundum ſparſiſſet errores, & quam multis ſuperſtitionibus maximam ſibi partem humani generis ſubdidiſſet. Sed ne vltra per ignorantiam veritatis, creatura ad imaginem Dei condita, in præcipitia perpetuæ mortis ageretur, Euangelicis paginis iudicij ſui inſeruit qualitatem, quæ omnem hominem à calidiſsimi hoſtis reuocaret inſidijs: quum iam nulli eſſet incognitum, quæ bonis ſperanda præmia, & quæ malis eſſent inferenda ſupplicia. Incenſor nanque authorque peccati, primùm ſuperbus vt caderet, deinde inuidus vt noceret, quia in veritate non ſtetit, totam vim ſuam in mendacio collocauit, omniaque deceptionum genera de hoc veneratiſsimo artis ſuæ fonte produxit, vt ab illo bono, quod ipſe propria elatione perdiderat, ſpem humanæ deuotionis

Ioan. 8.

Vis omnis diaboli mendacio nititur.

excluderet,eosq; in conſortium damnationis ſuæ traheret, ad quorum ipſe recon-
ciliationem pertinere non poſſet. Quicquid igitur hominum quibuſlibet impieta-
Fides ſine tibus Deum læſit,huius fraude traductum, huius eſt nequitia deprauatum. Facile
charitate enim in omnia flgitia impulit,quos religione decepit. Sciens autem Deum non ſo-
eſſe poteſt lùm verbis,ſed etiam factis negari,multis quibus auferre non potuit fidem, ſuſtulit
Ad Tit.1. charitatem: & agro cordis ipſorum auaritiæ radicibus occupato,ſpoliauit fructu o-
perum,quos non priuauit confeſsione labiorum. Propter has ergo dilectiſsimi ver-
ſutias hoſtis antiqui,ſcire nos voluit ineffabilis benignitas Chriſti, qui in die retri-
butionis de vniuerſitate hominum eſſe decernendum, & dum in hoc tempore le-
gitimorum remediorum medicina præbetur,dum eliſis reparatio non negatur, &
qui diu fuerunt ſteriles,poſsint tandem eſſe fœcundi, præueniatur diſpoſita cenſu-
ra iuſtitiæ,& nunquam à cordis oculis,diuinæ diſcretionis imago diſcedat. Veniet
Matt.19. enim in maieſtatis ſuæ gloria Dominus, ſicut ipſe prædixit, aderitq; cum eo radians
Ind.cy ex- in ſplendoribus ſuis,innumerabilis angelicarum multitudo legionum. Congrega-
tremi for- buntur ante thronum potentiæ eius omnium gentium populi, & quicquid homi-
ma. num vniuerſis ſeculis toto orbe terrarum progenitum eſt, in conſpectu iudicantis
adſtabit. Separabuutur ab iniuſtis iuſti, à nocentibus innocentes: & cum præpara-
tum ſibi regnum recenſitis miſericordiæ operibus, filij pietatis acceperint, expro-
brabitur duritia ſterilitatis iniuſtis: & nihil habentes ſiniſtri commune cum dextris,
in ignem ad diaboli & angelorum eius tormenta diſpoſitum, omnipotentis iudicis
damnatione mittentur,cum illo habituri pœnæ communionem,cuius elegerunt fa
Opera mi- cere voluntatem. Quis igitur iſtam ſortem æternorũ cruciatuum nõ paueſcat? Quis
ſericordia mala nunquam finienda non timeat? Sed cum ideo denunciata ſit ſeueritas,vt miſe-
Deum cõ- ricordia quæreretur,in diebus præſentibus cum mericordiæ eſt largitate viuendum,
ciliant. vt homini poſt periculoſam negligentiam, ad pietatis opera reuertenti, poſsibile ſit
ab hac ſententia liberari. Hoc enim agit potentia iudicis,hoc gratia ſeruatoris,vt re-
linquat impius vias ſuas,& iniquitatis ſuæ conſuetudine peccator abſcedat. Miſere-
antur pauperum,qui ſibi volunt parcere Chriſtum. Faciles ſint in alimenta miſero-
**pertinere* rum,qui cupiunt ad ſocietatem *peruenire fidelium. Non ſit vilis homini homo,
nec in quoquam deſpiciatur illa natura,quam rerum conditor ſuam fecit. Cui enim
laborantium licet negare,quod Chriſtus ſibi profitetur impendi? Iuuatur conſer-
uus,& gratiam refert dominus. Cibus egeni,regni cæleſtis eſt precium: & largitor
temporalium,hæres efficitur æternorum. Vnde autem exigua iſta impendia, tanta
æſtimari taxatione meruerunt,niſi quia pondera operum charitatis lance penſan-
tur, & quum amatur ab homine, quod Deus diligit, meritò in eius aſcenditur re-
gnum,in cuius tranſitur affectum? Ad horum ergo operũ dilectiſsimi piam curam
dies nos apoſtolicæ inſtitutionis inuitat,in quo ſanctarum collectionum prima col-
lectio eſt prudenter à patribus & vtiliter ordinata: vt quia in hoc tempore gentilis
quondam pppulus ſuperſtitioſius dæmonibus ſeruiebat, contra prophanas hoſtias
impiorum, ſacratiſsima à nobis noſtrarum eleemoſynarum celebraretur oblatio.
Quod quia incrementis Eccleſiæ fructuoſiſsimum fuit, placuit eſſe perperpetum.
Vnde hortamur ſanctitatem veſtram,vt per Eccleſias regionum veſtrarum quarta fe
ria de facultatibus veſtris,quantum ſuadet poſsibilitas & voluntas, expenſas miſeri-
cordiæ conferatis,vt poſsitis illam beatitudinem promereri,in qua ſine fine gaude-
Pſal. 40. bit,qui intelligit ſuper egenum & pauperem. Ad quem intelligendum dilectiſsimi,
ſolita benignitate vigilandum eſt,vt quem modeſtia tegit, & verecundia præpedit,
Pauperi- inuenire poſsimus. Sunt enim qui palam poſcere ea,quibus indigent, erubeſcunt,&
bus vere- malunt miſeria tacitæ egeſtatis affligi,quàm publica petitione confundi. Intelligen-
cundis ſub di ergo iſti ſunt,& ab occulta neceſsitate *ſubleuandi, vt hoc ipſo amplius gaude-
ueniendũ. ant,quum & paupertati eorum conſultum fuerit & pudori. Rectè enim in egeno &
**releuãdi.* & paupere,ipſius Ieſu Chriſti domini noſtri perſona ſentitur,qui cum eſſe diues, ſi-
2.Cor.8. cut dicit Apoſtolus,inops factus eſt,vt nos ſua paupertate ditaret. Et ne deeſſe nobis
ſua

ſua præſentia videretur, ita humilitatis & glorię ſuę temperauit myſterium, vt quem regem & dominum in maieſtate patris adoramus, eundem in ſuis pauperibus paſceremus, liberandi ob hoc in die mala à damnatione perpetua, & pro intellecti pauperis cura, regni cœleſtis conſortijs inſerendi. Vt autem in omnibus dilectiſsimi placeat domino veſtra deuotio, etiam ad hanc vos hortamur induſtriam, vt Manichæos vbicunque latentes veſtris presbyteris publicetis. Magna eſt enim pietas prodere latebras impiorum, & ipſum in eis cui ſeruiunt, diabolum debellare. Contra iſtos enim dilectiſsimi omnem quidem orbem terrarum, & totam vbique Eccleſiam decet fidei arma arripere. Sed veſtra in hoc opere deuotio debet excellere, qui in progenitoribus veſtris Euangelium crucis Chriſti ab ipſo beatiſsimorum apoſtolorum Petri & Pauli ore didiciſtis. Non ſinantur latere homines, qui legem per Moſen datam, in qua Deus vniuerſitatis conditor oſtenditur, recipiendam eſſe non credunt, prophetis & ſancto ſpiritui contradicunt, Pſalmos Dauidicos, qui per vniueſſalem Eccleſiam cum omni pietate cantantur, damnabili impietate auſi ſunt refutare, Chriſti domini natiuitatem ſecundum carnem negant, paſsionem & reſurrectionem eius ſimulatam dicunt fuiſſe, non veram, baptiſmum regenerationis totius gratiæ virtute diſpoliāt. Nihil eſt apud eos ſanctum, nihil integrum, nihil verum. Cauendi ſunt, ne cuiquam noceant: prodendi ſunt, ne in aliqua ciuitatis noſtræ parte conſiſtant. Vobis dilectiſsimi ante tribunal domini proderit quod indicimus, quod rogamus. Dignum eſt enim, vt eleemoſynarum ſacrificio & huius operis palma iungatur, auxiliante nobis per omnia domino IESV Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Heretici prodendi.

Manichæorum errores.

Sermo quintus de collectis & eleemoſynis.

Eleemoſynæ ac temperantiæ bona quæ, virtuteſq; omnes non prodeſſe ſine miſericordiæ operibus.

APoſtolicæ traditionis dilectiſsimi inſtituta ſeruantes, paſtorali vos ſolicitudine cohortamur, vt diem, quem illi ab impiorum ſuperſtitione purgatum, miſericordiæ operibus conſecrarunt, deuotione religioſæ conſuetudinis celebremus, oſtendentes apud nos autoritatem patrum viuere, eorumq; doctrinam in noſtra obedientia permanere. Quoniam ſancta tantæ conſtitutionis vtilitas, non præterito tantùm tempori, ſed etiam noſtræ proſpexit ætati: vt quod illis profuit ad deſtructionem vanitatum, hoc nobis proficeret ad incremēta virtutum. Quid autem tam aptum fidei, quid tam conueniens pietati, quàm egentium iuuare paupertatem? infirmorum curam recipere? fraternis neceſsitatibus ſubuenire? & conditionis propriæ in aliorum labore meminiſſe? In quo opere, quantum quis poſsit, quantumq; non poſsit, ſolus veraciter ille diſcernit, qui nouit, quid quibuſque contulerit. Non ſolùm enim ſpiritales opes & dona cœleſtia Deo donante capiuntur, ſed etiam terrenæ & corporeæ facultates ex ipſius largitate proueniunt, vt meritò rationem earum quæſiturus ſit, quæ non magis poſsidenda tradidit, quàm diſpenſanda commiſit. Muneribus igitur Dei iuſtè & ſapienter vtendum eſt, ne materia boni operis fiat cauſa peccati. Nam diuitiæ quidem, quantùm ad ipſas ſpecies earum atque ſubſtantias pertinet, bonæ ſunt, & humanæ ſocietati plurimùm proſunt, cùm à beneuolis habentur & largis, nec illas aut luxurioſus prodigit, aut auarus abſtrudit, vt tam pereant malè conditæ, quàm inſipienter. Quamuis autem laudabile ſit, intemperantiam fugere, & turpium voluptatum damna vitare, multique magnificè dedignentur facultates ſuas occulere, & in copias affluentes vilem atque ſordentem horreant parcitatem: non eſt tamen talium aut felix abundantia aut probanda

Patrū traditiones.

Terrenarū facultatū non tam poſseſsio quàm diſpenſatio nobis commiſſa eſt.

frugalitas,ſi ipſis tantùm propriæ opes ſeruiunt,ſi eorum bonis nulli iuuantur pauperes,nulli fouentur infirmi: ſi de magnarum ahundantia facultatum non captiuus redemptionem, non peregrinus ſolatium, non exul ſentit auxilium. Huiuſmodi diuites,egentiores ſunt omnibus egenis. Perdunt enim illos reditus, quos poſſunt habere perpetuos: & dum breui nec ſemper libero incumbunt vſui, nullo iuſtitiæ cibo,nulla miſericordiæ ſuauitate paſcuntur,foris ſplendidi,intus obſcuri·abundãtes temporalium,inopes æternorum: quia ipſi animas ſuas fame afficiunt, & nuditate dehoneſtant: qui de ijs,quæ terrenis horreis commendarũt, nihil theſauris cœleſtibus intulerunt.Sed fortè ſunt aliqui diuitum,qui licet nullis largitionibus pauperes Eccleſiæ ſoleant adiuuare,alia tamẽ mandata Dei cuſtodiunt, & inter diuerſa fidei & probitatis merita,venialiter ſibi æſtimant vnam deeſſe virtutem. Verùm hæc tanta eſt,vt ſine illa cæteræ,etſi ſint,prodeſſe non poſsint. Quamuis enim quis fidelis ſit,& caſtus,& ſobrius, & alijs moribus ornatus inſignibus, miſericors tamen ſi non eſt,miſericordiam non meretur. Ait enim Dominus:Beati miſericordes, quoniam ipſorũ miſerebitur Deus.Cùm autem venerit filius hominis in maieſtate ſua, & ſederit in throno gloriæ ſuæ: & congregatis omnibus gentibus,bonorum & malorum fuerit facta diſcretio, in quo laudabuntur qui ad dexteram Dei ſtabunt, niſi in operibus beneuolentiæ & charitatis officijs,quæ Ieſus Chriſtus ſibi impenſa reputabit? Quoniam qui naturã hominis ſuam fecit,in nullo ſe ab humana humilitate diſcreuit. Siniſtris verò quid obijcietur, niſi neglectus dilectionis, duritia inhumanitatis,& pauperibus miſericordia denegata? quaſi nec alias virtutes dextri, nec alias offenſiones habeãt ſiniſtri. Sed illo magno ſummoq; iudicio tãti æſtimabitur vel largitatis benignitas,vel tenacitatis impietas,vt pro plenitudine omniũ virtutũ, & pro ſumma omnium commiſſorum,&per vnum bonum iſti introducantur in regnum,& per vnum malum illi mittantur in ignem æternum.Nemo igitur dilectiſsimi de vllis ſibi bonæ vitæ meritis blandiatur,ſi illi deſuerint opera charitatis: nec de ſui corporis qualitate ſecurus ſit, qui nulla eleemoſynarum purificatione mundatur.Eleemoſynæ enim peccata delent,mortem perimunt,& pœnam perpetui ignis extingunt.Sed qui ab earum fructu fuerit vacuus, erit ab indulgentia retribuentis alienus:dicente Salomone: Qui obturat aures,ne audiat imhecillem,& ipſe vocabit Dominum,& non erit qui exaudiat eum. Vnde & Tobias filium ſuum præceptis pietatis inſtituens: Ex ſubſtantia,inquit,tua fac eleemoſynam,& noli auertere faciem tuam ab vllo paupere: ita fiet,vt nec à te auertatur facies Dei. Hæc virtus omnes facit vtiles eſſe virtutes,quæ ipſam quoq; fidem,ex qua iuſtus viuit, & quæ ſine operibus mortua nominatur,ſui admixtione viuificat.Quia ſicut in fide operum ratio eſt,ita in operibus fidei ſortitudo.Dum ergo tempus habemus,ſicut ait Apoſtolus, operemur bonum ad omnes,maximè autem ad domeſticos fidei. Bonum autem facientes non deficiamus,tempore enim ſuo metemus.Præſens itaque vita tempus eſt ſationis,& retributionis tempus eſt meſsis, quando vnuſquiſque ſeminum fructus ſecundum ſationis ſuæ percipiet quantitatem.De prouentu autem iſtius ſegetis nemo falletur,quia animorum ibi magis, quàm impendiorum menſura taxabitur: & tantum reddent exigua de exiguis,quantum magna de magnis.Et ideo dilectiſsimi ſatisfiat Apoſtolicis inſtitutis.Et quia die dominica prima eſt futura collectio, omnes vos deuotioni voluntariæ præparate,vt vnuſquiſq; ſecũdum ſufficientiã habeat in ſacratiſsima oblatione conſortiũ.Exorabunt pro vobis & ipſæ eleemoſynę & ij qui veſtris muneribus iuuabuntur, vt ad omne opus bonum idonei ſemper eſſe poſsitis,in Chriſto IESV Domino noſtro, qui viuit & regnat per infinita ſecula ſeculorum,

Amen.

Auari quàm inopes. — *Matt. 5.* — *Virtutes aliæ abſque miſericordia operibus nõ proſunt.* — *Matt. 25.* — *Eleemoſynæ bona.* — *Prou. 21.* — *Tobiæ 4.* — *Fides ſine operibus mortua eſt.* — *Iacob. 2.* — *Galat. 6.*

SERMO

SERMO PRIMVS DE IEIVNIO *decimi menſis & collectis.*

Creatio hominis vt fuerit ad Dei imaginem, quantumq́; oratio, ieiunium & eleemoſyna nos Deo commendent.

SI fideliter dilectiſsimi atque ſapienter creationis noſtræ in-
telligamus exordiũ, inueniemus hominẽ ideo ad imaginem
Dei conditum, vt imitator ſui eſſet autoris: & hãc eſſe natu-
ralem noſtri generis dignitatem, ſi in nobis quaſi in quodam
ſpeculo diuinæ benignitatis forma reſplendeat. Ad quã quo-
tidiè nos vtiq; reparat gratia ſeruatoris, dum quod cecidit in
Adam primo, erigitur in ſecundo. Cauſa autem reparationis
noſtræ nõ eſt, niſi miſericordia Dei, quem non diligeremus,
niſi priùs nos ipſe diligeret, & tenebras ignorãtię ſuę veritatis luce diſcuteret. Quod
per ſanctum Eſaiam Dominus denuntiãs, ait: Adducam cæcos in viam, quam igno- *Eſai. 42.*
rabant, & ſemitas quas neſciebant faciã illos calcare. Faciam illis tenebras in lucẽ,
& praua in directa. Hæc verba faciã illis, & non relinquã eos. Et iterũ: Inuentus ſum, *Eſai. 65.*
inquit, à non quærentibus me, & palàm apparui ijs, qui me non interrogabãt. Quod
quo modo impletum ſit, Ioannes apoſtolus docet, dicẽs: Scimus quoniam filius Dei *1. Ioan. 5.*
venit, & dedit nobis ſenſum, vt cognoſcamus verum, & ſimus in vero filio eius. Et
iterum: Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipſe prior dilexit nos. Diligendo itaq; *1. Ioan. 4.*
nos Deus ad imaginem ſuam nos reparat & vt in nobis formam ſuæ bonitatis inue-
niat, dat vnde ipſi quoque, quod operatur, operamur: accendens ſcilicet mentium
noſtrarum lucernas, & igne nos ſuæ charitatis inflammans, vt non ſolùm ipſum, ſed
etiã quicquid diligit, diligamus. Nã ſi inter homines ea demũ firma amicitia eſt, quã
morũ ſimilitudo ſociarit, cùm tamen parilitas voluntatum ſæpe in reprobos tendat
affectus: quantũ nobis optandũ atq; nitendũ eſt, vt in nullo ab ijs, quę Deo ſunt pla
cita, diſcrepemus? De quo dicit Propheta: Quoniã ira in indignatione eius, & vita
in voluntate eius: quia nõ aliter in nobis erit dignitas diuinæ maieſtatis, niſi imita- *Pſal. 29.*
tio fuerit volũtatis. Dicente itaq; Domino: Diliges Dominũ Deũ tuũ ex toto corde *Deo vt ef-*
tuo & ex tota mẽte tua, & diliges proximũ tuũ ſicut teipſum, ſuſcipiat fidelis anima *ficiamur*
authoris ſui atque rectoris immarceſsibilem charitatem, totamq́ue ſe etiam eius *aſsimiles.*
ſubijciat voluntati, in cuius operibus atque iudicijs nihil vacat à veritate iuſtitiæ, ni- *Matt. 22.*
hil à miſeratione clementiæ. Quoniam etſi magnis quis laboribus & multis fatige-
tur incommodis, bona eſt illi cauſa tolerandi, qui ſe aduerſis vel corrigi intelligat,
vel probari. Charitatis verò iſtius pietas perfecta eſſe non poterit, niſi diligatur & *Proximus*
proximus. Quo nomine non ij tantùm intelligendi ſunt, qui nobis amicitia & *noſter quis*
propinquitate iunguntur, ſed omnes prorſus homines, cum quibus nobis natura *ſit.*
communis eſt, ſiue illi hoſtes ſint, ſiue ſocij, ſiue liberi, ſiue ſerui. Vnus enim nos
conditor finxit, vnus nos creator animauit, eodem cuncti cœlo & aëre, eijſdem
vtimur diebus & noctibus. Quumq́ue alij ſint boni, alij mali, alij iuſti, alij iniuſti,
Deus tamen omnibus largitor, omnibus eſt benignus, ſicut Lycaonijs à Paulo & *Actor. 14.*
Barnaba apoſtolis dicitur de prouidentia Dei, qui in præteritis generationibus di-
miſit omnes gentes ingredi vias ſuas. Et quidem non ſine teſtimonio ſemetip-
ſum reliquit, benefaciens eis de cœlo, dans pluuiam & tempora fructifera, & im-
plens cibo & lætitia corda noſtra. Dedit autem nobis maiores diligendi proxi-
mum cauſas Chriſtianæ gratiæ latitudo, quæ ſe per omnes partes totius orbis ex-
tendens, neminem deſpectat, dum docet neminem negligendum. Et meritò etiam *Matt. 5.*
inimícos diligi, & pro perſequutoribus ſibi præcipit ſupplicari, qui ex omnibus *Rom. 11.*

quoti-

quotidiè gentibus fractis oliuæ ſuæ ramis, germen inſerens oleaſtri, de inimicis re-
Philip. 2. conciliatos, de alienis adoptiuos, de impijs facit iuſtos, vt omne genu flectatur, cœ-
leſtium, terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia dominus Ie-
ſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Cùm ergo Deus bonos nos eſſe velit, quia bo-
In omni- nus eſt, nihil nobis debet de eius iudicijs diſplicere. Nam non per omnia illi gratias
bus laudes agere, quid eſt aliud, quàm ex quadam cum parte reprehendere? Audet plerunq; hu
grateſque mana inſipientia aduerſus creatorem ſuum, non ſolùm de inopia, ſed etiam de copia
agẽda Deo. murmurare, vt & quum aliquid nõ ſuppetit, quærula, & quum quædam exuberãt,
Matt. 9. ſit ingrata. Multæ meſsis dominus horreorum ſuorum plenitudinem faſtidiuit, &
Luc. 16. ad copiam vindemiæ affluentis ingemuit: nec de magnitudine fructuum gratula-
tus, ſed de vilitate conqueſtus eſt. Si autem parcior fuerit in ſuſceptis terra ſemini-
bus, & caſtigatiore prouentu vites oleæq; defluxerint, accuſatur annus, arguuntur
elementa, & nec aeri parcitur nec cœlo, quum fideles & pios diſcipulos veritatis ni-
hil magis commendet & muniat, quàm perſeuerans in Deum indefeſſa laudatio, di-
1. Theſ. 5. cente Apoſtolo: Semper gaudete, ſine intermiſsione orate, in omnibus gratias agi-
te. Hæc enim voluntas Dei eſt in Chriſto Ieſu in omnibus vobis. Huius autẽ deuo-
tionis quemadmodùm poterimus eſſe participes, niſi rerũ varietas cõſtantiam men-
tis exerceat? vt amor directus in Deũ, nec inter ſecunda ſuperbiat, nec inter aduerſa
deficiat. Quod placet Deo, placeat & omnibus nobis, de omni menſura munerum
eius gaudeamus. Qui bene vſus eſt magnis, vtatur bene & modicis. Tam nobis co-
pia, quàm parcitate conſulitur. Nec in ſpiritalibus lucris anguſtia grauabimur fru-
ctuum, ſi fœcunditas non areſcat animorum. Oriatur de cordis agro, quod terra nõ
dedit. Semper illi quod largiatur occurrit, cui bene velle non deficit. Ad omnia igi-
tur dilectiſsimi opera pietatis, omnium nobis qualitas profit annorum, nec beneuo-
4. Reg. 4. lentiam Chriſtianam difficultas temporalis impediat. Nouit Dominus vaſa hoſpi-
Ioan. 2. tali viduæ in opus pietatis ſuæ vacuata complere: nouit aquas in vina conuertere:
Ioan. 6. nouit de paucißimis panibus quinque millia eſurientium ſaturare populorum. Et
ille, qui in ſuis paſcitur, quæ potuit augere dando, poteſt multiplicare ſumẽdo. Tria
verò ſunt, quæ maximè ad religioſas pertinent actiones, oratio ſcilicet, ieiunium, &
eleemoſyna, quibus exercẽdis omne quidem tempus acceptum, ſed illud eſt ſtudio-
ſius obſeruandum, quod apoſtolicis accepimus traditionibus cõſecratum, ſicut eti-
am decimus hic menſis morem refert veteris inſtituti, vt tria illa, de quibus locutus
ſum, diligentiùs exequamur. Oratione enim propitiatio Dei quæritur, ieiunio con-
cupiſcentia carnis extinguitur, eleemoſynis peccata redimuntur: ſimulq; per omnia
Dei in nobis imago renouatur, ſi & in laudem eius ſemper parati, & ad purificatio-
nem noſtram ſine ceſſatione ſoliciti, & ad ſuſtẽtationem proximi indeſinẽter ſimus
intenti. Hæc triplex obſeruantia dilectiſsimi, omnium virtutum comprehendit effe-
ctus. Hæc ad imaginem & ſimilitudinem Dei peruenit, & à ſpiritu ſancto inſepara-
biles facit. Quia in orationibus permanet fides recta, in ieiunio innocẽs vita, in elee-
moſynis mens benigna. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud
beatiſsimum Apoſtolum Petrum vigilias celebremus: qui & orationes, & ieiunia,
& eleemoſynas noſtras, precibus ſuis dignabitur adiuuare per dominum noſtrum
Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculo-
rum, Amen.

*Sermo ſecundus de ieiunio decimi menſis & colle-
ctis eiuſdem.*

Ieiunium menſis Septembris cur inſtitutum, de eiuſque efficacia.

Quod

QVod temporis ratio & deuotionis noſtræ admonet conſuetudo, paſtorali vobis dilectiſsimi ſolicitudine prædicamus, decimi menſis celebrandum eſſe ieiunium, quo pro conſummata perceptione ómnium fructuum, dignisimè largitori eorum Deo continentiæ libamen offertur. Quid enim poteſt efficacius eſſe ieiunio? cuius obſeruantia appropinquamus Deo, & reſiſtẽtes diabolo, vitia blãda ſuperamus. Semper virtuti cibus, ieiunium fuit. De abſtinẽtia prodeunt caſtæ cogitationes, rationabiles voluntates, ſalubriora conſilia. Et per voluntarias afflictiones caro concupiſcentijs moritur, virtutibus ſpiritus innouatur. Sed quia non ſolo ieiunio animarum noſtrarum ſalus acquiritur, ieiunium noſtrum miſericordijs pauperum ſuppleamus. Impendamus virtuti, quod ſubtrahimus voluptati. Fiat refectio pauperis, abſtinentia ieiunantis. Studeamus viduarũ defenſioni, pupillorum vtilitati, lugentium cõſolationi, diſsidentium paci. Suſcipiatur peregrinus, adiuuetur oppreſſus, veſtiatur nudus, foueatur ægrotus: vt quicunque noſtrûm de iuſtis laboribus authori bonorum omnium Deo ſacrificium huius pietatis obtulerit, ab eodem regni cœleſtis præmium percipere mereatur. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatum Petrum apoſtolum pariter vigilemus, cuius ſuffragantibus meritis, quæ poſcimus impetrare poſsimus, per dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Ieiunij efficacia. *Ieiunio quæ iungenda.*

Sermo tertius de ieiunio decimi menſis & de eleemoſynis eiuſdem.

Ager dominicus vt fide muniatur, ieiunijs exerceatur eleemoſyna ſeratur, orationibusq; fœcundetur.

IN dominico agro dilectiſsimi, cuius operarij ſumus, oportet nos prudenter atq; vigilanter ſpiritalem exercere culturam, vt perſeuerãti induſtria, quæ legitimis temporibus ſunt exequenda curantes, de ſanctorum operũ fruge lætemur. Quæ ſi pigro ocio & inerti deſidia negligantur, terra noſtra nihil generoſi germinis pariet, ſpinis ac tribulis ſubdita, non producet quæ cõdenda ſint horreis, ſed quæ vrenda ſint flammis. Ager autem iſte dilectiſsimi, rorante deſuper gratia Dei, fide mnitur, ieiunijs exercetur, eleemoſynis ſeritur, orationibus fœcundatur, vt inter plantationes rigationesq; noſtras, nullius amaritudinis radix pullulet, nec ſe incrementa cuiuſquam noxiæ ſtirpis attollant, ſed enecato omni ſemine vitiorum, cõualeſcat ſeges læta virtutum. Ad quam diligentiam omni quidem nos tempore pietatis magiſter adhortatur, ſed in his diebus qui huic operi ſunt ſpecialibus præſtituti, maior animoſitas & cura eſt excitãda feruentior, ne quod pium eſt agere non indictum, impium ſit negligere prædicatum. Decimi itaq; menſis ieiunium, ad quòd charitatem veſtram religioſo propoſito nouimus præparatam, vnanimiter auxiliante Chriſto celebrantes, hortamur monentes, vt vnuſquiſque ſecundum menſuram poſsibilitatis, quàm accepit à Deo, in bonis operibus eniteſcat: quia & inimici noſtri, qui noſtra ſanctificatione torquentur, in his diebus, quos ad maiorem obſeruãtiam nobis diſpoſitos eſſe nõuerunt, vehementiùs ſæuiunt, & ſubtiliore inſidiantur aſtutia, vt alijs immittendo metum inopiæ de largitatis expenſis, alijs immittendo triſtitiam de labore ieiunij, quàm plurimos à conſortio huius deuotionis abducant. Contra quas tentationes dilectiſsimi, vigilet in nobis pij cordis intentio, & à Chriſtianis mentibus cogitationes diffidentiæ repellantur. Modicum eſt enim, quod pauperi ſatis eſt, nec victus illius, nec veſtitus oneroſus eſt. Vile enim eſt, quod eſurit: vile eſt, quod ſitit: & nuditas, quæ indiget operiri, non poſcit ornari. Et tamen

Ager dominicus qui colendus. *Diabolus bene operantibus magis inſidiatur.* *Matt. 20.*

dominus noſter tam pius operum noſtrorum arbiter, tam benignus eſt æſtimator,
vt etiam pro calice aquæ frigidæ ſit præmium redditurus. Et quia iuſtus inſpector
eſt animorum, non impendium ſolum operis, ſed etiam affectum eſt remuneratu-
rus operantis, per Chriſtum Dominum noſtrum.

Sermo quartus de ieiunio decimi menſis, & de eleemoſynis eiuſdem

Ieiunium in vtroq; teſtamento obſeruatum quid valeat contra peccatum.

COnfidenter vos dilectiſsimi ad opera pietatis hortamur, quia ex-
perimentis didicimus libenter vos ſuſcipere, quod monemus. Sci-
tis namq;, & Deo docente cognoſcitis, ad æternum vobis gaudiũ
profuturam diuinorum obſeruantiam mandatorum. In quibus
exequendis quia humana fragilitas plerunque laſſeſcit, & in mul-
tis per lubricũ ſuæ infirmitatis offendit, miſericors & pius domi-
nus remedia nobis & adiutoria dedit, per quæ veniã obtinere poſsimus. Quis enim
tot illecebras mundi, tot inſidias diaboli, tot deniq; pericula ſuæ mutabilitatis eua-
deret, niſi clementia æterni regis mallet nos reparare, quàm perdere? Nam & qui
iam redempti, iam regenerati filij lucis effecti ſunt, quàm diu tamen in hoc mundo,
qui totus in maligno poſitus eſt, detinentur, quamdiu infirmitati carnis corrupti-
bilia & temporalia blandiuntur, nõ poſſunt iſtos dies ſine tentatione tranſire. Nec
facile prouenit cuiquam tam incruenta victoria, vt inter multos hoſtes frequen-
tesq; conflictus, etiamſi ſit liber à morte, ſit quoque immunis à vulnere. Curandis A
igitur læſionibus, quas ſæpe incidũt, qui cum inuiſibili hoſte cõfligunt, trium ma-
ximè remediorum eſt adhibenda medicina in orationis inſtantia, in caſtigatione
ieiunij, in eleemoſynæ largitate. Quæ cùm pariter exercentur, Deus propiciatur, cul
pa deletur, tentator eliditur. Et ijs quidem præſidijs ſemper fidelis anima debet ac-
cingi, ſed tunc ſtudioſius præparari, cum ij adſunt dies, qui propriè ſunt ad hæc pie-
tatis officia præſtituti. De quorum ordine eſt etiam decimi huius menſis ſolenne ie-
iunium, quod non ideo negligendum eſt, quia de obſeruantia veteris legis adſum-
ptum eſt, tanqnam hoc de illis ſit, quæ inter diſcretiones ciborum, inter baptiſma-
tum differentias, & auium pecuduniq; hoſtias eſſe deſtiterunt. Illa enim quæ rerum
futurarum figuras gerebant, impletis quæ ſignificauere, finita ſunt. Ieiuniorum ve-
rò vtilitatem, noui teſtamenti gratia non remouit, & continentiam corpori atque
animæ ſemper profuturam, pia obſeruatione ſuſcepit. Quoniã ſicut permanet apud B
intelligentiam Chriſtianam, Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies: &
diliges proximum tuum ſicut teipſum, & cætera talium mandatorum: ita quod in
eijſdem libris de ieiuniorum ſanctificatione & curatione præceptum eſt, nulla in-
terpretatione vacuatur. In omni enim tẽpore omniq; vita huius ſeculi, ieiunia nos
contra peccata faciunt fortiores, ieiunia contra concupiſcentias vincunt, tentatio-
nes repellunt, ſuperbiam inclinant, iram mitigant & omnes bonæ voluntatis affe-
ctus, ad maturitatem totius virtutis enutriunt: ſi tamen in ſocietatem ſibi beneuo-
lentiam charitatis adſumant, & in operibus miſericordiæ ſe prudenter exerceant.
Ieiunium enim ſine eleemoſyna, non tam purgatio animæ, quàm carnis afflictio
eſt: magisq; auaritiam, quàm ad continentiam referendum eſt, quando aliquis ſic à
cibo abſtinet, vt etiam à pietate abſtineat. Noſtra ergo ieiunia dilectiſsimi abundent C
fructibus largitatis, & in pauperes Chriſti benignis ſint fœcunda muneribus. Nec
tardentur in hoc opere mediocres, quia parum ſit, quod poſsint de ſua facultate de-
cerpere. Nouit dominus omnium vires, ſcit iuſtus inſpector, de qua menſura quiſ-
que quid tribuat. Diſsimiles quidem ſubſtantiæ, ſimiles erogationes habere non
poſſunt:

Pugna perpes Chriſtianorum.
1. Ioan. 5.
Ieiunandũ cur ſit etiam in noua lege.
Ieiunij vis & energia.

poſſunt: ſed æquatur plerunq; merito, quod diſtat impendio: quia poteſt eſſe par animus, etiam vbi impar eſt ſenſus. Hæc itaque, vt adiuuante Deo, pia deuotione curentur, quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatum Petrum, Apoſtolorum vigilias celebremus, cuius orationibus adiuti in omnibus miſericordiam Dei mereamur.

D

SERMO QVINTVS DE IEIVNIO DEcimi menſis & eleemoſynis eiuſdem.

Ieiunij & eleemoſynarum fructus, ac hæreticorum prodigioſa ſeruitus.

SVblimitas quidẽ (dilectiſsimi) gratiæ Dei, hoc quotidie operatur in cordibus Chriſtianis, vt omne deſiderium noſtrum à terrenis ad cœleſtia transſeratur. Sed & præſens vita per creatoris opem ducitur, & per ipſius prouidentiam ſuſtinetur: quia idem eſt largitor temporalium, qui promiſſor eſt æternorum. Sicut enim pro ſpe felicitatis, ad quam per fidem currimus, gratias Deo agere debemus, quòd ad præceptionem tantæ ad præparationis euehimur: ita pro ijs quoque commodis, quæ ſingulorum annorum reuolutione conſequimur, Deus à nobis honorandus atque laudandus eſt, qui ſic terræ fœcũditatem ab initio dedit, ſic pariendorum fructuum leges in quibusque germinibus & ſeminibus ordinauit, vt nunquam ſua inſtituta deſereret, ſed in rebus conditis benigna conditoris adminiſtratio permaneret. Quicquid ergo ad vſus hominum ſegetes, vineæ, oleæq; pepererint, totũ hoc diuinæ bonitatis largitate profluxit: quę elementorum qualitate variata, dubios agricolarum labores clementer adiuuit, vt vtilitatibus noſtris venti & imbres, frigora & æſtus, dies noctesque ſeruirent. Non enim ſibi ad effectus operum ſuorum humana ratio ſufficeret, niſi plantationibus & rigationibus ſolitis Dominus incrementa præberet. Vnde plenum pietatis & iuſtitiæ eſt, & de ijs, quæ nobis cæleſtis pater miſericorditer contulit, nos quoque alios adiuuemus. Sunt enim plurimi, qui nullam in agris, nullam in vineis, nullam in oleis habent portionem, quorum inopiæ, de ea, quam dominus dedit copia, conſulendum eſt, vt & ipſi nobiſcum Deo pro terræ fœcunditate benedicant, & gaudeant poſsidentibus fuiſſe donata, quæ etiam pauperibus ac peregrinis fuerint facta communia. Fœlix eſt illud horreum, & omnium fructuum multiplicatione digniſsimum, de quo egentium & debilium ſaturatur eſuries, de quo releuatur peregrini neceſsitas, de quo deſiderium fouetur infirmi. Quos ideo ſub diuerſis moleſtijs iuſtitia Dei laborare permiſit, vt miſeros pro patientia, & miſericordes pro beneuolentia coronaret. Huic autem operi (dilectiſsimi) cùm omnia opportuna ſint tempora, hoc nunc præcipuè aptum atq; conueniens, in quo ſancti patres noſtri diuinitus inſpirati, decimi menſis ſanxere ieiunium, vt omnium fructuum collectione concluſa, rationabilis Deo abſtinentia dicaretur, & meminiſſet quiſque ita vti abundantia, vt & circa ſe abſtinentior, & circa pauperes eſſet effuſior. Efficaciſsima enim pro peccatis deprecatio eſt in eleemoſynis atque ieiunijs, & velociter ad diuinas conſcendit aures talibus oratio eleuata ſuffragijs. Quoniam ſicut ſcriptum eſt, animæ ſuæ benefacit vir miſericors, & nihil vniuſcuiuſque tam proprium quàm quod impendit in proximum. Pars enim corporalium facultatum, quæ indigentibus miniſtratur, in diuitias tranſit æternas: & illę opes de hac largitate patiuntur, quę nullo vſu minui, nulla poterunt corruptione violari. Beati autem miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus & ipſe erit illis ſumma præmij, qui eſt forma præcepti. Inter hæc autem dilectiſsimi opera pietatis, quæ nos Deo magis magisq; commendant, dubium non eſt, quin hoſtis noſter,

Pro frugibus terra vt laudandus Deus.

Oratio vnde fit efficax.

Prouer. 1.

Matt. 5.

ſter, nocendi cupidus & peritus, acrioribus, inuidæ ſtimulis incitetur, vt quos apertis & cruentis perſecutionibus impugnare non ſinitur, ſub falſa Chriſtiani nominis profeſsione corrumpat, habens hæreticos huic operi ſeruientes, quos à catholica fide deuios, ſibique ſubiectos, militare in caſtris ſuis ſub diuerſis erroribus fecit. Et ſicut decipiendis primis hominibus miniſterium ſibi ſerpentis adſumpſit, ita horum linguas ad ſeducendos rectorum animos veneno ſuæ falſitatis armauit. Sed ijs inſidijs (dilectiſsimi) paſtorali ſolicitudine, in quantū dominus auxiliatur, occurrimus: & ne quid de ſancto grege pereat præcauentes, paternis vos denūciationibus admonemus, vt labia iniqua & linguam doloſam, à quibus animam ſuam Propheta liberari poſtulat, declinetis quoniam ſermo eorum, ſicut ait Beatus Apoſtolus, ſerpit vt cancer. Humiliter irrepunt, blandè capiunt, molliter ligant, latenter occidunt. Veniunt enim, ſicut ſeruator prædixit, ſub veſtitu ouium, intus autem ſunt lupi rapaces: quia non poſſent veras & ſimplices oues fallere, niſi Chriſti nomine tegerent rabiē beſtialem. In ijs autē omnibus operatur, qui cùm ſit veræ illuminationis inimicus, in lucis ſe angelum transfigurat. Huius arte Baſilides, huius Marcion callet ingenio, hoc duce agitur Sabellius, hoc præcipitatur rectore Photinus, huius poteſtati famulatur Arius, huius ſpiritui ſeruit Eunomius. Tota denique beſtiarum talium cohors hoc præſide ab Eccleſiæ vnitate diſceſsit, hoc magiſtro à veritate deſciuit. Sed cùm in cunctis peruerſitatibus multiformem teneat principatum, arcem tamen ſibi in Manichæorum ſtruxit inſania, & latiſsimam in eis aulam, in qua ſe exultantiùs iactaret, inuenit, vbi non vnius prauitatis ſpeciem, ſed omnium ſimul errorum impietatumque mixturam generaliter poſsideret. Quod enim in paganis prophanum, quod in Iudæis carnalibus cæcum, quod in ſecretis magicæ artis illicitum, quod denique in omnibus hæreſibus ſacrilegum atque blaſphemum eſt, hoc in iſtos, quaſi in ſentinam quandam cum omnium ſordium concreatione confluxit. Vnde vniuerſas eorum impietates ac turpitudines enarrare perlongum eſt, ſuperat enim verborum copiam, criminum multitudo. Ex quibus ad iudicandum pauca ſufficiunt, vt de ijs quæ audieritis, etiam illa, quæ verecundè prætermittimus, æſtimetis. De ſacris tamen eorum, quæ apud illos tam obſcœna ſunt, quàm nefanda, quod inquiſitioni noſtræ Dominus manifeſtare voluit, non tacemus, ne quiſquam putet nos de hac re dubiæ famæ & incertis opinionibus credidiſſe. Reſidentibus itaque mecum Epiſcopis ac presbyteris, ac in eundem conſeſſum Chriſtianis viris ac nobilibus congregatis, electos & electas eorum iuſsimus præſentari. Qui quum de peruerſitate dogmatis ſui & de feſtiuitatum ſuarum conſuetudine multa referarent, illud quoque ſcelus, quod eloqui verecundum eſt, prodiderunt, quod tanta diligentia inueſtigatum eſt, vt nihil minùs credulis, nihil obtrectatoribus relinqueretur ambiguum. Aderant enim omnes perſonæ, per quas nefandum facinus fuerat perpetratum, puella ſcilicet vt multùm decennis, & duæ mulieres, quæ ipſam nutrierant, & huic ſceleri præpararant. Præſtò erat etiam adoleſcentulus vitiator puellæ, & Epiſcopus ipſorum deteſtandi criminis ordinator. Omnium par fuit horum & vna confeſsio, & patefactum eſt execratum, quod aures noſtræ vix ferre potuerunt. De quo ne apertiùs loquentes, caſtos offendamus auditus, geſtorum documenta ſufficiunt: quibus pleniſsimè docetur nullam in hac ſecta pudicitiam, nullam honeſtatem, nullam penitus reperiri caſtitatem. In qua lex eſt mendacium, diabolus religio, ſacrificium turpitudo. Hos ideo homines (dilectiſsimi) per omnia execrabiles atque peſtiferos, quos aliorum regionum perturbatio nobis intulit crebriores, ab amicitia veſtra penitus abdicate, voſque præcipuè mulieres à talium noticia & colloquijs abſtinete: ne dum fabuloſis narrationibus incautus delectatur auditus, in diaboli laqueos incidatis. Qui ſciens, quòd primum virum mulieris ore ſeduxerit, & per fœmineam credulitatem omnes homines à paradiſi felicitate deiecerit, veſtro nunc quoque ſexui ſecuriore inſidiatur aſtutia, vt eas, quas ſibi potuerit per miniſtros ſuæ falſitatis illicere, & fide ſpoliet & pudore. Illud quoque

vos

Haeretici miniſtri diaboli.

Gene. 3.

Pſal. 119.
2. Tim. 2.

Manichæorum impietas.

Manichæorū ſacrificia.

vos (dilectiſsimi) obſecrans moneo, vt ſi cui veſtrum innotuerit, vbi habitent, vbi doceant, quos frequentent, & in quorum ſocietate requieſcant, noſtri ſolicitudini fideliter indicetis. Quia parùm prodeſt vnicuique, quòd protegente ſpiritu ſancto *Heretici prodendi.* ab iſtis ipſe non capitur, ſi cum alios capi intelligit, non mouetur. Contra communes hoſtes pro ſalute communi, vna communis debet eſſe vigilantia, ne de alicuius membri vulnere etiam alia poſsint membra corrumpi. Et qui tales non prodendos putant, in iudicio Chriſti inuenientur rei de ſilentio, etiamſi non contaminantur aſſenſu. Adſumite igitur religioſæ ſolicitudinis pium zelum, & contra ſæuiſsimos hoſtes animarum, omnium fidelium cura conſurgat. Ideoq; enim miſericors Deus quandam nobis partem prodidit hominum noxiorum, vt manifeſtato periculo, excitaretur diligentia cautionis. Non ſufficiat quod actum eſt, ſed eadem inquiſitio perſeueret: quæ hoc auxiliante Deo conſequitur, vt non ſolùm qui recti ſunt, incolumes perſeuerent, ſed etiam multi, qui diabolica ſeductione decepti ſunt, ab errore reuocentur. Veſtræ autem orationes & eleemoſynę atq; ieiunia, miſericordi Deo per hanc ipſam deuotionem ſacratiús adferentur, cum etiam hoc opus fidei ad omnia officia pietatis acceſſerit. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud præſentem beatiſsimum Apoſtolum Petrum vigilias celebremus: qui ſicut ex- *Intercesſio ſanctorũ.* perimur & credimus, pro commendatis ſibi ouibus indeſinenter paſtorales prætendit excubias, exoraturus deprecationibus ſuis, vt Eccleſia Dei, quæ ipſius eſt prædicationibus inſtituta, ab omni errore ſit libera, per Chriſtũ Dominũ noſtrũ, Amen.

Sermo ſextus de ieiunio decimi menſis & de miſericordiæ operibus.

Morbus auaritiæ quis, & fructus eleemoſynarum ac ieiuniorum Chriſtianorum.

EVangelicis ſanctionibus (dilectiſsimi) multum *autoritatis præbet **vtilitatis* doctrina legalis, cùm quædam de mandato veteri ad nouam obſeruantiam tranferuntur: & ex ipſa Eccleſiaſtica deuotione demonſtratur, quòd dominus Ieſus Chriſtus non venit legem ſoluere, ſed adimplere. Ceſſantibus enim ſignificationibus, quibus Saluatoris *Matth. 5.* noſtri nunciabatur aduentus: & peractis figuris, quas abſtulit ipſa *Veteris legis quanã abolita ſint, & quæ ſeruentur?* præſentia veritatis, ea quæ vel ad regulas morum, vel ad ſimplicem Dei cultum, ratio pietatis inſtituit, in eadem apud nos forma, in qua ſunt condita, perſeuerant: & quę vtrique teſtamento erant congrua, nulla ſunt commutatione variata. Ex ijs autem eſt etiam decimi menſis ſolenne ieiunium, quod à nobis nunc eſt annua conſuetudine celebrandum. Quia plenum iuſtitiæ eſt atque pietatis, gratias agere diuinæ largitati pro fructibus, quos in vſus hóminum ſecundum ſummæ prouidentiæ temperamentum terra produxit. Quod vt prompto animo nos facere monſtremus, nõ ſolùm continentiam ieiunij, ſed etiam eleemoſynarum curam oportet adſumi: vt de terra quoque cordis noſtri, germen iuſtitiæ & fructus charitatis oriatur, & miſericordiam Dei pauperum ipſius miſerendo mereamur. Efficaciſsima enim eſt ad exorandum Deum poſtulatio, cui pietatis opera ſuffragantur. Quoniam qui ſuum ab inope non auertit animum, citò ad ſe domini conuertit auditum, dicente Domino: Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt. Dimittite, & dimittetur vobis. *Luc. 6.* Quid hac iuſtitia benignius? Quid hac retributione clemẽtius, vbi ſententia iu- *Eleemoſynarũ vtilitas.* dicaturi in poteſtate ponitur iudicandi? Date inquit, & dabitur vobis. Quam citò diffidentiæ ſolicitudo & auaritiæ eſt amputata cunctatio, vt quod redditurã ſe promittit veritas, ſecura expendat humanitas. Conſtans eſto Chriſtiane largitor: da quod accipias, ſere quod metas, ſparge quod colligas. Noli metuere diſpendium, no

li de dubio ſuſpirare prouentu. Subſtantia tua cùm bene erogatur, augetur: & concupiſcere iuſtum miſericordiæ lucrum, æterni quæſtus eſt ſectari comertium. Munerator tuus vult te eſſe munificum, & qui dat vt habeas, mandat, vt tribuas, dicens: Date, & dabitur vobis. Amplectenda eſt tibi promiſsionis iſtius gratulanda cõditio.
Luc. 6. Quamuis enim non habeas, niſi quod acceperis, non potes tamen nõ habere, quod
1. Cor. 4. dederis. Qui ergo pecunias amat, & multiplicare opes ſuas immodicis optat augmẽtis, hoc potiùs ſanctum fœnus exerceat, & hac vſurarum arte diteſcat, vt non hominum laborantium captet neceſsitates, ne per doloſa officia laqueos incidat inſolubilium debitorum, ſed illius ſit creditor, illius fœnerator, qui dicit: Date, & dabitur vobis. Et qua menſura mẽſi fueritis, eadem remetietur vobis. Infidelis autem & iniquus eſt etiam ſibi, qui quod æſtimat diligendum, nõ vult habere perpetuũ. Quantalibet adijciat, quantalibet condat & congreget inops de hoc mundo & egenus abſcedet, dicente Dauid Propheta: Quoniam cùm interierit, non accipiet omnia,
Pſal. 48. neque deſcendet cum eo gloria domus eius. Qui ſi benignus eſſet animæ ſuæ, illi bona ſua crederet, qui & idoneus fideiuſſor eſt pauperum, & largiſsimus redditor vſurarum. Sed iniuſta & impudens auaritia, quæ beneficium ſe dicit præſtare cùm de-
Auaritiæ morbus. cipit, non credit Deo veraciter promittenti, & credit homini trepidè paciſcenti: dumque certiora exiſtimat præſentia quàm futura, meritò in hoc frequenter incur-
Vſura quã perniciosa, quamque fugienda. rit, vt ei cupiditas iniuſti lucri non iniuſti cauſa ſit damni. Vnde quilibet ſequatur euentus, mala ſemper eſt ratio fœnerantis, cui pecuniam & minuiſſe & auxiſſe peccatum eſt: vt aut miſer ſit amittendo quod dedit, aut miſerior accipiendo, quod non dedit. Fugienda prorſus eſt iniquitas fœnoris, & lucrum, quod omni caret humanitate, vitandum eſt. Multiplicatur quidem facultas iniuſtis & triſtibus incrementis, ſed mentis ſubſtantia contabeſcit: quoniam fœnus pecuniæ, funus eſt animæ. Quid
Pſal. 14. enim de huiuſmodi ſentiat Deus, ſacratiſsimus propheta Dauid manifeſtat. Qui cùm diceret: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in mõte ſancto tuo? reſponſo diuinæ vocis inſtruitur, & eum ad æternam requiem pertinere cognoſcit, qui inter alias piæ conuerſationis regulas, pecuniam ſuam non dedit ad vſuram: & à tabernaculo Dei oſtenditur alienus, & à ſancto monte eius extraneus, qui doloſum quæſtum de pecuniæ ſuæ captat vſuris: & dum per aliena cupit damna ditari, æterna dignus eſt egeſtate puniri. Vos itaque (dilectiſsimi) qui ex toto corde promiſsionibus Domini credidiſtis, fugientes auaritiæ lepram immundiſsimam, donis Dei piè & ſapienter vtimini. Et quoniam de ipſius largitate gaudetis, date operam, vt poſsitis gaudiorum veſtrorum habere conſortes. Multis enim quæ vobis ſuppetunt deſunt: & in quorundam indigentia, vobis materia data eſt diuinæ bonitatis imitandæ, vt per vos & in alios diuina beneficia tranſirent, & bene diſpenſantes temporalia, acquireretis æterna. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatiſsimum apoſtolum Petrum vigilemus, cuius orationibus nobis per omnia obtineatur diuina protectio, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Sermo ſeptimus de ieiunio decimi menſis & eleemoſynis.

Vt homo Chriſtianus impugnetur aſsiduè, quæq; ſint pijs arma contra inuiſibiles hoſtes.

Naturæ humanæ infirmitas. PRæſidia militiæ Chriſtianæ (dilectiſsimi) ſanctificandis mentibus noſtris atq; corporibus diuinitùs inſtituta, ideo cum dierum temporumq; curriculis ſine ceſſatione reparantur, vt infirmitatum noſtrarum ipſa nos medicina commoneat. Natura quippe mutabilis & de peccati labe mortalis, licet etiã iam redempta & ſacro baptiſmate ſit

ſit renata,in quãtum eſt paſsibilis,in tantum eſt ad deteriora procliuis. Corrumpe-
retur carnali deſiderio,niſi ſpiritali muniretur auxilio: quia ſicut illi nunquam de- *1.Cor.10.*
eſt,vnde corruat,ita ſemper præſtò eſt,vnde ſubſiſtat,dicente apoſtolo;Fidelis Deus,
qui vos non patietur tentari ſupra id quod poteſtis,ſed faciet prouentum,vt poſsitis
ſuſtinerē.Quamuis ergo Dominus protegat bellatores,& milites ſuos ille qui po- *Pſal.23.*
tens eſt in prælio,cohortetur & dicat.Nolite timere,quia ego vici mundum,ſcien- *Ioan.16.*
dum tamen eſt (dilectiſsimi) hoc incitamẽto formidinem ſublatam eſſe non pugnã,
& retuſo aculeo timoris,cauſam manere certaminis:quod ab hoſte verſuto,terribi-
liter quidem furore perſecutionis mouetur,ſed innocentibus ſpecie pacis infertur. *Diabolus*
Vbi enim in aperto ſunt pugnæ,in manifeſto ſunt & coronæ. Et hoc ipſum alit atq; *duplici ra-*
accendit patientiæ fortitudinem,quòd ſicut proxima eſt tribulatio, ita eſt & vicina *tione im-*
promiſsio. Ceſſantibus verò publicis impugnationibus impiorum,& à cædibus ac *pugnat*
ſupplicijs fidelium diabolo continente,ne pertinacia crudelitatũ,multiplicatio no- *nos.*
ſtrorum fieret triumphorum,fremit aduerſarius, & cruentas inimicitias ad quietas
conuertit inſidias,vt quos vincere fame & gelu, flammis ferroq; non poterat, ocio
tabeſceret,cupiditatibus irretiret,ambitione inflaret,voluptate corrũperet. Sed ijs
malis atq; alijs omnibus deſtruendis habet acies Chriſtiana potentes munitiones & *Arma Chri-*
arma victricia, Deo ſcilicet inſtruente milites ſuos, vt ſpiritu veritatis, manſuetudo *ſtianorum.*
iram,largitas auaritiam,benignitas extinguat inuidiam. Cõmutante enim dextera
excelſi corda multorũ,redijt in nouitatem vetuſtas, & de iniquitatis famulis mini-
ſtri,prodiere iuſtitiæ.Subegit luxuriam cõtinentia, humilitas arrogantiam propul-
ſauit: & qui impudicitia ſorduerant,caſtitate nituerunt. His autẽ conuerſionibus
(dilectiſsimi) prouidente gratia Dei, addita ſunt ſancta ieiunia,quæ in quibuſdam
diebus,ab vniuerſa Eccleſia deuotionẽ obſeruantiæ generalis exigerent. Quamuis
enim pulchrũ ſit atq; laudabile,vt ſingula quæq; membra corporis Chriſti,proprijs
ornentur officijs,excellentioris tamen eſt actionis ſacratioriſq; virtutis,cúm in vnũ
propoſitũ,piæ plebis corda concurrunt:vt illi cui ſanctificatio noſtra ſuppliciũ eſt,
nõ ſolum à patre,ſed etiã à ſoliditate ſuperetur.Cui nũc operi(dilectiſsimi)decimus
menſis offertur,admonens quodãmodò pro qualitate temporis ſui,ne quiſquã fri-
gore infidelitatis obtorpeat, ſed potius charitatis ſpiritu cõcaleſcat. Quoniã & per
ipſa elemẽta mundi,tãquàm per publicas paginas, ſignificationẽ diuinæ voluntatis
accipimus,nec vnquã ceſſat ſuperna eruditio,quando etiã de ijs,quæ nobis famulã-
tur,imbuimur.Præter illam nanq; apoſtolicã ſententiã,qua homines fructu pietatis
carentes,vacuis arboribus cõparantur,etiam illa ficus nobis cauenda eſt de ſuæ in-
fœcunditatis exemplo, quã dominus Ieſus, ſicut Euangeliũ refert,nihil habentem *Matt.5.*
quod eſuriens ſumeret,perpetua ſterilitate damnauit: vt intelligeremus, quoniam *Matt.21.*
qui eſurientem non refouet egenũ,illi denegat cibũ,qui quod pauperi eſt datũ,ſibi *Pœna eo-*
dixit impemſum.Et huius maledictionis arbores erunt,quibus à iudicante dicetur: *rum, qui*
Diſcedite à me maledicti in ignẽ æternũ, quẽ præparauit pater meus diabolo & an- *eleemoſy-*
gelis eius.Eſuriui enim,& non dediſtis mihi manducare.Sitiui,& non dediſtis mihi *nas non fe-*
bibere,&c.Quæ ideo ſingula recoluntur,vt aduertamus non futurum extra miſe- *cerunt.* *Matt.25.*
ricordiam,qui vel partem horum operum fuerit executus.Anima aũt neminem iu-
uans,erit arbor nõ habens poma,cùm totius fructus pietatis inũenietur aliena. De-
cimi ergo menſis ieiunium,quod eſt hyemalis temporis,ad agriculturam nos myſti-
cam vocat,qua ſegentes & palmitum atq; arborũ vires, quibus humana ſuſtentatur
infirmitas,ſpiritualibus ſtudijs excolantur,vt dominicus ager ſuis ditetur impẽdijs,
& quem nunquã expedit eſſe ſine fructu,de propria fiat vbertate fœcundior. Quod
vtiq; intelligit ſanctitas veſtra,ad totius Eccleſiæ profectũ eſſe referẽdum, quorũ in
fide germẽ eſt,in ſpe incrementũ,in charitate maturitas.Quia caſtigatio corporis,&
inſtantia orationis,tunc verã obtinent puritatem,cùm eleemoſynarũ ſanctificatio-
ne niteſcunt,dicente Domino·Date eleemoſynã, & ecce omnia munda ſunt vobis.
Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatiſsimum Petrum *Luc.11.*

apoſtolum vigilias celebremus, ipſo præſtante & adiuuante, qui cum patre & ſan-
cto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO OCTAVVS DE IEIVNIO DE-cimi menſis & eleemoſynis.

Ieiuniorum Chriſtianorum tempora quæ ſint, deque duplici ieiunio.

CVm de aduentu regni Dei, & de mundi fine ac temporum diſcipu-
los ſuos ſeruator inſtrueret, totamque Eccleſiam ſuam in apoſto-
Luc. 21.
lis ſuis erudiret: Cauete, inquit, ne grauentur corda veſtra crapu-
la & ebrietate & cogitationibus ſecularibus. Quod vtique præce-
ptum (dilectiſsimi) ad nos ſpecialius pertinere cognoſcimus, qui-
bus denunciatus dies etiam ſi eſt occultus, non dubitatur eſſe vici-
nus. Ad cuius aduentum omnem hominem conuenit præparari, ne quenquam aut
Intemperantiæ malum.
ventri deditum, aut curis ſecularibus inueniat implicatum. Quotidiano enim (dile-
ctiſsimi) experimento probatur, potus ſacietate, aciem mentis obtundi, ciborum ni-
mietate vigorem cordis hebetari, vt delectatio edendi, etiam corporum contraria ſit
Concupiſcentia frenanda.
ſaluti, niſi ratio temperantiæ obſiſtat illecebræ & quod futurum eſt oneri, ſubtra-
hat voluptati. Quamuis enim ſine anima nihil caro deſideret, & inde accipiat ſen-
ſus, vnde ſumit & motus, eiuſdem tamen eſt animæ quædã ſibi ſubditæ negare ſub-
ſtantiæ, & interiori iudicio ab incõuenientibus, exteriora frenare, vt à corporeis cu-
piditatibus ſæpiùs libera, in aula mentis poſsit diuinæ vacare ſapientiæ, vbi omni ſtre
pitu terrenarum ſilente curarũ, in meditationibus ſanctis & in delicijs lætetur æter-
nis. Quod ſi in hac vita difficile eſt continuari, poteſt tamen frequenter adſumi, vt E
ſæpius ac diutiùs ſpiritualibus potiùs quàm carnalibus occupemur. Et cùm melio-
ribus curis impendimus maiores moras ad incorruptibiles diuitias etiam tempora-
Ieiunia quatuor temporum ex ſancti ſpiritus doctrina manarunt.
les tranſeunt actiones. Huius obſeruantiæ vtilitas (dilectiſsimi) in Eccleſiaſticis eſt
præcipuè conſtituta ieiunijs, quæ ex doctrina ſancti ſpiritus ita per totius anni circu
lum diſtributa ſunt, vt lex abſtinentiæ omnibus ſit adſcripta temporibus. Si quidem
ieiunium verum in Quadrageſima, æſtiuum in Pentecoſte, autumnale in menſe ſe-
ptimo, hyemale autẽ in hoc, qui eſt decimus, celebramus, intelligentes diuinis nihil
vacuũ eſſe præceptis, & verbo Dei ad eruditionem noſtrã omnia elemeuta ſeruire,
dum per ipſius mundi cardines, quaſi per quatuor Euangelia, inceſſabili tuba diſci-
mus, quod & prædicemus & agamus. Dicente enim Propheta: Cœli enarrãt gloriã F
Pſal. 18.
Dei, & opera manuũ eius annunciat firmamentũ. Dies diei eructat verbũ & nox no
cti indicat ſcientiã. quid eſt, per quod veritas nobis nõ loquitur? Ipſius voces in die,
Rom. 1.
ipſius audiuntur in nocte: & pulchritudo rerum vnius Dei opificio conditarũ, non
deſinit cordis auribus magiſtrã inſinuare rationem, vt inuiſibilia Dei per ea, quæ fa-
cta ſunt, intellecta conſpiciantur, & non creaturis, ſed creatori omnium ſeruiatur.
Ieiunandũ vt ſit.
Cùm ergo vniuerſa vitia per continentiam deſtruantur, & quicquid auaritia ſitit,
quicquid ſuperbia ambit, quicquid luxuria cõcupiſcit, huius virtutis ſoliditate ſu-
peretur, quis nõ intelligat, quantũ nobis per ieiunia cõferatur? in quibus indicitur,
vt non ſolùm à cibis, ſed etiam ab omnibus carnalibus deſiderijs temperetur. Alio-
qui ſuperfluum eſt ſuſcipere eſuriem, & iniquam non deponere voluntatem: reciſo
affligi cibo, & à concepto non deſilire peccato. Carnale eſt, nõ ſpirituale, ieiunium, G
vbi ſoli corpori nõ parcitur, & in ijs, quæ omnibus delicijs ſunt nocentiora, perma-
netur. Quid prodeſt animæ foris agere quaſi dominã, & intus ſeruire captiuã? mẽ-
bris proprijs imperare, & ius propriæ libertatis amittere? Et merito plerunq; patitur
famulam rebellantẽ, quę non reddit Domino debitã ſeruitutẽ. Ieiunet ergo corpus
ab eſcis, mens ieiunet à vitijs, & curas cupiditatesq; terrenas, regis ſui lege dijudicet.

Memi-

Meminerit primam dilectionem Deo, ſecundam deberi proximo, omnesque affectus ſuos hac regula dirigendos, vt nec à cultu recedat Domini, nec ab vtilitate conſerui. Quomodo autem Deus colitur, niſi vt quod ipſi placet, placeat & nobis,
H nec ab eius imperio noſter vnquam reſultet affectus? Quoniam ſi hoc quod ille vult, volumus, ab illo ſumet infirmitas noſtra virtutem, à quo ipſam accipimus voluntatem. Deus eſt enim ſicut ait Apoſtolus, qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. *Philip. 2.* Nec ſuperbia denique homo inflabitur, nec deſperatione frangetur, ſi bonis diuinitus datis in gloriam dantis vtantur, & ab ijs deſideria ſua reuocet, quæ ſibi nocitura cognoſcit. Abſtinens enim ab inuidiæ malignitate, à luxuriæ diſſolutione, à perturbatione iracundiæ, à cupiditate vindictæ, purificabitur veri ſanctificatione ieiunij, & incorruptibilum deliciarum voluptate paſcetur, vt per vſum ſpiritualem etiam terrenas copias in cœleſtem nouerit transferre ſubſtantiam, non ſibi condendo quæ acceperit, ſed magis magisque multiplicando quod dederit. Vnde paternæ charitatis affectu dilectionem veſtram monemus, vt ieiunium decimi menſis fructuoſum vobis, eleemoſynarum largitate faciatis, gaudentes quòd per vos Dominus pauperes ſuos paſcit, & veſtit. Quibus vtique poſſet eas, quas vobis contulit, tribuere facultates, niſi pro ineffabili miſericordia ſua & illos iuſtificare vellet de patientia laboris, & vos opere charitatis. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatiſsimum Apoſtolum Petrum vigilias celebremus, qui & orationes & ieiunia & eleemoſynas noſtras præcibus ſuis dignabitur adiuuare præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regat in ſecula ſeculorum,

Interceſsio ſanctorũ.

A M E N.

D. LEO.

D. LEONIS PAPAE ET PONTIFICIS MAXIMI, HVIVS NOMINIS PRIMI, IN PRAECIPVIS TOTIVS ANNI SOLENNITATIBVS, SERMONES, AD FIDELEM PLEBEM HABITI.

In ſolennitate Natiuitatis Domini noſtri IESV Chriſti Sermo primus.

De lætitia in hac ſolennitate habenda,& quid Chriſtus ſua natiuitate nobis attulerit.

SALVATOR noſter dilectiſsimi,hodie natus eſt,gaudeamus. Neque enim fas eſt locum eſſe triſtitiæ, vbi natalis eſt vitæ: quæ conſumpto mortalitatis timore, nobis ingerit de promiſſa æternitate lætitiam. Nullus ab huius alacritatis participatione ſecernitur, vna cunctis lætitiæ communis eſt ratio: quia dominus noſter peccati mortisq; deſtructor, ſicut nullum à reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit. Exultet ſanctus, quia propinquat ad palmam. Gaudeat peccator, quia inuitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei nanque filius ſecundum plenitudinem temporis, quã diuini conſilij ſcrutabilis altitudo diſpoſuit, reconciliandã authori ſuo naturam generis adſumpſit humani, vt inuentor mortis diabolus, per ipſam quam vicerat, vinceretur.

Chriſtus qua ratione cũ diabolo cõflixerit.

In quo conflictu pro nobis inito, magno & mirabili æquitatis iure certatum eſt, dum omnipotens Dominus cum ſæuiſsimo hoſte, non in ſua maieſtate, ſed in noſtra congreditur humilitate, obijciens ei eandem formam, eandemque naturam, mortalitatis quidem noſtræ participem, ſed peccati totius expertem. Alienum quippe ab hac natiuitate eſt, quod de omnibus legitur: Nemo mundus à ſorde, nec infans, cuius eſt vnius diei vita ſuper terram. Nihil ergo in iſtam ſingularem natiuitatem de carnis concupiſcentia tranſiuit, nihil de peccati lege manauit. Virgo regia Dauidicæ ſtirpis eligitur, quæ ſacro grauidanda fœtu, diuinam humanamque prolem prius conciperet mente, quàm corpore. Et ne ſuperni ignara conſilij ad inuſitatos paueret effectus, quod in ea operandum erat à ſpiritu ſancto, colloquio didicit angelico. Nec damnum credidit pudoris, Dei genetrix mox futura. Cur enim de conceptionis nouitate deſperet, cui efficentia de altiſsimi virtute promittitur? Confirmatur credentis fides etiã præeuntis atteſtatione miraculi. Donatur Elizabeth inopinata fœcunditas, vt qui conceptum dederat ſterili, daturus nõ dubitaretur & virgini.

Ioan. 1.

Verbum igitur Dei Deus, filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta ſunt omnia, & ſine quo factũ eſt nihil, propter liberãdum hominem ab æterna morte, factus eſt homo: ita ſe ad ſuſceptionem humilitatis noſtræ, ſine diminutione ſuæ maieſtatis inclinãs, vt manens quod erat, adſumensq; quod non erat, veram ſerui formã ei formæ, in qua Deo patri eſt æqualis, veniret: & tanto fœdere naturã vtranq; conſereret, vt nec inferiorẽ conſumeret glorificatio, nec ſuperiorẽ minueret adſumptio.

Philip. 2.

In Chriſto gemina natura & vna perſona.

Salua igitur proprietate vtriuſq; ſubſtantiæ, & in vnam coëunte perſonã, ſuſcipitur à maieſtate humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas, & ad rependendũ noſtræ conditionis debitũ, natura inuiolabilis naturę eſt vnita paſsibili, Deuſq; verus & homo verus, in vnitatem Domini temperatur, vt quod noſtris remedijs congruebat, vnus atq; idem

Dei

Dei hominumq; mediator,& mori poſſet ex vno,& reſurgere poſſet ex altero. Merito igitur virgineæ integritati nihil corruptionis intulit partus ſalutis, quia cuſtodia fuit pudoris æditio veritatis. Talis igitur dilectiſsimi natiuitatis decuit Dei virtutem & Dei ſapientiam Chriſtum, qua nobis & humilitate congrueret, & diuinitate præcelleret. Niſi enim eſſet verus Deus, non adferret remedium: niſi eſſet homo verus, non præberet exemplum. Ab exultantibus ergo angelis naſcente Domino gloria in excelſis Deo canitur, & pax in terra bonæ voluntatis hominibus nunciatur. Vident enim cœleſtem Hieruſalem ex omnibus gentibus mundi fabricari, de quo inenarrabili diuinæ pietatis opere quantùm lætari debet humilitas hominũ, quum tantùm gaudeat ſublimitas angelorum? Agamus ergo dilectiſsimi gratias Deo patri per filium eius in ſpiritu ſancto, qui propter multam charitatem ſuam, qua dilexit nos, miſertus eſt noſtri. & cùm eſſemus mortui peccatis, conuiuificauit nos Chriſto, vt eſſemus in ipſo noua creatura, nouumq; figmentum. Deponamus ergo veterem hominem cum actibus ſuis,& adepti participationem generationis Chriſti, carnis renunciemus operibus. Agnoſce ô Chriſtiane dignitatem tuam, & diuinæ conſors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conuerſatione recidere. Memento, cuius capitis & cuius corporis ſis membrum. Reminiſcere, quia erutus de poteſtate tenebrarum, translatus es in Dei lumen,& regnum. Per baptiſmatis ſacramentum, ſpiritus ſancti factus es templum. Noli tantum habitatorem prauis de te actibus effugare,& diaboli te iterum ſubijcere ſeruituti: quia precium tuum ſanguis eſt Chriſti, qui veritate te iudicabit, & miſericordia te redemit, qui cum patre & ſancto ſpiritu regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

1.Cor.1. *Luc.2.* *Ephe.2.* *Ephe.4.* *Coloſ.3.*

Sermo ſecundus in eadem ſolennitate.

Natiuitatis Chriſti quæ fuerit neceſsitas, qualitas & vtilitas.

EXultemus in Domino dilectiſsimi,& ſpiritali iucunditate lætemur: quia illuxit nobis dies redemptionis noſtræ, reparationis antiquæ, felicitatis æternæ. Reparatur enim nobis ſalutis noſtræ annua reuolutione ſacramentum, ab initio promiſſum, in fine redditum, ſine fine manſurum. In quo dignum eſt nos erectis ſurſum cordibus, diuinũ adorare myſterium, vt quod magno Dei munere agitur, magnis Eccleſiæ gaudijs celebretur. Deus enim omnipotens & clemens, cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus miſericordia eſt, ſtatim vt nos diabolica malignitas veneno ſuæ mortificauit inuidiæ, prædeſtinata renouandis mortalibus ſuæ pietatis remèdia inter ipſa mundi primordia præſignauit, denuncians ſerpenti futurum ſemen mulieris, quod noxij capitis elationem ſua virtute contereret, Chriſtum ſcilicet in carne venturum Deum hominemq; ſignificans, qui natus ex virgine violatorem humanæ propaginis incorrupta natiuitate damnaret. Nam quia gloriabatur Diabolus ſua fraude deceptum hominem diuinis caruiſſe muneribus,& immortalitatis dote nudatum duram mortis ſubijſſe ſententiã, ſeq; in malis ſuis quoddam de præuaricatoris conſortio inueniſſe ſolatium, Deum quoq; iuſtæ ſeueritatis exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore condiderat, antiquam mutaſſe ſententiam: opus fuit dilectiſsimi, ſecreti diſpenſatione conſilij, vt incommutabilis Deus (cuius voluntas nõ poteſt ſua benignitate priuari) primã pietatis ſuæ diſpoſitionem ſacramento occultiore compleret,& homo diabolicæ iniquitatis verſutia actus in culpam contra Dei propoſitum non periret. Aduenientibus ergo tẽporibus dilectiſsimi, quę redẽptioni hominũ fuerãt præſtituta, ingreditur hæc infima Ieſus Chriſtus dominus noſter, de cęleſti ſede deſcendẽs,& à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuiſibilis in ſuis viſibi-

Dei in homines benignitas. *Gene.3.* *Incarnationis neceſsitas.*

viſibilis factus eſt in noſtris: incompræhenſibilis voluit comprehendi: ante tempora manens, eſſe cœpit ex tempore. Vniuerſitatis dominus ſeruilem formam obumbrata maieſtatis dignitate ſuſcepit. Impaſsibilis Deus non dedignatus eſt homo eſſe paſsibilis, & immortalis mortis legibus ſubiacere. Noua autem natiuitate genitus eſt, conceptus à virgine, natus ex virgine, ſine paternæ carnis concupiſcentia, ſine maternæ integritatis iniuria: quia futurum hominum ſaluatorem talis ortus decebat, qui & in ſe haberet humanæ ſubſtantiæ naturam, & humanæ carnis inquinamenta neſciret. Author enim in carne naſcenti Deus eſt, teſtante angelo ad beatam

Luc. 1. virginẽ Mariam: Quia ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſsimi obumbrabit tibi: ideoq́; quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei. Origo diſsimilis, ſed natura conſimilis: humano vſu & conſuetudine, quod credimus, caret, ſed diuina poteſtate ſubnixum eſt, quod virgo conceperit, virgo pepererit, virgo permanſerit. Non hic cogitetur parientis conditio, ſed naſcentis arbitrium, qui ſic homo natus eſt, vt volebat & poterat. Si veritatem quæris humanæ naturæ, cognoſce materiam: ſi rationem ſcrutaris originis, virtutem confitere diuinam. Venit enim Dominus Ieſus Chriſtus contagia noſtra auferre, non perpeti, nec ſuccumbere vitijs, ſed mederi. Venit, vt omnem languorem corruptionis & vniuerſa vulnera ſordentium curaret animarum: propter quod oportuit vt nouo naſceretur ordine, qui nouam impolutę ſynceritatis gratiam humanis corporibus inferebat. Oportuit enim, vt primam genetricis integritatem naſcens incorruptio cuſtodiret, & complacitum ſibi clauſtrum pudoris & ſanctitatis hoſpitium, diuini ſpiritus virtus infuſa ſeruaret, quæ ſtatuerat deiecta erigere, confracta ſolidare, & ſuperandis carnis illecebris, multiplicatum pudicitiæ donare virtutem, vt virginitas, quę in alijs non poterat ſalua eſſe generando, fieret alijs imitabilis confitendo, renaſcendo. Hoc ipſum autem dilectiſsimi, quod Chriſtus naſci elegit ex virgine, nónne apparet altiſsimæ fuiſſe rationis? vt ſcilicet humano generi natam ſalutem diabolus ignoraret, & ſpiritali latente conceptu, quem non alium videret quàm alios, nõ aliter crederet natum eſſe quàm cæteros. Cuius enim ſimilem cum vniuerſis aduertit naturam, parem habere arbitratus eſt cum omnibus cauſam. Nec intellexit à tranſgreſsionis vinculis liberum, quem ab infirmitate mortalis non inuenit alienum. Verax nanque miſericordia Dei, cùm ad reparandum humanum genus ineffabiliter ei multa ſuppeterent, hanc potiſsimum conſulendi viam elegit: qua ad deſtruendum opus diaboli non virtute vteretur potentiæ, ſed ratione iuſtitiæ. Nam ſuperbia hoſtis antiqui non immeritò ſibi in omnes homines ius tyrannicum vendicabat, nec indebito dominatu premebat, quos à mandato Dei ſpontaneos in obſequium ſuæ voluntatis allexerat. Non itaque iuſtè amitteret originalem deditiţij generis ſeruitutem, niſi de eo, quod ſubegerat, vinceretur. Quod vt fieret, ſine virili ſemine æditus eſt Chriſtus ex virgine, quam non humanus coitus, ſed ſpiritus ſanctus fœcundauit. Et cùm in omnibus matribus non fiat ſine peccati ſorte conceptio, hæc inde purgationem traxit, vnde concepit. Quò enim paterni ſeminis tranſfuſio non peruenit, peccati ſe illic origo non miſcuit. Inuiolata virginitas concupiſcentiam neſciuit, ſubſtantiam miniſtrauit. Adſumpta eſt de matre hominis natura nõ culpa, creata eſt forma ſerui ſine conditione ſeruili: quia nouus homo ſic contemperatus eſt veteri, vt & veritatem ſuſciperet generis, & vitium excluderet vetuſtatis. Quum igitur miſericors omnipotẽsq́; ſaluatoris ſuſceptionis humanæ moderaretur exordia, vt virtutem inſeparabilis à ſuo homine deitatis per velamen noſtræ infirmitatis abſconderet, illuſa eſt ſecuri hoſtis aſtutia, qui natiuitatem pueri, in ſalutem generis humani procreati, non aliter ſibi quàm omnium naſcentium putauit obnoxiam. Vidit enim vagientem atque lachrymantem, vidit pannis inuolutum, circuncisioni ſubditum, & legalis ſacrificij oblatione perfunctum. Agnouit deinceps ſolita pueritiæ incrementa, & vſque in viriles annos de naturalibus non dubitauit augmentis. Inter hæc intulit contumelias, multiplicauit iniurias, adhibuit maledicta, opprobria, blaſphemias, conui-

Partus diuini qualitas.

Chriſtus cur natus ex virgine.

Cur Deus nõ potentia ſed iuſticia nos redemerit.

Luc. 2.

conuitia: omnem poſtremò in ipſum vim ſui furoris effudit. Omnia tentamentorum genera percurrit, & ſciens quo humanam naturam infeciſſet veneno, nequaquam credidit primæ tranſgreſsionis exortem, quem tot documentis didicit eſſe mortalem. Perſtitit ergo improbus prædo & auarus exactor in eum, qui nihil ipſius habebat, inſurgere: & dum vitiatæ originis præiudicium generale perſequitur, chirographum, quo nitebatur, excedit, ab illo iniquitatis exigens pœnam, in quo nullam reperit culpam. Soluitur itaque letiferæ pactionis maleſuàda conſcriptio, & per iniuſtitiam plus petendi, totius debiti ſumma vacuatur. Fortis ille vinculis nectitur ſuis, & omne commentum maligni in caput ipſius retorquetur. Ligato mundi principe, captiuitatis vaſa rapiuntur. Redit in honorem ſuum ab antiquis contagijs purgata natura: mors morte deſtruitur, natiuitas natiuitate reparatur: quoniam ſimul & redemptio aufert ſeruitutem, & regeneratio mutat originem, & fides iuſtificat peccatorem. Quiſquis igitur Chriſtiano nomine piè & fideliter gloriaris, reconciliationis huius gratiam iuſto perpende iudicio. Tibi enim quondam abiecto, tibi extruſo paradiſi ſedibus, tibi per longa exilia morienti, tibi in puluerem & cinerem diſſoluto, cui iam non erat ſpes vlla viuendi, per incarnationem Verbi poteſtas data eſt, vt de longinquo ad tuum reuertaris authorem, recognoſcas parentem, liber efficiaris ex ſeruo, de extraneo prouehiaris in filium: vt qui ex corruptibili carne natus es, ex Dei ſpiritu renaſcaris, & obtineas per gratiam, quod non habebas per naturam: vt ſic te Dei filium per ſpiritum adoptionis agnoueris, Deum patrem audeas nuncupare: malæ conſcientiæ reatu abſolutus, ad cœleſtia regna ſuſpires: voluntatem Dei facias diuino ſultus auxilio: imiteris angelos ſuper terram: immortalis ſubſtantiæ virtute paſcaris: ſecurus aduerſus inimicas tentationes pro pietate confligas: & ſi cœleſtis militiæ ſacramenta ſeruaueris, non dubites te in caſtris triumphalibus Regis æterni pro victoria coronandum, cumque te reſurrectio pijs parata ſuſceperit, in regni cœleſtis conſortium prouehendum. Habentes ergo tantæ ſpei fiduciam (dilectiſsimi) in fide, qua fundati eſtis, ſtabiles permanete, ne idem ille tentator, cuius iam à vobis dominationem Chriſtus excluſit, aliquibus vos iterum ſeducat inſidijs, & hæc ipſa præſentis diei gaudia fallaciæ ſuæ arte corrumpat, illudens ſimplicioribus animis de quorundam * perſuaſione peſtifera, quibus hæc dies ſolennitatis noſtræ, non tam de natiuitate Chriſti, quàm de noui, vt dicũt, ſolis ortu honorabilis videatur. Quorum corda vaſtis tenebris obuoluta & ab omni incremento veræ lucis aliena ſunt. Trahuntur enim adhuc ſtultiſsimis gentilitatis erroribus: & quia ſupra id, quod carnali intuentur aſpectu, nequeunt aciem mẽtis erigere, miniſtra mundi luminaria diuino honore venerantur. Abſit ab animis Chriſtianis impia ſuperſtitio, prodigioſumque mendacium. Vltra omnem modum diſtant à ſempiterno temporalia, ab incorporeo corporea, à dominatore ſubiecta. * Quæ etſi mirandã habent pulchritudinẽ, adorandam tamen non habent deitatẽ. Illa ergo virtus, illa ſapiẽtia, illa eſt colẽda maieſtas, quæ vniuerſitatẽ mundi creauit ex nihilo, & in quas voluit formas atq; menſuras, terrenam cœleſtemq; ſubſtantiam omnipotenti ratione produxit. Sol & luna & ſidera, ſint commoda vtentibus, ſint ſpecioſa cernentibus, ſed ita, vt de illis gratiæ referantur autori, & adoretur Deus, qui condidit, non creatura quæ ſeruit. Laudate igitur Deum (dilectiſsimi in omnibus operibus eius atque iudicijs. Sit in vobis indubitata credulitas virgineæ integritatis & partus. Reformationis humanæ ſacrum diuinumque myſterium ſancto atque ſyncero honorate famulatu. Amplectimini Chriſtum in noſtra carne naſcentem, vt eundem Deum gloriæ videre mereamini in ſua maieſtate regnantem. Qui cum patre & ſpiritu ſancto manet in vnitate deitatis in ſecula ſeculorum, Amen.

Chriſti incarnatio quid boni contulerit.

** præſumptione*

** Quia Adorandus ſolus Deus.*

Sermo tertius in eadem ſolennitate.

Vt ſentiendum ſit de Chriſti diuinitate & humanitate, & quare eius incarnatio tam diu dilata fuit.

NOta quidem ſunt vobis (dilectiſsimi) & frequenter audita, quæ ad
ſacramenta pertinent ſolennitatis hodiernæ. Sed ſicut illæſis oculis
voluptatem adfert lux iſta viſibilis: ita cordibus ſanis æternum dat
gaudium natiuitas ſaluatoris, quæ à nobis nunquam eſt reticenda.
Non enim ad illud tantummodò ſacramentum, quo filius Dei con
ſempiternus eſt patri, ſed etiam ad hunc ortum, quo verbum caro
Eſai.53. factum eſt, credimus pertinere, quod dictum eſt: Generationem eius quis enarrabit?
Deus itaq; Dei filius, par atq; eadem de patre & cũ patre natura, vniuerſitatis creator
& Dominus, totus vbiq; præſens, & vniuerſa excedẽs, in ordine temporum, quæ
Matris virginis inuiolata integritas. ipſius diſpoſitione decurrunt, hunc ſibi diem, quo in ſalutem mundi ex beata virgine
naſceretur, elegit, integro per omnia pudore generantis. Cuius virginitas ſic non
eſt violata partu, vt non fuerat temerata conceptu, vt impleretur, ſicut ait Euange-
liſta, quod dictum eſt à Domino per Eſaiam prophetam: Ecce virgo cõcipiet in vte-
Eſai.7. ro, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod interpretatur, Nobiſ-
cum Deus. Hic enim mirabilis ſacræ virginis partus, verè humanam, verè diuinam
vna ædidit prole naturam: quia non ita proprietates ſuas tenuit vtraq; ſubſtantia, vt
perſonarum in eis poſsit eſſe diſcretio: nec ſic creatura in ſocietatem ſui creatoris eſt
adſumpta, vt ille habitator & illa habitaculũ eſſet, ſed ita vt naturæ altera alteri miſ-
ceretur. Et quamuis alia ſit, quæ ſuſcipitur, alia verò, quæ ſuſcipit: in tantam tamen
vnitatam conuenit vtriuſq; diuerſitas, vt vnus idemq; ſit filius, qui ſe, & ſecundum
quod verus eſt homo, patre dicit minorem: & ſecundum quod verus eſt Deus, patri
Ioan.14. profitetur æqualem. Hanc vnitatem (dilectiſsimi) qua creatori creatura conſeritur,
Ioan.10. intelligẽtię oculis cernere cæcitas Ariana nõ potuit, quę vnigenitũ Dei, eiuſdem cũ
patre gloriæ atq; ſubſtantiæ eſſe non credens, minorem dixit filij deitatem, de ijs ar-
gumenta ſumens, quæ ad formam ſunt referenda ſeruilem, quam idem filius Dei, vt
Ioan.10. oſtendat in ſe non diſcretæ, neque alterius eſſe perſonæ, ſic cum eadem dicit: Ego &
pater vnum ſumus. In forma enim ſerui, quam noſtrę reparationis cauſa in fine ſecu-
Galat.4. lorum ſuſcepit, minor eſt patre: in forma autem Dei, in qua erat ante ſecula, æqualis
Ioan.1. eſt patri. In humilitate humana factus eſt ex muliere, factus ſub lege: in maieſtate di-
Chriſtus quã maior & minor ſit patre. uina, manens Dei verbum, per quod facta ſunt omnia. Proinde qui in forma Dei fe-
cit hominem, in forma ſerui factus eſt homo, ſed vtrunque Deus de potentia ſuſci-
pientes, vtrunque homo de humilitate ſuſcepti. Tenet enim ſine defectu proprieta-
tem ſuam vtraque natura. Et ſicut formam ſerui, forma Dei non adimit: ita formam
Dei, ſerui forma non minuit. Sacramentum itaque vnitæ cum infirmitate virtutis,
propter eandem hominis naturam minorem patre dici filium ſinit. Deitas autem,
quę vna eſt in Trinitate Patris & Filij & Spiritus ſancti, omnem opinionem inæqua-
litatis excludit. Nihil enim ibi habet æternitas temporale, nihil natura diſsimile. vna
illic voluntas eſt, eadem ſubſtantia, par poteſtas, & non tres dij, ſed vnus eſt Deus:
quia vera & inſeparabilis eſt vnitas, vbi nulla poteſt eſſe diuerſitas. In integra igitur
veri hominis perfectaq; natura, verus natus eſt Deus, totus in ſuis, totus in noſtris.
Noſtra autem dicimus, quæ in nobis ab initio creator condidit, & quæ reparanda
ſuſcepit. Nam illa, quæ deceptor inuexit, & homo deceptus admiſit, nullum hubue-
runt in ſaluatore veſtigiũ. Nec quia communionem humanarum ſubijt infirmita-
Chriſtus cur ad nos venerit. tum, ideo noſtrorum particeps fuit delictorum. Adſumpſit formam ſerui ſine ſorde
peccati, humana prouehens, diuina non minuens. Exinanitio enim illa, qua ſe inui-
ſibilis viſibilem præbuit, inclinatio fuit miſerationis, non defectio poteſtatis. Vt er-
go ad æternam beatitudinem ab originalibus vinculis, & à mũdanis reuocemur er-
roribus,

roribus,ipſe ad nos deſcendit,ad quem nos non poteramus aſcendere: quia etſi mul
tis inerat amor veri,incertarum tamẽ opinionum varietas, fallentium dæmonũ de-
cipiebatur aſtutia,& falſi nominis ſcientia in diuerſas compugnanteſq; ſententias
humana ignorantia trahebatur. Ad auferẽdum autem hoc ludibrium, quo captiuæ
mentes ſuperbienti diabolo ſeruiebant,non ſufficiebat doctrina legalis,nec per ſo-
las cohortationes propheticas poterat natura noſtra reparari,ſed adijcienda erat ve
ritas redemptionis mortalibus inſtitutis,& corruptam ab initio originem nouis re-
naſci oportebat exordijs. Offerenda erat pro reconciliandis hoſtia,quæ eſſet noſtri
generis ſocia,& noſtrę contaminationis aliena,vt hoc propoſitũ Dei,quo peccatum
mundi in Ieſu Chriſti placuit natiuitate ac paſsione delere,ad omnium generatio-
num ſecula pertineret: nec turbarent nos ſed potiùs confirmarent myſteria, pro tẽ-
porum ratione variata,quum fides qua viuimus nulla fuerit ætate diuerſa. Ceſſent
igitur illorum querelæ,qui impio murmure diuinis diſpenſationibus obloquentes,
de dominicę natiuitatis tarditate cauſantur,tanquàm præteritis temporibus non ſit
impenſum,quod in vltima mundi ætate eſt geſtum. Verbi incarnatio hæc contulit *Chiſti in-*
facienda,quæ facta,& ſacramentũ ſalutis humanæ in nulla vnquã antiquitate ceſſa- *carnatio*
uit. Quod prædicauerunt apoſtoli,hoc annunciauerunt prophetæ, nec ſerò eſt im- *tam profu*
pletum,quod ſemper eſt creditum. Sapientia & benignitas Dei,ac ſalutiferi operis *it ſuperiori*
mora capaciores nos ſuæ vocationis effecit, vt quod multis ſignis, multis vocibus, *bus quam*
multiſq; myſterijs per tot fuerat ſecula prænũciatũ in his diebus Euangelij nõ eſ- *poſteriori-*
ſet ambiguũ: & natiuitas quæ omnia miracula,omnẽq; intelligentiæ erat exceſſura *bus ſeculis.*
menſuram,tanto conſtantiorem in nobis gigneret fidem,quanto prędicatio eius &
antiquior præceſsiſſet & crebrior. Non itaq; nouo cõſilio Deus rebus humanis,nec
ſera miſeratione conſuluit,ſed à conſtitutione mundi vnam eãdemq; omnibus cau
ſam ſalutis inſtituit. Gratia autẽ Dei,qua ſemper eſt vniuerſitas iuſtificata ſanctorũ,
aucta eſt Chriſto naſcente,non cœpta. Et hoc magnæ pietatis ſacramentũ, quo to-
tus iam mundus impletus eſt,tam potens etiam in ſuis ſignificationibus fuit,vt non
minùs adepti ſint,qui in illud credidere promiſſum,quàm qui ſuſcepere donatum.
Vnde cum manifeſta pietate (dilectiſsimi) tantæ in nos diuinæ bonitatis effuſæ ſint
gratiæ,quibus ad æternitatem vocandis non ſolùm exemplũ præcedentium vtilitas
miniſtrauit,ſed etiam ipſa veritas,viſibilis & corporalis apparuit, non ſegni neq; car
nali lætitia diem dominicæ natiuitatis celebrare debemus: quod dignè ac intelligẽ-
ter fiet à ſingulis,ſi meminerit quiſq; cuius membrum ſit,& cui corpori coaptatum,
ne ſacræ ædificationi diſcors cõpago non hæreat. Conſiderate (dilectiſsimi) & ſe-
cundum illuminationem ſpiritus ſancti prudenter aduertite,quis nos in ſe ſuſcepe-
rit,& quẽ ſuſceperimus in nobis. Quoniã ſicut factus eſt dominus caro noſtra naſ-
cendo; ita & nos facti ſumus ipſius renaſcendo: ideo & membra Chriſti, & templũ
ſumus ſpiritus ſancti. Et ob hoc beatus Apoſtolus dicit: Glorificate & portate Deũ *1. Cor. 6.*
in corpore veſtro,qui formam nobis ſuæ manſuetudinis & humiliatis inſinuans, ea *Matt. 11.*
nos virtute imbuit,qua redemit,ipſo Domino pollicente: Venite ad me omnes, qui
laboratis,& onerati eſtis,& ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos,& di-
ſcite à me,quia mitis ſum & humilis corde,& inuenietis requiem animabus veſtris.
Suſcipiamus ergo regentis nos veritatis non graue nec aſperum iugum, & ſimus ei-
us humilitati ſimiles,cuius gloriæ volumus eſſe conformes, ipſo auxiliante, & per-
ducente nos ad promiſsiones ſuas,qui ſecundum magnam miſericordiam ſuam po-
tens eſt peccata noſtra delere, & ſua in nobis dona perficere, Ieſus Chriſtus domi-
nus noſter,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quartus in eadem ſolennitate.

Rationem incarnationis Chriſti explicat,erroreſq; circa eandem quorundam hæreticorum refellit.

Chriſti incarnatione quantùm homini Deus gratificatus ſit.

SEmper quidem (dilectiſsimi) diuerſis modis multisq; menſuris humano generi bonitas diuina conſuluit, & plurima prouidentiæ ſuæ munera omnibus retrò ſeculis clementer impartijt. Sed in nouiſsimis temporibus omnem abundantiam ſolitæ benignitatis exceſsit, quando in Chriſto ipſa ad peccatores miſericordia, ipſa ad errantes veritas, ipſa ad mortuos vita deſcendit, vt verbum illud coæternum & coæquale genitori in vnitatem deitatis ſuæ, naturam noſtræ humilitatis adſumeret, & Deus de Deo natus, idem etiam homo de homine naſceretur. Promiſſum quidem hoc à conſtitutione mundi, & multis ſignificationibus rerum atque verborum ſemper fuerat prophetarum, ſed quantam hominum portionem figuræ illæ & myſteria obumbrata ſaluarent, niſi longa & occulta promiſſa aduétu ſuo Chriſtus impleret? & quod tunc paucis credentibus profuit faciendum, innumeris iam fidelibus prodeſſet effectum? Iam ergo nos non ſignis, neque imaginibus ad fidem ducimur, ſed Euangelica hiſtoria confirmati, quod factum credimus, adoramus, accedẽtibus ad eruditionem noſtram propheticis inſtrumentis, vt nullo modo habeamus ambiguum, quod tantis oraculis ſcimus eſſe prædictum. Hinc enim eſt, quòd dominus Abrahæ ait: In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. Hinc Dauid promiſſionem Dei prophetico ſpiritu canit, dicens: Iurauit Dominus Dauid, & non fruſtrabitur eum, de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Hic idem Dominus per Eſaiam: Ecce virgo, inquit, in vtero accipiet, & pariet filium, & vocabitur nomẽ eius Emanuel, quod interpretatur, Nobiſcum Deus. Et iterum: Exiet virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet. In qua virga, nõ dubiè beata virgo Maria prędicta eſt, quę de Ieſſe & Dauid ſtirpe progenita, & ſpiritu ſancto fœcundata, nouum florem carnis humanæ, vtero quidem materno, ſed partu eſt enixa virgineo. Exultent ergo in laudem Dei corda credentium, & mirabilia eius confiteantur filij hominum: quoniam in hoc præcipuè Dei opere humilitas noſtra cognoſcit, quanti eã ſuus conditor æſtimarit. Qui cùm origini humanæ multum dederit, quôd nos ad imaginem ſuam fecit, reparationi noſtræ longè ampliùs tribuit, cùm ſeruili formæ ipſe ſe Dominus coaptauit. Quãuis enim ex vna eademq; pietate ſit, quicquid creaturæ creator impendit, minùs tamẽ mirum eſt hominem ad diuina proficere, quàm Deum ad humana deſcendere. Hoc autem niſi facere dignaretur omnipotens, nulla quenquam ſpecies iuſtitiæ, nulla forma ſapientiæ à captiuitate diaboli, & profundo æternæ mortis erueret. Condemnatio enim ex vno in omnes cum peccato tranſiens permaneret, & letali vulnere tabefacta natura nullum remediũ reperiret, quia conditionem ſuam ſuis viribus mutare nõ poſſet. Primus nanque homo carnis ſubſtantiam accepit è terra, & rationali ſpiritu per inſufflationem creantis animatus eſt, vt ad imaginem & ſimilitudinem ſui authoris viuens, formam Dei bonitatis atque iuſtitiæ in ſplendore imitationis tanquam in ſpeculi nitore ſeruaret. Quam naturæ ſuæ ſpecioſiſsimam dignitatem ſi per obſeruantiam legis datæ perſeueranter excoleret, ipſam illam terreni corporis qualitatem ad cęleſtem gloriam mens incorrupta perduceret. Sed quia inuido & deceptori temerè atque infeliciter credidit, & ſuperbiæ conſilijs acquieſcens, repoſitum honoris augmentum occupare maluit quàm mereri, non ſolùm ille homo, ſed etiam vniuerſa in illo poſteritas eius audiuit: Terra es, & in terram ibis. Qualis ergo terrenus, tales & terreni: & nemo immortalis, quia nemo cæleſtis. Ad hunc itaque peccati & mortis vinculis reſoluendum, omnipotens filius Dei omnia implens, omnia continens, æqualis per omnia patri, & in vna ex ipſo & cum ipſo conſempiternus eſſentia, naturam in ſe ſuſcepit humanam, & creator ac dominus omnium rerum, dignatus eſt vnus eſſe mortalium, electa ſibi matre quam fecerat: quæ ſalua integritate virginea, corporeæ eſſet tantùm miniſtra ſubſtantiæ, vt humani ſeminis ceſſante contagio, nouo homini & puritas ineſſet & veritas. Non ergo in Chriſto ex vtero virginis genito, quia natiuitas eſt mirabilis, ideo eſt natura diſsimilis. Qui enim verus eſt Deus, idem verus eſt homo, & nullum

Gene. 22. *Pſal. 130.* *Eſaie 7.* *Eſai. 11.*

Chriſti incarnatio quàm neceſſaria. *Gene. 2.*

Gene. 3. *1. Cor. 15.* *Chriſtus cur homo factus.*

eſt

eſt in vtraq; ſubſtantia mendacium. Verbum caro factum eſt prouectione carnis, nõ
defectione deitatis, quæ ſic potentiam ſuam bonitatemq; moderata eſt, vt & noſtra
ſuſcipiendo proueheret; & ſua communicando nõ perderet. In hac natiuitate Chri-
ſti ſecundum prophetiam Dauid, veritas de terra orta eſt, & iuſtitia de cælo proſpe- *Pſal. 24.*
xit. In hac natiuitate etiam Eſaiæ ſermo completus eſt, dicentis: Producat terra, & *Eſai. 45.*
germinet ſaluatorem, & iuſtitia oriatur ſimul. Terra enim carnis humanæ, quæ in
primo fuerat præuaricatore maledicta, in hoc ſolo beatæ virginis partu germen edi-
dit benedictum, & à vitio ſuæ ſtirpis alienum. Cuius ſpiritalem originem in regene-
ratione quiſque conſequitur, & omni homini renaſcenti aqua bapsiſmatis inſtar eſt
vteri virginalis, eodem ſpiritu ſancto replente fontem, qui repleuit & virginem, vt
peccatum, quod ibi vacuauit ſacra conceptio, hic myſtica tollat ablutio. Ab hoc ſa- *Virginem*
cramento (dilectiſsimi) inſanus Manichæorum error alienus eſt, nec vllum habent *Mariã om-*
in Chriſti regeneratione conſortium, qui eum de Maria virgine negant corporali- *nis peccati*
ter natum: vt cuius nõ credunt veram natiuitatem, nec veram recipiant paſsionem, *expertem*
& quem non confitentur verè ſepultum, abnuant veraciter ſuſcitatũ. Ingreſsi enim *fuiße iam-*
præruptam execrandi dogmatis viam, in qua nihil non tenebroſum, nihilq; non lu- *pridem Ec*
bricum eſt, ruunt in profunda mortis per præcipitia falſitatis: nec aliquid ſolidum, *cleſia defi-*
cui innitantur inueniunt, qui præter omnia diabolici probra commẽti, in ipſo præ- *niuit.*
cipuo obſeruantiæ ſuæ feſto, ſicut proxima eorum confeſsione patefactũ eſt, vt ani- *Manichæ-*
mi, ita & corporis pollutione lætantur, neque in pudore neque in fide integritatem *orum erro-*
ſeruantes, vt & in dogmatibus ſuis impij, & in ſacris inueniantur obſcœni. Aliæ hæ- *res.*
reſes (dilectiſsimi) licet meritò omnes in ſua peruerſitate damnãdæ ſint, habent ta-
men ſingulæ in aliqua ſua parte, quod verum ſit, Arius Dei filium minorem patre & *Arius.*
creaturam eſſe definiens, & ab eodem inter omnia creatum putans ſpiritum ſanctũ,
magna impietate ſe perdidit, ſed ſempiternam atq; incommutabilem deitatem, quã
in trinitatis vnitate non vidit, in patris eſſentia non negauit. Macedonius à lumine *Macedoni-*
veritatis alienus diuinitatem ſancti ſpiritus non recepit, ſed in patre & filio vnam po *us.*
tentiam, & eandem confeſſus eſt eſſe naturam. Sabellius in explanabili errore cõfu- *Sabellius.*
ſus vnitatẽ ſubſtantiæ in patre & filio & ſpiritu ſancto inſeparabilem ſentiens, quod
æqualitati tribuere debuit, ſingularitati dedit· & cùm veram trinitatem intelligere
non valeret, vnam eandemq; credidit ſub triplici appellatione perſonam. Photinus *Photinus.*
mentis cæcitate deceptus, in Chriſto verum & ſubſtantiæ noſtræ confeſſus eſt ho-
minem, ſed eundem Deum de Deo ante omnia ſecula gentium eſſe non credidit.
Appollinaris fidei ſoliditate priuatus, filium Dei ita veram humanæ carnis credidit *Apollina-*
ſuſcepiſſe naturam, vt in illa carne diceret animam non fuiſſe, quia vicem eius exple- *ris.*
uerit ipſa diuinitas. Hoc modo ſi omnes quos catholica fides damnat, retractentur
errores, in alijs atq; alijs quiddam inuenitur, quod à damnabilibus poſsit abiungi.
In Manichæorum autem ſceleſtiſsimo dogmate prorſus nihil eſt, quod vlla ex parte
poſsit tolerabile iudicari. Sed vos (dilectiſsimi) quos nullis dignius quàm beati Pe-
tri alloquor verbis, genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acqui- *1. Pet. 2.*
ſitionis ædificati ſuper inuiolabilem petram Chriſtum, ipſiq; domino ſaluatori no-
ſtro per veram ſuſceptionem noſtræ carnis inſerti, permanete ſtabiles in ea fide,
quam confeſsi eſtis coram multis teſtibus, & in qua renati per aquam & ſpiritũ ſan-
ctum accepiſtis chriſma ſalutis, & ſignaculum vitæ æternæ. Si quis autem vobis aliud *Ioan. 3.*
annunciauerit præter id quod didiciſtis, anathema ſit. Nolite impias ſabulas præpo- *Galat. 1.*
nere lucidiſsimæ veritati, & quicquid contra regulam catholici & apoſtolici ſym-
boli aut legere aut audire contigerit, id omnino mortiferum & diabolicum iudica- *Hæretico-*
te. Non vos ſeducant deceptorijs artibus ficta & ſimulata ieiunia, quæ non ad pu- *rum cauẽ-*
rificationem, ſed ad perditionem proficiunt animarum. Speciem quidem ſibi pieta- *da hypo-*
tis & caſtitatis adſumunt, ſed hoc dolo actuum ſuorum obſcœna circuntegunt, & *criſis.*
de prophani cordis penetralibus iacula, quibus ſimplices vulnerentur, emittunt, vt
ſicut ait Propheta, ſagittent in obſcuro rectos corde. Magnum præſidium eſt fides *Pſal. 10.*

integra, fides vera, in qua nec augeri ab vllo quicquam, nec minui poteſt: quia niſi
Ephe.4. vna eſt, fides non eſt, dicente Apoſtolo, Vnus dominus, vna fides, vnum baptiſma,
vnus Deus, & pater omnium, qui ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.
Heb.10. Huic vnitati (dilectiſsimi) inconcuſsis mẽtibus inhærete, & in hac omnem ſectami-
ni ſanctitatem, & in hac præceptis domini deſeruite: quia ſine fide impoſsibile eſt
placere Deo, & nihil ſine illa ſanctum, nihil caſtum eſt, nihil viuum. Iuſtus enim ex
Abac.9. fide viuit. Quam, qui diabolo decipiente perdiderit, viuens mortuus eſt. Quia ſicut
per fidem iuſtitia, ita etiam per fidem veram vita obtinetur æterna, dicente Domino
Ioan.17. ſaluatore: Hæc eſt autem vita æterna, vt cognoſcãt te ſolum verum Deum, & quem
miſiſti Ieſum Chriſtum: Qui vos proficere & perſeuerare faciat vſque in finem, qui
viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quintus in eadem ſolennitate.

Humanitas Chriſti vt fuerit ad credendum difficilis, deq́; ſtulta ſapientia mundi, quidq́; obedientia & humilitas Chriſti nobis attulerint.

QVamnis (dilectiſsimi) ineffabilis ſit natiuitas Domini noſtri Ieſu
Chriſti, in qua ſe naturę noſtræ carne veſtiuit, audeo tamen non de
facultate mea, ſed de ipſius inſpiratione præſumere, vt in die, qui in
ſacramentum humanæ reſtaurationis electus eſt, aliquid à nobis,
quod audientes poſsit ædificare, promatur. Non enim quia maior
pars Eccleſiæ Dei, quod credit intelligit, ideo neceſſarium non eſt
etiam quæ dicta ſunt dicere, cum vtiq; nunc multis ad fidẽ primùm venientibus oris
noſtri officium debeamus, meliusq́; ſit doctos onerare iam notis, quàm rudes frau-
dare diſcendis. Quòd ergo filius Dei, qui cum patre & ſpiritu ſancto non vnius eſt
perſonæ, ſed vnius eſſentiæ, dignatus eſt humanitatis noſtræ particeps fieri, & vnus
paſsibilium, vnus voluit eſſe mortalium, tam ſacratum tamq́; mirabile eſt, vt ratio di
uini conſilij ſapientibus mundi patere non poſsit, niſi humanæ ignorãtiæ tenebras
lux vera diſcuſſerit. Non enim in ſolo opere virtutum, aut in ſola obſeruantia man-
Fidei difficultas. datorum, ſed etiam in tramite fidei anguſta & ardua via eſt, quæ ducit ad vitam, &
Matt.7. magni laboris eſt magniq́; diſcriminis, inter dubias imperitorum opiniones & veri-
ſimiles falſitates per vnam ſanæ doctrinæ ſemitam inoffenſis greſsibus ambulare, &
cum vndique ſe laquei erroresq́; opponant, omne periculum deceptionis euadere.
Quis autem ad hæc idoneus, niſi qui ſpiritu Dei & docetur & regitur? dicente Apo
1.Cor.2. ſtolo: Nos autem non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt,
Pſal.39. vt ſciamus quæ à Deo donata ſunt nobis. Canente etiam Dauid: Beatus quẽ tu eru-
dieris Domine, & de lege tua docueris eum. Habentes itaque (dilectiſsimi) inter pe
ricula erroris præſidia veritatis, & non humanæ ſapientiæ verbis, ſed doctrina ſpiri-
tus ſancti eruditi, quod didicimus: quod credimus prædicamus. Dei filiũ Deum an-
te ſecula genitum, & patri ſempiterna & conſubſtantiali æqualitate coæternum ve-
niſſe in hunc mundum per vterum virginis, in hoc ſacramentum pietatis electæ, in
qua & ex qua ædificauit ſibi ſapientia domum, & formam ſibi & ſerui in ſimilitudi-
Rom.8. nem carnis peccati incommutabilis Verbi deitas coaptauit, in nullo apud ſe & pa-
trem & ſpiritum ſanctum minor gloria ſua, quia diminutionem & varietatem ſum-
mæ & æternæ eſſentiæ natura non recepit: propter noſtram autem infirmitatem ex-
tenuauit ſe in capacibus ſui, & velamine corporis ſplendorem maieſtatis ſuæ, quem
Philip.2. viſus hominum non ferebat, obtexit. Vnde etiam exinaniſſe ſe dicitur, tanquàm ſe
propria virtute euacuauerit, dum in ea humilitate, qua nobis conſuluit, non ſolùm
patre, ſed etiam ſe ipſo factus eſt inferior: nec aliquid illi hac inclinatione deceſsit,

cui

cui cum patre & ſpiritu ſancto hoc quod eſt, commune eſt, vt hôc ipſum intelliga-
mus ad omnipotentiam pertinere, quòd qui ſecundum noſtra minor eſt, ſecundum
propria minor non eſt. Quia enim lux ad obcæcatos, virtus ad imbecilles, miſeri-
cordia reſpexit ad miſeros, de magna factum eſt poteſtate, vt Dei filius ſubſtantiam
humanam cauſamque ſuſciperet, qui & noſtram naturam quam condidit reforma-
ret: & mortem quam non fecit aboleret. Repudiatis igitur longæq; abiectis om-
nibus opinionibus impiorum, quibus aut ſtultia eſt crux Chriſti aut ſcandalum, ex-
ultet rectarum mentium fides, & verum vnũq; Dei filium, non ſolùm ſecundũ dei-
tatem, qua à patre genitus, ſed etiam ſecundum humanitatem, qua de matre virgine
eſt natus, intelligat. Ipſe eſt enim in humanitate noſtra, qui eſt in maieſtate diuina,
verus homo & verus Deus, ſempiternus in ſuis, temporalis in noſtris: vnum cum pa-
tre in ſubſtantia, quæ nunquam fuit minor patre: vnũ cum matre in corpore, quod
creauit. In adſumptione enim naturæ noſtræ nobis factus eſt gradus, quo ad ipſum *Chriſtus*
per ipſum poſsimus aſcendere. Nam illa eſſentia, quæ ſemper vbiq; tota eſt, locali *vt nobis*
deſcenſione non eguit, & tam ei proprium fuit totam homini inſeri, quàm ei pro- *gradus fit*
prium eſt totam à patre non diuidi. Manet ergo quod in principio erat verbum, & *ad ſeipſum*
non eſt ei accidens, vt quod eſt aliquando non fuerit. Sempiternè enim filius, filius
eſt, & ſempiternè pater, pater eſt. Vnde cum ipſe filius dicat. Qui videt me, videt & *Ioan.14.*
patrem: excæcauit te ô hæretice impietas tua, vt qui filij maieſtatem non vidiſti, pa-
tris gloriam non videres. Dicendo enim genitum eſſe qui non erat, filium adſeris tẽ-
porolem: & dum filium adſeris temporalem, credidiſti patrem eſſe mutabilem. Mu
tabile enim eſt, non ſolùm quod minuitur, ſed etiam quicquid augetur, & ſi ideo pa
tri impar eſt genitus, quia vt tibi videtur, generando eum qui non erat genuit, im-
perfecta erat etiam generantis eſſentia, quæ ad habendum quod non habuit gene-
rando profecit. Sed hanc impiam peruerſitatem tuam fides catholica execratur &
damnat, quæ in deitate vera nihil temporalitatis agnoſcit, ſed vnius ſempiternitatis
& patrem confitetur & filium, quia ſplendor ex luce ortus, non eſt luce poſterior:
& lux vera, nunquam eſt ſui ſplendoris indiga: ſic ſubſtantiale ſemper habens fulge-
re, ſicut ſubſtantiale habet ſemper exiſtere. Huius autem ſplendoris manifeſtatio, *Miſsio filij*
miſsio dicitur, qua Chriſtus mũdo apparuit: & cùm omnia inuiſibili maieſtate ſua *qua fit.*
ſemper impleret, tamẽ quaſi de remotiſsimo altiſsimoq; ſecreto, ijs quibus erat igno
tus aduenit, cùm cæcitatẽ ignorantiæ ſuſtulit, ſicut ſcriptũ eſt: Sedentibns in tene- *Eſai.9.*
bris & in vmbra mortis lux orta eſt eis. Quãuis enim etiam prioribus ſeculis ad illu-
minationem ſanctorum patrũ & prophetarum lumen veritatis emiſſum ſit, dicente
Dauid: Emitte lucem tuã & veritatem tuã: & diuerſis modis multiſq; ſignis opera *Pſal.42.*
præſentiæ ſuæ deitatis filij declarauit, oẽs tamen illæ ſignificationes cunctaq; mira-
cula, teſtimonia fuerũt iſtius miſsionis, de qua dicit Apoſtolus. Cùm ergo venit ple- *Galat.4.*
nitudo tẽporis, miſit Deus filium ſuũ, natum ex muliere, factũ ſub lege. Quid verò
hoc eſt, niſi Verbũ carnem fieri? conditorẽ mundi per vterũ virginis naſci? Dominũ
maieſtatis, humanis ſe coaptare primordijs? Et licet cõceptui ſpiritali nulla ſint ter-
reni ſeminis mixta contagia, ad ſuſcipiendã tamẽ veræ carnis ſubſtantiã, ſolam ſum-
pſit de matre naturam. Hac miſsione, qua Deus vnitus eſt homini, filius impar eſt pa
tri, non in eo, quod ex patre, ſed in eo, quod eſt factus ex homine. Aequalitatẽ enim *2.Cor.1.*
inuiolabilem, quam habet deitas, non corrumpit humanitas: & creatoris ad crea- *Sapientia*
turam deſcenſio, credentium eſt ad æterna prouectio. Nam quia, ſicut ait Apoſto- *mũdi, Deũ*
lus, in ſapientia Dei non cognouit mundus per ſapientiam Deum placuit Deo per *cognoſce-*
ſtultitiam prædicationis ſaluos facere credentes. Mundo ergo, id eſt, prudentibus *re non po-*
mundi, ſapientia ſua cæcitas facta eſt, nec potuerunt per illam cognoſcere Deum, *tuit.*
ad cuius notitiam non niſi in ſapientia eius acceditur. Et ideo quia mundus de va-
nitate ſuorum dogmatum ſuperbiebat, in eo conſtituit Dominus ſaluandorum
fidem, quod & indignum videretur & ſtultum, vt & deficientibus omnibus opi-
nionum præſumptionibus, ſola Dei gratia reuelaret, quod comprehendere

humana intelligentia non valeret. Agnoſcat igitur catholica fides in humilitate Do-
mini gloriam ſuã, & de ſalutis ſuæ ſacramẽtis gaudeat Eccleſia, quæ corpus eſt Chri-
ſti: quia niſi Verbum Dei caro fieret, & habitaret in nobis, niſi in communionẽ crea-
turæ creator ipſe deſcenderet, & vetuſtatem humanam ad nouum principium ſua
Rom. 5. natiuitate reuocaret, regnaret mors ab Adam vſq; in finem, & ſuper homines con-
demnatio inſolubilis permaneret, cùm de ſola conditione naſcendi, vna cunctis eſ-
ſet cauſa pereundi. Solus itaq; inter filios hominum dominus Ieſus innocens natus
eſt, quia ſolus ſine carnalis concupiſcentiæ pollutione conceptus. Factus eſt itaq; ho
mo noſtri generis, vt nos diuinæ naturæ poſsimus eſſe conſortes. Originem quam
Luc. 1. ſumpſit in vtero virginis, poſuit in fonte baptiſmatis. Dedit aquæ, quod dedit matri.
Virtus enim altiſsimi & obumbratio ſpiritus ſancti, quæ fecit vt Maria pareret ſalua-
Ioan. 3. torem, eadem fecit, vt regeneret vnda credentem. Quid enim ſanandis ægris, illumi-
nandis cæcis, viuificandis mortuis aptius fuit, quàm vt ſuperbiæ vulnera, humilitatis
Chriſti obedientia & humilitas. remedijs curarentur? Adam præcepta Dei negligens, peccati induxit damnationem:
Ieſus factus ſub lege, reddidit iuſtitiæ libertatem. Ille diabolo obtemperans vſque ad
præuaricationẽ, meruit vt in ipſo omnes morerentur: hic patri obediens vſq; ad cru-
Adæ inobedientia & ſuperbia. cem, fecit vt in ipſo omnes viuificarentur. Ille cupidus honoris angelici, naturæ ſuæ
perdidit dignitatem. Hic infirmitatis noſtræ ſuſcipiens conditionem, propter quos
ad inferna deſcendit, eoſdem in cœleſtibus collocauit. Poſtremò illi per elationem
Gene. 3. lapſo dictum eſt: Terra es, & in terram ibis: huic per ſubiectionem exaltato dictum
Pſal. 109. eſt: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Hæc
Domini noſtri opera (dilectiſsimi) non ſolùm ſacramento nobis vtilia ſunt, ſed eti-
am imitationis exemplo, ſi in diſciplinam ipſa remedia transferatur, quodq; impen-
ſum eſt myſterijs, proſit & moribus: vt meminerimus nobis in humilitate & man-
Rom. 8. ſuetudine redemptoris noſtri eſſe viuendum, quoniam ſicut ait Apoſtolus: Si com-
patimur, & conregnabimus. Fruſtrà enim appellamur Chriſtiani, ſi imitatores non
Ioan. 14. ſimus Chriſti, qui ideo ſe viam dixit eſſe, vt conuerſatio magiſtri, forma eſſet diſci-
puli, & illam humilitatem eligeret ſeruus, quam ſectatus eſt Dominus, Qui viuit &
regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſextus in eadem ſolennitate.

Filius Dei quare factus ſit filius hominis, & opera bona quid proſint.

OMnibus quidem diebus (dilectiſsimi) atq; temporibus, animis fide-
lium diuina meditantium, domini & ſaluatoris noſtri ex matre vir-
gine ortus occurrit, & mens ad confeſsionem ſui autoris erecta, ſi-
ue in gemitu ſupplicationis, ſiue in exultatione audis, ſiue in ſacri-
ficij oblatione verſetur, nihil crebriùs, nihilq; magis fidenter ſpiri-
tali attingit intuitu, quàm quòd Deus Dei filius, genitus de patre
coæterno, idem etiam partu eſt natus humano. Sed hanc adorandam in cœlo & in
terra natiuitatẽ nullus nobis dies magis quàm hodiernus inſinuat, & noua etiam in
elementis luce radiante, totam ſenſibus noſtris mirabili ſacramentis ingerit clarita-
tem. Non ſolùm enim in memoriam, ſed in conſpectum quodammodo redit ange-
li Gabrielis cum Maria ſtupente colloquium, & conceptione de ſpiritu ſancto tam
mirè promiſſa quàm credita, author mundi æditus eſt vtero virginali, & qui om-
nes naturas condidit, eius eſt factus filius quam creauit. Hodie verbum Dei carne
apparuit veſtitum, & quod nunquam fuit humanis oculis viſibile, cœpit etiam ma-
nibus eſſe tractabile. Hodie genitum in noſtræ carnis animæque ſubſtantia ſalua-
torem angelicis vocibus didicere paſtores, & apud dominicorum præſules gregũ
Luc. 2. hodie euangelizandi forma præcondita eſt, vt nos quoque cum cœleſti[illegible]ntiæ
dicamus

dicamus exercitu: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quamuis igitur illa infantia, quam filij Dei non eſt dedignata maieſtas, in virum perfectum ætatis adiectione prouecta ſit, & conſummato paſsionis & reſurrectionis triumpho, omnes ſuſceptæ pro nobis humilitatis tranſierint actiones, renouat tamen nobis hodierna feſtiuitas nati Ieſu ex Maria virgine ſacra primordia, & dum ſaluatoris noſtri adoramus ortum, inuenimur nos noſtrum celebrare principium. Generatio enim Chriſti, origo eſt populi Chriſtiani, & natalis capitis, natalis eſt corporis.

Chriſtiani omnes vt cum Chriſto renaſcantur.

Habeant licet ſinguli quique vocatorum ordinem ſuum, & omnes Eccleſiæ filij temporum ſint ſucceſsione diſtincti, vniuerſa tamen ſumma fidelium fonte orta baptiſmatis, ſicut cum Chriſto in paſsione crucifixi, in reſurrectione reſuſcitati, in aſcentione ad dexteram patris collocati, ita cum ipſo ſumus in hac natiuitate congeniti. Quicquid enim hominum, in quacunque mundi parte credentium regeneratur in Chriſto, interciſo originalis tramite vetuſtatis, tranſit in nouum hominem renaſcendo: nec iam in propagine habetur carnalis patris, ſed in germine ſaluatoris. Qui ideo filius hominis eſt factus, vt nos filij Dei eſſe poſsimus. Niſi enim ille ad nos hac humilitate deſcenderet, nemo ad illum vllis ſuis meritis perueniret. Nihil hic vocatorum cordibus caliginis inferat terrena ſapientia, nec ſe contra altitudinem gratiæ Dei, mox in ima rediturus terrenarum cogitationum puluis attollat. Impletum eſt in fine ſeculorum, quod erat ante tempora æterna diſpoſitum: & ſub præſentia rerum ſignis ceſſantibus figurarum, lex & prophetiæ veritas facta eſt, vt Abraham fieret omnium gentium pater, & in ſemine eius daretur promiſſa benedictio, ne ij tantum eſſent Iſrael, quos ſanguis & caro genuiſſet, ſed in poſſeſsionem hæreditatis fidei filijs præparatæ, vniuerſitas adoptionis intraret.

Veri Iſraelitæ qui ſint.

Nec obſtrepant ineptarum calumniæ quæſtionum, nec effectus diuini operis ratiocinatio humana diſcutiat. Nos cum Abraham credimus Deo, nec hæſitamus diffidentia, ſed pleniſsimè ſcimus, quoniam quod promiſit dominus, potens eſt & facere.

Rom. 4.

Naſcitur ergo non de carnis ſemine (dilectiſsimi) ſed de ſpiritu ſancto ſaluator, quem primæ tranſgreſsionis condemnatio non teneret. Vnde ipſa collati muneris magnitudo dignam à nobis exigit ſuo ſplendore reuerentiam. Ideo enim, ſicut beatus Apoſtolus docet, non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt, vt ſciamus, quæ à Deo donata ſunt nobis: qui nó aliter piè colitur, niſi id ei quod ipſe tribuit offeratur:

1. Cor. 2.

Quid enim in theſauro dominicæ largitatis ad honorem præſentis feſti tam congruum poſſumus inuenire, quàm pacem, quæ in natiuitate Domini prima eſt angelico prædicata concentu? Ipſa enim eſt, quæ parit filios Dei, nutrix dilectionis, & genitrix vnitatis, requies beatorum, & æternitatis habitaculum: cuius hoc opus proprium & ſpeciale beneficium eſt, vt iungat Deo, quos ſe cernit è mundo.

Pacis commendatio.

Vnde ad hoc bonum nos incitat Apoſtolus, dicens: Iuſtificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum: cuius ſententiæ breuitate, omnium ferè mandatorum continetur effectus: quia vbi fuerit veritas pacis, nihil ibi poteſt deeſſe virtutis.

Rom. 5.

Quid eſt autem (dilectiſsimi) pacem habere ad Deum, niſi velle quod iubet, & nolle quod prohibet? Si enim humanæ amicitiæ pares animos & ſimiles expetunt voluntates, nec vnquam diuerſitas morum ad firmam poteſt venire concordiam: quomodo diuinæ particeps erit pacis, cui ea placent quæ Deo diſplicent, & ijs appetit delectari, quibus illum nouit offendi? non eſt iſte animus filiorum Dei, nec talem ſapientiam recipit adoptiua nobilitas Genus electum & regium regenerationis ſuæ reſpondeat dignitati. Diligat, quod diligit pater, & in nullo ab authore ſuo diſſentiat, ne iterum dicat Dominus: Filios genui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me. Agnouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, Iſrael autem me non cognouit, & populus meus non intellexit.

Pacem cum Deo habere quid ſit.

Eſai. 1.

Magnum eſt (dilectiſsimi) huius muneris ſacramentum, & omnia dona excedit hoc donum, vt Deus hominem vocet filium, & homo Deum nominet patrem. Per has enim appellationes ſentitur & diſcitur, quis ad tantam altitudinem aſcédat effectus. Nam ſi in progenie carnali

Præcipuũ Dei donũ quod ſit.

& ſtirpe

& ſtirpe terrena claris parentibus genitos vitia malæ conuerſationis obſcurant, & ipſo maiorum ſuorum lumine ſoboles indigna confunditur: in quem exitum veniunt, qui propter amorem mundi à generatione Chriſti non metuunt abdicari? Si autem ad humanam pertinet laudem, vt patrum decus in prole reſplendeat, quanto magis glorioſum eſt, ex Deo natos in authoris ſui imaginem refulgere, & illum in ſe, qui illos generauit oſtendere, dicente Domino: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt? Sci-
1.Ioan.5. mus quidem quòd, ſicut Ioannes Apoſtolus dicit, Totus mundus in maligno poſitus eſt, & inſidiante diabolo & angelis eius, hoc innumeris tentationibus laboratur, vt hominem ad ſuperna nitentem aut aduerſa terreant, aut ſecunda corrum-
Tentationes diabolicæ quibus nil noceāt. pant: ſed maior eſt, qui in nobis eſt, quàm qui aduerſum nos eſt: & pacem cum Deo habentibus, ac ſemper patri toto corde dicentibus, Fiat voluntas tua, nulla præualere certamina, nulli poſſunt nocere conflictus. Accuſantes enim noſmetipſos con-
Matth.6. feſsionibus noſtris, & conſenſum animi carnis concupiſcentijs denegantes, inimicitias quidem aduerſum nos eius qui peccati author eſt commouemus, ſed inexpugnabilem cum Deo pacem, gratiæ ipſius ſeruiendo firmamus, vt regi noſtro non ſolùm obedientia ſubijciamur, ſed etiam iudicio copulemur. Quoniā ſi in eadem ſententia ſumus, ſi quod vult volumus, & quod improbat improbamus, ipſe iam pro nobis omnia bella conficiet, ipſe qui dedit velle, donabit & poſſe, vt ſimus coopera-
Pſal.26. tores operum eius, & propheticum illud cum fidei exultatione dicamus: Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quē timebo? Dominus defenſor vitæ meæ, à quo tre-
Ioan.1. pidabo? Qui ergo non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt, offerant patri pacificorum concordiam filiorum, & in
Ioan.6. primogenitum nouæ creaturæ, qui venit nō ſuam ſed mittentis facere voluntatem, vniuerſa adoptionis membra concurrant: quoniam gratia patris non diſcordes neque diſsimiles, ſed vnum ſentientes, vnumque amantes adoptauit hæredes: ad vnam reformatos imaginem, oportet animum habere conformem. Natalis Domini, na-
Epheſ.2. talis eſt pacis. Sic enim ait Apoſtolus: Ille eſt pax noſtra, qui fecit vtraq; vnum: quoniam ſiue Iudæus, ſiue gentilis, per ipſum habemus acceſſum ad patrem: qui ante paſsionis diem, voluntaria diſpotione præelectum, diſcipulos ſuos hac præcipuè doctrina ſua informauit, vt diceret: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. Et ne ſub nomine generali pacis ſuæ qualitas lateret, adiecit: Non quemadmo-
Ioan.14. dum mundus dat, ego do vobis: Non habet, inquit, mundus amicitias veras, &
Pax mundi qualis. multos facit peruerſo amore concordes. Sunt etiam in vitijs pares animi, & ſimilitudo deſideriorum æqualitatem gignit affectuum. Et ſi quidam forſitan reperiantur, quibus praua & inhoneſta non placeant, quique illicitas conſenſiones à fœdere ſuæ charitatis excludant: tamen etiam tales, ſi vel Iudæi ſint, vel hæretici, vel pa-
Pax vera quid repoſcat. gani, non de amicitia Dei, ſed de pace ſunt mundi. Pax autem ſpiritualium & catholicorum, à ſupernis veniens, & ad ſuperna perducens, cum amatoribus mundi nulla nos vult communione miſceri, ſed omnibus obſtaculis reſiſtere, & ad vera gaudia à pernitioſis delectationibus euolare, dicente Domino: Vbi fuerit theſaurus tu-
Matt.6. us, ibi eſt & cor tuum. Hoc eſt, Si deorſum ſunt quæ amas, ad ima deſcendes: ſi ſurſum ſunt quæ diligis, ad ſumma peruenies. Quò nos vnum volentes, vnum ſentien-
Rom.8. tes, & in fide ac ſpe & in charitate cōcordes, ſpiritus pacis agat atque perducat: quoniam quicunque ſpiritu Dei aguntur, ij filij ſunt Dei, qui regnat cum filio & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſeptimus in eadem ſolennitate.

Duarum naturarum in Chriſto rationem explicat, & quatenus creaturis vtendum.

Feſtiui-

FEſtiuitatis hodiernæ (dilectiſsimi) verus venerator eſt & pius cul-
tor, qui nec de incarnatione Domini aliquid falſum, nec de deitate
aliquid ſentit indignum. Paris enim periculi malum eſt, ſi illi aut
naturæ noſtræ veritas, aut paternæ gloriæ negatur æqualitas. Cum
ergo ad intelligendum ſacramentũ natiuitatis Chriſti, qua de ma-
tre virgine eſt ortus, accedimus, abigatur procul terrenarum caligo
rationum, & ab illuminatæ fidei oculo mundanæ ſapientiæ ſumus abſcedat. Diui-
na eſt enim autoritas, cui credimus: diuina eſt doctrina, quam ſequimur. Quoniam
ſiue legis teſtificationi, ſiue oraculis prophetarum, ſiue Euangelicæ tubæ interiorẽ
admoueamus auditum, verum eſt quod Ioannes plenus ſpiritu ſancto intonuit: In *Ioan. 1.*
principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat
in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſe factũ eſt nihil. Et *Natura*
ſimiliter verum eſt, quod idem prædicator adiecit: Verbum caro factum eſt, & habi- *dua in*
tauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriã quaſi vnigeniti à patre. In vtraq; ergo *Chriſto.*
natura idem eſt Dei filius, noſtra ſuſcipiens, & propria non amittens: in homine ho
minem renouans, in ſe incommutabilis perſeuerans. Deitas enim, quæ illi cũ patre
cõmunis eſt, nullum detrimentum omnipotentiæ ſubijt, nec Dei formam ſerui for-
ma violauit: quia ſumma & ſempiterna eſſentia, quæ ſe ad humani generis inclina-
uit ſalutem, nos quidẽ in ſuam gloriã tranſtulit, ſed quod erat, eſſe non deſtitit. Vn- *Ioan. 14.*
de cum vnigenitus, Dei minorem ſe patre cõfitetur, cui ſe dicit æqualem, veritatem *Ioan. 10.*
in ſe formæ vtriuſq; demonſtrat, vt & humanã probet imparilitas, & diuinam decla-
ret æqualitas. Maieſtati igitur filij Dei, corporea natiuitas nihil abſtulit, nihil contu-
lit: quia ſubſtantia incommutabilis nec minui potuit, nec augeri. Quòd enim verbũ *Verbum ca*
caro factum eſt, non hoc ſignificat, quòd in carnem ſit Dei natura mutata, ſed quòd *ro factum*
à verbo in vnitatem perſonæ ſit caro ſuſcepta. In cuius vtiq; nomine homo totus ac- *eſt, qui ac-*
cipitur, cum quo intra virginis viſcera, ſancto ſpiritu fœcundata, & nunquam virgi- *cipiendũ.*
nitate caritura, tam inſeparabiliter Dei filius vnitur, vt qui erat intemporaliter de eſ-
ſentia patris genitus, ipſe ſit tẽporaliter de vtero virginis natus. Aliter enim ab æter-
næ mortis vinculis non poſſemus abſolui, niſi in noſtris fieret humilis, qui omnipo-
tens permanebat in ſuis. Naſcens itaque Dominus noſter Ieſus Chriſtus homo ve-
rus, qui nunquam deſtitit eſſe Deus verus, nouæ creaturæ in ſe fecit exordium, & in
ortus ſui forma dedit humano generi ſpiritale principium, vt ad carnalis generatio-
nis abolenda contagia, eſſet regenerandis origo ſine ſemine criminis, de quibus di-
citur: Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, *Ioan. 1.*
ſed ex Deo nati ſunt. Quæ hoc ſacramentum mens comprehendere? quæ hanc gra-
tiam valet lingua narrare? Redit in innocentiam iniquitas, & in nouitatẽ vetuſtas: in
adoptionem veniunt, alieni, & in hæreditatem ingrediuntur extranei. De impijs iu-
ſti, de auaris benigni, de incontinẽtibus caſti, de terrenis incipiũt eſſe cœleſtes. Quæ
autem eſt iſta mutatio, niſi dextræ excelſi? Quoniam venit filius Dei diſſoluere ope- *1. Ioan. 3.*
ra diaboli: & ita ſe nobis, nos quoque inſeruit ſibi, vt Dei ad humana deſcenſio fie-
ret, hominis ad diuina prouectio. In hac autem dilectiſsimi miſericordia Dei, cuius
erga nos magnitudinem explicare non valemus, multa ſolicitudine præcauendum
eſt Chriſtianis, ne diabolicis iterum capiantur inſidijs, & eiſdem rurſus, quibus re-
nuntiauerant, erroribus implicentur. Nõ enim deſinit hoſtis antiquus, transfigurãs *2. Cor. 11.*
ſe in angelum lucis, deceptionũ laqueos vbiq; prætendere, & vt quoquo modo fidẽ
credentium corrumpat, inſtare. Nouit, cui adhibeat æſtus cupiditatis, cui illecebras *Diaboli*
gulæ ingerat, cui apponat incitamenta luxuriæ, cui infundat virus inuidiæ. Nouit, *aſtus &*
quẽ mœrore conturbet, quẽ gaudio fallat, quẽ metu opprimat, quẽ admiratione ſe- *inſidia.*
ducat. Omnium diſcutit conſuetudinem, ventilat curas, ſcrutatur affectus. & ibi
cauſas quærit nocendi, vbi quenq; viderit ſtudioſius occupari. Habet etenim mul-
tos ex eis, quos tenacius obligauit, aptos ſuis artibus, quorum ad alios decipiendos
& ingenijs vtatur & linguis. Per iſtos remedia ægritudinum, indicia futurorum,
placatio-

Aſtrologi taxantur. placationes dæmonum,& depulſiones promittuntur vmbrarum. Adduntur & illi, qui totam humanæ vitæ conditionem de ſtellarum pendere effectibus mentiuntur, & quod eſt aut diuinæ voluntatis aut noſtræ,indeclinabilium dicunt eſſe fatorum. Quæ tamen vt cumulatius noceant,ſpondent poſſe mutari.ſi illis quæ aduerſantur ſyderibus ſupplicetur. Vnde commētum impium ſua ratione deſtruitur:quia ſi prædicta non permanent, non ſunt fata metuenda: ſi permanent,non ſunt aſtra veneranda. De talibus inſtitutis etiam illa generatur impietas,vt ſol inchoatione diurnæ lucis exurgens, à quibuſdam inſipientioribus de locis eminentioribus adoretur: quod nonnulli etiam Chriſtiani adeò ſe religioſè facere putant, vt priuſquàm ad beati Petri Apoſtoli Baſilicam,quæ vni Deo viuo & vero eſt dedicata, perueniant, ſuperatis gradibus,quibus ad ſuggeſtum aræ ſuperioris aſcenditur,conuerſo corpore ad naſcentem ſe ſolem reflectant,& curuatis ceruicibus in honorem ſe ſplendidi orbis inclinent. Quod fieri partim ignorantiæ vitio,partim paganitatis ſpiritu,multùm tabeſcimus & dolemus. Quia etſi quidam fortè creatorem potiùs pulchri luminis,quàm ipſum lumen,quod eſt creatura, venerantur, abſtinendum tamē eſt ab ipſa huiuſmodi ſpecie officij: quam cùm in noſtris inuenit,qui Deorum cultum reliquit,nónne hanc ſecum partem opinionis vetuſtæ tanquàm probabilem retentabit,quam Chriſtianis & impijs viderit eſſe communem? Abijciatur ergo à conſuetudine fidelium damnanda peruerſitas,nec honor vni Deo debitus, eorum ritibus qui creaturis deſeruiunt miſceatur. Dicit enim ſcriptura diuina:Dominum Deum tuum adorabis,& illi ſoli ſerui es. Et beatus Iob, Homo ſine querela, vt ait Dominus,& continens ſe ab omni re mala: Nunquid vidi, inquit, ſolem cùm fulgeret, & lunam incedentem clarè, & lætatum eſt cor meum in abſcondito, & oſculatus ſum manum meam? quæ eſt iniquitas maxima,& negatio contra Deum altiſsimum. Quid autem eſt ſol,vel quid eſt luna, niſi viſibilis creaturæ & corporeæ lucis elementa? quorum vnum eſt maioris claritatis,& aliud minoris eſt luminis. Sicut enim alia diurna, alia nocturna ſunt tempora: ita diuerſam in luminaribus qualitatem creator inſtituit,cùm tamen priùs,quàm hæc fierent,& dies ſine ſolis officio,& noctes ſine lunæ miniſterio præceſsiſſent. Sed condita ſunt iſta ad faciendam hominis vtilitatem,vt rationale animal, nec in diſtinctione menſium, nec in recurſu annorum,nec in dinumeratione temporum falleretur,cùm per æqualium horarum impares moras & diſsimilium ortuum ſigna manifeſta, & annos ſol concluderet, & menſes luna renouaret. Quarto nanque,vt legimus,die dixit Deus: Fiant luminaria in firmamento cœli,& luceant ſuper terram,& diuidant inter diem & noctem, & ſint in ſigna & tempora, & dies & annos: & ſint in firmamento cœli,vt luceant ſuper terram. Expergiſcere ô homo,& dignitatem tuæ cognoſce naturæ. Recordare te factum ad imaginem Dei: quæ etſi in Adam corrupta,in Chriſto tamen eſt reformata. Vtere quomodo vtendum eſt viſibilibus creaturis,ſicut vteris terra, mari,cælo,aëre,fontibus,atque fluminibus,& quicquid in eis pulchrum atque mirabile eſt,refer ad laudem & gloriam conditoris. Noli eſſe deditus illi lumini,quo volucres & ſerpentes,quo beſtiæ & pecudes,quo muſcæ delectantur & vermes. Lucem corpoream ſenſu tange corporeo, & toto mentis affectu illud verum lumen amplectere,quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & de quo dicit Propheta: Accedite ad eum, & illuminamini, & vultus veſtri non erubeſcent. Si enim templum Dei ſumus,& ſpiritus Dei habitat in nobis,plus eſt quod ſidelis quiſque habet in ſua anima, quàm quod miratur in cœlo. Non vtique vobis (dilectiſsimi) hoc aut indicimus aut ſuademus,vt deſpiciatis opera Dei,aut contrarium aliquid fidei veſtræ in ijs quæ Deus bonus bona condidit,æſtimetis,ſed vt omni creaturarum ſpecie,& vniuerſo huius mundi ornatu rationabiliter & temperāter vtamini. Quæ enim videntur,ſicut ait Apoſtolus, temporalia ſunt: quæ autem non videntur æterna ſunt. Vnde quia ad præſentia ſumus nati,ad futura autem renati,non temporalibus bonis dediti,ſed æternis ſimus intenti. Et vt ſpem noſtram

Nota. abſtinendum à ſpecie officij.

Matth. 4.
Iob 31.
Gene. 1.
Creaturis vt vtendū.
Ioan. 1.
Pſal. 33.
1. Cor. 3.
2. Cor. 4.

poſsimus propiùs intueri, in ipſo ſacramento natalis Domini cogitemus, quid natu-
ræ noſtræ gratia diuina contulerit. Audiamus Apoſtolum dicentem: Mortui enim *Coloſ. 3.*
eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Cum autem Chriſtus appa-
ruerit vita veſtra, tùnc & vos apparebitis cum ipſo in gloria: Qui viuit & regnat cum
patre & ſancto ſpiritu per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo octauus in eadem ſolennitate.

Incarnationis Chriſti modum neceſsitatemq́;, & hæreticorum circa eandem diuerſorum mendacia explicat.

CVm ſemper nos (dilectiſsimi) gaudere in Domino, omnia diuina
eloquia exhortentur, hodiè proculdubiò ad ſpiritalem lætitiã co-
pioſiùs incitamur, natiuitatis dominicæ ſacramento nobis clariùs
coruſcante, vt recurrentes ad illam diuinæ miſericordiæ ineffabi-
lem inclinationem, qua creator hominũ fieri homo dignatus eſt,
in ipſius nos inueniamur natura, quem adoramus in * noſtra. De- ** terra.*
us enim Dei filius, de ſempiterno & ingenito patre vnigenitus, ſempiternus manens
in forma Dei, & incommutabiliter atq; intemporaliter habens non aliud eſſe, quàm
pater, formam ſerui ſine ſuæ detrimento maieſtatis accepit, vt in ſua nos prouehe-
ret, non ipſe in noſtra deficeret. Vnde vtriq; naturæ in ſuis proprietatibus permanẽ-
ti, tanta eſt vnitatis facta cõmunio, vt quicquid ibi eſt Dei, non ſit ab humanitate diſ-
iunctũ: quicquid aũt eſt hominis, non ſit à deitate diuiſum. Celebrantes igitur (di-
lectiſsimi) natalem diem domini ſaluatoris, partum beatæ virginis integrè cogite-
mus, vt carni animæq́; conceptæ virtutẽ verbi nullo tẽporis puncto defuiſſe creda-
mus, nec priùs formatum atq; animatum templũ corporis Chriſti, quod ſibi ſuper-
ueniẽs vendicaret habitator, ſed ipſum & in ipſo, nouo homini datũ eſſe principiũ,
vt in vno Dei atq; hominis filio, & ſine matre deitas, & ſine patre eſſet humanitas. Si-
mul enim per ſpiritum ſanctum fœcũdata virginitas, ſine corruptionis veſtigio ædi-
dit & ſui generis ſobolem, & ſuæ ſtirpis authorem. Vnde & idem Dominus, ſicut
Euangeliſta cõmemorat, quæſiuit à Iudæis, cuius filium Chriſtum ſcripturarum au- *Matt. 22.*
toritate didiciſſent, & eiſdem reſpondentibus, quòd ex Dauid venturus ſemine tra-
deretur. Quomodo, inquit, illum dominum ſuum Dauid in ſpiritu vocat, dicens: Di- *Pſal. 109.*
xit dominus domino meo, ſede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellũ
pedum tuorum? Nec potuerunt Iudæi propoſitam ſoluere quæſtionẽ, quia non in-
telligebant in vno Chriſto & progeniem Dauidicam, & naturam prophetatam eſſe
diuinam. Maieſtas autem filij, æqualis patri, veſtiens ſe humilitate ſeruili, nec me-
tuebat minui, nec indigebat augeri: ipſumq; effectum miſericordiæ ſuæ, quem reſti-
tutioni impendebat humanæ, ſola exequi poterat virtute deitatis, vt creaturam ad
imaginem Dei conditam, à iugo diræ dominationis erueret. Sed quia non ita in pri- *Gene. 1.*
mum hominem diabolus violentus extiterat, vt eum in partes ſuas ſine liberi arbi- *Chriſtus*
trij conſenſione transferret, ſic deſtruendum peccatum fuerat voluntarium & ho- *cur nos po-*
ſtile conſilium, vt dono gratiæ non obeſſet norma iuſtitiæ. In totius igitur humani *tentia re-*
generis ſtrage communi, vnum ſolum fuit remedium ſub diuinæ rationis occulto, *dimere no-*
quod poſſet ſubuenire proſtratis, ſi aliquis filiorum Adam originalis præuaricatio- *luerit.*
nis alienus atque innocens naſceretur, qui cæteris exemplo prodeſſet & merito. Sed
quia hoc naturalis generatio nõ ſinebat, nec poterat vitiatæ radicis ſine ſemine pro-
pago eſſe, de quo ſcriptura dicit: Quis poteſt facere mundum de immundo conce- *Iob 14.*
ptum ſemine? Nónne tu qui ſolus es? dominus Dauid, factus eſt filius Dauid, & de
promiſsi generis fructu proles eſt orta ſine vitio, in vnam perſonam gemina conue-
niente [illegible]ura, vt eodem conceptu eodemq́; partu gigneretur Dominus noſter Ie-
ſus Chriſtus, cui vera ineſſet deitas ad miracula operum, & vera humanitas ad tole-

rantiam paſsionum. Fides igitur catholica (dilectiſsimi) oblatrantium hæretico-
rum ſpernat errores, qui mundanæ ſapientiæ vanitate decepti, à veritatis Euangelio
receſſerunt, & incarnationem verbi intelligere non valentes de cauſa illuminatio-
nis fecerunt ſibi materiam cæcitatis. Nã omnium ferè falſa credẽtium opinionibus,
quæ etiam in ſpiritus ſancti negationẽ proruunt, retractatis, neminẽ penè deuiaſſe
cognoſcimus, niſi qui duarum in Chriſto naturarũ veritatẽ ſub vnius perſonæ con-
feſsione non credidit. Alij etenim domino ſolam humanitatẽ, alij ſolam adſcripſere
** ſed carni* deitatem. Alij veram quidem in ipſo diuinitatẽ, * ſed carnẽ dixerunt fuiſſe ſimulatã.
dixerunt Alij profeſsi ſunt verã eum ſuſcepiſſe carnẽ, ſed Dei patris nõ habuiſſe naturam. &
eſſe aſsimi- deitati eius quæ erant humanæ ſubſtantiæ deputantes, maiorẽ ſibi Deũ minoremq;
latam. finxerunt, cùm gradus in vera diuinitate eſſe non poſsint. Quoniam quicquid Deo
minus eſt, Deus non eſt. Alij cognoſcentes patris & filij nullam eſſe diſtantiam, quia
non poterant vnitatem deitatis intelligere, niſi in vnitate perſonæ, eũdem adſerue-
runt eſſe patrem quem filium, vt naſci & nutriri, pati & mori, ſepelire & reſurgere,
ad eundem pertineret, qui per omnia & hominis perſonam impleret & verbi. Qui-
dam putauerunt Dominũ Ieſum Chriſtum non noſtræ ſubſtantię corpus habuiſſe,
ſed ab elementis ſuperioribus ac ſubtilioribus ſumptũ. Quidam aũt æſtimauerunt
in carne Chriſti animã humanam nõ habitaſſe nec fuiſſe, ſed partes animę ipſam ver
hi impleſſe deitatem: quorũ impudentia in hoc tranſijt, vt animã quidem fuiſſe in
Domino faterentur, ſed eandẽ dicerent mente caruiſſe, quia ſufficeret homini ſua
deitas ad omnia rationis officia. Poſtremò, ijdem adſerere præſumpſerunt, partem
quandam verbi in carnẽ fuiſſe cõuerſam, vt in vnius dogmatis varietate multiplici,
non carnis tantũ animęq; natura, ſed etiã ipſius verbi ſolueretur eſſentia. Multa ſunt
& alia prodigia falſitatũ, quibus enumerãdis charitatis veſtræ nõ eſt fatigandus au-
ditus: ſed poſt diuerſas impietates, quæ ſibi inuicem ſunt multiformiũ blaſpemiarũ
cognatione connexæ, de ijs potiſsimum erroribus declinandis obſeruantiam veſtræ
Neſtorius deuotionis admoneo, quorũ vnus dudum Neſtorio authore cõſurgere non impu-
fuit Con- nè tentauit. Alius nuper pari execratione damnandus, Eutyche adſertore prorupit.
ſtantinopo Nã ille beatam Mariam virginẽ tantummodò auſus eſt hominis prædicare genitri-
litanus e- cem, vt in conceptu eius & partu nulla verbi & carnis facta vnitio crederetur. Quia
piſcopus. Dei filius non ipſe factus ſit hominis filius, ſed creato homini ſola ſe dignatione ſo-
Eutyches ciauerit. Quod catholicæ aures nequaquam tolerare potuerunt, quæ ſic Euangelio
verò abbas veritatis imbutæ ſunt, vt firmiſsimè nouerint, nullam eſſe humano generi ſpem ſalu
eiuſdem vr tis, niſi ipſe eſſet filius virginis, qui creator eſt matris. Hic autem recentioris ſacri-
bis. legij prophanus adſertor, vnitionẽ quidem in Chriſto duarũ cõfeſſus eſt naturarũ,
ſed ipſa vnitione id dixit effectum, vt ex duabus vna remaneret, nullatenus alterius
exiſtente ſubſtantia, quæ vtiq; fieri niſi aut conſumptione aut ſeparatione non poſ-
ſent. Hæc verò tam inimica ſunt ſanæ fidei, vt nequeant recipi ſine excidio nominis
Chriſtiani. Si enim verbi incarnatio nõ vnitio eſt diuinæ humanæq; naturæ, ſed hoc
ipſo concurſu, quod erat geminum, factũ eſt ſingulare, ſola diuinitas vtero virginis
nata eſt, & per ludificatoriam ſpeciem ſola ſubijt nutrimenta & incrementa corpo-
rea: vtq; omnes mutabilitates humanæ conditionis omittam, ſola diuinitas crucifi-
xa, ſola diuinitas mortua, ſola diuinitas eſt ſepulta, vt iam ſecundum talia ſentientes
Rom. 8. ſperandæ reſurrectionis nulla ſit ratio, nec ſit primogenitus ex mortuis Chriſtus:
Coloſ. 1. quia non fuit qui deberet reſuſcitari, ſi non fuit qui poſſet occidi. Abſint à cordibus
veſtris (dilectiſsimi) diabolicarum inſpirationum virulenta mendacia: & ſcientes,
quod ſempiterna filij deitas nullo apud patrem creuit augmento, prudenter aduer-
Gene. 3. tite, quòd cui naturæ in Adam dictum eſt: Terra es, & in terram ibis: eidem in Chri-
Pſal. 109. ſto dicitur, Sede à dextris meis. Secundum illam naturam, qua Chriſtus æqualis eſt
patri, nunquam inferior fuit vnigenitus ſublimitate genitoris, nec temporalis eſt ei
Exod. 15. cum patre gloria, quia eſt ipſa patris dextera. De qua in Exodo dicitur: Dextera tua
Domine glorificata eſt in virtute. Et in Eſaia: Domine quis credidit auditui noſtro,
& bra-

& brachium Domini cui reuelatum eſt? Adſumptus igitur homo in filium Dei, ſic in
vnitatem perſonæ Chriſti ab ipſis corporalibus eſt receptus exordijs, vt nec ſine dei- *Eſai.53.*
tate conceptus ſit, nec ſine deitate æditus, nec ſine deitate nũtritus. Idem erat in mi- *Rom.10.*
raculis, idem in cõtumelijs, per humanam infirmitatẽ crucifixus, mortuus & ſepul-
tus, per diuinã virtutem die tertia reſuſcitatus, aſcendit ad cœlos, ſedet ad dextrã Dei
patris, & in natura hominis accepit à patre, quod in natura deitatis etiam ipſe dona-
uit. Hæc (dilectiſsimi) pio corde meditãtes, Apoſtolici ſemper memores eſtote præ-
cepti, qui vniuerſos admonet, dicens: Videte, ne quis vos ſeducat per philoſophiam *Coloſ.2.*
& inanem fallaciam, ſecundum traditionem hominum, & non ſecundum Chri-
ſtum: quia in ipſo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & eſtis repleti
in illo: nõ dixit ſpiritaliter, ſed corporaliter, vt veram intelligamus ſubſtantiam car-
nis, vbi eſt plenitudine diuinitatis inhabitatio corporalis. Qua vtiq; tota etiam re- *Epheſ.1.*
pletur Eccleſia, quæ inhærens capiti, corpus eſt Chriſti, qui viuit & regnat cum pa- *Coloſ.1.*
tre & ſpiritu ſancto Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo nonus in eadem ſolennitate.

Diuinitas immutabilis vt noſtra infirma ſuſceperit, & quid libertatis nobis per hoc ipſum contulerit.

EXcedit quidem (dilectiſsimi) multumq; ſupereminet humani elo-
quij facultatem diuini operis magnitudo, & inde oritur difficultas
fandi, vnde adeſt ratio non tacendi. Quia in Chriſto Ieſu filio Dei
non ſolùm ad diuinam eſſentiam, ſed etiam ad humanam ſpectat na
turã, quod dictum eſt per prophetã: Generationem eius quis enar- *Eſai.53.*
rabit? Vtranq; enim ſubſtantiam in vnam cõueniſſe perſonam, niſi
fides credat, ſermo non explicat: & ideò nunquam materia deficit laudis, quia nun-
quàm ſufficit copia laudatoris. Gaudeamus igitur, quòd ad eloquendum tantæ mi-
ſericordiæ ſacramentum impares ſumus, & cum ſalutis noſtræ altitudinem prome-
re non valeamus, ſentiamus nobis bonum eſſe quòd vincimur. Nemo enim ad co-
gnitionem veritatis magis propinquat, quàm qui intelligit in rebus diuinis, etiamſi
multum proficiat ſemper ſibi ſupereſſe quod quærat. Nam qui ſe ad id, in quod ten-
dit, perueniſſe præſumit, non quæſita reperit, ſed in inquiſitione defecit. Ne autem
infirmitatis noſtræ perturbemur anguſtijs, euangelicæ nos & propheticæ adiuuant
voces, quibus ita accendimur & docemur, vt nos natiuitatem domini, qua verbum
caro factum eſt, non tam præteritam recolere quàm præſentem videamur inſpicere.
Quòd enim paſtoribus pro gregum ſuorum cuſtodia vigilantibus nunciauit ange-
lus, etiam noſtrum impleuit auditum: & ideo dominicis ouibus præſumus, quia ver *Ioan.1.*
ba diuinitus ædita cordis aure ſeruamus, tãquam & in hodierna feſtiuitate dicatur: *Luc.2.*
Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus eſt vobis *Ibidem.*
hodie Saluator, qui eſt Chriſtus dominus in ciuitate Dauid. Cuius prædicationis
ſummitati exultatio innumerabilium iungitur angelorum, vt excellentius fieret te-
ſtimonium, cui militiæ cæleſtis multitudo concineret angelorum, in honorem Dei
vna benedictione dicentium: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bo-
næ voluntatis. Dei ergo gloria eſt ex matre virgine Chriſti naſcentis infantia, & re-
paratio humani generis meritò in laudem ſui refertur authoris, quia & ipſe beatæ
Mariæ miſſus à Deo Gabriel angelus dixerat: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, &
virtus altiſsimi obumbrabit tibi: ideoq; & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur
filius Dei. In terra autem illa pax conceditur, quæ homines efficit bonæ voluntatis.
Quo enim ſpiritu de intemeratæ matris viſceribus naſcitur Chriſtus, hoc de ſanctæ
Eccleſiæ vtero renaſcitur Chriſtianus, cui vera pax eſt, à Dei voluntate non diuidi,
& ijs ſolis, quæ Deus diligit, delectari. Natalem igitur (dilectiſsimi) diem domini

celebrantes,qui ex omnibus præteritorum temporum diebus electus eſt,licet diſpẽſatio actionum corporalium, ſicut æterno conſilio fuerat præordinata, tranſierit, totaq; redemptoris humilitas in gloriam paternæ maieſtatis euecta ſit,vt in nomine
Philip. 2. Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur,quia Dominus Ieſus in gloria eſt Dei patris: indeſinenter tamen ipſum partum ſalutiferæ virginis adoramus, & illam verbi & carnis indiſſolubilem copulam non minus ſuſcipimus in præſepe iacentem, quàm in throno paternæ altitudinis conſidentem.Immutabilis enim deitatis quamuis intra ſemetipſam & claritatẽ ſuam & potentiam contineret,non tamen ideo non erat conſerta naſcenti,quia humano aſpectui non patebat,vt per veri hominis inuſitata primordia ille agnoſceretur genitus,qui regis Dauid & Dominus eſſet,& filius.Ipſe enim prophetico ſpiritu
Pſal. 109. cantat: dicens: Dixit Dominus Domino meo,ſede à dextris meis. Quo teſtimonio
Matt. 22. ſicut Euangelium refert confutata eſt impietas Iudæorum. Nam cum Ieſu interrogante Iudæos,cuius filium dicerent Chriſtum,reſpondiſſent Dauid, confeſtim dominus cæcitatem illorum arguens,ait: Quomodo ergo Dauid in ſpiritu vocat eum Dominum,dicens: Dixit Dominus Domino meo,Sede à dextris meis? intercluſiſtis vobis ô Iudæi intelligentiæ viam,& dum ſolam naturam carnis aſpicitis,tota vos veritatis luce priuatis. Expectantes enim ſecundũ veſtræ perſuaſionis fabuloſa figmẽta,Dauid filium de ſola ſtirpe corporea,dum ſpem veſtram in homine tantum conſtituiſtis,Deum Dei filium repuliſtis, vt quod nobis confiteri glorioſum eſt, vobis prodeſſe non poſsit.Nam & nos interrogati,cuius filius ſit Chriſtus,voce Apoſtoli
Rom. 1. confitemur,quòd factus eſt ex ſemine Dauid ſecundum carnem:& de ipſo initio E-
Matt. 1. uangelicæ prædicationis inſtruimur, legentes. Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid.Sed ideo à veſtra impietate diſcernimur, quia quem ex progenie Dauid ho-
Ioan. 1. minem nouimus natum, eundem ſecundum quod verbum caro factum eſt, Deum Deo patri credimus coæternum. Vnde ſi teneres, ô Iſrael, tui nominis dignitatẽ, & propheticas denunciationes non obcæcato corde percurreres, Eſaias tibi Euangelicam panderet veritatem, & non ſurdus audires diuina inſpiratione dicentem:
Eſai. 7. Ecce virgo accipiet in vtero, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel,
Matt. 1. quod eſt interpretatum,Nobiſcum Deus.Quem ſi in tanta proprietate ſacri nominis non videbas,in Dauidica ſaltem voce didiciſſes, ne contra teſtificationem noui & veteris teſtamenti,Ieſum Chriſtum Dauid filium denegares,quem Dauid dominum non fateris.Quapropter (dilectiſsimi) quoniam per ineffabilem gratiam Dei, Eccleſia fidelium gentium conſequuta eſt, quod carnalium Iudæorum ſynagoga non meruit,dicente Dauid:Notum fecit dominus ſalutare ſuum,in conſpectu gen-
Pſal. 97. tium reuelauit iuſtitiam ſuam. Et Eſaia ſimiliter prædicante: Populus, qui ſedebat
Eſai. 9. in tenebris vidit lucem maguam: qui habitabant in regione vmbræ mortis,lux orta
Eſai. 55. eſt eis,& iterum:Gentes quæ te non nouerunt, inuocabunt te, & populi qui te neſciunt,ad te cõfugient: exultemus in die ſalutis noſtræ,& per nouum teſtamentũ in
Pſal. 2. conſortium eius adſumpti,cui dicitur à patre per Prophetam: Filius meus es tu,ego hodie genui te: poſtula à me,& dabo tibi gẽtes hæreditatem tuam, & poſſeſsionem tuam terminos terræ: in adoptantis nos miſericordia gloriemur:quia ſicut Apoſto-
Rom. 8. lus ait:Non accepitis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, ſed accepiſtis ſpiritũ adoptionis filiorum,in quo clamamus,Abba pater.Dignum enim eſt atq; conueniẽs,
Ibidem. vt teſtantis patris voluntas ab adoptionis filijs impleatur,& dicente apoſtolo: Si cõpatimur,& conglorificabimur: ſint humilitatis Chriſti cõparticipes,qui ſunt futuræ gloriæ cohæredes. Honoretur in infantia ſua Dominus, nec ad deitatis referan-
Ibidem. tur iniuriam exordia & incrementa corporea. Quoniam naturæ incõmutabili nec addidit aliquid noſtra natura nec minuit,ſed qui in ſimilitudinem carnis peccati dignatus eſt hominibus eſſe cõformis,in vnitate deitatis: patri permanet æqualis,cum quo & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo

Sermo decimus in eadem ſolennitate.

Verbum paternæ maieſtatis vt habitauit in nobis, & de eiuſdem excellentia.

SAepe,vt noſtis,(dilectiſsimi)de excellentia feſtiuitatis hodiernæ officium vobis ſermonis ſalutaris impẽdimus, nec ambigimus ita cordibus veſtris diuinæ pietatis reſplenduiſſe virtutem, vt quod vobis fide eſt inſitum,id ſit etiam intelligentia comprehendum. Sed quia Domini ſaluatoriſq; noſtri natiuitas non ſolùm ſecũdum deitatem de patre,ſed etiam ſecundum carnem de matre,ita facultatẽ humani excedit eloquij,vt meritò ad vtrunq; referatur quod dictum eſt: Generationem *Eſaia 53.*
eius quis enarrabit? in eo ipſo,quòd dignè non poteſt explicari,ſemper exuberat ratio diſſerendi.Non quia liberum ſit diuerſa ſentire,ſed quia dignitati materiæ nulla poteſt lingua ſufficere.Magnitudo igitur ſacramenti in ſalutẽ humani generis ante ſecula æterna diſpoſiti,in ſeculorum fine reſerati,integritati ſuæ nec auferri aliquid patitur nec augeri: & ſicut propria non amittit,ita aliena nõ recipit. Sed multi opi- *Hæreſes*
nionum ſuarum ſequaces,& quod nondum intellexerant,paratiores docere quàm *vnde.*
diſcere,ſicut ait Apoſtolus,circa fidem nauſragauerũt,quorum prauas compugnã- *1.Tim. 1.*
teſq; ſententias breui ſignificatione perſtringam,vt errorum tenebris à veritatis luce diſcretis,& religioſe honorentur beneficia diuina,& ſcienter caueantur mundana mendacia. Quidam enim ex documentis natiuitatis Domini Ieſu Chriſti,quæ cum verum hominis filium demonſtrabant,nihil ipſum amplius,quàm hominis filium crediderunt,non putantes illi adſcribendam eſſe deitatem, quem & primordia infantiæ, & incrementa corporea, & paſsionum vſque ad crucem mortemq́ue conditio,non diſsimilem cæteris mortalibus approbaſſent. Alij verò virtutum admiratione permoti,& originis nouitatem,& dictorum factorumq́ue potentiam ad diuinam intelligentes pertinere naturam, nihil illi putauerunt noſtræ ineſſe ſubſtantiæ,totumq́ue illud quod corporeæ fuit actionis & formæ, aût de ſublimioris generis prodijſſe materia, aut ſimulatam carnis ſpeciem habuiſſe, vt videntium & tangentium ſenſus ludificatoria imagine fallerentur. Fuit autem in quibuſdam errantibus etiam illa perſuaſio,qua conarentur adſerere, ex ipſa verbi ſubſtãtia quiddam in carnem fuiſſe conuerſum,natoq; Ieſu ex Maria virgine, nihil maternæ fuiſſe naturæ, ſed & quod erat Deus, & quod erat homo,vtrumque ad id pertinuiſſe, quod verbum eſt,vt ſcilicet in Chriſto & per diuerſitatem ſubſtantiæ falſa fuerit humanitas, & per defectum mutabilitatis non vera diuinitas. Has ergo (dilectiſsimi) aliaſq; impietates diabolica inſpiratione conceptas,& in multorum noxam per vaſa perditionis effuſas,olim catholica fides, cui Deus & magiſter eſt, & auxiliator, obtriuit,exhortante & inſtruente ſpiritu ſancto per legis teſtificationem, per vaticinia prophetarum, & per euangelicam tubam apoſtolicamq; doctrinam, vt conſtanter intelligenterq; credamus, quia, ſicut ait beatus Ioannes: Verbum caro fa- *Ioan. 1.*
ctum eſt,& habitauit in nobis.In nobis vtique,quos verbi ſibi diuinitas coaptauit, *Deus Ver-*
cuius caro de vtero virginis ſumpta nos ſumus.Quæ ſi de noſtro,id eſt,verè humana *bum vt in*
non eſſet,verbum caro factum non habitaſſet in nobis. In nobis autem habitauit, *nobis habi-*
qui naturam noſtri corporis ſuam fecit ædificante ſibi ſapientia domum,non de *taris.*
quacunque materia,ſed de ſubſtantiæ propriè noſtra, cuius aſſumptio eſt manifeſtata, cùm dictum eſt, Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis. Huic autem ſacratiſsimæ prædicationi etiam beati Pauli Apoſtoli doctrina corcordat dicentis: *Coloſ. 2.*
Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam, ſecundum traditionem hominum,ſecundum elementa mundi,& non ſecundum Chriſtum:quia in ipſo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter,& eſtis repleti in illo. Totum igitur corpus implet tota diuinitas,& ſicut nihil deeſt illius maieſtatis,cuius ha

bitatione repletur habitaculum: ſic nihil deeſt corporis, quod non ſuo habitatore
ſit plenum. Quod autem dictum eſt, Et eſtis repleti in illo, noſtra vtique ſignifica-
ta eſt natura: ad quos illa repletio non pertineret, niſi Dei verbum, noſtri ſibi gene-
ris & animam & corpus vniſſet. Agnoſcendum ſanè (dilectiſsimi) & toto corde
eſt confitendum quòd hæc generatio, qua & verbum & caro, id eſt, Deus & homo,
Chriſti in- vnus Dei filius vnusq; Chriſtus efficitur, ſupra omnem originem humanæ creatio-
carnatio nis excellit. Nec enim aut Adæ de limo terræ formatio, aut Euæ de viri carne plaſ-
quàm ſit matio, aut cæterorum hominum de vtriſque ſexus permixtione conditio, Ieſu Chri
incompa- ſti poteſt ortui comparari. Genuit Abraham ſenex diuinæ promiſsionis hæredem,
rabilis. tranſgreſſa fœcunditatis annos ſterilis Sara concepit. Iacob dilectus à Deo antè
Gene. 2. quàm natus, & præueniente gratia voluntarias actiones, ab hiſpida congeniti fra-
Gene. 21. tris aſperitate diſcretus. Hieremiæ dicitur: Priùs, quàm te formarem in vtero, noui
Gene. 15. te, & antequam exires de vulua, ſanctificaui te. Anna diu fœcunditatis aliena, Sa-
Rom. 9. muelem prophetam, quem Deo offerret, enixa eſt, vt & partu clara eſſet & voto. Za-
Hiere. 1. charias ſacerdos de Elizabeth ſterili ſanctam ſuſcepit prolem: & præcurſor Chriſti
1. Reg. 1. futurus Ioannes, ſpiritum propheticum intra viſcera matris acceperat, & nondum
Luca 1. æditus puer, genetricem domini ſigno clauſæ exultationis oſtenderat. Magna hæc
omnia & diuinorum operum plena ſunt miraculis: ſed hoc ipſo moderatius ſtupen-
da, quo plura. Natiuitas autem Domini noſtri Ieſu Chriſti omnem intelligentiam
ſuperat, & cuncta exempla tranſcēdit. Nec poteſt vllis eſſe comparabilis, quæ eſt in-
ter omnes ſingularis. Electæ nanq; virgini de ſemine Abrahæ ac radice Ieſſe, per
propheticas voces & per myſtica ſigna promiſſæ, denunciatur ab archangelo ſine
damno pudoris beata fœcunditas, ſacram virginitatem nec conceptu violatura nec
Luca 1. partu. Superueniente quippe in eam ſpiritu ſancto, & altiſsimi obumbrante virtute,
incommutabile Dei verbum de incontaminato corpore habitum ſibi humanæ car-
nis adſumpſit, quæ & nullum contagium de concupiſcentia carnis traheret, & nihil
eorum quæ ad animæ corporiſq; naturam pertinent, non haberet. Recedant procul
atq; in tenebras ſuas eant hæreticarum monſtra opinionum, & inſanarum ſacrile-
gia falſitatum. Nos exultans in laudem Dei cæleſtium multitudo, & inſtructi ab an-
gelis docuere paſtores, vt cognitis vtriuſque naturæ documentis, & verbum in Chri
1. Cor. 6. ſto homine, & Chriſtum hominem adoremus in verbo. Nam ſi, vt Apoſtolus ait,
qui adhæret Deo, vnus ſpiritus eſt: quanto magis verbum caro factum vnus eſt Chri
ſtus? vbi nihil eſt alterius naturæ, quo non ſit vtriuſque. Non ergo infirmetur in
conſilijs miſericordiæ Dei, quæ nos & innocentiæ reformat & vitæ, nec quia in ſal-
uatore noſtro manifeſtè cognoſcimus geminæ ſigna naturæ, aut in gloria Dei de ve-
ritate carnis, aut in humilitate hominis de deitatis maieſtate dubitemus. Idem eſt in
forma Dei, qui formam ſuſcepit ſerui. idem eſt incorporeus manens, & corpus adſu-
mens: idem in ſua virtute inuiolabilis, & in noſtra infirmitate paſsibilis: idem à pa-
terno non diuiſus throno, & ab impijs crucifixus in ligno: idem eſt ſuper cœlorum
altitudines victor mortis aſcendens, & vſque ad conſummationem ſeculi vniuerſam
Matt. 28. Eccleſiam non relinquens. Idem poſtremò eſt, qui in eadem qua aſcendit carne ven-
turus, ſicut iudicium ſuſtinuit impiorum, ita iudicaturus eſt de omnium actione
mortalium. Vnde ne plurimis teſtimonijs immoremur, vnum ſufficit ex Euangelio
beati Ioannis adhiberi, quo ipſe Dominus noſter dicit: Amen amen dico vobis, quia
venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem filij Dei: & qui audierint,
Ioan. 5. viuent. Sicut enim pater habet vitam in ſemetipſo: ſic dedit & filio vitam habere in
ſemet ipſo: & poteſtatem dedit ei & iudicium facere, quia filius hominis eſt. Ergo
ſub vna ſententia oſtendit, quia filius Dei atque filius hominis eſt. Vnde apparet
quemadmodum Chriſtum Dominum in vnitate perſonæ credere debeamus, quia
Rom. 4. cum ſit filius Dei, per quem facti ſumus, etiam filius hominis per aſſumptionem car-
nis eſt factus, vt moreretur, ſicut ait Apoſtolus, propter delicta noſtra, & reſurgeret
propter iuſtificationem noſtram. Hæc confeſsio (dilectiſsimi) nullas metuit cō-

tradi-

traditiones, nullis cedit erroribus. Agnoſcimus enim miſericordiam Dei ab initio promiſſam, & ante ſecula præparatam, per quam reſolui captiuitatis humanæ vincula potuerunt, quibus primum hominem omnemque eius poſteritatem maleſuadus author peccati obſtrinxerat, & propaginem dedititiam originali ſibi præiudicio vendicabat. Quia igitur iuſtificandis hominibus hoc principaliter opitulatur, quòd vnigenitus Dei, etiam filius hominis eſſe dignatus eſt, vt ὁμοούσιος patri Deus, id eſt, vnius ſubſtantiæ, idem homo verus & ſecundum carnem matri conſubſtantialis exiſteret, vtroque gaudemus, quia non niſi vtroque ſaluamur, in nullo diuidentes viſibilem ab inuiſibili, corporeum ab incorporeo, paſsibilem ab impaſsibili, palpabilem ab impalbabili, formam ſerui à forma Dei. Quia etſi vnũ manet ab æternitate, aliud cœpit à tempore: quæ tamen in vnitatem conuenerunt, nec ſeparationem poſſunt habere nec finem, dum exaltans & exaltatus, glorificans & glorificatus ita ſibimet inhæſerunt, vt ſiue in omnipotentia, ſiue in contumelia, nec diuina in Chriſto careant humanis, nec humana diuinis. Hæc credentes (dilectiſsimi) Chriſtiani ſumus, veri Iſraelitæ & in conſortium filiorum Dei veraciter adoptati. Quia & omnes ſancti, qui ſaluatoris noſtri tempora præceſſerunt, per hanc fidem iuſtificati, & per hoc ſacramentum Chriſti ſunt corpus effecti, expectantes vniuerſalem credentium redemptionem in ſemine Abrahæ, de quo dicit Apoſtolus: Abrahæ di- *Galat. 3.*
ctæ ſunt repromiſsiones & ſemini eius. Non dicit & ſeminibus eius, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo, qui eſt Chriſtus. Propter quod Matthæus Euangeli- *Matt. 1.*
ſta, vt promiſsionem ad Abraham factam oſtenderet in Chriſto eſſe completam, generationum ordinem percurrit, & in quo omnibus gentibus diſpoſita fuiſſet benedictio, demonſtrauit. Lucas quoq; Euangeliſta ab ipſo Domini ortu ſeriem generis *Luca 3.*
ſurſum verſus retexuit, vt etiã illa ſecula, quæ diluuiũ peruenerunt, huic ſacramẽto doceret fuiſſe cõnexa, omneſq; ab initio ſucceſsionũ gradus ad eũ, in quo vno erat ſalus omniũ, tetendiſſe. Non ergo dubitandũ eſt, quia præter Chriſtũ nõ eſt aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, in quo nos oporteat ſaluos fieri, Qui cum pa- *Act. 4.*
tre & ſpiritu ſancto æqualis in trinitate viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS IN SOLENNITA-
te Epiphaniæ Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Epiphaniæ celebritas quid inſinuet, & de trium Magorum aduentu ac muneribus.

Celebrato proximo die, quo intemerata virginitas humani generis ædidit ſaluatorem, Epiphaniæ nobis (dilectiſsimi) veneranda feſtiuitas dat perſeuerantian gaudiorum, vt inter cognatarum ſolennitatum vicina ſacramenta, exultationis vigor & feruor fidei non tepeſcat. Ad omnium enim hominum ſpectat ſalutem, quod infantia ſaluatoris ac mediatoris Dei & hominum iam vniuerſo declarabatur mũdo, cùm adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quãuis enim Iſraëleticam gentem, & ipſius gẽtis vnam familiam delegiſſet, de qua naturam vniuerſæ humanitatis adſumeret, noluit tamen intra maternæ habitationis anguſtias ortus ſui latere primordia, ſed mox ab omnibus voluit agnoſci, qui dignatus eſt omnibus naſci. Tribus igitur Magis in regione Orientis ſtella nouę claritatis apparuit, *Tres Magi*
quæ illuſtrior a cæteris pulchriorque ſyderibus, facilè in ſe intuentium oculos ani- *vbi ſtellam*
moſque conuerteret, vt confeſtim aduerteretur non eſſe [illegible], quod tam in- *viderunt.*
ſolitum videbatur. Dedit ergo aſpicientibus intellectum, qui præſtitit ſignum: & quod fecit intelligi, fecit inquiri, & ſe inueniendum obtulit requiſitus. Sequuntur tres viri ſuperni luminis ductum, & præuij fulgoris indicium intenta con-

templatione comitantes, ad agnitionem veritatis gratiæ ſplendore ducuntur, qui humano ſenſu ſignificatum ſibi regis ortum æſtimauerũt in ciuitate regia eſſe quærendum. Sed qui ſerui ſuſceperat formam, & nõ iudicare venerat, ſed iudicari, Bethleem prælegit natiuitati, Hieroſolymam paſsioni. Herodes verò audiens Iudæorũ principem natum, ſucceſſorem ſuſpicatus expauit, & molitus necem ſalutis authori, ſalſum ſpopondit obſequium. Quàm felix foret, ſi Magorum imitaretur fidem, & conuerteret ad religionem, quod diſponebat ad fraudem. O cæca ſtultæ æmulationis impietas, quæ perturbandum putas diuinum tuo furore conſilium. Dominus mundi temporale non quærit regnum, qui præſtat æternum. Quid incommutabilem diſpoſitarum rerum ordinem vertere, & aliorum facinus præoccupari conaris? Mors Chriſti non eſt temporis tui. Ante condendum eſt Euangelium, ante prædicandum eſt Dei regnum, ante ſanitates donandæ, ante ſunt facienda miracula. Cur, quod alieni futurum eſt operis, tui eſſe vis criminis, & non habiturus effectum ſceleris, in ſolum te reatum præcipitas voluntatis? Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Qui voluntate natus eſt, arbitrij ſui poteſtate morietur. Conſummant ergo Magi deſiderium ſuum, & ad puerum dominum Ieſum Chriſtum eadem ſtella præeunte perueniunt. Adorant in carne verbum, in infantia ſapientiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate Dominum maieſtatis: vtq; ſacramentum fidei ſuæ *Magorum munera.* intelligentiæq; manifeſtent, quod cordibus credũt, muneribus proteſtantur. Thus Deo, myrrham homini, aurum offerunt regi, ſcienter diuinam humanamq; naturam in vnitate venerantes: quia quod erat in ſubſtantijs proprium, non erat in perſona diuerſum. Reuerſus autem Magis in regionẽ ſuam, tranſlatoq; Ieſu in Aegyptum ex admonitione diuina, exardeſcit fruſtrata meditationibus ſuis Herodis inſa- *Innocẽtes martyres.* nia, necari omnes Bethleem paruulos iubet. & quoniam quem metuat, neſcit infantem, generalem ſæuitiam in ſuſpectã ſibi tendit ætatem. Sed quos impius rex eximit mundo, Chriſtus inſerit cœlo: & quibus nondũ ſanguinis ſui impendit redem- *1.Pet.2.* ptionem, iam martyrij tribuit dignitatem. Erigite igitur (dilectiſsimi) fideles animos ad coruſcantem gratiam luminis ſempiterni, & impenſa ſaluti humanæ gratiæ *1.Cor.14.* ſacramenta venerantes, ſtudium veſtrum ijs, quæ pro vobis geſta ſunt, ſubdite. Diligite caſtimoniæ puritatẽ, quia Chriſtus virginitatis eſt filius: abſtinete vos à carnalibus deſiderijs, quæ militant aduerſus animam, quemadmodum nos præſens bea- *Matt.11.* tus Apoſtolus ſuis, vt legimus, verbis hortatur. Malitia paruuli eſtote, quia dominus gloriæ, mortalium ſe conformauit infantiæ. Sectamini humilitatem, quam Dei filius diſcipulos ſuos docere dignatus eſt. Induite vos virtutem patiẽtiæ, in qua animas veſtras poſsitis acquirere, quoniam qui cunctorum eſt redemptio, ipſe eſt om- *Colloſ.3.* nium fortitudo. Quæ ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram. Per viam veritatis & vitæ conſtanter incedite, nec vos impediant terrena, quibus ſunt parata cœleſtia, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſecundus in eadem ſolennitate.

Epiphaniæ dominicæ ratio, & quid Chriſtianis profuerit excæcatio Iudæorum.

Philip.4. GAudete in Domino (dilectiſsimi) iterum dico gaudete, quoniã breui interuallo temporis poſt ſolennitatem natiuitatis Chriſti, feſtiuitas declarationis eius illuxit, & quem in illo die virgo peperit in hoc *Ioan.1.* mũdus agnouit. Verbum enim caro factum ſic ſuſceptionis noſtræ temperauit exordia, vt natus Ieſus, & credentibus manifeſtus, & per *Rom.10.* ſequentibus eſſet occultus. Iam tunc ergo cœli enarrauerunt glori- *Pſal.18.* am Dei, & in omnem terram ſonus veritatis exiuit: quando & paſtoribus exercitus angelo-

angelorum ſaluatoris æditi an nunciator apparuit, & Magos ad eum adorandũ prę- *Luc. 2.*
uia ſtella perduxit, vt à ſolis ortu vſque ad occaſum veri regis generatio coruſcaret, *Matt. 2.*
cùm rerum fidem & regna Orientis per Magos diſcerent, & Romanum imperium
non lateret. Nam & ſæuitia Herodis volens primordia ſuſpecti ſibi regis extingue-
re, huic diſpenſationi neſciens ſeruiebat, vt dum atroci intentus facinori, ignotum
ſibi puerum indiſcreta infantium cæde perſequitur, annunciatum cœlitus domina-
toris ortum inſignior vbiq; fama loqueretur, quam promptiorem ad narrãdum di-
ligentioremq; faciebat, & ſupernæ ſignificationis nouitas, & cruentiſsimi perſecu-
toris impietas. Tunc autem etiam Aegypto ſaluator illatus, vt gens antiquis errori-
bus dedita, iam ad vicinam ſalutem per occultam gratiam ſignaretur: & quæ non-
dum eiecerat ab animo ſuperſtitionem, iam hoſpicio reſpiceret veritatem. Meritò
igitur (dilectiſsimi) dies iſte manifeſtatione Domini conſecratus, ſpecialem in toto
mundo obtinuit dignitatem, quæ in cordibus noſtris digno debet ſplendore clareſ-
cere, vt rerum geſtarum ordinem nõ ſolùm credendo, ſed etiam intelligendo vene-
remur. Quantam enim gratiarum actionem debeamus Domino pro illuminatione *Excæcatio*
gentium, probat obcæcatio Iudæorum. Quid enim tam cæcũ, quid tam lucis alienũ, *Iudæorum*
quàm illi ſacerdotes & ſcribæ Iſraelitarũ fuerunt? qui percontantibus Magis, & He- *illumina-*
rode quærente, vbi Chriſtus ſecundum ſcripturarum teſtimonium naſceretur, hoc *tio fuit gẽ-*
reſponderunt de prophetico eloquio, quod indicabat ſtella de cœlo quę vtiq; pote- *tium.*
rat Magos Hieroſolymis prætermiſsis vſque ad cunabula pueri, ſicut poſtmodùm ſe *Matt. 2.*
cit, ſua ſignificatione perducere, niſi ad confutandam Iudæorum duritiam pertinu-
iſſet, vt non ſolùm ductu ſyderis, ſed etiam ipſorum profeſsione innoteſceret nati-
uitas ſaluatoris. Iam ergo ad eruditionem gentium propheticus ſermo tranſibat, &
prænunciatũ oraculis antiquis Chriſtũ alienigenarũ corda diſcebant, cùm Iudęorũ
infidelitas veritatem ore proferret, & mendaciũ corde retineret. Noluerunt enim
agnoſcere oculis, quem de ſacris iudicabant libris, vt quem non adorabant in inſan-
tiæ infirmitate humilem, poſtea crucifigerent in virtutum ſublimitate fulgentem.
Quæ iſta Iudæi tam imperita in vobis ſcientia eſt, tam indocta doctrina? Interroga-
ti vbi Chriſtus naſceretur, veraciter & memoriter dicitis quod legiſtis: In Bẽthleem
Iudæ. Sic enim ſcriptum eſt per prophetam: Et tu Bethleem terra Iuda, non es mi- *Mich. 5.*
nima in principibus Iuda. Ex te enim exiet princeps, qui regat populum meum Iſ- *Luc. 2.*
rael. Hunc principem natum, & paſtoribus angeli, & vobis annunciauere paſtores.
Hunc principem natum longinquæ Orientalium gentium nationes in inſolito no-
ui ſideris ſplendore didicerunt. Et ne de loco æditi regis ambigerent, veſtra erudi-
tio prodidit, quod ſtella non docuit. Cur vobis viam, quam alijs aperitis obſtruitis?
Cur in veſtra infidelitate reſidet dubium, quod ex veſtra ſit reſponſione manife-
ſtum? Locum natiuitatis de ſcripturarum teſtimonio demonſtratis, præſentiam tem
poris de cæli & terræ atteſtatione cognoſcitis, & tamen vbi ad perſequendum ani- *Matt. 2.*
mus Herodis exarſit, ibi ad non credendum veſter ſenſus obduruit. Felicior ergo *Martyres*
ignorantia inſántium, quos perſequutor occidit, quàm veſtra ſcientia, quos in ſua *innocẽtes.*
perturbatione conſuluit. Vos noluiſtis regnum eius recipere, cuius oppidum potu-
iſtis oſtendere. Illi potuerunt pro eo mori, quem nondum poterant confiteri. Ita-
que Chriſtus, ne vllum ei tempus eſſet abſque miraculo, ante vſum linguæ poteſta-
tem verbi tacitus exerebat, & quaſi iam diceret, Sinite paruulos venire ad me, talium *Matt. 18.*
eſt enim regnum cælorum: noua gloria coronabat infantes, & de initijs ſuis paruu-
lorum primordia conſecrabat, vt diſceretur, neminem hominum diuini non capa-
cem eſſe ſacramenti, quando etiam illa ætas gloriæ eſſet apta martyrij. Agnoſca-
mus ergo (dilectiſsimi) in Magis adoratoribus Chriſti, vocationis noſtræ fideiq; pri
mitias, & exultantibus animis beatæ ſpei initia celebremus. Exinde enim in æternã
hæreditatem cœpimus introire. Exinde nobis Chriſtum loquentia ſcripturarum
arcana patuerunt, & veritas, quam Iudæorum obcæcatio non recepit, omnibus na-
tionibus lumen ſuum inuexit. Honoretur itaque à nobis ſacratiſsimus dies, in quo
ſalutis

ſalutis noſtræ author apparuit, & quem Magi infantem venerati ſunt in incunabulis, nos omnipotentem adoremus in cælis. Ac ſicut illi de theſauris ſuis myſticas Domino munerum ſpecies obtulerunt· ita & nos de cordibus noſtris, quæ Deo ſunt digna, promamus. Quamuis enim omnium bonorum ſit ipſe largitor, etiam noſtræ tamen fructum quærit induſtriæ. Non enim dormientibus prouenit regnum cælorum, ſed in mandatis Dei laborantibus atque vigilantibus, vt ſi dona illius irrita non fecerimus, per ea quæ dedit, mereamur accipere quod promiſit. Vnde cohortamur dilectionem veſtram, vt abſtinentes vos ab omni opere malo, quæ ſunt caſta & iuſta ſectemini. Filij enim lucis abijcere debent opera tenebrarum. Itaque odia declinate, mēdacia abijcite, ſuperbiam humilitate deſtruite, auaritiam largitate delete. Decet enim vt capiti ſua membra conueniant, vt promiſſarum beatitudinum mereamur eſſe conſortes, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Conatū & ſtudiū noſtrum requirit Deus.

Rom. 13.

Sermo tertius in eadem ſolennitate.

Declarationis Chriſti cauſam, neceſsitatem, vtilitatemq́; explicat.

QVamuis ſciam (dilectiſsimi) quod ſanctitatem veſtram hodiernæ feſtiuitatis cauſa non lateat eamq́; ſecundum conſuetudinem Euangelicus vobis ſermo reſerauerit: tamen vt noſtri nihil deſit officij, loqui de eodem quod Dominus donauerit audebo, vt in communi gaudio tanto religioſior ſit omnium pietas, quanto magis omnibus fuerit intellecta ſolennitas. Prouidentia namq́; miſericordiæ Dei, diſpoſitum habens pereunti mundo in nouiſsimis temporibus ſubuenire, ſaluationem omniū gentium præfiniuit in Chriſto, vt quia cunctas nationes à veri Dei cultu impius dudū error auerterat, & ipſe peculiaris Dei populus Iſrael ab inſtitutis legalibus penè totus exciderat, concluſis omnibus ſub peccato, omnium miſereretur. Deficiente enim vbiq; iuſtitia, & toto mundo in vana & maligna prolapſo, niſi iudicium ſuum diuina poteſtas differet, vniuerſitas hominum ſententiam damnationis exciperet. Sed in indulgentiam ira tranſlata eſt, & vt clarior fieret exercendæ gratiæ magnitudo, tunc placuit abolendis peccatis hominum ſacramētum remiſsionis adferri, quando nemo poterat de ſuis meritis gloriari. Huius autem ineffabilis miſericordiæ manifeſtatio facta eſt Herode apud Iudæos ius regium tenente, vbi legitima regum ſucceſsione ceſſante, & Pontificum poteſtate deſtructa, alienigena obtinuerat principatum, vt veri regis ortus illius prophetiæ probaretur voce, quæ dixerat: Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſitum eſt, & ipſe erit expectatio gentium. De quibus quondam beatiſsimo patriarchæ Abrahæ innumerabilis fuerat promiſſa ſucceſsio, non carnis ſemine, ſed fidei fœcunditate generanda: & ideo ſtellarum multitudini comparata, vt ab omnium gentium patre, non terrena, ſed cœleſtis progenies ſperaretur. Ad creandam ergo promiſſam poſteritatem, hæredes in ſyderibus deſignati, ortu noui ſyderis excitantur, vt in quo cæli adhibitum fuerat teſtimonium, cæli famularetur obſequium. Commouet Magos remotioris Orientis habitatores ſtellis cæteris ſtella fulgentior, & de mirandi luminis claritate viri ad hæc ſpectanda non inſcij magnitudinem ſignificationis intelligunt, agente hoc ſine dubio in eorum cordibus inſpiratione diuina, vt eos tantæ viſionis myſterium non lateret, & quod oculis oſtendebatur inſolitum, animis non eſſet obſcurum. Denique officium ſuum cum religione diſponunt, & his ſe inſtruunt donis, vt adoraturi vnum, tria ſe ſimul crediſſe demonſtrent, auro honorantes perſonam regiam, myrrha humanā, thure diuinam. Ingrediūtur itaq; Iudaici regni præcipuam ciuitatē, & in vrbe regia oſtendi ſibi po-

Rom. 11.

Gene. 49.

Gene. 22.

Stella cur Magis apparuerit.

bipoſtulant puerum,quem ad regnandum ſibi didicerant procreatum. Conturba-
tur Herodes,timet ſaluti ſuæ,metuit poteſtati. Requirit à ſacerdotibus & docto-
bus legis, quid de ortu Chriſti ſcriptura prædixerit, in notitiam venit, quod fuerat
prophetatum. Veritas illuminat Magos,infidelitas obcæcat magiſtros. Carnalis Iſ- *Rom. 1.*
rael non intelligit quod legit,non videt quod oſt ndit,vtitur paginis,quarum non *Gene. 25.*
credit eloquijs. Vbi eſt Iudææ gloriatio tua? vbi de Abraham patre ducta nobilitas? *Rom 9.*
Nónne circuncisio tua præputium facta eſt? Ecce maior ſeruis minori, & alienige-
nis in ſortem hæreditatis tuæ intrantibus,eius teſtamenti,quod in ſola litera tenes,
recitatione famularis. Intret,intret in patriarcharum familiam gentium plenitudo,
& benedictionem in ſemine Abrahæ, qua ſe filij carnis abdicant, filij promiſsionis
accipiant. Adorent in tribus Magis vniuerſi populi vniuerſitatis autore,& nō in Iu-
dæa tātùm Deus,ſed in toto orbe ſit notus,vt vbiq; in Iſrael ſit magnū nomen eius. *Pſal. 75.*
Quoniam hanc electi generis dignitatem ſicut infidelitas in ſuis poſteris conuincit *Malach. 1.*
eſſe degenerem: ita fides omnibus facit eſſe cōmunem. Adorato aūt Domino Magi
& omni deuotione completa,ſecundum admonitionem ſomnij non eodem, quo *Magi cur*
venerant,itinere reuertuntur. Oportebat enim,vt iam in Chriſtum credentes, non *per aliam*
per antiquas conuerſationis ſemitas ambularent,ſed nouam ingreſsi viam, à relictis *viam re-*
erroribus abſtinerent. Tum vt etiam Herodis vacuarētur inſidiæ,qui in puerum Ie- *uerſi.*
ſum impietatem doli per ſimulationē diſponebat officij. Vnde quia ſpes iſtius erat
ſoluta commenti in maiorem furorem iracundia regis ardeſcit. Nam recolens tem-
pus,quod indicauerāt Magi,in omnes Bethleem pueros rabiem crudelitatis effun-
dit,& cæde generali vniuerſæ ciuitatis illius in æternam gloriam tranſituram truci-
dat infantiam,æſtimans fore,vt nullo illic paruulo non occiſo,occideretur & Chri
ſtus. At ille,qui ſanguinem ſuum pro mundi redemptione fundendum in aliam dif-
ferret ætatem, Aegypto ſe parentum miniſterio ſubuectus intulerat, repetens ſcili- *Ieſus in-*
cet Hebrææ gentis antiqua cunabula,& principatum veri Ioſeph maioris prouidē- *fans cur*
tiæ poteſtate diſponens,vt illam ditionem omni inedia,famem qua Aegyptiorum *Aegypto*
mentes veritatis inopia laborabant,veniens de cœlo panis vitæ & cibus rationis au- *illatus.*
ferret,nec ſine illa regione pararetur ſingularis hoſtiæ ſacramētum, in qua primùm *Ioan. 6.*
occiſione agni,ſalutiferum ſignum crucis & paſcha Domini fuerat præformatum.
His igitur (dilectiſsimi) diuinæ gratiæ myſterijs eruditi, diem primitiarum,& voca-
tionis gentium inchoationem, rationabili gaudio celebremus, gratias agentes mi-
ſericordi Deo,qui dignos nos fecit, ſicut ait Apoſtolus, in partem ſortis ſanctorum *Coloſ. 1.*
in lumine,qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij di-
lectionis ſuæ. Quoniam ſicút prophetauit Eſaias: Gentium populus, qui ſedebat *Eſai. 9.*
in tenebris, vidit lucem magnam: & qui habitabant in regione vmbræ mortis, lux
orta eſt eis. De quibus idem dicit ad Dominum: Gentes, quæ te non nouerunt, *Eſai. 55.*
inuocabūt te: & populi, qui te neſciebant, ad te confugient. Hunc diem Abra-
ham vidit, & gauiſus eſt, quum benedicendos fidei ſuæ filios in ſemine ſuo, quod
eſt Chriſtus, agnouit, & omnium ſe futurum gentium patrem credendo proſpe- *Ioan. 8.*
xi, dans gloriam Deo, & pleniſsimè ſciens, quoniam quod promiſit, potens eſt & *Rom. 4.*
facere. Hunc diem Dauid canebat in Pſalmis, dicens. Omnes gentes quaſcunque
feciſti,venient & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum. Et *Pſal. 97.*
illud: Notum fecit Dominus ſalutare ſuum, ante conſpectum gentium reuelauit
iuſtitiam ſuam. Quod vtique exinde fieri nouimus, ex quo tres Magos de longin-
quitate ſuæ regionis excitatos, ad cognoſcendum & adorandum regem cœli & ter-
ræ ſtella perduxit, & rectè intuentibus quotidie apparere non deſinit. Et ſi potuit
notum facere Chriſtum, in infantia latentem, quanto magis poteſt eundem mani-
feſtare in maieſtate regnantem? Cuius vtique famulatus ad formam nos ſui horta-
tur obſequij, vt huic gratiæ, quæ omnes inuitat ad Chriſtum, quantùm poſſu-
mus ſeruiamus. Quicunque enim in Eccleſia piè viuit & caſtè: qui ea,quæ ſurſum *Coloſ. 3.*
ſunt,ſapit,nō quæ ſuper terrā,cœleſtis quodammodo inſtar eſt luminis. Et dum ipſe

ſanctæ

ſanctæ vitæ nitorem ſeruat, multis viam ad Dominum quaſi ſtella demonſtrat. In quo ſtudio omnes (dilectiſsimi) vobis inuicem prodeſſe debetis, vt in regno Dei, ad quod recta fide & bonis operibus peruenitur, ſicut lucis filij ſplendeatis, per Christum Dominum, Amen.

Sermo quartus in eadem ſolennitate.

Epiphaniæ feſtum (in quo magnum præſidium prouidentia diuina conſtituit) ſummis laudibus celebrandum docet, ſpiritusq; ſancti in Magos opus offendit, atque Manichæorum hæreſim deregendo confutat.

IVſtum & rationabile (dilectiſsimi) veræ pietatis obſequium eſt, in diebus, qui diuinę opera miſericordiæ proteſtãtur, toto corde gaudere, & honorificè ea, quæ ad ſalutem noſtram geſta ſunt, celebrare, vocante nos ad hanc deuotionem ipſa recurrentium temporum lege, quæ nobis poſt diem, in quo coæternus patre filius Dei natus ex virgine eſt, breui interuallo Epiphaniæ iutulit feſtum, ex apparitione Domini conſecratum, in quo fidei noſtræ magnum præſidium prouidentia diuina conſtituit, vt dum ſolenni veneratione recolitur adorata in exordijs ſuis ſaluatoris infantia, per ipſa originalia documēta probaretur veri hominis in Chriſto orta natura. Hoc enim eſt, quod iuſtificat impios, hoc eſt quod ex peccatoribus facit ſanctos, ſi in vno eodemq; Domino noſtro Ieſu Chriſto, & vera deitas, & vera credatur humanitas. Deitas, qua ante omnia ſecula in forma Dei æqualis eſt patri. Humanitas, qua nouiſsimis diebus in forma ſerui vnitus eſt homini. Ad roborandum ergo hanc fidem, quæ contra omnes præmuniebatur errores, ex magna geſtum eſt diuini pietate conſilij, vt gens in longinqua Orientalis plagæ regione conſiſtens, quæ ſpectandorum ſyderum arte pollebat, ſignum nati pueri, qui ſupra omnem Iſraël eſſet regnaturus, acciperet. Noua etenim claritas apud Magos ſtellæ illuſtrioris apparuit, & intuentium animos ita admiratione ſui ſplendoris impleuit, vt nequaquam ſibi crederent negligendum, quod tãto nunciabatur indicio. Præerat autem, ſicut res docuit, huic miraculo gratia Dei, & quum Chriſti natiuitatem nec ipſa adhuc Bethleem tota didiciſſet, iam credituris gentibus inferebat: & quod nondum poterat humano eloquio diſſeri, cœlo faciebat euangelizante cognoſci. Quamuis autem diuinæ dignationis eſſet hoc munus, vt cognoſcibilis gentibus fieret natiuitas ſaluatoris, ad intelligendum tamen miraculum ſigni potuerunt Magi & de an-
Num.24. tiquis Balaam prænunciationibus commoneri, ſcientes olim eſſe prædictum, & ce-
Tres Magi. lebri memoria diffamatum: Orietur ſtella ex Iacob, & exurget homo ex Iſraël, & dominabitur gentium. Tres itaque viri, fulgore inſoliti ſyderis diuinitus incitati, præuium micantis luminis curſum ſequuntur, æſtimantes ſe ſignatum puerum Hieroſolymis in ciuitate regia reperturos. Sed cùm eos hæc opinio fefelliſſet, per Iudæorum ſcribas atque doctores, quod ſacra de ortu Chriſti prænunciauerat ſcriptura, didicerunt, vt gemino teſtimonio confirmati, ardentiori fide expeterent, quem & ſtellæ claritas, & prophetiæ manifeſtabat authoritas. Prolato autem diuino oraculo
Mich.5. per reſponſa pontificum, & declarata ſpiritus voce, quæ dicit: Et tu Bethleem terra
Matt.2. Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda. Ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Iſraël: quàm facile & quàm conſequens fuit, vt Hebræorum proceres crederent, quod docebant? Sed apparet illos carnaliter cum Herode ſapuiſſe, & regnum Chriſti commune cum huius mundi poteſtatibus æſtimaſſe, vt & iſti temporalem ſperarent ducem, & terrenum metueret ille conſortem. Superfluo Herodes timore turbaris, & fruſtrà in ſuſpectū tibi puerum ſæuire moliris. Non capit Chriſtum

ſtum regio tua,nec mundi Dominus poteſtatis tuæ ſceptri eſt contentus anguſtijs. Quem in Iudæa regnare non vis, vbique regnat, & felicius ipſe regnares, ſi eius imperio ſubdereris. Cur ſyncero officio non facis,quod ſubdola falſitate promittis? Perge cum Magis,& verum regem ſuppliciter adorãdo venerare. Sed tu Iudaicæ ſectator cæcitatis non imitaris gentium fidem, corq́; peruerſum ad crudeles conuertis inſidias,nec illum occiſurus quem metuis,nec illis nociturus,quos perimis. Deducti igitur in Bethleem (dilectiſsimi) Magi ſtellæ præcedẽtis obſequio, gauiſi ſunt gaudio magno valdè,ſicut Euangeliſta narrauit. Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum,& apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera,aurum,thus & myrrham. O perfectæ ſcientiæ mirabilem fidem,quam non terrena ſapientia erudiuit,ſed ſpiritus ſanctus inſtituit. Vnde enim ij viri,cùm proficiſcerentur de patria,qui nondum viderant Ieſum,nec aliquo contuitu eius,quòd eum tam ordinatè venerarentur,aduerterant,hanc deferendorum munerũ ſeruare rationem,niſi quia præter illam ſtellæ ſpeciem,quæ corporeũ incitauit obtutum,fulgentior veritatis radius eorũ corda perdocuit,vt priuſquã labores itineris inchoarent, eũ ſignari ſibi intelligerent, cui in auro regius honor, in thure diuina veneratio,in myrrha mortalitatis confeſsio deberetur? Et hæc quidẽ, quantum ad illuminationẽ fidei pertinebat,potuerunt illis credita & intellecta ſufficere,vt corporali intuitu non inquirerent,quod pleniſsimo vſu mentis inſpexerãt. Sed diligentia officij ſagacis vſque ad videndũ puerum perſeuerans,futuri temporis populis & noſtri ſeculi hominibus ſeruiebat: vt ſicut omnibus nobis profuit, quòd poſt reſurrectionem Domini veſtigia vulnerum in carne eius Thomæ Apoſtoli explorauit manus,ita ad noſtram vtilitatem proficeret,quòd infantiam ipſius magorũ probauit aſpectus. Viderunt itaq; Magi,& adorauerunt puerum de tribu Iuda, de ſemine Dauid ſecundum carnẽ,factum ex muliere,factum ſub lege,quam nõ ſoluere venerat,ſed adimplere. Viderunt & adorauerunt puerum,quantitate paruulum, alienæ opis indigum,fandi impotem,& in nullo ab humanæ infantiæ generalitate diſsimilem. Quia ſicut fidelia erant teſtimonia,quæ in eo maieſtatem inuiſibilis diuinitatis adſererent,ita probatiſsimum eſſe decebat verbum carnem factum,& ſempiternam illam eſſentiam filij Dei,hominis veram ſuſcepiſſe naturam,ne vel ineffabilium operum ſecutura miracula, vel excipiendarũ ſupplicia paſsionũ, ſacramentũ fidei ex rerum diuerſitate turbarent,cùm iuſtificari omnino nõ poſſent,niſi qui Dominum Ieſum & verum Deum & verum hominem credidiſſent. Huic ſingulari fidei (dilectiſsimi) & prædicatæ per omnia ſecula veritati diabolica Manichæorum reſiſtit impietas,qui ſibi ad interficiendas deceptorum animas nefandi dogmatis ferale commentum de ſacrilegis & fabuloſis mendacijs texuerunt,& per has inſanarũ opinionum ruinas eouſque præcipites proruerunt, vt ſibi falſi corporis fingerent Chriſtum,qui nihil in ſe ſolidum,nihil verum,hominem oculis actibusq́; præbuerit,ſed ſimulatæ carnis vacuam imaginem demonſtrarit. Indignum enim videri volunt,vt credatur Deus Dei filius fœmineis ſe inſeruiſſe viſceribus,& maieſtatem ſuam huic contumeliæ ſubdidiſſe, vt naturæ carnis immixtus,in vero humanæ ſubſtantiæ corpore naſceretur,cum totum hoc opus non iniuria ſit ipſius,ſed potentia nec credenda pollutio,ſed glorioſa dignatio. Si enim lux iſta viſibilis nullis immunditijs,quibus ſuperfuſa fuerit,violatur,nec radiorum ſolis nitorem,quem corpoream eſſe creaturam non dubium eſt, loca vlla ſordentia vel cœnoſa contaminant, quid illius ſempiternæ & incorporeæ lucis eſſentiam potuit qualibet ſui qualitate polluere,quæ ſe ei,quam ad imaginem ſuam condidit, ſociando creaturæ purificationem præſtitit, maculam non recepit: & ſic ſanauit vulnera infirmitatis, vt nulla pateretur damna virtutis? Quod diuinæ pietatis magnum & ineffabile ſacramentum,quia omnibus ſanctarum ſcripturarum teſtificationibus eſt nunciatum,iſti,de quibus loquimur,aduerſarij veritatis,legem per Moſen datam,& inſpirata diuinitus prophetarum oracula reſpuerunt, ipſasq́; Euangelicas & apoſtolicas paginas,

Magi diuinitus docti

Rom. 1.
Galat. 4.
Matt. 5.

Manichæorum ſacrilega opiniones.

Manichæi quædam auferendo, & quædam inferendo violauerunt, confingentes ſibi ſub apo- *multa ſub* ſtolorum nominibus, & ſub verbis ipſius ſaluatoris multa volumina falſitatis, qui- *Chriſti & bus erroris ſui commenta munirent, & decipiendorum mentibus, mortiferum vi- *Apoſtolorũ* rus infunderent. Videbant enim ſibi vniuerſa obſiſtere, omnia reclamare, & non ſo- *rum nomi-* lùm nouo, ſed etiam veteri teſtamento ſacrilegæ impietatis ſuæ dementiam confu- *ne ſcripſe-* tari. Et tamen in furioſis mendacijs perſiſtentes, Eccleſiam Dei deceptionibus ſuis *runt.* perturbare non deſinunt hoc miſeris (quos illaqueare potuerunt) perſuadentes, vt negent, à Domino Ieſu Chriſto humanam naturã verè eſſe ſuſceptam: negent eum verè pro mundi ſalute crucifixum: negent de eius latere lancea vulnerato ſanguinẽ redemptionis & aquam fluxiſſe baptiſmatis: negent eum ſepultum ac die tertia ſuſcitatum: negent eum in conſpectu diſcipulorum ad conſidendum in dextera patris ſuper omnes cœlorum altitudines eleuatum, & vt tota Apoſtolici veritate Symboli ſublata, nullius metus terreat impios, nulla ſpes incitet ſanctos, negent à Chriſto viuos & mortuos iudicandos: & quos tantorum ſacramentorum virtute priuarint, doceant in ſole & luna colere Chriſtũ, & ſub numine ſpiritus ſancti, ipſum talium impietatum magiſtrum adorare Manichæum. Ad confirmanda igitur (dilectiſsimi) corda noſtra in fide & veritate proſit omnibus hodierna feſtiuitas, & ex teſtimonio manifeſtatæ ſaluatoris infantiæ confeſsio catholica muniatur, & naturæ noſtrę carnem in Chriſto negantium anathematizetur impietas, de qua nos beatus Ioannes

1.Ioan.4. Apoſtolus non dubio ſermone præmonuit, dicens: Omnis ſpiritus, qui confitetur Ieſum Chriſtum in carne veniſſe, ex Deo eſt: & omnis ſpiritus, qui ſoluit Ieſum, ex Deo non eſt: & hic eſt Antichriſtus. Nihil ergo cum huiuſmodi hominibus commune ſit cuiquam Chriſtiano, nulla cum talibus habeatur ſocietas, nullumq; con- *Hæretici* ſortium. Proſit vniuerſæ Eccleſiæ, quòd multi ipſorum, Domino miſerante, detecti *vitandi* ſunt, & in quibus ſacrilegijs viuerent, eorundem confeſsione patefactum eſt. Ne- *Hæretico-* minem fallant diſcretionibus ciborum, ſordibus veſtium, vultuumq; palloribus. Nõ *rum hypo-* ſunt caſta ieiunia, quæ non de ratione veniunt continentiæ, ſed de arte fallaciæ. Ha- *criſis.* ctenus nocuerint incautis, hactenus illuſerint imperitis, poſt hoc nullius excuſabilis erit lapſus: nec iam ſimplex habendus eſt, ſed valdè nequam atque peruerſus, qui *Orandum* deinceps repertus fuerit nefando obſtrictus errore. Eccleſiaſticum ſanè atque diui- *pro hære-* nitus inſtitutum non ſolùm non inhibemus, ſed etiam incitamus affectum, vt etiam *ticis.* pro talibus nobiſcum Domino ſupplicetis, quoniam & nos deceptarum animarũ ruinas cum fletu & mœrore miſeramur, exequentes Apoſtolicæ pietatis exemplum

1.Cor.9. vt cum infirmantibus infirmemur, & cum flentibus defleamus. Speramus enim exorandam miſericordiam Dei multis lachrymis & legitima ſatisfactione lapſorum, quia dum hoc in corpore viuitur, nullius deſperãda reparatio, ſed omniũ eſt optan-

Pſal.144. da correctio, auxiliante Domino, qui erigit eliſos, ſoluit compeditos, & illuminat cæcos, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quintus in eadem ſolennitate.

Epiphaniæ feſtum quare celebrandum ſit, quid ſtella deſignet, quid Herodes, & quomodo in Magis, (perſonã gentium gerentibus) eorũ vocatio, Iudæis in errore obſtinatis, indicata ſit, quos tandẽ ad reſipiſcentiam reuocare conatur.

Hodiernam feſtiuitatem (dilectiſsimi) apparitio domini & ſaluatoris noſtri (ſicut noſtis) illuſtrat. Et hic ille dies eſt, quod ad cogno-

Tres Magi. ſcendum adorandumq; Dei filium tres Magos præuia ſtella perdu-

Matt.2. xit. Cuius facti memoriam meritò placuit honore annuo celebrari, vt dum Euangelica hiſtoria inceſſanter recenſetur, ſemper ſe intelligen-

telligentium ſenſibus inſerat ſalutiferum mySterium per inſigne miraculum. Præ-
ceſſerant quidem multa documenta, quæ corpoream natiuitatem Domini manife-
ſtis indicijs declararent: ſiue quum beata Maria virgo fœcundandam ſe ſpiritu ſan- *Luc. 1.*
cto, pariturámq; Dei filium audiuit & credidit: ſiue quum ad ſalutationem ipſius in
vtero Elizabeth nondum natus Ioannes prophetica exultatione cõmotus eſt, quaſi
etiam intra matris viſcera iam clamaret: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mũ- *Ioan. 1.*
di: vel cùm ortum Domini angelo nunciante paſtores cœleſtis exercitus ſunt clari- *Luc. 2.*
tate circundati, vt non ambigerent de maieſtate pueri, quem erant in præſepe viſuri:
nec putarent, quòd in ſola natura hominis eſſet æditus, cui ſupernæ militiæ famula-
retur occurſus. Sed hæc atque alia huiuſmodi paucis tunc videtur innotuiſſe perſo-
nis, quæ vel ad cognationem Mariæ virginis, vel ad ſancti Ioſeph familiam pertine-
bant. Hoc autem ſignum, quod Magos in longinquo poſitos & efficaciter mouit,
& ad Dominum Ieſum perſeueranter attraxit, illius ſine dubio gratiæ ſacramentũ,
& illius fuit vocationis exordium, qua nimirum non in Iudæa tantùm, ſed etiam in
toto mundo Chriſti erat Euangelium prædicandum: vt per illam ſtellam, quæ Ma-
gorum viſui ſplenduit, Iſraëlitarum verò oculis non refulſit, & illuminatio ſignifi-
cata ſit gentium, & cæcitas declarata Iudæorum. Permanet igitur (dilectiſsimi) *Myſticè*
ſicut euidenter apparet, myſticorũ forma geſtorũ: & quod imagine inchoabatur, ve- *quid ſigni-*
ritate completur. Radiat nanque à cœlo ſtella per gratiam, & tres Magi coruſcatio- *ficet ſtella.*
ne Euangelici fulgoris acciti, in omnibus quotidiè nationibus ad adorandam po- *Quid Ma-*
tentiam ſummi regis accurrunt. Herodes quoque in diabolo fremit & auferri ſibi *gi.*
iniquitatis ſuæ regnum in ijs, qui ad Chriſtum tranſeunt, ingemiſcit. Vnde ſi paruu- *Quid He-*
los interficiat, Ieſum ſibi videtur occidere. Quod vtique ſine ceſſatione molitur, dũ *rodes.*
primordijs renatorum ſpiritum ſanctum eripere, & quandam teneræ fidei infanti-
am tentat extinguere. Iudæi verò, qui extra regnum Chriſti eſſe voluerunt, adhuc
quodammodò ſub Herodis ſunt principatu, & dominante ſibi ſaluatoris inimico,
alienigenæ ſeruiunt poteſtati, quaſi neſciant prophetatum, dicente Iacob: Non de- *Geneſ. 49.*
ficiet princeps ex Iuda, & dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſita ſunt: &
ipſe eſt expectatio gentium. Sed nondum intelligunt, quod negare non poſſunt, &
mente non capiunt, quod ſcripturarum narratione nouerunt. Quoniã inſanis ma-
giſtris veritas ſcandalum eſt, & cæcis doctoribus fit caligo, quod lumen eſt. Reſpon-
dent itaque interrogati quòd in Bethleem naſcitur Chriſtus, & ſcientiam ſuã, qua
alios inſtruunt, non ſequuntur. Perdiderunt igitur placationem hoſtiarum, ſucceſ-
ſionem regum, locum ſupplicationum & ordinem ſacerdotnm: & quum omnia ſi-
bi clauſa, omnia experiantur eſſe finita, non vident ea in Chriſtũ eſſe tranſlata. Vn-
de quod illi tres viri, vniuerſarum gentium perſonam gerentes, adorato Domino
ſunt adepti, hoc in populis ſuis per fidem, quæ iuſtificat impios, totus mundus aſſe-
quitur: & hæreditatem Domini ante ſecula præparatam accipiunt adoptiui, & per-
dunt qui videbantur eſſe legitimi. Reſipiſce tandem Iudæe, reſipiſce, & ad redem-
ptorem tuum depoſita infidelitate conuertere. Noli ſceleris tui immanitate terreri. *Matt. 9.*
Non iuſtos Chriſtus, ſed peccatores vocat: nec impietatem tuam repellit, qui pro *Luc. 13.*
te, dum crucifixus eſſet, orauit. Immitem crudelium patrum tuorum ſolue ſententi-
am, neque te eorum maledicto patiaris aſtringi, qui clamantes de Chriſto: Sanguis *Matt. 27.*
eius ſuper nos & ſuper filios noſtros, facinus in te ſui criminis transſuderunt. Redi-
te ad miſericordem, vtimini clementia remittentis. Sæuitia enim veſtræ iniquitatis
conuerſa eſt in cauſam ſalutis. Viuit, quem perire voluiſtis. Confitemini negatum,
adorate venditum, vt nobis bonitas illius proſit, cui veſtra malignitas nocere non
potuit. Quod ergo ad verãm (dilectiſsimi) pertinet charitatem, quam etiam ini-
micis noſtris ex dominica eruditione debemus, & optandum nobis eſt & ſtudendũ, *Matt. 5.*
vt hic populus, qui ab illa ſpiritali patrum nobilitáte defecit, ramis ſuæ arboris inſe-
ratur. Multum enim nos Deo beneuolentia iſta commendat: quia ideò delictũ eo- *Rom. 11.*
rum nobis miſericordiæ locum fecit, vt eos ad æmulationem ſalutis recipiendæ fi-

des noſtra reuocaret. Nam vitam piorum non ſolum ſibi, ſed etiam alijs eſſe vtilem
Operũ cõmentatio. decet, vt quod apud eos agi non poteſt verbis, obtineatur exemplis. Conſiderantes
igitur (dilectiſsimi) ineffabilem erga nos diuinorum munerum largitatem, coope-
ratores ſimus gratiæ Dei operantis in nobis. Non enim dormientibus prouenit re-
Rom. 8. gnum cœlorum, nec ocio deſidiaq; torpentibus beatitudo æternitatis ingeritur: ſed
Ioan. 14. quia, ſicut Apoſtolus ait, ſi compatimur, & conglorificabimur, illa nobis currenda
eſt via, quam ipſe Dominus ſe eſſe teſtatus eſt: qui nobis nullis operum meritis ſuf-
fragantibus, & ſacramento conſuluit & exemplo, vt in adoptionem vocatos per il-
lud proueheret ad ſalutem, per hoc imbueret ad laborem. Hic autem labor (dile-
ctiſsimi) pijs filijs & bonis ſeruis non ſolùm nec aſper nec oneroſus, ſed etiam ſua-
Matt. 11. uis & leuis eſt, dicente Domino. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis,
& ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum
& humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue
Præcepta eſt, & onus meum leue. Nihil ergo (dilectiſsimi) arduum eſt humilibus, nihil aſpe-
Domini quibus nõ rum mitibus, & facilè omnia præcepta veniunt in effectum, quando & gratia præte-
ſint diffi- dit auxilium, & obedientia mollit imperium. Intonante enim quotidiè auribus no-
cilia. ſtris eloquio Dei, omnis homo quid diuinæ iuſtitiæ placeat ſcire conuincitur. Sed
quia iudicium illud, quo vnuſquiſque recipiet prout geſsit, ſiue bonum, ſiue ma-
lum, iudicaturi patientia & bonitate differtur, impunitatem ſibi iniquitatis infide-
lium corda promittunt, & putant humanorum actuum qualitates ad diuinæ pro-
uidentiæ non pertinere cenſuram, quaſi non euidentiſsimis plerunque ſupplicijs
malè geſta plectantur, aut non ſæpe cœleſtium comminationum terror oſtentet:
2. Cor. 3. quibus vtique & fides monetur, & infidelitas increpatur. Inter hæc autem per-
manet ſuper omnes benignitas Dei, & nulli miſericordiam ſuam denegat, cùm in-
diſcretè vniuerſis bona multa largitur, eoſque quos meritò ſubderet pœnis, magis
vult inuitare beneficijs. Dilatio enim vindictæ dat locum pœnitentiæ. Nec tamen
dici poteſt, nulla ibi eſſe vltio, vbi nulla conuerſio eſt: quia mens dura & ingrata iam
ſibi ipſa ſupplicium eſt, & in conſcientia ſua patitur, quicquid Dei bonitate differ-
tur. Non ita igitur delinquentes peccata delectent, vt illos in ſuis actibus vitæ huius
finis inueniat. Quoniam in inferno nulla eſt correctio, nec datur remedium ſatisfa-
Pſal. 6. ctionis, vbi iam non ſupereſt actio voluntatis, dicente propheta Dauid: Quoniam
Sanctorũ non eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi? Fugi-
ambienda antur noxiæ voluptates, inimica gaudia, & deſideria iam iamque peritura. Quis fru-
ſuffragia. ctus eſt, quæ vtilitas, ea indeſinenter cupere, quæ etiam ſi non deſerant, deſerenda
1. Cor. 6. ſunt? Amor rerum deficientium ad incorruptibilia transferatur, & ad ſublimia vo-
Philip. 12. catus animus cœleſtibus delectetur. Confirmate amicitias cum ſanctis angelis, in-
Luc. 12. trate in ciuitatem Dei, cuius vobis ſpondetur habitatio, & Patriarchis, Prophetis,
Epheſ. 5. Apoſtolis, Martyribus ſociamini. Vnde & illi gaudent, inde gaudete. Horum diui-
tias concupiſcite, & per bonam æmulationem ipſorum ambite ſuffragia. Cum qui-
bus enim fuerit vobis conſortium deuotionis, erit & communio dignitatis. Dum
itaque tempus vobis ad mandata Dei exequenda conceditur, glorificate Deum in
corpore veſtro, & lucete (dilectiſsimi ſicut luminaria in hoc mundo. Sint lucernæ
mentium veſtrarum ſemper ardentes, & nihil reſideat veſtris tenebroſum in cordi-
bus. Quoniam ſicut ait Apoſtolus: Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in
Domino, vt filij lucis ambulate: impleaturque in vobis, quod in trium Magorum
imagine præceſsit. Et ſic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videntes opera ve-
ſtra bona, magnificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Sicut enim magnum pec-
catum eſt, cùm inter gentes propter malos Chriſtianos nomen Domini blaſ-
phematur: ita magnum pietatis eſt meritum, cùm idem in ſancta
ſeruorum ſuorum conuerſatione benedicitur: Cui
eſt honor & gloria in ſecula ſeculo-
rum, Amen.

Sermo

Sermo ſextus in eadem ſolennitate.

Quomodò munera myſticè offerre debeamus docet, diaboli (per Herodem ſignificati) inſidiandi rabiem & furorem, & quomodò perſecutionibus tyrannorum Eccleſia creuerit, indicat, & quàm periculoſa ſit tranquillitas iſta à tyrannorum perſequutionibus.

Dies (dilectiſsimi) quo primum gentibus ſaluator mundi Chriſtus *Tres Magi.*
apparuit, ſacro nobis honore venerandus eſt. Illa hodiè cordibus
noſtris concipienda ſunt gaudia, quæ in trium Magorum fuere pe-
ctoribus, quando regem cœli & terræ, ſigno & ductu noui ſyderis,
incitati, quem crediderant promiſſum, adorauere cõſpicuum. Ne-
que enim ita ille emenſus eſt dies, vt virtus operis, quæ tunc eſt re-
uelata, tranſierit, nihilq; ad nos niſi rei geſtæ fama peruenerit, quam fides ſuſcipe-
ret, & memoria celebraret: cum multiplicato munere Dei, etiam quotidie noſtra
experiantur tempora, quicquid illa habuere primordia. Quamuis ergo narratio
Euangelicæ lectionis illos propriè recenſeat dies, in quibus tres viri, quos nec pro-
phetica prædicatio docuerat, ad cognoſcendum Deum à remotiſsima Orientis par- *Tres Magi*
te venerunt, hoc idem tamen & manifeſtus nunc & copioſius fieri in omnium voca- *vnde vene-*
torum illuminatione perſpicimus, quoniam impletur prophetia Eſaiæ dicentis: Re- *runt.*
uelauit dominus brachium ſuũ in conſpectu omnium gentium, & viderunt oẽs gen *Eſai. 53.*
tes terræ ſalutẽ, quæ à domino Deo noſtro eſt. Et iterum: Et quibus non eſt annun- *Eſai. 52.*
ciatum de eo, videbunt, & qui non audierunt, intelligent. Vnde cùm cernimus ho-
mines mundanæ ſapientiæ deditos &, à Ieſu Chriſti cõfeſsione longinquos, de pro-
fundo erroris ſui reduci, & ad cognitionem veri luminis aduocari, diuinæ procul-
dubiò gratiæ ſplendor operatur, & quicquid in cordibus tenebroſis nouæ lucis ap-
paret, de eiuſdem ſtellæ radijs micat: vt mentes, quas ſuo fulgore contigerit, & mi-
raculo moueat, & ad Deum adorandũ præeundo perducat. Si autem ſolicito intel-
lectu velimus adſpicere quomodò etiam triplex illa ſpecies munerum ab omnibus,
qui ad Chriſtum greſſu fidei veniunt, offeratur, nónne in cordibus rectè credentiũ
eadem celebratur oblatio? Aurũ etenim de theſauro animi ſui promit, qui Chriſtũ *Quis offe-*
regem vniuerſitatis agnoſcit. Myrrham offert, qui vnigenitum Dei credit veram ſibi *rat Chri-*
hominis vniſſe naturam. Et quodam cum thure veneratur, qui nullo ipſum pater- *ſto aurum.*
næ maieſtati imparem confitetur. His comparationibus (dilectiſsimi) prudenter in- *Myrrham,*
ſpectis, inuenimus etiam Herodis non deeſſe perſonã, cuius ipſe diabolus, ſicut tunc *Thus.*
fuit occultus incentor, ita nunc quoq; indefeſſus eſt imitator. Cruciatur enim voca- *Herodes*
tione gentium, & quotidiana poteſtatis ſuæ deſtructione torquetur, dolens vbiq; *cuius ty-*
ſe deſeri, & verum regem in locis omnibus adorari. Parat fraudes, fingit diſſenſio- *pus.*
nes, erumpit in cædes, & vt reliquijs eorum, quos adhuc fallit, vtatur, inuidia vritur *Organa ſa-*
in Iudæis, ſimulatione inſidiatur in hæreticis, ſæuitia accenditur in paganis. Videt *tanæ.*
enim inſuperabilem eſſe potentiam regis æterni, cuius mors ipſius vim mortis ex-
tinxerit. & ideo totam nocendi artem in eos, qui vero regi famulantur, armauit ali-
os per inflationem ſcientiæ legalis obdurans: alios verò in furorem perſequutionis
inſtigans: alios per falſæ fidei commenta deprauans. Sed hanc Herodis iſtius rabiem
ille vincit & deſtruit, qui etiam paruulos martyrij * palma coronauit: & fidelibus **gloria*
ſuis tam inuictam indidit charitatem, vt Apoſtoli verbis audeant dicere: Quis nos ſe- *Rom. 8.*
parabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an perſequutio? an fames? an nu-
ditas? an periculũm? an gladius? ſicut ſcriptum eſt. Quia propter te mortificamur *Pſal. 43.*
tota die, æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. Sed in his omnibus ſuperamus pro-
pter eum, qui dilexit nos. Hanc fortitudinem (dilectiſsimi) non illis temporibus

tantùm neceſſariam fuiſſe credimus, quibus reges mundi, & omnes ſeculi poteſtates, cruenta impietate in Dei populum ſæuiebant, quum ad maximam gloriam ſuam pertinere ducerent, ſi de terris nomen Chriſtianum auferrent, neſcientes Eccleſiam Dei per furorem ſuæ crudelitatis augeri: quoniam in ſupplicijs & mortibus beatorum martyrum, qui putabantur minui numero, multiplicabantur exemplo. Denique tantum contulit fidei noſtræ impugnatio perſequentium, vt nihil magis regium ornet principatum, quàm quod Domini mundi membra ſunt Chriſti: nec tam gloriantur, quòd in imperio geniti, quàm gaudent, quòd in baptiſmate ſunt renati. Sed quia tempeſtas priorum turbinum conquieuit, & dudum ceſſantibus prælijs quædam videtur arridere tranquillitas, vigilanter cauenda ſunt illa diſcrimina, quæ de ocio ipſius pacis oriuntur. Aduerſarius enim, qui in apertis ineſficax perſequutionibus fuit, tecta nocendi arte deſæuit, vt quos non perculit ictu afflictionis, lapſu deijciat voluptatis. Videns itaque ſibi reſiſtere principum fidem, & vnius deitatis inſeparabilem Trinitatem non ſegniùs in palatijs, quàm in Eccleſijs adorari, interdictam dolet ſanguinis Chriſtiani effuſionem, & quorum obtinere non poteſt mortes, impetit mores. Terrores proſcriptionum in auaritiæ mutat incendium, & quos damnis non fregit, cupiditate corrumpit. Malignitas enim longo vſu propriæ imbuta nequitiæ, non depoſuit odium, ſed vertit ingenium, quo ſibi mentes fidelium blandiùs ſubdat. Inflammat enim concupiſcentijs, quos non poteſt vexare tormentis, ſerit diſcordias, accendit iras, incitat linguas, & ne ab illicitis dolis cuatiora corda ſe reuocent, conſummandorum ſcelerum ingerit facultates: quia illi totius fraudis hic fructus eſt, vt qui immolatione pecudum & thuris incenſione nó colitur, quibuſlibet ei criminibus ſeruiatur. Habet igitur (dilectiſsimi) pax noſtra pericula ſua, & fruſtrà de fidei libertate ſecuri ſunt, qui vitiorum deſiderijs non reſiſtunt. Cor hominum de operum oſtenditur qualitate, & formas mentium ſpecies detegit actionum. Nam ſunt quidam, ſicut ait Apoſtolus, qui Deum profitentur ſe ſcire, factis autem negant. Verè enim reatus negationis incurritur, quando bonum, quod in ſono vocis auditur, in conſcientia non habetur. Fragilitas enim humanæ conditionis facilè in delicta prolabitur: & quia nullum ſine delectatione peccatum eſt, citò acquieſcitur deceptoriæ voluptati. Sed à carnalibus deſiderijs recurratur ad ſpiritale præſidium, & mens habens notitiam Dei ſui, à conſilijs ſe maleſuadi hoſtis auertat. Proſit illi ſapientia Dei, nec ideo delinquendi pertinacia nutriatur, quia vindicta differtur. Non ſit peccator de impunitate ſecurus, quia ſi tempus pœnitentiæ amiſerit, locum indulgentiæ non habebit, dicente propheta: Quia non eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi? Qui autem ſibi correctionis reparationem expetitur eſſe difficilem, cóſugiat ad auxiliantis Dei clementiam, & vincula malæ conſuetudinis ab illo poſcat abrumpi, qui alleuat omnes qui corrunt, & erigit omnes eliſos. Non erit vacua confitentis oratio, quoniam miſericors Deus voluntatem timentium ſe faciet, & dabit quod petitur, qui dedit vnde peteretur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Perſecutionibus tyrãnorum creuiſſe Eccleſiam.

Pacis tempore quibus modis Satan homines tentet.

Fides vana

Ad Tit. 2.

Pſal. 6.

Conſuetudine mala implicatis quid agendum.

Sermo ſeptimus in eadem ſolennitate.

De humilitate & infantia ſaluatoris, ad quam nos cohortatur.

Fides operibus declaranda.

MEmoria rerum ab humani generis ſaluatore geſtarum magnam (dilectiſsimi) nobis confert vtilitatem, ſi quæ veneramur credita, ſuſcipiamus imitanda. In diſpenſationibus enim ſacramentorum Chriſti, & virtutes ſunt gratiæ, & incitamenta doctrinæ: vt quem confitemur fidei ſpiritu, operum quoq; ſequamur exemplo. Nam etiam

ipſa primordia,quæ Dei filius per matrem virginem naſcendo ſuſcepit, ad prouectũ
nos pietatis inſtituunt.Simul enim apparet cordibus rectis in vna eademq; perſona,
& humana humilitas,& diuina maieſtas.Quem cunæ teſtantur infantem,cælum &
cæleſtia ſuum loquuntur authorem.Puer corpore paruus,mundi rector & Dominus:
& genetricis gremio continetur,qui nullo fine concluditur.Sed in his noſtrorum
vulnerum eſt curatio,& noſtræ deiectionis erectio: quia niſi in vnũ tanta diuerſitas
conueniret,reconciliari Deo humana natura non poſſet. Legem ergo viuendi
remedia nobis noſtra ſanxerunt: & inde data eſt moribus forma, vnde mortuis
eſt impenſa medicina.Nec immeritò,cùm tres Magos ad adorandum Ieſum no *Tres Magi.*
ui ſyderis claritas deduxiſſet, non eum imperantem dæmonibus, non mortuos ſuſcitantem,
non cæcis viſum,aut claudis greſſum,aut mutis eloquiũ reformãtem, vel
in aliqua diuinarum virtutũ actione viderunt: ſed puerum ſilentem,quietũ, & ſub
matris ſolicitudine conſtitutũ: in quo nullum quidẽ appareret de poteſtate ſignũ,
ſed magnum præbetur de humilitate miraculum. Ipſa itaq; ſpecies ſacræ infantiæ,
cui ſe Deus Dei filius aptarat, prædicationẽ auribus intimandam oculiſq; gerebat:
& quod adhuc vocis nõ proferebat ſonus,viſionis iam docebat effectus. Tota enim
victoria ſaluatoris,quæ & diabolũ ſuperauit & mundum, humilitate eſt concepta,
humilitate eſt confecta.Diſpoſitos dies ſub perſequutione inchoauit, & ſub perſe- *Chriſti victoria, humilitas.*
quutione finiuit, nec puero tolerantiã paſsionis, nec paſſuro defuit manſuetudo
puerilis: quia vnigenitus Dei ſub vna maieſtatis ſuæ inclinatione ſuſcepit, vt & homo
vellet naſci,& ab hominibus poſſet occidi. Si igitur omnipotens Deus cauſam
noſtram nimis malam,humilitatis priuilegio bonam fecit,& ideo deſtruxit mortem
& mortis authorẽ,quia omnia quæ perſequutores intulere,nõ renuit,ſed obediens
patri crudelitates ſæuientium mitiſsima lenitate tolerauit,quãtum nos humiles,
quantum oportet eſſe patientes,qui ſi quid laboris incidimus, nunquã niſi no-
ſtro merito ſuſtinemus? Quis enim gloriabitur caſtum ſe habere cor, aut mundum *Prou. 20.*
ſe eſſe à peccato? & dicente beato Ioanne,Si dixerimus,quia peccatũ non habemus, *1. Ioan. 2.*
noſipſos ſeducimus,& veritas in nobis non eſt:quis inuenietur ita immunis a culpa,
vt in eo non habeat vel iuſtitia quod arguat,vel miſericordia quod remittat? Vnde *Chriſtiana*
tota (dilectiſsimi) Chriſtianæ ſapientiæ diſciplina,non in abundantia verbi,non in *ſapientia*
aſtutia diſputandi,neq; in appetitu laudis & gloriæ,ſed in vera & voluntaria humi- *ſumma*
litate cõſiſtit,quã Dominus Ieſus ab vtero matris vſq; ad ſupplicium crucis,pro om- *quæ ſit.*
ni fortitudine & elegit & docuit. Nã cum diſcipuli eius intra ſe,vt ait Euangeliſta, *Luc. 22.*
diſquirerent, quis eorũ maior eſſet in regno cælorum,vocauit paruulũ, & ſtatuit *Matt. 18.*
eum in medio eorũ,& dixit: Amen dico vobis, niſi conuerſi fueritis, & efficiamini
ſicut paruuli,non intrabitis in reguum cælorum. Quicunq; ergo humiliauerit ſe ſi-
cut puer iſte,hic maior erit in regno cælorũ.Amat Chriſtus infantiam,quam primũ *Infantia*
ſuſcepit,& animo & corpore.Amat Chriſtus infantiam,humilitatis magiſtram, in- *quam grata*
nocentiæ regulam,manſuetudinis formam.Amat Chriſtus infantiam, quæ maiorũ *Chriſto.*
dirigit mores,ad quam ſenũ reducit ætates,& eos ad ſuũ inclinat exemplũ, quos ad
regnum ſublimat æternũ.Vt autem plenè valeamus agnoſcere, quomodo apprehẽ-
di poſsit tam mira conuerſio,& in puerilem gradũ,qua nobis imitatione redeundũ
ſit,doceat nos beatus Paulus,& dicat:Nolite pueri effici ſenſibus,ſed malitia paruu-
li eſtote. Nõ ergo ad lubrica infantiæ & imperfecta nobis primordia redeundũ eſt, *Pueri vt effici debeamus.*
ſed aliquid,quod etiã graues annos deceat,inde ſumendum eſt,velox cõmotionum
tranſitus,citus ad pacem recurſus.Nulla ſit memoria oſtenſionis,nulla cupiditas di-
gnitatis.Amor ſociæ dilectionis,æqualitas naturalis.Magnum enim bonum eſt,no-
cere non noſſe,& ad maligna non ſapere: quia inferre iniuriam,mundi huius pru-
dentia eſt: nemini autem malũ pro malo reddere, Chriſtianæ eſt æquanimitatis in-
fantia.Ad hanc vos (dilectiſsimi) ſimilitudinẽ paruulorũ myſteriũ hodiernæ feſti-
uitatis inuitat,& hanc vobis humilitatis formã adoratus à Magis,puer ſaluator inſi-
nuat,qui vt imitatoribus ſuis quid gloriæ pararet oſtenderet,ortus ſui tẽpore æditos

martyrio conſecrauit, vt in Bethleem, vbi Chriſtus natus eſt, geniti, per communionem ætatis conſortes fierent paſsionis. Ametur igitur humilitas, & omnis à fidelibus vitetur elatio. Alter alterum ſibi præferat, & nemo quod eſt ſuum quærat, ſed quod alterius, vt cùm in omnibus abundauerit affectus beneuolentiæ, in nullo virus inueniatur inuidiæ: quoniam qui ſe exaltat, humiliabitur, & qui ſe humiliat, exaltabitur: eodem ipſo teſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Luc. 14. *Luc. 16.*

Sermo octauus in eadem ſolennitate.

Non indigna æſtimanda de Chriſti maieſtate, & quibus argumentis depræhendatur, Deum in nobis habitare.

CAuſam (dilectiſsimi) & rationem ſolennitatis hodiernæ ſæpe vobis & euangelica narratio, & obſeruantiæ conſuetudo pateſecit: nec neceſſe eſt ita nunc, quæ inter ſaluatoris noſtri primordia humana ſunt geſta, replicari, vt de ſplendore noui ſyderis, de Magis Magorumq; muneribus, de ſæuitia Herodis, & de interfectione infantium diſſeramus, cùm ſicut noſtis, & in ſtellę fulgore Dei gratia, & in tribus viris vocatio gentium, & in rege impio crudelitas paganorum, & in occiſione infantium, cunctorum martyrum forma præceſſerit. Sed quia in ſacratiſſimo die reddendū expectationi veſtræ eſt ſacerdotalis ſermonis officium, nitamur, vt poſſumus adiuuante ſpiritu Dei eò per intelligentiæ ſemitas peruenire, vt cognoſcamus ſacramentum præſentis feſti ad omniū fidelium tempora pertinere: nec vllo modo habeatur inſolitū, quod in diſpenſationū ordine adoratur antiquum. Quāuis ergo omnis anima Chriſtiana nihil indignum habeat de filij Dei maieſtate ſentire & tranſcenſis incipientis fidei rudimentis oporteat vnumquenq; ad ſublimiora proficere: neceſſe eſt tamē infirmitatem mentis humanæ, dum verum hominem accipit Chriſtum, de ipſa naturæ noſtræ cōmunione trepidare, & per initia vel incrementa corporea ad agnitionē vnius cum patre deitatis difficulter accedere. Sed vbi inter caligantes radius ſupernæ lucis refulſerit, cunctantes fidei moras ſplendor veritatis abrūpat, vt cor liberū, & à viſibilibus abſolutū. lumen intelligentiæ tanquàm ducem ſtellam ſequatur: quia ſicut Apoſtolus ait, Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris, vt quē venerabatur in cunis humiliter iacentem, ipſum ſine diffidentia adoret cū patre regnantem. Hæc aūt manifeſtatio (dilectiſsimi) quæ hæſitantiū nebulas diſſoluit animarū, & ita facit innoteſcere Dei filium, vt de hoc, quod idem eſt etiam hominis filius, nihil patiantur obſtaculi, ad præſentis feſti pertinet dignitatē, & vera eſt infantia ſaluatoris declaratio deitatis, quando carnis ſenſus ab humanis ad diuina trāſfertur, vt quos deprimūt experimenta infirmitatū, erigant ſigna virtutum: Quia tali auxilio & natura noſtra indigebat & cauſa, vt reparare genus humanū, nec ſine maieſtate poſſet humilitas, nec ſine humilitate maieſtas. Iam verò cùm in ſingulorū fidelium profectibus diuinorum elucet cuſtodia mendatorum, impleturq; quod dictum eſt: Sic luceat lux veſtra corā hominibus, vt videant opera veſtra bona, & magnificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt: quis illic præſentem non intelligat maieſtatem, vbi veram videt apparere virtutem? quæ vtiq; ſine Deo nulla eſt, nec proprietatem obtinet dignitatis, niſi ſpiritu ſui vegetetur autoris. Dicente enim diſcipulis ſuis Domino, Sine me nihil poteſtis facere, dubium non eſt, hominem bona agentem, à Deo habere & effectum operis, & initium voluntatis. Vnde & Apoſtolus copioſiſsimus fidelium cohortator, cum timore, inquit, & tremore veſtram ſalutem operamini. Deus eſt enim, qui operatur in vobis & velle & operari pro bona voluntate. Et hæc ſanctis cauſa eſt tremendi atque metuendi, ne ipſis operibus pietatis elati, deſerantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate naturæ.

Myſticè quid ſtella *Tres Magi* *Herodes* *Trucidatio infantiū.* *Philip. 2.* *Matt. 5.* *Ioan. 15.* *Philip. 2.* *Operū bonorū Deus author.*

turæ. Qui autem experiri cupit, an in ipſo Deus habitet, de quo dicitur: Mirabi- *Pſal.67.*
lis Deus in ſanctis ſuis: ſyncero examine cordis ſui interiora diſcutiat, & ſagaciter *Matt.5.*
quærat, qua humilitate reſiſtat ſuperbiæ, qua beneuolentia obluctetur inuidiæ, *Charitas*
quàm non capiatur adulantium linguis, quamque bonis delectetur alienis, an pro *omniũ vir-*
malo non cupiat malum reddere, malitque inultas obliuiſci iniurias, quàm imagi- *tutum ma*
nem & ſimilitudinem ſui conditoris amittere, qui omnes ad cognitionem ſui gene- *ter.*
ralibus incitans donis, pluit ſuper iuſtos & iniuſtos, & ſolem ſuum oriri facit ſuper
bonos & malos. Ac ne in multis laboret ſolicitæ diſcretionis inſpectio, ipſam ma-
trem virtutum omnium charitatem in ſecretis ſuæ mentis inquirat: & ſi in ea dile-
ctionem Dei & proximi toto corde intentè repererit, ita vt etiam inimicis ſuis ea-
dem velit tribui, quæ ſibi optat impendi, quiſquis huiuſmodi eſt, Deum & rectorem
& habitatorem ſui eſſe non dubitet: quem tanto magnificentius recipit, quanto ma
gis non in ſe, ſed in Domino gloriatur. Quoniam quibus dicitur, Regnum Dei in- *2.Cor.10.*
tra vos eſt, nihil non illius agunt ſpiritu, cuius reguntur imperio. Scientes igitur (di- *Luc.17.*
lectiſsimi, quoniam charitas Deus eſt, qui operatur omnia in omnibus, ſectamini
charitatem, vt in vnum caſtæ dilectionis affectum vniuerſorum fidelium corda con- *1.Ioan.4.*
currant. Tranſeuntia nos & vana non occupent: conſtanti deſiderio ad ea quę ſunt
ſemper manſura, tendamus. Sacramentum enim præſentis feſti oportet in nobis eſſe
perpetuum. Quod vtique ſine fine celebrabitur, ſi in omnibus actibus noſtris Do-
minus Ieſus Chriſtus appareat, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſe-
cula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE *Quadrageſima.*

Ieiunandum eſſe Hebræorum exemplo & Chriſti, ad victoriam obtinendam contra hoſtes inuiſibiles, & de modo ieiunandi.

HEbræorum quondam populus & omnes Iſraëliticæ tribus, quum propter peccatorum ſuorum offenſiones graui Philiſtinorũ dominatione premerẽtur, vt ſuperare hoſtes ſuos poſſent, ſicut ſacra manifeſtat hiſtoria, vires animi & corporis indicto ſibi reparauere ieiunio. Intellexerãt enim duram & miſeram illam ſubiectionem neglectu ſe mandatorum Dei & morum corruptione meruiſſe, fruſtraque ſe armis certare, niſi prius vitijs repugnaſſent. Abſtinentes ergo à cibo & potu, ſeueræ ſibi caſtigationis adhibuere cenſuram, & vt hoſtes ſuos vincerent, gulæ illecebram in ſeipſis antè vicerunt. Factunque eſt hoc modo, vt ſæui aduerſarij, & graues domini eſurientibus cederent, quos ſibi ſaturos ſubiungarant. Et nos itaq; (dilectiſsimi) inter multas aduerſitates & prælia cõſtituti, ſi ſimilibus remedijs vti cupimus, ſimili obſeruatione curemus. Eadẽ enim propemodũ cauſa noſtra eſt, quæ illorũ fuit, quoniã ſicut illi à carnalibus aduerſarijs, ita & nos à ſpiritualibus maximè impugnamur inimicis. Qui ſi donata nobis per Dei gratiã morũ correctione vincantur, & corporeorũ nobis hoſtium fortitudo ſuccumbet, & emendatione noſtra infirmabuntur, quos graues nobis nõ ipſorũ merita, ſed noſtra delicta fecerunt. Quapropter (dilectiſsimi) vt omnes hoſtes noſtros ſuperare valeamus, per obſeruantiã cæleſtium mandatorũ diuinũ quæramus auxilium, ſcientes non aliter nos præualere poſſe aduerſarijs noſtris, niſi præualuerimus & nobis. Sũt enim intra noſmetipſos multa certamina, & aliud caro aduerſus ſpiritum, aliud aduerſus carnẽ ſpiritus concupiſcit. In qua diſſenſione ſi cupiditates corporis fuerint fortiores, turpi-

turpiter animus amittet propriam dignitatē,& perniciosum erit eum ſeruire, quem
Rom. 8. decuerat imperare. Si autem mens rectori ſuo ſubdita, & ſupernis muneribus dele-
Vera boni ctata, terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, & in ſuo mortali corpore regnare
nis pax li- peccatum non ſiuerit, ordinatiſsimum tenebit ratio principatum, & munitiones ei-
bertas. us nulla ſpiritalium nequitiarum labefactabit illuſio, quia tūc eſt vera pax hominis
& vera libertas, quādo & caro animo iudice regitur, & animus Deo præſide guber-
natur. Hæc autem præparatio (dilectiſsimi) licet omni tempore ſalubriter adſuma-
tur, vt peruigiles hoſtes inceſſabili ſuperentur induſtria, nunc tamen ſolicitiùs ex-
petenda eſt & ſtudioſiùs inſtruenda, quando & ipſi ſubtiliſsimi aduerſarij acriori
Sacratiſsi- inſidiantur aſtutia. Scientes enim agere nos ſacratiſsimos Quadrageſimæ dies, in
mi Quadra quorum obſeruantia omnes præteritæ deſidiæ caſtigantur, omnes negligentiæ di-
geſima di- luuntur, ad hoc totam vim ſuæ malignitatis intendunt, vt celebraturi ſanctum pa-
es. ſcha Domini, in aliquo inueniamur indigni: & vnde nobis obtinenda erat propi-
tiatio, inde contrahatur offenſio. Accedentes ergo (dilectiſsimi) ad Quadrageſimæ
initium, id eſt, ad diligentiorem Domini ſeruitutem, quia quaſi ad quendam ago-
Tētari cur nem ſancti operis introimus, ad pugnas tentationum animos præparemus, & intel-
Chriſtus ligamus quanto ſtudioſiores pro noſtra ſalute fuerimus, tanto nos vehementiùs ab
voluerit. aduerſarijs impetendos. Sed fortior eſt, qui in nobis eſt, quàm qui aduerſum nos eſt,
& per ipſum validi ſumus, in cuius virtute cōfidimus: quia ob hoc Dominus ſe ten-
tari à tentatore permiſit, vt cuius munimur auxilio, eiuſdem erudiremur exemplo.
Vicit enim aduerſarium, vt audiſtis, teſtimonijs legis, non poteſtate virtutis, vt hoc
ipſo & hominem plùs honoraret, & aduerſarium plus puniret: cùm hoſtis generis
humani non ſolùm quaſi à Deo, ſed etiam quaſi ab homine impugnaretur & vince-
retur. Pugnauit ergo ille tunc, vt & nos poſteà pugnaremus: vicit ille, vt & nos ſimi-
Tentatio- liter vinceremus. Nulla ſunt enim (dilectiſsimi ſine tentationū experimentis opera
nes neceſſa virtutis, nulla ſine perturbationibus fides, nullum ſine hoſte certamen, nulla ſine
ria. congreſsione victoria. Vita hæc noſtra in medio inſidiatorū, in medio præliorū eſt.
Si nolumus decipi, vigilandum eſt: ſi volumus ſuperare, pugnandum eſt. Et ideo ſa-
pientiſsimus Salomon: Fili, inquit, accedēs ad ſeruitutem Dei, præpara animam tu-
Eccleſ. 2. am ad tentationem. Vir enim Dei ſapientia plenus, ſciens ſtudium religionis laborē
habere certaminis, cum præuideret pugnę periculum, antè admonuit pugnaturum,
ne fortè ſi ad ignorantem tentator accederet, imparatum citius vulneraret: Nos ita-
que (dilectiſsimi) qui diuinis inſtitutionibus eruditi, ad agonem præſentis certami-
Epheſ. 2. nis ſcienter accedimus, audiamus dicentem Apoſtolum: Non eſt nobis colluctatio
aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mun-
di rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ in cœleſtibus. Et nō igno-
remus, quòd hi hoſtes noſtri contra ſe geri omnia ſentiunt, quæcunq; nos pro no-
ſtra ſalute agere tentamus, & hoc ipſo, quòd boni aliquid appetimus, aduerſarios
Diſſenſio prouocamus. Hæc enim inter nos atq; illos per diabolicæ inuidiæ fomitē inueterata
inter nos diſſenſio eſt, vt quia illi ab ijs bonis exciderūt, ad quæ nos Deo auxiliante prouehi-
& demo- mur, noſtris iuſtificationibus torqueātur. Si ergo nos corripimur, illi corruūt: ſi nos
nes. cōualeſcimus, illi infirmantur. Remedia noſtra plagæ ipſorum ſunt, quia curatione
Ibidem. noſtrorum vulnerum vulnerantur. State ergo (dilectiſsimi) vt Apoſtolus ait: ſuccin-
cti lūbos mentis veſtræ in veritate, & calceati pedes in præparatione Euangelij pa-
cis, in omnibus ſumentes ſcutū fidei, in quo poſsitis omnia tela maligni ignea extin-
guere, & galeam ſalutis adſumite, & gladiū ſpiritus, quod eſt verbū Dei. Videte (di-
lectiſsimi) quàm potentibus nos telis, quàm inſuperabilibus munimentis dux mul-
tis inſignis triumphis, & inuictus Chriſtianæ militiæ magiſter armauerit. Succinxit
lumbos baltheo caſtitatis, calceauit pedes vinculis pacis: quia & diſcinctus miles
citò ab impudicitiæ incentore vincitur, & non calceatus, facilè à ſerpente morde-
Arma Chri tur. Scutum fidei ad protectionem totius corporis dedit, capiti galeam ſalutis im-
ſtiani. poſuit, dexteram gladio, id eſt, verbo veritatis, inſtruxit, vt ſpiritalis præliator non
ſolùm

ſolùm ſit tutus à vulnere,ſed & repugnantem valeat vulnerare.His igitur dilectiſsimi freti armis,impigrè atque intrepidè propoſitum nobis certamen ineamus, vt in iſto ieiuniorum ſtudio,non eo tantùm ſimus fine conditi, vt ſolam ciborũ abſtinẽtiam putemus eſſe ſectandam.Parum enim eſt,ſi carnis ſubſtantia tenuatur, & animæ fortitudo nõ alitur.Afflicto paululùm exteriore homine, reficiatur interior, & ſubtracta ſaturitate corporea,ſpiritalibus mens delicijs roboretur. Circumſpiciat ſe omnis anima Chriſtiana & ſeuero examine cordis ſui interna diſcutiat. Videat ne quid ibi diſcordiæ inhæſerit,ne quid cupiditatis inſederit. Incontinentiam caſtitas procul pellat,mendacij tenebras lux abigat veritatis.Quia os quod mentitur,animã mentientis interficit.Detumeſcat ſuperbia,humilitas adſumatur, reſipiſcat iracundia,comminuantur iacula noxarum,& obtrectatio linguæ frenetur. Ceſſent vindictæ,& obliuioni mandentur iniuriæ.Omnis poſtremò plantatio,quam non plantauit pater cœleſtis,radicitùs auferatur.Tunc enim in nobis bene virtutum ſemina nutriuntur,quãdo ab agro cordis noſtri omne germen externum euellitur. Si quis ergo in quempiã ita cupiditate vltionis exarſit, vt eum aut carceri traderet, aut vinculis alligaret,abſolutionem non ſolùm inſontis,ſed etiam eius, qui pœna dignus videtur,acceleret, vt illa dominicæ orationis regula fidenter vtatur,dicens: Dimitte nobis debita noſtra,ſicut,& nos dimittimus debitoribus noſtris. Quam partem petitionum ita Dominus ſpeciali inſinuatione commendat, vt totius orationis effectus in hac conditione conſiſtat. Si enim inquit, dimiſeritis hominibus peccata eorum,dimittet & pater veſter vobis,qui in cœlis eſt. Si autem non dimiſeritis hominibus, nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. Proinde (dilectiſsimi) memores infirmitatis noſtræ,quia facilè in quælibet delicta prolabimur,hoc potentiſſimum remedium & iſtam efficaciſsimam vulnerum noſtrorum curationem nullatenùs negligamus. Remittamus, vt remittatur nobis: demus veniam, quã rogamus, & non ſtudeamus vindicari,qui nobis precamur ignoſci.Pauperum gemitus ſurdo non tranſeamus auditu,& miſericordiam indigentibus prompta benignitate præſtemus,vt miſericordiam in iudicio poſsimus inuenire.Ad quam perfectionem,qui ſtudium ſuum gratia Dei adiutus intenderit, hic ſanctum ieiunium fideliter peraget,hic à fermento malitiæ veteris alienus,in azymis ſynceritatis & veritatis ad beatum paſcha perueniet,& per nouitatem vitæ dignà lætabitur in ſacramento reformationis humanæ per Chriſtum Dominum noſtrum,qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Ieiunandi quomodo ſit.

Sapient. 1.

Matt. 15.

Matt. 6.

Matt. 18.

Efficaciſsima vulnerum curatio quæ ſit.

1. Cor. 5.

Sermo ſecundus de Quadrageſima.

Viuendum eſt in Quadrageſima religioſius,quia tunc diabolus aduerſum nos acriore ſæuit inuidia.

LIcet nobis (dilectiſsimi appropinquante feſtiuitate paſchali ieiuniũ Quadrageſimæ ipſe legitimi temporis recurſus indicet, cohortatio tamen etiam noſtri ſermonis adhibenda eſt,quæ auxiliante Domino,nec inutili ſit pigris,nec oneroſa deuotis. Nã cùm omnem obſeruantiam noſtram ratio iſtorum dierum poſcat augeri, nemo eſt (vt confido) de vobis,qui ſe ad opus bonum non gaudeat incitari. Natura enim noſtra,manẽte adhuc mortalitate,mutabilis, etiam ſi ad ſumma quæque ſtudio prouehatur,ſemper tamen ſicut poteſt habere quo recidat, ita poteſt habere, quo creſcat. Et hæc eſt perfectorum vera iuſtitia, vt nunquam præſumant ſe eſſe perfectos, ne ab itineris nondum finiti intentione ceſſantes, ibi incidant deficiendi periculum, vbi proficiendi depoſuerint appetitum. Quia ergo nemo noſtrum (dilectiſsimi) tam perfectus eſt & ſanctus, vt perfectior & ſanctior eſſe non poſsit, omnes ſimul ſine differentia graduum , ſine diſcretione merito-

Vera perfectorum iuſtitia quæ ſit.

meritorum,ab ijs quæ peruenimus,in ea quæ non apprehẽdimus pia auiditate curramus,& ad menſuram conſuetudinis noſtræ neceſſarij aliquid addamus augmenti.Parum enim religioſus alio tempore demonſtratur, qui in his diebus religioſior
1.Cor.16. non inuenitur. Vnde oportunè auribus noſtris lectio apoſtolicæ prædicationis inſonuit,dicens:Ecce nunc tempus acceptabile,ecce nunc dies ſalutis.Quid enim acceptius hoc tempore?quid ſalubrius his diebus?in quibus vitijs bellum indicitur,& omnium virtutum profectus augetur.Semper quitem tibi ô anima Chriſtiana vigilandum contra ſalutis tuæ aduerſarium fuit,ne vllus pateret locus tẽtatoris inſidijs, ſed modò tibi maior cautio & ſolicititior adſumenda prudentia eſt, quando idem hoſtis tuus acriori ſæuit inuidia. Nunc autem in toto mundo poteſtas ei antiquæ dominationis aufertur, & innumera illi captiuitatis vaſa rapiuntur. Renunciatur atrociſsimo prædoni à populis omnium nationum omniumque linguarum, & nullum iam genus hominum reperitur,quod non tyrannicis legibus reluctetur,dũ per omnes fines terræ regeneranda in Chriſto multorum millium millia præparantur: & appropinquante nouæ creaturæ ortu,ſpiritalis nequitia ab ijs quos poſsidebat excluditur.Fremit ergo expoliati hoſtis impius furor,& nouum quęrit lucrum,
Dæmonis calliditas. quia ius perdidit antiquum.Captat indefeſſus,& peruigil,ſi quas reperiat oues à ſacris gregibus negligentiùs euagantes, quas per procliua voluptatum & per deuexa luxuriæ in diuerſoria mortis inducat.Inflammat itaque iras,nutrit odia,acuit cupiditates,irridet continentiam, incitatq; gulam. Quem enim tentare non audeat, qui nec ab ipſo Domino noſtro Ieſu Chriſto conatum ſuæ fraudis abſtinuit?Nam ſicut Euangelica patefecit hiſtoria,cum ſaluator,qui erat verus Deus,vt verum ſe homi-
Matt.4. nem etiam demonſtraret, & impias opiniones totius erroris excluderet, poſt quadraginta dierum noctiumq; ieiunium infirmitatis noſtræ in ſe recepiſſet eſuriẽ, gauiſus diabolus ſignum ſe in eo paſsibilis atque mortalis inueniſſe naturæ, vt exploraret potentiam quam timebat: Si filius Dei,inquit,es,dic vt lapides iſti panes fiant. Poterat itaque iſtud omnipotens, & facile erat, vt ad creatoris imperium in quam iuberetur ſpeciem cuiuſlibet generis creatura tranſiret, ſicut cùm voluit, in conuiuio nuptiali aquam mutauit in vinum, ſed hoc magis ſalutiferis diſpenſationibus
Ioan.2. congruebat,vt nequiſsimi hoſtis aſtutia non potentia deitatis, ſed humilitatis myſterio vinceretur.Deniq; fugato diabolo,& omnibus artibus callidi tentatoris eius, acceſſerunt ad Dominum angeli, & miniſtrabant ei,vt veri hominis & veri Dei & apud doloſas interrogationes inuiolata eſſet humanitas, & apud ſancta obſequia manifeſta diuinitas. Confundantur itaque filij diaboli atque diſcipuli, qui repleti inſpiratione viperea,ſimplices quoſq; decipiunt,negantes in Chriſto vtramque veram eſſe naturam,dum aut deitatem homine,aut hominem deitate diſpoliant,cùm vnius temporis gemino documento vtraque falſitas ſit perempta:quia & per famem
Matt.4. corporis perfecta humanitas,& per famulantes angelos demonſtrata eſt perfecta di-
Deut.6. uinitas.Quia ergo (dilectiſsimi) ſicut redemptoris noſtri magiſterio edocti ſumus, non in ſolo pane viuit homo,ſed in omni verbo Dei,dignumq; eſt,vt populus Chriſtianus in quantacunq; abſtinentia conſtitutus,magis deſideret ſe Dei verbo, quàm
Ieiunium verum. cibo ſatiare corporeo,prompta deuotione & alacri fide ſuſcipiamus ſolenne ieiunium,non in ſterili inedia,quam plerunq; & imbecillitas corporis & auaritiæ morbus inducit,ſed in larga beneuolentia celebrandum,vt ſcilicet ſimus de illis,de qui-
Matt.5. bus ipſa veritas dicit.Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam,quoniam ipſi ſaturabũtur.Diliciæ igitur noſtrę ſint opera pietatis,& illis cibis,qui nos ad æternitatem nutriunt,impleamur. Lætemur in refectionibus pauperum, quos impendia noſtra ſatiauerint.Iucundemur in veſtitu eorum,quorum nuditatem indumentis neceſſarijs texerimus.Sentiant humanitatem noſtram ægritudines decumbentium, imbecillitates debilium,labores exulum,deſtitutio pupillorum,& deſolatarum lamenta viduarum,in quibus iuuandis nemo eſt,qui non aliquam poſsit exequi beneuolentiæ portionem. Nulli enim paruus eſt cenſus, cui magnus eſt animus: nec de rei fa-

miliaris

miliaris modo, menſuram miſerationis pendet ac pietatis. Nunquam merito caret etiam in tenui facultate, bonæ voluntatis opulentia. Maiora quidem impendia ſunt diuitum & minora mediocrium: ſed non diſcrepat fructus operum, vbi idem eſt affectus operantium. In iſta autem (dilectiſsimi) exercendarum oportunitate virtutũ, ſunt etiam inſignia opera coronarum, quę nullo horreorum diſpendio, nulla diminutione pecuniæ capiantur, ſi pellatur laſciuia, ſi abdicetur ebrietas, & carnalis concupiſcentia caſtitatis legibus edometur. Si odia tranſeant in dilectionem, ſi inimicitiæ conuertantur in pacem, ſi tranquillitas extinguat iram, ſi manſuetudo remittat iniuriam, ſi denique dominorum atque ſeruorum tam ordinati ſint mores, vt & illorum poteſtas mitior, & iſtorum ſit diſciplina deuotior. Hac igitur obſeruantia (dilectiſsimi) obtinebitur miſericordia Dei, & abolito peccatorũ reatu, religioſè venerandũ paſcha celebrabitur. Quod & Romani orbis pijſsimi Imperatores ſancta antiquitus obſeruatione cuſtodiunt, qui in honorem dominicæ paſsionis altitudinẽ ſuæ poteſtatis inclinant, & conſtitutionum ſuarum ſeueritate mollita, multarum culparum reos præcipiunt relaxari, vt in diebus, quibus mundus ſaluator miſeratione diuina, etiam ipſorum ſupernæ bonitatis imitatrix ſit æmulanda clementia. Imitentur igitur Chriſtiani populi principes ſuos, ad domeſticam indulgentiam regijs incitentur exemplis. Non enim priuatas leges fas eſt auſteriores eſſe quàm publicas. Remittantur culpæ, vincula ſoluantur, deleantur offenſæ, pereant vltiones, vt ſacra feſtiuitas per diuinam atque humanam benignitatem omnes lætantes, omnes habeat innocentes, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Deo patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat Deus per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

Voluntas bona remuneratur.

Romani imperatores quãdo legum ſuarum relaxent ſeueritatem.

Sermo tertius de Quadrageſima.

Non præſumendum de non peccandi facilitate, & de calliditate diabolicæ tentationis.

SEmper quidem nos (dilectiſsimi) ſapienter & ſanctè viuere decet, & in id voluntates noſtras actionesq́; dirigere, quod diuinæ nouimus placere iuſtitiæ. Sed quum ij appropinquant dies, quos illuſtriores nobis ſalutis noſtræ ſacramenta fecerunt, diligentiore ſolicitudine corda noſtra ſunt mundanda, & ſtudioſiùs exercenda eſt diſciplina virtutũ, vt ſicut ipſa myſteria quadã ſui parte maiora ſunt, ita & noſtra obſeruantia ſuperet in aliquo conſuetudinem ſuam, & cui feſtiuitas eſt celebranda ſublimior, ipſe quoque reperiatur ornatior. Si enim rationabile & quodammodò religioſum videtur, per diem feſtum in veſtitu nitidiore prodire, & habitu corporis hilaritatem mentis oſtendere, ſi ipſam quoque orationis domum propenſiore tunc cura & ampliore cultu, quantùm poſſumus, adornamus: nónne dignum eſt, vt anima Chriſtiana, quæ verum viuumq́; Dei templum eſt, ſpeciem ſuam prudenter exornet, & redemptionis ſuæ celebratura ſacramẽtum, omni circunſpectione præcaueat, ne vlla eam macula iniquitatis obfuſcet, aut duplicis cordis ruga dedecoret? Nam quid prodeſt honeſtatis formam præferens cultus exterior, ſi interiora hominis aliquorum ſordeant contaminatione vitiorum? Omnia igitur, quæ animi puritatem & ſpeculum mentis obnubilant abſtergenda ſedulò, & quadã elimatione radenda ſunt. Scrutetur quiſque conſcientiam ſuam, ſeque ante ſe ſtatuat proprij cenſura iudicij. Videat ſi in ſecreto cordis ſui illam, quam Chriſtus dat, inuenit pacem, ſi deſiderium ſpiritus nulla concupiſcentia carnis impugnat, ſi humilia non ſpernit, ſi alta non appetit, ſi iniquo non delectatur lucro, ſi immoderato rerum ſuarum non gaudet augmento, ſi denique aliena felicitate non vritur, aut inimici miſeria non lætatur, & quum harum perturbationum nihil in ſe fortè repererit,

In Quadrageſima viuendũ religioſius.

Conſcientia ſtatuenda.

Ioan. 14.

rit,ſyncero diſquirat examine,qualium cogitationum ſpecie frequẽtetur: & vtrum
nullis vanitatum imaginibus acquieſcat, vel quàm citò animum ab ijs, quæ noxiè
blandiuntur,abducat.Nam nullis illecebris commoueri, nullis cupiditatibus titil-
lari, non eſt iſtius vitæ, quæ tota tentatio eſt,& qua nimirum vincitur, qui vinci ab
Iob 7. eadem non veretur.Superbum eſt enim de non peccandi facilitate præſumere, quũ
1.Ioan.2. hoc ipſum præſumpſiſſe,peccatum ſit, dicente beato Ioanne apoſtolo:Si dixerimus
quia peccatum non habemus,noſipſos ſeducimus,& veritas in nobis non eſt. Nemo
igitur (dilectiſsimi) ſe fallat,nemo ſe decipiat: neque ita quiſquã de cordis ſui puri-
tate confidat,vt putet ſe nullis tentationum periculis ſubiacere, quum peruigil ille
tentator eos acrioribus pulſet inſidijs,quos maximè videt abſtinere à peccatis. Nam
à quo dolos ſuos contineat,qui ipſum quoque Dominum maieſtatis auſus eſt calli-
ditatis ſuæ fraude tentare? Viderat ſuperbiam ſuam baptizati Domini Ieſu humilta-
te calcatam,intellexerat quadraginta dierum ieiunio omnem cupiditaté carnis ex-
**ſpecialis* cluſam,& tamen non deſperauit de artibus ſuæ malitiæ * ſpiritalis improbitas, tan-
tumq; ſibi de naturæ noſtræ mutabilitate promiſit,vt quem verum experiebatur ho
minem,præſumeret poſſe fieri peccatorem.Si ergo ab ipſo Domino & ſaluatore no
ſtro deceptionum ſuarum diabolus non reuocauit inſidias,quanto magis fragilita-
tem noſtram impugnare præſumet, quos exinde vehementiori odio & inuidia ſæ-
uiore perſequitur,ex quo ei in baptiſmo renũciauimus, & ab illa cui dominabatur,
origine,in nouam creaturam diuina regeneratione tranſiuimus? Vnde quia dum
mortali carne circundamur,non deſinit nobis antiquus hoſtis laqueos peccati vbi-
Diabolus que prætendere, & tunc maximè aduerſus Chriſti membra ſæuire, quando ab eis
quando ſunt celebranda ſacratiora myſteria, meritò doctrina ſpiritus ſancti hac erudi-
acriùs ſæ- tione imbuit populum Chriſtianum, vt ad paſchale feſtum quadraginta dierum
uiat. continentia ſe præpararet. Cuius purificationis ratio iam nos ad obſeruantiam
ſuæ ſalubritatis inuitat , & diligentiam nobis propoſitæ caſtigationis indicit.
Quanto enim ſanctius quiſque hos dies inuenietur egiſſe, tanto probabitur pa-
ſcha Domini honoraſſe religioſiùs.In diebus igitur ſanctorum ieiuniorum pietatis
opera,quibus ſemper ſtudendum eſt, abundantius exequamur, miſericordes ſimus
Galat.6. ad omnes,maximè autem ad domeſticos fidei, vt in ipſis quoq; eleemoſynarum di-
ſtributionibus bonitatem patris cæleſtis imitemur,qui ſolem ſuum oriri facit ſuper
bonos & malos,& pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Quamuis ergo fidelium præcipuè
Matt.5. adiuuanda ſit paupertas,etiam illi tamen qui nondum Euangelium receperunt, in
ſuo labore miſerandi ſunt:quia in omnibus hominibus,naturæ eſt diligenda com-
munio: quæ nos etiam ijs benignos debet efficere,qui nobis quacunq; ſunt condi-
Seruis vt tione ſubiecti, maximè ſi eadem gratia iam renati,& eodem ſanguinis Chriſti pre-
gratificã- cio ſunt redempti.Simul enim & cum iſtis habemus,quòd ad imaginem Dei conditi
dum. ſumus,nec carnali origine à nobis,nec ſpiritali natiuitate diuiſi ſunt Eodem ſpiritu
ſanctificamur,eadem fide viuimus,ad eadem ſacramenta concurrimus.Non ſperna-
tur hæc vnitas,nec vilis nobis ſit tanta communio,ſed hoc ipſum nos per omnia fa-
cit mitiores,quòd eorum vtimur ſubiectione,cum quibus vni Domino eadem ſub-
ijcimur.Si qui ergo horum grauioribus dominos ſuos offendere delictis, indulgen-
tiam nunc in diebus reconciliationis accipiant. Auferat miſeratio ſeueritatem, &
venia deleat vltionem. Nullum cuſtodia teneat, nullum carcer includat, quoniam
Matt.18. Deus noſter miſericordiam ſuam hac conditione promiſit,vt remittenda ſibi is noſ-
ſet peccata propria,qui remiſiſſet aliena. Diſſenſionum materiæ (dilectiſsimi & ini-
micitiarum aculei conterantur. Ceſſent odia,deficiant ſimultates,in vnitatem dile-
Matt.5. ctionis omnia Chriſti membra conueniant.Beati enim pacifici, quia
Rom.8. filij Dei vocabuntur, nec ſolùm filij, ſed etiam hæredes,
cohæredes autem Chriſti,qui viuit & regnat
in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo quartus de Quadrageſima.

Abſtinendum in Quadrageſima ab omnibus vitijs, & miſericordię operibus incumbendum, atq; de Manichęorum impietate.

PRædicaturus vobis (dilectiſsimi) ſacratiſsimum maximumq́; ieiuniũ, quo aptiùs vtar exordio, quàm vt verbis Apoſtoli, in quo Chriſtus loquebatur, incipiam dicamq́; quod lectum eſt: Ecce nunc tẽpus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis? Quamuis enim nulla ſint tẽpora, quæ diuinis non ſint plena muneribus, & ſemper nobis ad miſericordiam Dei per ipſius gratiam præſtetur acceſſus: nunc tamen omnium mentes maiori ſtudio ad ſpiritales profectus moueri, & ampliori fiducia oportet animari, quando ad vniuerſa pietatis officia, illius nos diei, in quo redempti ſumus, recurſus inuitat, vt excellens ſuper omnia paſsionis dominicæ ſacramentum purificatis & corporibus & animis celebremus. Debebatur quidem tantis myſterijs ita inceſſabilis deuotio, & continuata reuerentia, vt tales permaneremus in conſpectu Dei, quales nos in ipſo paſchali feſto dignum eſt inueniri. Sed quia hæc fortitudo paucorum eſt, & dum carnis fragilitate auſterior obſeruantia relaxatur, dumq́; per varias actiones vitæ huius ſolicitudo diſtenditur, neceſſe eſt de mundano puluere etiam religioſa corda ſordeſcere: magna diuinæ inſtitutionis ſalubritate prouiſum eſt vt ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorum temporum culpas, & pia opera redimerent, & ieiunia caſta decoquerent. Ingreſſuri igitur (dilectiſsimi) dies myſticos, & purificãdis animis atque corporibus ſacratiùs inſtitutos, præceptis apoſtolicis obedire curemus, emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac ſpiritus, vt caſtigatis colluctationibus, quæ ſunt inter vtramque ſubſtantiam, animus, quem ſub Dei gubernaculis conſtitutum corporis decet eſſe rectorem, dominationis ſuæ obtineat dignitatem, vt nemini dantes vllam offenſionem, vituperationibus obloquẽtium non ſimus obnoxij. Digna enim ab infidelibus repræhenſione carpemur, & noſtro vitio linguæ impiæ in iniuriam ſe religionis armabunt, ſi ieiunantium mores à puritate perfectæ continentiæ diſcreparint. Non enim in ſola abſtinentia cibi ſtat noſtri ſumma ieiunij, aut fructuoſe corpori eſca ſubtrahitur, niſi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur. Sic ergo nobis edendi eſt moderanda libertas, vt etiam aliæ cupiditates eadem lege frenentur. Manſuetudinis & patientiæ, pacis & tranquillitatis hoc tempus eſt, in quo excluſa omnium contaminatione vitiorum, perpetuitas nobis eſt obtinenda virtutum. Nunc piarum mentium fortitudo donare culpas, negligere contumelias, & obliuiſci aſſueſcat iniurias. Nunc fidelis animus per arma iuſtitiæ à dextris ſe exerceat & ſiniſtris, vt per gloriam & ignobilitatem, & per infamiam & bonam famam, ſecuram conſcientiam conſtantemq́; probitatem nec laudes inflent, nec opprobria defatigent. Religioſorum modeſtia non ſit mœſta, ſed ſancta, nec inueniantur in eis vllarum murmura querelarum, quibus nunquam deſunt ſanctorum ſolatia gaudiorum. Non timeatur inter opera miſericodiæ terrenarum diminutio facultatum. Semper diues eſt Chriſtiana paupertas, quia plus eſt quod habet quam quod non habet. Nec pauet in iſto mundo indigentia laborare, cui donatum eſt, in omnium rerum Domino omnia poſsidere. Operantibus ergo quæ bona ſunt, non eſt omnino metuendum, ne eis deſit facultas operandi, quum & in duobus nummis euangelicæ illius viduæ ſit laudata deuotio, & pro calice aquæ frigidæ præmium habeat gratuita largitio. Ex affectibus enim piorum benignitatis menſura taxatur, & nunquam eum miſerendi efficacia deſerit, in quo miſericordia ipſa non deficit. Experta eſt hoc

Quadrageſimæ ſacratiſsimum ieiunium. — *2.Cor. 6.* — *Paßio domini vt celebranda.* — *Ieiunium Quadrageſimæ diuinitus inſtitutum.* — *2.Cor. 7.* — *2.Cor. 6.* — *Ieiunium Chriſtianum quid ſit.* — *2.Cor. 6.* — *Luc. 21.* — *Matt. 10.*

3.Reg 17. vidua illa de Sarepta, quæ beato Heliæ in tempore famis vnius diei cibum, quem ſolum habebat, appoſuit, & prophetæ eſuriem neceſsitati ſuæ præferens, exiguum farinæ & puſillum olei incunctanter expendit. Sed non defuit ei, quod fideliter erogauit, & in vaſis pia effuſione vacuatis, fons nouæ vbertatis exortus eſt, vt ſanctis vſibus non minueretur eius ſubſtantiæ plenitudo, cuius nõ fuerat formidata defectio. Ijs autem ſtudijs (dilectiſsimi) ad quæ vos voluntariè confidimus præparatos, non ambigatis diabolum, qui omnium virtutum eſt aduerſarius, inuidere, & ad hoc vim ſuæ malignitatis armare, vt pietati laqueos de ipſa pietate prætendat, & quos nõ potuerit deijcere per diffidentiã, conetur ſuperare per gloriam. *Superbia bonis operibus inſidiatur.* Vicinũ enim eſt rectis actionibus ſuperbiæ malũ, & de proximo ſemper virtutibus inſidiatur elatio. Quia diffile eſt, vt laudabiliter viuentem laus non capiat humana, niſi vt ſcriptum eſt, qui gloriatur, in Domino glorietur. *1.Cor.4. 2.Cor.10. Matt.4.* Cuius verò ille hoſtis nequiſsimus non audeat impugnare propoſitum, cuius non appetat violare ieiunium, quando verſutias ſuas, ſicut euangelica lectione pateſactum eſt, nec ab ipſo mundi ſaluatore continuit? Expaueſcens enim in illo quadraginta dierum noctiumq; ieiunium, explorare callidè voluit, vtrùm hanc continentiam donatam haberet, an propriam: vt non metueret deceptionum ſuarum opera ſoluenda, ſi Chriſtus eius eſſet cõditionis, cuius & corporis. *Diabolus qua ratione Chriſtũ tentarit.* Primo itaq; dolo ſcrutatus eſt, an ipſe eſſet ſubſtantiarum creator, qui rerum corporearum poſſet, in quæ vellet, mutare naturas. Secundo, an ſub humanæ carnis ſpecie diuinitas obumbrata tegeretur, cui facile eſſet peruium ſibi aëra facere, & terrena per vacuum membra librare. Sed cum illi Dominus iuſtitiam malluiſſet opponere veri hominis, quàm potentiã manifeſtare deitatis, ad hoc conuertit tertiæ fraudis ingenium, vt eum, in quo diuinæ poteſtatis ſigna ceſſauerant, dominandi cupiditate tentaret, & ad venerationem ſui regna mundi pollicendo traduceret: Sed prudentiam diaboli ſtultam fecit ſapiẽtia Dei, vt ſuperbus hoſtis hominem videns, quẽ aliquando ſuperauerat, non metueret eum perſequi, quem pro omnibus oportebat occidi. Huius igitur aduerſarij dolos, non ſolùm in illecebris gulæ, ſed etiam in propoſito abſtinentiæ caueamus. Qui enim ſciuit humano generi mortem inferre per cibum, nouit & peripſum nocere ieiunium: & ad contrariæ fraudis effectum famulis vtendo Manichæis, ſicut per ſerpentem intulit interdicta præſumi, ita per famem ſuadet conceſſa vitari. Vtilis quidem eſt abſtinentia, quæ parco aſſueta victui, deliciarum cohibet appetitum. Sed væ illorum dogmati, apud quos etiam ieiunando peccatur, Damnant enim creaturarum naturam in creatoris iniuriam, & contaminari edentes adſerunt ijs, quorum non Deum, ſed diabolum conditorem eſſe definiunt, *Omnis ſubſtantia bona eſt.* cum prorſus nulla ſit ſubſtantia mala, nec ipſius mali ſit vlla natura. Omnia enim bona bonus author inſtituit, & vnus eſt vniuerſarum rerum creator, qui fecit cælum & terram, mare & omnia quæ in eis ſunt. Ex quibus quicquid homini ad cibũ potumq; conceſſum eſt, ſanctũ & mundũ eſt in ſui generis qualitate. Quòd ſi immoderata auiditate ſumatur, nimietas edaces & bibaces dedecorat, nõ cibi neq; poculi natura contaminat. Omnia enim, ſicut Apoſtolus ait, munda ſunt mundis. *Ad Tit.1.* Coinquinatis autem & infidelibus nihil eſt mundũ, ſed coinquinata ſunt eorũ mens & conſcientia. Vos autẽ (dilectiſsimi) catholicæ matris ſancta generatio, quos in ſchola veritatis ſpiritus ſanctus erudiuit, libertatẽ veſtram cõgrua ratione moderamini, ſcientes quoniam bonum eſt & à licitis abſtinere, & cùm caſtigatiùs viuendum eſt, ita diſcernere cibos, vt vſus eorum ſemoueatur, non natura damnetur. Nulla itaque vos contagionis huius aſpergat impietas, qui ſua maximè obſeruantia polluuntur, *Rom.1.* ſeruientes creaturæ potiùs quàm creatori, & luminaribus cœli ſtultam abſtinentiã deuouentes: *Manichaei dominica die & ſecũda feria ieiunarũt.* quos nemo ambigat eſſe Manichæos, qui in honorem ſolis ac lunæ die dominico & ſecunda feria depræhenſi fuerint ieiunare. Vno enim peruerſitatis ſuæ opere, bis impij, bis prophani ſunt, qui ieiunium ſuum, & ad ſyderum cultum, & ad reſurrectionis Chriſti inſtituere contemptum. Abdicant enim ſe ſacramento ſalutis humanæ, & Chriſtum Dominum noſtrum, ſicut in veritate carnis noſtræ denegant

natum:

natum: ita mortuum verè & reſurrexiſſe non credunt. Et ob hoc diem ſalutis & læ-
titiæ noſtræ ſui ieiunij mœrore condemnãt. Cumq; ad tegendam infidelitatem ſu- *Manichæorum ſimulata communio.*
am noſtris audeant intereſſe myſterijs, ita in ſacramentorum communione ſe tem-
perant, vt interdum tutiùs lateant: ore indigno Chriſti corpus accipiunt, ſanguinẽ
autem redemptionis noſtræ haurire omnino declinant. Quod ideò veſtram volu-
mus ſcire ſanctitatem, vt nobis huiuſcemodi homines & his manifeſtentur indicijs,
& quorum depræhenſa fuerit ſacrilega ſimulatio, notati & proditi à ſanctorum ſo-
cietate, ſacerdotali authoritate pellantur. De talibus enim beatus Paulus apoſtolus *Rom. 16.*
Eccleſiam Dei prouidè monet, dicẽs: Rogamus autem vos fratres, vt obſeruetis eos,
qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didiciſtis, faciũt, & de-
clinate ab illis. Huiuſcemodi enim Chriſto Domino non ſeruiunt, ſed ſuo ventri, &
per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium. His ergo (di-
lectiſsimi) admonitionibus noſtris, quas auribus veſtris contra execrabilem ſectam *Opera miſericordia, Dei miſericordiam promerentur.*
frequenter ingeſsimus, ſufficienter instructi, ſanctos Quadrageſimæ dies pia deuo-
tione ſuſcipite, & ad promerendam miſericordiam Dei per opera vos miſericordiæ
præparate, iram extinguite, odia deponite, vnanimitatem diligite, & ſynceris vos hu
militatis officijs inuicem præuenite. Seruis, & his qui vobis ſubiecti ſunt, cum æqui-
tate dominamini. Nullus eorum aut clauſtris crucietur aut vinculis: ceſſent vindi-
ctæ, remittantur offenſæ, ſeueritas lenitate, indignatio manſuetudine, diſcordia pa-
ce mutetur. Omnes nos modeſtos, omnes placidos, omnes experiantur benignos, vt
ieiunia noſtra accepta ſint Deo. Cui ita demum ſacrificium veræ abſtinẽtiæ & veræ
pietatis offerimus, ſi nos ab omni malitia contineamus. Cum inimicis autẽ Crucis *Vitand hæretici.*
Chriſti nulla conſenſione iungamur, ne impiorum cõſortio ſanctitas fidelium pol-
luatur. Lux ſeparetur à tenebris, & fugiant filios diaboli filij veritatis. In templum
enim Domini, quod eſt Eccleſia Chriſti, nil contaminatum inferri, nil prophanum
oportet admitti: vt omni immunditia à penetralibus cordis excluſa, ſanctificetur ie-
iunium noſtrum, & ſimus æternum ſancti ſpiritus habitaculum, qui nos à peccato-
rum ſordibus emundatos & poſsidere dignetur ſemper & regere. Secunda igitur &
quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud ſanctum Petrum vigilias cele-
bremus, qui commendati ſibi gregis curam habere non deſinens, cuſtodiam nobis
de ſuis precibus obtinebit, auxiliante Deo nobis per omnia, cui cum filio & ſpiritu
ſancto vna eſt deitas, vna maieſtas, in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quintus in Quadrageſima.

De multitudine periculorum huius vitæ & peccatis remittendis.

APoſtolica (dilectiſsimi) doctrina nos admonet, vt deponamus ve- *Epheſ. 4.*
terem hominem cũ actibus ſuis, & de die in diem ſancta conuerſati- *Coloſ. 3.*
one renouetur. Si enim templum Dei ſumus, & mentium noſtrarũ
ſpiritus ſanctus habitor eſt, dicente Apoſtolo: Vos eſtis templum *1. Cor. 6.*
Dei viui: multa nobis vigilantia laborandum eſt, vt cordis noſtri
receptaculum tanto hoſpite non ſit indignum. Et ſicut in domibus
manufactis laudabili diligentia prouidetur, vt ſi quid aut infuſione imbrium, aut
turbine procellarum, vel ipſa fuerit antiquitate corruptum, in integrum cura reſti-
tuat: ita iugi oportet ſolicitudine præcaueri, ne quid in noſtris animis incompoſi-
tum, ne quid inueniatur immundum. Quamuis enim ædificium noſtrum ſine ope-
re ſui non ſubſiſtat artificis, nec fabrica noſtra poſsit eſſe incolumis, niſi ei protectio
præfuerit conditoris: tamen quia rationabiles lapides ſumus & viua materies, ſic *Cooperatores Dei ſumus.*
nos authoris noſtri extruxit manus, vt cum opifice ſuo etiam is, qui reparatur, ope-
retur. Gratiæ igitur Dei obedientia ſe humana non ſubtrahat, nec ab illo bono, ſine

quo non poteſt bona eſſe deficiat. At ſi quid ſibi impoſsibile aut arduum in mandatorum effectibus experitur, non in ſe remaneat, ſed ad iubentem recurrat: qui ideo *Pſal.54.* dat præceptum, vt excitet deſiderium, & pręſtet auxilium, dicente Propheta: Iacta in Deum cogitatum tuum, & ipſe te nutriet. An fortè inſolenter quiſquam ita ſuperbit, & ita ſe illæſum, ita immaculatum eſſe præſumit, vt nullius iam renouationis indigeat? Fallitur prorſus iſta perſuaſio, & nimia vanitate veteraſcit, quicunque inter tentationes huius vitæ ab omni ſe vulnere credit immunem. *Vita hæc plena periculis.* Plena omnia periculis, plena laqueis. Incitant cupiditates, inſidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amaræ ſunt obloquentium linguæ, nec ſemper veracia ſunt ora laudantium. Inde ſæuit odium, hinc decipit mendax officium, vt facilius ſit vitare diſcordem, quàm declinare fallacem. In ipſis autem virtutibus obtinendis tam dubius modus & tam incerta diſcretio eſt, vt ſi quiſquã inter bonorũ malorumq; cõfinia, ſubtiliſsimi diſcriminis potuerit ſeruare mẽſuras, difficile ſit, vt bene ſibi conſciã probitatem obtrectantium lingua non mordeat, & iniquorum euadat opprobria, cui eſt amica iuſtitia. Iam cùm ad ipſas rerum temporalium varietates cogitatio humana conuertitur, quantæ ſe opponunt caligines, quãti prauarum opinionum oboriuntur errores, vt de obiectu contrariorum ſumatur materia querelarum? Nam licet omnium fidelium corda non dubitent, nullis huius mundi partibus, nullisq; temporibus prouidentiam abeſſe diuinam, nec de ſtellarum poteſtate, quæ nulla eſt, ſeculiarum negociorum pendere prouentus, ſed æquiſsimo & clementiſsimo ſummi *Pſal.24.* regis arbitrio cuncta diſponi, quoniam ſicut ſcriptum eſt: Vniuerſæ viæ Domini miſericordia & veritas: tamen cùm quædam non ſecundum deſideria noſtra procedunt, & ſub humani iudicij errore ſuperior eſt plerunque iniqui cauſa quàm iuſti, vicinum nimis atque contiguum eſt, vt etiam magnanimos iſta concutiant, & in aliquod illicitæ cauſationis murmur impellant. Siquidem iſtis varietatibus etiam ex- *Pſal.72.* cellentiſsimus propheta Dauid vſque ad periculum ſe turbatum profitetur, & dicit: Mei autem penè moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei, quia zelaui in peccatoribus, pacem peccatorum videns. Vnde quia paucorum eſt tam ſolida fortitudo, vt nulla inæqualitatum perturbatione quatiantur, & multos fidelium non aduerſa tantùm, ſed etiam ſecunda corrumpant, ſanandis vulneribus, quibus humana infirmitas ſauciatur, diligens eſt adhibenda curatio. Ideo enim de periculis, quibus *Prou.10.* mundus hic plenus eſt, quædam breuiter percurri, vt dicente ſcriptura: Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor? aut mundum ſe eſſe à peccato? omnes ſibi intellig[illegible] delictorum indulgentiam & reparationis neceſſariam eſſe medicinam. Quando autem oportuniùs (dilectiſsimi) ad remedia diuina recurrimus, quàm cùm ipſa n[illegible] ſacramenta redemptionis noſtræ temporum lege referuntur: quæ vt dignius celebremus, ſaluberrimè nos quadraginta dierum ieiunio præparemus. *Quadrageſima ieiunium omnibus amplectendum.* Non enim ij tantùm, qui per mortis Chriſti reſurrectioniſq; myſterium in nouam vitam baptiſmo ſunt regenerante venturi, ſed etiam omnes populi renatorum vtiliter ſibi & neceſſariè præſidium huius ſanctificationis adſumunt: illi, vt quæ nondum habent, accipiant: iſti, vt accepta cuſtodiant. Dicente nanq; Apoſtolo: Qui ſtat, videat ne cadat: *1.Cor.19.* nemo eſt tanta firmitate ſuffultus, vt de ſtabilitate ſua debeat eſſe ſecurus. Vtamur igitur (dilectiſsimi) ſalubertimi temporis venerabilibus inſtitutis, & ſolicitiore cura cordis noſtri piacula tergamus. Quantumlibet enim caſtè & ſobriè mortalis hæc vita ducatur, quodam tamen puluere terrenæ conuerſationis adſpergitur, & nitor mentium ad Dei imaginem conditarum non ita à fumo [illegible]us vanitatis alienus eſt, vt nulla poſsit ſorde fuſcari, & non ſemper indigeat expoliri. Quod ſi etiam cautiſsimis neceſſarium eſt, quanto illis ampliùs eſt expetendum, qui tota ferè anni ſpatia *Hebr.4.* aut ſecuriùs, aut fortè negligentiùs tranſierunt? Quos charitate debita commonemus, vt non ideo ſibimet blandiantur, quia nobis conſcientiæ ſingulorum patere non poſſunt, cum oculos Dei ſimul vniuerſa cernentes, non abdita locorum, non parietum ſepta ſecludant: nec ſolum ei acta & cogitata, verùm & agenda & cogitanda

tanda ſint cognita. Iſta ergo ſcientia ſummi iudicis, iſte eſt tremendus aſpectus, cui
peruium eſt omne ſolidum, & apertu[m] omne ſecretum: cui obſcura clarent, muta
reſpondent, ſilentium confitetur, & ſine voce mens loquitur. Nemo patientiam bo *Rom. 2.*
nitatis Dei de peccatorum ſuorum impunitate contemnat, nec ideo illum æſtimet
non offenſum, quia necdum eſt expertus iratum. Non ſunt longæ vitæ mortalis in-
duciæ, nec diurna eſt licentia inſipientium voloptatum in æternarum dolorem trā-
ſitura pœnarum, ſi dum iuſtitiæ ſententia ſuſpenditur, pœnitentiæ medicina non
quæritur. Confugiamus igitur ad præſentem vbique miſericordiam Dei, & vt ſan-
ctum paſcha Domini digna obſeruantia celebretur, cunctorum ſe fidelium corda
ſanctificent. Miteſcat ſæuitia, manſueſcat iracundia, remitant ſibi omnes culpas in-
uicem ſuas, nec exactor ſit vindictæ, qui petitor eſt veniæ. Dicentes enim: Dimitte *Matt. 6.*
nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitorihus noſtris, duriſsimis nos vin-
culis illigamus, niſi quod profitemur impleamus. Vnde etſi orationis huius ſacratiſ-
ſimum pactum non tota ſui conditione ſeruatum eſt, nunc ſaltem conſcientiam ſu-
am vnuſquiſq; co gnoſcat, & alienis ignoſcendo delictis, abolitionem ſuorum obti-
neat peccatorum. Dicente nanque Domino, Si dimiſeritis hominibus peccata eo- *Matt. 18.*
rum, dimittet & vobis pater veſter, qui in cœlis eſt, delicta veſtra: non longè eſt ab *Matt. 6.*
vnoquoque quod poſcit, cùm de henignitate ſupplicis ſententia pendeat iudican- *Luc. 6.*
tis. Qui humanarum precum miſericors & iuſtus auditor, æquitati ſuæ de noſtra le-
nitate præſcripſit, vt non haberet in eos ius ſeueritatis, quos non inueniſſet cupidos
vltionis. Clementes autem & mites animos etiam largitas decet. Nihil eſt enim di- *Miſericor-*
gnius, quàm vt homo ſit ſui authoris imitator, & ſecundum modum propriæ ſacul- *diæ opera*
tatis, diuini ſit operis executor. Nam cum aluntur eſurientes, veſtiuntur nudi, fouē- *exercēda.*
tur infirmi, nónne auxilium Dei manus explet miniſtri, & benignitas ſerui munus
eſt Domini? Qui cùm ad effectus miſericordiæ ſuę adiutore non egeat, ita ſuam om-
nipotentiam temperauit, vt & laboribus hominum per homines ſuhueniret, & me-
ritò Deo gratiæ referentur de pietatis officijs, cuius opera viderentur in famulis.
Propter quod ipſe Dominus diſcipulis ait: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt
videant opera veſtra bona, & magnificent patrem veſtrum, qui eſt in cœlis: Qui cum *Matt. 5.*
eodem patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſextus de Quadrageſima.

Quòd ieiunio corporis & animæ adiungenda ſunt opera miſericordiæ, quæ magis ex animi affectione, quàm donorum magnitudine penſantur.

SEmper quidem (dilectiſsimi) miſericordia Domini plena eſt terra, *Pſal. 32.*
& vnicuique fidelium ad colendum Deum ipſa rerum natura do-
ctrina eſt, dum cœlum & terra, mare & omnia quæ in eis ſunt, bo-
nitatem & omnipotentiam ſui proteſtantur authoris, & famulan-
tium elementorū mirabilis pulchritudo iuſtā ah intellectuali crea-
tura gratiarū exigit actionē. Sed cùm ad iſtos dies recurritur, quos *In Quadra*
ſpecialiùs reparationis humanæ ſacramenta ſignarunt, & qui vicino ordine atque *geſima ſan*
contiguo feſtum paſchale præcedunt, diligentiùs nobis præparatio religioſæ puri- *ctiùs viuē-*
ficationis indicitur. Quamuis enim in quolibet tempore innocens vita ſit multorū, *dum.*
& plurimos Deo bonorum actuum conſuetudo commendet, non adeò tamen de
conſcientiæ integritate fidendum eſt, vt humanam fragilitatem inter ſcandala ten-
tationesque degentem, nihil potuiſſe arbitremur, quod læderet eam, incidere, cùm
propheta excellentiſsimus dicat. Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor? aut mun-
dum ſe eſſe à peccato? Et iterum: Ab occultis meis munda me Domine, & ab alie- *Prou. 20.*
nis parce ſeruo tuo. Si autem, quod experimentis probatur, talis conditio eſt *Pſal. 18.*

eorum qui concupiſcentijs renituntur, qui iracundiæ motibus reluctantur, & ipſarum quoque cogitationum arcana caſtigant, vt & nūquam poſsint in cordibus ſuis non inuenire, quod reprobent, & ſæpè aut fallantur occultis, aut decipiantur alienis, quæ in alijs vitia, quę ægritudines quantaq; ſint vulnera, quibus auſterior ſit adhibenda medicina, vt illius ſacramenti, per quod ſoluuntur opera diaboli, non inueniantur alieni? Paſchalis quippe feſtiuitatis hoc proprium eſt, vt tota Eccleſia remiſsione gaudeat peccatorum, quæ non in eis tantum fiat, qui ſacro baptiſmate renaſcantur, ſed etiam in eis, qui dudum in adoptiuorū ſorte numerantur. Quamuis enim principaliter nouos homines faciat regenerationis ablutio, quia tamē ſemper neceſſaria eſt omnibus contra rubiginem mortalitatis quotidiana renouatio, & inter profectuum gradus nullus eſt, qui nō ſemper melior eſſe debeat, generaliter adnitendum eſt, vt in die redemptionis nemo inueniatur in vitijs vetuſtatis. Quod ergo (dilectiſsimi) in omni tempore vnumquenque conuenit facere Chriſtianum, id nūc ſolicitiùs eſt & deuotiùs exequēdum, vt apoſtolica inſtitutio quadraginta dierum ieiunijs impleatur, non ciborum parcitate tantummodò, ſed priuatione maximè vitiorum. Nam cùm ad hoc caſtigatio iſta ſumatur, vt carnalium deſideriorū fomites ſubtrahantur, nullum magis ſectandum eſt continentiæ genus, quàm vt ſemper ſimus ab iniuſta voluntate ſobrij, & ab inhoneſta actione ieiuni. Quæ deuotio non omittit ægros, non ſecernit inualidos, quia & in languido atq; inutili corpore poteſt animi integritas reperiri, ſi vbi fuit ſedes prauitatis, ibi confirmentur fundamenta virtutis. Et ideo infirmæ carnis iſta ſufficit ægritudo, quæ ſæpè menſuram voluntariæ afflictionis excedit tantùm, vt mens officij ſui impleat partes, & quæ corporea epulatione non vtitur, nulla iniquitate paſcatur. Rationabilibus autem ſanctiſq; ieiunijs nulla vtiliùs, quàm eleemoſynarum opera copulantur, quæ vno miſericordiæ nomine multas laudabiles pietatis continent actiones, vt omnium fidelium pares animi eſſe poſsint etiam inter impares facultates. Dilectio enim quæ ſimul Deo hominiq; debetur, nullis vnquam impeditur obſtaculis, vt non ei ſemper bene velle ſit liberum. Dicentibus quippe angelis: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, non ſolùm virtute beneuolentiæ, ſed etiam pacis bono beatus efficitur, quicunque alijs quacunque miſeria laborantibus charitate compatitur. Latiſsima enim ſunt opera pietatis, quæ ipſa ſui varietate id veris conferūt Chriſtianis, vt in diſtributione eleemoſynarum non ſolùm diuites & abundantes, ſed etiam mediocres & pauperes, ſuas habeant portiones: & qui largitatis ſunt viribus inæquales, mentis tamen affectione ſint ſimiles. Nam cùm ſub oculis Domini multi in gazophylacio ex opulentia ſua multa conferrent, vidua quædam duos intulit nummos, & talis Ieſu Chriſti teſtimonio meruit coronari, vt in tam paruo muneris modo, omnium fuerit collationi condigna præferri: quia inter magna eorum dona, quibus multa reſidebant, illius quod fuit exiguum, fuit totum. Si verò aliquis tantæ paupertatis coarctatur anguſtijs, vt nec ad duo æra inopi impartienda ſufficiat, habet in præceptis Domini, vnde impleat bonæ voluntatis officium. Siquidem qui ſitienti pauperi calicem aquæ frigidæ miniſtrarit, mercedem eſt ſui operis adepturus, tanta ſeruis ſuis Domino ad obtinendum regnum ſuum præparante compendia, vt etiam præbitio aquæ, cuius vſus gratuitus atque communis eſt, præmio non careret. Quod ne vlla includeret difficultas, de aqua frigida forma eſt, propoſita pietatis, ne putaret ſe mercede cariturum, cui de calefactione potus lignorum impendiū defuiſſet. De quo tamē calice fruſtrà nō admonet Dominus, vt in nomine ipſius præbeatur: quia hæc, quę per ſe ſunt vilia, fides efficit precioſa: & quæ ab infidelibus miniſtrātur, etſi fuerint ſumptu magna, omni tamē iuſtificatione ſunt vacua. Celebratura igitur paſcha Domini (dilectiſsimi) ita vos ſanctis exercete ieiunijs, vt ab omnibus perturbationibus liberi ad feſta ſacratiſsima veniatis. Superbiæ ſpiritus, de quo ſunt omnia orta peccata, humilitatis amore pellatur: & qui elatione tumerant, māſuetudine mitigētur. Quorū verò animos aliqua exaſperauit offenſio, recōciliatione ſibi-

Quadrageſima ab Apoſtolis inſtituta.

Ieiunio opera miſericordiæ iungenda.

Luc. 2.

Luc. 21.

Matt. 10.

Paſcha celebraturis vitia profliganda.

ſibimet in vnitatem ſtudeant reditæ concordiæ. Nemini malum pro malo redden- *Rom.12.*
tes,& donantes inuicem vobis, ſicut Chriſtus donauit vobis, humanas inimicitias
pace delete,& ſi qui de ſubditis veſtris aut clauſtra cuſtodiæ aut vincula meruerunt,
miſericorditer relaxentur: vt qui quotidianæ indulgentiæ remedijs indigemus,non
difficulter peccatis ignoſcamus alienis. Dicentes enim ad patrem Dominum no-
ſtrum: Dimitte nobis debita noſtra,ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris,cer *Matt.6.*
tiſsimum eſt,quòd cùm aliorum delictis veniam tribuimus,nobis diuinam clemen-
tiam præparamus,per Chriſtum Dominum noſtrum,Amen.

Sermo ſeptimus de Quadrageſima.

De via Domini paranda,deq; fide, charitate & miſericordia.

VIrtus (dilectiſsimi) & ſapientia fidei Chriſtianæ,amor Dei eſt & *Virtus fidei Chriſtianæ, charitas.*
amor proximi: nec vllo caret pietatis officio,cui ſtudium eſt colere
Deum,& iuuare conſeruum. Harum autem affectionum duplex
vnitas omni quidem eſt tempore exercenda, & proficienter augē-
da,ſed nunc incr mētis amplioribus dilatāda, & quadraginta die-
rum ieiunium,quod feſti paſchalis eſt præuium, interiorem cordis
auditum illius vocis inſtar moueat,qua verbis Eſaiæ prophetæ Ioannes Baptiſta di- *Eſai.40.*
cebat: Parate viam Domini,rectas facite ſemitas eius: Siue enim illam partem populi *Matt.3.*
cogitemus, quæ dudum certamina Euangelici agonis ingreſſa, per ſpiritalis ſtudij
curſum indeſinenter tendit ad palmam: ſiuæ illam,quæ letalium conſcia peccàtorū,
per reconciliationis auxilium feſtinat ad veniam: ſiue illam,quæ ſancti ſpiritus rege-
neranda baptiſmate, vetuſtate Adam exui, & Chriſti cupit nouitate veſtiri, apte &
vtiliter omnibus dicitur: Parate viam Domini,rectas facite ſemitas eius. Quæ autem
viæ Domini, quæúe ſint ſemitæ, eiuſdem prædicatoris cohortatione diſcamus, qui
diuinæ gratiæ opera & dona promittens,futurarum commutationum reſerabat ef-
fectus,addens ſententiam prophetici ſermonis,& dicens: Omnis vallis implebitur, *Eſai.40.*
& omnis collis & mons humiliabitur: & erunt praua in directa,& aſpera in vias pla-
nas. Vallis itaque manſuetudinem humilium,mons & collis elationem indicat ſu- *Luc.14.*
perborum. Sed quia,ſicut veritas dicit,qui ſe humiliat exaltabitur: & qui ſe exaltat, *& 18.*
humiliabitur, meritò & vallibus adimpletio,& montibus eſt annunciata depreſsio,
vt & plana nihil offenſionis,& directa nihil habeant prauitatis. Quamuis enim an- *Matt.7.*
guſta & ardua ſit via, quæ ducit ad vitam, non tamen difficulter incedit, quem ve-
ritas confirmat,& pietas: nec caret delectatione gradiendi, cuius iter efficit virtutū
petra ſolidum,non vitiorum arena ſucciduum. Verùm vt pleniùs nouerimus, per
cuiuſmodi vias nobis ſit ad promiſſa Dei tendendū,audiamus Dauid prophetā quid
doceat: Vniuerſæ viæ Domini,miſericordia & veritas. Forma igitur conuerſationis *Pſal.24.*
fidelium ab exemplo venit operum diuinorum,& meritò Deus imitationem ſui ab *Forma viuendi vnde petenda fidelibus.*
eis exigit,quos ad imaginem & ſimilitudinem ſuam fecit. Cuius vtiq; gloriæ digni-
tate nō aliter potiemur,quàm ſi in nobis miſericordia inueniatur & veritas. Per quæ
enim ad ſaluandos ſaluator aduenit,per hæc ad ſaluantem debent properare ſalua-
ti,vt & nos miſericordia Dei miſericordes, & veritas faciat eſſe veraces. Sicut itaque
per viam veritatis mens iuſta,ita per viam miſericordiæ ambulat mens benigna. Nec
tamen vnquam itinera iſta diuerſa ſunt,quaſi horum bonorum ſingula diuerſis tra-
mitibus expetantur,& aliud ſit miſericordia creſcere,& aliud veritate proficere. Nō
eſt miſericors veritatis alienus: nec iuſtitiæ capax eſt veritatis extraneus: nec vtraque
virtute vtitur,qui non vtraq; ditatur. Charitas robur fidei,fides fortitudo eſt chari-
tatis. Et tunc verum nomen ac verus eſt fructus ambarū,cùm inſolubilis vtriuſque
manet

Hæc de fide viua accipiẽda ſunt. *Galat. 5.* *Fides quæ per dilectionem operatur, viuificat.* *Hebr 11.* *Matt. 22.*

manet connexio. Vbi enim non ſimul fuerint, ſimul deſunt: quia inuicem ſibi & iuuamen & lumen ſunt, donec deſiderium crudelitatis impleat remuneratio viſionis: & incommutabiliter videatur, & ametur, quod nunc & ſine fide non diligitur, & ſine dilectione non creditur. Quia ergo, ſicut Apoſtolus ait, in Chriſto Ieſu nec circunciſio aliquid valet, neque præputium, ſed fides, quæ per dilectionem operatur: ſimul atq; coniunctim & charitati ſtudeamus & fidei. Hic eſt enim quidam efficaciſsimus geminarum alarum volatus, quo ad promerendum & videndum Deum puritas mentis attollitur, ne onere curarum carnalium deprimatur. Nam qui ait: Impoſsibile eſt placere ſine fide Deo, idem ait: Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil ſum. Vnde ſacramentorũ paſchalium diuina myſteria digno ſuſcipiãtur officio, & duo hæc, in quibus omnium præceptorum doctrina concurrit, ſtudioſiùs appetantur: quibus ſinguli quiq; fideliũ, & ſacrificium Deo efficiantur, & templum. Inſtet fides ſperare, quod credit: inſtet charitas propitiare, quod diligit, vtrumq; amantis, vtrunq; credentis eſt. Et cui intelligentiæ conceſsione ſubijcimur, eidem pietatis imitatione iungamur. Vox Dei eſt: Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum. Et vox Domini eſt: Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt. Ac ne dubitemus Deo tribui, quod impenditur indigenti, diſpenſatores eleemoſynarum quæ commercia ineant, audiamus, Domino dicente, quæ futura ſit iudicij ſui forma, cùm dicet ad dexteram collocandis: Venite benedicti patris mei, poſsidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare. Sitiui, & dediſtis mihi bibere. Peregrinus eram, & collegiſtis me. Nudus eram, & cooperuiſtis me. Infirmus, & viſitaſtis me. In cercere eram, & veniſtis ad me. Quærentibus autem iuſtis, quando & qualiter potuerint iſta deprehendere, reſpondens rex dicet illis: Amen amen dico vobis, quamdiu feciſtis vni ex minimis fratribus meis, mihi feciſtis. Quid hoc opere fructuoſius? quid hac humanitate felicius? quæ vtique laude ſua fraudanda non eſſet, ſi propter ipſam naturæ communionem iuuando homini ab homine præberetur: ſed quia quod non ex fidei procedit fonte, ad præmia æterna non peruenit, alia eſt conditio operum cœleſtium, alia terrenorum. Mundana beneuolentia in ijs, quos adiuuat, habet finem: Chriſtiana pietas in ſuum tranſit authorem, dum in ipſum dicamur benigni, quem in nobis fatemur operari, dicente Domino: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & magnificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Gaude igitur mens fidelium, & gloriam tuam in eius gloria, qui in te operatur, agnoſcẽs, de ipſa paſchali feſtiuitate ferueſce. Debiti enim tui eſt, vt ei qui pro omnibus paſſus eſt, paratus ſis compati. Quoniam pia vita ſanctorum nunquam aliena eſt crucis Chriſti, dum continentiæ clauis deſideria carnis cõfigit, & corporeas cupiditates virtute ſpiritus in ſe habitantis interficit. Difficile eſt quenquam in ſe non habere, quod perimat. Extinguenda eſt iracundia, mortificanda ſuperbia, deſtruenda luxuria. Radix quoq; auaritiæ altiùs perſequenda, vt omniũ malorum germen excidi valeat, ſi eorum potuerit fomes euelli. Cùm autem hac indulgentia indeſinẽter ſit animus excolendus, & vtendum ita ſit corpore, vt rectori ſuo neceſſarium præbeat natura inferior famulatum, nunc maximè frenis continentiæ caro moderanda eſt, & quicquid ſublimibus deſiderijs obuiat amputandum. Dum enim congruis purificationibus ad celebrandum paſcha Domini vtraq; ſubſtantia præparatur, profutura omni tempore conſuetudo nutritur. Seuera in ſubditos imperia detumeſcant, ceſſet vindicta peccati, & rei criminum ad hos dies perueniſſe ſe gaudeant, in quibus à ſanctis pijsq; principibus etiam publicarum auſteritas remittitur vltionum. Aboleantur odia, deficiant ſimultates, pacis & beneuolentiæ multiplicentur affectus, & qui potuit malitia pollui, ſtudeat benignitate purgari. Quoniam iudicium Dei, ſicut immitibus vehemens, ita erit miſericordibus clemens: & detruſis in ignem gehennæ propter inhumanitatem ſiniſtris, dexteros eleemoſynarum pietate laudatos, æterna cœleſtis regni beatitudo ſuſcipiet, per Dominum noſtrum

Leuit. 19. & 20. *Luc. 7.* *Matth. 25.* *Matt. 5.* *Deus in nobis efficit bona opera.* *Quibus ſtudijs vacandum in Quadrageſima.*

noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo octauus de Quadrageſima.

De vera vtriuſque naturæ in Chriſto ſubſtantia & quibus argumentis vtranque naturam probauerit, ac de hæreticis vitandis.

DEuotionis quidem veſtræ (dilectiſsimi) nouimus hunc eſſe feruorem, vt ieiunijs, quæ Domini paſcha præcurrunt, multi noſtro præueniatis hortatus. Sed quia vtilitas abſtinentiæ non ſolùm carnis caſtigationi, verùm etiam mentis neceſſaria eſt puritati, obſeruantiam veſtram ſic cupimus eſſe perſectam, vt ſicut deſiderij carnis reſcinditis voluptates, ita ab animi ſenſibus excludatis errores. Nam *Errores cauendi.*
paſchali feſto, in quod omnia religionis noſtræ ſacramenta concurrunt, is vera & rationabili purificatione ſe præparat, cuius cor nulla infidelitate polluitur. Dicente *Rom. 14.*
enim Apoſtolo: Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt: inutilia erunt & vana eorum ieiunia, quos illuſionibus ſuis decipit mendacij pater, & vera Chriſti caro non paſcit. Sicut ergo diuinis mandatis ſanæq; doctrinæ toto corde famulandum *Ioan. 8.*
eſt: ita omni prudentia ab impijs eſt ſenſibus abſtinendum. Tunc enim mens ſan- *Ieiuniũ ſpiritale quid ſit.*
ctum agit atque ſpiritale ieiunium, cùm erroris cibos, atque venena abijcit falſitatis, quæ doloſus ac verſutus inimicus nunc inſidioſiùs ingerit, quando ipſo venerãdæ feſtiuitatis recurſu omnis Eccleſia ad intelligenda ſalutis ſuæ myſteria generaliter commouetur. Is enim reſurrectionis Chriſti verus confeſſor & cultor eſt, qui & de paſsione eius non confunditur, & de corporea natiuitate non fallitur. Nam quidam erubeſcentes Euangelium crucis Chriſti, vt audentiùs euacuarent ſuſceptum pro mundi redemptione ſupplicium, ipſam veræ carnis in Deo negauere naturam, non intelligentes impaſsibilem Dei verbi atq; incommutabilem deitatem, ita inclinatam ad humanam naturam & ad eius ſalutem, vt & potenter propria non amitteret, & miſericorditer noſtra ſuſciperet. Duplicis itaq; in Chriſto formæ vna perſona *In Chriſto gemina natura, ſed vna perſona.*
eſt, & filius Dei idemq; filius hominis vnus eſt Dominus, conditionem ſeruilem cõſilio pietatis recipiens, nec legem neceſsitatis incurrens: quia poteſtate factus eſt humilis, poteſtate paſsibilis, vt ad deſtruendum peccati mortiſq; dominatum & pœnæ capax eſſet ſubſtantia infirmitatis, & nihil gloriæ ſuæ perderet natura virtutis. Cùm itaq; (dilectiſsimi) legentes vel audientes Euangelium, quædam in Domino noſtro Ieſu Chriſto cognoſcitis ſubiecta iniurijs, quædam illuſtria miraculis, ita vt in eodẽ nunc humana appareant, nunc diuina reſplendeant, nolite quicquã horum adſcribere falſitati, tanquam in Chriſto aut ſola ſit humanitas aut ſola diuinitas, ſed vtrũque fideliter credite, vtrunque humiliter adorate, vt in vnitate verbi & carnis non ſit vlla diuiſio. Nec quia manifeſta fuerunt in Ieſu ſigna diuina, falſa videantur documenta corporea. Vera & copioſa ſunt in Chriſto vtriuſq; teſtimonia naturæ, ad hoc ex diuini conſilij altitudine concurrentia, vt verbo inuiolabili non ſeparato à carne paſsibili, particeps per omnia intelligatur, & deitas carnis, & caro deitatis. Mens igitur Chriſtiana, fugax mendacij, diſcipula veritatis, vtere fidenter Euangelica hiſtoria, & quæ fideliter & viſibiliter ſunt geſta per Dominum, tãquam ipſa aggregata cum apoſtolis, tunc ſpiritali intellectu, nunc corporeo diſcerne conſpectu. Da homini, quod de muliere puer naſcitur: da Deo, quòd nec conceptu læditur virginitas materna nec partu. Formam ſerui obuolutam pannis, iacentem in præſepio cognoſce: ſed annunciatam ab angelis, declaratam ab elementis, adoratam à Magis, formam Domini confitere. Humanum intellige, quòd non declinauit nuptiale conuiuium: diuinum approba, quòd aquam conuertit in vinum. *Ioan. 2.*

Noſtra

Ioan. 11. Noſtra tibi innoteſcat affectio, cùm mortuo amico fletus impenditur: diuina potentia ſentiatur, *Ioan. 9.* cum idem poſt quadriduanam iam fœtidus ſepulturam, ſolo vocis imperio viuificatus erigitur. Lutum de ſputo & terra fieri, corporei fuit operis, ſed illinc ſuperlitos cæci oculos illuminari, non dubiũ eſt illius fuiſſe virtutis, quæ quod *Marc. 4* principijs naturæ non dederat, ad manifeſtationem ſuæ gloriæ reſeruauit. Veri eſt hominis fatigationem corpoream ſomni reuelare quiete, ſed veri Dei eſt, vim ſæui- *Ioan. 6.* entium procellarum præcepti increpatione compeſcere. Cibos eſurientibus apponere, humanæ benignitatis eſt, & ſocialis eſt animi: ſed quinque panibus & duobus piſcibus quinque millia virorum, exceptis mulieribus & paruulis, ſatiare, quis negare audeat opus eſſe deitatis? Quæ operantibus ſecum veræ carnis officijs, & ſe homini & hominem ſibi ineſſe monſtrabat, quia non aliter in humana natura ſanari poterant originalis vulnera vetuſtatis, niſi de vtero virginis carnem ſibi adſumente Dei verbo, in vna eademq́; perſona ſimul & caro naſceretur & verbum. Hanc, (dilectiſſimi) incarnationis dominicæ fidem, per quam tota Eccleſia corpus eſt Chriſti, inconcuſſo corde ſeruantes, ab omnibus hæreticorum ieiunante mendacijs, & ita vobis miſericordiæ opera credite profutura, ita fructuoſè habenda continentiæ puritatem, ſi mentes veſtræ nulla prauarum opinionum contaminatione ſorduerint. Abijcite exoſa Domino mundanæ argumenta ſcientiæ, per quam nemo ad cognitionem veritatis potuit peruenire, & hoc fixũ habete in animo, quod dicitis in ſym- *Ioan. 1.* bolo. Credite conſempiternum patri filium Dei, per quem facta ſunt omnia, & ſine quo factum eſt nihil, ſecundum carnem quoq; in fine temporum generatum. Credite hunc corporaliter crucifixum, mortuum, ſuſcitatum, & ſuper altitudines cœleſtium dominationum eleuatum, in patris dextera conſtitutum, ad iudicandum viuos & mortuos in eadem carne, qua aſcendit, venturum. Hoc enim vniuerſis fideli- *Coloſ. 3.* bus Apoſtolus prædicat, dicens: Si conſurrexiſtis cũ Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite, vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens: quæ ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Cum enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Habentes ergo (dilectiſsimi) tantæ promiſsionis fiduciam, eſtote non ſolùm ſpe ſed etiã *In Quadrageſima maior danda opera pietati.* conuerſatione cœleſtes. Et quamuis omni tempore ſtudendum ſit ſanctificationi mentis & corporis, nunc tamen in iſtis quadraginta dierum ieiunijs ſolicitioribus vos pietetis operibus expolite, non ſolùm in diſtribuendis eleemoſynis, quæ magnũ habent emendationis effectum, ſed etiam in remittendis offenſionibus & peccatorum reatibus relaxandis, vt conditio, quam inter ſe & hominẽ Deus poſuit, non re- *Matt. 6.* ſiſtat orantibus. Dicentes enim ſecundum doctrinam Domini: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: debemus toto corde implere quod dicimus. Tunc enim fiet, quod in ſequentibus poſtulamus, vt & in tentationes non inducamur, & à malis omnibus liberemur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ſaluatorem, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo nonus de Quadrageſima.

De perſecutione & cruce Chriſti ferenda, atq; de impietate Manichæi & Apollinaris.

IN omnibus (dilectiſsimi) ſolennitatibus Chriſtianis non ignoramus paſchale ſacramentum eſſe præcipuum, cui condignè & congruè ſuſcipiendo totius quidem nos temporis inſtituta rẽformant, ſed deuotionem noſtram præſentes vel maximè dies exigunt, quos illi ſublimiſsimo diuinæ miſericordiæ ſacramento ſcimus eſſe contiguos. In quibus meritò à ſanctis apoſtolis per doctrinam ſpiritus

ſancti maiora ſunt ordinata ieiunia,vt per commune conſortium crucis Chriſti eti- *Quadrage-*
am nos aliquid in eo,quod propter nos geſſit,ageremus,ſicut Apoſtolus ait:Si com- *ſima ab A-*
patimur,& conglorificabimur.Certa atque ſecura eſt expectatio promiſſæ beatitu- *poſtolis in-*
dinis,vbi eſt participatio dominicæ paſsionis.Nemo eſt (dilectiſsimi) cui per condi- *ſtituta.*
tionem temporis ſocietas huius gloriæ denegetur, tanquam tranquillitas pacis va-
cua ſit occaſione virtutis.Apoſtolus enim prædicat,dicens:Oẽs qui volunt in Chri *Rom. 8.*
ſto piè viuere,perſecutionem patientur,& ideo nunquàm deeſt tribulatio perſecu- *2. Tim. 3.*
tionis,ſi nunquàm deſit obſeruãtia pietatis.Dominus enim in exhortationibus ſuis
dicit:Qui non accipit crucem ſuam: & ſequitur me,non eſt me dignus.Nec dubita- *Matt. 10.*
re debemus hanc vocem non ſolùm ad diſcipulos Chriſti,ſed ad cunctos fideles to-
tamq; Eccleſiam pertinere,quæ ſalutare ſuum in his qui aderãt vniuerſaliter audie-
bat.Sicut ergo totius eſt corporis piè viuere:ita totius eſt temporis crucem ferre,quę
meritò ferri vnicuiq; ſuadetur,quia proprijs modis atque menſuris ab vnoquoq; to
leratur.Vnum nomen eſt perſecutionis,ſed non vna cauſa eſt certaminis:& plus ple *Perſecutio*
runq; periculi eſt in inſidiatore occulto,quàm in hoſte manifeſto.B.Iob alternanti- *piorũ mul-*
bus bonis ac malis mundi huius eruditus piè veraciterq; dicebat: Nónne tentatio eſt *tiplex.*
vita hominis ſuper terram?Quoniã non ſolis doloribus corporis atq; ſupplicijs ani- *Iob 9.*
ma fidelis impetitur,verumetiam ſalua incolumitate membrorũ,graui morbo vrge
tur,ſi carnis voluptate mollitur.Sed cum caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiri- *Galat. 5.*
tus autem aduerſus carnem, præſidio crucis Chriſti mens rationalis inſtruitur, nec
cupiditatibus noxijs illecta conſentit, quoniam continentiæ clauis & Dei timore
transfigitur.In bono ergo propoſito conſtitutis,inimicitiæ diſsimilium diabolo in- *Mali cur*
ſtigante non deſunt,& facilè in odia prorumpunt,quorum improbi mores deſtabi- *oderint bo-*
liores fiunt comparatione rectorum.Iniquitas cum iuſtitia non habet pacem, tẽpe- *nos.*
rantiam odit ebrietas,falſitati nulla eſt cum veritate concordia, non amat ſuperbia
manſuetudinem,petulantia verecundiam,auaritia largitatem: & tam pertinaces ha
bet diuerſitas iſta conflictus, vt etiamſi exterius conquieſcat, ipſa tamen piorũ cor-
dium penetralia inquietare non deſinat,vt verum ſit,quòd qui voluerint in Chriſto
piè viuere, perſequutionem patientur: & verum ſit, quòd omnis hæc vita tentatio
eſt.Ipſis experimentis ſuis vnuſquiſq; fidelis edoctus Chriſti cruce armetur,vt Chri *Pijs quare*
ſto dignus habeatur.Per iſtum verò agonem (dilectiſsimi) ad præmia æterna tendẽ- *maxime in-*
tibus in eo maximè diaboli inſidiatur aſtutia,vt quorum peruertere nõ poteſt pro- *ſidietur*
bitatem,ſubruat fidem.In aliam enim transfertur viam quiſquis à confeſsione veri- *diabolus.*
tatis abducitur,totuſq; eius curſus abſceſsio eſt, & tanto erit morti vicinior, quan-
to fuerit à catholica fide longinquior.Quod etiam in diebus noſtris per ſuam pati-
untur incuriam,qui de ſpiritu olim deſtructi erroris olimq; damnati veterem inſa-
niam conceperunt, qui geminam in Chriſto audent negare naturam: aut non ſu-
ſcepta carnis ſcilicet veritate,aut in carnem deitate conuerſa,vt aut ſecundum Ma- *Manichæ-*
nichæum nulla eius ſit reſurrectio, cuius nulla eſt paſsio: aut ſecundum Apollina- *us.*
rem ipſa deitas verbi mutabilis,ipſa ſit facta paſsibilis. Hoc autem ſentire,hoc auri- *Appollina-*
bus Chriſtianæ plebis ingerere, quid aliud eſt, quàm ipſa religionis noſtræ funda- *ris.*
menta cõuellere?& quòd verus filius Dei,verus ſit filius hominis, denegare?In quo
ſolo eſt humani generis reſtitutio,teſtificata per legem, promiſſa per prophetas, &
omnibus veteris teſtamenti ſignificationibus nunciata,vt magnum illud & ſeculis
omnibus profuturum diuinæ miſericordiæ ſacramentum,quod ſæpe & diu fuerat
ſignatum,in præſtituto tempore non dubitaretur impletum.Vnde licet,ex quo ver
bum caro factum eſt, ita in Chriſto Dei atque hominis vna perſona ſit, vt in nullis *Ioan. 1.*
actionibus fiat naturę vtriuſque diuiſio,ſtudet tamen euangelica veritas ipſum,quẽ
Dei filium prædicat,ſæpiſsimè filium hominis confiteri,vt quamuis ea quæ diſſerũ-
tur,alia ſint humanitatis,alia deitatis,ſub nomine tamen filij hominis vtraque me-
morentur: ne fides Dominum Ieſum Chriſtum natum ex Maria virgine, Deum ſi-
mul atq; hominem creditura,cunctetur fateri,aut in Deo humanitatem,aut in ho-

mine

mine deitatem: vt & in verbo ſuſcepti hominis vera ſit humanitas, & in carne ſuſcipientis Dei vera maieſtas. Hæc (dilectiſsimi) per occaſionem feſti paſchalis, cui puritatem cordium præparare debemus, de incarnatione verbi perſtrinxiſſe ſufficiat: quoniam aliquoties hinc inſtructos vos eſſe meminiſtis. Nunc deuotionem veſtram de eo, quod tempus poſcit, admoneo, vt ſanctum ac ſalubre ieiunium operibus pietatis ornetis. Et quia pro indulgentia maximè laborandum eſt delictorum, indubitabilem vobis miſericordiam promittatis, ſi ipſi quoq; circa ſubditos veſtros omnẽ offenſam tranſtuleritis ad veniam. Placidos enim atq; concordes ad tantam feſtiuitatem decet Dei populos conuenire, vt ſeueritas vltionum, quæ nunc etiam in publicis iudicijs relaxatur, multo magis in Chriſtianorum cordibus mitigetur. Quia ad hoc potiùs intenta debet eſſe cura ſanctorum, ne vllus algeat, ne vllus eſuriat, ne quis inopia deficiat, ne quis mœrore tabeſcat, ne aliquem vincula adſtrictũ, ne aliquem habeat carcer incluſum. Quantælibet enim exiſtant cauſæ offenſionis, ab homine tamen in hominem non tam delicti magnitudo, quàm naturæ eſt cogitanda communio, vt de iudicio, quò alterum iudicat, miſericordiam Dei iudicantis obtineat. Beati enim miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Matt. 5.

Sermo decimus de Quadrageſima.

De laude charitatis, & de offenſis remittendis.

Solennitas paſchalis cæteris præſtãtior.

INter omnes (dilectiſsimi) dies, quos multis modis honorabiles habet Chriſtiana deuotio, nullus eſt excellentior feſtiuitate paſchali, per quam in Eccleſia Dei vniuerſarum ſolennitatum dignitas cõſecratur. Siquidem etiam ipſa Domini ex matre generatio huic fuit impenſa ſacramento, nec alia fuit Dei filio cauſa naſcendi, quam vt cruci poſſet affigi. In vtero enim virginis ſuſcepta eſt caro mortalis in carne mortali, completa eſt diſpoſitio paſsionis, effectumq; eſt ineffabili conſilio miſericordiæ Dei, vt eſſet nobis ſacrificiũ redemptionis, abolitio peccati, & ad æternam vitam initium reſurgendi. Conſiderantes autem, quid per crucẽ Domini adepta eſt vniuerſitas mundi, cognoſcimus ad celebrandum paſchæ diem, meritò nos quadraginta dierũ ieiunio præparari, vt digni poſsimus diuinis intereſſe myſterijs. Non enim ſummos tantum antiſtites, aut ſecũdi ordinis ſacerdotes, nec ſolos ſacramentorum miniſtros, ſed omne corpus Eccleſiæ, vniuerſumq; fidelium numerũ ab omnibus contaminationibus oportet eſſe purgatum, vt templũ Dei, cui fundamentũ eſt ipſe fundator, in omnibus lapidibus ſpecioſum, & in tota ſui parte ſit lucidũ. Nam ſi regum ædes & ſublimiorum prætoria poteſtatum, omni ornatu rationabiliter excoluntur, vt excellentiora ſint eorum domicilia, quorum ampliora ſunt merita: quantopere ædificandum, quãto eſt honore decorandum ipſius deitatis habitaculum? Quod licet inchoari & perfici ſine ſuo authore non poſsit, habet tamẽ ab ædificãte donatum, vt etiam labore proprio quærat augmentum. Viua enim rationabiliſq; materies ad extructionem templi iſtius adſumitur, & per ſpiritum gratiæ, vt voluntariè in vnam compagem congruat, incitatur: quæ ideò dilecta, ideo quæſita eſt, vt & ipſa ex nõ quærente quærens, & ex nõ diligente diligens ſit, dicente beato Ioanne apoſtolo. Nos ergo diligamus Deum, quia Deus prior dilexit nos. Quum igitur & omnes ſimul, & ſinguli quiq; fidelium, vnum idemq; Dei templum ſint, ſicut perfectum hoc in vniuerſis, ita perfectum debet eſſe in ſingulis: quia etſi nõ eadem eſt membrorũ omnium pulchritudo, nec in tanta varietate partium meritorũ poteſt eſſe parilitas, cõmunionem tamen obtinet decoris connexio charitatis. In ſancto enim amore conſortes, etiamſi non eiſdem vtuntur gratiæ beneficijs, gaudent tamen inuicem bonis ſuis, & non poteſt ab eis extraneum eſſe quod diligũt: quia in-

Quadrageſimæ ieiuniũ cur paſcha præcedat.

1. Ioan 4.

Charitas omnia facit communia.

cremento

cremento diteſcunt proprio,qui profectu lætantur alieno.In hac (dilectiſsimi) vni-
tate ſanctorum,vbi idem amatur,idem diligitur,idemq; ſentitur,nec ſuperbis locus
eſt, nec inuidis, nec auaris: & quicquid eſt illud, quo aut vanitas gloriatur,aut ira
ſæuit,aut luxuria laſciuit,non in Chriſti fœdere,ſed in diaboli parte cenſetur,lon-
geq; à ſedibus pietatis excluditur.Fremit itaque innocētiæ aduerſarius & pacis ini- *Ioan. 8.*
micus, & quia ipſe in veritate non ſtetit,totamq; naturæ ſuæ gloriam, dum ſuper-
bit,amiſit: dolet hominem miſericordia Dei reparari,& in ea bona quæ ipſe perdi-
dit,introduci.Nec mirum ſi peccati aurhor probitate rectè agentium cruciatur , &
eorum,quos deijcere non poteſt,ſtabilitate torquetur,quandoquidem etiam inter
homines reperiuntur, qui opera huius malignitatis imitentur. Multi enim,quod
dolendum eſt,profectibus vtuntur alienis,& qui ſe virtutibus vacuos deſpici noue-
runt,armantur in odium eorum,quorum non ſequuntur exemplum. Serui autem *Rom. 12.*
Dei & diſcipuli veritatis, etiam diſsimiles ſui diligunt, & bellum vitijs potiùs quàm
hominibus indicunt,nulli malum pro malo reddentes,ſed correctionem peccantiũ
ſemper optantes.Pulchrum enim valde eſt, & diuinæ beneuolentiæ comparandũ,
ſui quenque in altero meminiſſe,& amare propriam etiam in hoſte naturam.Siqui-
dem plurimos nouimus in optimos mores tranſijſſe de peſsimis,ex ebrioſis ſobrios,
ex crudelibus miſericordes,ex rapacibus largos,ex incontinentibus caſtos,ex fero-
cibus factos eſſe tranquillos. Dicente autem Domino: Non veni vocare iuſtos, ſed *Matt. 9.*
peccatores,nulli Chriſtiano quenquam odiſſe permittitur,quia nemo niſi in remiſ-
ſione peccatorum ſaluatur,& quos viles fecit carnalis ſapiētia, neſcimus quàm pre-
cioſos ſpiritalis ſit factura gratia.Sit ergo ſanctus Dei populus,ſit benignus:ſanctus,
vt declinet prohibita: benignus,vt faciat imperata. Quamuis enim magnum ſit ha- *Sine chari*
bere rectam fidem ſanamq; doctrinam,& multa laude digna ſit circuncíſio gulæ,le- *tate nihil*
nitas manſuetudinis,puritas caſtitatis,nudæ ſunt tamen omnes ſine charitate virtu- *proſunt*
tes,nec poteſt dici in qualibet morum excellentia fructuoſum, quod non dilectio- *virtutes*
nis partus ædiderit.Vnde in Ioannis Euangelio Dominus dicit,In hoc cognoſcent *cætera.*
omnes,quia mei diſcipuli eſtis,ſi dilectionem habueritis ad inuicem. Et in eiuſdem *Ioan. 13.*
Apoſtoli epiſtola legitur:Chariſsimi diligamus inuicem,quoniam charitas ex Deo *1. Ioan. 4.*
eſt,& omnis qui diligit,ex Deo natus eſt,& cognoſcit Deũ:& qui nō diligit, non no
uit Deum,quoniam Deus charitas eſt.Diſcutiant ergo ſe fidelium mentes, & inti-
mos ſui cordis affectus vera examinatione dijudicent,vt ſi repoſitum aliquid in cō-
ſcientijs ſuis fructibus charitatis inuenerint. Deum ſibi ineſſe non dubitent: & vt
magis magiſq; tanti hoſpitis ſint capaces, fiant perſeueranter in miſericordiæ ope-
ribus ampliores. Si enim dilectio Deus eſt, nullum debet habere terminum chari-
tas,quia nullo poteſt claudi fine diuinitas.Ad exercendum igitur (dilectiſsimi) cha
ritatis bonum quamuis omne tempus ſit congruum,præſentes tamen dies ſpeciali-
ùs cohortantur,vt qui paſcha Domini cupiunt cum animi & corporis ſanctificatio-
ne ſuſ[illegible]pere, hanc maximè gratiam conentur acquirere, qua[illegible] omnium contine-
tur ſumma virtutum, & multitudo tegitur peccatorum. E[illegible] celebraturi illud
eminens ſuper omnia ſacramentum, quo iniquitates noſtras Ieſu Chriſti ſanguis
aboleuit,miſericordiæ primitijs hoſtias præparemus,& quod nobis bonitas Dei cō-
tulit,nos quoq; eis,qui in nos peccauere,præſtemus. In obliuionem mittantur in-
iuriæ,ſu[illegible]plicium iam neſciant culpæ,& à vindictæ metu omnes ſubditorum abſol-
uantur o[illegible]nſæ.Neminem teneant clauſtra pœnalia,nec in cuſtodijs tenebroſis tri-
ſtes [illegible] mitus perſeuerent. Si quiſquam tales pro aliquo delicto obnoxios
tenet,pec[illegible]m ſe eſſe non dubitet,& vt indulgētiam ipſe accipiat, gaudeat ſe in-
ueniſſe,cu[illegible]at,vt quum ſecundum doctrinam Dei dicimus: Dimitte nobis de- *Matt. 6.*
bita noſtra,ſ[illegible]t & nos dimittimus debitoribus noſtris,non ambigamus per noſtræ
oration[illegible]m,diuinam nos obtinere clementiam.In pauperes quoq; & diuer-
ſis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur,vt gratiæ Deo multo-
rum voce referantur,& ieiunijs noſtris egentium refectio ſuffragetur. Nulla enim

Miſericor- deuotione fidelium magis Dominus delectatur, quàm iſta, quæ pauperibus eius im-
dia in pau penditur, & vbi curam miſericordiæ inuenit, ibi imaginem ſuæ pietatis agnoſcit. Nõ
peres quã timeatur in ijs expenſis defectio facultatum, quoniam ipſa benignitas, magna ſub-
grata Deo. ſtantia eſt, nec poteſt largitatis deeſſe materies, vbi Chriſtus & paſcit & paſcitur. In
omni hoc opere illa interuenit manus, quæ panem frangendo auget, erogando mul
tiplicat. Securus & hilaris ſit eleemoſynæ diſtributor, quia tunc maximum lucrum
2.Cor.9. habebit, quando ſibi minimum reſeruauerit, dicente beato apoſtolo Paulo: Qui au
tem adminiſtrat ſemen ſeminanti, & panem ad manducandum præſtabit, & multi-
plicabit ſemen veſtrum, & augebit incrementa frugum iuſtitiæ veſtræ in Chriſto Ie-
ſu Domino noſtro.

Sermo vndecimus de Quadrageſima.

De tentationibus vitæ humanæ & diabolica impugnatione ac remiſsione iniuriarum.

IN omnibus quidem (dilectiſsimi) diebus atque temporibus quædam nobis diuinæ bonitatis ſigna præfixa ſunt, & nulla pars anni à ſacris eſt aliena myſterijs, vt dum nobis vbique præſidia noſtræ ſalutis occurrunt, inuitantem nos ſemper miſericordiam Dei auidiùs expectemus. Sed quicquid illud eſt, quod in diuerſis gratiæ operibus & donis reparationi humanarum confertur animarum, totum id nobis nunc euidentiùs & copioſiùs præſentatur, quando non particulatim
Quadrage quædam agenda, ſed ſimul ſunt omnia celebranda. Appropinquante autem feſtiui-
ſimæ maxi tate paſchali, adeſt maximum ſacratiſsimumq; ieiunium, quod obſeruantiã ſui vni-
mum & ſa uerſis fidelibus ſine exceptione denunciat: quia nemo tam ſanctus eſt, vt nõn ſan-
cratiſsimũ ctior, nemo tam deuotus, vt non debeat eſſe deuotior. Quis enim in huius vitæ con-
ieiunium. ſtitutus incerto, aut immunis à tentatione, aut liber inueniatur à culpa? Quis eſt qui
nihil virtutis ſibi adijci, aut qui nihil vitij ſibi optet auferri? quum & aduerſa noce-
ant, & ſecunda corrumpant, nec minoris ſit periculi carere deſideratis, quàm abun-
dare conceſsis. Inſidiæ ſunt in diuitiarum amplitudine, inſidiæ in paupertatis angu-
ſtijs. Illæ eleuant ad ſuperbiam, hæ incitant ad querelam. Tentat ſanitas, tentat infir-
mitas, dum & illa materia eſt negligentiæ, & hæc cauſa triſtitiæ. Laqueus eſt in ſecu-
ritate, laqueus eſt in timore, nec intereſt vtrum animus, qui terreno tenetur affectu,
gaudijs occupetur, an curis, quum par morbus ſit, vel ſub vana delectatione lãgue-
re, vel ſub anxia ſolicitudine laborare. Impletur itaq; per omnia ſententia verita-
Matt.7. tis, qua dicimus anguſtam eſſe & arduam viam, quæ ducit ad vitam: & cum latitudo
itineris ad mortem trahentis multis frequentetur agminibus, in ſalutis ſemittis pau
corum intrantium ſunt rara veſtigia. Vnde autem populoſior eſt via læua quàm de-
xtera, niſi quia ad[illegible]dana gaudia & corporalia bona, multitudo procliuis eſt? Et
quamuis caducum incertumque ſit, quod cupitur, libentiùs tamen ſuſcipitur la-
bor pro deſiderio voluptatis, quàm pro amore virtutis. Ita cùm innumeri ſint, qui
viſibilia concupiſcant, vix inueniuntur, qui temporalibus æterna præponant. Et
1.Cor.4. ideo dicente beato apoſtolo Paulo: Quæ videntur temporalia ſunt, quæ autem nõ
videntur, æterna ſunt: latet quodammodò & in abſcondito eſt virtutum via, quo-
niam ſpe ſalui facti ſumus, & fides vera id ſuper omnia diligit, quod nullo ſenſu car-
Rom.8. nis attingit. Magni eſt ergo operis & laboris, mobilitatem cordis ab omnibus con-
**vanitatũ* tinere peccatis, & cum vndique innumeræ * voluptatum illecebræ blandiantur, ad
Eccle.13. nulla contagia vigorem animi relaxare. Quis picem tagit, & non inquinatur ab ea?
Quis non infirmatur in carne? Quis non ſordeſcit in puluere? Quis poſtremò eſt tã-
tæ puritatis, vt ijs non polluatur, ſine quibus vita non ducitur? Iubet enim per Apo-
1.Cor.7. ſtolum doctrina diuina, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, & qui
flent,

flent,tanquam non flentes,& qui gaudent,tãquam non gaudentes, & qui emunt, tanquam non poſsidentes,& qui vtuntur hoc mundo,tanquam non vtantur.Præterit enim figura mundi huius.Beata igitur mens,quæ peregrinationis ſuæ tempora,caſta ſobrietate trãſcurrit, & in ijs, per quæ neceſſe eſt eam ambulare,non remanet,vt hoſpita magis quàm domina terrenorum, nec affectibus ſit innixa humanis, nec promiſsionibus deſit diuinis. Hanc aũt fortitudinem (dilectiſsimi) nulli magis quàm præſentes & exigunt & conferunt dies,quibus dum obſeruãtia ſpiritalis impenditur,conſuetudo in qua perſeueretur acquiritur.Notũ enim vobis eſt hoc eſſe tempus,quo per totum mundum ſæuiente diabolo,acies debet Chriſtiana confligere,& ſi quos aut deſidia tepidos,aut ſolicitudo habuit occupatos, nunc oportet armis ſpiritalibus inſtrui,& cœleſti tuba ad ineundum certamen accendi:quoniam ille,cuius inuidia mors introiuit in orbẽ terrarũ,modò præcipuo liuore vritur,modò maximo dolore cruciatur. Videt enim de omniũ hominũ genere, in adoptionẽ filiorum Dei,nouos populos introduci, & per virgineam Eccleſiæ fœcunditatem, partus regenerationis augeri.Videt ſe dominationis ſuæ iure priuatum, à cordibus eorum,quos poſsidebat,expelli,eripi ſibi in vtroq; ſexu millia ſenũ, millia iuuenũ, millia paruulorum: nec obeſſe cuiquam vel proprium,vel originale peccatũ,vbi iuſtificatio non meritis retribuitur,ſed ſola gratiæ largitate donatur.Lapſos quoq; & inſidiarum ſuarum fraude deceptos,pœnitentiæ lachrymis ablui, & portas miſericordiæ apoſtolica claue reſerante,ad remedia reconciliationis admitti.Sentit igitur diem dominicæ paſsionis inſtare,& ſe illius crucis poteſtate conteri,quæ in Chriſto ab omni debito mortis alieno,redemptio fuit mundi,nõ pœna peccati. Vt itaq; malignitas frementis inimici nullos habeat ſui liuoris effectus,ad exequenda Domini mandata,diligentior eſt aſſumenda deuotio,vt tempus,in quo omnia diuinæ miſericordiæ ſacramenta concurrunt, cum præparatione & animorum ſuſcipiamus & corporum,implorantes regimen atque adiutorium Dei,vt ſine quo nihil poſſumus facere,per ipſum omnia valeamus implere.Ideo enim datur præceptum, vt præcipientis quæratur auxilium. Nec ſe quiſquam per occaſionẽ infirmitatis excuſet,quia qui præſtitit velle, donat & poſſe, dicente beato apoſtolo Iacobo: Si quis veſtrum indiget ſapientia,poſtulet à Deo,qui dat omnibus affluenter,& non improperat,& dabitur ei. Quis fidelium neſciat quibus virtutibus ſtudere, & quibus vitijs debeat repugnare?Quis conſcientiæ ſuæ aut tam gratioſus, aut tam imperitus eſt arbiter, qui ignoret quid à ſe auferri,aut quid in ſe oporteat augeri?Nemo quippe ita rationis eſt alienus,qui aut conuerſationis ſuæ non intelligat qualitatem, aut cordis ſui ſecreta non nouerit.Non ergo per omnia ſibi placeat,nec ſe ſecundum carnis oblectamenta dijudicet,ſed omnem conſuetudinem ſuam in diuinorum præceptorum lance conſtituat: vbi quum alia interducantur ne fiant,alia iubeantur vt fiant,iuſto ſe trutinabit examine,qui vitæ ſuæ mores ex vtriuſque ponderis comparatione penſauerit. Artifex enim miſericordia Dei,ſplendiſsimum in mandatis ſuis condidit ſpeculum,in quo homo ſuæ mentis faciem inſpicere,& quàm conformis imagini Dei, aut quàm diſsimilis eſſet,agnoſceret, præcipuè vt reiectis paulatim carnalibus curis & occupationibus inquietis,ſaltem in diebus redemptionis & reparationis noſtræ à terrenis nos ad cæleſtia cõferamus.Quia verò ſicut ſcriptum eſt, in multis offendimus omnes,miſericordiæ primus concipiatur affectus, & aliorum in nos delictorum fiat obliuio,vt illud pijſsimum pactũ,cui nos in dominica oratione deuinximus,nullo vindictæ amore violemus, dicentes: Dimitte nobis debita noſtra ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, non ſimus in remiſsione difficiles, quia ad nos recurrit ſiue cupiditas vltionis, ſiue indulgentia lenitatis. Magis optandum eſt homini, tentationum periculis ſemper expoſito, vt ſuas culpas habeat punitas, quàm vt plectat alienas.Quid autem conuenientius fidei Chriſtianæ,quàm vt non ſolùm in Eccleſia,ſed etiam in omnium domibus fiat remiſsio peccatorum? Deponantur minæ,vincula relaxentur,quibus ſe multo pernitioſiùs,qui ea non ſoluerit,

Beata mẽs quæ ſit.

Sapient. 2.

In baptiſmo gratis cõfertur iuſtificatio.

Lapſi per pœnitentiam inſtaurantur.

Iacob. 1.

Præcepta Dei ſpeculum humanæ mentis.

Iacob. 3.

religabit. Quod enim quiſque in alterum ſtatuit, hoc in ſemetipſo ſua lege diſcernit. *Matt. 5.* Beati verò miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus, qui in iudicijs ſuis & iuſtus eſt & benignus, ad hoc quo dam ſub aliorum eſſe poteſtate permittens, vt ſub æqua moderatione ſeruetur & vtilitas diſciplinæ, & manſuetudo clementiæ, & nemo audeat alterius delictis veniam denegare, quam pro ſuis optat accipere, dicente Domino: *Ibidem.* Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Deponantur omniũ diſcordiarum odiorumq; certamina, nec putet ſe quiſquam in paſchali feſto habiturũ eſſe conſortium, qui fraternam pacem redintegrare neglexerit. Apud ſummũ enim patrem, qui non fuerit in charitate fratrum, non habebitur in numero filiorum. In diſtributione quoq; eleemoſynarum & pauperum cura pingueſcant Chriſtiana ieiunia, & quod ſuis quiſq; delicijs ſubtrahit, debilibus impẽdat & egenis. Detur opera, vt omnes Deo vno ore benedicant, & qui aliquam dat portionẽ ſubſtantiæ ſuæ, intelligat ſe miniſtrum eſſe miſericordiæ diuinæ, qui partem pauperis in manu poſuit largientis, vt peccata quæ baptiſmi aquis aut pœnitentiæ lachrymis abluuntur, *Eccle. 3.* etiam eleemoſynis deleantur, dicente ſcriptura: Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna extinguit peccatum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo duodecimus de Quadrageſima.

De laude continentiæ, & quod patientia Dei non ſit abutendum.

APpropinquante (dilectiſsimi) ſolennitate paſchali, ſic eſt præcurrẽdi conſuetudo ieiunij, vt nos quadraginta dierum numerus ad ſanctificationem corporis & mentis exerceat. Suſcepturi enim feſtorũ omnium maximum feſtum, ea nos debemus obſeruantia preparare, vt in cuius ſumus reſurrectione conreſuſcitati, in ipſius inueniamur paſsione cõmortui, dicente beato Paulo Apoſtolo: *Coloſ. 3.* Mortui enim eſtis vos, & vita veſtra abſcondita eſt cũ Chriſto in Deo. Cũ enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Quę verò nobis eſt cũ Chriſto participatio, niſi vt deſinamus eſſe quod fuimus? aut quæ ſimilitudo reſurrectionis, niſi depoſitio vetuſtatis? *Cum Chriſto vt reſurgendum.* Vnde qui ſacramentũ ſuæ reparationis intelligit, carnis ſe vitijs debet exuere, & oẽs ſordes peccatorum abijcere, intraturus nuptiale conuiuium, ſplendeat veſte virtutum. Quamuis enim benignitas ſponſi cunctos ad communionẽ regiarum inuitet epularũ, ſtudendũ tamen eſt vniuerſis vocatis, vt ſacrorũ ciborum munere nõ inueniantur indigni. *Rom. 2.* Abutuntur aũt quidam patientia Dei, & qui non ſunt in conſcientia liberi, fiunt de longa impunitate ſecuri, cùm ideo differatur vltio, vt tempus poſsit habere correctio. *Ezech. 3.* Miſericordiam igitur Dei noſtri, quæ non vult mortem peccatoris, ſed tantùm vt conuertatur & viuat, nõ ideo quiſquam tardet amplecti, quia quod meruit, non recepit. Neq; enim quicquid differtur, aufertur, aut cõdemnationem euaſit, qui indulgentiam nõ quæſiuit. Cuius quidẽ implorandæ nõ vna omnibus cauſa eſt, quia multis modis multisq; menſuris & peccatum à peccato, & crimen diſtat à crimine. Sed quia vniuerſitas fideliũ ad perfectam innocentiã & ad plenã debet tendere puritatem, vt eorũ conſortio mereatur adſcribi, de quibus dicitur: *Matt. 5.* Beati mundo corde, quoniã ipſi Deũ videbunt, omni inſtantia & virtute nitendum eſt, vt quicquid ſecretum conſcientiæ maculat, quicquid aciem mentis obſcurat, diligentiſsimis emendationibus deleatur. Quamuis enim ſcriptum ſit: *Prou. 20.* Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor, aut mundum ſe eſſe à peccato? non tamen deſperanda eſt appræhẽſio puritatis: quæ dum ſemper petitur, ſemper accipitur, nec remanet iudicio condemnandum, quod fuerit in cõfeſsione purgatũ. Hoc illud eſt (dilectiſsimi, quod orantes oẽs filij Eccleſiæ ex doctrina Domini vniformiter dicũt:

Dimitte

Dimitte nobis debita noſtra,ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: quia nemo tam perfectus, nemo tam iuſtus eſt, qui in tempore huius vitæ, quæ tota tentatio eſt,cuiuſcunq; peccati remiſſione non egeat. Circunſtant vndiq; pericula innumerabilium delictorum,& per licitos vſus ad immoderatos tranſitur exceſſus,dũ per curam ſalutis irrepit delectatio voluptatis,& non ſufficit cõcupiſcentiæ,quod poteſt ſatis eſſe naturæ.Hinc habendi amor nunquã ſatiandus exoritur, hinc cupiditas eminendi,quæ vel ſtirpi ſuæ innexa vel ſoboli,nunc prolem habet ſuperbiã,nunc parentem.His aũt & alijs tentationibus,quarum multiplex eſt & infinita connexio, quæ rectius virtus quàm continentia opponitur,quæ nutriendis atq; ſeruandis animi & corporis bonis,& incrementa præbet & roborat? Vnde in cœleſtibus Eccleſiæ diſciplinis,multum vtilitatis adferunt diuinitus inſtituta ieiunia,vt dum cõtinentię legibus carnalis ſubijcitur appetitus,motus quoq; interior temperetur, vt ſicut corpus à cibis,ita mens ab iniquitate ieiunet. Dominus enim dicit: Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam,quoniã ipſi ſaturabuntur.Habet ergo populus Dei ſpiritales epulas caſtasq; delicias,quas ſalubriter expetit & laudabiliter cõcupiſcit, quoniã laudante & dicente Propheta:Guſtate & videte,quoniã ſuauis eſt Dominus. Quiſquis dulcedinem iuſtitiæ & miſericordiæ Dei,quibus omnis prouidentia eius diſpenſatur,guſtu cordis attigerit,& nullo vnquã minuenda faſtidio experimenta ſupernorũ hauſerit gaudiorũ,corruptibilia & temporalia bona æternorum admiratione deſpiciet, & in illo igne,quẽ Dei accendit charitas, conualeſcet: vt altiore in feruore cõuerſo, & in lucem nocte mutata, eo opere in animis fidelium ſpiritus & tenebras abigit, & peccata conſumat. Vnde quia tales fructus mater virtutum continentia parit, & ieiunantes à vitijs,ad ineffabilia oblectamenta perducit,ſtudioſiori nunc opere (dilectiſsimi) exequamur præcepta cœleſtia,& quia totũ paſchale ſacramentum,in remiſsione eſt cõditum peccatorum,quod celebrare optamus, imitemur. Miſericors enim & iuſtus Dominus,ita promittit indulgentia ſuã, vt eam etiam, quibus parcit, indicat. Exponens enim, qua regula Deo patri nos voluerit ſupplicare: Si dimiſeritis,inquit,hominibus peccata eorum,dimittet vobis & pater veſter,qui in cœlis eſt, peccata veſtra.Si autem non remiſeritis hominibus,nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra.Iuſta prorſus & benigna conditio,qua diuinæ potentiæ fit particeps homo,vt ſententiam Dei ex ſuo libret arbitrio, & eo ſibi iudicio obſtringat Dominum,quo iudicauerit ipſe conſeruum.Siue itaq; circa ſubiectos,ſiue circa æquales, naturæ parilitas diligatur.Et quia nemo nõ peccat,nemo non parcat: non difficulter præſtemus,quod gratulanter accepimus: vt ſiue largitate eleemoſynarum, ſiue indulgentia peccatorum,quanto magis fuerimus miſericordes, tanto ſimus perfectiùs innocentes,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Matt. 6. Iob 7. Continentia laus. Matt. 5. Pſal 33. Continentia mater virtutum. Matt. 6.

SERMO PRIMVS DE *paſsione Domini.*

De neceſsitate incarnationis filij Dei, de ſcelere & infidelitate Iudæ ac inutili eius pœnitentia,atque Chriſti potentia.

SAcratiſsimũ (dilectiſsimi) dominicæ paſsionis diem,quã Dominus Ieſus Dei filius pro humani generis ſalute ſuſcepit,& ſicut promiſit,omnia ad ſe exaltatus attraxit,tam plane ac lucide Euangelicus ſermo reſerauit, vt religioſis & pijs cordibus nõ aliud ſit audiſſe quæ lecta ſunt, quàm vidiſſe quæ geſta. Vnde cũ indubitabile obtineat auditorẽ ſacra narratio, annitendũ eſt nobis auxiliante Domino,vt perſpicuum habeat intelligentia,quod notum fecit hiſtoria. Poſt illam nanque humanæ præuari- Ioan. 18.

cationis primam & vniuerſalem ruinam, ex qua per vnum hominem introiuit pec-
Rom.5. catum in hunc mundum,& per peccatum mors, & ita in omnes homines pertran-
ſijt,in quo omnes peccauerunt, nemo dominationem diaboli, nemo vincula diræ
captiuitatis euaderet,nec cuiquam aut reconciliatio ad veniam,aut reditus pateret
Luc.19. ad vitam,niſi coæternus & coæqualis patri Deo filius Dei,etiam hominis filius eſſe
dignaretur, veniens quærere & ſaluare quod perierat: vt ſicut per Adam mors, ita
1.Cor.15. per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum eſſet reſurrectio mortuorum. Non enim
Ioan.1. quia ſecundum inſcrutabile propoſitum ſapientiæ Dei, nouiſsimis diebus verbum
Hebr.1. caro factum eſt,ideo ſalutiferæ virginis partus,extremi tantùm temporis generatio-
nibus profuit,& non ſe etiam in præteritas refudit ætates. Omnis prorſus antiqui-
Chriſtus tas colentium Deum verum,omnis numerus apud ſecula priora ſanctorum,ſacra fi-
omnium ſa- de vixit,& placuit: & neq; patriarchis, neq; prophetis, neq; cuiquam omnino ſan-
lus. ctorū,niſi in redemptione Domini noſtri Ieſu Chriſti ſalus & iuſtificatio fuit, quæ
ſicut expectabatur multis prophetarum oraculis ſignisq; promiſſa,ita eſt etiam ipſo
munere atque opere præſentata. Vnde nunc (dilectiſsimi) in toto ordine domini-
cæ paſsionis,non ita infirmitatem conſideremus humanam, vt arbitremur illic po-
tentiam defuiſſe diuinam,neq; ita illam coæternam & æqualem patri formam vni-
geniti cogitemus,vt putemus non fuiſſe vera, quæ Deo videntur indigna: Prorſus
vtraq; natura vnus Chriſtus,nec verbum ibi ab homine diſiunctum, nec homo eſt
diſſociatus à verbo. Non eſt faſtidita humilitas, quia nec imminuta maieſtas: ni-
hil nocuit naturæ inuiolabili quod paſsibili oportebat inferri, totumque illud
ſacramentum, quod ſimul & humanitas conſummauit & deitas, diſpenſatio fu-
it miſericordiæ,& actio pietatis. Talibus enim vinculis tenebamur conſtricti,vt niſi
per hanc opem non poſſemus abſolui. Humilitas igitur diuinitatis,noſtra prouectio
eſt. Nos tanto redimimur precio,nos tanto curamur impendio. Quis enim ab im-
pietate ad iuſtitiam,à miſeria ad beatitudinē eſſet recurſus, niſi & iuſtus ad impios,
& beatus inclinaretur ad miſeros? Nō eſt ergo (dilectiſsimi) erubeſcenda crux Chri
ſti,quæ de virtute eſt diuini conſilij,non de conditione peccati. Quamuis enim ex
infirmitate noſtra verè paſſus dominus Ieſus vereq; ſit mortuus,non tamē ſe ita ab-
Iudæ ſce- ſtinuit à gloria ſua,vt inter contumelias paſsionis,nihil diuinæ operationis exerce-
lus ret. Nam cùm impius Iudas non iam ouina pelle velatus,ſed lupino furore manife-
ſtus vim ſceleris per ſpeciem pacis incipiens,ſignum traditionis ſæuiore omnibus te-
lis oſculo præbuiſſet,& multitudo furibunda,quæ ad comprehendendum Domi-
num cum armata militum cohorte confluxerat,inter faces & laternas lumen verū,
tenebris obcæcata ſuis nō cerneret,Dominus qui expectare potiùs turbas quàm de-
Ioan.18. clinare delegerat, ſicut Ioannes Euangeliſta teſtatur, quem quærant nec dum in-
uentus interrogat,illiſq; dicentibus,quòd Ieſum quærerēt: Ego ſum,inquit. Quod
verbum illam manum ita ex ferociſsimis cōgregatam,quaſi quodam fulmineo ictu
ſtrauit atq; perculit,vt oēs illi atroces, minaces atq; terribiles retroacti corruerent.
Vbi fuit ſæuitiæ conſpiratio? vbi ardor irarum? vbi inſtructus armorū? Dominus di-
cit: Ego ſum,& ad vocem eius turba proſternitur impiorū. Quid iam poterit maie-
ſtas eius iudicatura,cuius hoc potuit humilitas iudicanda? Veruntamen Dominus
ſciens,quid magis myſterio ſuſcepto cōueniret,in hac poteſtate nō perſtitit,ſed per-
ſecutores ſuos in facultatē diſpoſiti ſceleris redire permiſit. Nā ſi teneri nollet, non
vtiq; teneretur. Sed quis hominū poſſet ſaluari,ſi ille ſe nō ſineret cōprehendi? Nā
Matt.26. & beatus Petrus,qui animoſiore conſtantia Domino cohærebat,& cōtra violento-
Marc.14. rū impetus,feruore ſanctæ charitatis exarſerat, in ſeruū principis ſacerdotū vſus eſt
Luc.22. gladio,& aurem viri ferociùs inſtantis abſcidit. Sed hūc zelantis apoſtoli pium mo-
Ioan.18. tum progredi Dominus vltra non patitur,recondi gladiū iubet, nec ſinit ſe aduer-
ſus impios manu ferroque defendi. Contra ſacramentum enim redemptionis no-
ſtræ,vt qui mori pro omnibus venerat,capi nollet: ne dilato glorioſæ crucis trium-
pho, & dominatio diabolica fieret longior, & captiuitas humana diurnior. Dat

ergo

ergo in ſe furentibus licentiam ſæuiendi,nec tamen etiam ſe talibus dedignatur in-
dicare diuinitas. Autem ſerui iam ipſa ſectione demortuam,& à compage viuentis
corporis alienam,in ſedẽ dehoneſtati capitis reuocat manus Chriſti,reformat quod
ipſe formauerat: nec tardè caro ſequitur eius imperium,cuius erat ipſa figmentum.
Habent ergo diuinam hæc opera virtutem. Sed quod Dominus maieſtatis ſuæ po-
tentiã comprimit,& vim in ſe perſecutoris admittit,ex illa eſt voluntate,qua dilexit *Apoc. 1.*
nos,& tradidit ſemetipſum pro nobis,cooperãte in hoc ipſo patre,qui filio proprio *Ephe. 5.*
non pepercit,ſed pro nobis omnibus tradidit illum. Vna eſt enim patris & filij vo- *Rom. 8.*
luntas, vt eſt vna diuinitas, de cuius diſpoſitionis effectu, nihil vobis gratiæ Iudæi,
nihil tibi Iuda debemus.Saluationi quidem noſtræ nõ hoc vobis volentibus impie- *Act. 4.*
tas veſtra ſeruiuit,& per vos factum eſt,quicquid manus Dei & conſilium decreue-
runt fieri. Mors igitur Chriſti nos liberat,vos accuſat. Meritò ſoli nõ habetis, quod
omnibus perire voluiſtis.Et tamẽ tanta eſt bonitas noſtri redemptoris,vt etiam poſ-
ſitis conſequi veniam,ſi Chriſtum Dei filium confitendo, illam parricidalem mali-
tiam relinquatis.Non enim Dominus in cruce fruſtrà orauit, dicens: Pater dimitte
illis,quia neſciunt quid faciunt.Quod remedium nec te Iuda trãſiret, ſi ad eam pœ-
nitentiam confugiſſes, quæ te reuocaret ad Chriſtum, non quæ inſtigaret ad la-
queum.Dicendo enim,peccaui tradens ſanguinem iuſtum, in impietatis tuæ perfi-
dia perſtitiſti: quia Ieſum non Deum Dei filium,ſed noſtræ tantummodò conditio- *Matt. 27.*
nis hominem inter extremum mortis tuæ periculum credidiſti.Cuius flexiſſes miſe- *Iudas non*
ricordiam,ſi eius non negaſſes omnipotentiam. Hæc hodiè (dilectiſsimi) pijs auri- *credidit*
bus inſinuata ſufficiant,ne faſtidium de prolixitate ſubrepat.Quę autem deſunt ple *Chriſtum*
nitudini,quarta feria auxiliante Domino reddenda promittimus,quoniam qui de- *Deum.*
dit quod locuti ſumus,dabit,ſicut credimus,quod loquemur,per Chriſtum Domi-
num noſtrum, Amen.

Sermo ſecundus de paſsione Domini.

De conuerſione latronis & ſignis factis in morte Chriſti ad confuſionem Iudæorum.

EXigit fides (dilectiſsimi) vt partem ſermonis quam de Domini paſ-
ſione promiſimus,eodem auxiliante reddamus,in quo nos oratio-
nibus veſtris non ambigimus adiuuari. Ad commune enim perti-
net lucrum,ſi potueritis me habere deuotum: quia veſtræ impendi-
tur ædificationi,quicquid noſtræ tribuitur facultati. Poſt illud er-
go impium Iudę deteſtandumq; commerciũ,quo ab eo,Iudæis per-
ſequentibus,mundi redemptor eſt traditus,poſt illas ſacrilegas illuſiones inter quas
vſq; ad locũ pœnæ,eius mãſuetudo producta eſt:crucifixi ſunt cũ eo,ſtatutis vtrinq;
patibulis,latrones duo,quorum vnus vſq; ad id temporis par ſimiliſq; conſorti,inſi-
diator viarum,& ſaluti hominũ ſemper infeſtus,vſq; ad crucẽ reus,fit Chriſti repẽ-
tè confeſſor,& inter illos acerrimos corporis animiq; cruciatus,quos ſimul & inſtã-
tia & difficultas mortis augebat,mira conuerſione mutatus: Memento, inquit, mei *Luc. 13.*
Domine,dum veneris in regnum tuum.Quæ iſtam fidem exhortatio perſuaſit?quæ *Latronu*
doctrina imbuit? quis prædicator accendit? Non viderat priùs acta miracula, ceſſa- *in cruce cõ*
uerat tunc languẽntium curatio,cæcorum illuminatio, viuificatio mortuorum, ea *uerſio.*
ipſa,quæ mox erant gerenda,non aderant,& tamen Dominum confitetur & regẽ,
quem videt ſupplicij ſui eſſe conſortem. Inde ergo oriebatur hoc donum, vnde ac- *Luc. 23.*
cepit fides ipſa reſponſum.Ait enim ei Ieſus: Amen dico tibi,hodiè mecum eris in pa
radiſo.Eccedit humanam conditionẽ iſta promiſsio, nec tam de ligno crucis, quàm
de throno æditur poteſtatis. Ab illa altitudine præmiũ fidei datur,in qua chirogra-
phum

phum humanæ trangreſsionis aboletur, quia ſe à forma ſerui, Dei forma non dirimit: dum etiam inter ipſa ſupplicia proprietatem vnitatemq; ſuam ſeruauit, & deitas inuiolabilis, & natura paſsibilis.
Signa facta in morte Christi. Adijcitur ad confirmationem ſpei noſtræ, totius atteſtatio naturæ. Emittente ſpiritum Chriſto, omnia elementa tremuerũt. Denſis tenebris ſplendor ſolis obductus, extra ordinariæ nocti ſubdidit diem: ſtabilitatem ſuam terra profundis concuſsionibus labefactata non tenuit, & petrarum firmitas, confracta ſoliditate diſsiluit. Velum templi, quo priorum myſteria vlteriùs non erant obumbranda, diſciſſum eſt, & multorum ſanctorum corporibus excitatis, ad præmuniendam reſurrectionis fidem monumenta patuerunt. In vos ergo Iudæi cœlum & terra ſententiam tulit, vobis ſol ſeruitutem ſuam diemq; ſubtraxit, vobis ſamulatum ſuum elementorum ordines denegauerunt, & recedente à legibus ſuis miniſterio creaturę, veſtra obcæcatio, veſtra eſt ſignificata confuſio. Vobis enim
Matt. 7. dicentibus: Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros, meritò hoc tributũ eſt, vt quod veſtri generis impia perdidit portio, aſſequatur hoc fidelis gentium plenitudo.
2. Cor. 1. Nos ergo (dilectiſsimi) quibus Dominus noſter Ieſus Chriſtus crucifixus, non ſcandalum neq; ſtultia, ſed dei virtus eſt Deiq; ſapientia, nos inquam ſpiritale ſemen Abrahæ, non in prole ſeruitutis geniti, ſed in familia libertatis renati, pro quibus in
1. Cor. 5. manu forti & brachio excelſo de oppreſsione Aegyptiæ dominationis eductis, verus & immaculatus agnus, immolatus eſt Chriſtus: amplectamur ſalutaris paſchæ mirabile ſacramentum, & ad eius imaginem, qui deformitati noſtræ conformis factus eſt, reformemur. Erigamur ad eum, qui puluerem abiectionis noſtræ, corpus ſecit gloriæ ſuæ, & vt reſurrectionis eius mereamur eſſe conſortes, humilitati & patientiæ ipſius per omnia congruamus. Magni nominis militiam, magnæ profeſsionis ſuſcepimus diſciplinam. Sectatores Chriſti diſcedere à regia non licet via, ſed dignũ eſt temporalibus non occupari ad æterna tendẽtes. Et quia precioſo ſanguine Chriſti redempti ſumus, glorificemus & portemus Deum in corpore noſtro, vt ad ea quæ
1. Cor. 6. fidelibus præparata ſunt, peruenire mereamur, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Sermo tertius de paſsione Domini.

De gemina Chriſti natura, Iudæ deſperatione, Petri trepidatione & conuerſione, ac Iudæorum ſcelere & punitione.

INter omnia (dilectiſsimi) opera miſericordiæ Dei, quæ ab initio ſaluti ſunt impenſa mortalium, nihil eſt mirabilius, nihilq; ſublimius, quàm quòd pro mundo crucifixus eſt Chriſtus. Huic enim ſacrmẽto vniuerſa præcedentium ſeculorum myſteria ſeruierunt, & quicquid hoſtiarum differentijs in propheticis ſignis & legalibus inſtitutis, ſacra diſpenſatione variatum eſt, hoc prænunciauit depoſitũ,
Sacrificia priſcæ legis quid ſignificauerint. hoc promiſit implendum: vt nunc imaginibus figuriſq; ceſſantibus hoc proſit credere iam effectum, quod antea profuit crediſſe faciendum. In omnibus igitur (dilectiſsimi) quæ ad Domini noſtri Ieſu Chriſti pertinent paſsionẽ, hoc catholica fides tradit, hoc exigit, vt in redemptorem noſtrum duas nouerimus conueniſſe naturas, & manentibus proprietatibus ſuis, tantam ſactam vnitatem vtriuſque ſubſtantiæ, vt ab illo tempore quo ſicut humani generis cauſa poſcebat, in beatæ virgi-
Ioan. 1. nis vtero verbum caro factum eſt, nec Deum illum ſine hoc, quod homo eſt, nec hominem ſine hoc liceat cogitare, quod Deus eſt. Exprimit quidem ſub diſtinctis actionibibus veritatem ſuam vtraque natura, ſed neutra ſe ab alterius connexione diſiungit. Nihil ibi ab inuicem vacat, tota eſt in maieſtate humilitas, tota in humilitate maieſtas, nec infert vnitas confuſionem, nec dirimit proprietas vnitatem.

Aliud

Aliud eſt paſsibile, aliud inuiolabile, & tamen eiuſdem eſt contumelia, cuius & glo-
ria. Ipſe eſt in infirmitate, qui & in virtute, idem mortis capax, & idem eſt victor mor
tis. Suſcepit ergo totum hominem Deus, & ita ſe illi, atque illum ſibi miſericordiæ
& poteſtatis ratione conſeruit, vt vtraque alteri natura ineſſet, & neutra in alteram
à ſua proprietate tranſiret. Sed quia diſpenſatio ſacramenti, ad reparationem no-
ſtram ante ſecula æterna diſpoſiti, nec ſine humana infirmitate, nec ſine diuina erat
conſummanda virtute: agit vtraque forma cum alterius communione, quod pro-
prium eſt: verbo ſcilicet operante, quod verbi eſt, & carne exequente, quod carnis
eſt. Vnum horum coruſcat miraculis, aliud ſuccumbit iniurijs. Aliud ab æqualitate
paternæ gloriæ non recedit, hoc naturam noſtri generis non relinquit. Veruntamen
men etiam ipſa receptio paſsionum, non ita eſt noſtræ affectioni humilitatis expoſi-
ta, vt à potentia ſit diuinitatis abiuncta. Quicquid Domino illuſionis & contume-
liæ, quicquid vexationis & pœnæ intulit furor impiorum, non de neceſsitate tole-
ratum eſt, ſed de voluntate ſuſceptum. Venit enim filius hominis quærere & ſalua- *Luc. 19.*
re quod perierat, & ſic ad omnium redemptionem vtebatur malitia perſequẽtium,
vt in mortis eius reſurrectionisq; ſacramento etiam interfectores ſui poſſent ſalui
eſſe ſi crederent. Vnde ſcelestior omnibus Iuda & infelicior extitiſti, quem non pœ-
nitentia reuocauit ad Dominum, ſed deſperatio traxit ad laqueum. Expectaſſes
conſummationem criminis tui, & donec ſanguis Chriſti pro omnibus funderetur
peccatoribus, informis leti ſuſpendium diſtuliſſes: cumq; cõſcientiam tuam tot Do- *Iudas acce-*
mini miracula, tot dona torquerent, illa ſaltem te à præcipitio tuo ſacramenta re- *pit corpus*
uocaſſent, quæ in paſchali cœna iam de perfidia tua ſigno diuinæ ſcientiæ detectus, *Domini.*
acceperas. Cur de eius bonitate diffidis, quæ te à corporis & ſanguinis ſui commu- *Ioan. 18.*
nione non repulit? qui tibi ad comprehendendum ſe cum turbis & armatorum co- *Matt. 26.*
horte venienti, pacis oſculum non negauit? Sed homo inconuertibilis, ſpiritus va- *Pſal. 77.*
dens & non reuertens, cordis tui ſecutus es rabiem, & ſtante diabolo à dexteris tuis, *Pſal. 108.*
iniquitatem, quam in ſanctorum omnium armaueras caput, in tuum verticem re-
torſiſti, vt quia facinus tuum omnem menſuram vltionis exceſſerat, te haberet im-
pietas tua iudicem, te pateretur tua pœna carnificem. Cum igitur eſſet Deus in *2. Cor. 5.*
Chriſto mundum reconcilians ſibi, & creatoris ſui imaginem reformandam crea-
tor ipſe geſtaret, peractis miraculis operum diuinorum, quæ propheticus olim ſpi-
ritus gerenda prædixerat: Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum au- *Eſai. 35.*
dient, tunc ſaliet claudus vt ceruus, & plana erit lingua mutorum: ſciens Ieſus
tempus adeſſe glorioſæ paſsionis implendæ: Triſtis eſt, inquit, anima mea vſque ad *Luc. 22.*
mortem. Et iterum: Pater ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte. Quibus verbis quan-
dam formidinem profitentibus, noſtræ infirmitatis affectus participando curabat,
& pœnalis experientiæ metum ſubeundo pellebat. In nobis ergo Dominus noſtro
pauore trepidabat, vt ſuſceptionem noſtræ infirmitatis indueret, & noſtram incon-
ſtantiam ſuæ virtutis ſoliditate veſtiret. Venerat enim in hunc mundum diues atq;
miſericors negociator cœli, & commutatione mirabili inierat commercium ſalu-
tare, noſtra accipiens & ſua tribuens, pro contumelijs honorem, pro doloribus ſa-
lutem, pro morte dans vitam, & cui ad exterminationem perſequentium poterant
pluſquam duodecim millia angelicarum ſeruire legionum, malebat noſtram recipere *Matt. 26.*
formidinẽ, quàm ſuam exercere poteſtatẽ. Quantum aũt vniuerſis fidelibus hac hu-
militate collatum ſit, primus beatiſsimus apoſtolus Petrus expertus eſt, qui cùm il- *Ibidem.*
lum inſtantis ſæuitiæ vehementior procella turbaſſet, ad reparationem vigoris cele-
ri mutatione conuerſus eſt, ſumens de exemplo remedium, vt tremefactum repentè
membrum rediret ad ſui capitis firmitatem. Non enim poſſet domino ſeruus, & ma *Matt. 10.*
giſtro maior eſſe diſcipulus, qui humanæ trepidationem fragilitatis non vinceret, *Ioan. 15.*
niſi victor mortis antè timuiſſet. Reſpexit ergo Dominus Petrum, & inter calum- *Matt. 26.*
nias ſacerdotum, inter falſitates teſtium, inter cædentium & conſpuentium *Petri con-*
iniurias conſtitutus, illis turbatum diſcipulum conuenit oculis, quibus eum præ- *uerſio.*
uiderat

uiderat eſſe turbandum, & in illum conuerſa eſt veritatis inſpectio, vbi erat cordis facienda correctio, quaſi quædam illi vox Domini inſonaret, ac diceret: Quid habes Petre? quid in tuam conſcientiam recedis? ad me conuertere, in me confide, me ſequere: meæ paſsionis hoc tempus eſt, nondum tui venit hora ſupplicij. Quid metu-
Matt. 27. is, quod etiam ipſe ſuperabis? Non te confundat infirmitas, quam recepi. Ego de tuo fui trepidus, tu de meo eſto ſecurus. Mane autem facto conſilium inierunt omnes principes ſacerdotum, & ſeniores populi aduerſum Ieſum, vt eum morti traderent. Hoc mane Iudæi non ortus vobis lucis contigit, ſed occaſus, nec veſtris oculis ſolitus dies prodijt, ſed impijs mentibus nox terræ cæcitatis incubuit. Hoc mane vobis templum & altaria diruit, legem & prophetas ademit, regnum & ſacerdotium ſu-
Iudæorum punitio. ſtulit, in luctum æternum omnia feſta conuertit. Iniſtis enim inſanum cruentumq́; conſilium, tauri pingues, vituli multi, frementes beſtię, canes rabidi, vt morti authorem vitæ & Dominum gloriæ traderetis, & tanquam extenuanda eſſet furoris veſtri immanitas, ſi eius ſententia, qui prouinciæ veſtræ præſidebat, vteremini, vinctum Ieſum ad Pilati iudicium deduxiſtis, vt clamoribus improbis trepido cognitore ſuperato interfectorem hominum eligeretis ad veniam, & ſaluatorem mundi peteretis
Matt. 27. ad pœnam. Poſt hanc damnationem Chriſti, qua excuſata eſt Pilati præſidis ignauia magis quàm poteſtas, qui lotis manibus, & ore polluto iiſdem labijs Ieſum miſit ad crucem, quibus eum pronunciauerat innocentem, multas illuſiones Domino, ſacerdotalibus ſeruiens oculis, licentia popularis ingeſsit, & in manſuetudinem eius, qui hoc ſponte tolerabat, furens turba ſæuiuit. Sed quia multum eſt (dilectiſsim, vt omnia hodiernus ſermo percurrat, in quartam feriam, qua lectio dominicæ paſsionis iterabitur, reſidua differantur. Prę̄ſtabit enim Dominus orantibus nobis, vt ipſius dono, quod promittimus, impleamus, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quartus de paſsione Domini.

De ſignificatione latronum & crucis myſterio prædicto.

EXpectationi veſtræ (dilectiſsimi) quod debetur, Domino largiente reddendum eſt promerentibus orationibus veſtris, vt nos ad ſoluendum faciat idoneos, qui vos ad exigendum fecit intentos. Loquentes enim proximè de paſsione Domini vſque ad Euangelicæ hiſtoriæ venimus locum, in quo Pilatus impijs Iudæorum clamoribus, vt Ieſus crucifigeretur, ceſsiſſe narratur. Peractis itaque omnibus, quæ diuinitas fieri carnis velamine temperata permiſit, Ieſus Chriſtus filius Dei
Latronum in cruce ſignificatio. cruci, quam etiam ipſe geſtarat, adfixus eſt, duobus latronibus, vno ad dexteram ipſius, alio ad ſiniſtram, ſimiliter crucifixis, vt etiam in ipſa patibuli ſpecie monſtraretur illa, quæ in iudicio ipſius omnium hominum eſt facienda diſcretio, cùm & ſaluandorum figuram fides credentis latronis exprimeret, & damnandorum formam blaſphemantis impietas prænotaret. Paſsio igitur Chriſti, ſalutis noſtræ continet ſacramentum, & de inſtrumento, quod iniquitas Iudæorum parauit ad pœnam, potentia redemptoris gradum nobis fecit ad gloriam. Quam Dominus Ieſus ita ad omnium hominum ſuſcepit ſalutem, vt inter clauos, quibus ligno tenebatur adfixus, pro interfectoribus ſuis paternæ clementiæ ſupplicaret & diceret: Pater ignoſce il-
Luc. 23. lis, quia neſciunt quid faciunt. Principes autem ſacerdotum, quibus indulgentiam ſaluator petebat, ſupplicium crucis irriſionum aculeis aſperabant, & in quem ma-
Matt. 27. nibus amplius ſæuire non poterant, linguarum tela iaciebant, dicentes: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Si rex Iſrael eſt, deſcendat nunc de cruce, & credimus ei: De quo erroris fonte Iudæi, de quo inuidiæ lacu, talium blaſphemiarũ

venena

venena potaſtis? Quis vobis magiſter, tradidit, quæ doctrina perſuaſit, quòd illum
regem Iſrael, illum Dei filium credere deberetis, qui ſe crucifigi non ſineret, aut à
confixione clauorum liberum excuteret? Non hoc vobis legis myſteria, nō paſcha-
lis obſeruantiæ ſacramenta, nec vnquam vlla prophetarum ora cecinerunt. Sed il-
lud verè abundeq́; legiſtis, quod ad deteſtabilem veſtri ſceleris impietatem, & ad vo-
luntariam Domini pertinet paſsionē. Ipſe enim per Eſaiam loquitur: Dorſum meū *Eſai. 50.*
ad flagella dedi, maxillas meas ad palmas: faciem autem meam non auerti à confu-
ſione ſputorum. Ipſe per Dauid: Dederunt, inquit, in eſcam meam fel, & in ſiti mea *Pſal. 68.*
potauerunt me aceto. Et iterum: Circundederunt me canes multi, conſilium mali- *Pſal. 21.*
gnantium obſedit me. Foderunt manus meas & pedes meos, dinumerauerunt om-
nia oſſa mea. Ipſi verò conſiderauerunt & inſpexerunt me, diuiſerunt ſibi veſtimen-
ta mea, & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem. Et ne ſceleris tantùm veſtri videatur
ordo prædictus, nulla autem potentia prænunciata crucifixi, non quidem legiſtis,
Dominus deſcēdit de cruce, ſed legiſtis: Dominus regnauit à ligno. Crux ergo Chri *Pſal. 95.*
ſti, ſacramentum veri & prænunciati habet altaris, vbi per hoſtiam ſalutarem, natu- *Crux Chri*
ræ humanæ celebraretur oblatio. Ibi ſanguis immaculati agni, antiquæ præuarica- *ſti cuius*
tionis pacta delebat: ibi tota diabolicę dominationis conterebatur aduerſitas, & de *rei ſacra-*
elatione ſuperbiæ, victrix humilitas triumphabat: cùm tam velox eſſet fidei effectus, *mentum.*
vt de crucifixis cum Chriſto latronibus, qui in Chriſtum filium Dei credidit, para-
diſum iuſtificatus intrauerit. Quis tanti muneris explicet ſacramentum? Quis potē-
tiam tam miræ commutationis enarret? Exiguo temporis puncto, longorum ſcele-
rum reatus aboletur, inter luctantis animæ dura tormenta hærens patibulo tranſit
ad Chriſtum, & cui propria impietas intulit pœnam, Chriſti gratia dat coronam. *Amos 6.*
Hinc iam deguſtato aceto, quod illa dabat vinea, quæ ab authoris ſui plantatione *Matt. 21.*
degenerans, conuerſa fuerat in amaritudinem vitis alienæ, Dominus, Conſumma- *Ioan. 19.*
tum eſt, ait: Hoc eſt, completæ ſunt ſcripturæ. Non eſt ampliùs, quòd inſaniam po-
puli furentis expectem, nihil minus pertuli, quàm me paſſurum eſſe prædixi. Peracta
ſunt myſteria infirmitatis, promantur documenta virtutis. Inclinato itaque capite
emiſit ſpiritum, & in corpus die tertio ſuſcitandum, quietem placidi ſoporis admi-
ſit. Cui ſacramento cùm ſe vitæ author impenderet, & ad tantam diuinæ maieſtatis
inclinationem totius mundi compago quateretur, cùm facinus impium, omnis ſui
confuſione creatura damnaret, & manifeſtam in reos ſententiam ipſa elemēta pro-
ferrent, quis vobis animus Iudæi, quæ conſcientia ſuit: quando & iudicium vni-
uerſitatis vrgebat, & reuocari ad ſe conſummato ſcelere impietas veſtra non pote-
rat? Qualis confuſio vos operuit? quæ cor veſtrum pœna ſuſcepit? Cum igitur (di-
lectiſsimi) tanta ſit miſericordia Dei, vt etiam de tali populo multos per fidem iuſti-
ficare dignatus ſit, & nos ſub veteris quondam ignorantiæ profunda nocte pereun-
tes, in patriarcharum ſocietatem, & in ſortem electi generis adoptarit: ad altitudi-
nem ſpei noſtræ non ſegniter, neque cum * torpore curramus, ſed prudenter atque ** tepore*
fideliter cogitantes, de quali captiuitate, & quàm miſera ſeruitute, quo precio re-
dempti, & quo brachio ſumus educti, glorificemus Deum in corpore noſtro, vt ha-
bitare eum in nobis, ex ipſa conuerſationis noſtræ probitate monſtremus. Et quia
nihil eſt in omnium virtutum dignitate præſtantius, quàm pietas miſericordiæ &
puritas caſtitatis; his nos præſidijs ſpecialiùs inſtruamus, vt charitatis opere, & nito-
re pudicitiæ, tanquam duabus eleuati alis, de terrenis mereamur eſſe cœleſtes. Quo
deſiderio quiſquis gratia Dei adiutus impletur, & de profectu ſuo non in ſe, ſed in
Domino gloriatur, hic legitimè honorat paſchale ſacramentum, huius limina va-
ſtator angelus ſanguine agni & ſigno crucis prænotata, non intrat. Is plagas Aegy-
ptias non paueſcit, & iiſdem aquis hoſtes relinquit extinctos, quibus eſt ipſe ſalua-
tus. Amplectamur itaque (dilectiſsimi) purificatis mentibus atque corporibus, ſa-
lutis noſtræ mirabile ſacramentum, & ab omni fermento malitiæ veteris emunda- *1. Cor. 5.*
ti, paſcha Domini cum digna obſeruatione celebremus, vt regente nos ſpiritu ſan-

cto,à charitate Chriſti nullis tentationibus ſeparemur, qui in ſanguine ſuo pacificans omnia,& in altitudinem paternæ gloriȩ ſe recepit,& humilitatem ſibi ſeruientium non reliquit,cui eſt honor & gloria in ſecula, Amen.

Sermo quintus de paßione Domini.

Quòd neceſſe fuerit Chriſtum eſſe Deum & hominem,& de pœnitentia Iudæ.

CReator & dominus omnium rerum Chriſtus, poſt inuſitatum ſacræ virginis partum,poſt adorata Magorum confeſsione cunabula, & poſt multiplicem doctrinam cœleſtis eloquij, & variarum curationum medelas,imperio verbi potentis effectas,diſpenſationem omnium ſacramẽtorum omniumq; virtutum, ſalutifera paſ- *Spes noſtra crux Chriſti.* ſione conſummat. Chriſtianæ igitur ſpei (dilectiſsimi) vera ratio & principalis cauſa crux Chriſti eſt: quæ licet Iudæis ſit ſcandalum,gentibus autem ſtultitia,nobis tamẽ Dei virtus eſt,Deiq; ſapientia. Vnde ſummũ hoc potentiſsimũ diuinæ miſericordiæ ſacramentum ſemper quidem in cordibus noſtris,cum tota ſui dignitate retinendum eſt, ſed nunc viuaciorem animi ſenſum, & puriorem exigit mentis intuitum,quando nobis non ſolùm recurſu temporis,ſed etiam textu Euãgelicæ lectionis,omne opus noſtræ ſalutis ingeritur. Nihil ergo apud nos loci cogitationes habeant impiorum,nec integritatem ſanæ intelligentiæ,aut Iudaica offenſio,aut gentilis corrumpat irriſio: vt quod non ſolùm pro nobis humiliter,ſed etiam ſublimiter geſtum eſt, aut ſecundum hominem impoſsibile, aut ſecundum Deum videatur indignum. Vtrunque autem recipi,vtrunque conuenit credi,quia nemo hominum poteſt,niſi in vtroque ſaluari. Iuſtus enim & miſericors Deus non ſic *Ioan. 8.* iniuria ſuæ voluntatis eſt vſus,vt ad reparationem noſtram,ſolam potentiam benignitatis exerceret: ſed quia conſequens fuerat,vt homo faciens peccatum ſeruus eſſet peccati,ſic medicina ægris,ſic redemptio eſt impenſa captiuis, vt condemnationis iuſtæ ſententia iuſto liberatoris operè ſolueretur. Nam ſi pro peccatoribus ſola ſe opponeret deitas,non tam ratio diabolum vinceret,quàm poteſtas. Et rurſum, ſi cauſam lapſorum ſola ageret natura mortalium, non erueretur à conditione, quæ libera non eſſet à genere. Vnde oportuit in vnum dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & diuinam & humanam conuenire ſubſtantiam, vt mortalitati noſtræ per verbum carnem factum,& origo noui hominis ſubueniret & paſsio. Cum igitur in Chriſto Ieſu Iudæorum duritia,quæ,ſunt diuina,gentilium cæcitas quæ ſunt humana contemnat,illis aduerſus gloriam Domini calumniantibus, iſtis contra humilitatem ſuperbientibus, nos Dei filium, & in ſuis virtutibus, & in noſtris infirmitatibus adoramus. Nec erubeſcimus crucem Chriſti, & inter contradicentium linguas,nec de morte ipſius,nec de reſurrectione dubitamus. Quoniam quod ſuperbos ad infidelitatem trahit, hoc nos ad vitam dirigit: & quod apud illos eſt ma- *Matt. 26.* teria confuſionis,hoc apud nos eſt cauſa pietatis. Admonitis igitur diſcipulis Dominus, vt contra vim tentationis inſtantis vigilanti oratione certarent, ipſe patri ſupplicans, ait: Pater ſi poſsibile eſt,tranſeat à me calix iſte. Veruntamen non ſicut ego volo,ſed ſicut tu. Prima petitio infirmitatis eſt, ſecunda virtutis. Illud optauit ex noſtro,hoc elegit in proprio. Nec enim æqualis patri filius omnia eſſe poſsibilia Deo neſciebat,aut ſuſcipiendum crucem ſine ſua in hunc mundum deſcenderat voluntate, vt hanc diuerſarum affectionum compugnantiam perturbata quodammodò ratione pateretur. Sed vt ſuſcipientis ſuſceptæque naturæ eſſet manifeſta diſtinctio, quod erat hominis diuinam deſiderauit potentiam, quod erat Dei, ad *Rom. 8.* cauſam reſpexit humanam. Superiori igitur voluntati voluntas ceſsit inferior, & cetò de-

tò demonſtratum eſt, quid poſsit à trepidante orari, & quid non debeat à medente
concedi. Quia enim nos quid oremus, ſicut oportet, neſcimus, & vtile nobis eſt, ne
fiat plerunque quod volumus: Deus iuſtus & bonus, quando ea quæ nocitura ſunt,
petuntur, negando miſeretur. Voluntatis ergo noſtræ correctionem Dominus cùm
trina oratione firmaſſet, grauatis adhuc mœrore diſcipulis: Dormite iam, inquit, *Luc. 22.*
& requieſcite. Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus pec-
catorum. Surgite, eamus hinc. Ecce appropinquauit, qui me tradet. Inter ipſa au-
tem verba Domini, qui prædicti fuerant, irruerunt, & cum gladijs & fuſtibus com-
præhenſura Chriſtum turba confluxit, ducem ſequens Iudam Iſcariot: qui priuile-
gio perfidiæ obtinuerat in facinore principatum. Huic ne criminis cauſam aliqua
præberet offenſio, nulla eſt negata dignatio. Sed illius ſpiritu inflammatus exarſit,
cui miniſterium ſpontè præbuit, & qualem habuit mentem, talem inuenit & præ- *Pſal. 108.*
ſidem. Meritò, ſicut & propheta prædixerat: Oratio eius facta eſt in peccatum: quo- *Pœniten-*
niam conſummato ſcelere, tam peruerſa impij conuerſio fuit, vt etiam pœnitendo *tia Iudæ*
peccaret. Admittit ergo in ſe filius Dei impias manus, & quod ſæuientium furore *peruerſa.*
agitur, patienti poteſtate compleuit. Hoc enim erat illud magnæ pietatis ſacramen-
tum, quod Chriſtus conſectabatur iniurijs: quas ſi aperta potentia & manifeſta vir-
tute propelleret, diuina tantùm exerceret, non humana curaret. In omnibus au-
tem, quæ illa popularis & ſacerdotalis inſania contumelioſè & procaciter infere-
bat, noſtræ diluebantur maculæ, noſtræ expiabantur offenſæ: quia natura, quæ in
nobis victa ſemper fuerat atque captiua, in illo innocens patiebatur & libera, vt ad
auferendum peccatum mūdi, ille agnus ſe hoſtiam offerret, quem & omnibus cor-
poralibus ſubſtantia iungeret, & ab omnibus ſpiritalibus origo diſcerneret. Hæc
hodie (dilectiſsimi) auribus veſtris inſinuata ſufficiant. Cætera in quartam feriam
differātur, auxiliante Domino orationibus veſtris, qui præſtare dignabitur, vt quod
promittimus, impleamus, Amen.

Sermo ſextus de paſsione Domini.

Quomodo Chriſtus ductus ſit ad Caipham, de diruptione veſtimentorum eius, & quomodo Chriſtus ad ſe omnia traxerit.

SPonſionis noſtræ memores (dilectiſsimi) ſanctitati veſtræ reddi-
mus, quod debemus ad futuram ſperantes gratiam Dei, vt inde no-
bis proueniat deuotio, vnde eſt incitata promiſsio. Compræhenſus
Chriſtus Dominus à turbis, quas principes ſacerdotum & doctores
legis armauerant, vt impleret diſpenſationem, cohibet poteſtatem,
& beatum apoſtolum Petrum humana aduerſum irruentes animo- *Matt. 26.*
ſitate commotum, gladio abſtinere præcepit. Superfluum enim erat, vt qui nole-
bat præſidio angelicarum legionum iuuari, vellet ſe vnius diſcipuli oppoſitione de-
fendi. Perpetrauerit licet turba ferox quod voluit, & de ſceleris ſui exultarit affe-
ctu, maior tamen compræhenſi virtus, quàm compræhendentium fuit. Iudæorum
enim cæcitas nihil obtinuit, niſi vt ſua impietate ſe perderet. Chriſti verò patientia
hoc egit, vt omnes ſua paſsione ſaluaret. Perducto autem Ieſu ad Caipham princi- *Ibidem.*
pem ſacerdotum, quo ſcribæ & omnis ſacerdotalis ordo conuenerat, falſa aduerſus
Dominum teſtimonia quærebantur. Sed inconditas & diſſonas voces hoc Ieſus
mirabiliter elegerat, vt taceret. Caiphæ autem dicenti: Adiuro te per Deum viuum,
vt dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius Dei: ita veraci & prouida authoritate reſpon-
dit, vt ijſdem verbis, & infidelium conſcientias cæderet, & credentium corda firma-
ret, ad omnem interrogationem eius referens, Tu dixiſti: addenſq; quod ſequitur:

Veruntamen dico vobis, amodò videbitis filium hominis ſedentem à dextris Dei, & venientem in nubibus cœli. Caiphas autem ad exaggerandam auditi ſermonis inuidiam, ſcidit veſtimenta ſua, & neſciens quid hac ſignificaret inſania, ſacerdotali ſe

Caipha ſutor. honore priuauit. Vbi eſt Caipha rationale pectoris tui? vbi eſt continentiæ cingulum? vbi ſuperhumerale virtutum? Myſtico illo ſacratoq; amictu ipſe te ſpolias, & proprijs manibus pontificalia indumenta diſcerpis, oblitus præcepti illius, quod le-

Leuit. 21. geras de principe ſacerdotum: De capite ſuo cidarin non deponet, & veſtimenta ſua non diſrumpet. Tu verò, à quo iam alienabatur hæc dignitas, ipſe tibi es executor opprobrij, & ad manifeſtandum finem veteris inſtituti, pertinet eadem diruptio ſacerdotij. Hinc iam (dilectiſsimi) inter multiplicatas illuſiones nocte tranſacta, vinctum Ieſum Pilato præſidi tradiderunt. Principes enim ſacerdotum & ſeniores populi, hoc conſilio rem gerebant, vt ab actione ſceleris ſui viderentur immunes, ſubtrahentes opera manuum, & exerentes tela linguarum, nolentes interficere. & clamantes crucifige crucifige. Quid hac ſpecie religionis iniuſtius? quid hac clementiæ ſimulatione crudelius? Qua lege Iudæi, quod vobis non licet facere,

Matt. 27. licet velle? qua ratione, quod corpora polluit, corda non lædit? Contaminari occiſione eius metuitis, cuius ſuper vos & ſuper filios veſtros fundi ſanguinem poſtulaſtis. Si non totum facinus veſtra impietas peragit, permittite præſidem iudicare quod ſentit. Sed vos etiam in ipſum graues atque violenti, in id eum declinare non ſinitis, à quo ipſi mendaciter abſtinetis. Peccauerit Pilatus faciendo quod noluit, in veſtram tamen conſcientiam confluit, quicquid furor veſter extorſit. Talis etiam illic veſtra obſeruantia fuit, vbi precium, quod vobis Chriſti venditor reportauit, mitti in gazophylacium noluiſtis, cauentes ſcilicet, ne ſacros loculos pecunia cruenta pollueret. Cuius cordis eſt iſta ſimulatio? Sacerdotum conſcientia capit,

Matt. 27. quod templi arca non recipit. Refutatur illius ſanguinis taxatio, cuius non timetur effuſio. Quantiſlibet ita vos fallaciæ circuntegatis vmbraculis, initum eſt cum traditore commercium, quo iuſtum ſanguinem, ſicut non licuit comparari, ita de-

Ibidem. buit non effundi. Seditioſis igitur clamoribus Iudæorum ſedente Pilato in loco, cui nomen eſt Golgata, crucifigitur Chriſtus per lignum, erigitur lapſus in ligno,

Ioan. 12 & guſtu fellis & aceti diluitur eſca peccati. Meritò priuſquàm traderetur, dixerat

Omnia vt Chriſtus ad ſe traxerit. Dominus: Cùm exaltatus fuero, omnia ad me traham, id eſt, totam cauſam humani generis agam, & olim perditam in integrum reuocabo naturam. In me omnis infirmitas abolebitur, in me omnis plaga ſanabitur. Exaltatum autem Ieſum ad ſe traxiſſe omnia, non ſolùm noſtræ ſubſtantię paſsione, ſed etiam totius mundi commutatione monſtratum eſt. Pendente enim in patibulo creatore, vniuerſa creatura cõgemuit, & crucis clauos omnia ſimul elementa ſenſerunt. Nihil ab illo ſupplicio liberum fuit. Hoc in communionem ſui & terram traxit & cœlum, hoc petras rupit, monumenta aperuit, inferna reſerauit, & denſarum horrore tenebrarum, radios ſolis abſcondit. Debebat hoc teſtimonium ſuo mundus authori, vt in occaſu cõditoris ſui, vellent vniuerſa finiri. Sed patientia Dei ſeruat rebus atque temporibus ordinem ſuũ, noſq; in illum potiùs vocat affectum, vt eorum ſalutem petamus, quorum crimen horremus. Tanto igitur precio, tanto ſacramento eruti de poteſtate tenebrarum, & ab antiquæ captiuitatis vinculis abſoluti, date operam (dilectiſsimi) vt integritatem mentium veſtrarum, nulla diabolus arte corrumpat. Quicquid nobis contra Chriſtianam fidem ingeritur, quicquid contra mandata Dei ſuadetur, de illius deceptionibus venit: qui nos innumeris dolis ab æterna vita conatur euertere, captando quaſdam occaſiones infirmitatis humanæ, per quas incautas negligenteſq; animas in laqueos iterum ſuæ mortis inducat. Omnes ergo per aquam & ſpiritum ſanctum renati, recolant, cui renunciauerint, & qua profeſsione iugum à ſe tyrannicæ dominationis excuſſerint, nec in ſecundis quiſquam nec in aduerſis ad

Ioan. 8. mortiferum diaboli currat auxilium. Ille enim mendax eſt ab initio, & in ſola viget arte fallendi, humanam ignorantiam falſæ ſcientiæ oſtentatione decipiat, ſitq;

eorum

eorum nunc malignus impulſor, quorum pòſt futurus eſt improbus accuſator. An-ni vitæ noſtræ & actionum temporalium qualitates, nec in natura elementorum, nec in ſtellarum effectibus, ſed in ſummi & veri Dei poteſtate conſiſtunt, cuius auxilium & miſericordiam, in omnibus quæ obtinere cupimus, implorare debemus. Sicut enim illo quod abſit, offenſo nihil eſt, quod nobis valeat ſuffragari, ita eodem propicio, nulla nobis nocebit aduerſitas. Quoniam ſi pro nobis Deus, quis contra nos? qui filio ſuo proprio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit eum? quomodò non etiam cum illo omnia nobis donauit? qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Contra mathematicos.

Quorum nullus ad affirmat.

Rom. 8.

Sermo ſeptimus de paſsione Domini.

Cur Chriſtus mori voluerit in feſto Paſchæ, & de traditione Iudæ, & oratione Chriſti.

SCio quidem (dilectiſsimi) paſchale feſtum tam ſublimis eſſe myſterij, vt non ſolùm humilitatis meæ tenuiſsimum ſenſum, ſed etiã magnorum ingeniorum ſuperet facultatem. Sed non ita mihi diuini operis conſideranda eſt magnitudo, vt vel diffidam vel erubeſcã de ſeruitute quam debeo, cùm ſacramentum ſalutis humanæ nõ liceat tacere, etiamſi nequeat explicari. Auxiliantibus etiam orationibus veſtris adſuturam credimus gratiam Dei, quæ inſpirationis ſuæ rore ſterilitatem noſtri cordis abſtergat, vt linguæ paſtoralis officio, quæ ſancti gregis auribus ſint vtilia proferantur. Dicente enim Domino bonorum omnium largitore: Aperi os tuum, & ego implebo illud, audemus eidem verbis propheticis dicere: Domine labia mea aperies, & os meum annuncibit laudẽm tuam. Incipientes igitur (dilectiſsimi) Euãgelicam de paſsione Domini hiſtoriam retractare, diuino intelligimus diſpoſitum fuiſſe conſilio, vt ſacrilegi Iudæorum principes, & impij ſacerdotes, qui ſæuiendi in Chriſtum occaſiones ſæpe quæſiuerant, non niſi in ſolennitate paſchali, exercendi furoris ſui acciperent poteſtatem. Oportebat enim vt manifeſto implerentur effectu, quæ diu ſuerant figurato promiſſa myſterio, vt ouem ſignificatiuam ouis vera remoueret, & vt vno expleretur ſacrificio variarum differentia victimarum. Nam omnia illa quæ de immulatione agni diuinitus per Moſen fuerant præſtituta, Chriſtum prophetarant, & Chriſti occiſionem propriè nunciarant. Vt ergo vmbræ cederent corpori, & ceſſarent imagines ſub præſentia veritatis antiqua obſeruantia nouo tollitur ſacramẽto, hoſtia in hoſtiam tranſit, ſanguinem ſanguis excludit, & legalis feſtiuitas dum mutatur, impletur. Vnde cũ ſcribas & ſeniores populi ad impietatis concilium pontifices congregarent, omniumq; animos ſacerdotum cura admittendi in Ieſum ſceleris occupaſſet, ipſi ſe doctores legis lege priuarunt, & ſpõtaneo defectu ritus ſibi patrios abſtulerunt. Incipiente enim feſtiuitate paſchali, qui ornare templum, mundare vaſa, victimas prouidere, & legitimis purificationibus ſacratiorem diligentiam adhibere debuerãt, paricidalis odij furore concepto ad vnũ opus vacant, & in vnum facinus ſimili crudelitate coniurant. Quid aſſecuturi ſupplicio innocentiæ, condemnatione iuſtitiæ, niſi vt & noua myſteria non apprehenderent, & antiqua violarent? Prouidẽtibus ergo principibus, ne in die feſto tumultus oriretur, non deuotioni ſed facinori ſtudebatur, nec religioni ſeruiebat hęc cura, ſed crimini. Diligentes enim pontifices & ſoliciti ſacerdotes, ſeditiones turbarũ fieri in præcipua ſolennitate metuebant, non vt populus non peccaret, ſed ne Chriſtus euaderet. At Ieſus conſilij ſui certus, & in opere paternæ diſpoſitionis intrepidus, vetus teſtamentum conſummabat, & nouum paſcha condebat. Diſcumbentibus enim ſecum diſcipulis ad edendam myſticam cœnam, cùm in Caiphæ atrio tractaretur, quomodo Chriſtus poſſet occidi: ille corporis & ſanguinis ſui ordinãs ſa-

Pſal. 80.

Pſal. 50.

Chriſtus cur in paſchate paſſus.

In Eucharistia veritas corporis Chriſti.

Iudas quoque Chriſti corpus accepit. cramentum, docebat qualis Deo hoſtia deberet offerri, nec ab hoc quidem myſterio traditore ſubmoto, vt oſtenderetur nulla iniuria exaſperatus, qui in voluntaria erat impietate perſtiturus. Ipſe enim ſibi fuit materia ruinæ & cauſa perfidiæ, ſequẽs diabolum ducem, & nolens Chriſtum habere rectorem. Dicens itaq; Dominus: Amen
Matt.16. dico vobis, quòd vnus veſtrum me traditurus eſt, notam ſibi traditoris ac proditoris conſcientiam demõſtrauit: non aſpera nec aperta impium increpatione cõfundens, ſed leni ac tacita admonitione conueniens, vt faciliùs corrigeret pœnitudo, quẽ nulla deformaſſet abiectio. Cur infelix Iuda, tanta benignitate non vteris? Ecce parcit auſibus tuis Dominus, & nulli te, niſi tibi indicat Chriſtus, nec nomen tuum, nec perſona detegitur, ſed veritatis & miſericordiæ verbo, cordis tui tantùm arcana tanguntur. Non apoſtolici ordinis honor, non ſacramentorum tibi communio denegatur. Redi in integrum, & depoſito furore reſipiſce. Clemẽtia inuitat, ſalus pulſat, ad vitam vita te reuocat. Ecce immaculati & innocentes condiſcipuli tui ad ſignificationem facinoris expaueſcunt, & omnes ſibi, non ædito impietatis authore, formidant. Contriſtati enim ſunt, non de conſcientiæ reatu, ſed de humanæ mutabilitatis incerto, timentes ne minùs verum eſſet, quod in ſe quiſq; nouerat, quàm quod ipſa veritas præuidebat. Tu autem in hac trepidatione ſanctorum abuteris Domini
Ibidem. patientia, & abſcondi te tua credis audacia. Addis impudentiam ſceleri, nec ſigno euidentiore terreris. Cumq; ſe à cibo alij, in quo iudicium Dominus poſuerat, con-
Ioan.13. tinerent, tu manum non retrahis à paropſide, quia animũ non auertis à crimine. Secutum eſt itaq; (dilectiſsimi) ſicut Ioannes Euangeliſtà narrauit, vt cũ traditori ſuo Dominus manifeſtiùs deſignando, panem porrexiſſet intinctum, totum Iudam diabolus occuparet, & quẽ malignis cogitationibus obligarat, iam ipſo impietatis opere poſſideret. Corpore enim tantùm cum cœnantibus recumbebat, mente autem ſacerdotum inuidiam, teſtium falſitatem, & furorem imperitæ plebis armabat. Deni-
Ibidem. que videns Dominus, cui flagitio Iudas eſſet intentus, Quod facis, inquit, fac citiùs. Vox hæc non iubentis eſt, ſed ſinentis, nec trepidi, ſed parati, qui habens omnium temporum poteſtatem, oſtendit ſe moram non facere traditori, & ſic ad redemptionem mundi paternam exequi voluntatem, vt facinus, quod à perſequentibus parabatur, nec impelleret, nec timeret. Poſtquàm igitur Iudas perſuaſus à diabolo, diſceſſit à Chriſto, ſeq; à corpore apoſtolicæ vnitatis abſcidit, nullo Dominus pauore turbatus, ſed de ſola redimendorum ſalute ſolicitus, omne temporis ſpatiũ, quod à perſequentium vacabat incurſu, myſticis ſermonibus ſacratæq; doctrinæ, ſicut Ioannis
Ioan.17. Euangelio declaratur, impendit, eleuans ad cœlum oculos, & pro vniuerſa Eccleſia ſupplicans patri, vt omnes quos dediſſet, daturusq; eſſet filio pater, vnum fierent, & in gloria redemptoris indiuidui permanerent, adijciens poſtremò illam orationem,
Matt.26. qua ait: Pater ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte. Vbi non exiſtimandum eſt, quòd
Chriſtus vt à ſe calicẽ transferri petierit. Dominus Ieſus paſsionem & mortem, cuius iam diſcipulis ſacramenta tradiderat, voluerit declinare, cùm ipſe beatum apoſtolum Petrum, deuota fide & charitate feruentem, vti aduerſum perſecutores gladio vetet, dicens: Calicem quem dedit mihi pater, non vis vt bibam illum? certumq; ſit, quod & Dominus ipſe teſtatus eſt dicẽs:
Ibidem.
Ioan.3. Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium ſuum daret vnigenitum, vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam: & quod de ipſo ait apoſtolus Pau-
Coloſ.1. lus: Chriſtus nos dilexit, & tradidit ſemetipſum pro nobis hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis. In ſaluandis enim hominibus per crucem Chriſti, communis voluntas erat patris & filij, communeq; conſilium, nec vlla poterat ratione turbari, quod ante æterna ſecula, & miſericorditer erat diſpoſitum, & incommutabiliter præfinitũ. Qui ergo verum totũq; hominem adſumpſit, veros & corporis ſenſus & animi ſuſcepit effectus. Nec quia omnia in illo plena erant ſacramentis, plena miraculis, ideo aut falſis lachrymis fleuit, aut mendaci eſurie ſumpſit cibũ, aut ſimulato ſopore dormiuit. In noſtra humilitate cõtemptus, in noſtra mœſtitudine cõtriſtatus, in noſtro eſt dolore crucifixus. Paſsionem enim mortalitatis noſtræ ob hoc virtus recepit, vt

vinceret

vinceret, quod Iſaias apertiſſime prophetauit, dicens: Hic peccata noſtra portat, & *Pſal. 53.* pro nobis dolet, & nos putauimus illum eſſe in dolore & plaga & vexatione. Ipſe autem vulneratus eſt propter peccata noſtra, & infirmatus eſt propter facinora noſtra, & liuore eius ſanati ſumus. Cùm itaq; (dilectiſſimi) Dei filius dicit: Pater ſi fieri poteſt, tranſeant à me calix iſte, noſtræ vtitur voce naturæ, & cauſam fragilitatis & trepidationis agit humanæ: vt in ijs quæ toleranda ſunt, & patientia roboretur, & formido pell[illegible] Denique ceſſans hoc ipſum petere excuſato quodammodo noſtræ infirmitatis metu, in quo nobis remanere non expedit, in alium affectum tranſit, & dicit: Veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Et iterum: Si non poteſt, inquit, calix iſte tranſire à me niſi bibam illum, fiat voluntas tua. Hæc vox capitis, ſalus eſt to- *Ea Chriſti* tius corporis, hæc vox omnes fideles inſtruxit, omnes confeſſores accendit, omnes *vox: Fiat* martyres coronauit. Nam quis mundi odia, quis tentationum turbines, quis poſſet *voluntas* perſecutorum ſuperare terrores, niſi Chriſtus in omnibus patiens, patri diceret: Fiat *tua, quàm* voluntas tua? Diſcant igitur hanc vocem omnes Eccleſię filij, magno precio redem- *ſit efficax.* pti, gratis iuſtificati: & cùm aduerſitas violentiæ alicuius tẽtationis incubuerit, præſidio potentiſſimæ rationis vtantur, vt ſuperato tremore formidinis, accipiant tolerantiam paſſionis. Hinc iam (dilectiſſimi) ad perſtringendum ordinem dominicæ paſſionis ſermo eſt dirigendus, quem ne vos cumulo prolixitatis oneremus, in quartam ſabbati, diuiſo communi labore differamus. Aderit precantibus nobis gratia Dei, quæ mihi ſoluendi debiti tribuat facultatem, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo octauus de paſſione Domini.

De peccato Pilati ac Iudæorum, myſterio quoque & gloria crucis, & de Simone Cyrenæo.

DEcurſis (dilectiſſimi) ſermone proximo ijs, quæ comprehenſionem Domini præceſſerunt, ſupereſt nunc, vt auxiliante Dei gratia, de ipſo iam paſſionis ordine, ſicut promiſimus, diſſeramus. Nam cùm verbis ſacræ orationis ſuæ Dominus declaraſſet, veriſſimè ſibi atq; pleniſſimè & humanam & diuinam ineſſe naturam, oſtendens vnde eſſet quod pati nollet, & vnde quod vellet, depulſa trepidatione infirmitatis, & confirmata magnanimitate virtutis, redijt in ſententiam ſuæ diſpoſitionis æternæ, & ſæuienti diabolo per miniſteria Iudæorum, formam ſerui nihil peccati habentis obiecit, vt per eum ageretur omnium cauſa, in quo ſolo erat omnium natura ſine culpa. Irruerunt ergo in lumen verum filij tenebrarum, & vtentes faculis atq; laternis, non euaſerunt infidelitatis ſuæ noctem, quia non intellexerũt lucis authorem. Occupant paratum teneri, & trahunt volentem trahi: qui ſi vellet obniti, nihil quidẽ in iniuriam eius impiæ manus poſſent, ſed mundi redemptio differretur, & nullũ ſaluaret illęſus, qui pro omniũ ſalute erat moriturus. Sinens igitur inferri ſibi, quicquid ſacerdotũ inſtinctu furor popularis audebat, ad Annam Caiphæ ſocerũ, ac deinde ad Caipham ex Annæ tranſmiſſione perducitur, & poſt inſanas calumniantium voces, poſt cõmentitias ſubornatorum teſtium falſitatẽs, ad examen Pilati Pontificum delegatione transfertur. Qui diuino iure neglecto, clamãtes ſe regem non habere, niſi Cæſarem, tanquàm Romanis deuoti legibus, omne iu- *Matt. 17.* dicium poteſtati * præſidis reſeruaſſent, expetierunt executorẽ magis ſæuitiæ, quàm ** Cæſaris* arbitrum cauſæ. Offerebant enim Ieſum duris nexibus vinctum, colaphis & alapis frequentibus cæſum, ſputis oblitum, clamoribus prædamnatum: vt inter tot præiudicia, quem omnẽs vellent perire, non auderet Pilatus abſoluere. Denique nec in accuſato eum reperiſſe culpam, nec in ſententia ſua tenuiſſe conſtantiam docet ipſa cognitio: in qua iudex, quem innocentem pronunciat, damnat,

H 4 addicens

addicens iniquo populo ſanguinem iuſti, a quo abſtinendum ſibi, & intellectu pro-
Pilati ſcelus & iudicium. prio ſenſerat, & ſomnio vxoris nouerat. Nec purgant contaminatum animum manus lotæ, nec in aſperſis aqua digitis expiatur, quod ſamulante impia méte committitur. Exceſsit quidem Pilati culpam facinus Iudæorum, qui illum nomine Cæſaris territum, & inuidioſis vocibus increpatum, ad effectum ſui ſceleris impulerunt: ſed nec ipſe euaſit reatum, qui cooperatus ſeditioſis, reliquit iudicium proprium, & in crimen tranſiuit alienum. Quod ergo Pilatus (dilectiſsimi) implacabilis populi victus inſania, multis Ieſum dehoneſtari ludibrijs, & immodicis vexari permiſit iniurijs, quodq; eum flagellis cæſum, ſpinis coronatum, & amictu irriſoriæ veſtis indutum, perſequentium oſtentauit aſpectui, mitigandos proculdubiò inimicorum animos exiſtimauit, vt exaturatis inuidiæ odijs, non vltrà iam crederent perſequẽdum,
Matt. 27. quem tot modis intuebantur afflictum. Sed cum inardeſceret ira clamantium, vt Barabbam indulgentia relaxaret, & Ieſum crucis pœna ſuſciperet, cùm conſono fremitu diceretur a turbis: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros, obtinuerunt iniqui in damnationem ſuam, quod pertinaciter exigebant: quorum dentes, ſicut
Pſal. 59. Propheta atteſtatus eſt, arma erant & ſagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Fruſtra enim à crucifigendo maieſtatis Domino manus proprias continebant, in quem letalia vocum ſpicula, & venenata verborum tela iaciebant. Vobis, vobis, falſi Iudæi & ſacrilegi principes populi, totum facinoris iſtius pondus incumbit, & licet immanitas ſceleris & præſidem obligarit & milites, omnis tamen facti ſumma vos arguit:
Iudæorum ſcelus. & quicquid in ſupplicio Chriſti, vel Pilati peccauit iudiciũ, vel cohortis obſequiũ, hoc vos facit humani generis odio digniores: quia veſtri furoris impulſu, nec illis innocentes eſſe licuit, quibus iniquitas veſtra non placuit. Traditus itaque Dominus ſæuientium voluntati, ad irriſionem regiæ dignitatis, ſupplicij ſui iuſſus eſt eſſe ge-
Eſai. 9. ſtator, vt impleretur quod Eſaias propheta præuiderat, dicens: Ecce natus eſt puer, & datus eſt nobis filius, cuius imperium ſuper humeros eius. Cùm ergo Dominus lignum portaret crucis, quod in ſceptrum ſibi conuerteret poteſtatis, erat quidem hoc apud impiorum oculos grande ludibrium, ſed manifeſtabatur fidelibus gran-
Crucis myſterium. de myſterium: quia glorioſiſsimus diaboli victor, & inimicarum virtutum potentiſsimus debellator, pulchra ſpecie, triumphi ſui portabat trophæum, & inuictæ patientiæ humeris ſignum ſalutis adorandum regnis omnibus inferebat, tanquam & tunc ipſa operis ſui imagine omnes imitatores ſuos confirmaret, & diceret: Qui
Matt. 10. non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus. Euntibus autem
Matt. 27. *Simonis Cyrenæi myſteriũ.* cum Ieſu turbis ad locum pœnæ, Simon quidam Cyrenæus inuentus eſt, in quem lignum crucis transfertur à Domino, vt etiam tali facto præſignaretur gentium fides, quibus crux Chriſti non confuſio erat futura, ſed gloria. Non ergo fortuitum, ſed figuratum & myſticum fuit, vt Iudæis in Chriſtum ſæuientibus, ad compatien-
Rom. 8. dum ei peregrinus occurreret, dicente Apoſtolo: Si compatimur, & conregnabimus: vt ſacratiſsimo ſaluatoris opprobrio, non Hebræus quiſquam nec Iſraelita, ſed alienigena ſubderetur. Per hanc enim tranſlatorem, à circunciſione ad præputium, à filijs carnalibus filios ſpiritales, immaculati agni propitiatio, & omnium ſacramé-
1. Cor. 5. torum plenitudo tranſibat. Siquidem paſcha noſtrum, vt ait Apoſtolus, immolatus eſt Chriſtus, qui ſe nouum & verum reconciliationis ſacrificium offerens patri, non
Hebr. 13. in templo, cuius iam erat finita reuerentia, nec intra ſepta ciuitatis, ob meritum ſui ſceleris diruendæ, ſed foris & extra caſtra crucifixus eſt, vt veterum victimarum ceſſante myſterio, noua hoſtia nouo imponeretur altari: & crux Chriſti, non templi eſſet ara, ſed mundi. Exaltato igitur (dilectiſsimi) per crucem Chriſto, non illa tantum ſpecies aſpectui mentis occurrat, quæ fuit in oculis impiorum, quibus per
Deut. 28. Moſen dictum eſt: Et erit pendens vita tua ante oculos tuos, & timebis die ac nocte, & non credes vitæ tuæ. Iſti enim nihil in crucifixo Domino præter facinus ſuum cogitare potuerunt, habentes timorem, non quo fides vera iuſtificatur, ſed quo cõſcientia iniqua torquetur. Noſter verò intellectus, quem ſpiritus veritas illuminat,

glõriam

gloriam crucis cœlo terraq; radiantem puro ac libero corde ſuſcipiat, & interiore acie videat, quale ſit, quod Dominus cùm de paſsionis ſuæ loqueretur inſtantia, dixit: Venit hora, vt clarificetur filius hominis. *Ioan. 17.* Et infrà: Nunc, inquit, turbata eſt anima mea, & quid dicam? *Ioan. 12.* Pater, ſalua me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam. Pater, clarifica filium tuum. Et cùm vox patris veniſſet è cœlo, dicens: Et clarificaui, & iterum clarificabo: reſpondens Ieſus circunſtantibus, dixit: Non propter me vox hæc facta eſt, ſed propter vos. Nunc iudicium mundi eſt, nunc princeps huius mundi eijcietur foras. Et ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia trahã ad meipſum. O admirabilis potentia crucis. O ineffabilis gloria paſsionis, in qua & tribunal Domini, & iudicium mundi, & poteſtas eſt crucifixi. *Chriſtus crucifixus vt omnia ad ſe traxerit.* Traxiſti enim Domine omnia ad te, & cùm expandiſſes tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi, confitendæ maieſtatis tuæ ſenſum totus mundus accepit. Traxiſti Domine omnia ad te, cum in execrationem Iudaici ſceleris, vnam protulerunt omnia elementa ſententiam, cùm obſcuratis luminaribus cœli, & cõuerſo in noctem die, terra quoq; motibus quateretur inſolitis, vniuerſaq; creatura impiorum ſe vſui negaret. *Eſai. 65. Rom. 10.* Traxiſti Domine omnia ad te, quoniam ſciſſo templi velo, ſancta ſanctorum ab indignis pontificibus receſſerunt, vt figura in veritatem, prophetia in manifeſtationem, & lex in Euangelium verteretur. Traxiſti Domine omnia ad te, vt quod in vno Iudææ templo obumbratis ſignificationibus tegebatur, pleno apertoq; ſacramento, vniuerſarum vbiq; nationum deuotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Leuitarum, & dignitas amplior ſeniorum, & ſacratior eſt vnctio ſacerdotum: *Crux Chriſti quanta efficatia.* quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium eſt cauſa gratiarũ, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte. *Ioan. 1.* Nunc etiam carnalium ſacrificiorum varietate ceſſante, omnes differentias hoſtiarum, vna corporis & ſanguinis tui implet oblatio, quoniam tu es verus agnus Dei, qui tollis peccata mundi, & ita in te vniuerſa perficis myſteria, vt ſicut vnum eſt pro omni victima ſacrificium, ita vnum de omni gente ſit regnum. Cõfiteamur igitur (dilectiſſimi) quod beatus magiſter gentium Paulus apoſtolus glorioſa voce confeſſus eſt, dicens: *1. Tim. 2. Ibidem.* Fidelis ſermo & omni acceptione dignus, quia Chriſtus Ieſus venit in hunc mundum peccatores ſaluos facere. Hinc enim mirabilior eſt erga nos miſericordia Dei, quòd non pro iuſtis neq; pro ſanctis, ſed pro iniquis & impijs Chriſtus mortuus eſt, *Rom. 5.* & cùm mortis aculeum recipere nõ poſſet natura deitatis, ſuſcepit tamen naſcendo ex nobis, quod poſſet offerre pro nobis. Olim enim morti noſtræ mortis ſuæ potentiam minabatur, dicens per Oſee prophetam: O mors, ero mors tua, & ero morſus tuus inferne. *Oſee 13.* Leges enim inferni moriendo ſubijt, ſed reſurgendo diſſoluit, & ita perpetuitatẽ mortis incidit, vt eam de æterna faceret temporalem. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur. *1. Cor. 15.* Fiat itaq; (dilectiſsimi) quod apoſtolus Paulus ait: vt qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei qui pro omnibus mortuus eſt & reſurrexit. *2. Cor. 5.* Et quia vetera tranſierunt, & facta ſunt omnia noua, nemo in carnalis vitæ vetuſtate remaneat, ſed omnes de die in diem proficiendo, per pietatis augmenta renouentur. Quantumlibet enim quiſque iuſtificatus ſit, habet tamen, dum in hac vita eſt, quo probatior eſſe poſsit & melior. Qui autem non proficit, deficit, & qui nihil acquirit, non nihil perdit. Currendũ enim nobis eſt fidei greſsibus, miſericordiæ operibus, amore iuſtitiæ, vt diem redemptionis noſtræ ſpiritaliter celebrantes, *1. Cor. 5.* non in fermento veteris malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis, reſurrectionis Chriſti mereamur eſſe participes, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo nonus de paßione Domini.

Paſsio Chriſti varijs prophetarum oraculis & figuris prædicta, & de diaboli ruina, ac auaritiæ morbo, Petriq; negatione,

Sacra-

SAcramentũ (dilectiſsimi) dominicæ paſsionis in ſalutẽ generis humani,
ante tempora æterna diſpoſitũ,& per multas ſignificationes omnibus re-
trò ſeculis nunciatũ, non adhuc expectamus manifeſtãdum,ſed iam ado-
Pſal.42. ramus impletũ,concurrentibus ad eruditionẽ noſtrã & nouis teſtimonijs
& antiquis,dum quod prophetica cecinit tuba, Euangelica pandit hiſtoria,& ſicut
ſcriptum eſt: Abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarum tuarũ. Quoniam ad
enarrandum gloriam gratiæ Dei, paribus ſibi vocibus vtriuſque teſtamenti altitu-
do reſpondet: & quod erat ſub velamine figurarum profundum, fit reuelata luce
perſpicuum. Si enim inter illa miracula ſaluatoris, quæ ſub populorum gereban-
tur aſpectu, pauci veritatis præſentiam ſentiebant, ipſique diſcipuli voluntaria Do
mini paſsione turbati, non euaſerunt ſcandalum crucis ſine tentatione formidi-
nis,vnde fides noſtra intelligentiam ſumeret,vnde conſtantia robur acciperet, niſi
quæ facta cognoſcimus prædicta legeremus? Peracto igitur (dilectiſsimi) ſaluatoris
triumpho, & conſummatis diſpenſationibus, quas omnia veteris teſtamenti elo-
quia nunciarunt,lugeat carnalis Iudæus,ſed ſpiritalis gaudeat Chriſtianus, & feſti-
uitas quæ illis conuerſa eſt in noctem,nobis coruſcet in lucem,quoniam crux Chri
ſti eadem eſt & credentium gloria,& non credentium pœna.Quamuis enim perſe-
quentium furor nihil aliud in Dominum maieſtatis operatus eſt,quàm atrocem cru
delitatem & immite ſupplicium: redemptis tamen hac Domini paſsione, verior iu-
Pauor di- ſtiorq; lætandi eſt ratio, quàm dolendi. Fuerit tunc diſcipulorum excuſabilis pa-
ſcipulorũ uor,nec diffidentiæ culpam apoſtolicus mœror inciderit, quando concurrentibus
excuſabi- ad vnum ſcelus Iudæis Iudæorumq; principibus, ſuperbus taurorum pinguium tu-
lis. mor & proterua vitulorum petulantia ſæuiebat, quando ſub oculis ouium , paſto-
ris iuſti ſanguinem frementium beſtiarum rabies expetebat, quando denique eti-
Matt.26. am ipſe qui pati venerat,de noſtræ naturæ communione dicebat: Triſtis eſt anima
mea vſque ad mortem. Nunc autem poſtquam ſuſceptione infirmitatis potentia
eſt clarificata virtutis, nulla fidelium mœſtitudine paſchalis eſt obſcuranda ſolen-
nitas,nec cum triſtitia nobis geſtorum ordo recolendus eſt, cùm ita Dominus vſus
ſit malitia Iudæorum, vt de intentione facinoris, voluntas ſit impleta miſerentis.
Si autem in exitu Iſrael de Aegypto,agni ſanguinis fuit reſtitutio libertatis,& ſacra-
tiſsima eſt facta feſtiuitas,quæ per hoſtiam pecudis, iram auerteret vaſtatoris: quan-
Rom.8. ta populis Chriſtianis concipienda ſunt gaudia, pro quibus omnipotens pater filio
ſuo vnigenito non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum, vt in occiſione
Chriſti,paſcha eſſet verum & ſingulare ſacrificium,quo non ex dominatione Pha-
Geneſ.4. raonis vnus populus,ſed ex diaboli captiuitate,totus mundus eruitur? Hoc igitur il
Geneſ 6. lud eſt (dilectiſsimi) ſacramentum,cui ab initio omnis ſunt famulata myſteria.Nũc
& 7. ſanguis iuſti Abel,mortẽ ſummi paſtoris eloquitur, & in patricidio Iudæorũ, Cain
Geneſ.22. interfector fratris agnoſcitur.Nũc diluuiũ & Noẽ arca manifeſtat, quid ſit renoua-
Rom.8. tionis in baptiſmo,& quid ſit ſalutis ligno. Nunc Abraham gentium pater promiſ-
ſos acquirit hæredes,& in ſemine eius,non germen carnis, ſed fidei propago bene-
**emicuit* dicitur.Nunc ad prænunciatum feſtis omnibus feſtum,ſacer nouorum menſis*eni-
Mundus quo tuit, vt in quo accepit mundus exordium, in eodem haberet Chriſtiana creatura
tempore or- principium. Quamuis igitur furentes Iudæi fecerunt in Dominum Ieſum quæcun-
tus. que voluerint, & ſuſcepti hominis veritatem nullis eorum auſibus poteſtas diuina
ſubtraxerit: patientia tamen Domini, conſilij ſui munus impleuit,& pertinacia ſacri-
legæ crudelitatis profecit operi ſaluatoris,quod non ſcribæ, non phariſæi, nec ſum-
mi intellexere pontifices.Si enim cognouiſſent, nunquam gloriæ Dominum cruci-
fixiſſent. Nec itaq; ipſe diabolus intellexit,quod ſæuiendo in Chriſtum, ſuum de-
ſtrueret principatum: qui antiquæ fraudis iura non perderet, ſi ſe à Domini ſan-
guine contineret. Sed malitia nocendi auidus, dum irruit, ruit, dum capit, ca-
1.Cor.2. ptus eſt, dum perſequitur mortalem,incidit in ſaluatorem. Inuenit ſanè in illo mo-
limine, imprudentis audaciæ dignum cooperatorem, dignumq; conſortem: cùm
impius

impius Iudas maluit miniſter eſſe diaboli quàm apoſtolus Chriſti, quem non timoris perturbatione deſeruit, ſe pecuniæ cupiditate diſtraxit. Videte (dilectiſsimi) & prudenter inſpicite, quæ germina, & quales ſructus de auaritiæ ſtirpe naſcantur, quàm meritò Apoſtolus radicem omnium malorum eſſe definiuit: quia nullũ peccatum ſine cupiditate committitur, & omnis appetitus illicitus, iſtius auiditatis eſt morbus. Amori pecuniæ, vilis eſt omnis affectio, & anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit, nullumq; eſt in illo corde iuſtitiæ veſtigium, in quo ſibi auaritia fecit babitaculum. Hoc perfidus Iudas inebriatus veneno, dum ſitit lucrũ, peruenit ad laqueum, & tam ſtultè impius fuit, vt triginta argenteis & dominũ venderet & magiſtrum. Cùm autem ſe ad excipiendum iniquitatis iudicium, Dei filius præbuiſſet, beatus apoſtolus Petrus, cuius fides ea deuotione feruebat, vt & Domino compati paratus eſſet & commori, ancilla ſacerdotis calumniante perterritus, ex infirmitate periculum negationis incurrit: ob hoc, ſicut apparet, hęſitare permiſſus, vt in Eccleſiæ principe remedium pœnitentiæ conderetur, & nemo auderet de ſua virtute confidere, quãdo mutabilitatis periculum nec beatus Petrus potuiſſet euadere. Dominus autem Ieſus, qui intra pontificale cõſilium ſolo corpore tenebatur, trepidationem diſcipuli foris poſiti, diuino vidit intuitu, & pauentis animum mox vt reſpexit, erexit, & in fletuſ pœnitudinis incitauit. Fœlices ſanctæ apoſtole lachrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutem ſacri habuere baptiſmatis. Adſuit enim dextera Domini Ieſu Chriſti, quæ labentem te, priuſquàm deijceris, exciperet, & firmitatem ſtandi in ipſo cadendi periculo recepiſti. Vidit in te Dominus non fidem fictam, non dilectionem auerſam, ſed conſtantiam fuiſſe turbatam. Abundauit fletus, vbi non defecit affectus, & fons charitatis lauit verba formidinis, nec tardatum eſt remedium abolitionis, vbi non fuit iudicium voluntatis. Citò igitur in ſoliditatem ſuam redijt petra, tantam recipiẽs fortitudinem, vt quod in Chriſti expauerat paſsione, in ſuo pòſt ſupplicio non timeret, Amen.

Auaritia quàm perniitoſa. *1. Tim. 6.*

Petri negatio.

Petrus lacrymis expiat culpã negatiõis.

Sermo decimus de paſsione Domini.

Quòd Chriſtus falſò ſit accuſatus, quòd ſe regem fecerit, & de compoſitione mulierum, ac ruina diaboli.

CVm multis modis (dilectiſsimi) Iudaica impietas laboraret, vt occaſionem aliquam perpetrandi in Dominum Ieſum ſceleris inueniret, & mendacia, quæ falſi teſtes iniuſtis ſacerdotibus famulando protulerant, nihil quod morte dignũ eſſet, adſerrent, hoc quaſi inſuperabilę repererunt, vt Dominum mundi affectati regni inuidia perurgerent. Cumq; Pilatus Ieſum, quem fruſtrà videbat argui, vellet abſolui, calumnioſè & minaciter conclamarunt: Si hunc dimittis, non es amicus Cæſari. Omnis enim qui ſe regẽ facit, cõtradicit Cęſari: Stultã inſimulationẽ imprudenter Pilate timuiſti. Sed formidabile fuerit nomẽ regiũ, vt pro imperio Cæſaris opprimi debuerit nouæ molitio poteſtatis, dominandi conſiliũ tyrannicus tibi prodidit apparatus, ſi prouiſio armorum, ſi congregatio diuitiarum, ſi præſidia detecta ſunt militum. Quid enim grauari finis de affectata potentia, cuius ſpecialis fuit de humilitate doctrina. Romanis legibus non contradixit, cenſum ſubijt, didrachma ſoluit, vectigalia non inhibuit, quæ Dei ſunt Deo, & quæ ſunt Cæſaris, Cæſari reddenda conſtituit, paupertatem elegit, obedientiam ſuaſit, manſuetudinem prædicauit. Hoc eſt verè non impugnare Cæſarem, ſed iuuare. Veruntamen ne in totum inanis videatur Iudæorum obiectio, diſcute diligentius præſes, quid de Domini Ieſu operibus notum ſit, quid de poteſtate compertum. Cęcis viſum, ſurdis auditum, claudis greſſum, mutis donauit eloquium. Febres abegit, dolores reſoluit, dæmo-

Ioan. 19.

Luc. 2. *Matt. 27.* *Matt. 22.*

dæmonia eiecit, mortuos viuificauit, mari & ventis vt quieſcerent imperauit. Magnum prorſus regem iſta demonſtrant, qui non humana excellat potentia, ſed virtute diuina. Hanc ergo Iudæi obijciant poteſtatem, commutent * accuſationem ſuam, & hoc proferant ore, quod tenent corde. Quare de terrenis calumniantur, qui cæleſtia perſequuntur? quamuis ergo Pilatus oneroſum ſibi inuidioſumq; ſentiret, quòd eum Iudæi de neglectu amicitiæ Cæſaris impetebant, aliquamdiu tamen furorem ipſorum mitigare conatus eſt: & ideo Dominum Ieſum diuerſis contumelijs affici aut permiſit aut iuſsit, vt ſatiata iniquitas de innocentis iniurijs, vlterius nō ſæuiret. Sed pertinax malitia proprijs creſcebat augmentis, & in quem obtinuerat ius illuſionis, exigebat & mortis. Vnde cùm & ſummi ſacerdotes & principes Iudæorum omnisq; multitudo crebris vocibus acclamaret, Crucifige, crucifige, tradidit Ieſum perſequentium voluntati, Barabba illis latrone dimiſſo, vt qui in die feſto authorem interficiebant vitæ, impunitas eis præſtaretur homicidæ. Euntes itaq; (dilectiſsimi) ad locum clarificationis Domino, & miſericordia ab impiorum tabernaculis exeunte, vt adimpleretur quod ſcriptum eſt: Longè à peccatoribus ſalus, ſequebatur eum multitudo populi, & mulierum plangentium & lamentantium eum. Solet enim ſexus infirmior, etiam pro ijs qui morte ſunt digni, in lachrymas commoueri, & damnatorum exitijs, pro naturæ communis conſideratione miſereri. Sed iſtum ſibi planctum Dominus Ieſus dedignatur impendi, quia non decebat luctus triumphum, nec lamenta victoriam. Denìq; conuerſus ad eas: Filiæ, inquit, Hieruſalē nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas & ſuper filios veſtros flete. Quia venient dies, in quibus dicent: Beatæ ſteriles & ventres, qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Vbi eſt triſtitia crucifigendi? vbi formido morituri? Non terret paſſuri animum hora ſupplicij, & docens nullam pro ſe flendi eſſe rationem, indicit pœnitentiam, denunciando vidictam. Non eſt, inquit, quod dolere in me Hieruſalem filiæ debeatis: pro vobis plangite, & pro veſtris filijs eiulate. Super illos fundantur iſti ploratus, quòd tales viſcera veſtra pepererunt. Lugendum vobis planè eſt, nō de ſaluatore credentium, ſed de impietate & temeritate pereuntium. Ego crucem volens patior, & mortem in me, quam ſum perempturus, admitto. Nolite flere pro mundi redemptione morientem, quem in maieſtate patris videbitis iudicantem. Exaltatus autem Chriſtus Ieſus in ligno, retorſit mortem in mortis authorem, & omnes principatus aduerſaſq; virtutes, per obiectionem paſsibilis carnis eliſit, admittēs in ſe antiqui hoſtis audaciam: qui in obnoxiam ſibi ſæuiendo naturam, etiam ibi exactor auſus eſt eſſe debiti, vbi nullum potuit veſtigium inuenire peccati. Euacuatum eſt igitur illud generale venditionis noſtræ & lethale chirographum, & pactum captiuitatis in ius tranſijt redemptoris. Claui illi, qui manus Domini pedesq; transfoderant, perpetuis diabolum fixere vulneribus, & ſanctorum pœna membrorum, inimicarum fuit interfectio poteſtatum, ſic ſuam Chriſto conſummante victoriam, vt in ipſo & cum ipſo, omnes qui in eum crederent, triumpharent. Cùm ergo Dominus crucifixi corporis eleuatione ſublimis, reconciliationem mundi exequeretur in quadam arce ſupplicij, latronemq; conuerſum ad paradiſi vocaret habitaculum, vos principes Iudæorum, legisq; doctores, nec conſcientiæ impietate compuncti, nec affectu ſceleris mitigati, fixuris clauorum addebatis tela linguarum, dicentes: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Si rex Iſrael eſt, deſcendat de cruce, & credimus ei. Sed his vocibus veſtris ſtultis atque blaſphemis reddunt omnia elemēta reſponſum, & vnam in vos ſententiam ferunt, Cœlum, terra, ſol ſyderaq; indignos vos ſuo miniſterio proteſtantur terribili motu, inſolitoq; defectu tenebras mundo veſtræ cæcitatis oſtendunt. Quòd ſi ad arguendum vos, nec cœleſtia nec inferna ſufficiunt, & crucem Chriſti magis potuerunt petrę atque monumenta quàm corda veſtra ſentire, ſaltem quod in templo actum eſt, ſcienter aduertite. Velum, cuius obiectu includebantur ſancta ſanctorum, à ſummo vſque ad ima diruptum eſt, & ſacrum illum myſticumq; ſecretum, quod ſolus ſummus pontifex iuſſus fuerat intrare

Matt. 8. — ** actionem* — *Pſal. 118.* — *Luc. 23.* — *Chriſtus cur noluerit ſe plangi à mulieribus.* — *Diabolus in cruce victus.* — *Matt. 27.* — *Matt. 17.* — *Velum templi ſciſſum quid ſignificet.*

trare reſeratum eſt,vt nihil iam eſſet diſcretionis,vbi nihil reſederat ſanctitatis. Re-
pudiatos itaq; vos debuiſtis agnoſcere,& omne ius ſacerdotij perdidiſſe,quia verum *Ioan.5.*
erat,quod veritas vobis dixerat: Si crederetis Moſi, crederetis & mihi. Meritò er-
go vos teſtamentum vtrunque condemnat, & gratia vacuatos & lege priuatos,
qui ideò reſtitiſtis nouis,quia non credidiſtis antiquis. Nos autem (dilectiſsimi) qui
ab ignorantiæ tenebris liberati,fidei lumen accepimus,& in noui teſtamenti hære-
ditatem per electionem adoptionis intrauimus: in feſtiuitate, quam carnalis Iſrael
perdidit,gaudeamus, quoniam paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus, per cuius
ineffabilem gratiam,omnium chariſmatum benedictione ditamur,& ita in nouita- *2.Cor.5.*
tem à vetuſtate transferimur,vt non ſolùm paradiſi reſtituamur habitaculo, ſed eti-
am regni cœleſtis gloriæ præparemur,adiuuante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui
cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo vndecimus de paßione Domini.

De confeſsione Petri,& de gemina Chriſti natura, deq; occulto dæmonibus incarnationis myſterio, atque Iudæ deſperatione.

DEſiderata nobis (dilectiſsimi) & vniuerſo optabilis mundo adeſt
feſtiuitas dominicæ paſsionis,quæ nos inter exultationes ſpiritaliũ
gaudiorum ſilere non patitur. Quia etſi difficile eſt de eadem ſo-
lennitate ſæpiùs dignè apteq; diſſerere,non eſt tamen liberum ſa-
cerdoti, in tanto diuinæ miſericordiæ ſacramento fidelibus popu-
lis ſubtrahere ſermonis officium: cum ipſa materia,ex eo quod eſt
ineffabilis,ſandi tribuat facultatem: nec poſsit deficere quod dicatur,dum non po-
teſt ſatis eſſe quod dicitur.Succumbat ergo humanæ infirmitas gloriæ Dei, & in ex-
plicandis operibus miſericordiæ eius,imparem ſe ſemper inueniat. Laboremus ſen-
ſu,hæreamus ingenio,deficiamus eloquio: bonum eſt,vt nobis parum ſit,quod eti-
am rectè de Domini maieſtate ſentimus. Dicente enim Propheta. Quærite Domi- *Pſal.104.*
num, confirmamini, quærite faciem eius ſemper: nemini præſumendum eſt, quòd
totum quod quærit inuenerit,ne deſinat propinquare,qui ceſſarit accedere. Quid *Paßionis*
autem inter omnia opera Dei, in quibus humanæ admirationis fatigatur intentio, *Chriſti con*
ita contemplationem mentis noſtræ & oblectat & ſuperat, ſicut paſsio ſaluatoris? *templatio*
De cuius omnipotentia quæ ei cum patre vnius & æqualis eſſentiæ eſt, quoties vt *quid præ-*
poſſumus,cogitamus,mirabilior nobis fit in Deo humilitas quàm poteſtas, & diffi- *ſtet.*
cilius capitur diuinæ maieſtatis exinanitio, quàm ſeruilis formæ in ſumma proue-
ctio.Sed multum nos ad intellectum iuuat,quòd licet aliud ſit creator, aliud creatu
ra,aliud deitas inuiolabilis, aliud caro paſsibilis: vnam tamen perſonam concurrat
proprietas vtriuſq; ſubſtantiæ: vt ſiue in infirmitatibus, ſiue in virtutibus, eiuſdẽ ſit
contumelia,cuius & gloria.Hac fidei regula (dilectiſsimi) quã in ipſo exordio ſym-
boli per authoritatem apoſtolicæ inſtitutionis accepimus Dominum noſtrum Ie-
ſum Chriſtum,quem filium Dei patris omnipotentis vnicum dicimus, eundẽ quo-
que de ſpiritu ſancto natum ex Maria virgine cõfitemur. Nec ab eiuſdem maieſtate
diſcedimus,cum ipſum crucifixum & mortuum,& tertia die credimus ſuſcitatum.
Omnia enim quæ Dei ſunt,& quæ hominis,ſimul & humanitas & deitas expleuit,
vt dum paſsibili impaſsibilis ineſt, nec virtus infirmitate affici, nec infirmitas poſsit
virtute ſuperari.Meritò beatus Apoſtolus Petrus in huius vnitatis confeſsione lau-
datus eſt,qui cum dominus quid de ipſo intelligerent diſcipuli, ſcrutaretur omniũ
celerrimè ora præueniẽs:Tu es,inquit,Chriſtus filius Dei viui. Quod vtiq; nõ reue-
lante vidit carne vel ſanguine, quorũ obiectu interiores oculi poterãt impediri,ſed
ipſo ſpiritu patris in corde operante credentis,vt ad regimẽ totius Eccleſiæ præpara-

tus, primùm diſceret quod doceret, & pro ſoliditate fidei, quam erat prædicaturus, audiret: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Chriſtianæ igitur fidei fortitudo, quæ portas mortis ſuper inexpugnabilem petram ædificata non metuit, vnum Dominũ Ieſum Chriſtum, vt verum Deum & verum hominẽ confitetur, eundẽ credens filium virginis, qui author eſt matris, eundem natum in fine ſeculorũ, qui creator eſt temporum: eundẽ omnium Dominum virtutum, & vnũ de ſtirpe mortalium: eundẽ peccati neſcium, & in ſimilitudine carnis peccati pro peccatoribus immolatum. Qui vt humanũ genus vinculis mortiferæ præuaricationis abſolueret, & ſæuienti diabolo potentiam ſuæ maieſtatis occultauit, & infirmitatem noſtræ humilitatis obiecit. Si enim crudelis & ſuperbus inimicus, conſilium miſericordiæ Dei noſſe potuiſſet, Iudæorum animos manſuetudine potius temperare, quàm iniuſtis odijs ſtuduiſſet accendere, ne omniũ captiuorum amitteret ſeruitutem, dum nihil ſibi debentis perſequitur libertatẽ. Fefellit ergo illum malignitas ſua, intulit ſuppliciũ filio Dei, quod cunctis filijs hominũ in remedium verteretur. Fudit ſanguinem iuſtum, qui reconciliando mundo, & precium eſſet & poculũ. Suſcepit Dominus quod ſecundũ propoſitum ſuæ voluntatis elegit. Admiſit in ſe impias manus furentiũ, quæ dũ proprio incumbunt ſceleri, famulatæ ſunt redemptori. Cuius etiam circa interfectores ſuos tanta erat pietatis affectio, vt de cruce ſupplicans patri, ſe non vindicari, ſed illis poſtularet ignoſci, dicens: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. De cuius vtiq; orationis potentia fuit, vt prædicatio Petri Apoſtoli, ex ijs qui dixerunt: Sanguis illius ſuper nos & ſuper filios noſtros, multorum ad pœnitentiam corda cõuerteret, & vno die baptizarentur tria ferè millia Iudæorũ: fieretq; omnium cor vnũ & anima vna, paratorum iam pro eo mori, quẽ popoſcerant crucifigi. Ad hãc indulgentiam traditor Iudas peruenire non potuit, quoniã perditionis filius, cui diabolus ſtabat à dextris, priùs in deſperationẽ tranſijt, quàm ſacramentũ Chriſtus generalis redemptionis impleret. Nã mortuo pro omnibus impijs Domino, potuiſſet etiam hic conſequi remedium, ſi non feſtinaſſet ad laqueum. Sed maligno cordi, nunc furtis fraudium dedito, nunc parricidalibus commercijs occupato, nihil vnquam documentorum miſericordiæ ſaluatoris inſederat, nec pijs acceperat auribus Domini verba dicentis: Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores. Et: Filius hominis venit quærere & ſaluare, quod perierat. Nec intellexerat clementiam Chriſti, qui non ſolùm corporeis infirmitatibus medebatur, ſed etiam vulnera debilium curabat animarũ, dicens paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Dicens & oblatæ ſibi adulteræ: Nec ego te condemnabo, vade & ampliùs noli peccare: vt per omnia opera ſua oſtenderet, in illo aduentu ſuo, ſaluatorem mundi ſe veniſſe, nõ iudicem. A quo intellectu alienatus impius traditor, inſurrexit in ſemetipſum, nõ iudicio pœnitentis, ſed furore pereuntis, vt qui vitæ authorem interfectoribus vendidiſſet, in augmentum damnationis ſuæ, etiã moriendo peccaret. Quod ergo falſi teſtes, quod cruenti principes, quod impij ſacerdotes, in Domini Ieſu Chriſti myſterio, ignauia præſidis & famulatu imperitæ cohortis egerunt, & deteſtandum vniuerſis ſeculis, & amplectendum fuit. Crux enim Domini, ſicut in Iudæorum erat mente crudelis, ita eſt in crucifixi virtute mirabilis. Furit in vnum populus, & miſeretur omnium Chriſtus. Quod ſæuitia infertur, poteſtate ſuſcipitur, vt licentia facinoris, æternæ opus impleat voluntatis. Vnde omnis ordo rerum geſtarum, quem pleniſsimè Euangelica narratio percurrit, ita fidelium eſt accipiendus auditu, vt ſalua fide actionum, quæ tempore dominicæ paſsionis impletæ ſunt, intelligamus non ſolùm remiſsionem peccatorum in Chriſto completam, ſed etiam formam iuſtitiæ eſſe propoſitam. Verùm vt hoc diligentiùs iuuante Domino diſſeratur, hæc ſermonis portio in quartam ſabbati reſeruetur. Aderit, vt ſperamus, gratia Dei, quæ nos orantibus vobis faciat promiſſa complere, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Incarnatio nis myſterium diabolo occultatum.

Luc. 23. *Matt. 27.* *Actor. 2.* *Actor. 4.* *Pſal. 180.* *Matt. 9.* *Luc. 19.* *Matt. 9.* *Ioan. 18.*

Sermo duodecimus de paſsione Domini.

De virtute ac neceſsitate mortis Chriſti, & de eius vera diuinitate & humanitate contra Manichæos, & cur ſolus filius incarnatus ſit.

OMnia quidem tempora (dilectiſsimi) Chriſtianorum animos ſacra-
mento dominicæ paſsionis & reſurrectionis exercent, neq; vllum
noſtræ religionis officium eſt, quo tam mundi reconciliato quàm
humanæ in Chriſto naturæ adſumptio celebretur. Sed nunc vni-
uerſam Eccleſiam maiore intelligentia inſtrui, & ſpe feruentiore
oportet accendi, quando ipſa rerum dignitas ita ſacratorum dierũ
recurſu, & paginis Euangelicæ veritatis exprimitur, vt paſcha Domini non tam præ-
teritum recoli, quàm præſens debeat honorari. In nullo igitur ab ijs quæ ad crucem
Ieſu Chriſti pertinent, fidei noſtræ peregrinetur intuitus, & nihil eorum, quæ nar-
ratione Euangelij retexuntur, ocioſo capiamus auditu. Vt quia non defuerunt, nec
adhuc deſunt, qui veritatem dominicæ incarnationis impugnent, & quòd in vtero
virginis Mariæ verbum caro factum eſt, quòd infans æditus, per incrementa corpo-
rea ad perfectæ virilitatis profecit ætaté, quodq; crucifixus mortuus ac ſepultus, die
tertia reſurrexit, in noſtræ quidem imaginis forma, ſed non in noſtræ carnis adferãt
geſtum eſſe natura, nos ab Euangelicis & Apoſtolicis teſtimonis nullatenus rece-
dentes, eorum intelligentia roboremur, quorum nos certiſsima experimenta docu-
erunt: vt piè atque conſtanter poſsimus dicere, quoniam in illis & nos eruditi ſu- *1.Ioan.1.*
mus, & quod viderunt, vidimus, & quod didicerunt, didicimus, & quod contrecta-
uerunt, palpauimus. Et ideo in paſsione Domini, non conturbamur, quia in gene-
ratione non fallimur. Scimus etenim (dilectiſsimi) & toto corde profitemur, patris
& filij & ſpiritus ſancti, vnam eſſe deitatem, & conſubſtantialem ſempiternæ Trini- *Filij perſo-*
tatis eſſentiam, in nullo à ſe diuiſam, in nullo eſſe diuerſam, quia ſimul eſt intempo- *na cur in-*
ralis, ſimul eſt incommutabilis, ſimul quod eſt, eſſe non deſinens. In hac aũt ineffa- *carnata ſit*
bili vnitate Trinitatis, cuius in omnibus communia ſunt opera atq; iudicia, repara- *Ioan.1.*
tionem humani generis propriè filij perſona ſuſcepit, vt quoniam ipſe eſt, per quem
omnia facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil, quiq; plaſmatum de limo terræ homi-
nem flatu vitæ rationalis animauit, idem naturam noſtram ab æternitatis arce deie-
ctam, amiſſæ reſtitueret dignitati, & cuius erat conditor, etiam eſſe reformator, ſic
conſilium ſuum dirigens in effectum, vt ad dominationem diaboli deſtruendam ma
gis vteretur iuſtitia rationis, quàm poteſtate virtutis. Quia ergo primi hominis vni-
uerſa poſteritas vno ſimul vulnere ſauciata corruerat, nec vlla ſanctorũ merita con-
ditioné poterant illatæ mortis euincere, venit è cœlo medicus ſingularis, multis ſæ-
pè ſignificationibus nunciatus, & prophetica diu pollicitatione promiſſus, qui ma-
nens in forma Dei, & nihil propriæ maieſtatis amittens, in carnis noſtræ animæq; na
tura, ſine cogitatione antiquæ præuaricationis oriretur. Solus enim beatæ virginis
natus eſt filius abſq; delicto, non extraneus ab hominũ genere, ſed alienus à crimi-
ne, in quo illius ad imaginem & ſimilitudinem Dei conditi, & perfecta eſſet inno-
centia, & vera natura, cùm de Adæ propagine vnus exiſteret, in quo diabolus, quod
ſuum diceret, non haberet. Qui dum in eum ſæuit, quem ſub peccati lege non te-
nuit, ius impiæ dominationis amiſit. Effuſio enim pro iniuſtis ſanguinis iuſti, tam *Sanginis*
potens fuit ad priuilegium, tam diues ad precium, vt ſi vniuerſitas captiuorum in re- *Chriſti vir*
demptorem ſuum crederet, nullum tyrannica vincula retinerẽt. Quoniam ſicut ait *tus.*
Apoſtolus, vbi abundauit peccatũ, ſuperabundauit & gratia. Et cũ ſub peccati præ
iudicio nati, poteſtatem acceperint ad iuſtitiam renaſcendi, validius donum factum
eſt libertatis, quàm debitum ſeruitutis. Quam itaq; ſibi in huius ſacraméti præſidio

ſpem relinquunt, qui ſaluatoris noſtri corpore negant humanę ſubſtantiæ veritatē?
Rom. 5. Dicant, quo ſacrificio reconcilati, quo ſanguine ſint redempti. Quis eſt, qui tradi-
dit ſemetipſum pro nobis ohlationem & hoſtiam in odore ſuauitatis? At quod vn-
quam ſacrificium ſacratius fuit, quàm quod pontifex verus altari crucis per immo-
Ephe. 5. latione ſuæ carnis impoſuit? Quamuis enim in conſpectu Domini multorũ ſancto-
Pſal. 115. rum precioſa fuerit mors, nullis tamen inſontis occiſio, propiciatio fuit mundi. Ac-
ceperunt iuſti, non dederunt coronas, & de fidelium fortitudine exempla nata ſunt
patientiæ non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerunt, nec alte-
rius quiſquã debitum ſuo funere ſoluit, cùm inter filios hominũ ſolus Dominus no
ſter Ieſus Chriſtus extiterit, in quo oẽs crucifixi, omnes mortui, oẽs ſepulti, omnes
Ioan. 12. etiam ſunt ſuſcitati. De quibus ipſe dicebat: Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad
meipſum. Fides enim vera iuſtificans impios & creans iuſtos, ad naturæ ſuæ tracta
participem, in illo acquirit ſalutem, in quo ſe inuenit innocentem. Et quia vnus eſt
1. Tim. 2. mediator Dei & hominum homo Ieſus Chriſtus, per communionem ſui generis,
ad pacem peruenit deitatis, liberum habens de eius potentia gloriari, qui contra ho
ſtem ſuperbum, in carnis noſtræ infirmitate congreſſus, ijs victoriam ſuam tribuit,
in quorum corpore triumphauit. Cùm igitur in vno Domino noſtro Ieſu Chriſto
vero Dei atq; hominis filio, diuinam confitemur de patre naturam, humanã de ma-
tre ſubſtantiam, licet verbi Dei & carnis vna perſona ſit, nõ vna ſubſtantia, & vtraq;
eſſentia communes habeat actiones: intelligendæ tamen ſunt ipſorum operũ qua-
litates, & ſynceræ fidei contemplatione cernendum eſt, ad quæ prouehatur humili-
tas infirmitatis, & ad quæ inclinetur altitudo virtutis: quid ſit, quod caro ſine ver-
bo non agit, & quid ſit, quod verbum ſine carne non efficit. Sine potentia enim ver-
hi, nec conciperet virgo, nec pareret: & ſine veritate carnis, obuoluta pannis infan-
Matt. 2. tia non iaceret. Sine verbi potentia non adorarent Magi puerum nouo ſydere decla
ratũ, & ſine veritate carnis non iuberetur puer in Aegyptum transferri, quẽ Herodes
Matt. 3 cupiebat occidere. Sine verbi potentia nõ diceret vox patris miſſa de cœlo: Hic eſt fi-
Luc. 3. lius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et ſine veritate carnis non prote-
Ioan. 1. ſtaretur Ioannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Sine verhi potentia
nõ fieret redintegratio debilium, & viuificatio mortuorum, & ſine veritate carnis,
Ioan. 10. nec cibus ieiuno, nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato. Poſtremò ſine verbi poten-
tia non ſe Dominus patri profiteretur æqualem, & ſine veritate carnis non idem di-
Ioan. 14. ceret, patrem ſe eſſe maiorem, cùm catholica fides vtrunq; ſuſcipiat, vtrunq; defen-
dat, quæ ſecundum proprietatem diuinæ humanæq; ſubſtantiæ, vnum Dei filium &
hominem credit & verbum. Multa ſunt (dilectiſsimi) quæ ad expoſitionem huius,
quam prædicamus, fidei, de toto ſcripturarum corpore poſſemus adſumere, quia ni-
hil ſæpiùs diuinis commendatur eloquijs, quàm Dei filius ſecundum deitatem ſem-
piternus ex patre, & idem ſecundum carnem temporalis ex matre. Sed ne charitatis
veſtræ fatigetur auditus, hodierno ſermoni adhibendus eſt modus, vt quarta ſab-
bati, quæ ſunt adijcienda, ſeruemus auxiliante Domino Ieſu Chriſto, qui cum patre
& ſpũitu ſancto, viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo decimuſtertius de paſsione Domini.

De reparatione hominis ac legalibus ſacramentis per Chriſtum completis, de ſpiritalibus Iſraelitis, & vera Chriſti humanitate.

EVuangelica lectio (dilectiſsimi) quæ ſacratiſsimum dominicæ paſ-
ſionis reſerauit hiſtoriam, ita vniuerſæ Eccleſiæ nota eſt de commu-
ni frequenter auditu, vt rerum geſtarum ordinem, tanquàm ſub ve-
ſtris habitum oculis, ſinguli quiq; recolatis. Nec parum æſtimandi
ſunt profeciſſe, qui de ijs quæ audiunt non dubitant, vt etiã ſi non-
dum

dum liquidè aliquod valeant ſcripturarum capere ſacramentum, firmiſsimè tamen
credant, in diuinis libris nullum eſſe mendacium. Quia ergo ſyncera fidei promiſſa
eſt intelligentiæ plenitudo, erigat ſe ad promerendam ſpiritus ſancti eruditionem,
illuminatarum mentium vigor, & non contentus ſit facti ordinem noſſe, niſi etiam
ipſam rationem impenſæ ſibi pietatis inſpiciat: vt authorem ſuum humana natura
ſciendo, quantum ab eo ſit dilecta, plùs diligat. Miſerendi enim noſtri cauſam Deus *Reparatio*
niſi in ſua bonitate non habuit. Et mirabilior eſt ſecunda hominũ generatio, quàm *hominis*
prima conditio: quia plus eſt in nouiſsimis ſeculis reparaſſe Deum, quod perierat, *maior quã*
quàm à principio feciſſe, quod non erat. Libertatẽ itaq; innocentiæ naturalis, quàm *creatio.*
primorum parentum præuaricatione perdidimus, nulla per ſe ſanctorum præcedẽ-
tium merita receperũt: quia lata in tranſgreſſores ſententia, omnem progeniem ca-
ptiuæ poſteritatis obſtrinxit, & nemo extitit exors à damnatione, quia nullus fuit li-
ber à crimine. Sed redemptio ſaluatoris deſtruens opus diaboli, & rumpens vincula
peccati, ita magnæ pietatis ſuæ diſpoſuit ſacramentum, vt vſq; ad conſummationem ** multi-*
quidem mundi, præfinita generationum * plenitudo decurreret, ſed renouatio ori- *tudo*
ginis, per iuſtificationem indiſcretæ fidei, ad omnia retrò ſecula pertineret. Incarna-
tio quippe verbi, & occiſio ac reſurrectio Chriſti, vniuerſorum fidelium ſalus facta,
eſt, & ſanguis vnius iuſti, quem nobis pater donauit, qui eum pro reconciliatione
mundi credimus fuſum, hoc contulit patribus, qui ſimiliter credidere fundendum.
Nihil ergo (dilectiſsimi) ab antiquis ſignificationibus, in Chriſtiana religione di- *Fides eadẽ*
uerſum eſt, nec vnquam à præcedentibus iuſtis, niſi in Domino Ieſu Chriſto ſperata *noſtra &*
ſaluatio eſt, diſpenſationibus pro diuinæ voluntatis ratione varietas, ſed in idipſum *antiquo-*
coruſcantibus & legis teſtimonijs, & prophetiæ oraculis, & oblationibus hoſtiarũ: *rum.*
quia ſic congruebat illos populos erudiri, vt quæ reuelata non caperent, obumbra-
ta ſuſciperent, & maior Euangelij eſſet authoritas, cui tot ſignis totq; miraculis at-
que myſterijs, veteris teſtamenti paginæ deſeruiſſent. De quibus Dominus profite- *Matt. 5.*
batur, quòd non venerat legem ſoluere, ſed adimplere. Nõ æſtimet ſibi prodeſſe Iu-
dæus, quòd in literæ carnaliter ſuperficie demoratur, & ijs ſcripturis conuincitur,
quæ apud nos veram ſui obtinent dignitatem, dum & erudimur prædictis, & dita-
mur impletis. Dicente enim Domino: Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad me,
nihil legalium inſtructionum, nihil propheticarum reſedit figurarum, quod nõ to- *Ioan. 12.*
tum in Chriſti ſacramenta tranſierit. Nobiſcum eſt ſignaculum circunciſionis, ſan-
ctificatio chariſmatum, conſecratio ſacerdotum. Nobiſcum puritas ſacrificij, baptiſ-
mi veritas, honor templi, vt meritò ceſſarint nuncij, poſtquàm nunciata venerunt.
Nec vacuatur reuerentia promiſsionum, quia plenitudo manifeſta eſt gratiarum.
Verùm quia ſicut ait Apoſtolus. Cæcitas in Iſrael ex parte facta eſt, nec qui filij car- *Rom. 11.*
nis, ij filij ſunt promiſsionis, ineffabilis miſericordia Dei Iſraeliticum ſibi populum
de omnibus nationibus fecit, & ſaxeo illo gentilium cordium rigore mollito, veros
Abrahę filios de lapidibus excitauit: vt cõcluſis omnibus ſub peccato, qui carne na- *Rom. 9.*
ti ſunt, ſpiritu renaſcantur, nec interſit, quo patre ſit quiſq; genitus, quum per indiſ- *Matt. 3.*
cretam huius fidei confeſsionem, & fons baptiſmatis faciat innocentes, & electio *Rom. 11.*
adoptionis confirmet hæredes. Quid enim aliud egit crux Chriſti, quàm vt deſtru-
ctis inimicitijs, reconcilietur mundus Deo, & per ſacrificium immaculati agni ve-
ram in pacem cuncta reuocentur? Non autem concordat Deo, qui ab ea, quam in
regeneratione ſua ædidit, profeſsione diſſentit, & diuini immemor pacti, inhærere
oſtenditur renunciatis, dum reſilire inuenitur à creditis. Fruſtrà enim Chriſtianum
nomen ſibi vſurpat, & nequaquam æſtimet ſe paſcha Domini celebrare, qui Ieſum
Chriſtum in ea, qua natus eſt & paſſus & mortuus & ſepultus carne, reſurrexiſſe nõ
credit, & noſtræ in illo naturæ reſuſcitatas primitias non fatetur. Verus itaque ve-
nerator dominicæ paſionis ſic crucifixum Ieſum oculis cordis aſpiciat, vt illius car-
nem ſuam eſſe cognoſcat. Contremiſcat in redemptoris ſui ſupplicio terrena ſub-
ſtantia, rumpantur infidelium mentium petræ, & qui mortalitatis grauabantur ſe-

pulchris,diſcuſſa obſtaculorum mole proſiliant. Appareant nunc quoq; in cruce ſancta,in Eccleſia Dei,futuræ reſurrectionis indicia,& quod gerendũ eſt in corporibus,fiat in cordibus. Nulli infirmorum crucis eſt negata victoria,nec quiſquam eſt,cui non Chriſti auxilietur oratio. Quæ ſi multis in eũ ſæuientibus profuit,quãto magis eos,qui ad ipſum conuertuntur,adiuuit? Sublata eſt ignorantia, temperata eſt difficultas,& igneam illam,qua vitæ regio erat incluſa, romphæã,ſacer Chriſti ſanguis extinxit. Veræ luci,antiquæ noctis ceſsit obſcuritas. Inuitatur ad paradyſi diuitias populus Chriſtianus, & cunctis regeneratis ad amiſſam patriam patefactus eſt reditus,ſi nemo ſibi illam viam faciat claudi,quæ fide latronis potuit aperiri. Celebrantes igitur (dilectiſsimi) paſchalis feſti ineffabile ſacramentum,agnoſcamus docente ſpiritu Dei, ad cuius gloriæ participationem vocati, & ad quã ſpem ſimus ingreſsi. Nec ita nos nunc anxiè,nunc ſuperbè præſentis vitæ occupent actiones,vt non toto cordis affectu cõformari redemptori noſtro per illius exempla nitamur. Nihil enim non ad noſtram ſalutem, aut egit aut pertulit, vt virtus, quæ inerat capiti,ineſſet etiam & corpori. Nam primùm ipſa illa ſubſtantiæ noſtræ in deitate ſuſceptio,qua verbum caro factum eſt,& habitauit in nobis, quem hominum miſericordiæ ſuæ,niſi infidelem reliquit exortem? Et cui non cómunis natura cum Chriſto eſt,ſi adſumenté recipit, & eo ſpiritu eſt regeneratus,quo ille progenitus? Deinde quis in illo ſuas non agnoſcit infirmitates? Quis perceptionem cibi,requietionem ſomni,ſolicitudinem mœſtitudinis, lachrymas pietatis, non videat formæ fuiſſe ſeruilis? Quæ quoniam ab antiquis ſanada vulneribus, & à colluuione erat purganda peccati: ita vnigenitus Dei,etiam hominis factus eſt filius,vt & omni humanitatis veritate,& diuinitatis plenitudine non careret. Sicut itaq; noſtrum eſt, quod cum vnitione deitatis peperit materna virginitas: ita noſtrum eſt,quod Iudaica crucifixit impietas. Noſtrum eſt, quod exanime iacuit, & quod die tertia reſurrexit,quodq́; ſuper omnes altitudiues cœlorum ad dexteram paternæ maieſtatis aſcendit: vt ſi per viam mandatorum eius incedimus,& ſi quæ in humilitate corporea noſtræ impendit ſaluti,non erubeſcimus confiteri,nos quoq; in gloriæ eius cõſortium prouchamur. quoniam maniſeſtè quod denunciauit implebitur. Omnis qui cõfitebitur me coram hominibus,& ego confitebor eum coram patre meo,qui in cælis eſt. Huic autem cohortationi noſtræ adeſt atq; auxiliatur gratia Dei, quæ incarnationis Chriſti & mortis ac reſurrectionis eius inimicos, reuelata per omnes Eccleſias veritate,deſtruxit,vt totius mundi fideles,cum apoſtolicæ fidei authoritate concordes,vnà nobiſcum exultatione gauderent,dicente Beato Paulo, An ignoratis,quia quicũq; baptizati ſumus in Chriſto Ieſu,in morte ipſius baptizati ſumus? Conſepulti enim ſumus cum ipſo per baptiſmum in mortem,vt quomodo ſurrexit Chriſtus à mortuis per gloriã patris,ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Si enim cõplantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius,ſimul & reſurrectionis erimus. Hoc ſcientes,quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, vt deſtruatur corpus peccati, vt vltrà non ſeruiamus peccato. Qui enim mortuus eſt, iuſtificatus eſt à peccato. Si autem mortui ſumus in Chriſto, credimus quia etiam ſimul viuemus cum illo,qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Gene. 3. *Ioan. 1.* *Matt. 10.* *Rom. 6.*

Sermo decimuſquartus de paſsione Domini.

De modo redemptionis generis humani, atq; fidei Eccleſiæq́; vnitate & imitatione Chriſti.

GLoria (dilectiſsimi) dominicæ paſsionis,de qua nos etiam hodie locuturos eſſe promiſimus,humilitatis maximè eſt miranda myſterio, quæ omnes nos & redemit & docuit, vt vnde datum eſt precium, inde & iuſtitia

ſumere-

ſumeretur. Omnipotentia enim filij Dei, quæ per eandem eſſentiam æqualis eſt pa- *Deus cur*
tri, potuiſſet humanũ genus à dominatu diaboli, ſolo imperio ſuæ voluntatis eruc- *nos pote-*
re, niſi diuinis operibus maximè congruiſſet, vt nequitiæ hoſtilis aduerſitas de eo *ſtate redi-*
quod vicerat vinceretur, & per ipſam materiam naturalis repararetur libertas, per *mere nolu-*
quam generalis fuerat illata captiuitas. Dicente aũt Euangeliſta, quòd verbum caro *erit.*
factum eſt, & habitauit in nobis, & dicente Apoſtolo, quòd Deus erat in Chriſto, *Ioan. 1.*
mundũ reconcilians ſibi, oſtenſum eſt, quia vnigenitus ſummi patris tale inijt cum *2. Cor. 5.*
humana humilitate conſortium, vt ſuſcepta noſtræ carnis animæq; ſubſtantia, vnus
atq; idem Dei filius permaneret, noſtra augendo, non propria: quia infirmitas erat
prouehenda, non virtus: vt cum ſuo creatura eſſet vnita, nihil adſumpto diuinũ, ni-
hil adſumenti deeſſet humanum. Hoc conſilium miſericordiæ & iuſtitiæ Dei, licet
in præteritis ſeculis, quibuſdam velaminibus fuerit obumbratum, nõ tamen ita ob-
tectum eſt, vt ſanctorum, qui ab initio vſq; ad aduentum Domini laudabiles extite-
runt, intellectui negaretur, cùm & propheticis verbis, & rerum geſtarum ſignifica-
tionibus, ſalus quæ in Chriſto erat ventura, promiſſa ſit: quam non ſolùm qui præ- *Fides vna*
dicabant, adepti ſunt, ſed omnes etiam qui prædicantibus crediderũt. Vna enim fi- *ſaluando-*
des iuſtificat vniuerſorum temporum ſanctos, & ad eandẽ ſpem fidelium pertinet, *rum.*
quicquid per mediatorem Dei & hominum Ieſum Chriſtum, vel nos cõfitemur fa- *1. Cor. 7.*
ctum, vel patres noſtri adorauere faciendum. Nec inter Iudæos atq; gentiles vlla eſt
diſtinctio. Siquidem, ſicut ait Apoſtolus: Circunciſio nihil eſt, ac præputiũ nihil eſt,
ſed obſeruatio mandatorũ Dei: quæ ſi cum integritate fidei ſeruentur, veros Abra-
hæ filios, id eſt, perfectos faciunt Chriſtianos, dicente Apoſtolo eodem: Quicunq; *Galat. 3.*
enim in Chriſto Ieſu baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis. Non eſt Iudæus neq; Græ-
cus, non eſt ſeruus neq; liber, non eſt maſculus neq; fœmina. Omnes enim vnũ eſtis
in Chriſto. Si autem vos Chriſti, ergo Abrahę ſemen eſtis, ſecundum promiſsionem
hæredes. Non ergo eſt dubium (dilectiſsimi) naturam humanam in tantam con-
nexionem à filio Dei eſſe ſuſceptam, vt non ſolùm in illo homine, qui eſt primoge- *Coloſ. 1.*
nitus totius creaturæ, ſed etiam in omnibus ſanctis ſuis vnus idemq; ſit Chriſtus: &
ſicut a membris caput, ita à capite membra diuidi nõ poſſunt. Quamuis enim nõ iſtius
vitæ ſit, ſed æternæ, vt ſit Deus omnia in omnibus, tamen, modo eius templi ſui, quod *1. Cor. 15.*
eſt Eccleſia, indiuiſus habitator eſt, ſecundum quod ipſe promiſit, dicens: Ecce ego *Matt 28.*
vobiſcũ ſum omnibus diebus vſq; ad conſummationem ſeculi. Quibus Apoſtolus *Coloſ. 1.*
conſonans ait: Ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ, qui eſt principium, primogenitus ex
mortuis, vt ſit in omnibus ipſe primatum tenens, quia in ipſo complacuit omnem
plenitudinem diuinitatis habitare, & per eum reconciliare omnia in ipſo. Ijs au-
tem & alijs pluribus exemplis & teſtimonijs quid inſinuatur cordibus noſtris, niſi
vt per omnia ad imaginem eius renouemur, qui permanens in forma Dei, carnis pec-
cati forma fieri dignatus eſt? Omnes enim infirmitates noſtras, quæ veniunt de pec- *Philip. 2.*
cato, abſq; peccati cõmunione ſuſcepit, vt & famis, & ſitis, & ſomni, & laſsitudinis,
mœroris ac fletu, affectionibus non careret, doloresq; ſæuiſsimos, vſq; ad mortis ex-
trema pateretur: quia nemo poſſet laqueis mortalitatis abſolui, niſi ille, in quo ſolo
innocens erat natura omnium, ſineret ſe interfici manibus impiorum. Vnde Salua-
tor noſter filius Dei, vniuerſis in ſe credentibus & ſacramentum condidit, & exem- *1. Pet. 2.*
plum vt vnum appræhenderent renaſcendo, alterum ſequerentur imitando. Hoc
enim docet beatus Petrus Apoſtolus dicens: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis re-
linquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Qui peccatum non fecit, nec inuẽ-
tus eſt dolus in ore eius. Qui cum malediceretur, non maledicebat, cùm pateretur,
non comminabatur. Tradebat autẽ iudicanti ſe iniuſtè. qui peccata noſtra ipſe per-
tulit in corpore ſuo ſuper lignũ, vt peccatis mortui, iuſtitiæ viuamus. Sicut ergo ne-
mo eſt credentium (dilectiſsimi) cui dona neganda ſint gratiæ, ita nemo eſt, qui nõ
ſit Chriſtianæ debitor diſciplinæ: quia etſi remota eſt * iuſtitiæ legis aſperitas, volũ- ** myſtica*
tariæ tamen obſeruantiæ creuit vtilitas, dicente Euangeliſta Ioanne: Quia lex per *Ioan. 1.*

Moſen data eſt, gratia autem & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Omnia enim quæ ſecundum legem, ſiue in circunciſione carnis, ſiue in diuerſitatibus hoſtiarum, ſiue in ſabbati obſeruantia præceſſerunt, Chriſtum teſtificata, Chriſti ſunt gratiam prælocuta. Et ipſe eſt finis legis, non euacuando ſignificationes ipſius, ſed implendo. Qui licet idem ſit author veterum, qui nouorum, figuratarum tamē promiſsionum ſacramenta mutauit, quia promiſſa perfecit, & denuntiationibus ceſſationem impoſuit, quoniam denunciatus aduenit. In præceptis autem moralibus nulla prioris teſtamenti decreta reprobata, ſed Euangelico magiſterio multa ſunt aucta, vt perfectiora & lucidiora eſſent dantia ſalutem, quàm promittentia ſaluatorem. Omnia igitur, quæ Dei filius ad reconciliationem mundi, & fecit & docuit, non in hiſtoria tantum præteritarum actionum nouimus, ſed etiam in præſentium operum virtute ſentimus. Ipſe eſt qui de ſpiritu ſancto ex matre æditus virgine, incontaminatam Eccleſiam ſuam eadem inſpiratione fœcundat, vt per baptiſmatis partum, innumerabilis filiorum Dei multitudo gignatur, de quibus dicitur: Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Ipſe eſt, in quo ſemē Abrahæ totius mundi adoptione benedicitur, & ſit patriarcha gentium pater, dum promiſsionis filij fide, non carne naſcuntur. Ipſe eſt, qui nullius gentis exceptionem faciens, de omni natione, quæ ſub cœlo eſt, vnum ſanctarum ouium efficit gregem, quotidie implet, quod promiſerat, dicens: Habeo alias oues quæ non ſunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnum ouile & vnus paſtor. Quamuis enim beato Petro principaliter dicat: Paſce oues meas, ab vno tamen Domino, ipſa omnium regitur cura paſtorum, & venientes ad petram tam lætis tamque irriguis paſcuis alit, vt innumeræ oues dilectionis pinguedine roboratæ, ſicut bonus paſtor dignatus eſt pro ouibus ſuis animam ponere, ita & ipſæ non dubitent pro nomine paſtoris occumbere. Ipſe eſt enim, cui non ſolùm glorioſa Martyrum fortitudo, ſed etiam omnium renaſcentium fides in ipſa regeneratione compatitur. Dum enim renunciatur diabolo, & creditur Deo, dum in nouitatem à vetuſtate tranſitur, dum terreni hominis imago deponitur, & cœleſtis forma ſuſcipitur, quædam ſpecies mortis & quædam ſimilitudo reſurrectionis interuenit, vt ſuſceptus à Chriſto, Chriſtumq; ſuſcipiens, non idem ſit poſt lauacrum, qui ante baptiſmum fuit, ſed corpus regenerati, fiat caro crucifixi. Hæc commutatio (dilectiſsimi) dexteræ excelſi eſt, qui operatur omnia in omnibus, vt ſingulis fidelibus, per bonæ conuerſationis qualitatem, ipſum piorum operum intelligamus authorem, gratias agentes miſericordiæ Dei, qui innumeris chariſmatum donis ita vniuerſum Eccleſiæ corpus exornat, vt per multos vnius luminis radios idem vbique ſplendor appareat, nec poſsit gloria eſſe Chriſti, cuiuſlibet meritum Chriſtiani. Hoc eſt illud verum lumen, quod omnem hominem iuſtificat & illuſtrat. Hoc eſt illud quod eruit de poteſtate tenebrarum, & transfert in regnum filij Dei. Hoc eſt quod per nouitatem vitæ deſideria animi prouehit, & concupiſcentias carnis extinguit. Hoc eſt, quo paſcha domini, in azymis ſynceritatis & veritatis legitimè celebratur, dum fermento veteris malitiæ abiecto, noua creatura de ipſo Domino inebriatur & paſcitur. Non enim aliud agit participatio corporis, & ſanguinis Chriſti, quam vt in id quod ſumimus, tranſeamus: & in quo mortui, & ſepulti, & conreſuſcitati ſumus, ipſum per omnia & ſpiritu & carne geſtemus, dicente Apoſtolo: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cū Chriſto in Deo. Cùm enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tūc & vos cum Chriſto apparebitis in gloria, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Rom. 10.

Veteris legis quæ Chriſtus mutarit et quæ non.

Ioan. 1.

Gene. 22.

Ioan. 10.

1. Ioan. 3.

Baptiſmus qui mutet hominem.

Pſal. 76.

1. Cor. 12.

Coloſ. 1.

1. Cor. 5.

Euchariſtia perceptio quid efficiat.

Coloſ. 3.

Sermo

Sermo decimuſquintus de paſſione Domini.

De vera Chriſti humanitate, patientia in morte, obcæcatione Iudæorum, & Manichæorum perfidia.

SErmonem (dilectiſsimi) de glorioſa Domini noſtri Ieſu Chriſti paſſione promiſſum, ita expectationi veſtræ intelligo eſſe reddẽdum, vt officium diſſerendi, & feſto paſchali conueniat, & auſibus impij erroris occurrat. Qui enim Dei filium veram noſtræ carnis negant ſuſcepiſſe naturã, inimici ſunt fidei Chriſtianæ, & Euangelicam prædicationem nimis impudenter impugnant, vt ſecundum ipſos crux Chriſti, aut ſimulatio fuerit phantaſmatis, aut ſupplicium deitatis. quòd à cordibus piorum longè eſt repellendum: quia catholica integritas, nec maculam perfidiæ, nec rugam poteſt habere mendacij, quæ vnum Chriſtum, ſic Deum, ſic hominem confitetur, vt nec falſum hominem, nec Deum dicat fuiſſe paſsibilem. Quam- *Ioan. 1.*
uis ergo ab illo initio, quo in vtero virginis verbum caro factum eſt, nihil vnquàm inter diuinam humanamq; ſubſtantiam diuiſionis extiterit, & per omnia incremẽta corporea vnius perſonæ fuerint totius temporis actiones, ea ipſa tamen, quæ inſeparabiliter facta ſunt, nulla permixtione confundimus: ſed quid cuius naturæ ſit, ex operum qualitate ſentimus. Nec enim diuina humanis præiudicant, nec humana diuinis, cum ita in idipſum vtraque concurrant, vt in eis nec proprietas abſumatur, nec perſona geminetur. Tranſcurſis igitur ijs, quæ paſsionem Domini præceſſerunt, quid documentorum habeat ſacramentum paſchale tractemus. Nam exardeſcente ad effectum ſui ſceleris ſæuitia Iudæorum, cum Deus eſſet in Chriſto mũ- *2. Cor. 5.*
dum reconcilians ſibi, nulla vis templo corporis eius, niſi ipſe permitteret, potuiſſet inferri. Siquidem terribilis militum cohors illa, & à principibus & phariſæis cum gla- *Ioan. 18.*
dijs & fuſtibus miſſa multitudo ita vt Domini voce percũſſa eſt, vt cum turbæ dixiſſent Ieſum ſe quærere Nazaræum, & ipſe reſpondiſſet, Ego ſum, nemo eorum ſubſiſteret, ſed omnes ſimul amiſſo membrorum officio, retrorſum acti eliſique corruerent. In quo vtique diuinæ poteſtatis erat indicium, quæ impiorum conatus, non armis contrarijs, neque vllius creaturæ potentis auxilio, ſed ſola verbi virtute proſterneret. Quia verò ſaluando humano generi alterius operis ratio congruebat, nec poſſet ſanguis Chriſti precium credentium fieri, ſi redemptor ſe non ſineret comprehendi, admiſit in ſe impias manus, & cohibita eſt potẽtia deitatis, vt perueniret ad gloriam paſsionis. Cuius vtique inanis fuiſſet ſpecies, & nulli profutura imago tolerantiæ, niſi vẽra diuinitas veris ſe humanæ carnis ſenſibus induiſſet: vt vnus Dei atque hominis filius, aliunde intemerabilis, aliunde paſsibilis, mortale noſtrum per ſuum immortale renouaret. Et ideò mœſtitudine, ideò formidine non carebat, vt ad euincendas huius mundi perturbationes, non ſolùm nos ſacramento ſuſceptionis, ſed etiam exemplo fortitudinis roboraret. Nam iniuſta videretur eius ad patientiam cohortatio, cui nulla eſſet in noſtra infirmitate communio.

Chriſtus cur in paſſione noluerit vti potentia ſua.

Veras autem Domini paſsiones Eſaias propheta ipſius voce pronunciat, dicens: Dorſum *Eſai. 53.*
meum dedi in flagella, & maxillas meas in palmas: vultum autem non auerti à confuſione ſputorum. Quod itaque verbi caro patiebatur, non verbi erat pœna, ſed carnis, cuius iniuriæ atque ſupplicia etiam ad impaſsibilem redundabant, vt meritò ei dicantur illata, quæ in ipſius ſunt corpus admiſſa, dicente Apoſtolo: Si enim co- *1. Cor. 2.*
gnouiſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Obcæcati enim Iudæi malitia ſua, in quod prorupiſſent facinus, neſciebant. Vnde miſericors Dominus Ieſus, cum etiam interfectores ſuos vellet ſua morte ſaluare, pro ignorantia ſæuientium, de crucis altitudine ſupplicabat, dicens: Pater ignoſce illis, quia neſciunt *Luc 23.*
quid faciunt, Nec intellectu enim cordis, nec auditu auris, nec oculorum intuitu ſentiebant, quem falſis teſtimonijs appetiſſent, quem adfigi patibulo coẽgiſſent,

dum

dum in corpore hominis non agnoſcunt ſubſtantiam deitatis. Viderũt humilem, & non adorauerunt vniuerſitatis authorem, nec intellexerunt poteſtatem iudicaturi, deſpicientes manſuetudinem iudicati, vt perſequutores veri Dei, & negatores veri hominis, vna impietas ſociaret, dum ſerui formam in Chriſto, & Iudæi æſtimant ſo- *Hæretici phantaſtici.* lam, & hæretici adſerunt falſam. Dicant ergo iſti phantaſtici Chriſtiani, quæ ſubſtãtia ſaluatoris adfixa ſit ligno, quæ iacuerit in ſepulchro, & reuoluto monumenti lapide, quæ tertia die caro reſurrexerit, vel quale corpus Ieſus diſcipulorũ viſui, clauſis ad eos oſtijs ingreſſus, intulerit, cùm ad abigendũ cernentium diffidentiam, inſpici oculis, digitiſq; tractari patentes adhuc fixuras clauorum, & recens cõpuncti lateris *Ioan. 20. Luc. 24.* vulnus exegerit. At ſi tanta in luce veritatis tenebras ſuas hæretica obduratio nõ relinquit, oſtendant vnde ſibi ſpẽm vitæ polliceãtur æternæ, vnde reſurrectionis Chriſti ſe credant eſſe conſortes. Nõ enim poſſunt cum Apoſtolo dicere: Chriſtus reſur- *1. Cor. 15.* rexit à mortuis, primitiæ dormientium, quia non ſunt primitiæ hominum, ſi nõ ſunt *Ibidem.* de humanæ ſtirpe naturæ. Qui enim primus hominum reſurrexit, eius plenitudinis eſt portio, quæ præceſsit: & pie creditur hoc, quod eſt in capite inchoatum, in mem- *Ibidem.* bris quoq; eſſe complendum. Quia ſicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur. Amplectentes igitur (dilectiſsimi) Chriſtianæ ſpei vnicũ *Coloſ. 2.* pignus, non diuellamur à compage corporis Chriſti, in quo habitat, ſicut Apoſtolus ait, omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & eſtis repleti in illo. Nam cùm incorporea ſit ſubſtantia Dei, quomodo corporaliter in Chriſto habitat, niſi quia caro noſtri generis, facta eſt caro deitatis, & in illo ſumus Deo repleti, in quo crucifi- *Philip. 3.* xi, in quo ſepulti, in quo ſumus etiam ſuſcitati? vt poſsimus cum Apoſtolo dicere: Noſtra autem conuerſatio in cœlis eſt, vnde etiam expectamus ſaluatorem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ conforme fieri corpori gloriæ ſuæ, viuẽs & regnans cũ patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorũ, Amẽ.

Sermo decimuſſextus de paſsione Domini.

De paſsione Chriſti per prophetas prænunciata, Iudæorum inexcuſabilitate, Iudæ ſcelere & Chriſti querela in cruce.

Cogitationes Chriſtiani quales eſſe debeant. SEmper quidem (dilectiſsimi) fidelium mentes in diuinorum operum decet admiratione verſari, & rationales animos ijs maximè cogitationibus inhærere, per quas incrementũ fidei cõſequantur. Cũ enim pia cordis intentio, vel ad generalia beneficia, vel ad ſpecialia ipſius gratiæ dona dirigitur, multas à ſe vanitates abigit, & à corporalibus curis in quoddam ſecretum ſpiritale ſecedit. Sed hoc in tempore dominicæ paſsionis, multò auidiùs excellentiuſq; faciendum eſt, vt ea quę ſunt ſacris lectionibus recenſita, ſanæ intelligentiæ ſuſcipiantur auditu, & quæ magna ſunt verbis, appareant maiora myſterijs. Prima nanq; erigendi ſurſum noſtri cordis eſt ratio, quod ea etiam, quæ Euangelica veritas enarrauit, voces propheticæ non tanquàm gerenda, ſed tanquàm geſta cecinerunt: & quod humanæ aures nondum *Rom. 1. Matt. 1.* cognouerant faciendum, iam ſpiritus ſanctus prædicabat impletum. Nam rex Dauid, cuius ſecundum hominem ſemen eſt Chriſtus, diem crucis Domini mille & plus quàm centum annorum ætate præceſsit, & nihil eorum ſuppliciorum, quæ ſibi memorat illata, perpeſſus eſt. Sed quia per os eius ille loquebatur, qui carnẽ paſsibilem ex ipſius ſtirpe erat ſumpturus, meritò ſub ipſius perſona præmittitur hiſtoria crucis, qui in ſe gerebat corporeã originẽ Saluatoris. Verè enim Dauid in Chriſto eſt paſſus, quia verè Ieſus in carne Dauid eſt crucifixus. Cũ ergo omnia, quæ in Chriſtũ Iudaica admiſit impietas, tãto antè prædicta ſint, vt nõ tam de futuris, quàm de præſen- *Deo omnia præſentia.* tibus propheticus ſit ſermo contextus, quid aliud nobis, quàm ſempiternarum diſpoſitionum Dei incommutabilis ordo reſeratur, apud quem, & diſcernenda iam diiudicata,

diiudicata, & futura iam facta ſunt? Cùm enim & qualitates actionũ noſtrarũ, & ef-
fectus omniũ voluntatum, ſcientia diuina præueniat, quanto magis Deo nota ſunt
opera ſua, & rectè placuit, quaſi facta recoli, quæ nõ poterant omnino nõ fieri? Vn-
de & apoſtoli ſpiritu Dei pleni, cùm inimicorũ Chriſti minas ſæuitiamq́; paterétur, *Actor. 4.*
concordi ad Deum voce dixerunt: Conuenerunt enim verè in ciuitate iſta aduerſus
puerum tuum Ieſum, quem vnxiſti, Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & po
pulis Iſrael facere, quæ manus tua & conſilium tuum decreuerunt fieri. Nunquid
iniquitas perſequentium Chriſtũ ex Dei eſt orta conſilio? & illud facinus quod om-
ni maius eſt crimine, manus diuinæ præparationis armauit? Non hoc plane de ſum-
ma iuſtitia ſentiendum eſt, quia multùm diuerſum multumq́; contrariũ eſt, id quod
in Iudæorum malignitate præcognitum, & quod in Chriſti eſt paſsione diſpoſitũ.
Non inde proceſsit voluntas interficiendi, vnde moriendi, nec deo vno extitit ſpiri-
tu attrocitas ſceleris, & tolerantia redemptoris. Non enim impias furentium manus
immiſit in ſe Dominus, ſed admiſit, nec præſciendo quod faciendum eſſet, coegit vt
fieret, cùm tamen ad hoc carnem ſuſcepiſſet, vt fieret. Deniq; inter crucifixũ & cru- *Dei præ-*
cifigentes tam diſpares cauſæ ſunt, vt quod à Chriſto ſuſceptum eſt, non poſsit re- *ſcientia*
ſolui, quod ab illis commiſſum, poſsit aboleri. Qui enim venit peccatores ſaluos fa- *non tollit*
cere, nec ipſis quidem interſectoribus ſuis miſericordiam denegauit, ſed impiorum *liberũ ar-*
malum, in bonum credentium commutauit, vt mirabilior fieret gratia Dei, non ſe- *bitrium.*
cundum merita hominum, ſed ſecundũ multitudinem diuitiarum ſapientiæ & ſcie-
tiæ Dei miſericorditer præparati, quando & ipſos, qui fuderant ſanguinem ſaluato- *Matt. 3.*
ris, reciperet vnda baptiſmatis. Nam ſicut ſcriptura, quæ Apoſtolorum actus conti- *Actor. 2.*
net, loquitur: Cùm prædicatio beati Petri apoſtoli, Iudæorum corda compungeret,
& agnita impietate ſui ſceleris dicerent: Quid faciemus viri fratres? idem Apoſto-
lus ait: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſq; veſtrum in nomine Ieſu Chriſti
in remiſsionem peccatorum veſtrorum, & accipietis donum ſpiritus ſancti. Vobis
eſt enim facta repromiſsio & filijs veſtris, & omnibus qui longè ſunt, quoſcun que
aduocauerit dominus Deus noſter. Moxq́; addidit ſcriptura, & dixit: Qui ergo re- *Ibidem.*
ceperunt ſermonem eius, baptizati ſunt, & appoſitæ ſunt in illo die animæ circiter
tria millia. Quod itaq; Dominus Ieſus Chriſtus furorem frementium pati voluit, in
nullo author eorum criminum fuit: nec egit, vt hæc vellent, ſed ceſsit, vt poſſent, &
ſic vſus eſt obcæcatæ plebis inſania, quomodò & perfidia traditoris, quem ab imma- *Iudam*
nitate concepti ſceleris, & beneficijs eſt reuocare dignatus & verbis, adſumendo in *quãi opere*
diſcipulum, prouehendo in apoſtulum, monendo ſignis, conſecrando myſterijs, vt *Chriſtus à*
cui nihil beneuolentię deeſſet ad correctionẽ, nihil occaſionis ſupereſſet ad crimen. *ſcelere re-*
Sed tu impijſsime homo, ſemen Chanaan & non Iuda, nec iam vas electionis, ſed fi- *uocare co-*
lius perditionis & mortis, vtiliora tibi diaboli incitamenta credebas, vt facibus in- *natus ſit.*
flammatus auaritiæ, ad triginta argenteorum lucrum inardeſceres, & quid diuitia- *Daniel. 13.*
rum amitteres, non videres. Nam etſi putabas credendum eſſe promiſsis, quæ fuit ra
tio, vt tantillus pecuniæ modus præponeretur acceptis? Imperabas dæmonijs, & me-
debaris infirmis, honorabaris cum Apoſtolis, & vt finem tuę cupiditatis expleres, pa
tebant tibi furta de loculis. Sed animum interdictorum admonitum, quod minùs
licuit, ampliùs incitauit, nec tam placuit quantitas precij, quàm magnitudo pecca-
ti. Vnde facinus commercij tui non ideò deteſtandum eſt, quia Dominum viliter
æſtimaſti, ſed quia redemptorem etiam tuum, ne tibi parceres, vendidiſti. Et meritò
tibi tua pœna eſt commiſſa, quia in ſupplicium tuum nemo te ſæuior potuit inueni-
ri. Quod igitur in tempore præſtituto, ſecundum propoſitum voluntatis ſuæ Ieſus
Chriſtus crucifixus & mortuus & ſepultus eſt, non propriæ conditionis neceſsitas,
ſed noſtræ captiuitatis redemptio fuit. Ideo enim verbũ caro factum eſt, vt de vtero
virginis ſumeretur natura paſsibilis, & quod in filium Dei perpetrari non potuit,
in filium hominis poſſet admitti. Nam licet in ipſo ortu coruſcarent in eo ſigna
deitatis, & omnia incrementa corporalium prouectum diuinis eſſent plena

miracu-

miraculis: infirmitatum tamen noſtrarum ſuſceperat veritatem,& excepta commu-
nione peccati,nihil à ſe humanæ infirmitatis excluſerat,vt & ſua nobis inſeret, & in
Duplex nobis remedium in Christo. ſe noſtra curaret. Ab omnipoteni enim medico duplex nobis miſeris remediũ præ-
paratum eſt,cuius aliud eſt in ſacramento,aliud in exemplo,vt per vnum conferan-
tur diuina,per aliud erigantur humana. Quia ſicut Deus iuſtificationis eſt author,
ita homo deuotionis eſt debitor. Per hãc ergo (dilectiſsimi) ſalutis noſtræ ineffabilẽ
reparationem, nec ſuperbiæ nobis, nec deſidiæ locus relinquitur, quia nihil habe-
1.Cor.4. mus,niſi quod accepimus,& iugiter admonemur,vt dona gratiæ Dei non negligẽ-
ter habeamus. Iuſtè enim nobis inſtat præcepto, qui præcurrit auxilio, & benignè
incitat ad obedientiam,qui ducit ad gloriam. Vnde meritò Dominus ipſe nobis fa-
Ioan.14. ctus eſt via, quia niſi per Chriſtum non itur ad Chriſtum. Per ipſum autem ad ip-
Per Chriſtũ vt eatur ad Chriſtum. ſum tendit, qui per ſemitam patientiæ & humilitatis eius incedit, in quo planè iti-
nere,nec æſtus deeſt laboris,nec nubes triſtitiæ,nec procella formidinis. Ibi ſunt in-
ſidiæ iniquorum,perſecutiones infidelium,minæ potentium,contumeliæ ſuperbo-
Pſal.23. rum,quæ Dominus virtutum & rex gloriæ ideo omnia in infirmitatis noſtræ for-
Rom.8. ma,& in carnis peccati ſimilitudine percurrit, vt inter præſentis vitæ pericula, non
tam optandum ſit nobis declinando iſta effugere,quam tolerãdo ſuperare. Inde eſt,
Pſal.22. quòd caput noſtrum Dominus Ieſus Chriſtus,omnia in ſe corporis ſui mẽbra tranſ-
Chriſtus quod ſe à patre derelictũ clamauit, qui accipiendum. formans,quod olim in pſalmo eructauerat,id in ſupplicio crucis ſub redemptorum
ſuorum voce clamabat. Deus,Deus meus reſpice in me,quare me dereliquiſti? Vox
iſta (dilectiſsimi) doctrina eſt,non querela. Nã cum in Chriſto,Dei & hominis vna
perſona ſit,nec ab eo potuerit relinqui,à quo non poterat ſeparari, pro nobis trepi-
dis & infirmis interrogat,cur caro pati metuens exaudita non fuerit. Inſtante enim
paſsione ad ſanandũ & corrigendũ noſtræ fragilitatis metũ, dixerat: Pater ſi poſsi-
bile eſt,tranſeat calix iſte à me. Veruntamen nõ ſicut ego volo,ſed ſicut tu. Et iterũ:
Matt.26. Pater ſi non poteſt hic calix tranſire, niſi bibam illum, fiat voluntas tuas. Qui ergo
trepidatione carnis euicta,iam ad paternam tranſierat voluntatẽ,& toto mortis ter-
rore calcato,opus ſuæ conſtitutionis implebat, cur in ipſo tantæ victoriæ exaltatus
triumpho,cauſam & rationẽ, qua ſit relictus, id eſt, non exauditus, inquirit, niſi vt
oſtendat alium eſſe illum affectum,quẽ ad humanæ formidinis excuſationem rece-
pit,alium illum,quẽ ex æterno placito patris pro mundi reconciliatione prælegit?
Vnde ipſa vox non exauditi,magni eſt expoſitio ſacramenti,quòd nihil humano ge
neri conferret redẽptoris poteſtas,ſi quod petebat,noſtra obtineret infirmitas. Hæc
hodie (dilectiſsimi) ne vos prolixitate ſermonis oneremus, dicta ſufficiant: cætera
in quartam ſabbati differamus. Aderit Dominus orantibus nobis, vt quæ ſoluenda
promittimus,ipſo largiẽte reddamus,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorũ, Amen.

Sermo decimuſſeptimus de paſsione Domini.

De vera Chriſti diuinitate ac humanitate,& clamore eius in cruce,fideq́; Centurionis.

SErmo proximus (dilectiſsimi) cuius vobis promiſſam reſtituere cu-
pimus portionem,in id diſſerendi ratione proceſſerat, vt de illa cla-
Pſal.22. mantis ad patrem crucifixi Domini voce loqueremur,ne ſimplex &
incurioſus auditor ita acciperet verba dicentis: Deus meus, Deus
meus,quare me dereliquiſti? tanquã fixo Ieſu in crucis ligno, pater-
næ ab eo deitatis omnipotẽtia receſſiſſet, cùm in tantã vnitatem Dei
& hominis natura conuenerit,vt nec ſupplicio potuerit dirimi,nec morte diſiungi.
Manente enim in ſua proprietate vtraq; ſubſtãtia,nec Deus reliquit ſui corporis paſ-
ſionẽ,nec Deum fecit caro paſsibilem,quia diuinitas quæ erat in dolente nõ erat in
dolore. Vnde ſecundũ verbi hominiſq́; perſonã,idem eſt,qui factus eſt inter omnia,

&per

& per quem facta ſunt omnia. Idem eſt, qui impiorum manibus compræhenditur,
& qui nullo fine concluditur. Idem eſt, qui clauis configitur, & qui nullo dolore
ſauciatur. Idem poſtremo eſt, qui mortem ſubijt, & ſempiternus eſſe non deſijt, vt
vtrunque ſignis non dubijs manifeſtetur, quod vera ſit in Chriſto humilitas, & vera
maieſtas: quia ideò ſe humanæ infirmitati virtus diuina conſeruit, vt dum Deus ſua
facit eſſe, quæ noſtra ſunt, noſtra faceret eſſe, quæ ſua ſunt. Non ergo aberat à patre
filius, nec à filio pater, & illa deitas incõmutabilis & inſeparabilis Trinitas, nihil ſui
poterat à ſe habere diſcretum. Quamuis enim ſuſceptæ incarnationis diſpenſatio, ad *Cur Chri-*
ad vnigenitum Dei filium propriè pertineret, ſic tamen pater non abiungebatur à *ſtus c ama*
filio, quemadmodum caro non diuidebatur à verbo. Ideò ergo Ieſus voce magna *uerit in*
clamabat, dicens: Quare me dereliquiſti? vt notum omnibus faceret, quare oportue *cruce.*
rit eum non erui, non defendi, ſed ſæuientium manibus derelinqui, hoc eſt, ſalua- *Matth. 27.*
uatorem mundi fieri, & omnium hominum redemptorem, non per miſeriam, ſed
per miſericordiam, nec amiſsione auxilij, ſed definitione moriendi. Quæ vero illic
vitæ interceſsio ſentienda eſt, vbi anima & poteſtate eſt emiſſa, & poteſtate reuoca-
ta? Dicit enim beatus Apoſtolus, quòd pater filio non pepercit, ſed pro nobis om- *Roma. 8.*
nibus tradidit eum. Et iterum dicit: Quoniam Chriſtus dilexit Eccleſiam; & ſemet- *Ephe. 5.*
ipſum tradidit pro ea, vt eam ſanctificaret. Vnde tradi Dominum paſsioni, tam fuit
paternæ quam ipſius voluntatis, vt eum non ſolùm pater relinqueret, ſed etiam ipſe
ſe quadam ratione desereret, non trepida diſceſsione, ſed voluntaria ceſsione. Con-
tinuit enim ſe ab impijs crucifixi poteſtas, & vt diſpoſitione vteretur occulta, vti no-
luit virtute manifeſta. Nam qui mortem & mortis authorem ſua venerat paſsione
deſtruere, quomodo peccatores ſaluos faceret, ſi perſecutoribus repugnaret? Iudæ-
orum igitur hoc fuerat (dilectiſsimi) vt Ieſum crederent à Deo relictum, in quem
tantò ſcelere ſæuire potuiſſent, qui ſacramentum mirabilis patientiæ neſcientes ſa-
crilega eluſione dicebant: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Si *Matth. 27.*
rex Iſrael eſt, deſcendat nunc de cruce, & credimus ei. Non veſtræ cæcitatis arbitrio
ſtulti ſcribæ & impij ſacerdotes, oſtendenda erat potentia Saluatoris, nec ſecundum
preces blaſphemantium linguarum humani generis redemptio debebat omitti, cũ
ſi deitatem filij voluiſſetis agnoſcere, innumera opera eius videritis, quæ vos ad eam
quam fallaciter promittitis fidem; confirmare debuerint. Si autem, vt ipſi profitemi-
ni, verum eſt, quod alios ſaluos fecit, cur illa tot & tanta miracula, quæ ſub publico
facta ſunt conſpectu, in nullo cordis veſtri duritiam mollierunt, niſi quia ita ſemper
ſancto ſpiritui reſtitiſtis, vt omnia vobis beneficia Dei in perniciem verteretis? Nam
etiamſi deſcenderet Chriſtus de cruce, vos tamen hæreticis in crimine. Spreta ergo
ſunt vanæ inſultationis opprobria, & miſericordiam Domini perdita, & collapſa
reparantem, nullæ contumeliæ, nulla conuitia à ſui via propoſiti remouerunt. Of-
ferebatur enim Deo pro ſalute mundi, hoſtia ſingularis, & occiſio Chriſti veri agni
per tot ſecula prædicata, promiſsionis filios in libertatem fidei transferebat. Con-
firmabatur quoque teſtamentum nouum, & Chriſti ſanguine æterni regni ſcribe- *Hebr. 9.*
bantur hæredes. Ingrediebatur ſummus pontifex ſancta ſanctorum, & ad exoran-
dum Deum immaculatus ſacerdos per velum ſuæ carnis intrabat. Denique adeo
tunc à lege ad Euangelium, à ſynagoga ad Eccleſiam, à multis ſacrificijs ad vnam
hoſtiam, quæ Deus eſt, euidens eſt facta tranſlatio: vt emittente ſpiritum Domino,
velum illud myſticum, quod templi penetralia ſanctumque ſecretum ſuo interclu-
debat obiectu, à ſummo vſque ad imum vi ſubita ſcinderetur. Quoniam figuras ve-
ritas auferebat, & ſuperflui erant nuncij ſub præſentia nunciati. Adijciebatur ijs e-
lementorum omnium tremenda commotio, & authoribus crucis Chriſti, ipſa ſe na-
turæ officia ſubtrahebant. Cumque cuſtos ſupplicij Centurio territus ijs quæ vi-
derat, diceret: Verè filius Dei erat homo iſte, impietatem tamen Iudaicam monu-
mentis & petris omnibus duriorem, nulla proditur mitigaſſe compunctio, vt appa- *Duritia Iu*
reat paratiores ad intelligendum filium Dei tunc fuiſſe Romanos milites, quàm *dæorum.*

Iſraeliticos ſacerdotes. Quia ergo Iudæi omnium ſacramentorum ſanctificatione priuati, lucem ſibi in tenebras, & in luctum feſta verterunt, nos (dilectiſsimi) effuſam ſuper omnes gentes gratiam Dei procidnis corporibus atque animis adoremus, obſecrantes miſericordem patrem & diuitem redemptorem, vt de die in diem, auxilio eius adiuti, omnia huius vitæ pericula poſsimus effugere. Adeſt enim callidus vbique tentator, & nihil vacuum à ſuis relinquit inſidijs. Cuius auxiliante miſericordia Dei, quæ nobis inter omnia aduerſa prætenditur, fideli ſemper eſt conſtantia reſiſtendum, vt quamuis impugnare non deſinat, neminem tamen, quem expugnet, inueniat. Proſint omnibus (dilectiſsimi) religioſè celebrata ieiunia, & continentiæ vtilitas, quam & animis & corporibus probauimus congruentem, nullis corrumpatur exceſsibus. Quæ enim ad ſobrietatem & parſimoniam pertinent, ideò diligentius in iſs ſunt celebrata diebus, vt de breui ſtudio in longam conſuetudinem mitterentur, & ſiue in operibus miſericordiæ, ſiue in ſtudio parſimoniæ, nullum à fidelibus vacuum tempus habeatur: quoniam vtique in acceſſu dierum & curſu temporum, lucra debemus facere operum, non damna meritorum. Pijs autem ſtudijs & religioſis animis aderit miſericordia Dei, vt quod fecit concupiſci, faciat obtineri, qui viuit & regnat cum Domino Ieſu Chriſto filio ſuo, & cum ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo decimuſoctauus de paſsione Domini.

De figuris veteris teſtamenti in paſsione Domini reſeratis, & ſacramento redéptionis humani generis diabolo & Iudæis abſcondito, ac de vitandis hæreticorum colloquiis.

Magnitudo quidem (dilectiſsimi) ineffabilis ſacramenti, ita humanæ intelligentiæ altitudinem, & totius vincit eloquij facultatem, vt & excellentiſsimis ingenijs, & facundiſsimis linguis, ſublimior ſit triumphus dominicæ paſsionis. Sed gaudendum nobis potiùs quã erubeſcendum eſt, quod tantæ ſuperamur materię dignitate, de qua nemo humilius ſenſit, quam qui putauit ſuffeciſſe, quæ dixit. Non ergo ſuperfluò prædicamus, nec de rebus diuinis loquenti, carnalium aurium ſunt timenda faſtidia, tanquam deſpectui ſint futura, quia crebro cognoſcuntur iterata: *1.Corint.1.* cùm hoc maximè ad Chriſtianæ fidei pertineat ſoliditatem, vt ſecundum Apoſtolicam doctrinam idipſum prædicemus omnes, & ſimus perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia. *Infidelitas opinioſa & varia.* Infidelitas quippe, quæ omnium eſt mater errorum, in multas opiniones, quas arte dicendi neceſſe habeat colorare, diſtrahitur. *Veritas ſemper ſui ſimilis.* Veritatis autem teſtificatio, nunquam à ſua luce diſcedit, & quòd alijs minùs, alijs ampliùs micat, non varietas facit luminis, ſed infirmitas contemplationis. Cui ſecundum ſupernæ illuminationis auxilium, etiam meo ſermone famulandum eſt, vt quoniam *1.Corin.3.* Dei agricultura, Dei ædificatio eſtis, ipſe & diſpenſanti & accipienti tribuat ſufficientiam, qui largitionum ſuarum iuſtam exigere nouit vſuram. Decurſo igitur (dilectiſsimi) textu Euangelicæ lectionis, quam de gloria crucis Chriſti intento accepiſtis auditu, omnia vobis diuinorum eloquiorum myſteria patefacta ſentire, & quicquid ſub propheticis teſtificationibus vmbra veteris teſtamenti valebat, in ſacramento paſsionis dominicæ manifeſtum eſſe gaudete. Ideo enim ſacrificiorum varietates & purificationum differentiæ deſtiterunt, ideò mandatum circumciſionis, ciborum diſcretio, ocium ſabbati, & paſchalis agni ceſſauit occiſio, *Ioan.1.* quia lex per Moſen data eſt, gratia autem & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. *Vetus lex figuras, noua res ipſas habet.* Præceſſerunt figuræ, vt ſequeretur effectus, & in aduentu rerum nunciatarum, finita ſunt officia nunciorum ſic reconciliatione humani generis temperata, vt ſalus quæ in Chriſto, quæ

in Chri-

in Chriſto eſt, nullis ſeculis ſub eadem iuſtificatione defuerit, & ad hoc dilationum
profecerit ratio, vt quæ diu credita ſunt, antequam fierent, incunctanter honora-
rentur. Nam cum virtus fidei in ijs, quæ viſui non ſubiacent, conſtituta ſit, indulgẽ- *Hebr. 11.*
tiùs nobiſcum egit doctrina cœleſtis, quos in hæc mundi tempora diſtulit ad intel-
ligentiæ facultatem, vt multo pluribus quàm priores, & vatibus vteremur, & teſti-
bus. Quod ergo nobis de paſsione Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſacra & digito Dei
ſcripta Euangelia proteſtantur, ſine nubilo hæſitationis accipite, & rerum geſtarũ
ordinem tam habetote manifeſtum, quàm ſi omnia corporeo & viſu attingeretis &
tactu. Vera in Chriſto deitas, & vera credatur humanitas. Ipſe eſt caro, qui verbum,
& ſicut vnius cum patre ſubſtantiæ ita vnius cum matre naturæ. Nũ geminatus per-
ſona, non, nõ confuſus eſſentia, poteſtate impaſsibilis, humilitate mortalis, ſed vtra-
que ſic vtens, vt & virtus glorificare poſſet infirmitatem, & infirmitas non valeret
obſcurare virtutem. Comprehẽdi ſe à perſequutoribus patitur, qui continet mun-
dum, & eorum manibus nectitur, quorum corde non capitur. Iuſtitia non reſiſtit
iniuſtis, & cedit veritas teſtimonijs falſitatis, vt manens in forma Dei, formam im-
pleret ſerui, & veritatem corporeæ natiuitatis confirmaret ſæuitia corporeæ paſsio-
nis. Sed hanc vnigenito Dei ſubire & perpeti, non conditio neceſsitatis, ſed miſeri- *Rom. 8.*
cordiæ ratio fuit, vt de peccato damnaret peccatum, & diaboli opus de opere diabo-
li ſolueretur. Inimicus enim humani generis mortificatæ in ipſa origine vniuerſitati
letale vulnus intulerat, nec poterat declinare ius ferreum dedititij ſeminis, captiua
progenies. Vnde cũ in tot generationibus mortali ſibi lege ſubiectis, vnum videret
inter hominum filios, cuius virtutem ſuper omnes totius temporis ſanctos mirare-
tur, excellere, ſecurum ſe fore credidit de perpetuitate ſui iuris, ſi nulla iuſtitiæ me-
rita ſæuæ potuiſſent ſuperare vim mortis. Famulis itaque ſuis & ſtipendiarijs vehe-
mentiùs incitatis, in præiudicium ſuum ſæuit, & dum putat aliquid ſibi debere quẽ
potuiſſet occidere, non vidit libertatem ſingularis innocentiæ, ſimilitudinem per-
ſequendo naturæ. Non autem errabat in genere, ſed fallebatur in crimine. Adam *1. Cor. 15.*
enim primus & Adam ſecundus, vnum erant carne, non opere, & in illo omnes mo
riuntur, & iſto omnes viuificabuntur. Ille per ſuperbię cupiditatem iter fecit ad mi- *Ioan. 14.*
ſericordiam, hic per humilitatis fortitudinem viam parauit ad gloriã. Vnde ipſe di-
cit: Ego ſum via, veritas & vita. Via ſcilicet in forma conuerſationis iuſtæ, veritas in
expectatione rei certæ, vita in perceptione felicitatis æternæ. Hoc magnæ pietatis ſa-
cramentum (dilectiſsimi) ſicut Iudaica impietas, ita diabolica ſuperbia neſciebat. Si
enim cognouiſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Sed quia hoſtem hu- *1. Cor. 2.*
mani generis latebat conſilium miſericordiæ Dei, & oppoſito carnis velamine, De- *2. Cor. 5.*
us in Chriſto mundum reconcilians tegebatur, perſtitit in eum furere, in quo nihil *Ioan. 14.*
ſuum poterat inuenire. Nam & malignitati eius hoc magis potuiſſet prodeſſe, ſi par-
ceret, & ſe ab effuſione eius ſanguinis abſtineret, per quem omnium ſoluenda erat
captiuitas, & reparanda libertas. Sed lucem tenebræ non comprehenderunt, nec *Ioan. 1.*
mendax cæcitas ſapientiam veritatis potuit inſpicere. Tenuit itaque diſpoſita man-
ſuetudo patientiam, & cohibita famulantium ſibi angelicarum virtute legionum,
hauſit calicem doloris & mortis, totumque ſupplicium tranſtulit in triumphum.
Victi ſunt errores, ſubactæ ſunt poteſtates, accepit nouum mundus exordium, vt *2. Cor 5.*
damnata generatio non obeſſet, quibus ſaluandis regeneratio ſubueniret. Tranſie-
runt vetera, & ecce facta ſunt omnia noua, vt vniuerſorum in Chriſto credentium,
& in ſancto ſpiritu renatorum, per ipſum & cum ipſo vna eſſet paſsionis ſocietas, &
reſurrectionis æternitas, dicente Apoſtolo: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcõ- *Coloſ. 3.*
dita eſt cum Chriſto in Deo. Cùm autem Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc &
vos apparebitis cum ipſo in gloria. In hac igitur ſpe (dilectiſsimi) conſtituti, omnes
diaboli cauete verſutias, qui non ſolùm per carnis concupiſcentias, & per corpore-
as tantum inſidiatur illecebras: ſed inter ipſa quoque ſemina fidei, ſpargens zizaniã
falſitatum, veritatis ſtudet violare culturam, vt quos non potuerit corrumpere ma-

Hæretico- lis actibus, impijs ſubuertat erroribus. Fugite ergo mundanæ argumenta doctri-
rum vitã- næ,& viperea hæreticorum vitate colloquia. Nihil vobis commune ſit cum eis, qui
da collo- catholicæ aduerſantes fidei, ſolo ſunt nomine Chriſtiani. Non enim templum ſpi-
quia. ritus Dei, nec membra ſunt Chriſti, ſed falſis opinionibus implicati, tot ſpecies ha-
bent diaboli, quod ſimulachra mendacij. A quibus malis per Dominũ Ieſum Chri-
Ioan.14. ſtum, qui & via, & veritas, & vita eſt, liberati, omnes vitæ iſtius tentationes & præ-
Rom. 8. lia cum fidei exultatione toleremus. Si enim compatimur, & córegnabimus. Quod
præmium non eis tantùm paratum eſt, qui pro nomine Domini impiorum ſæuitia
perempti, quoniam vniuerſitas Deo ſeruientium Deoq́; viuentium, ſicut in Chri-
ſto eſt crucifixa, ita eſt in Chriſto coronanda: illis quidem in omni gloria præcellen-
tibus, qui terribiles mortes & ſæua tormenta, vſque ad exhalationem ſpiritus tole-
rando ſuperauerunt, ſed etiam ijs ſubſequentibus, qui auaritiæ cupiditatem, ſuper-
biæ elationem deſideriaq́; luxuriæ, carnis ſuæ mortificatione vicerunt. Vnde meri-
2.Tim.3. tò Apoſtolus ait, quòd omnes, qui piè volunt viuere in Chriſto, perſequutionem
2.Cor.5. patientur, cuius vtique non eſt extraneus, qui non eſt pietatis alienus. Paſchalem
enim feſtiuitatem ſolenniter agit, qui non in fermento veteris malitiæ, ſed in azy-
Philip.2. mis ſynceritatis & veritatis operatur. Nec iam in Adam primo, ſed in Adam ſecun-
1.Tim.2. do viuit, membrum ſcilicet factus corporis Chriſti: qui cum eſſet in forma Dei, for-
ma ſerui dignatus eſt fieri, vt in vno mediatore Dei & hominum homine Ieſu Chri-
ſto, & plenitudo maieſtatis diuinæ, & veritas naturæ eſſet humanæ. Quam niſi ver-
**adſum-* bi diuinitas in ſuæ perſonæ* reciperet vnitatem, nec regeneratio eſſet in aqua ba-
pſiſſet ptiſmatis, nec redemptio in ſanguine paſsionis. Sed quia in ſacramento incarnatio-
nis Chriſti, nihil falſum, nihil accepimus figuratum, non fruſtrà nos & cum mo-
riente mortuos, & cum reſurgente credimus ſuſcitatos, manente ipſo in nobis, qui
1.Cor.15. operatur omnia in omnibus, viuens cum patre & ſancto ſpiritu, regnansq́; in ſecula
ſeculorum, Amen.

Sermo decimusnonus de paſsione Domini.

De incompræhenſibili humani generis ſacramento, de diaboli inſidijs ac poteſtate, & de Chriſti cruce ferenda.

SAcram (dilectiſsimi) dominicæ paſsionis hiſtoriam, Euangelica, vt moris eſt, narratione decurſam, ita omnium veſtrum arbitror inhæſiſſe pectoribus, vt vnicuique audientium, ipſa lectio, quædam facta ſit viſio. *Fidei vis.* Habet enim hanc potentiam fides vera, vt ab ijs mente non deſit, quibus corporalis præſentia intereſſe non potuit, & ſiue in præteritum redeat, ſiue in futurum ſe cor credentis extendat, nullas ſentiat moras temporis cognitio veritatis. Adeſt ergo ſenſibus noſtris imago rerum pro noſtra ſalute geſtarum, & quicquid tunc diſcipulorum perſtrinxit animos, noſtros quoque tangit affectus: non quòd aut triſtitia deprimamur, aut ſæuitia furentium Iudæorum terreamur, cùm etiam eos, quos illius tempeſtatis magnitudo concuſsit, ad inuictam conſtantiam reſurrectio Domini aſcenſioq́; prouexerit: ſed quia cùm in cogitationem venit, quales tunc Hieruſalem populi, & quales fuerint ſacerdotes, magno accipiamus cum tremore mentium, tantum facinus impiorum. Quamuis enim ad ſalutem humani generis pertineret paſsio Saluatoris, & æternæ mortis vincula temporali ſint Domini dirupta morte, aliud tamen crucifixi patientia, aliud crucifigentium egit inſania, nec ad eoſdem rerum exitus miſericordia & ira tendebat, cùm per eiuſdem ſanguinis effuſionem Chriſtus ſolueret mundi captiuitatem, Iudæi interficerent omnium redemptorem. Obdurauit enim carnalem

lem Iſrael malignitas ſua, & nihil ei legis teſtificatio, nihil myſteriorum imagines,
nihil prophetarum oracula profuerunt: cùm paſcha Domini tot ſeculis celebratum,
in eo Ioannes doceret impletum, de quo publica proteſtatione dicebat: Ecce agnus *Ioan. 1.*
Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Repugnat iniquitas iuſtitiæ, cæcitas luci, menda-
cium veritati, ſed de ſæuitia obluctantium, de ſcelere crudelium obtinuit Ieſus æter-
næ diſpoſitionis effectum, & ita humano generi ſua morte conſuluit, vt ſacramen-
tum ſalutis, etiam ipſis perſecutoribus non negaret. Qui venerat vniuerſis credenti-
bus omnia peccata dimittere, à generali indulgentia nec Iudaicum voluit crimẽ ex-
cludere. Quorum itaque perfidiam deteſtamur, eorundem fidem, ſi conuertantur,
amplectimur, & imitantes miſericordiam Domini, qui pro eis, à quibus erat crucifi-
xus, orabat, nos quoque cum beato Paulo apoſtolo noſtras iungimus preces, & vt
ille populus miſericordiam conſequatur optamus, ob cuius offenſionem, gratiam
reconciliationis accepimus. Quoniam ſicut ait magiſter gentium: Concluſit Deus *Rom 11.*
omnia in incredulitate, vt omnium miſereatur. Quid autem illud fuit, quod & Iu-
dæis intellectum abſtulit, & ſapientium mundi corda turbauit, niſi crux filij Dei, *Crux Chri-*
quæ & philoſophiam euaneſcere prudentium, & Iſraeliticam fecit caligare doctri- *ſti apud*
nam? Omnem nanque ſenſum humanæ mentis excelſit diuini altitudo conſilij, *quos quid*
cùm placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos facere credentes, vt mirabilior *effecerit.*
fieret conſtantia fidei ex difficultate credendi. Inconſequens enim & irrationabile *1. Cor. 2.*
videbatur, recipere animo, quod creatorem omnium naturarum, in ſubſtantia veri
hominis, virgo intemerata peperiſſet, quòd æqualis patri filius Dei, qui impleret om
nia, & contineret vniuerſa, furentium manibus compræhendi, iniquorum iudicio
condemnari, & poſt * dedecus illuſionum, cruci ſe permiſiſſet affigi. Sed in ijs om- ** dedecora*
nibus ſimul ſunt, & humilitas hominis, & celſitudo deitatis, nec miſericordiæ ratio
maieſtatem miſerentis obſcurat: quia de ineffabili potentia factum eſt, vt cum ho-
mo verus eſt id Deo inuiolabili, & Deus verus eſt in carne paſsibili conferretur ho-
mini gloria per contumeliam, incorruptio per ſupplicium, vita per mortem. Niſi
enim verbum caro fieret, & tam ſolida conſiſteret vnitas in vtraque natura, vt à ſu-
ſcipiente ſuſceptam, nec ipſum breue mortis tempus abiungeret, nunquàm valeret
ad æternitatem redire mortalitas. Sed adfuit nobis in Chriſto ſingulare præſidium,
vt in natura paſsibili, mortis cõditio nõ maneret, quam impaſsibilis eſſentia recepiſ-
ſet, & per id quod non poterat mori, poſſet id quod mortuum erat, ſuſcitari. Huic
ſacramento (dilectiſsimi) vt inſeparabiliter congruamus, magna nobis & animi &
corporis intentione nitendum eſt, vt cùm grauiſsimi ſit periculi feſtum paſchale ne-
gligere, periculoſius ſit Eccleſiaſticis quidem conuentibus iungi, ſed in dominicæ
paſsionis conſortio non haberi. Nam dicente Domino: Qui non accepit crucem ſu- *Matt. 10.*
am, & ſequitur me, non eſt me dignus. Et dicente Apoſtolo: Si compatimur, & con- *Rom. 8.*
regnabimus: quis verè Chriſtum paſſum, mortuum & reſuſcitatum colit, niſi qui *Chriſti ve-*
cum ipſo patitur, moritur & reſurgit? Ex hoc quidem in omnibus Eccleſiæ filijs ip- *rus cultor*
ſo iam regenerationis ſunt inchoata myſterio, vbi peccati interitus, vita eſt renaſcẽ- *quis ſit.*
tis, & triduanam Domini mortem imitatur trina demerſio, vt dimoto quodam ag-
gere ſepulturæ, quos veteres ſuſcipit ſinus fontis, eoſdem nouos ædat vnda baptiſ-
matis. Sed implendum eſt nihilo minus opere: quod celebratum eſt ſacramento, &
natis de ſpiritu ſancto, quantumcunque ſupereſt mundani temporis, non ſine cru-
cis ſuſceptione dicendum eſt. quamuis enim forti & crudeli tyranno per potentiam *Crux fe-*
crucis Chriſti vaſa antiquæ deprædationis erepta ſint, & dominatio principis mun- *renda per-*
di à redemptorum ſit eiecta corporibus: inſidiari tamen etiam iuſtificatis eadem ma *petim.*
lignitas perſeuerat, & multis modis eos, in quibus non regnat, impugnat, vt ſi quas *Luc. 11.*
animas negligentes imprudenteſq; repererit, ſæuioribus eas laqueis rurſum inne-
ctat, & à paradyſo Eccleſiæ raptas in conſortium ſuæ damnationis inducat. Vnde *Ad crucem*
cùm quiſpiam obſeruantiæ Chriſtianæ ſe limitem ſentit excedere, & in id cupidita- *Chriſti vt*
tes ſuas tẽdere, quod eũ à rectò itinere faciat declinare, recurrat ad crucem Domini, *confugien-*
dum.

 & ligno

Pſal.118 & ligno vitæ motus noxiæ voluntatis adfigat, ac voce prophetica ad Dominum clamet, & dicat: Cōfige clauis timoris tui carnes meas, à iudicijs enim tuis timui. Quid autem eſt clauis timoris Dei carnes habere confixas, niſi corporeus ſenſus ab illecebra illiciti deſiderij ſub metu diuini continere iudicij, vt qui reſiſtit peccato, & concupiſcentias ſuas, ne quid morte dignum operetur, interficit, audeat cum Apoſtolo *Galat.6.* dicere: Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ibi ergo ſe conſtituat Chriſtianus, quò eum ſecum ſuſtulit Chriſtus, & ad id dirigat omnem viam ſuam, vbi ſcit humanam ſaluatam eſſe naturam. Paſsio enim Domini vſque ad finem producitur mundi, & ſicut in ſanctis ſuis ipſe honoratur, ipſe diligitur, & in pauperibus ipſe paſcitur, ipſe veſtitur: ita in omnibus qui pro iuſtitia aduerſa tolerant, ipſe compatitur: niſi fortè æſtimandum eſt, multiplicata per orbem fide, renaſcente impiorum numero, omnes perſequutiones, & omnia, quæ aduerſus beatos martyres ſæuierunt, finita eſſe certamina, tanquàm ſuſcipiendæ crucis illis tantùm neceſsitas incubuerit, quibus ad expugnandam Chriſti dilectionem atrociſsima ſunt illata ſupplicia. Sed aliud *2.Tim.3.* ſeruientium Deo pietas experitur, aliud etiam Apoſtoli prædicatio proteſtatur, qui dicit: Omnes qui piè volunt viuere in Chriſto Ieſu, perſequutionem patiuntur. Qua ſententia nimis trepidus & ſegnis oſtenditur, qui nulla perſequutione pulſa- *1.Cor.6.* tur. Pacem enim cum hoc mundo niſi amatores mundi habere non poſſunt, & nulla vnquam iniquitati cum æquitate communio, nulla mendacio cum veritate concordia, nullus eſt tenebris cum luce conſenſus. Quia etiamſi pietas bonorum cupiat malos corrigi, conuerſionemq; multorum per gratiam Dei miſerentis obtineat, malignorum tamen ſpirituum aduerſus ſanctos inſidiæ non quieſcunt, & ſiue occulto dolo, ſiue aperto prælio in omnibus fidelibus propoſitum bonæ voluntatis *Verſutia diaboli.* infeſtant. Inimicum autem illis eſt, omne quod rectum, omne quod caſtum eſt. Et cum eis nihil in quenquam amplius liceat, quàm iuſtitia diuina permiſerit, quæ dignatur ſuos aut corrigere diſciplina, aut exercere patientia, agunt tamen verſutiſsima arte fallaciæ, vt ex arbitrio propriæ poteſtatis, aut lædere videantur, aut parcere, & multis, quod dolendum eſt, ita per nequitiam ſimulationis illudunt, vt quidam illos & timeant pati infenſos, & velint habere placatos, cùm beneficia dæmonum omnibus ſint nocentiora vulneribus, quia tutius eſt homini, inimicitiam diaboli meruiſſe, quàm pacem. Sapientes itaque animi, qui vnum timere, vnum diligere, & in vnum ſperare didicerunt, mortificatis cupiditatibus, & crucifixis corporis ſenſibus, ad nullum hoſtium metum, ad nullum inquinantur obſequium. Voluntatem enim Dei etiam ſibi præferunt: & tanto amplius ſe amant, quanto amplius pro Dei *Eccleſ.18.* amore ſe non amant. Cumq; audiunt ſibi diuinitus dici, Poſt cōcupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, diuidunt affectus ſuos, & legem mentis à corporis lege diſſcindunt, vt ex quadam ſe parte ſibi denegent perdentes ſe in ijs, quæ carnaliter cupiunt, & inuenientes ſe in ijs, quæ ſpiritaliter concupiſcunt. Sanctum igitur paſcha (dilectiſsimi) in talibus membris corporis Chriſti legitimè celebratur, & nihil illis deeſt triumphi, quos paſsio Saluatoris obtinuit. Quoniam in ijs, *1.Cor.9.* qui Apoſtolico exemplo caſtigant corpus ſuum, & ſeruituti ſubijciunt, ijdem hoſtes eadem fortitudine conteruntur. Et nunc enim à Chriſto vincitur mundus, & cum à ſeruis ſuis quorumcunque vitiorum incentiua ſuperantur, ipſius virtus eſt, ipſiusq; victoria. Hæc (dilectiſsimi) quæ ad participationem crucis pertinent, ſufficienter, vt arbitror, veſtris ſunt hodiè auribus intimata, vt paſchale ſacramentum etiam in membris corporis Chriſti legitimè celebretur. Supereſt, vt de obtinendo reſurrectionis conſortio diſſeramus. Quod ne continuato ſermone, & mihi & vobis fiat oneroſum, in diem ſabbati promiſſa differemus. Aderit, vt credimus, gratia Dei, vt debitum noſtrum ipſius auxilio compleatur, qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo

SERMO PRIMVS DE RE-*ſurrectione Domini.*

De duplici vita ac morte, de Reſurrectionis dominicæ documentis, & immortalitate Chriſti.

SErmone proximo (dilectiſsimi) non incongruè vobis, quantùm arbitror, participationem crucis Chriſti inſinuauimus, vt paſchale ſacramentum ipſa in ſe habeat vita credentium, & quod feſto honoratur, moribus celebretur. Quàm autem hoc vtile ſit, ipſi probaſtis, & ex veſtra deuotione didiciſtis, quantum proſint animis atque corporibus prolixiora ieiunia, frequentiores preces, & eleemoſynæ largiores. Nemo enim ferè eſt, qui non hac exercitatione profecerit, & in abdito conſcientiæ ſuæ aliquid, quo rectè poſsit gaudere, condiderit. Sed hæc lucra perſeueranti ſunt ſeruanda cuſtodia, ne in deſidiam reſoluto labore, quod donauit Dei gratia, diaboli furetur inuidia. Cùm igitur quadraginta dierum obſeruantia hoc voluerimus operari, vt aliquid ſentiremus crucis in tempore dominicæ paſsionis, adnitendum eſt nobis, vt etiam reſurrectionis Chriſti inueniamur eſſe conſortes, & de morte ad vitam, dum in iſto corpore ſumus, tranſeamus. Vnicuique enim homini, qui ex alio in aliud aliqua conuerſione mutatur, finis eſt, non eſſe, quod fuit, & ortus, eſſe quod non fuit. Sed intereſt, cui quis aut moriatur, aut viuat: quia eſt mors, quæ cauſa eſt viuendi, & eſt vita, quæ cauſa eſt moriendi. Nec alibi quàm in hoc tranſitorio ſeculo vtrunque cônquiritur, vt ex qualitate temporalium actionum differentiæ retributionum pendeant æternarum. Moriendum ergo eſt diabolo, & viuendum Deo, deficiendum iniquitati, vt iuſtitiæ reſurgatur. Occumbant vetera, vt oriantur noua. Et quoniam, ſicut ait veritas, nemo poteſt duobus dominis ſeruire, dominus ſit, non ille qui ſtantes impulit in ruinam, ſed ille qui deiectos erexit in gloriam. Dicente ergo Apoſtolo: Primus homo de terra terrenus, ſecundus homo de cœlo cœleſtis: qualis terrenus, tales & terreni, & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes, ſicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem eius, qui eſt de cœlo: multùm nobis de hac commutatione gaudendum eſt, qua de ignobilitate terrena ad cœleſtem transferimur dignitatem, per illius ineffabilem miſericordiam, qui vt nos in ſua proueheret, in noſtra deſcendit, vt non ſolum ſubſtantiam, ſed etiam conditionem naturæ peccatricis adſumeret, & ea ſibi pateretur inferri diuina impaſsibilitas, quæ miſerrimè experitur humana mortalitas. Vnde ne turbatos diſcipulorum animos longa mœſtitudo cruciaret, denunciatam tridui moram tam mira celeritate breuiauit, vt dum ad integrum ſecundum diem, pars primi nouiſsima, & pars tertij primá concurrit, & aliquantum temporis ſpacio decederet, & nihil dierum numero deperiret. Reſurrectio igitur Saluatoris nec animam in inferno, nec carnem diu * morata eſt in ſepulchro, & tam velox incorruptæ carnis viuificatio fuit, vt maior ibi eſſet ſoporis ſimilitudo, quã mortis. Quoniam deitas, quæ ab vtraque ſuccepti hominis ſubſtantia non receſsit, quod poteſtate diuiſit, poteſtate coniunxit. Subſequuta ſunt itaque multa documenta, quibus prædicandæ per vniuerſum mundum, fidei authoritas conderetur. Et licet reuolutio lapidis, euacuatio monumenti, depoſitio linteorum, & totius facti angeli narratores copioſè veritatem dominicæ reſurrectionis adſtruerent, & mulierum tamen viſui, & apoſtolorum frequenter oculis manifeſtus apparuit: non ſolùm loquens cum eis, ſed etiam habitans atque conueſcens, & pertractari ſe diligenti curioſoq; contactu ab eis, quos dubitatio perſtringebat, admittens. Ideò

Cui moriẽdũ, itemq; viuendum.

Matt. 6.

Luca 16.

1. Cor. 15.

** morari paſſa eſt.*

Reſurrectionis documenta.

Actor. 1.

Ioan. 20. enim & clauſis ad diſcipulos oſtijs introibat,& flatu ſuo dabat ſpiritum ſanctum,& dato intelligentiæ lumine, ſanctarum ſcripturarum occulta pandebat, & rurſus idem vulnus lateris,fixuras clauorum,& omnia recentiſsimæ paſsionis ſigna monſtrabat: vt agnoſceretur in eo proprietas diuinæ humanæq; naturæ indiuidua permanere,& ita ſciremus verbum non hoc eſſe,quod carnem, vt vnum Dei filium, & verbum confiteremur,& carnem. Non diſſonat (dilectiſsimi) ab hac fide magiſter
2. Cor. 5. gentium Apoſtolus Paulus,cùm dicit: Etſi cognouimus ſecundum carnem Chriſtum,ſed nunc iam non nouimus. Reſurrectio enim Domini, non finis carnis, ſed commutatio fuit,nec virtutis augmento conſumpta ſubſtantia eſt. Qualitas tranſijt, non natura defecit,& factum eſt corpus impaſsibile, quod potuit crucifigi: factũ eſt immortale,quod potuit occidi: factum eſt incorruptibile, quod potuit vulnerari: & meritò dicitur,caro Chriſti in eo ſtatu,quo fuerit nota,neſciri: quia nihil in ea paſsibile,nihil remanſit in ea infirmum,vt & ipſa ſit per eſſentiam & non ſit ipſa
Ibidem. per gloriam. Quid autem mirum,ſi hoc de corpore Chriſti profitetur,qui de omnibus Chriſtianis ſpiritalibus dicit: Itaque nos ex hoc neminem nouimus ſecundum carnem? Ex hoc, inquit,initium nobis factum eſt reſurrectionis in Chriſto,ex quo in eo,qui omnibus mortuus eſt,totius ſpei noſtræ forma præceſsit. Non hæſitamus diffidentia,nec incerta expectatione ſuſpendimur,ſed accepto promiſsionis exordio,fidei oculis,quæ ſunt futura,iam cernimus,& naturæ prouectione gaudẽtes,quod credimus,iam tenemus. Non ergo nos rerum temporalium occupent ſpecies,nec ad ſe contemplationem noſtram à cœleſtibus terrena deflectant. Pro tranſactis habeantur,quæ ex maxima parte iam non ſunt, & mens intenta manſuris ibi
In carne qui non ſint. deſiderium ſuum figat,vbi quod offertur,æternum eſt. Quamuis enim ſpe ſalui facti ſumus,& corruptibilem adhuc carnem mortalemq; geſtamus, rectè tamen dicimur in carne non eſſe,ſi carnales nobis non dominentur affectus,& meritò eius rei
Rom. 13. deponimus nuncupationem,cuius non ſequimur voluntatem. Cùm itaque Apo-
Carnis curaquatenus habẽda eſt. ſtolus dicat, Carnis curam ne feceritis in deſiderijs, non ea nobis interdicta intelligimus,quæ ſaluti congruunt,& quæ humana poſcit infirmitas: ſed quia non omnibus deſiderijs ſeruiendum,nec quicquid caro concupiſcit,impendum eſt,de adhibendo temperantiæ modo admonitos nos eſſe cognoſcimus: vt carni,quæ ſub animi eſt conſtituta iudicio,nec ſuperflua cõcedamus,nec neceſſaria denegemus. Vn-
Ephe. 5. de idem Apoſtolus alibi ait: Nemo enim vnquam carnem ſuam odio habuit,ſed nutrit & fouet eam: cùm vtique non ad vitia, nõ ad luxuriam, ſed ad debitum ſit alenda & fouenda famulatum: vt teneat ordinem ſuum renouata natura, nec peruerſe ac turpiter ſuperioribus inferiora præualeant, aut inferioribus ſuperiora ſuccumbant, & vitijs animum ſuperantibus, ibi fiat ſeruitus, vbi debet eſſe dominatus. Agnoſcat igitur populus Dei,nouam ſe eſſe in Chriſto creaturam,& à quo ſuſcepta ſit,quámue ſuſceperit,vigilanter intelligat. Quæ noua facta ſunt, non redeant ad inſtabilem vetuſtatem,& non omittat opus ſuum,qui manum miſit ad aratrum,ſed
Luc. 9. ad hoc attendat,quod ſerit,non ad id reſpiciat quod reliquit. Nemo in id recidat, vnde ſurrexit, ſed etiam ſi pro infirmitate corporea in aliquibus adhuc lan-
Via ſalutis quæ. guoribus iacet,ſanari inſtanter deſideret ac leuari. Hæc eſt enim ſalutis via & cœptæ in Chriſto reſurrectionis imitatio, vt quia in lubrico iſtius vitæ diuerſi caſus lapſusque non deſunt, veſtigia gradientium à fluidis ad ſolida transferantur. Quoniam, ſicut ſcriptum eſt, à Domino diriguntur greſſus hominis, & viam eius vo-
Pſal. 36. let. Quum ceciderit iuſtus, non collidetur, quia Dominus ſupponet manum ſuam. Hæc meditatio (dilectiſsimi) non pro ſola ſolennitate paſchali, ſed pro totius vitæ ſanctificatione retinenda eſt, & ad hoc præſens exercitatio debet intendi, vt quæ animum fidelium experimento breuis obſeruantiæ delectarunt, in conſuetudinem tranſeant, intemerata permaneant, ac ſi aliquid delicti irrepſerit, celeri pœnitudine deleatur. Et quia antiquorum morborum difficilis & tarda curatio eſt,tanto velocius adhibeatur remedia,quãto recentiora ſunt vulnera, vt ſem-

per ab omnibus offenſionibus in integrum reſurgentes, ad illam incorruptibilem glorificandæ carnis reſurrectionem peruenire mereamur, in Chriſto Ieſu Domino noſtro, qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſecundus de reſurrectione Domini.

Quòd crux Chriſti ſaluandis ſacramentum & exemplum, & de myſterio incarnationis.

TOtum quidem (dilectiſsimi) paſchale ſacramentum Euangelica no-
bis narratio præſentauit, & ita per aurem carnis penetratus eſt mẽ-
tis auditus, vt nemini noſtrũ rerum geſtarum imago defuerit: cùm
diuinitus inſpiratæ textus hiſtoriæ euidenter oſtenderit, qua Do-
minus Ieſus Chriſtus impietate traditus, quo iudicio addictus, qua
ſæuitia crucifixus, & qua ſit gloria ſuſcitatus. Sed adijciendũ eſt eti-
am noſtri ſermonis officium, vt ſicut pia expectatione depoſcere vos conſuetudinis
debitũ ſentio, ita ſolennitati ſacratiſsimę lectionis ſubiungatur exhortatio ſacerdo-
tis. Quia igitur apud fideles aures ignorantiæ locus non eſt, ſemen verbi, quod eſt in
prædicatione Euangelij, debet in terra veſtri cordis augeri, vt remotis ſuffocationi- *Luc. 8.*
bus ſpinarum ac tribulorum, libera in fructus ſuos exeant plantaria piorum ſenſu-
um, & rectarum germina voluntatum. Crux enim Chriſti, quæ ſaluandis eſt impen- *Crux Chri-*
ſa mortalibus, & ſacramentum eſt & exemplum. Sacramentum, quo virtus impletur *ſti, & ſa-*
diuina: exemplum, quo deuotio incitatur humana: quoniam captiuitatis iugo eru- *cramentũ*
tis, etiam hoc præſtat redemptio, vt eam ſequi poſsit imitatio. Nam ſi mundana ſapi- *eſt, & ex-*
entia ita in ſuis gloriatur erroribus, vt quem ſibi quiſque ducem elegerit, eius opi- *emplum.*
niones & mores atque omnia inſtituta ſectetur, quæ nobis erit communio nomi-
nis Chriſti, & vt ei inſeparabiter vniamur, qui eſt, vt ipſe inſinuauit, via, veritas & vi- *Ioan. 14.*
te? Via ſcilicet conuerſationis ſanctæ, veritas doctrinæ diuinæ, & vita beatitudinis
ſempiternæ. Collapſa enim in parentibus primis humani generis plenitudine, ita
miſericors Deus creaturæ ad imaginem ſuam factæ, per vnigenitũ ſuum Ieſum Chri
ſtum voluit ſubuenire, vt nec extra naturam eſſet reparatio naturæ, & vltra propriæ
originis dignitatem proficeret ſecunda conditio. Felix, ſi ab eo non decideret, quod
Deus fecit, felicior ſi in eo maneret, quod refecit. Multum fuit à Chriſto recepiſſe
formam, ſed plus eſt, in Chriſto habere ſubſtãtiam. Suſcepit enim nos in ſuam * pro- **poteſtatẽ*
prietatem illa natura, quæ ſe in quas voluerit menſuras benignitatis inflectit, nec vſ-
quam conuerſationem mutabilitatis incurrit. Suſcepit etiã nos illa natura, quæ nec
noſtris ſua, nec ſuis noſtra conſumeret, quæ ita vnam in ſe fecit deitatis humanita-
tisq; perſonam, vt ſub diſpenſatione infirmitatum atque virtutum, nec caro per di-
uinitatem, inuiolabilis, nec diuinitas per carnem poſſet eſſe paſsibilis. Suſcepit nos
illa natura, quæ & propaginem noſtri generis à communi tramite non abrumperet,
& contagium peccati in omnes homines tranſeuntis excluderet. Infirmitas ſanè at-
que mortalitas, quæ non peccatum erant, ſed pœna peccati, à redemptore mun-
di recepta ſunt ad ſupplicium, vt impenderentur ad precium. Quod ergo in om-
nibus hominibus transfuſio fuit damnationis, hoc in Chriſto ſacramentum eſt pie-
tatis. Præbuit enim ſe crudeliſsimo exactori liber à debito, & miniſtras diaboli Iu-
daicas manus in cruciatum immaculatæ carnis admiſit. Quam ideò vſque ad ce-
lerrimam reſurrectionem voluit eſſe mortalem, vt credentibus in eum, nec perſe-
quutio inſeparabilis, nec mors poſſet eſſe terribilis, cùm ita dubitandum non eſ-
ſet de conſortio gloriæ, ſicut dubitandum non erat de communione naturæ. Si
incunctãter itaq; (dilectiſsimi) corde credimus, quod ore profitemur, nos in Chriſto
crucifixi, nos ſumus mortui, nos ſepulti, nos etiam die tertia ſuſcitati. Vnde Apoſto-
lus

Coloſ. 3. lus dicit: Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt, quærite, vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens: quæ ſurſum ſunt, ſapite, non quæ ſuper terram. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Quum enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum Chriſto in gloria. Vt autem nouerint corda fidelium habere ſe, vnde ad ſupernam ſapientiam ſpretis mundi cupiditatibus Matt. 28. valeant eleuari, ſpondet nobis Dominus præſentiam ſuam, dicens: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi. Non enim fruſtrà per Eſai. 7. Eſaiam dixerat ſpiritus ſanctus: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod eſt interpretatum, Nobiſcum Deus. Implet ergò Ieſus proprietatē nominis ſui, & qui aſcendit in cœlos, nō deſerit adoptatos: qui ſedet ad dexteram patris, idem totius habitator eſt corporis, & ipſe deorſum cōfortat ad patientiam, qui ſurſum inuitat ad gloriam. Nec inter vana igitur nobis deſipiendum eſt, nec inter aduerſa trepidandum. Ibi quidem blandiuntur deceptiones, & hic graueſcunt labores. Sed quia miſericordia Domini plena eſt terra, adeſt nobis Ioan. 14. vtique Chriſti victoria, vt impleatur, quod ait: Nolite timere, quia ego vici mundum. Siue ergo contra ambitionem ſeculi, ſiue contra concupiſcentias carnis, ſiue contra hæreticorum iacula dimicemus, dominica cruce ſemper armemur. Nec enim vnquam à paſchali feſto recedimus, ſi à fermento malitiæ veteris abſtinemus. Inter omnes nanque vitæ huius varietates, quæ diuerſarum plenæ ſunt paſſionum, Apo-Philip. 2. ſtolicæ exhortationis meminiſſe debemus, qua nos inſtruit, dicens. Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu: qui cùm in forma Dei eſſet, nō rapinā arbitratus eſt eſſe ſe æqualē Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formā ſerui accipiens, in ſimilitudinē hominū factus, & habitu inuētus vt homo. Humiliauit ſemetipſum, factus obediēs vſq; ad mortē, mortē aūt crucis. Propter quod & Deus exaltauit illū, & donauit illi nomē, quod eſt ſuper omne nomē, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cœleſtiū, terreſtrium & infernorū: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Si magnæ, inquit, pietatis ſacramentum intelligitis, & quod pro ſalute humani generis vnigenitus Dei filius geſsit, aduertitis: hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, cuius humilitas nulli aſpernāda diuitum, nulli eſt erubeſcenda nobilium. Nec enim in tantùm prouehi poteſt quælibet felicitas humana faſtigium, vt æſtimet ſibi pudendum, quod manens Deus in forma Dei, non eſt arbitratus indignum. Imitamini quod operatus eſt, diligite quod dilexit: & inuenientes in vobis Dei gratiam, veſtram in illo redamate naturam: quoniam ſicut ille paupertate diuitias non amiſit, gloriam humilitate non minuit, æternitatem morte nō perdidit: ita & vos eiſdem gradibus, eiſdem veſtigijs, vt cœleſtia appræhendatis, terrena deſpicite. Suſceptio enim crucis, eſt interfectio cupiditatum, occiſio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris. Nam cum paſcha Domini, non impudicus, non luxurioſus, non ſuperbus celebret, non auarus: nulli tamen ab hac feſtiuitate longiùs quàm hæretici ſeparantur, maximeq; illi, qui de verbi incarnatione malè ſentiunt, aut minuendo quod eſt deitatis, aut euacuando quod eſt carnis. Verus enim Deus eſt filius Dei, totum habens ex patre, quod pater eſt, nullo exordio temporalis, nulla varietate mutabilis, nec ab vno diuiſus, nec ab omnipotente diuerſus, ſempiterni genitoris vnigenitus ſempiternus: vt mens fidelis credēs in patrem & filium & ſpiritum ſanctum, in eadem vnius deitatis eſſentia, nec vnitatem gradibus diuidat, nec Trinitatem ſingularitate confundat. Non autem ſufficit Dei filium in ſola patris noſſe natura, niſi eum non recedentem à proprijs, agnoſcamus in noſtris. Exinanitio enim illa, quam reparationi impendit humanæ, diſpenſatio fuit miſerationis, non priuatio poteſtatis. Nam cum ex æterno conſilio Dei, non eſſet aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat ſaluos fieri, inuiſibilis viſibilem, intemporalis temporalem, impaſsibilis paſsibilem ſubſtantiam ſuam fecit: non vt virtus deficeret infirmitate, ſed vt infirmitas in incorruptibilem poſſet tranſire virtutem. Propter quod ipſa feſtiuitas, quæ à nobis paſcha nomina-

Margin notes: Crucem ſuſcipere quid ſit. — Actor. 4. — Ioan. 13.

nominatur,apud Hebræos phaſe,id eſt,tranſitus dicitur, atteſtante Euangeliſta atque dicente: Ante diem feſtum paſchæ ſciens Ieſus, quia venit hora eius,vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem. Cuius autem naturæ futurus erat tranſitus iſte, niſi noſtræ,cùm inſeparabiliter & pater in filio & filius eſſet in patre? Sed quia verbum & caro,vna perſona eſt,non diuiditur à ſuſcipiente ſuſceptus, & honor prouehendi, prouehentis nominatur augmentum,dicente Apoſtolo, quod iam commemorauimus: Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. In quo vtique adſumpti hominis exaltatio commendatur,vt in cuius paſsionibus manet deitas indiuiſibilis,idem coæternus ſit in gloria deitatis. Ad hanc participationem ineffabilis muneris,beatum tranſitum fidelibus ſuis ipſe Dominus præparabat,cum inſtanti iam proximus paſsioni,non ſolùm pro apoſtolis ſuis atque diſcipulis,ſed etiam pro vniuerſa Eccleſia ſupplicaret,& diceret: Non pro his autem rogo tantum,ſed pro ijs etiam,qui credituri ſunt per verbum ipſorum in me,vt omnes vnum ſint,ſicut tu pater in me,& ego in te,vt & ipſi in nobis vnum ſint. Cuius vnitatis nullum poterunt habere conſortium, qui in Dei filio Deo vero humanam negant manere naturam,impugnatores ſalutiferi ſacramenti,& paſchalis feſti exules; quod quia ab Euangelio diſſentiunt,& ſymbolo contradicunt,nobiſcum celebrare non poſſunt: quia etſi audent ſibi Chriſtianum nomen adſumere,ab omni tamen creatura,cui Chriſtus caput eſt,repelluntur, vobis in hac ſolennitate meritò exultantibus, pieque gaudentibus, qui nullum recipientes in veritate mendacium,nec de natiuitate Chriſti ſecundum carnem, nec de paſsione ac morte,nec de corporali reſurrectione eius ambigitis: quoniam ſine vlla ſeparatione deitatis, verum Chriſtum ab vtero virginis, verum in ligno crucis, verum in ſepulchro carnis,verum in gloria reſurrectionis, verum in dextera paternæ maieſtatis agnoſcitis. Vnde etiam, ſicut Apoſtolus ait, expectamus ſaluatorem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus noſtræ humilitatis, conforme fieri corpori gloriæ ſuæ, qui viuit & regnat cum Deo patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Philip. 2. *Ioan. 17.* *Philip. 3.*

SERMO PRIMVS DE *Aſcenſione Domini.*

Cur diſcipuli permiſsi ſint dubitare de reſurrectione Chriſti, & quid egerit Chriſtus inter aſcenſionem & reſurrectionem ſuam, et de Petri prærogatiua atque cicatricibus Chriſti.

POſt beatam & glorioſam reſurrectionem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qua verum Dei templum, Iudaica impietate reſolutum, diuina in triduo potentia ſuſcitauit, quadragenarius hodie (dilectiſsimi) ſanctorum dierum expletus eſt numerus, ſacratiſsima ordinatione diſpoſitus,& ad vtilitatem noſtræ eruditionis impenſus: vt dum à Domino in hoc ſpatio mora præſentiæ corporalis extenditur, fides reſurrectionis,documentis neceſſarijs muniretur. Mors enim Chriſti, multum diſcipulorum corda turbauerat, & de ſupplicio crucis, de emiſsione ſpiritus, de exanimati corporis ſepultura, grauatis mœſtitudine mentibus, quidam diffidentiæ torpor abſorpſerat. Nam cùm ſanctæ mulieres, ſicut Euangelica pandit hiſtoria, reuolutum à monumento lapidem, & ſepulchrum corpore vacuum, & viuentis Domini teſtes

teſtes angelos nunciarent, verba earum apoſtolis alijsque diſcipulis, deliramentis ſimilia videbantur. *Marci. 16. Lucæ. 24.* Quam vtique hæſitationem humana infirmitate nutantem, nequaquam permiſiſſet ſpiritus veritatis prædicatorum ſuorum ineſſe pectoribus, niſi illa trepida ſolicitudo & curioſa cunctatio, noſtræ fidei fundamenta ieciſſet. *Diſcipuli cur permiſſi ſint heſitare de reſurrectione Domini.* Noſtris igitur perturbationibus, noſtris periculis in apoſtolis conſulebatur. Nos in illis viris contra calumnias impiorum, & contra terrenæ argumenta ſapientiæ docebamur. Nos illorum inſtruxit aſpectus, nos erudiuit auditus, nos confirmauit attactus. Gratias agamus diuinæ diſpenſationi, & ſanctorum patrum neceſſariæ tarditati. Dubitatum eſt ab illis, ne dubitaretur à nobis. Non ergo ij dies (dilectiſsimi) qui inter reſurrectionem Domini, aſcenſionemque fluxerunt, ocioſo tranſire decurſu, ſed magna in eis confirmata ſacramenta, magna ſunt reuelata myſteria. In ijs metus diræ mortis auſertur, & non ſolùm animæ, ſed etiam carnis immortalitas declaratur. *Ioann. 28.* In ijs per inſufflationem Domini infunditur apoſtolis omnibus ſpiritus ſanctus, & beato apoſtolo Petro, ſupra cæteros poſt regni claues, ouilis dominici cura mandatur. *Petri prærogatiua.* In ijs diebus, duobus diſcipulis tertius in via Dominus iungitur comes, & ad omnem noſtræ ambiguitatis caliginem detergendam, pauentium ac trepidantium tarditas increpatur. *Luc. 24.* Flammam fidei illuminata, corda concipiunt, & quę erant tepida, reſerante ſcripturas Domino, efficiuntur ardentia. In fractione quoque panis conueſcentium aperiuntur obtutus, multò felicius eorum oculis patefactis, quibus naturæ ſuæ manifeſtata eſt glorificatio, quam illorum generis noſtri principum, quibus præuaricationis ſuæ eſt ingeſta confuſio. *Ibidem.* Inter hæc autem aliaque miracula, cum diſcipuli trepidis cogitationibus æſtuarent, & apparuiſſet in medio eorum Dominus, dixiſſetque: Pax vobis, *Ioan. 20.* ne hoc remaneret in eorum opinionibus quod voluebatur in cordibus, (putabant enim ſe ſpiritum videre, non carnem) redarguit cogitationes à veritate diſcordes, ingerit dubitantium oculis manentia in manibus ſuis & pedibus crucis ſigna, & vt diligentius pertractetur inuitat. Quia ad ſananda infidelium cordium vulnera, clauorum & lanceæ erant ſeruata veſtigia, vt non dubia fide, ſed conſtantiſsima ſcientia teneretur, eam naturam in Dei patris conſeſſuram throno, quæ iacuerat in ſepulchro. Per omne ergo hoc tempus (dilectiſsimi) quod inter reſurrectionem & aſcenſionem Domini exactum eſt, hoc prouidentia Dei curauit, hoc docuit, hoc ſuorum & oculis inſinuauit, & cordibus, vt Dominus Ieſus verè agnoſceretur reſuſcitatus, qui verè erat natus, & paſſus, & mortuus. Vnde beatiſsimi Apoſtoli omnesque diſcipuli, qui & de exitu crucis fuerant trepidi, & de fide reſurrectionis ambigui, ita ſunt veritate perſpicua roborati, vt Domino in cœlorum eunte ſublimia, non ſolum nulla afficerentur triſtitia, ſed etiam magno gaudio replerentur. *Luca 24.* Et reuera magna erat & ineffabilis cauſa gaudendi, cum in conſpectu ſanctæ multitudinis ſuper omnium creaturarum cœleſtium dignitatem, humani generis natura conſcendere, ſupergreſſura angelicos ordines, & vltra archangelorum altitudines eleuanda, nec vllis ſublimitatibus modum ſuæ prouectionis habitura, niſi æterni patris recepta conſeſſu, illius gloriæ ſociaretur in throno, cuius naturæ copulabatur in filio. Quia igitur Chriſti aſcenſio, noſtra eſt prouectio, & quô præceſſit gloria capitis, eô ſpes vocatur & corporis, dignis (dilectiſsimi) exultemus gaudijs, & pia gratiarum actione lætemur. Hodie enim non ſolùm paradiſi poſſeſſores firmati ſumus, ſed etiam cœlorum in Chriſto ſuperna penetrauimus ampliora adepti per ineffabilē Chriſti gratiā, quā per diaboli amiſeramus inuidiam.

Plus nobis Chriſtus contulit quam diabolus abſtulit.

Nā quos virulentus inimicus, primi habitaculi felicitate deiecit, eos ſibi concorporatos Dei filius ad dexterā patris collocauit: cū quo viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum.

Amen.

Sermo

Sermo ſecundus de Aſcenſione Domini.

De exaltatione humanæ naturæ per Chriſtum, virtute fidei & Chriſti diuinitate.

SAcramentum (dilectiſsimi) ſalutis noſtræ, quam precio ſanguinis
ſui vniuerſitatis conditor æſtimauit, à die corporalis ortus vſque ad
exitum paſsionis, per diſpenſationem humilitatis impletum eſt. Et
licet multa etiam in forma ſerui, diuinitatis ſigna radiauerint, pro-
priè tamen illius temporis actio ad demonſtrandam ſuſcepti homi-
nis pertinuit veritatem. Poſt paſsionem verò ruptis mortis vinculis,
quæ vim ſuam in eum, qui peccati erat neſcius, intendendo perdiderat, infirmitas in
virtutem, mortalitas in immortalitatem, contumelia tranſiuit in gloriam: quam Do *Actor. 1.*
minus Ieſus Chriſtus in multis manifeſtisq; documẽtis, multorum declarauit aſpe-
ctibus, donec triumphum victoriæ, quem reportarat à mortuis, inferret & cœlis.
Sicut ergo in ſolennitate paſchali reſurrectio Domini fuit nobis cauſa lætandi: ita *In Chriſti*
aſcenſio eius in cœlos, præſentium nobis eſt materia gaudiorum, recolentibus illam *aſcenſione*
diem & ritè venerantibus, qua naturæ noſtræ humilitas in Chriſto ſuper omnem *vnde letã-*
cœli militiam ſuper omnes ordines angelorum, & vltra omnium altitudinem pote- *dum.*
ſtatum, ad Dei patris eſt prouecta conſeſſum. Quo ordine operum diuinorum nos
fundati, nos ædificati ſumus, vt mirabilior fieret gratia Dei, cùm remotis à conſpe-
ctu hominum, quæ meritò reuerentiam ſui ſentiebantur indicere, fides non defice-
ret, ſpes non fluctuaret, charitas non teperet. Magnarum enim hic vigor eſt men-
tium, & valdè fidelium lumen animarum incunctanter credere, quæ corporeo non
videntur intuitu, & ibi figere deſiderium, quò nequeas inſerre conſpectum. Hæc
autem pietas, vnde in noſtris cordibus naſceretur, aut quomodo quiſquam iuſtifi-
caretur per fidem, ſi in ijs tantùm ſalus noſtra conſiſteret, quæ obtutibus ſubiace-
rent? Vnde & illi viro, qui de reſurrectione Chriſti videbatur ambigere, niſi in ipſi- *Ioan. 20.*
us carne veſtigia paſsionis & viſu exploraſſet & tactu, Quia vidiſti me, inquit Do-
minus, credidiſti: beati qui non viderunt & crediderunt. Vt igitur huius beatitu-
dinis (dilectiſsimi) capaces eſſe poſſemus, expletis omnibus, quæ Euangelicæ præ-
dicationi & noui teſtamenti myſterijs congruebant, Dominus noſter Ieſus Chri- *Luc. 24.*
ſtus, quadrageſimo poſt reſurrectionem die, coram diſcipulis eleuatus in cœlum, *Marc. 16.*
corporalis præſentiæ modum fecit, manſurus in patris dextera, donec tempora mul
tiplicandis Eccleſiæ filijs diuinitùs præſtituta peragantur, & ad iudicandos viuos &
mortuos in eadem carne, in qua aſcendit, adueniat. Quod itaque redemptoris no-
ſtri conſpicuum fuit, in ſacramenta tranſiuit, & vt fides excellentior eſſet ac firmi-
or, viſioni doctrina ſucceſsit, cuius authoritatem ſupernis illuminata radijs, credẽ-
tium corda ſequerentur. Hanc fidem aſcenſione Domini auctam, & ſancti ſpiritus
munere roboratam, non vincula, non carceres, non exilia, non fames, non ignis,
non laniatus ferarum, nec exquiſita perſequentium crudelitatibus ſupplicia terru-
erunt. Pro hac fide per vniuerſum mundum, non ſolùm viri, ſed etiam fœminæ, nec
tantùm impubes pueri, ſed etiam teneræ virgines, vſque ad effuſionem ſui ſangui-
nis decertarũt. Hæc fides dæmonia eiecit, ægritudines depulit, mortuos ſuſcitauit.
Vnde & ipſi beati apoſtoli, qui tot miraculis confirmati, tot ſermonibus eruditi, *Aſcenſio*
atrocitatem tamen dominicæ paſsionis expauerant, & veritatem reſurrectionis ei- *Dominus*
us non ſine hæſitatione ſuſceperant: tantùm de aſcenſione Domini profecerunt, *quantum*
vt quicquid illis priùs intulerat metum, verteretur in gaudium. Totam enim con- *apoſtolos*
templationem animi, in diuinitatem ad patris dexteram conſedentis erexerant, nec *confirma-*
iam corporeæ viſionis tardabantur obiectu, quo minùs in id aciem mentis intende- *rit.*
rent, quod nec à patre deſcendendo abfuerat, nec à diſcipulis aſcendendo diſceſſe-

 rat.

rat. Tunc igitur (dilectiſsimi) filius hominis Dei filius excellentiùs ſacratiusq; innotuit, cùm in paternæ maieſtatis gloriam ſe recepit, & ineffabili modo cœpit eſſe
Ioan.14. diuinitate præſentior, qui factus eſt humanitate longinquior. Tunc ad æqualem patri filium eruditior fides greſſu cœpit mentis accedere, & contrectatione in Chriſto corporeæ ſubſtantiæ, qua patre minor eſt, non egere: quoniam glorificati corporis manente natura, eò fides credentium vocabatur, vbi non carnali manu, ſed ſpiritali intellectu, par genitori vnigenitus tangeretur. Hinc illud eſt, quod poſt reſurre-
Ioan.20. ctionem ſuam Dominus Mariæ Magdalenæ perſonam Eccleſiæ gerenti, cùm ad contactum ipſius properaret accedere, dicit: Noli me tangere: nondum enim aſcendi ad patrem meum, hoc eſt: Nolo vt ad me corporaliter venias, nec vt me ſenſu carnis agnoſcas. Ad ſublimiora te differo, maiora tibi præparo: cùm ad patrem aſcendero, tùc me perfectiùs veriusq; palpabis, appræhenſura quòd non tangis, & credit ura quod non cernis. Cùm autem aſcendentem ad cœlos Dominum ſequaces diſcipulorum oculi intenta admiratione ſuſpicerent, adſtiterunt ipſis angeli duo, mirabili veſtium
Actor.1. candore fulgentes, qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cœlum? Hic Ieſus qui adſumptus eſt à vobis in cœlum, ſic veniet, quemadmodũ vidiſtis eum
Chriſto vt angeli ſeruierunt. euntem in cœlum. Quibus verbis omnes Eccleſiæ filij docebantur, vt Ieſus Chriſtus in eadem, qua aſcenderat, carne venturus viſibilis crederetur, nec poſſet ambigi omnia illi eſſe ſubiecta, cui ab ipſo corporeæ natiuitatis exordio famulatus ſeruiſ-
Luc.1. ſet angelicus. Sicut enim concipiendum Chriſtum de ſpiritu ſancto beatæ virgini angelus nunciauit, ſic & æditum de virgine vox cœleſtium, paſtoribus cecinit. Sicut reſurrexiſſe à mortuis, ſupernorum nunciorum prima teſtimonia docuerunt, ſic ad iudicandum mundum in ipſa carne venturum, angelorum officia prædicarunt, vt intelligeremus, quantæ poteſtates ſint adſuturæ cum iudicaturo, cui tantæ miniſtrarunt etiam iudicando. Exultemus itaque (dilectiſsimi) gaudio ſpiritali, & digna apud Deum gratiarum actione lætantes, liberos cordis oculos ad illam altitudinem, in qua Chriſtus eſt, erigamus. Surſum vocatos animos deſideria terrena non deprimant, ad æterna prælectos peritura non occupent, viam veritatis ingreſſos fallaces illecebræ non retardent, & ita à fidelibus hęc temporalia decurrantur, vt peregrinari ſe in hac mũdi valle cognoſcant: in qua etiam ſi quædam commoda blandiantur, non amplectenda nequiter, ſed tranſeunda ſunt fortiter. Ad hanc enim nos deuotionem beatiſsimus Petrus apoſtolus incitat, & ſecundum illam dilectionem, quàm paſcendis Chriſti ouibus trina dominici amoris profeſsione concepit, obſecrans, di
Ioan.11. cit: Chariſsimi obſecro vos tanquàm aduenas & peregrinos, abſtinere vos à carnali-
1.Petr.2. bus deſiderijs, quæ militant aduerſus animam. Cui autem, niſi diabolo, carnales militant voluntates, qui animas ad ſuperna tendentes corruptibilium bonorum dele-
Charitate & miſericordia nihil contra diabolum efficacius. ctationibus obligare, & ab illis ſedibus, de quibus ille excidit, gaudet abducere? Cõtra cuius inſidias ſapienter debet fidelis quiſque vigilare, vt inimicum ſuum, de eo quo tentatur poſsit elidere. Nihil autem validius eſt (dilectiſsimi) contra diaboli dolos, quàm benignitas miſericordiæ & largitas charitatis, per quam omne peccatum aut declinatur, aut vincitur. Sed huius ſublimitas virtutis non prius apprehenditur, quàm illud quod ei aduerſarium eſt, ſubruatur. Quid autem tam inimicum miſericordiæ & operibus charitatis, quàm auaritia, de cuius radice omnium malorum germen emergit? Quæ niſi in ſuis fomitibus enecetur, neceſſe eſt vt in agro cordis illius, in quo huiuſmodi planta conualuit ſpinæ potiùs tribuliq; vitiorum, quàm vllum veræ virtutis ſemen oriatur. Reſiſtamus ergo (dilectiſsimi) huic tam peſtifero
1.Cor.13. malo, & charitatem, ſine qua nulla virtus poteſt nitere, ſectemur, vt per hanc, qua ad nos Chriſtus deſcendit, dilectionis viam, etiam nos ad ipſum poſsimus aſcendere, cui eſt cum Deo patre & ſancto ſpiritu honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo

SERMO PRIMVS DE *Pentecoſte.*

De virtute ac miſsione ſpiritus ſancti in linguis igneis & de peccato in ſpiritum ſanctum.

HOdiernam ſolennitatem (dilectiſsimi) in præcipuis feſtis eſ-
ſe venerandam, omnium catholicorum corda cognoſcunt.
Nec dubium eſt quanta huic diei reuerentia debeatur, quē
ſpiritus ſanctus excellentiſsimo ſui muneris miraculo con-
ſecrauit. Nam ab illo die, quo Dominus ſuper omnem cælo-
rum altitudinem ad dexteram Dei patris conſeſſurus aſcen-
dit, decimus iſte eſt, qui ab eiuſdem reſurrectione quinqua-
geſimus nobis in eo, à quo cœpit, illuxit, magna myſteria ve
terum ſacramentorū in ſe cōtinens & nouorum, quibus manifeſtiſsimè declaratur,
& gratiam prænunciatam fuiſſe per legem, & legem impletam eſſe per gratiam. Si-
cut enim Hebræo quondam populo ab Aegyptijs liberato, quinquageſimo die poſt *Exod. 19.*
immolationem agni, lex data eſt in monte Sina, ita poſt paſsionem, qua verus Dei
agnus occiſus eſt, quinquageſimo à reſurrection e eius die, in Apoſtolos plebemque *Actor. 2.*
credentium, ſpiritus ſanctus illapſus eſt, vt facilè diligens Chriſtianus agnoſcat, ini-
tia veteris teſtamenti Euangelicis miniſtraſſe principijs, & ab eodem ſpiritu condi-
tum fœdus ſecundum, à quo primum fuerat inſtitutum. Nam ſicut apoſtolica teſta-
tur hiſtoria, dum complerentur dies Pentecoſtes, eſſentq; omnes diſcipuli pariter in
eodem loco, factus eſt repentè de cœlo ſonus tanquam aduenientis ſpiritus vehe-
mentis: & repleuit totam domum vbi erant ſedentes. Et apparuerunt illis diſpartitę
linguæ, tanquam ignis, ſeditq; ſupra ſingulos eorum. Et repleti ſunt omnes ſpiritu
ſancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout ſpiritus ſanctus dabat eloqui illis. O
quàm velox eſt ſermo ſapientiæ, & vbi Deus magiſter eſt, quàm citò diſcitur, quod
docetur. Non eſt adhibita interpretatio ad audiendum, non conſuetudo ad vſum,
non tempus ad ſtudium, ſed ſpirante vbi voluit, ſpiritu veritatis, propriæ ſingularū
gentium voces, factæ ſunt in Eccleſiæ ore communes. Ab hoc igitur die tuba Euan-
gelicę prædicationis intonuit, ab hoc die imbres chariſmatum, flumina benedictio- *Ioan. 3.*
num, omne deſertum, & vniuerſam aridam rigauerunt: quoniam ad renouandam
faciē terræ ſpiritus Dei ferebatur ſuper aquas, & ad veteres tenebras abigendas, no- *Geneſ. 1.*
uæ lucis fulgura coruſcabant, cùm micantium ſplendore linguarum, & verbum Do
mini lucidum & eloquium conciperetur ignitum, cui ad creandum intellectū con-
ſumendumq; peccatum & efficacia illuminandi & vis ineſſet vrendi. Quamuis au-
tem (dilectiſsimi) valdè fuerit ipſa rei geſtæ forma mirabilis, nec dubium ſit, in illo
omnium humanarū vocum exultante * concentu, maieſtatem ſpiritus ſancti fuiſſe **conuentu*
præſentem, nemo tamen exiſtimet in ijs, quæ corporeis viſa ſunt oculis, diuinā eius
apparuiſſe ſubſtantiam. Natura enim inuiſibilis, & patri filioq; communis, qualita-
tem muneris atq; operis ſui, qua voluit ſignificatione monſtrauit: proprietatem ve-
rò eſſentiæ ſuæ, in ſua deitate continuit: quia ſicut nec patrem, nec filium, ita nec ſpi
ritum ſanctum humanus poteſt viſus attingere. In trinitate enim diuina nihil diſsi-
mile, nihil impar eſt, & omnia quæ de illa poſſunt ſubſtantia cogitari, nec virtute,
nec gloria, nec æternitate diſcreta ſunt. Cumq; in perſonarum proprietatibus alius
ſit pater, alius ſit filius, alius ſit ſpiritus ſanctus, nō tamen alia deitas, nec diuerſa na-
tura eſt: ſiquidē cum & de patre ſit filius vnigenitus, & ſpiritus ſanctus patris filijq;
ſit ſpiritus, non ſicut quæcunq; creatura, quæ & patris & filij eſt: ſed ſicut cū vtroq;
viuens, & potens, & ſempiternus, & ex eo quod eſt pater filiusq; ſubſiſtens. Vnde
cùm Dominus ante paſsionis ſuæ diem diſcipulis ſuis ſancti ſpiritus ſponderet ad-

Ioan.16. uentum: Adhuc, inquit, multa habeo vobis dicere, ſed non poteſtis modò illa portare: cùm autem venerit ille ſpiritus veritatis, diriget vos in omnem veritatem. Non enim loquetur à ſemetipſo, ſed quæcunque audiet, loquetur, & futura annunciabit vobis. Omnia quæ habet pater, mea ſunt, propterea dixi, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis. Non ergo alia ſunt patris, alia filij, alia ſpiritus ſancti, ſed quæcunque habet pater, habet & filius, habet & ſpiritus ſanctus, nec vnquam in illa trinitate defuit iſta communio. Quia hoc eſt ibi omnia habere, quod ſemper exiſtere: nulla ibi tempora, nulli gradus, nulli differentiæ cogitentur, & ſi nemo de Deo poteſt explicare quod eſt, nemo audeat affirmare quod non eſt. Excuſabilius enim eſt de natura ineffabili non eloqui digna, quàm definire contraria. Quicquid itaque de ſempiterna & incommutabili gloria patris, pia poſſunt corda concipere, hoc ſimul & de filio, & de ſpiritu ſancto, inſeparabiliter atque indifferenter intelligant. Ideo enim hanc beatam trinitatem, vnum confitemur Deum, quia in his tribus perſonis, nec ſubſtantiæ, nec potentiæ, nec voluntatis, nec operationis eſt vlla diuerſitas. Sicut ergo deteſtamur Arianos, qui inter patrem & filium aliquam volunt eſſe diſtantiam, ita etiam Macedonianos pariter deteſtamur: qui licet patri & filio tribuant æqualitatem, ſpiritum tamen ſanctum inferioris putant eſſe naturæ, non conſiderantes in eam blaſphemiam ſe incidere, quæ neque in præſenti ſeculo, neque in futuro ſit remittenda iudicio, dicente Domino: Quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei. Qui autem dixerit contra ſpiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neque in futuro. Permanens itaque in hac impietate, ſine venia eſt, quia excluſit eum à ſe, per quem poterat confiteri. Nec vnquam peruenit ad indulgentiæ remedium, qui patrocinaturum ſibi non habet aduocatum. Ab ipſo enim eſt inuocatio patris, ab ipſo ſunt lachrymæ pœnitentium, ab ipſo ſunt gemitus ſupplicantium. Et nemo poteſt dicere Dominum Ieſum, niſi in ſpiritu ſancto, cuius æqualem cum patre & filio omnipotentiam vnamq́; deitatem euidentiſsimè prædicat Apoſtolus, dicens: Diuiſiones autem gratiarum ſunt, idem autem ſpiritus. Et diuiſiones miniſtrationum ſunt, idem autem Dominus. Et diuiſiones operationum ſunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus. His (dilectiſsimi) alijsq́; documentis, quibus innumerabiliter diuinorum eloquiorum coruſcat authoritas, ad venerationem Pentecoſtes vnanimiter incitemur, exultantes in honorem ſancti ſpiritus, per quem omnis Eccleſia catholica ſanctificatur, omnis anima rationalis imbuitur. Qui inſpirator fidei, doctor ſcientiæ, fons dilectionis, ſignaculum caſtitatis, & totius eſt cauſa virtutis. Gaudeant fidelium mentes, quòd in toto mundo vnus Deus, pater & filius & ſpiritus ſanctus, omnium linguarum confeſsione laudatur, quodq́; illa ſignificatio, quæ in ſpecie ignis apparuit, & opere perſeuerat, & munere. Ipſe enim ſpiritus veritatis, facit domum gloriæ ſuæ luminis ſui nitore fulgere, & in templo ſuo, nec tenebroſum aliquid vult eſſe, nec tepidum: de qua ope atque doctrina etiam ieiuniorum nobis atque eleemoſynarum eſt collata purgatio. Nam hunc venerabilem diem ſequitur ſaluberrimæ obſeruantiæ conſuetudo, quam vtiliſsimam ſibi omnes ſancti ſemper experti ſunt, & ad quam ſedulò celebrandam, paſtorali vos ſolicitudine cohortamur: vt ſi quid macularum proximis diebus negligentia incauta contraxerit, id & ieiunij cenſura caſtiget, & deuotio pietatis emendet. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem in idipſum conſueta deuotione vigilias celebremus, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

In ſancta Trinitate nulla diuerſitas. *Ariani.* *Macedoniani.* *Matt.12.* *Peccatũ in ſpiritũ ſanctũ cur ſit irremiſsibile.* *1.Cor.12.* *Ibidem.* *Ieiunia è ſpiritu ſancto manarunt.*

Sermo ſecundus de Pentecoſte.

De Myſterio Trinitatis, de miſsione ſpiritus ſancti & Manichæorum impietate.

Pleniſsi-

PLeniſsimè quidem nobis (dilectiſsimi) cauſam atque rationem ſo-
lennitatis hodiernæ diuinorum eloquiorum textus oſtendit, quo
ſanctum ſpiritum quinquageſimo poſt Domini reſurrectionem die,
qui ab aſcenſione eius eſt decimus, infuſum Chriſti diſcipulis, ſicut
promiſſus ſperabatur, agnouimus. Sed ad nouos Eccleſiæ filios in-
ſtruendos, addendum eſt etiam noſtri ſermonis obſequium. Non
enim timemus vt ſpiritales & eruditi nota faſtidiant, ad quorum fructũ pertinet, vt
quàm plurimis inſinuari velint, quod ipſi cum magna * ſui vtilitate didicerunt. Fiat *humili-
ergo per corda omnium, diſpenſatio munerum diuinorum, & ſeruitutẽ oris noſtri, tate
docti indoctiq; non ſpernant: illi vt probent ſe amare, quod norunt, iſti vt oſtendãt
ſe deſiderare, quod neſciunt. Huic enim præparationi noſtræ aderit ipſius largitas,
de cuius loqui maieſtate geſtimus, vt ad profectum totius Eccleſię & vos capaces, &
nos faciat abundantes. Cùm igitur ad intelligendam dignitatem ſpiritus ſancti aci-
em mentis intendimus, nihil diuerſum ab excellentia patris & filij cogitemus, quia
in nullo ab vnitate ſua diſcrepat diuinitatis eſſentia. Sempiternum eſt patri, cõſem-
piterni ſibi filij ſui eſſe genitorem. Sempiternum eſt filio, intemporaliter à patre eſſe *De ſpiritu*
progenitum. Sempiternum quoq; eſt ſpiritui ſancto ſpiritũ eſſe patris & filij: vt nun- *ſancto quid*
quam pater ſine filio, unquam filius ſine patre, nunquam pater & filius fuerint ſi- *ſentiendũ.*
ne ſpiritu ſancto, & omnibus exiſtentiæ gradibus excluſis, nulla ibi perſona ſit an-
terior, nulla poſterior. Huius enim beatæ Trinitatis & incommutabilis deitatis, vna
eſt ſubſtantia, indiuiſa in opere, & concors in voluntate, par in omnipotẽtia, æqua-
lis in gloria. De qua cũ ſancta ſcriptura loquitur, vt aut in factis aut in verbis aliquid
adſignet, quod ſingulis videatur conueniſſe perſonis, non perturbatur fides catho-
lica, ſed docetur, vt per proprietatẽ aut vocis aut operis, inſinuetur nobis veritas Tri
nitatis, & non diuidat intellectus, quos diſtinguit auditus. Ob hoc enim quædam
ſiue ſub patris, ſiue ſub filij, ſiue ſub ſpiritus ſancti appellatione promuntur, vt con-
feſsio credentium in Trinitate non erret. Quæ cum ſit inſeparabilis, nunquam in-
telligeretur eſſe Trinitas, ſi ſemper inſeparabiliter diceretur. Bene ergo ipſa difficul
tas loquendi cor noſtrum ad intelligentiam trahit, & per infirmitatem noſtram cœ
leſtis doctrina nos adiuuat, vt quia in deitate patris & filij & ſpiritus ſancti, nec ſin-
gularitas eſt, nec diuerſitas cogitanda, vera vnitas & vera Trinitas poſsit quidem *Fides S. tri*
aliquatenus mente ſentiri, ſed non poſsit ſimul ore proferri. Fundata igitur in cor- *nitatis.*
dibus noſtris fide (dilectiſsimi) qua ſalubriter credimus, quòd ſimul tota Trinitas
vna virtus eſt, vna maieſtas, vna ſubſtãtia, indiſcreta opere, inſeparabilis dilectione,
indifferens poteſtate, ſimul implens omnia, ſimul continens vniuerſa. Quod enim
eſt pater, hoc eſt & filius, hoc eſt & ſpiritus ſanctus: & vera deitas, in nullo eſſe aut
minor aut maior poteſt: quæ ſic in tribus confitenda eſt perſonis, vt ſolitudinem nõ
recipiat Trinitas, & vnitatem ſeruet æqualitas. Hac, inquam, (dilectiſsimi) fide fir-
miter appræhenſa, non ambigamus, quòd cùm in die Pentecoſtes diſcipulos Domi-
ni ſpiritus ſanctus impleuit, nõ fuit inchoatio muneris, ſed adiectio largitatis: quo-
niam & patriarchæ & prophetæ & ſacerdotes, omneſq; ſancti, qui prioribus fuere
temporibus, eiuſdem ſunt ſpiritus ſancti ſanctificatione vegetati. & ſine hac gratia
nulla vnquàm inſtituta ſacramenta, nulla ſunt celebrata myſteria: vt eadem ſemper
fuerit virtus chariſmatum, quamuis non eadem fuerit menſura donorũ. Ipſi quoq;
beati Apoſtoli ante paſsionem Domini ſpiritu ſancto non carebant, nec potentia
huius virtutis aberat ab operibus Saluatoris. Et cùm diſcipulis daret infirmitatum *Luc. 11.*
curationem, & eijciendorum dæmonum poteſtatem, eius vtiq; ſpiritus largiebatur
effectũ, in quo ipſum immundis ſpiritibus imperantem Iudæorũ negabat impietas,
& diuina beneficia diabolo deputabat. Vnde taliter blaſphemantes, meritò illã Do-
mini excepere ſententiam, qua ait: Omne peccatum & blaſphemia remittetur ho- *Matt. 12.*
minibus: Spiritus aũt blaſphemia non remittetur hominibus. Et quicunq; dixerit
verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit cõtra ſpiritum ſan-

 ctum,

ctum,non remittetur ei,neq; in hoc ſeculo,neq; in futuro. Vnde manifeſtũ eſt,peccatorum remiſsiõnem ſine ſpiritus ſancti aduocatione non fieri, nec quenquam ſine illo,ſicut expedit,ingemiſcere,aut ſicut oportet orare, dicente Apoſtolo: Quid
Rom. 8. enim oremus ſicut oportet,neſcimus, ſed ſpiritus poſtulat pro nobis gemitibus in-
1.Cor.12. enarrabilibus. Et nemo poteſt dicere Dominum Ieſum, niſi in ſpiritu ſancto: quo vacuari nimis exitiabile eſt,nimiſq; mortiferũ,quia nunquàm veniam meretur, qui ab interceſſore deſeritur. Omnes igitur (dilectiſsimi) qui in Dominũ Ieſum crediderant,infuſum ſibi habebãt ſpiritũ ſanctum, & remittendorũ peccatorũ iam tunc apoſtoli acceperant poteſtatem,quãdo poſt reſurrectionem ſuã Dominus inſufflauit,& dixit: Accipite ſpiritum ſanctum, quorũ remiſeritis peccata,remittentur eis,&
Ioan.20. quorum retinueritis,retinebuntur. Sed illi perfectioni,quæ erat diſcipulis conferẽda,maior gratia & abundantior inſpiratio ſeruabatur,per quam,& quæ nondũ acceperant,ſumerent,& excellentiùs poſſent habere, quæ ſumpſerant. Propter quod
Ioan.16. Dominus dicebat: Adhuc multa habeo vobis dicere,ſed nõ poteſtis illa portare modò. Cum autẽ venerit ſpiritus veritatis, ille diriget vos in oẽm veritatem. Non enim loquetur à ſemetipſo,ſed quæ audierit, loquetur, & futura annunciabit vobis. Ille me clarificabit,quia de meo accipiet,& annũciabit vobis. Quid ergo eſt, quòd Dominus promittens diſcipulis ſpiritum ſanctum,qui iam dixerat, Omnia quæ audiui à patre meo,nota feci vobis: Adhuc,inquit,multa habeo vobis dicere,ſed non poteſtis portare modò? Quum autem venerit ſpiritus ille veritatis,ille vos diriget in omnem veritatem? Nunquid ſeſe Dominus inferioris ſcientiæ volebat intelligi,aut minus aliquid quàm ſpiritum ſanctum à patre didiciſſe? cùm ipſe ſit veritas,& nihil pater,nihil ſpiritus poſsit dicere ſine verbo,ideoq; dictum ſit: De meo accipiet,quoniam quod accipit ſpiritus,patre dante,dat filius? Non itaq; alia erat inſinuanda veritas,nec alia prædicanda doctrina: ſed oportebat capacitatem eorum, qui docebantur,augeri & multiplicari conſtantiam illius charitatis,quæ omnem formidinem foras mitteret,& furorem perſequentium non timeret. Quod vtique apoſtoli,poſteaquàm ſpiritus ſancti noua abundantia ſunt repleti,ardentiùs velle & efficaciùs poſ-
*proficiſcentes ſe cœperunt, * proficientes à præceptorum ſcientia ad tolerantiam paſsionum: vt ſub nulla iam tempeſtate trepidantes,fluctus ſeculi & elationes mundi, fide ſupergrediente calcarent, & morte concepta, omnibus gentibus Euangelium veritatis inferrent. Quod verò addidit Dominus,dicens: Quæcunque audierit, loquetur, & futura annunciabit vobis,non ſegni intellectu (dilectiſsimi) nec tranſitorio accipiamus auditu. Præter alias enim veritatis locutiones,quibus Manichæorum confutatur impietas,hac apertiſsimè ſententia totum ſacrilegæ falſitatis dogma proſternitur. Nam vt magnum quendam & ſublimem viderentur ſequi authorem, in Ma-
Manichæi quid de ſecta ſua authore ſentiunt. giſtro ſuo Manichæo appruiſſe ſpiritum ſanctum crediderunt, promiſſumq; à Domino paracletum non prius veniſſe, quàm hic infelicium deceptor oriretur, in quo ita ſpiritus ſanctus manſerit,vt non aliud fuerit Manichæus ipſe,quàm ſpiritus, qui per miniſterium corporeæ vocis & linguæ,diſcipulos ſuos in omnem induceret veritatem,& nunquã cognita præteritorum ſecreta ſeculorum reſeraret. Quod quàm ſit ridiculum quàmq; vanum, tæderet oſtendere, niſi adhuc quoſdam non puderet
Manes, ſiue Manichæus quãdo extiterit. hoc credere. Manichæus ergo magiſter falſitatis diabolicæ, & conditor ſuperſtitionis obſcœnæ,eo tempore damnandus innotuit,quo poſt reſurrectionem Domini ducenteſimus & ſexageſimus annus impletus eſt, Probo Imperatore, Paulinoq; cõſule,cùm octaua iam in Chriſtianos ebulliret perſequutio,& innumera martyrum millia ipſius ſuis victorijs probauiſſent, impletum eſſe quod Dominus promiſerat, dicẽs: Cùm autem tradent vos,nolite cogitare,quomodo aut quid loquamini. Datur enim in illa hora,quid loquamini. Nõ enim vos eſtis qui loquimini,ſed ſpiri-
Septem dona ſpiritus ſancti. tus patris veſtri, qui loquitur in vobis. Non ergo potuit promiſsio Domini tanta per ætatum interualla differri,nec ipſe ſpiritus veritatis,quem mundus non accipit impiorum,ita ſeptiformem illam donorum ſuorum continuit largitatem,vt tot Eccleſiæ

cleſiæ generationes,ſapientia & intellectu,conſilio & fortitudine,ſcientia & pietate atque ipſo Dei timore fraudaret,donec prodigioſus turpium mẽdaciorum ſignifer naſceretur,cui nec hoc quidem tribui poteſt, quòd vel exiguam diuinæ inſpirationis acceperit portionem: quoniam & hic de illa mundi extitit parte,quæ non poteſt ſpiritum veritatis accipere. Repletus enim ſpiritu diaboli,ſpiritui reſtitit Chriſti,& cùm ſanctis Dei hoc paracleti doctrina contulerit, vt futura prædicerent, hic ne falſitates eius ipſe rerum proceſſus argueret,ridendarum impudentiam fabularũ in præteritas retorſit ætates. Et quaſi nihil nos de ſempiternitate creatoris, nihil de ordine creaturæ in vniuerſum mundum bene lex ſancta & diuinitus inſpirata prophetia docuiſſet,in contumeliam Dei,& omnium iniuriam naturarum, inexplicabilium mendaciorũ monſtra contexuit.quibus tandem ſuas inſinuaturus inſanias, niſi multùm inceſtis,& nimiùm à lumine veritatis auerſis? qui ſiue per ignorantiæ cæcitatem,ſiue per turpitudinis appetitum,ad illa nõ ſacra, ſed execramenta peruenient,quæ propter cõmunem verecundiã non ſunt noſtro ſermone promẽda, cùm iam abundatiſsimè ipſorum ſint cõfeſsione patefacta. Nulli ergo veſtrum (dilectiſsimi) ſuadeatur, quòd tantæ impietatis authorẽ ſpiritus ſanctus aliqua ex parte dignatus ſit. Nihil ad iſtum prorſus de illa virtute peruenit,quã Eccleſiæ ſuæ Chriſtus & promiſit,& miſit. Dicente enim Ioanne:Spiritus nondũ fuerat datus, quia Ieſus *Ioan.7.* nondũ fuerat clarificatus,Domini aſcenſio, dandi ſpiritus fuit ratio: quẽ ille neceſſe eſt vt neget datum,qui ad conſeſſum paternæ dexteræ verum in Chriſto hominẽ negat eſſe prouectum. Nos aũt (dilectiſsimi) ad beatam æternitatẽ & animæ & carnis per regenerationem ſancti ſpiritus adoptati, ſacratiſsimi feſti iſtius diẽ, rationabili obſequio & caſta lætitia celebremus,cõfitentes cũ beato Paulo apoſtolo, quòd *Pſal.67.* Dominus Ieſus Chriſtus aſcendens in altum,captiuã duxit captiuitatem,dedit dona *Ephef.4.* hominibus:vt Euangelium Dei per omne humanæ vocis eloquium prædicetur, & *Philip.2.* omnis lingua confiteatur,quia Dominus Ieſus in gloria eſt Dei patris. Ad præſentem autem ſolennitatem etiam iſta nobis eſt adſumẽda deuotio, vt ieiunium, quod *Ieiunia* ex Apoſtolica traditione ſubſequitur,ſancta obſeruantia celebremus: quia & hoc *quatuor tẽ* inter maxima ſancti ſpiritus dona numerãdum eſt,quòd nobis aduerſum illecebras *porum, apo* carnis & inſidias diaboli,ieiuniorum ſunt collata præſidia,quibus omnes tentatio- *ſtolica ſunt* nes Deo adiuuante vincamus. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autẽ *traditiõis.* apud beatum Petrum apoſtolum vigilias celebremus, patrocinante eodem ſpiritu orationibus noſtris,vt in omnibus miſericordiam Dei obtinere mereamur,per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum viuentem & regnantem cum patre, & eodem ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo tertius de Pentecoſte.

Quòd opera Trinitatis ſint indiuiſa, & de cauſa incarnationis,& æqualitate perſonarum.

HOdiernam (dilectiſsimi) feſtiuitatem toto terrarum orbe venerabilem ille ſancti ſpiritus conſecrauit aduentus, qui poſt reſurrectionem Domini quinquageſimo die in apoſtolos populumq; creden- *Actor 2.* tium,ſicut ſperabatur, influxit. Sperabatur autem, quia illum Do- *Luc.24.* minus Ieſus promiſerat ad[illegible]rum,nõ vt tunc primùm eſſe ſancto- *Actor.1.* rum habitator inciperet:ſed vt ſacrata ſibi pectora,& feruentiùs accenderet,& copioſiùs inundaret,cumulans ſua dona,nõ inchoans,nec ideo nouus opere,quia ditior largitate. Nunquã enim ab omnipotentia patris & filij & ſpiritus *Opera Tri-* ſancti eſt diſcreta maieſtas,& quicquid in diſpoſitione rerũ omniũ agit diuina mo- *nitatis in-* deratio,ex totius venit prouidentia Trinitatis. Vna eſt ibi benignitas miſericordiæ, *diuiſa.* vna cenſura iuſtitiæ,nec aliquid eſt in actione diuiſum,vbi nihil eſt in voluntate diuerſum.

uerſum.Quæ ergo illuminat pater,illuminat filius,illuminat ſpiritus ſanctus. Cũq;
alia ſit perſona miſsi,alia mittentis,alia promittentis,ſimul nobis & vnitas maniſe-
ſtatur & Trinitas,vt eſſentia habens æqualitatem,& non recipiens ſolitudinem, &
eiuſdem ſubſtantiæ,& non eiuſdem intelligatur eſſe perſonæ. Quòd ergo ſalua co-
operatione inſeparabilis deitatis,quædam pater,quædam filius, quædã propriè ſpi-
ritus ſanctus exequitur, noſtræ redemptionis diſpoſitio, noſtræ ſalutis eſt ratio. Si
Geneſ.1. enim homo ad imaginem & ſimilitudinem Dei factus in ſuæ honore naturæ man-
ſiſſet,nec diabolica fraude deceptus,à lege ſibi poſita per concupiſcentiam deuiaſ-
ſet,creator mundi creatura nõ fieret,neq; aut ſempiternus temporalitatem ſubiret,
aut æqualis Deo patri filius Deus,formam ſerui & ſimilitudinem carnis peccati ad-
Sapient.2. ſumeret. Sed quia inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum,& aliter ſolui
captiuitas humana non potuit,niſi cauſam noſtram ipſe ſuſciperet,qui ſine maieſta-
tis ſuæ damno,& verus homo fieret,& ſolus peccati contagium non haberet, diui-
ſit ſibi opus noſtræ reparationis miſericordia Trinitatis, vt pater propitiatur, filius
Galat.4. propitiaret,ſpiritus ſanctus igniret. Oportebat enim vt aliquid etiam ſaluandi pro
ſe agerent,& conuerſis ad redemptorem cordibus, ab inimici dominatione deſciſ-
2.Cor.3. ceret. Quoniã,ſicut Apoſtolus ait: Miſit Deus ſpiritum filij ſui in corda noſtra cla-
1.Cor.11. mantem,Abba pater. Vbi autem ſpiritus domini,ibi libertas. Et nemo poteſt dicere
Dominum Ieſum,niſi in ſpiritu ſancto. Si ergo duce gratia (dilectiſsimi) fideliter
ſapienterq; noſcamus,quid patri,quid filio,quid ſpiritui ſancto in reparatione no-
ſtra proprium,quidúe commune ſit,ea quæ pro nobis humiliter & corporaliter ge-
ſta ſunt,ita proculdubiò ſuſcipiemus,vt nihil indignum de vna atq; eadem Trinita-
tis gloria ſentiamus. Quamuis enim nulla mens ad cogitãdum de Deo, nulla ad lo-
quendum lingua ſufficiat, tamen quantumcunq; illud eſt, quod humano intelle-
ctu de eſſentia paternæ deitatis attingitur, niſi vnum atq; idem eſt, cùm vel de vni-
genito eius, vel de ſpiritu ſancto cogitatur, non piè ſapitur, ſed nimis carnaliter ca-
ligatur, & ipſum quod de patre congruenter ſentiri videbatur, amittitur: quia à
tota Trinitate receditur,ſi in ea vnitas nõ tenetur. Nulla aũt ratione verè eſt vnum,
De Trinitate quid ſit cogitandũ. quod aliqua eſt inæqualitate diuerſum. Quum igitur ad confitendum patrem &
filium & ſpiritum ſanctũ aciem mentis intendimus,procul ab animo formas viſibi-
lium rerum & ætates temporalium naturarum,procul corpora locorũ & loca cor-
porum repellamus.Diſcedat à corde,quod ſpatio extenditur,quod fine cõcluditur,
& quicquid nec ſemper vbiq;,nec totum eſt.Cogitatio de deitate Trinitatis conce-
pta,nihil per diſtantiam intelligat,nihil per gradus quærat.At ſi quid de Deo dignũ
ſenſerit, nulli hoc ibi audeat negare perſonæ,tanquã honorificentiùs patri adſcri-
bat,quod filio ſpirituiq; non tribuat.Non eſt pietas vnigenito præferre genitorem:
filij contumelia,patris eſt iniuria: quod vni demitur,vtriq; detrahitur.Nam cùm il-
lis & ſempiternitas ſit cõmunis & deitas, nec omnipotens pater,nec incõmutabilis
æſtimatur,ſi aut minorẽ ſe genuit,aut quẽ non habuit,habẽdo profecit. Dicit qui-
Ioan.14. dem Dominus Ieſus diſcipulis ſuis,ſit Euangelica lectione recitatũ eſt:Si diligeretis
me, gauderetis vtique, quia ad patrem vado, quia pater maior me eſt. Sed hoc illæ
Ioan.10. aures, quæ ſæpiùs audierũt,Ego & pater vnũ ſumus,&,Qui me videt,videt & patrẽ,
Ioan.14. ſine deitatis accipiunt differentia,nec de illa hoc eſſentia intelligunt,quã ſempiter-
nam cũ patre & eiuſdẽ naturæ nouerunt eſſe firma ratione. Cõmendatur ergo eti-
am ſanctis apoſtolis in incarnatione verbi dominici humana prouectio, & qui de-
Ibidem. nunciato ſibi Domini turbabantur abſceſſu,ad æterna gaudia honoris ſui incitan-
tur augmento.Si diligeretis me,inquit,gauderetis vtiq; quia vado ad patrẽ, hoc eſt,
ſi perfecta ſcientia videretis, quid vobis gloriæ confertur per hoc, quòd ex Deo pa-
tre genitus,etiam ex homine matre ſum natus,quòd dominus æternorum,vnus vo-
lui eſſe mortalium,quòd viſibilem me inuiſibilis præbui,quòd formã ſerui in forma
Dei ſempiternus accepi, gauderetis, quia vado ad patrem. Vobis enim præſtatur
hæc aſcenſio,& ſuper omnes cœlos ad patris dexteram collocanda veſtra in me hu-
militas

militas eleuatur. Ego autem qui hoc ſum cum patre, quod pater eſt, indiuiduus cum
genitore permaneo, & ſic ab illo, ad vos veniens, nó recedo, quemadmodum & vos
ad illum rediens, non relinquo. Gaudete ergo, quia vado ad patrem, quia pater ma-
ior me eſt. Vniui enim vos mihi, & factus ſum filius hominis, vt vos filij Dei eſſe poſ-
ſitis. Vnde licet vnus in vtroq; ſim, tamen quo vobis conformor, patre ſum minor.
Quòd autem à patre non diuidor, etiam meipſo ſum maior. Natura itaq; quæ mi-
nor eſt patre, vadat ad patrem, vt ibi ſit caro, vbi ſemper eſt verbum: & vna Eccleſiæ
catholicæ fides, quem ſecundum humanitatem non diffidetur minorem, ſecundum
deitatem credat æqualem. Contemnatur igitur (dilectiſsimi) vana & cæca verſutia
hæreticæ impietatis, quæ ſibi huius ſententiæ ſæua interpretatione blanditur, ac di-
cente Domino: Omnia quæ habet pater, mea ſunt, non intelligit ſe patri demere, *Ioan. 15.*
quicquid filio audet negare: & ita in his, quæ humana ſunt, deſipit, vt putet, quòd
ideò vnigenito paterna defuerint, quia noſtra ſuſcepit. Non minuit in Deo miſeri-
cordia poteſtatem, nec delata reconciliatio creaturæ, ſempiternæ defectus eſt glo-
riæ. Quæ habet pater, habet filius, & quæ habet pater & filius, habet & ſpiritus ſan-
ctus: quia tota ſimul Trinitas eſt vnus Deus. Hanc autem fidem terrena ſapientia
non reperit, nec opinio humana perſuaſit, ſed ipſe vnigenitus filius docuit, ipſe ſpi-
ritus ſanctus inſtituit, de quo nihil eſt aliter, quàm de patre & filio ſentiendũ. Quia
licet non ſit pater, non ſit filius, non tamen eſt à patre filioq; diuiſus, & ſicut pro-
priam habet in Trinitate perſonam, ita vnam habet in patris & filij deitate ſubſtan-
tiam, omnia implentem, omnia continentem, & cum patre & filio vniuerſa mode-
rantem, per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE *Ieiunio Pentecoſtes.*

De abſtinentia ac carnis afflictione, & neminem in hac vita eſſe ſecurum.

HOdiernam (dilectiſsimi) feſtiuitatem deſcenſione ſpiritus
ſancti cóſecratam ſequitur, vt noſtis, ſolenne ieiuniũ, quod
animis corporibusq; curandis ſalubriter inſtitutum, deuo-
ta nobis eſt obſeruantia celebrãdum. Repletis namq; apo-
ſtolis virtute promiſſa, & in corda eorũ ſpiritu veritatis in-
greſſo, non ambigimus inter cætera cœleſtis ſacramenta do
ctrinæ, hanc ſpiritalis continentiæ diſciplinam de paracleti *Ieiunia Ec-*
magiſterio primitùs fuiſſe conceptã, vt ſanctificatæ ieiunio *cleſiæ ſan-*
mentes conferendis ſibi chariſmatibus fierẽt aptiores. Aderat quippe Chriſti diſci- *cto ſpiritu*
pulis protectio omnipotentis auxilij, & principibus naſcentis Eccleſiæ tota patris fi- *authore in-*
lijq; diuinitas, in præſentia ſancti ſpiritus præſidebat. Sed contra inſtantes impetus *ſtituta.*
perſequentium, contra minaces fremitus impiorum, non corporis ſortitudine, nec
carnis erat ſaturitate certandum, cùm hoc maximè hominis interiora corrumpat,
quod exteriora delectat, & tanto fiat rationalis anima purgatior, quanto fuerit ſub-
ſtantia carnis afflictior. Ij itaq; doctores, qui exemplis & traditionibus ſuis omnes
Eccleſiæ filios imbuerunt, tyrocinium militiæ Chriſtianæ ſanctis ieiunijs inchoa-
runt, vt contra ſpiritales nequitias pugnaturi, abſtinentiæ arma raperent, quibus in-
centiua vitiorum truncarent. Inuiſibiles enim aduerſarij, & incorporales hoſtes,
non erunt contra nos validi, ſi nullis carnalibus deſiderijs fuerimus immerſi. Cu-
piditas quidem nocendi in tentatore perpetua eſt, ſed inermis atque inefficax erit,
ſi nihil in nobis vnde contra nos pugnet, inuenerit. Quis autem hac fragili car-
ne circundatus, & in iſto mortis corpore conſtitutus, etiam qui multùm valide-

que

que profecerit, ita iam de ſuá ſalute ſecurus ſit, vt ab omni ſe illecebrarum periculo credat alienum? Donet licet ſanctis ſuis quotidianam (gratia diuina) victoriam, nó aufert tamen dimicandi materiá. quia & hoc ipſum de miſericordia protegentis eſt, qui naturæ mutabili, ne de cóſecto prælio ſuperbiret, ſemper voluit ſupereſſe quod vinceret. Igitur poſt ſanctæ dies lætitiæ, quos in honorem Domini à mortuis reſurgentis, ac deinde in cœlos aſcendentis, exegimus, poſtq; præceptú ſancti ſpiritus donum, ſalubriter & neceſſariè cóſuetudo eſt ordinata ieiunij, vt ſi quid fortè inter ipſa feſtiuitatum gaudia, negligens libertas & licentia inordinata præſumpſit, hoc religioſæ abſtinentiæ cenſura caſtiget. Quæ ob hoc quoq; ſtudioſius exequenda eſt, vt illa in nobis, quæ hac die Eccleſię diuinitùs ſunt collata, permaneant. Templú enim facti ſpiritus ſancti, & maiore quàm vnquá copia diuini fluminis irrigati, nullis debemus concupiſcentijs vinci, nullis vitijs poſsideri, vt virtutis habitaculum, nulla ſit contaminatione pollutú. Quod vtiq; regente atq; adiuuáte Domino omnibus obtinere poſsibile eſt, ſi per ieiunij purificationem ac per miſericordiæ largitatem ſtudeamus & peccatorú ſordibus liberari, & charitatis fructibus eſſe fecúdi. Quicquid enim in cibos pauperum, in curationes debilium, in precia captiuorum, & in quælibet opera pietatis impenditur, non minuitur, ſed augetur, nec vnquam apud Deú perire poterit, quod fidelis benignitas erogarit, dú quodcunq; tribuit ad ſubſidiú, id ſibi recondit ad præmium. Beati enim miſericordes, quoniam ipſorú miſerebitur Deus: neq; delictorú memoria erit, vbi teſtimoniú pietatis adfuerit. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatiſsimum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus, cuius nos orationibus, & à ſpiritalibus inimicis & à corporeis hoſtibus confidimus liberari, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Ieiunia ſalubriter inſtituta.

Matt. 5.

Orant ſancti pro nobis.

Sermo ſecundus de Ieiunio Pentecoſtes.

De ieiunio Chriſtianorum, Iudæorum, hæreticorum & paganorum.

DVbitandum non eſt (dilectiſsimi) omnem obſeruantiam Chriſtianam eruditionis eſſe diuinæ, & quicquid ab Eccleſia in conſuetudinem eſt deuotionis receptum, de traditione apoſtolica & de ſancti ſpiritus prodire doctrina, qui núc quoq; cordibus fidelium ſuis præſidet inſtitutis, vt ea omnes & obedienter cuſtodiant, & ſapienter intelligant. Nam cùm in die Pentecoſtes, quem à paſcha Domini quinquageſimum celebramus, promiſſus à Domino ſpiritus ſanctus, expectantiú mentes maiori quàm vnquam copia & clariore præſentia ſuæ maieſtatis impleuerit, manifeſtiſsimè patet inter cætera Dei munera, ieiuniorum quoq; gratiam, quæ hodiernam feſtiuitatem indiuiſa ſubſequitur, tunc fuiſſe donatam, vt ſicut fuit concupiſcentia initium peccatorum, ita ſit continentia origo virtutum. In exercendo autem hoc Dei munere, non ideò ſegniores eſſe debemus, quia & Iudæi & hæretici ſæpè ab edendi libertate, ſe continent, & apud ipſos paganos ſunt quædam vana ieiunia. Aliud enim agit ſub veritate ratio, aliud ſub falſitate deceptio. Apud nos fides ſanctificat etiam manducantem, apud illos infidelitas polluit ieiunantem. Vnde quia extra Eccleſiam catholicam nihil eſt integrum, nihil caſtum, dicente Apoſtolo: Omne quod non eſt ex fide, peccatú eſt, cum diuiſis ab vnitate corporis Chriſti, nulla ſimilitudine comparamur, nulla communione miſcemur, quod vtique nobis ſaluberrimum maximumq; ieiunium eſt. Ad virtutem enim continentiæ nihil prius pertinet, quàm ab erroribus abſtinere: quia tunc demum bene ambulatur, cùm per viam veritatis inceditur. Nam quia anguſta & ardua declinantes, procliuia & lata ſectando, citò in perditionem deueniunt, melior eſt gradus lentior

Quæ Eccleſia generatim obſeruat, apoſtolica ſunt traditionis.

Ieiunia authore Deo inſtituta.

Rom. 14.

per iter rectum,quàm velocitas feſtina per deuium.Agnoſcat ergo catholicus Chri- *1.Cor.13.*
ſtianus fructus ieiunij ſui, quod etiam inter maximas largitates ſterilißimum erit,
niſi de ſancti ſpiritus rigatione proceſſerit. Cùm enim dicat Apoſtolus, nullas ſibi *Rom.5.*
virtutes ſine charitate prodeſſe,idemq; dicat,charitatem Dei diffuſam eſſe in cordi-
bus noſtris per ſpiritum ſanctum, qui datus eſt nobis, cauendum eſt, ne bona, quæ
facere ſine bonitate non poſſumus,elatione perdamus. Nam omni ſe meritò laude *1.Cor.1.*
diſpoliat, qui de ſtudij induſtriæ ſuæ in ſe magis quàm in Domino gloriatur, cùm *2.Cor.10.*
beatus Dauid doceat in ſanctorum operibus Deum eſſe laudandum, dicens: Mira- *Hierem.9.*
bilis Deus in ſanctis ſuis,Deus Iſrael ipſe dabit virtutem & fortitudinē plebi ſuæ. Et *Pſal.67.*
iterum: Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt, *Pſal.88.*
tota die,& in iuſtitia tua exultabuntur: quoniam gloria virtutis eorū es tu. Et ideo
(dilectißimi) ſecundum eruditionem ſpiritus ſancti,per quem Eccleſiæ Dei,omni-
um virtutum collata ſunt dona,ſuſcipiamus alacri fide ſolenne ieiunium,& in mā-
datis,quæ poterimus efficere,contineamus nos ab inflatione iactantiæ,ad Dei glo-
riam cuncta referentes,qui & bonarum eſt inſpirator voluntatum, & bonarum eſt
author actionum,dicente Domino: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt vi-
deant opera veſtra bona, & magnificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt, qui viuit
& regnat per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo tertius de Ieiunio Pentecoſtes.

De vtilitate ieiunij & eleemoſynarum.

SAnctarum ſolennitatum (dilectißimi) ordine celebrato,& ſpirita-
lis lætitiæ deuotione completa,oportet nos ad ſalubritatem recur-
rere paratatis,remediumq; ieiunij & exercendis mentibus & caſti-
gandis adhibere corporibus,vt quia nos ſatis de hoc & diuina mo-
nita & propria experimenta docuerunt, primùm per ſacratißimo-
rum dierum recurſum diuinæ pietati gratias referamus, quum ſan-
ctas continentiæ delicias appetentes,aliquantulum nobis de terrenorum ciborum
abundantia ſubtrahamus,ita vt proficiat eleemoſynis,quod non impenditur men-
ſis.Tunc enim demum ad animæ curationem proficit medicina ieiunij, cùm abſti-
nentia ieiunantis eſuriem reficit indigentis. Quia ergo ſcimus apud miſericordem *Eleemoſy-*
Deum ieiunijs præcellere eleemoſynæ largitatem,dicente ipſo Domino:Date elee- *næ præſtāt*
moſynam,& omnia munda ſunt vobis,ſi animas noſtras à peccatorum ſordibus cu- *ieiunio.*
pimus emundari,eleemoſynam pauperibus non negemus,vt in die retributionis ad *Luc. 11.*
promerendam Dei miſericordiam, miſericordiæ operibus adiuuemur, per Chri-
ſtum Dominum noſtrum,Amen.

Sermo quartus de Ieiunio Pentecoſtes.

De laude abſtinentiæ, & carnis caſtigatione.

INter omnia (dilectißimi) apoſtolicæ inſtituta doctrinæ,quæ ex di
uinæ inſtitutionis fonte manarūt,dubium nō eſt, influente in Ec-
cleſiæ principes ſpiritu ſancto,hanc primùm ab eis obſeruantiā fu-
iſſe conceptā,vt ſancti obſeruatione ieiunij,omniū virtutū regulas
inchoarent,quia multùm ad præcepta Dei exequenda prodeſſet,ſi *Ieiuniorū*
Chriſtiana militia cōtra incentiua omnia vitiorū cōtinentię ſe ſan- *quāta vis.*
ctificatione muniret.Cū enim per illecebrā cibi irrepſerit prima cauſa peccati, quo
ſalubriore Dei munere vtitur redempta libertas,quàm vt nouerit abſtinere à cōceſ-
ſis,quæ frenare ſe neſciuit à vetitis? Omnis quidē creatura Dei bona eſt, & nihil eſt *1.Tim.4.*
abijcien-

abijciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: ſed nō ad hoc creati ſumus, vt fœda & impudenti auiditate omnes mundi copias expetamus, tanquam quod licet ſumi, non liceat prætermitti. Laudetur Deus, qui hominum vſui tam multa donauit, ſed agnoſcat rationalis animus, maiores delitias menti datas eſſe quàm carni: & cùm audit ſibi per ſpiritum ſanctum dici: Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, intelligat ſibi contra omnia, quæ ſenſibus corporeis blandiuntur, temperantiæ ſectandam eſſe virtutem, per quam dum exterioris hominis voluntas minuitur, ſapientia interioris augetur. Non enim idem vigor cordis eſt ſub onere cibi, qui ſub leuitate ieiunij, nec eundem ſenſum poteſt ſatietas generare, quem parcitas. Quia cum caro concupiſcens aduerſus ſpiritum, ſpiritali cupiditate ſuperatur, libera obtinetur ſanitas & ſana libertas, vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio. Ad hanc ergo vtilitatem nos (dilectiſsimi) præſens tempus inuitat, vt à reſurrectione Domini vſque ad aduentum ſpiritus ſancti quinquaginta diebus emenſis, quos in lætitia præcipuæ feſtiuitatis exegimus, ad ieiuniorum remedia recurramus, ne fortè per occaſionem licentiæ blandioris, aliquas negligētiæ culpas delectabilium vſus inciderit. Terra enim carnis noſtræ, niſi aſsiduis fuerit ſubacta culturis, citò de ſegni ocio ſpinas tribulosq́; producit, & partu degeneri dabit fructum non horreis inſerendum, ſed ignibus concremandum, dicente Domino: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cœleſtis, eradicabitur. Cuſtodienda igitur nobis omnium germinum ſeminumq́; generoſitas, quam ex ſummi agricolæ plantatione concepimus, & vigili ſolicitudine prouidendum, ne Dei munera, aliqua inuidentis inimici fraude violentur, & in paradiſo virtutum cōcreſcat ſylua vitiorum. Ad declinandum autem hoc malum, nihil eſt potentius eleemoſynis atque ieiunijs, dum & carnales cupiditates continentia necat, & deſideriorum ſpiritalium fructus, miſericordiæ cura multiplicat. Vnde charitatem veſtram ſolerter admonemus, vt per caſtigationem corporis & per opera pietatis, mundari ab omnium peccatorum ſorde cupientes, quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatiſsimum Petrum apoſtolum vigilias celebremus, cuius meritis & orationibus ita nos per omnia credimus adiuuandos, vt miſericordia Dei & ieiunijs noſtris adſit & votis, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Eccleſ. 18. — *Galat. 5.* — *Caro caſtiganda iugiter.* — *Matt. 15.* — *Orant ſancti pro nobis.*

SERMO PRIMVS IN NATALI *Apoſtolorum Petri & Pauli.*

De dignitate vrbis Romæ, quam conſequuta eſt per apoſtolos Petrum & Paulum, de imperio, ſuperſtitione & fide eiuſdem, deniq́; de Neronis furore ac perſecutione.

Omnium quidem ſanctarum ſolennitatum (dilectiſsimi) totus mundus eſt particeps, & vnius fidei pietas exigit, vt quicquid pro ſalute vniuerſorum geſtum recolitur, communibus vbiq́; gaudijs celebretur. Veruntamen hodierna feſtiuitas præter illam reuerentiam, quam toto terrarum orbe promeruit, ſpeciali & propria noſtræ vrbis exultatione veneranda eſt, vt vbi præcipuorum apoſtolorū glorificatus eſt exitus, ibi in die martyrij eorum ſit lætitiæ principatus. Iſti enim ſunt viri, per quos tibi Euangelium Chriſti Roma reſplenduit, & quę eras magiſtra erroris, facta es diſcipula veritatis. Iſti ſunt patres tui veriq́; paſtores, qui te regnis cœleſtibus inſerendam multo meliùs multoq́; feliciùs condiderunt, quàm illi, quorum ſtudio prima mœnium tuorum fundamenta locata ſunt: ex quibus is, qui

Romæ quid cōtulerint Petrus & Paulus.

tibi

tibi nomen dedit,fraterna te cæde ſœdauit.Iſti ſunt,qui te ad hanc gloriam proue-
xerunt,vt gens ſancta,populus electus,ciuitas ſacerdotalis & regia,per ſacram beati *1.Pet.2.*
Petri ſedem caput orbis effecta,latiùs præſideres religione diuina, quàm dominati-
one terrena.Quamuis enim multis aucta victorijs,ius imperij tui terra mariq; pro-
tuleris,minus tamē eſt,quod tibi bellicus labor ſubdidit, quàm quod pax Chriſtia-
na ſubiecit. Deus nanq; bonus, & iuſtus, & omnipotens, qui miſericordiam ſuam
humano generi nunquam negauit, omnesq; in commune mortales ad cognitionē
ſui abundantiſsimis ſemper beneficijs erudiuit,voluntariam errantium cæcitatem,
& procliuem in deteriora nequitiam,ſecretiore conſilio & altiori pietate miſeratus
eſt,mittendo verbum ſuum æquale ſibi atque coæternum. Verbum igitur caro fa-
ctum ita diuinam naturam naturæ vniuit humanæ,vt illius ad infima inclinatio,no *Romanu*
ſtra fieret ad ſumma prouectio.Vt autem huius inenarrabilis gratiæ per totum mū- *imper n*
dum diffunderetur effectus, Romanum regnum diuina prouidentia præparauit: cu *curdiu.*
ius ad eos limites incrementa perducta ſunt, quibus cunctarum vndique gentium *tus præ*
vicina & contigua eſſet vniuerſitas.Diſpoſito nanque diuinitùs operi maximè con- *ratum.*
gruebat,vt multa regna vno confœderarentur imperio,& citò peruios haberet po-
pulos prædicatio generalis,quos vnius teneret regimen ciuitatis.Hæc autem ciuitas
ignorans ſuæ prouectionis authorem, cùm penè omnibus dominaretur gentibus,
omnium gentium ſeruiebat erroribus: & magnam ſibi videbatur adſumpſiſſe reli-
gionem,quia nullam reſpuebat falſitatem. Vndè quantum erat per diabolum tena-
ciùs illigata,tantùm per Chriſtum eſt mirabiliùs abſoluta.Nam cùm duodecim apo
ſtoli, accepta per ſpiritum ſanctum omnium locutione linguarum, imbuendum
Euangelio mundum,diſtributis ſibi terrarum partibus,ſuſcepiſſent: beatiſsimus Pe *Actor.2.*
trus princeps apoſtolici ordinis,ad arcem Romani deſtinatur imperij, vt lux verita-
tis,quæ in omnium gentium reuelabatur ſalutem,efficaciùs ſe ab ipſo capite per to-
tum mundi corpus effunderet.Cuius autem nationis homines in hac tunc vrbe nō
eſſent, aut quæ vſquam gentes ignorarent, quod Roma didiciſſet? Hìc conculcan-
dæ philoſophiæ opiniones, hîc diſſoluendæ erant terrenæ ſapientiæ vanitates, hîc
confutandi dæmonum cultus,hîc omnium ſacrilegiorum impietas deſtruenda,vbi
diligentiſsima ſuperſtitione habebatur collectum, quicquid vſquā fuerat vanis er-
erroribus inſtitutum.Ad hanc ergo vrbem tu beatiſsime apoſtole Petre venire non
metuis,& conſorte gloriæ tuæ Paulo apoſtolo,aliarum adhuc Eccleſiarum ordina-
tionibus occupato,ſyluam iſtam frementium beſtiarum,& turbulentiſsimę profun
ditatis oceanum conſtantior,quàm cum ſupra mare gradereris,ingrederis.Nec mū- *Matt.14.*
di dominam times Romam, qui in Caiphæ domo expaueras ſacerdotis ancillam. *Matt.26.*
Nunquid autem iudicio Pilati,aut ſæuitia Iudæorum minor erat vel in Claudio po
teſtas,vel in Nerone crudelitas? Vincebat ergo materiam formidinis vis amoris: nec
æſtimabas terrori cedendum,dum horum ſaluti conſulis,quos ſuſceperas alendos.
Hunc ergo intrepidæ charitatis affectum, iam tunc profectò conceperas, quando
profeſsio tui amoris in Dominum,trinæ interrogationis eſt ſolidata myſterio. Nec *Ioan.21.*
aliud ab hac mentis tuæ intentione quæſitum eſt,quàm vt paſcendis eius, quem di-
ligeres,ouibus cibum,quo ipſe eras opimatus,impenderes. Augebant quoque fidu-
ciam tuam tot ſigna miraculorum, tot dona chariſmatum atq; experimenta virtu-
tum.Iam populos,qui ex circuncisione crediderant, erudieras: iam Antiochænam
Eccleſiam,vbi primùm Chriſtiani nominis dignitas eſt orta, fundaueras. Iam Pon- *Actor.11*
tum,Galatiam,Cappadociam,Aſiam,atque Bithyniam legibus Euangelicæ prædi-
cationis impleueras, nec aut dubius de prouectu operis, aut de ſpacio tuæ ignarus
ætatis,trophæum crucis Chriſti Romanis arcibus inſerebas, quò de diuinis præor-
dinationibus anteibant, & honor poteſtatis, & gloria paſsionis. Ad quam beatus
coapoſtolus tuus,vas electionis,& ſpecialis magiſter gentium Paulus occurrens,eo- *Actor.9.*
dem tibi conſociatus eſt tempore, quo iam omnis innocentia,omnis pudor,omniſ- *1.Tim.1.*
que libertas,ſub Neronis laborabat imperio. Cuius furor,per omnium vitiorū in- *Nero pri-*

 flamma-

nius perſe- cutor Chriſtianorũ. flammatus exceſſum, in hunc eum vſq; torrentem ſuæ præcipitauit inſaniæ, vt primus nomini Chriſtiano atrocitatem generalis perſecutionis inferret, quaſi per ſanctorum neces gratia Dei poſſet extingui, cuius hoc ipſum erat maximum lucrum, vt contemptus vitæ huius occiduæ perceptio fieret felicitatis æternæ. Precioſa ergo in conſpectu Domini, mors ſanctorum eius: *Pſal. 115.* nec vllo crudelitatis genere deſtrui poteſt ſacramento crucis Chriſti fundata religio. Non minuitur perſequutionibus Eccleſia, ſed augetur, & ſemper dominicus ager ſegete ditiori veſtitur, dum grana, quæ ſingula cadunt, multiplicata naſcuntur. Vnde duo iſta præclara diuini germina ſeminis, in quantam ſobolem germinarint, beatorum millia martyrum proteſtantur, qui apoſtolicorum æmuli triumphorum, vrbem noſtram purpuratis & longe late rutilantibus populis ambierunt, & quaſi ex multarum honore gemmarum conſerto vno diademate coronarunt. De quorum præſidio (dilectiſsimi) diuinitus nobis ad exemplum patientiæ & confirmationẽ fidei præparato, vniuerſaliter quidem in omnium ſanctorum commemoratione lætandum eſt, ſed in horũ excellentia patrum meritò eſt exultantius gloriandum, *Epheſ. 1.* quos gratia Dei in tantũ apicem inter omnia Eccleſiæ membra prouexit, vt eos in corpore, cui caput eſt Chriſtus, quaſi geminum conſtitueret lumẽ oculorum, de quorum meritis atq; virtutibus, quæ omnem loquendi ſuperãt facultatem, nihil diuerſum, nihil debemus ſentire diſcretum: quia illos & electio pares, & labor ſimiles, & finis fecit æquales. *Orãt ſancti pro nobis.* Sicut autẽ & nos experti ſumus, & noſtri probauere maiores, credimus atq; confidimus, inter omnes labores iſtius vitæ, ad obtinendam miſericordiam Dei, ſemper nos ſpecialium patronorum orationibus adiuuandos, vt quantum proprijs peccatis deprimimur, tantùm Apoſtolicis meritis erigamur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, cui eſt cum patre, & ſancto ſpiritu eadem poteſtas, vna diuinitas in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo II. in Natali apoſtolorum Petri & Pauli.

De fide Petri ac confeſsione, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia.

Petrus princeps apoſtolorum. EXultemus in Domino (dilectiſsimi) & ſpiritali iucũditate lætemur, quia vnigenitus Dei patris filius, Dominus noſter Ieſus Chriſtus, ad inſinuanda nobis ſuæ diſpenſationis & diuinitatis myſteria, apoſtolici ordinis primum beatum Petrum huic ciuitati dignatus eſt prærogare, cuius hodierna ſolennitas, recurrente triumpho martyrij, ſpecimen & decus contulit orbi terrarum. Hoc enim obtinuit (dilectiſsimi) illa confeſsio, quæ à Deo patre inſpirata apoſtolico cordi, omnium humanarum opinionum incerta tranſcendit, & firmitatem petræ, quæ nullis impulſionibus quateretur, accepit. Euangelica ſiquidem referente hiſtoria, omnes apoſtolos Dominus, quid de ſe homines opinentur, interrogat. Et tam diu ſermo reſpondentium communis eſt, quàm diu humanæ intelligentiæ ambiguitas explicatur. At vbi quid habeat diſcipulorum ſenſus, exigitur, ille primus eſt in Domini confeſsione, qui primus eſt in apoſtolica dignitate. *Matt. 16.* Qui cùm dixiſſet: Tu es Chriſtus filius Dei viui, reſpondit ei Ieſus: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus qui in cœlis eſt. Ideo beatus es, quia pater meus te docuit, nec opinio te terrena fefellit, ſed inſpiratio cœleſtis inſtruxit: & non caro & ſanguis, ſed ille me tibi, cuius ſum vnigenitus, indicauit, & ego: inquit, dico tibi. Hoc eſt: Si pater meus tibi manifeſtauit diuinitatem meam, ita ego notam tibi facio excellentiam tuam. *Epheſ. 2.* *Petrus vt ſit petra, ſuper quã Chriſtus* Quia tu es Petrus, id eſt, cùm ego ſim inuiolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio vtraq; vnum, tamen tu quoq; petra es, quia mea virtute ſolidaris, vt quę mihi poteſtate ſunt propria, ſint tibi mecum participatione cõmunia. Supra hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Super

hanc,

hanc,inquit,fortitudinem æternum extruam templum, & Eccleſiæ meæ cœlo inferenda ſublimitas,in huius fidei firmitate conſurget.Hanc confeſsionem portæ inferi non tenebunt,mortis vincula nón ligabũt. Vox enim iſta,vox vitæ eſt,& ſicut confeſſores ſuos in cœleſtia prouehit,ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicitur beato Petro apoſtolo: Tibi dabo claues regni cœlorum. Et quæcunq; ligaueris ſuper terram,erunt ligata & in cœlis.Et quæcunq; ſolueris ſuper terram, erũt ſoluta & in cœlis. Tranſiuit quidem in apoſtolos alios vis iſtius poteſtatis, ſed non fruſtrà vni commendatur,quod omnibus intimetur. Petro enim ſingulariter hoc creditur,quia cunctis Eccleſiæ rectoribus,Petri forma proponitur.Manet ergo Petri priuilegium,vbicunq; ex ipſius fertur æquitate iudicium, nec nimia eſt,vel ſeueritas,vel remiſsio,vbi nihil erit ligatũ,nihil ſolutum, niſi quod Petrus aut ligauerit, aut ſoluerit.Inſtante aũt paſsione ſua,quę diſcipulorũ ſuorũ erat turbatura cõſtantiã, Dominus Simoni inquit: Simon ecce Satanas expoſtulauit, vt vos cribaret ſicut triticum.Ego autem rogaui pro te,vt non deficiat fides tua: & tu aliquãdo conuerſus,confirma fratres tuos,ne intrent in tentationem.Commune erat omnibus apoſtolis periculum de tentatione formidinis,& diuinę protectionis auxilio pariter indigebant,quoniam diabolus omnes exagitare,omnes cupiebat elidere,& tamẽ ſpecialis à Domino Petri curá ſuſcipitur, & pro Petri fide propriè ſupplicatur, tãquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum apoſtolis conferatur. Nam & poſt reſurrectionem ſuam Dominus beato Petro apoſtolo poſt regni claues, ad trinam æterni amoris profeſsionem, myſtica inſinuatione ter dixit: Paſce oues meas: quod & nunc proculdubio facit,& mandatum Domini pius paſtor exequitur, confirmãs nos exhortationibus ſuis,& pro nobis orare non ceſſans, vt nulla tentatione ſuperemur.Si autem hanc pietatis ſuæ curã omni populo Dei,ſicut credendum eſt,vbiq; protendit,quanto magis alumnis ſuis opem ſuam dignatur impendere, apud quos in ſacro dormitionis thoro,eadem qua præſedit carne,requieſcit? Cùm itaq; (dilectiſsimi) tantum nobis videamus præſidium diuinitùs inſtitutum rationabiliter & iuſtè in ducis noſtri meritis & dignitate lætamur,gratias agentes ſempiterno regi & redemptori noſtro Ieſu Chriſto,quòd tantam potentiam dedit ei, quem totius Eccleſiæ principem fecit,ad gloriam & laudem nominis ſui,qui cum Deo patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Ædificarit Eccleſiam ſuam. — *Petri priuilegium.* — *Luc. 22.* — *Ioan. 21.* — *Petrus vt etiamnum paſcat Eccleſiam.* — *Petrus totius princeps Eccleſiæ.*

SERMO IN OCTAVA APOSTO-
lorum Petri & Pauli.

De ingratitudinis vitio ac decem leproſis.

REligioſam deuotionem (dilectiſsimi) qua ob diem caſtigationis & liberationis noſtræ, cunctus fidelium populus ad agendas Deo gratias confluebat,penè ab omnibus proximè fuiſſe neglectam,ipſa paucorum,qui adfuere raritas demonſtrauit,& cordi meo multum triſtitiæ intulit, & plurimum timoris incuſsit.Magnum enim periculum eſt,eſſe homines ingratos Deo,& per obliuionem beneficiorum eius,nec de correptione compungi, nec de remiſsione lætari. Vereor igitur (dilectiſsimi) ne vox illa prophetica tales increpaſſe videatur, quæ dicit: Flagellaſti eos,& non doluerunt,caſtigaſti eos,& noluerunt accipere diſciplinã. Quæ enim in eis correctio oſtẽditur,in quibus tanta auerſio reperitur? Pudet dicere, ſed neceſſe eſt non tacere: plus impenditur dæmonijs quàm apoſtolis, & maiorem ob-

Ingratitudo quàm pernicioſa. — *Hiere. 5.*

tinent inſana ſpectacula frequentiam, quàm beata martyria. Quis hanc vrbem reſor
mauit ſaluti? quis à captiuitate eruit, quis à cæde defendit? ludus Cyrcenſium, an cu
ra ſanctorum? quorum vtique precibus diuinæ cenſuræ flexa ſentētia eſt, vt qui me-
rebamur iram, ſeruaremur ad veniam. Tangat obſecro (dilectiſsimi) cor veſtrum il-
Luc. 17. la ſententia Saluatoris, qui cùm decē leproſos miſericordiæ virtute mūdaſſet, vnum
tantùm dixit ex eis ad agendas gratias reuertiſſe, ſignificans videlicet de ingratis,
quod huic pietatis officio, etiam ſi corporis adſequuti ſunt ſanitatem, non tamen ſi-
ne animi impietate defuerunt. Ne ergo iſta ingratorum nota etiam vobis (dilectiſ-
ſimi) poſsit adſcribi, reuertimini ad Dominum, intelligentes mirabilia, quæ in no-
bis dignatus eſt operari, & liberationem noſtram, non ſicut opinantur impij, ſtella-
rum effectibus, ſed ineffabili omnipotentis Dei miſericordiæ deputantes, qui corda
furentium barbarorum mitigare dignatus eſt, ad tanti vos beneficij memoriam to-
to fidei vigore conferte. Grauis negligentia maiore ſatisfactione curanda eſt. Ad
emendationem noſtram vtamur lenitate parcentis, vt beatus Petrus, & omnes ſan-
cti, qui nobis in multis tribulationibus adſuerunt, obſecrationes noſtras pro vobis
apud miſericordem Deum iuuare dignentur, per Chriſtum Dominum noſtrum,
Amen.

SERMO IN NATIVITATE SANCTO- *rum ſeptem fratrum martyrum Machabæorum.*

De Machabæorum feſto ac martyrio, & continuo Chriſtianorum conflictu.

GRatias (dilectiſsimi) agamus Domino Deo noſtro, quòd
quanta ſit huius diei ſolennitas, etiam ſi ego taceam, conuē-
tus veſter oſtendit. Tam enim conſpiranti ſtudio & deuoto
animo cōueniſtis, vt feſtiuitatis magnificentiam, etſi ſermo
non indicet, congregatio tamen ipſa teſtetur: & rectè. Du-
Feſtiuitas dedicationis Eccleſiæ & martyrum. plex enim cauſa lætitiæ eſt, in qua & natalem Eccleſiæ coli-
mus, & martyrum paſsione gaudemus. Nec immeritò di-
gnè Eccleſia horum exultat martyrio, quorum ornatur ex-
emplo. Cauſam ergo ſolennitatis hodiernæ (dilectiſsimi) pleniſsimæ ſacræ hiſtoriæ
lectione didiciſtis, nec latere vos potuit, quem in tanto rerum geſtarum ordine ex-
ceperitis auditum, cùm glorioſam ſeptem martyrum matrem exultanti & non taci-
to honoraretis affectu, in ſingulis quidem filijs paſſam, ſed in omnibus coronatam.
Subſecuta eſt enim felici exitu, quos inuicto præmiſit hortatu. Beata genetrix, bea-
ta progenies, memorabilis præcedentium fortitudo. Nam cùm in illo ordine mor-
tium, & in illa diſpoſitione pœnarum, id ſæuiſsimi regis excogitaſſet impietas, vt vi-
ctoriam ſibi & de primis promitteret, quos ſine tolerantiæ cruciaret exemplo: & de
poſtremis, quos in ſupplicio torqueret alieno, multicatæ ſunt martyrum palmæ, &
dum ſinguli in omnibus vincūt, præter coronas proprias, omnes acquiſiuere ſepte-
1. Cor. 8. nas. Sed hæc ad fructuoſam recolenda ſunt aurium voluptatem. Inflat ſcientia, niſi
ædificet obedientia: grauant audita, niſi ſuſcipiantur imitanda. Nec enim quia ceſ-
ſauit perſequutor & tortor, quia iam omnes Deo militant poteſtates, deſunt Chri-
Eccle. 2. ſtianis, quas ſuperent, paſsiones. Fili, inquit, accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſti-
1. Tim. 3. tia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Et Apoſtolus dicit: Quicū-
Conflictus Chriſtianorum. que in Chriſto piè volunt viuere, perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam. Qui
ergo putas quieuiſſe perſecutionem, & nullum tibi cum hoſtibus eſſe conflictum,
intimum cordis tui ſcrutare ſecretum, & omnes receſſus animæ tuæ diligens explo-
rator ingredere, & vide ſi nulla te impugnat aduerſitas, ſi nullus tyrannus vult in

mentis

mētis tuæ arce dominari. Noli cum auaritia pacem firmare, & iniquorū quæſtuum
incrementa contemne. Superbiæ concordiam nega, & magis time in gloriam ſuſci-
pi, quàm in humilitate calcari. Diſſociare ab ira, nec dolorem inflammet inuidiæ
cupido vindictæ. Renuncia voluptati, auertere ab immunditia, pelle luxuriam, fuge
iniquitatem, omitte falſitatem, & cùm videris te multiplicem habere pugnam, tu
quoque imitator martyrum, numeroſam quære victoriā. Toties enim peccatis mo-
rimur, quoties in nobis peccata moriuntur, & precioſa in conſpectu Domini etiam *Pſal. 115.*
iſta mors ſanctorum eius, vbi homo occiditur mundo, non terminatione ſenſuum,
ſed fine vitiorum. Si ergo chariſsimi, non ducitis cum infidelibus iugum, ſi peccato- *2. Cor. 6.*
res eſſe deſiſtitis, & nullis carnalium cupiditatum tentationibus ceditis, ſolennem
hanc diem celebretis, & non ſolùm martyres ac martyrum matrem, ſed etiam illius
memoriam iuſto honore veneramini, qui hoc die antiquam feſtiuitatem huius loci
conſecratione geminauit. Magnificus quidem ſtructor parietum, ſed magnificenti-
or ædificator animarum, vltra æui ſui terminos opera pietatis extendens, vt vtilitati-
bus inſtitutionum eius etiam in ipſo frueretur deuota poſteritas, & habitādo quod
condidit, & faciendo quod docuit. Omnia ergo (dilectiſsimi) quæ oculis cernitis,
& mente meminiſtis, ad profectum veſtræ ædificationis adſumite, & ita vnuſquiſq;
veſtrum præparato à maioribus vtatur habitaculo, vt in ſeipſo meminerit templum
Dei eſſe ſundatum. Nihil ſtructuræ ſuæ prauum, nihil ſupponat infirmum, ſed viuis
& electis lapidibus congruendo, per indiſſolubilem connexionem creſcat in domi-
nici corporis vnitatem, auxiliante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre &
ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO IN NATIVITATE
S. Laurentij martyris.

De laude atque exemplo martyrum, & D. Laurentij paſsione ac triumpho.

CVm omnium (dilectiſsimi) ſumma virtutum & totius ple-
nitudo iuſtitiæ, de illo amore naſcatur, quo Deus proxi-
musq; diligitur, in nullis profectò hic amor ſublimiùs ex-
cellere clariusq; fulgere, quàm in beatiſsimis martyribus
inuenitur, qui Domino noſtro Ieſu Chriſto pro omnibus
hominibus mortuo, tam propinqui ſunt imitatione chari-
tatis, quàm ſimilitudine paſsionis. Quamuis enim illi dile- *Rom. 5.*
ctioni, qua Dominus nos redemit, nulla cuiuſquam beni-
gnitas poſsit æquari, quia aliud eſt pro iuſto mori hominem ſua neceſsitate moritu-
rum, aliud pro impijs occumbere à debito mortis alienum: multum tamen vniuer-
ſis hominibus etiam martyres contulerunt, quorum fortitudine ita eius largitor
vſus eſt Dominus, vt pœnam mortis, atrocitatem crucis, nulli ſuorum vellet eſſe ter-
ribilem, ſed multis faceret imitabilem. Si ergo nullus bonus, ſibi ſoli eſt bonus, nec
cuiuſquam ſapientis, ſibi tantum ſapientia eſt amica, & hæc verarum natura virtu-
tum eſt, vt multos à tenebroſo abducat errore, quia earum clarus eſt lumine, ad eru-
diendum Dei populum, nullorum eſt vtilior forma, quàm martyrum eloquentia.
Facilis ad exhortandum ſit ratio, efficax ad ſuadendum, validiora tamen ſunt exem-
pla quàm verba, & plenius eſt opere docere, quàm voce. In quo excellentiſsimo ge-
nere doctrinæ beatus martyr Laurentius, cuius paſsione dies hodiernus illuſtris eſt, *Laurentij*
quàm glorioſa polleat dignitate, etiam perſequutores eius ſentire potuerūt, quum *martyris*
illa mirabilis animi fortitudo, de Chriſti principaliter amore concepta, non ſolùm *excellētia.*
ipſa non cederet, ſed etiam alios exemplo ſuæ tolerantiæ roboraret. Quum enim fu-

ror gentilium poteſtatum in electiſsima quæq; Chriſti membra ſæuiret, ac præcipuè eos, qui ordinis erant ſacerdotalis, impeteret, in leuitam Laurentium, qui non ſolùm miniſterio ſacramentorum, ſed etiam diſpenſatione Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ præeminebat, impius perſecutor efferbuit, duplicem ſibi prædam de vnius viri compræhenſione promittens: quem ſi feciſſet ſacræ pecuniæ traditorem, faceret etiã veræ religionis exortẽ. Armatur itaq; gemina face homo pecuniæ cupidus, & veritatis inimicus: auaritia, vt rapiat aurum: impietate, vt auferat Chriſtum. Poſtulat ſibi ab immaculato ſacrarij præſule opes Eccleſiaſticas, quibus auidiſsimus inhiabat, inferri. Cui leuita caſtiſsimus, vbi eas repoſitas haberet, oſtendens, numeroſiſsimos ſanctorum pauperum obtulit greges, in quorum victu atq; veſtitu inamiſsibiles condiderat facultates, quæ tanto integriùs erant ſaluæ, quãto ſanctiùs probabantur expenſæ. Fremit ergo prædo fruſtratus, & in odium religionis, quæ talem diuitiarum vſum inſtituiſſet, ardeſcens, direptione theſauri potioris aggreditur, apud quem nullam denariorũ ſubſtantiam reperiſſet, vt illud depoſitum, quo ſacratiùs erat diues, auferret. Renunciare Chriſto Laurentium iubet, & ſolidiſsimam illam leuitici animi fortitudinem diris parat vrgere ſupplicijs. quorum vbi prima nil obtinent, vehe- *Martyriũ D. Laurẽtij.* mentiora ſuccedunt. Laceros artus, & multa verberum ſectione cõſciſſos, ſubiecto præcipit igne torreri, vt per cratem ferream, quæ iam de feruore continuo vim in ſe haberet vrendi, conuerſorum alterna mutatione membrorum fieret cruciatus vehementior, & pœna productior. Nihil obtines, nihil proficis ſæua crudelitas. Subtrahitur * tormentis tuis materia mortalis, ** inuentis* & Laurentio in cœlos abeunte, tu deficis flammis tuis. Superari charitatis Chriſti flamma non potuit, & ſegnior fuit ignis, qui foris vſsit, quàm qui intus accendit. Sęuiſti perſecutor in martyrẽ, ſęuiſti & auxiſti palmam, dum aggeras pœnam. Nam quid non ad victoris gloriam ingeniũ tuum reperit, quãdo in honorem tranſierunt triumphi, etiam inſtrumẽta ſupplicij? Gaudeamus igitur dilectiſsimi gaudio ſpiritali, & de fœliciſsimo inclyti viri fine gloriemur in Domino, *Pſal. 67.* qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis, in quibus nobis & præſidiũ conſtituit, & exemplum, atq; ita per vniuerſum mundum clarificauit gloriam ſuã, vt à ſolis ortu vſq; ad occaſum, leuiticorum luminũ coruſcante fulgore quàm glorificata eſt Hieroſolyma Stephano, tam illuſtris fieret Roma Laurentio. Cuius oratione & *Interceſsio ſanctorũ.* patrocinio adiuuari nos ſine ceſſatione confidimus, vt quia omnes, ſicut Apoſtolus ait, *2. Tim. 3.* quicunq; volunt in Chriſto piè viuere, perſequutionem patiuntur, corroboremur ſpiritu veritatis, ad ſuperandas omnes tentationes, conſtantis fidei perſeuerantia muniamur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE *Ieiunio ſeptimi menſis.*

De laude abſtinentiæ & eleemoſynarum.

OBſeruantiam quidem veſtram (dilectiſsimi) ita nouimus eſſe deuotam, vt animas veſtras non ſolùm legitimis, ſed etiam voluntarijs ieiunijs excolatis. Veruntamen adijcienda eſt huic ſtudio etiam noſtræ admonitionis exhortatio, vt ſi qui ſunt in hoc exercitio tardiores, in his ſaltem diebus cõmuni abſtinentiæ ſe obedienter adiungant, *Ieiunij quanta vis & preſtãtia.* in quibus nos oportet ſacratiſsimam conſuetudinem attentiùs celebrare, vt per humilitatem ieiunij, contra omnes hoſtes noſtros, diuinũ mereamur auxilium. Res enim eſt præcipui operis, quam & ex authoritate indicimus,

& ex

& ex charitate ſuademus, vt paululùm edendi libertate compreſſa, caſtigationi corporum & pauperum ſtudeamus alimoniæ: quos qui reficit, animam ſuam paſcit, & temporales epulas in delicias mutat æternas. In locum igitur malarum cupiditatũ, ſanctorum deſideriorum incrementa ſuccedant. Ceſſet iniquitas, ſed non ſit ocioſa iuſtitia. Quem nullus patitur opprimentem, ſentiat aliquis adiuuantem. Parum eſt enim non auferre aliena, niſi largiaris & propria. Sub oculis iuſti iudicis ſumus, qui nouit, quantam vnicuiq; bene operandi dederit facultatem: nõ vult ocioſa eſſe munera ſua, qui ſeruis ſuis ſic menſuras myſticorum diſtribuit talentorum, vt creditum qui liberaliter erogaſſet, augeret, qui ſteriliter ſeruaſſet, amitteret. Et ideò (dilectiſſimi) quia ſeptimi menſis ieiunium nos celebrare conuenit, ſanctitatem veſtram monemus, vt quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatum Petrum apoſtolum pariter vigilemus, cuius ſuffragantibus meritis, ab omnibus tribulationibus mereamur abſolui, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Matt. 25.
Luc. 19.
Ieiunium ſeptimi menſis.

Sermo II. de Ieiunio ſeptimi menſis.

De fortitudine continentiæ, & operibus pietatis itemq; de carnalibus deſiderijs comprimendis.

DEus humani generis conditor & redemptor, qui nos ad promiſſiones vitæ æternæ per ſemitas vult ambulare iuſtitiæ, de futura tẽtatione, quæ nobis in itinere virtutum inſidioſis aduerſaretur occurſibus, multis nos præſidijs (dilectiſſimi) quibus laqueos diaboli obtereremus, inſtruxit, inter quæ hoc famulis ſuis ſaluberrimum contulit, vt contra omnes inimici dolos fortitudine ſe continentiæ & operibus pietatis armarent. Ille enim, qui ab initio primis hominibus interdicti cibi inſeruit appetitum, & malè credulis per illecebram edendi, omnium concupiſcentiarum virus infudit, eaſdem fraudes retractare nõ deſinit, & in natura, quam ſcit ſuis ſeminibus eſſe vitiatam & corruptam, ſationis ſuæ germen inquirit, vt ad labefactanda ſtudia virtutis, deſiderium voluptatis accendat. Quoniam pœna ipſius, eſt prouectio Chriſtiana, nec poteſt eorum animos aliquo modo lædere, qui nouerunt axiliante Domino in ſua carne regnare. Rationabili ergo moderatione ſanctoque propoſito, frenandæ ſunt rebelles cupiditates, nec ſinendum eſt, vt caſtis & ſpiritalibus deſiderijs corporales concupiſcentiæ reluctentur. Agnoſcat interior homo, exterioris ſui ſe eſſe rectorem, vt mens diuino gubernata dominatu, terrenam ſubſtantiam in bonæ voluntatis cogat obſequium. Nec enim deeſt nobis ad hunc ordinem conſeruandum, miſericordiſſimi regis auxilium, qui nos ſaluberrimæ obſeruantiæ ratione informauit, præfiniens nobis per temporum recurſus, quoſdam ieiuniorum dies, in quibus caſtigatione corporum virtus roboraretur animorum. Huius autem remedij munus (dilectiſſimi) etiam in iſto, qui ſeptimus eſt, menſe diſpoſitum eſt, quod nos prompta conuenit alacritate ſuſcipere, vt præter abſtinentiam, qua quiſq; ſe peculiariter atq; priuatim, ſecũdum modum ſuæ poſſibilitatis exercet, hæc ipſa, quæ omnibus ſimul indicitur, animoſiùs celebretur. Nam in omni agone certaminis Chriſtiani, vtilitas cõtinentiæ plurimùm valet, ita vt quidã ſæuiſſimorũ ſpiritus dæmonum, qui ab obſeſſis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperijs, ſola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente Domino: Hæc genus dæmoniorum non eijcitur, niſi in ieiunio & oratione. Grata ergo eſt Deo, & terribilis diabolo ieiunantis oratio, nec latet quantum acquirit ſuæ ſaluti, quæ tantum præſtat alienæ. In hac ſanè obſeruantia (dilectiſſimi) quamuis nos omnes vnanimiter oporteat eſſe deuotos, ſi qui tamẽ ſunt, quorũ voluntati aliqua obſiſtat infirmitas, laborem qui ſupra vires eſt corporum rediment impendijs facultatũ. Mul-

Fortiſſima contra dæmones præſidia quæ.
Geneſ. 3.
Ieiunij vtilitas & energia.
Matt. 17.
Marc. 9.

ta enim ſunt opera pietatis,quæ ipſam edendi neceſsitatem merito ampliore commendent,ſi ieiunantium purificationem ſtudio benignitatis acquirunt. Nam cùm ij,qui nihil omittunt de humiliatione ieiunij, ſub ſterili fatigatione deſudent, niſi ſe eleemoſynarum,qua poſſunt, erogatione ſanctificent, dignum eſt vt in alimoniam pauperum abundantior ſit eorum largitio, quorum ad abſtinendum minor eſt fortitudo. Quod ergo quis in ſua ſibi infirmitate non denegat, alienæ inopiæ libenter impendat,& propriam neceſsitatem faciat ſibi cum indigente communem. Non culpatur infirmus ieiunium ſoluens,à quo cibum accipit pauper eſuriens, nec eſcam ſumendo polluitur,qui eleemoſynam impartiendo mundatur, dicente Do-

Luc.11. mino: Date eleemoſynam,& ecce omnia munda ſunt vobis.In quo opere (dilectiſſimi) etiam ij,qui ab epularum delectatione ſe continent, fructus ſibi debẽt miſeri-

2.Cor.9. cordiæ cõparare,vt qui abundantius ſeminauerint,copioſius metant. Non enim vnquam agricolæ ſuo ſeges iſta mentitur,aut incertam ſpem habet operis, cultura pietatis.Quicquid hoc modo ſerentis manu ſpargitur,non æſtus vrit,non torrens trahit,non grando proſternit. Incolumes ſemper ſunt omnes pietatis expenſæ, nec ſolùm integræ manent,ſed etiam modo augentur,& qualitate mutantur. De terrenis cœleſtia prodeunt,de paruis magna gignuntur,& temporale donũ in præmiũ tranſit æternum.Quiſquis igitur diuitias amas,quiſquis multiplicari quæ poſsides, con-

Matt.6. cupiſcis,in hæc lucra accendere,in hæc rerum tuarum augmenta ſuſpira: de quibus nihil fur arripit,nihil tinea corripit,nihil rubigo conſumit.Noli deſperare de fœno-

Matt.25. re,noli de accipiente diffidere.Quod vni horum feciſtis,mihi feciſtis, quis dicat, intellige, & apud quem opes tuas colloces, perſpicaciùs fidei oculis ſecurus agnoſce. Non dubitet de receptione,cui Chriſtus debitor eſt. Non ſit anxia liberalitas, nec

2.Cor.9. triſte ieiunium.Hilarem enim datorem diligit Deus.Qui fidelis eſt in verbis ſuis, & abundanter largita retribuit,qui benignè largienda donauit,per Chriſtũ Dominũ noſtrum,cum quo viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo tertius de Ieiunio ſeptimi menſis.

De neceſsitate ieiunij,de publica ac priuata lege ieiunij & orationis atque de eleemoſyna.

Ieiuniorũ quãta vis. AD exorandam (dilectiſsimi) miſericordiam Dei,& ad renouandum ſtatum fragilitatis humanæ quantùm valeant religioſa ieiunia, ſanctorum prophetarum prædicatione cognoſcimus,qui diuinæ iuſtitiæ commotionem,quam frequenter populus Iſrael merito iniquitatis inciderat, non niſi ieiunio proteſtantur poſſe placari. Vnde & Ioel propheta admonet,dicens: Hæc dicit dominus Deus veſter:

Ioelis 2. Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, in fletu, & planctu, & ſcindite corda veſtra,& non veſtimenta veſtra, & conuertimini ad dominum Deum veſtrum,quia miſericors eſt,& patiens,& magnanimus & multùm miſeritors. Et iterum:Sanctificate ieiunium,prædicate curationem,congregate plebem, ſanctificate

Ibidem. Eccleſiam.Quæ cohortatio (dilectiſsimi) noſtris quoque eſt amplectenda temporibus,quia huius curationis remedia,etiam à nobis ſunt neceſſariè prædicanda,vt in obſeruantia ſanctificationis antiquæ, quod perdidit Iudaica præuaricatio, acqui-

Publica pietatis exercitia priuatis præſtant. rat Chriſtiana deuotio. Diuinarum nanque reuerentia ſanctionum, inter quælibet ſpontaneæ obſeruantiæ ſtudia,habet ſemper priuilegium ſuum, vt ſacratius ſit, quod publica lege celebratur,quàm quod priuata inſtitutione dependitur. Exercitatio enim continentiæ, quam ſibi quiſque proprio arbitrio indicit, ad vtilitatem cuiuſdam pertinet portionis. Ieiunium verò, quod vniuerſa Eccleſia ſuſcipit, neminem à generali purificatione ſeiungit, & tunc ſit potentiſsimus Dei populus,

quando

quando in vnitatem ſanctæ obedientiæ,omnium fidelium corda conueniunt,& in caſtris militiæ Chriſtianæ,ſimilis ex omni parte præparatio,& eadem eſt vbique munitio.Fremat licet cruenti hoſtis priuigil furor,& latebroſas vndique prætendat inſidias,neminem tamen capere,neminem poterit vulnerare,ſi nullum inermem,nullum deſidem,nullum inuenerit ab opere pietatis exortem. Ad huius ergo inuictæ pietatis potentiam (dilectiſsimi) etiam hoc nos ſolenne ieiunium ſeptimi menſis inuitat,vt à curis ſecularibus actibusque terrenis liberos ad Dominum animos erigamus. Et quia hanc intentionem ſemper neceſſariam non omnes poſſumus habere perpetuam,ſæpiusq; per humanam fragilitatem à ſupernis in terrena recidimus,iſtis ſaltem diebus,qui nobis ad ſaluberrima ſunt remedia præſtituti, mundanis nos occupationibus ſubtrahamus,& aliquid temporis,quod proſit ad bona æterna, furemur.In multis enim,ſicut ſcriptum eſt, offendimus omnes. Et licet quotidiano Dei *Iacob. 3.* munere,à diuerſis contaminationibus emundemur, inhærent tamen incautis animis plerunque maculæ craſsiores, quas oportet diligentiori cura ablui, & impendio maiore deleri.Pleniſsima autem peccatorum obtinetur abolitio, quando totius Eccleſiæ vna eſt oratio,& vna confeſsio. Si enim duorum vel trium ſanctorum *Matth. 18.* pio conſenſui omnia quæ popoſcerint, Dominus præſtanda promittit,quid negabitur multorum millium plebi,vnam obſeruantiam pariter exequenti,& per vnum ſpiritum concorditer ſupplicanti? Magnum eſt in conſpectu Domini (dilectiſsimi) valdeq; precioſum, quum totus populus Chriſti, eiſdem ſimul inſtat officijs, & in vtroque ſexu,omnes gradus, omneſq; ordines eodem cooperantur affectu, quum in declinando malo ac faciendo bono par cunctorum & vna ſententia eſt, quum in operibus ſeruorum ſuorum glorificatur Deus,& totius pietatis authori in multarum actione gratiarum benedicitur. Aluntur eſurientes,veſtiuntur nudi,viſitantur infirmi,& nemo quod ſuum eſt,quærit, ſed quod alterius, dum ad releuandam alienam miſeriam, vnicuique menſura ſua ſufficit,& facile eſt inuenire hilarem datorem,vbi modum operis ratio temperat facultatis. Per hanc autem Dei gratiam, *1.Cor.12.* quæ operatur omnia in omnibus,communis fidelium fructus & commune fit meritum. Quoniam quidem poteſt & eorum par eſſe animus, quorum impar eſt cenſus,& cùm alter de alterius lætatur largitate,cui æquari nõ potuit impendio, æquatur affectu. Nihil in tali populo inordinatum,nihilque diuerſum eſt, vbi ad vnum pietatis vigorem, omnia ſibi totius corporis membra conſentiunt,nec de ſua tenuitate confunditur,qui de aliorum opulentia gloriatur. Decus enim vniuerſitatis, eſt excellentia portionis,& quum Dei ſpiritu omnes agimur,nõ ſolùm illa noſtra ſunt, *Rom.8.* quæ ipſi gerimus, ſed etiam illa, de quibus in aliorum actione gaudemus. Amplectamur igitur (dilectiſsimi) beatam iſtam ſacratiſsimæ vnitatis ſoliditatem,& ſolenne ieiunium concordante propoſito bonæ voluntatis ineamus. Nihil à quoquam *Nihil à nobis Eccleſia ſupra vires exigit.* arduum,nihil aſperum quæritur, nec aliquid nobis, quod vires noſtras excedat, indicitur, ſiue in abſtinentiæ caſtigatione, ſiue in eleemoſynæ largitate. Sciunt ſinguli, quid poſsint, quidue non poſsint. Ipſi modulum ſuum pendant, ipſi iuſta & rationabili taxatione ſe cenſeant, vt ſacrificium miſericordiæ, non cum triſtitia offeratur, nec in damna numeretur. Hoc pio impendatur operi, quod cor iuſtificet, quod conſcientiam lauet, quod denique & accipienti proſit & danti. Felix quidem ille eſt animus,multumque mirabilis, qui facultatum defectionem, benefaciendi amore non metuit,& daturum ſibi eroganda nõ diffidit, à quo quod erogaret,accepit. Sed quia magnanimitas iſta paucorum eſt, plenum etiam pietatis eſt, vt ſuorum curam quiſque non deſerat,nos perfectioribus nõ præiudicantes, ea vos *Benignitas in pauperes qualis eſſe debeat.* regula generaliter cohortamur, ad mandatum Dei ſecundum poſsibilitatis veſtræ menſuram operemini. Hilarem enim beneuolentiam eſſe decet, quæ ſic ſuam temperet largitatem, vt de illa & pauperum refectio gaudeat, & domeſtica ſufficientia non laboret. Qui autem miniſtrat ſemen ſeminanti,& panem ad manducandum præſtabit, & multiplicabit ſemen veſtrum, & augebit incrementa frugum iuſtitiæ *1.Cor.9.* veſtræ.

veſtræ. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatiſsimum Petrum apoſtolum pariter vigilias celebremus, cuius meritis & orationibus confidimus nobis per omnia miſericordiam Dei noſtri eſſe præſtandam: per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quartus de Ieiunio ſeptimi menſis.

De libertate ſpiritus, de diuerſitate ieiunij Iudæorum & Chriſtianorum, de delectu ciborum, de generali ieiunio, de diaboli inſidijs, & eleemoſyna Chriſtianis præſtanda.

2. Cor. 3.

PRædicationem noſtram (dilectiſsimi) familiaris vobis adiuuat conſuetudo & ratio temporis commendat officium ſacerdotis, ne aut oneroſum videatur aut arduum, quod & præceptum exigit legis, & deuotio temperat voluntatis. Quæ cum in vnum gratia Dei auxiliante conueniunt, nõ litera occidit, ſed ſpiritus viuificat. Vbi autem ſpiritus Dei, ibi libertas, quæ legem non timore exequitur, ſed amore. Obedientia enim mollit imperiũ, nec dura ibi neceſsitate ſeruitur, vbi diligitur, quod iubetur.

Alia Chriſtianorum atque Iudæorum ieiunia.

Cùm ergo vos (dilectiſsimi) ad quædam quæ etiam in veteri teſtamẽto inſtituta ſunt, cohortamur, non Iudaicæ vos obſeruantiæ iugo ſubdimus, nec cõſuetudinem vobis carnalis populi indicimus. Excellit ſuper illorum ieiunia continentia Chriſtiana, & ſi quid nobis atque illis commune eſt in temporibus, non cõcordat in moribus. Habeant illi nudipedalia ſua, & in triſtitia vultuum oſtendant ocioſa ieiunia, nos in nullo ad habitus noſtri honeſtatem diſsimiles, nec à iuſtis & neceſſarijs operibus abſtinentes, edendi licentiam ſimplici parcitate cohibemus, vt in vſu ciborum modus eligatur, non creatura damnetur. Quamuis enim vnicuique noſtrum liberum ſit voluntarijs caſtigationibus proprium corpus afficere, & nunc moderatiùs, nunc verò diſtrictiùs, repugnantes ſpiritui carnales concupiſcentias edomare, quibuſdam tamen diebus ab omnibus oportet pariter celebrare generale ieiunium, & tunc eſt efficatior ſanctiorq́; deuotio, quando in operibus pietatis, totius Eccleſiæ vnus animus & vnus eſt ſenſus.

Ieiuniũ generale præfertur priuato.

Publica enim prælerẽda ſunt proprijs, & ibi intelligenda eſt præcipua ratio vtilitatis, vbi vigilat cura communis. Teneant igitur diligentiam ſuam obſeruantiæ ſingulorum, & contra nequitiæ ſpiritalis inſidias, implorato diuinæ protectionis auxilio, cœleſtia quiſque arma arripiat. Sed Eccleſiaſticus miles, etiam ſi ſpecialibus prælijs poſsit fortiter facere, tutiùs tamen & feliciùs dimicabit, ſi contra hoſtem palam in acie ſteterit, vbi non ſuis tantùm viribus certamen ineat, ſed ſub inuicti regis imperio, fraternis conſociatus agminibus, bellum vniuerſale conficiat. Minore enim diſcrimine plures confligunt cum hoſte, quàm ſinguli, nec facilè patet vulneri, quem oppoſito ſcuto fidei, non ſua tãtùm, ſed etiam aliorum fortitudo defendit, vt vbi eſt vna omnium cauſa, ſit vna victoria. Quia igitur aduerſarius noſter inſidiari nobis diuerſa tentationum arte non deſinit, & hæc eſt vna verſutiarum eius intentio, vt redemptos Chriſti ſanguine, à

Tela dæmonis cuiuſmodi ſint.

mandatis Dei poſsit abducere, omni diligentia præcauendum eſt, vt nullis inimici iaculis vulneremur. Tela enim eius non ſunt aſpera corporis ſenſibus, ſed nimiùm carni, vt animæ noceant, blandiuntur. Trahunt oculos ad varias tentationes, vt de mundi pulchritudine, aut concupiſcentiæ accendantur faces, aut ſuperſtitionum gignantur errores. Inſidioſo etiã ſono, & mollibus ictibus pulſatur auditus, vt animi ſoliditas illecebroſa modulatione ſoluatur, & letalium conſuetudine ſuauitatũ, incauta & parum ſobria corda capiantur. Sed hos diaboli dolos inefficaces & irritos faciunt diuinæ præſidia gratiæ, & Euangelicæ præcepta doctrinæ. Quoniã qui acceperunt ſpiritum ſanctum, & à quibus timor Domini, nõ de pœnæ formidine, ſed de

Dei

Dei charitate conceptus eſt,illæſo fidei pede laqueos talium conterunt captionum,
vt creaturarum omnium pulchritudine, ad gloriam & laudem ſui vtantur autho- *Ioan.1.*
ris,eumq́; diligant ſuper omnia, per quem facta ſunt omnia. In huius admiratio-
nem (dilectiſsimi) omnium fidelium tendat affectio,de hoc ſibi delectationes non
corruptibiles,ſed æternas ſapiens continentia petat,& in amorē boni,ſine quo nul-
lus eſt bonus,incontaminata caſtitas inardeſcat.Ad hoc enim nobis tradita ſunt ex- *Exercitia*
ercitia Chriſtiana,vt reſecata omni illicita voluptate,in ſanctas & ſpiritales delicias *Chriſtiana*
æſtuemus.Et cùm nos oporteat ſemper ſtudere virtutibus,quidam tamen dies ſunt *cur nobis*
ad caſtigationem cōmunis obſeruantiæ conſecrati,vt anima,quę terrenis adhuc de- *tradita.*
ſiderijs implicatur,& curis ſeculi impeditur,ex interuallo ſaltem ad diuina reſpiret,
& quia portio diuini agri eſt, dignos cœleſtibus horreis adferat fructus. Ibi enim
ſpes eſt metendi,vbi fuerit diligentia ſeminandi.His (dilectiſsimi) ad profectum ve-
ſtrum pro temporis occaſione perſtrictis,ieiunium vobis ſeptimi menſis indicimus,
in quo vos non ſolùm de ciborum abſtinentia,ſed etiam de pietatis operibus com-
monemus: vt quod veſtris vſibus religioſa parcitate ſubtrahitis, in alimoniam pau-
perum & in cibos debilium transferatis: omnihus quidē indigentibus generali be-
neuolentia conſulentes,ſed maximè eorum memores, qui ſunt de membris corpo-
ris Chriſti,& nobis catholicæ fidei vnitate copulantur. Plus enim debemus noſtris
pro conſortio gratiæ,quam alienis pro communione naturæ.Abundet ergo in no-
bis (dilectiſsimi) benignitas Chriſtiana, & ſicut recurrentia anni tempora deſide-
ratis,vt plena ſint fructibus,ita & corda veſtra paſcendis ſint fœcunda pauperibus.
Quibus vtiq; potuit Deus,cuius ſunt omnia, neceſſariam conferre ſubſtantiam, & *Pauperes*
tales eis tribuere facultates,vt in nullo veſtris largitionibus indigerent,ſed & illis & *cur Deus*
vobis multa virtutum materia defuiſſet,ſi nec illos ad patientiæ coronam inopia ex- *eſſe per-*
erceret,nec vos ad miſericordiæ gloriam copia prouocaret.Mirabiliter autem pro- *mittat.*
uidentia diuina diſpoſuit, vt eſſent in Eccleſia & ſancti pauperes, & diuites boni,
qui inuicem ſibi ex ipſa diuerſitate prodeſſent,cum ad æterna & incorrupta præmia
promerenda Deo gratias agerent accipientes, & Deo gratias agerent largientes.
Quoniam ſicut ſcriptum eſt,& patientia pauperum non peribit in æternum, & hi- *Pſal.9.*
larem datorem diligit Deus. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò *2.Cor.9.*
apud beatiſsimum Petrū apoſtolum vigilias celebremus,ſperantes nos ita eius ora-
tionibus adiuuandos,vt Deus miſericordiarum ieiunij noſtri ſacrificio placatus ex-
audiat,per Chriſtum Dominum noſtrum,Amen.

Sermo quintus de Ieiunio ſeptimi menſis.

De fragilitate humanæ naturæ ac pugna carnis,de auxilio diuino,& duobus amoribus,atq; aduentu regni Dei.

SAcratum(dilectiſsimi) in ſeptimo menſe ieiuniū,ad cōmunis deuo-
tionis exercitia prædicamus,fidenter vos paternis cohortationibus
incitantes, vt quod fuit ante Iudaicū, veſtra fiat obſeruantia Chri-
ſtianū.Eſt enim omni tēpore aptū & teſtamento vtriq; cōuenies, vt *Ieiunium*
per caſtigationē mentis & corporis,miſericordia diuina quæratur: *vtriq; te-*
quia nihil eſt efficacius ad exorandū Deū,quàm vt homo ipſe ſe iu- *ſtamento*
dicet,& nunquā deſinat à venia poſtulanda,qui ſe ſcit nunquā eſſe ſine culpa. Ha- *congruit.*
bet enim hoc in ſe generaliter humana natura,non à creatore inſitum,ſed à præua-
ricatore contractum,& poſteros generali lege trāsfuſum,vt de corruptibili corpo- *Carnis cū*
re etiam quod animam corrumpere poſsit oriatur. Hinc interior homo, ſi tamen *ſpiritu cō-*
iam in Chriſto regeneratus, & à vinculis captiuitatis eſt erutus, aſsiduos habet *flictus.*

cum

cum carne conflictus,& dum cohibet concupiſcentem,patitur repugnantē. In qua diſcordia non facilè obtinetur tam perfecta victoria,vt etiam quæ ſunt abrumpenda,non illigent,& quæ ſunt interficienda,non vulnerent: quantumlibet ſapienter & prouide iudex animus ſuis exterioribus præſit, inter ipſas tamen curas atq; menſuras regendæ carnis & alendæ,nimis ei ſemper vicina tentatio eſt. Quis enim ita ſe aut à voluptate corporis aut à dolore ſeiungit,vt ad ipſam mentem non pertineat, quod extrinſecus aut blanditur,aut cruciat? Indiuiſum eſt gaudium, indiſcreta triſtitia: nihil in homine iracundia non accendit,nihil lætitia non reſoluit,nihil ægritudo non afficit. Et quę illic declinatio poteſt eſſe peccati,vbi vna paſsio eſt regentis

Matt.26. & ſubditi? Meritò Dominus proteſtatur, quòd ſpiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma. Et ne vſq; ad inertem deſidiam deſperatione ducamur, quæ impoſ-

Matt.7. ſibilia ſunt homini ex imbecillitate propria, poſsibilia ſpondet ex virtute diuina. Angusta enim & arcta eſt via, quæ ducit ad vitam,& nemo in eam greſſum inferret, nemo veſtigium promoueret, niſi difficiles aditus ipſe ſe Chriſtus viam faciendo reſe-

Ioan.14. raret,vt author itineris fiat poſsibilitas ambulantis, quia idem & introducit ad la-

Rom.8. borem,& perducit ad requiem. In quo ergo nobis ſpes eſt æternæ vitæ, in eodem eſt

1.Ioan.2. & forma patientiæ. Si enim compatimur, & conregnabimus: quoniam, vt Apoſtolus ait,qui ſe dicit in Chriſto manere, debet ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare. Alioqui falſæ profeſsionis imagine vtimur, ſi cuius nomine gloriamur, eius inſtituta non ſequimur. Quæ vtiq; nobis onerosa non eſſent, & ab omnibus nos periculis

Amores duo. liberarent, ſi nihil aliud, quàm quod amandum iubetur, amaremus. Duo nanque amores ſunt, ex quibus omnes prodeunt voluntates, ita diuerſæ qualitatibus, ſicut diuiduntur autoribus. Rationabilis enim animus, qui ſine dilectione eſſe non poteſt, aut Dei amator eſt, aut mundi. In dilectione Dei, nulla nimia: in dilectione autem mundi, cuncta ſunt noxia. Et ideo æternis bonis inſeparabiliter inhærendum, temporalibus verò tranſeunter vtendum eſt, vt peregrinantibus nobis & ad patriam redire properantibus, quicquid de proſperitatibus mundi huius occurrerit, via-

1.Cor.7. ticum ſit itineris, non illecebra manſionis. Ideò beatus Apoſtolus prædicat, dicens: Tempus breue eſt, reliquum eſt, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes, & qui emunt, tanquam non poſsidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur. Præterit enim figura mūdi huius. Sed quod de ſpecie, de copia, de varietate blāditur, nō facilè declinatur, niſi in illa viſibilium pulchritudine creator potius quàm

Matt.22. creatura diligatur: Qui cùm dicit: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, in nullo nos vult ab amoris ſui vinculis relaxari. Et cùm huic præcepto, proximi quoque copulat charitatem, imitationem nobis ſuæ bonitatis indicit, vt quod diligit, diligamus, & quod operatur, ope-

1.Cor.3. remur. Quamuis enim Dei agricultura ſimus & Dei ædificatio, & neque qui plantat ſit aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus: in omnibus tamen exigit noſtri miniſterij ſeruitutem, & nos diſpenſatores ſuorum vult eſſe donorum,

Matt.6. vt qui fert Dei imaginem, Dei faciat voluntatem. Propter quod in oratione dominica ſacratiſsimè dicimus: Adueniat regnum tuum: fiat volutas tua ſicut in cœlo & in terra. Quibus verbis quid poſtulamus aliud, quàm vt Deus, quem nec dum ſibi ſubdidit, ſubdat, & ſicut in cœlo angelos, ita & in terra homines miniſtros ſuæ faciat voluntatis? Hoc autem petentes amamus Deum, amamus & proximum, & non

Bona opera quid praeſtent. diuerſa in nobis, ſed vna dilectio eſt, quando & ſeruum ſeruire, & Dominum cupimus imperare. Hic igitur affectus (dilectiſsimi) quo amor terrenus excluditur, bonorum operum conſuetudine roboratur, quia neceſſe eſt, vt bonis actibus conſcientia delectetur, & libenter faciat, quod feciſſe ſe gaudeat. Adſumitur igitur ieiunium, multiplicatur largitio, iuſtitia cuſtoditur, frequentatur oratio, fitq; vt ſingulorum deſiderium, ſit vnum omnium votum. Nutrit patientiam labor, manſuetudo extinguit iram, beneuolentia calcat inuidiam, immundæ cupiditates ſanctis deſiderijs

rijs enecantur,auaritia liberalitate depellitur, & onera diuitiarum fiunt inſtrumẽta virtutum.Sed quia inſidiæ diaboli etiam inter talia ſtudia non quieſcunt,rectiſsimè in quibuſdam articulis temporum,vigoris eſt noſtri reparatio inſtituta,vt vbi de clementia cœli & vbertate agri poteſt mens præſentium bonorum auida gloriari, & in ampla horrea fructibus congregatis,animæ ſuæ dicere:Habes multa bona,epulare, ibi quandam increpationem diuinæ vocis accipiat, audiatq; dicentem: Stulte, hac nocte repoſcam animam tuam à te,quæ autem præparaſti cuius erunt? Hæc ſollicitiſsima meditatio debet eſſe ſapientis,vt quoniam breues dies iſtius vitę & incerta ſunt ſpacia,nunquam ſit mors morituro improuiſa, nec inordinatum incidat finem,qui ſe nouit eſſe mortalem.Quod ergo & ſanctificationi corporum & reparationi profit animarum,quarta & ſexta feria ieiunemus,ſabbato autem apud beatiſſimum Petrum apoſtolum vigilias celebremus,eius orationibus adiuuandi, vt ſanctorum deſideriorum conſequamur effectum, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. *Luc. 12.*

Sermo ſextus de Ieiunio ſeptimi menſis.

De duplici Chriſti natura aduerſus Eutychetem & Neſtorium,& de veritate corporis Chriſti in Euchariſtia.

DEuotionem fidelium (dilectiſsimi) nihil eſt in quo prouidentia diuina non adiuuet. Siquidem exercendis ad ſanctimoniam mentibus atq; corporibus,ipſa quoq; mundi elementa famulantur,dum dierum ac menſium diſtinctè variata reuolutio, quaſdam nobis paginas aperit præceptorum, vt quod ſacra admonent inſtituta, hoc quodammodo loquantur & tempora. Vnde cùm ſeptimum menſem nobis anni recurſus attulerit, non ignoro obſeruantiam veſtram ad celebrandum ſolenne ieiunium ſpiritaliter incitari: quoniam experiendo didiciſtis, quantum hæc præparatio & exteriora & interiora hominũ purificet, vt cùm à licitis abſtinetur,faciliùs illicitis reſiſtatur. Continentiæ autem ratio (dilectiſsimi) nõ in ſola caſtigatione corporum,nec in diminutione tantùm habetur eſcarũ. Maiora enim virtutis iſtius bona ad illam animæ pertinent caſtitatem,quæ non ſolùm carnis concupiſcentias conterit: ſed & mundanæ ſapientiæ vana contemnit, dicente Apoſtolo: Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam,& inanem fallaciam ſecundũ traditionem hominum. Continendum ergo eſt à cibis,ſed multo magis ab erroribus ieiunandũ,vt mens nulli carnali dedita voluptati,nullius ſit captiua mendacij: quia ſicut in præteritis,ita & in noſtris diebus non deſunt veritatis inimici,qui intra catholicam Eccleſiam mouere audeant bella ciuilia, vt in conſenſum impiorum dogmatum imperitos quoſq; ducentes, ſibi glorientur accreſcere,quos à Chriſti corpore potuerint ſeparare. Quid enim tam aduerſatur prophetis,tam repugnat Euangelijs,tam deniq; eſt apoſtolicis rebelle doctrinis,quàm in Domino Ieſu Chriſto ex Maria virgine genito,& ſempiterno patri intemporaliter coæterno,vnam & ſingularem prædicare naturam? Quia ſi hominis tantùm intelligenda eſt,vbi eſt,quæ ſaluat Deitas? ſi tantummodo Dei,vbi eſt quæ ſaluatur humanitas? Fides autem catholica, quæ omnibus reſiſtit erroribus, etiam ſimul iſtas impietates refutat,damnans Neſtorium, diuina ab homine diuidentem: deteſtans Eutychetem, in diuinis humana vacuantem,quoniam veri Dei filius Deus verus,vnitatem & æqualitatem habens cum patre & ſpiritu ſancto, idem verus homo eſſe dignatus eſt, non conceptu virginis matris ſeiunctus à carne, nec partu: ſic humanitatem ſibi vniens,vt Deus incommutabiliter permaneret: ſic deitatem homini imparticns,vt eum glorificatione

Continendum nedũ à cibis, ſed etiam erroribus. *Coloſ. 2.* *Neſtorius.* *Eutyches.*

N non

non conſumeret, ſed augeret. Qui enim eſt factus forma ſerui, forma Dei eſſe non
Ioan. 1. deſtitit, nec alter cum altero, ſed vnus in vtroq; eſt: vt ex quo verbum caro factum
eſt, nullis diſpenſationum varietatibus fides noſtra turbetur, ſed ſiue in miraculis
virtutum, ſiue in contumelijs paſsionum, & Deum qui homo eſt, & hominem cre-
damus eſſe, qui Deus eſt. Hanc confeſsionem (dilectiſsimi) toto corde promentes,
impia hæreticorum commenta reſpuite, vt ieiunia & eleemoſynæ veſtræ nullius er-
roris contagione polluantur. Tunc enim & ſacrificij munda eſt oblatio, & miſeri-
cordiæ ſancta largitio, quando ij, qui iſta dependunt, quid operentur, intelligunt.
Ioan 6. Nam dicente Domino: Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius
Veritas cor- ſanguinem, non habebitis vitam in vobis, ſic ſacræ menſæ communicare debetis, vt
poris. nihil prorſus de veritate corporis Chriſti & ſanguinis ambigatis. Hoc enim ore ſu-
Chriſti in mitur, quod fide creditur, & fruſtrà ab illis amen reſpondetur, à quibus contra id
Euchari- quod accipitur, diſputatur. Dicente autem Propheta: Beatus qui intelligit ſuper ege-
ſtia. num & pauperem, ille circa pauperes veſtimentum & ciborum laudabilis diſtribu-
Pſal. 40. tor eſt, qui ſe Chriſtum in indigentibus & veſtire nouit & paſcere, quoniam vt ipſe
Matt. 25. ait, quamdiù vni feciſtis de his fratribus meis, mihi feciſtis. Verus itaq; Deus & verus
Chriſtus homo vnus eſt Chriſtus, diues in ſuis, pauper in noſtris, dona accipiens & dona dif-
& diues fundens, particeps mortaliũ & viuificatio mortuorũ, vt in nomine Ieſu Chriſti om-
& pauper. ne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confitea-
Philip. 2. tur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris, viuens & regnans cum ſan-
cto ſpiritu in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo VII. de Ieiuuio ſeptimi menſis.

De ſpiritali veteris legis impletione, rectaq; ieiunij forma, & ſpiritalibus theſauris.

Matt. 5. APoſtolica inſtitutio (dilectiſsimi) quæ Dominum Ieſum Chriſtum
Ex vete- ad hoc veniſſe in hunc mundum nouerat, vt legem non ſolueret, ita
ri lege veteris teſtameti ſacramenta diſtinxit, vt quædam ex eis, ſicut erant
quænam condita, Euangelicæ eruditioni profutura decerperet, & quæ du-
Eccleſia dum fuerant conſuetudinis Iudaicæ fierent obſeruantiæ Chriſtia-
obſeruãda næ. Quamuis enim varietates hoſtiarum, differentiæ baptiſmatum,
retinuerit, & ocia ſabbatorum, cum ipſa carnis circuncíſione ceſſauerint, manent tamen ex ip-
quæ non. ſis voluminibus, & apud nos præcepta plurima moralia. Et cum inde dicatur: Dili-
Matt. 26. ges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & diliges proximum tuum ſicut teip-
ſum, Chriſto Domino dicente cognouimus, quòd in his duobus mandatis tota lex
pendet & prophetæ. Tantaq; eſt ſub huius geminæ charitatis edicto vtriuſque co-
pula teſtamenti, vt ſine iſtarum connectione virtutum, nec lex quenquam inuenia-
tur iuſtificaſſe nec gratia. Illæ quoque partes legalium mãdatorum, ex quibus quæ-
dam præcipiuntur, vt fiant, quædam interdicuntur, vt non fiant, antiquæ authori-
tatis retinent firmitatem. Nec ideo eis Euangelica putanda eſt aduerſa perfectio,
quia & virtutum ſtudia ad voluntaria incitantur augmenta, & vltiones criminum,
pœnitentiæ remedijs relaxantur. Dicit autem Dominus: Niſi abundauerit iuſtitia
Matt. 5. veſtra plùs quàm ſcribarum & phariſæorum, non intrabitis in regnum cœlorum.
Quomodo verò abũdabit iuſtitia, niſi ſuperexaltat miſericordia? Et quid tam æquũ,
quidúe tam dignum eſt, quàm vt creatura ad imaginem & ſimilitudinem Dei con-
dita ſuum imitetur authorem, qui reparationem ſanctificationemq; credentium,
Eccleſia in peccatorum remiſsione conſtituit, vt remota ſeueritate vindictæ, omniq; ceſſan-
cur ſtata te ſupplicio, reus innocentiæ redderetur, & finis criminum, fieret origo virtutum?
ieiunia ob- Quod igitur (dilectiſsimi) ex veteris prædicatione doctrinæ ad purificationem ani-
ſeruet. marum corporumq; noſtrorum ieiunium ſeptimi menſis aſſumimus, non legali-
bus

bus nos oneribus ſubijcimus,ſed vtilitatem continentiæ,quæ Chriſti Euágelio ſer-
uit,amplectimur.Quia in hoc poteſt ſuper ſcribas & phariſæos Chriſtiana abunda-
re iuſtitia,non euacuando legem,ſed intelligentiam refutando carnalem.nec enim
talia noſtra debent eſſe ieiunia, qualia erant illorum,quibus Eſaias propheta ſpiri- *Eſai.1.*
tu ſancto in ſe loquente dicebat: Neomenias veſtras, & ſabbata, & diem magnum
non ſuſtineo,ieiunium & ferias,& dies feſtos veſtros odit anima mea. Vnde Domi-
nus ieiunandi formam diſcipulis tradens: Quum ieiunatis, inquit, nolite fieri ſicut *Matt. 6.*
hypocritæ triſtes. Exterminant enim facies ſuas,vt appareant hominibus ieiunan-
tes.Amen dico vobis,receperunt mercedem ſuam. Quam mercedem, niſi laudis hu
manæ? propter cuius cupiditatem,iuſtitiæ ſpecies plerunq; prætenditur,& vbi nul- *Vana glo-*
la eſt cura conſcientiæ, amatur ſalſitas famæ, vt iniquitas, quæ occultatione argui- *ria in re-*
tur,mendacij opinione lætetur.Rationale itaque ſanctumq; ieiunium nulla laudis *ctè factis*
oſtentationiſq; iactantia polluatur,nec bonum ſuum quiſquam fidelium de huma- *cauenda.*
nis velit pendere iudicijs.Diligenti Deum ſufficit ei placere,quem diligit, quia nul-
la maior expetenda eſt remuneratio, quàm ipſa dilectio. Sic enim charitas ex Deo
eſt,vt Deus ipſe ſit charitas.Quod vtique pius & caſtus ita gaudet animus implere,
vt in nullo extra illum cupiat delectari. Veriſsimum nanque eſt, quod dicit Domi-
nus: Vbi eſt theſaurus tuus,ibi erit & cor tuum. Quis autem eſt theſaurus hominis, *Matt. 6.*
niſi quædam fructuum eius congregatio,laborumq; collectio? Quod enim ſemina- *Theſaurus*
uerit quis,hoc & metet,& quale cuiuſque opus, talis eſt quæſtus: & vbi oblectatio *hominis*
fruendi conſtituitur,ibi cura cordis obſtringitur. Sed cum multa ſint genera diui- *quis ſit.*
tiarum, diſsimileſq; materiæ gaudiorum, theſaurus cuique eſt ſuæ cupiditatis affe- *Galat. 6.*
ctus,qui ſi de appetitu eſt terrenorum,non beatos ſacit ſui participatione,ſed miſe-
ros. Hi verò, qui ea quæ ſurſum ſunt, ſapiunt, non quæ ſuper terram,nec perituris *Coloſ. 3.*
intenti ſunt,ſed æternis,in illo habent incorruptibiles reconditas ſacultates,de quo
dicit Propheta: Theſaurus & ſalus noſtra aduenit, ſapientia & diſciplina & pietas, à
Domino.Hi ſunt theſauri iuſtitiæ,per quos auxiliante Dei gratia,etiam terrena bo-
na in cœleſtia transferuntur: dum multi diuitijs aut iuſtè ſibi relictis, aut aliter ac-
quiſitis, ad inſtrumentum pietatis vtuntur. Quumq; ad ſuſtentationem paupe-
rum,quæ poſſunt exuberare,diſtribuunt,congregant ſibi inamiſsibiles facultates,
vt quod abdiderint in eleemoſynis, nullis poſsit ſubiacere diſpendijs, & dignè ibi *Matt. 6.*
habeant theſaurum ſuum: quia tales diuitias ſuas dignum & beatiſsimum eſt exer-
cere,vt creſcant,& non timere ne pereant.Operantes igitur (dilectiſsimi) quod bo- *Galat. 6.*
num eſt ad omnes,maximè autem ad domeſticos fidei, ſeptimum menſem ab initio
myſticum,propter ſeptiformem ſpiritum,& ipſo ſui ordinis numero conſecratum,
continentiæ fructibus deputantes, quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem
apud beatum Petrum vigilias celebremus,cuius nobis orationes ſuffragabuntur &
merita,vt quantumcunque fidelibus tribuitur bonum velle,tãtum donetur & poſ-
ſe,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit &
regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo octauus de Ieiunio ſeptimi menſis.

De duplici concupiſcentia,carnis & ſpiritus, de pugna ſpiritali & abſtinentia.

OMnis (dilectiſsimi) diuinorum eruditio præceptorum hoc maxi- *Scopus*
mè agit apud corda credentium,vt amor prauus recto amore ſupe- *præcepto-*
retur,& delectatione iuſtitiæ,peccandi cupiditas deſtruatur, dicē- *rum Dei.*
te ſcriptura: Poſt cõcupiſcentias tuas nõ eas, & à voluntate tua ma- *Eccleſ. 18.*
la auertere.Quum autem in animis hominum multæ bonę concu-
piſcẽtię ſint,& laudabiles voluntates,quid eſt quod iubetur,vt no-

ſtris non conſentiamus affectibus, niſi quòd ab illa concupiſcentia prohibemur, &
ab illa voluntate reuocamur, cuius ortus ex nobis eſt, & ideo mala pronunciatur,
Ibidem. quia noſtra eſſe conuincitur. Ad diſtinctiones igitur concupiſcentiarũ quæ ex Deo,
bene homini dictun eſt: Poſt concupiſcentias tuas nô eas, vt quas cognouerit pro-
prias, ſciat eſſe vitandas. Meritò ergo Dominus noluit in oratione, qua tradidit, nos
Concupi- ad Deum dicere, Fiat voluntas noſtra, ſed fiat voluntas tua, hoc eſt, non illa quã caro
ſcentia ma- incitat, ſed quã ſpiritus ſanctus inſpirat. Vnde aũt hoc deſiderium cõceptum ſit, cui
la vnde. ſemper debeat repugnari, non difficulter intelligunt, qui ſe filios Adæ eſſe nouerũt,
& peccante humani generis patre, nõ dubitant in propagine vitiatum eſſe, quod eſt
in radice corruptum. Quamuis aũt per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, in no-
uam creaturam tranſierimus ex veteri, & imaginem terreni hominis homo cœleſtis
exuerit: donec tamen corpus mortale geſtamus, neceſſe eſt, vt contra carnis deſide-
2. Cor. 12. ria dimicemus. Bonũ eſt enim animæ Deo ſubditæ, timere ne cadat, & habere quod
vincat, quoniam virtus in infirmitate perficitur, & quòd nos exercet continentia,
Rom. 7. hoc perducit ad gloriam. Abſtinendum itaq; eſt (dilectiſsimi) ab his, quæ nobis no-
Animus xiè blandiuntur: & lex peccati, quæ eſt in membris noſtris, Dei lege ſuperanda eſt, vt
quibus ob- licet per omnes ſenſus corporis multæ inſidientur illecebræ, animus tamẽ, cui ſum-
lectare ſe mum bonum & verum gaudium Deus eſt, inter caſtas ſpiritalesq; delicias, in ſapien-
debeat. tiæ latitudine, & in veritatis luce verſetur. Si enim ſeipſum ſibi rationalis homo com
paret, omnesq; ſuorum actuum qualitates vera inſpectatione dijudicet, nunquid in
intimis ſuæ conſcientiæ hoc delectationis inuẽniet de iniquitate commiſſa, quod de
æquitate ſeruata? aut tantum ei iucundit tis carnalis voluptas, quantum ſpiritalis
pariet appetitus? Nihil prorſus de virtutum ſplẽdore attingit, nihil de ſuauitate pie-
tatis guſtat, qui magis vult ſordeſcere in ijs, quæ immunda ſunt, quàm in ijs ſplende-
Maior vir- re, quæ ſancta ſunt. Non ſinit ratio, vt in cordibus vſquequaq; captiuis, ita placeat
tutũ quàm ſatiata ira, vt remiſſa vindicta, aut tantum generent gaudium mala quæſita de alie-
vitiorum no, quantum bona expenſa de proprio. Felicior ſemper parca temperantia, quàm
voluptas. profuſa luxuria, maiorq; eſt lux humilibus, quàm ſuperbis, & ſublimior mens, quæ
inter prohibita atq; permiſſa certius habet ſperare cœleſtia, quàm amare terrena. Vt
autem in hoc prouectu animus religioſus excellat, & iris ſuæ dominationis obtine-
at, ſubigendo corpori caſtigatio eſt adhibenda ieiunij. Quod licet generali nomine
ad omnem continentiam pertinere videatur, propriè tamen ad edendi diminutio-
nem refertur, vt proſit nunc voluntate non ſumere, quod ab initio contra vetitum
nocuit vſurpaſſe, vt ſicut illic concupiſcentia vulneri, ita hic abſtinentia ſit ſaluti.
Ieiunia Cui medicinæ (dilectiſsimi) quum omne tempus ſit congruũ, hoc tamen habemus
quatuor tẽ- aptiſsimum, quod apoſtolicis & legalibus inſtitutis videmus electũ, vt ſicut in alijs
porum ab anni diebus, ita in menſe ſeptimo, ſpiritalibus nos purificationibus emundemus.
Apoſtolis Cõuenientibus autem in vnum propoſitum tribus ſtudijs, oratione ſcilicet & elee-
inſtituta. moſyna atq; ieiunio, præſtabitur nobis à miſericorde Deo & cohibitio cupiditatũ,
& exauditio precum, & remiſsio peccatorum, per Dominum noſtrum Ieſum, qui
viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo IX. de Ieiunio ſeptimi menſis.

De ieiunio quatuor temporũ, itemq; ſpiritali, quod eſt mentis.

SCio quidem (dilectiſsimi) plurimos veſtrum ita in ijs, q ꝛ ad obſer-
uantiã Chriſtianæ fidei pertinent, eſſe deuotos, vt noſtris cohorta-
Traditio tionibus nõ indigeant admoneri. Quod enim dudũ & traditio de-
non negli- creuit, & cõſuetudo firmauit, nec eruditio ignorat, nec pietas præ-
genda. termittit. Sed quia ſacerdotalis officij eſt, erga omnes Eccleſiæ filios
curã habere cõmunem, in id quod & rudibus proſit & doctis, quos
ſimul

ſimul diligimus,pariter incitamus,vt ieiunium quod nobis ſeptimi menſis recurſus indicit,fide alacri per caſtigationẽ animi & corporis celebremus. Quamuis enim diminutio cibi carnẽ propriè videatur afficere,nihil tamen corporeis ſenſibus vel conceditur,vel negatur,quod nõ ſicut ad ſeruientẽ,ita pertineat ad iubentẽ. Quum itaque vnuſquiſq; homo duplicem in ſe legem habeat cõtinentiæ, nihilq; actionũ noſtrarum ad ſolum corpus,multa aũt ad ſolum referenda ſint animũ: prudenter debemus aduertere, quàm indecẽs quãq; iniuſtũ ſit,ſi quod à ſuperiore inducitur, ab inferiore negligatur. Vt aũt mens rationalis ſalubriter exteriora caſtiget, debet etiam propria exercere ieiunia: quia non ſolùm carnis deſiderijs,ſed etiam animi cupiditatibus conuenit repugnare,dicente ſcriptura: Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua mala auertere. Ieiunans ergo ab ijs,quæ caro appetit,ieiunet & ab ijs,quæ malè interior ſubſtantia concipiſcit. Peſsimus enim animæ eſt cibus, velle quod nõ licet,& noxia cordis delectatio eſt,quæ aut turpi lucro paſcitur,aut ſuperbia extollitur,aut adulatione lætatur. Quãuis enim his affectibus motus quoq; corporis ſeruiant,ad originem tamen ſuã cuncta reſpiciũt,& ibi cenſetur qualitas actionis,vbi inuenitur initium voluntatis: quã reuocare à prauis deſiderijs,optimum maximumq; ieiunium eſt: quia tunc eſt edendi abſtinentia fructuoſa,quando exterior parcitas à temperantia interiore procedit. Celebraturi igitur (dilectiſsimi) verum & ſpiritale ieiunium,quod & corpus & animũ ſui puritate ſanctificet,cordis noſtri ſecreta rimemur, & quibus rebus aut contriſtentur aut gaudeant, iuſto diſcutiamus examine. Ac ſi quis amor vanæ gloriæ,ſi qua radix auaritiæ,ſi quod ineſt virus inuidiæ,nihil talium anima ſumat eſcarum,ſed virtutum intenta delicijs, cœleſtes epulas terrenæ præferat voluptati. Agnoſcat homo ſui generis dignitatem, factumq; ſe ad imaginem & ſimilitudinẽ ſui creatoris intelligat, nec ita de miſerijs,quas per peccatum illud maximũ & cõmune incidit, expaueſcat, vt non ſe ad miſericordiã ſui reparatoris attollat. Ipſe enim dicit: Sancti eſtote,quoniam ego ſanctus ſum, hoc eſt, me diligite,& ab ijs,quæ mihi diſplicent,abſtinete. Facite,quod amo: amate, quod facio. Et quũ videtur difficile eſſe,quod iubeo ad iubentem recurrite,vt vnde datur præceptũ,præſtetur auxilium. Nõ negabo opem, qui tribui voluntatẽ: ieiunate ab aduerſis,abſtinete à contrarijs. Ego ſum cibus veſter & potus,nemo quæ mea ſunt, inefficaciter concupiſcit. Qui enim ad me tendit, ex mei participatione me quærit. His (dilectiſsimi) cohortationibus,quibus nos ad bona incõmutabilia & ad gaudia inuitat æterna,plenæ ſunt oẽs diuinarum paginæ literarum,& hoc nobiſcũ agit teſtamenti vtriuſq; doctrina,vt inhæreamus veris,& contineamus à vanis. Non enim comprehendi poteſt quod promittitur,niſi cuſtoditum fuerit,quod iubetur. Quid iuſtius,quàm vt homo,cuius fert imaginem,faciat voluntatem,& per abſtinentiam cibi ieiunet à lege peccati? Ideo enim ipſa continentiæ obſeruantia, quatuor eſt aſſignata temporibus,vt in idipſum totius anni redeũte decurſu, cognoſceremus nos indeſinenter purificationibus indigere,ſemperq; eſſe nitendum, dum huius vitæ varietate iactamur,vt peccatum,quod fragilitate carnis & cupiditatũ pollutione contrahitur,ieiunijs atq; eleemoſynis deleatur. Eſuriamus paululùm (dilectiſsimi) & aliquantulum quod iuuandis poſsit prodeſſe pauperibus,noſtræ conſuetudini ſubtrahamus. Delectetur conſcientia benignorum fructibus largitatis, & gaudia tribuens,quo es lætificandus,accipies. Dilectio proximi, dilectio Dei eſt,qui plenitudinem legis & prophetarum in hac geminæ charitatis vnitate conſtituit: vt nemo ambigeret Deo ſe offerre,quod homini contuliſſet,dicente Domino ſaluatore,cùm de alendis iuuandiſq; pauperibus loqueretur: quod vni eorum feciſtis, mihi feciſtis. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatum Petrum apoſtolum vigilias celebremus,cuius nos meritis & orationibus credimus adiuuandos, vt miſericordi Deo ieiunio noſtro & deuotione placeamus, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Duplex cõtinentia lex.

Eccleſ. 8.

Ieiunandũ à quibus ſit.

Leuit. 9.

Ieiunium quatuor tẽporum cur inſtitutũ.

Matt. 22.

Matt. 25.

Adiuuamur precibus & meritis ſanctorum.

SERMO SIVE TRACTATVS BEATI LEO-
nis papæ contra hæreſim Eutychetis, habitus Romæ in Baſilica ſanctæ anaſtaſiæ.

De vitandis hæreticis, de veritate corporis Chriſti, & fidei Romanæ commendatione.

SIcut peritorum (dilectiſsimi) prudentumq; medicorum eſt,
paſsiones infirmitatis humanæ remedijs præuenire, & quē-
admodum ſaluti contraria declinentur, oſtendere: ita paſto-
ralis officij eſt, ne dominico gregi hæretica malignitas no-
ceat, prouidere, & qualiter luporum & latronum improbi-
tas ſit cauenda, demonſtrare: quia nunquam potuit hæreti-
Hæreſis la- ca impietas ſic latere, vt non à ſanctis patribus noſtris, & ſem
tere non per deprehenſa ſit, & iure damnata. Solicitudinem itaq; no-
poteſt. ſtram, quam dilectioni veſtræ impendimus, latere non potuit quoſdam Aegyptios,
præcipuè negociatores ad vrbem veniſſe, eaq; quæ Alexandriæ ſceleſtè ab hæreticis
ſunt admiſſa, defendere, adſerentes ſolam deitatis in Chriſto fuiſſe naturam, nec car
nis humanæ, quam ſumpſit ex beata virgine Maria, habuiſſe penitus veritatem: quæ
impietas, & falſum hominem, & Deum dicit eſſe paſsibilem. Quod quo audeant ani
mo, quóue conſilio, dubitare non poſſumus. Quia enim ipſi à veritate Euangelij re-
ceſſerunt, & mendacia diaboli ſunt ſequuti, alios quoque volunt ſocios ſuæ perdi-
tionis efficere. Et ideo fraterna vos & paterna ſolicitudine commonemus, vt inimi-
cos catholicæ fidei, hoſtes Eccleſiæ, incarnationis dominicæ negatores, & inſtituto
Symbolum Apoſtolorum. à ſanctis apoſtolis ſymbolo repugnantes, in nullum recipiatis conſenſionis affectū,
dicente Apoſtolo: Hæreticū hominē poſt vnam & ſecundā correptionē deuita, ſciēs
Ad Tit. 3. quia qui huiuſmodi eſt, ſubuerſus eſt, & delinquit proprio iudicio condemnatus.
Propria enim pertinacia perit, & ſua à Chriſto diſcedit inſania, qui eam impietatatē,
per quam ante ſe multos ſcit perijſſe, ſectatur, & religioſum ſibi atq; catholicum pu
tat id quod ſanctorum patrum iudicio, & in Photini perfidia, & in Manichæi de-
mentia, & in Apollinaris inſania, conſtat eſſe damnatū, vt adhuc quaſi nouæ & nec-
dum damnatæ in perniciem animarum ſuarum conſentiant prauitati, qui incarna-
tionis dominicæ denegant ſacramentū. Quaſi aliud tota Euangelij lectione docea-
mur, quàm hoc vno diuinæ miſericordiæ ſacramento, humanū genus, in ijs qui cre-
dunt eſſe ſaluatum, quòd vnigenitus Dei filius, æqualis per omnia patri, noſtræ aſ-
ſumptione ſubſtantiæ, manens quod erat, dignatus eſt eſſe quod non erat, verus ſci-
licet homo, verus Deus, qui abſq; cuiuſquam ſorde peccati integram ſibi noſtrā per-
fectamq; naturam, veritate carnis & animæ vniuit, & intra vterū beatæ virginis ma-
tris ſpiritus ſancti virtute conceptus, nec æditionem partus, nec primordia faſtidiuit
infantiæ: vt verbum Dei patris humanam ſibi ineſſe ſubſtantiam, & deitatis poten-
tia & carnis infirmitate loqueretur, de corpore habens corporeas actiones, & ſpiri-
tales de deitate virtutes. Humanum quippe eſt eſurire, & ſitire, & dormire: huma-
num eſt metuere, flere, triſtari: humanum denique eſt crucifigi, mori atque ſepeliri.
Sed diuinum eſt ſuper mare ambulare, aquam in vinum conuertere, mortuos ſuſci-
tare, mundum propria morte tremefacere, & cum viuificata ſuper omnem cœlorū
altitudinem carne conſcendere, vt qui hoc credunt, dubitare non poſsint, quid hu-
manitati adſcribere, quid debeant adſignare deitati: quoniam in vtroque vnus eſt
Chriſtus, qui & deitatis ſuæ potentiam non amiſit, & veritatem perfecti hominis
naſcendo ſuſcepit. Hos ergo (dilectiſsimi) de quibus loquimur, tanquam venenum
mortiferum fugite, execramini, declinate, & ab eorū colloquijs, ſi increpati, à vobis
2. Tim. 2. corrigi noluerint, abſtinete, quoniam ſicut ſcriptum eſt, ſermo eorum ſerpit vt can-

cer

cer. Iuſto enim iudicio ab Eccleſiæ vnitate reiectis, nulla eſt tribuenda communio,
quam non noſtris odijs, ſed ſuis ſceleribus perdiderunt. Vos ergo dilecti Deo, & apo *Rom. 1.*
ſtolico teſtimonio comprobati, quibus beatus Apoſtolus dicit: Quoniam fides ve- *Romana*
ſtra annunciatur in vniuerſo mundo, cuſtodite in vobis, quod tantum prædicato- *fides nun-*
rem agnoſcitis ſenſiſſe de vobis. Nemo veſtrum efficiatur huius laudis alienus, vt *quàm vio-*
quos per tot ſecula docēte ſancto ſpiritu, hæreſis nulla violauit, ne Eutychianæ qui- *lata.*
dem impietatis poſsint maculare contagia. Confidimus autem, quòd protectio Dei
corda veſtra fidemq; cuſtodiat, vt cui hactenus fideliter obediſtis, in æternum perſe-
uerante catholicæ fidei obſeruantia placeatis, per Chriſtū Dominum noſtrū, Amē.

HOMILIA S. LEONIS PAPAE
de transfiguratione Domini.

In illo tempore: Adſumpſit Ieſus Petrum, Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in Montem excelſum ſeorſum. Et reliqua.

EVangelica (dilectiſsimi) lectio, quæ per aures corporis interiorem mentium noſtrarum pulſauit auditum, ad magni ſacramenti nos intelligentiam vocat, quam aſpirante gratia Dei facilius adſequemur, ſi cōſiderationem noſtram ad ea, quæ paulo ſuperius ſunt narrata, referamus. Saluator enim humani generis Ieſus Chriſtus condens eam fidem, quæ & impios ad iuſtitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc diſcipulos ſuos doctrinæ monitis & operum miraculis imbuebat, vt idem Chriſtus & vnigenitus Dei & hominis filius crederetur. Nā vnum horum ſine altero non proderat ad ſalutem, & æqualis erat periculi, Dominum Ieſum Chriſtum, aut Deum tantummodo ſine homine, aut ſine Deo ſolum hominem credidiſſe, quum vtrunque eſſet pariter confitendum; quia ſicut Deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandum ergo huius fidei ſaluberrimam cognitionem interrogauerat diſcipulos ſuos Dominus, inter diuerſas aliorum opiniones quid ipſi de eo crederent, quidúe ſentirent: vbi Petrus apoſtolus per reuelationem ſummi patris, corporea ſuperans & humana tranſcendens, vidit mentis oculis filium Dei viui, & confeſſus eſt gloriam deitatis: quia non ad ſolam reſpexit carnis ſubſtantiam & ſanguinis, tantumq; in hac fidei ſublimitate com
placuit, vt beatitudinis felicitate donatus, ſacram inuiolabilis petræ acciperet firmi- *Petro quā*
tatem, ſuper quam fundata Eccleſia, portis inferi & mortis legibus præualeret, nec *tum à Chri*
in ſoluendis & ligandis quorumcunque cauſis, aliud ratum eſſet in cœlis, quā quod *ſto collatū.*
Petri ſediſſet arbitrio. Hæc autem (dilectiſsimi) laudatæ intelligentiæ celſitudo inſtruenda erat de inferioris ſubſtantiæ ſacramento, ne apoſtolica fides ad gloriā confitendæ in Chriſto deitatis euecta, infirmitatis noſtræ receptionem indignam impaſsibili Deo atque incongruam iudicaret, & ita iam in Chriſto humanam crede-
ret glorificatam eſſe naturam, vt nec ſupplicio poſſet affici, nec morte diſſolui. Et *Matt 16.*
ideo dicēte Dominō, quòd oporteret eum ire Hieroſolymam, & multa pati à ſenio- *& 20.*
ribus & ſcribis ac principibus ſacerdotum, & occidi, & tertia die reſurgere, cùm beatus Petrus, qui ſuperno illuſtratus lumine, de ardentiſsima filij Dei confeſsione feruebat, contumelias illuſionum & crudeliſsimæ mortis opprobrium religioſo, vt putabat, & libero faſtidio reſpuiſſet, benigna à Ieſu increpatione correptus, & ad cupiditatem participandæ cum eo paſsionis animatus eſt. Subſequens enim exhortatio Saluatoris hoc inſpirauit, hoc docuit, vt volentes eum ſequi, nega-
rent ſe ſibi, & pro ſpe æternorum, leuiſsimum ducerent temporalium detrimen- *Matt. 16.*

tum: quia is demum animam ſuam ſaluam faceret,qui eam pro Chriſto perdere nō
timeret. Vt ergo iſtam felicis conſtantiæ fortitudinem toto Apoſtoli corde conci-
perent,& nihil de ſuſcipiendæ crucis aſperitate trepidarent, vt de ſupplicio Chriſti
non erubeſcerent, nec pudendam ſibi eam patientiam crederent, quæ ſic ſubitura
Chriſtus cur coram diſcipulis tranſfiguratus ſit. erat ſæuitiam paſsionis,vt non amitteret gloriam poteſtatis, adſumpſit Ieſus Petrū,
Iacobum & fratrem eius Ioannem, & conſcenſo cum eis ſeorſum monte præcelſo,
claritatem ſuæ gloriæ demonſtrauit: quia licet intellexiſſent in eo maieſtatem Dei,
ipſius tamen corporis,quo diuinitas tegebatur,potentiam neſciebant. Et ideo pro-
priè ſignanterque promiſerat,quoſdam de aſtantibus diſcipulis non priùs guſtare
Ibidem. mortem,quàm viderent filium hominis venientem in regno ſuo, id eſt,in regia cla-
ritate,quam ſpiritaliter ad naturam ſuſcepti hominis pertinentem,his tribus viris vo
luit eſſe conſpicuam. Nam illam ipſius deitatis ineffabilem & inacceſsibilem viſio-
nem,quæ in æternam vitam mundis corde ſeruatur,nullo modo mortali adhuc car
ne circundati intueri poterat & videre. Aperit ergo Dominus coram electis teſti-
bus gloriam ſuam,& communem illam cum cæteris corporis formam tanto ſplen-
Matt.17. dore clarificat,vt & facies eius ſolis fulguri ſimilis, & veſtitus candori niuium eſſet
æqualis. In qua transfiguratione illud quidem principaliter agebatur,vt de cordi-
bus diſcipulorum crucis ſcandalum tolleretur,nec conturbaret eorū fidem, volun-
tariæ humilitas paſsionis, quibus reuelata eſſet abſconditæ excellentia dignitatis.
Sed non minore prouidentia ſpes Eccleſiæ ſanctæ ſundabatur,vt totum Chriſti cor-
pus agnoſceret,quali eſſet commutatione donandum: vt eius ſibi honoris cōſortiū
Matt.13. membra permitterent,qui in capite præfulſiſſet.De quo idē Dominus dixerat, cùm
de aduentus ſui maieſtate loqueretur: Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol, in regno pa-
Rom.8. tris ſui, proteſtante hoc ipſum beato Paulo apoſtolo & dicente: Exiſtimo enim,
quòd non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reue-
Coloſ.3. labitur in nobis. Et iterum: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum
Chriſto in Deo. Cum autem Chriſtus apparuerit vita veſtra,tunc & vos apparebi-
tis cum illo in gloria. Confirmandis verò apoſtolis,& ad omnem ſcientiam proue-
hendis,alia quoque in illo miraculo acceſsit inſtructio. Moſes enim & Elias, lex
ſcilicet & Prophetæ, apparuerunt cum Domino loquentes,vt veriſsimè in illa quin-
Deut.19. que virorum præſentia compleretur, quod dictum eſt: In duobus vel tribus teſti-
Matt.18. bus ſtabit omne verbum. Quid hoc ſtabilius, quid firmius verbo,in cuius prædi-
Ioan.8. catione veteris & noui teſtamēti concinit tuba,& cū Euangelica doctrina,antiqua-
2.Cor.13. rum proteſtationū inſtrumenta concurrunt? Adſtipulantur enim ſibi inuicem vtri-
Hebr.10. uſq; fœderis paginæ,& quē ſub velamine myſteriorū præcedentia promiſerāt ſigna,
manifeſtum atq; perſpicuum præſentis gloriæ ſplendor oſtendit. Quia ſicut ait bea-
Ioan.1. tus Ioannes:Lex per Moſen data eſt,gratia & veritas per Ieſum Chriſtū facta eſt, in
quo & propheticarum promiſsio impleta eſt figurarum,& legalium ratio præcepto
rum,dum & veram docet prophetiam per ſui præſentiam,& poſſibilia facit manda-
ta per gratiam. His ergo ſacramentorum reuelationibus Petrus apoſtolus incitatus,
mundana ſpernens & terrena faſtidiens,in æternorum deſiderium quodam men-
tis rapiebatur exceſſu,& gaudio totius viſionis impletus, ibi cum Ieſu optabat ha-
bitare,vbi manifeſta eius gloria lætabatur. Vnde & ait:Domine,bonum eſt nos hic
eſſe: ſi vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moſi vnum, & Eliæ vnum. Sed
huic ſuggeſtioni Dominus non reſpondit, ſignificans non quidem improbum,ſed
inordinatum eſſe quod cuperet,cùm ſaluari mundus, niſi Chriſti morte non poſ-
ſet,& exemplo Domini in hoc laudaretur credentium fides,& licet non oporteret
de beatitudinis promiſsionibus dubitari, intelligeremus tamen inter tentationes
Hic eſt filius meus, &c. vt accipiendū. huius vitæ prius nobis tolerantiam poſtulandam eſſe, quàm gloriam, quia tempo-
ra patiendi non poteſt felicitas præuenire regnandi. Adhuc itaque eo loquente,ec-
ce nubes lucida obumbrauit eos,& ecce vox de nube dicens: Hic eſt filius meus di-
lectus,in quo mihi bene complacui, ipſum audite. Præſens quidem erat in filio pa-
ter,&

ter,& in illa Domini claritate,quam ad diſcipulorum temperarat aſpectum,non ſeparabatur ab vnigenito genitoris eſſentia,ſed ad commendandam proprietatem vtriuſque perſonæ ſicut viſui ſignificauit filium ſplendor ex corpore,ſed auditui patrem vox nunciauit ex nube. Qua voce accepta, diſcipuli quod in faciem ceciderunt,& timuerunt valdè,non de patris tantùm,ſed & de filij maieſtate tremuerunt. Altiori enim ſenſu vnam vtriuſque intellexerunt deitatem,& quia in fide non erat hæſitatio,non fuit in timore diſcretio. Latum ergo illud & multiplex teſtimonium fuit, & plus in verborum virtute, quàm in ſono vocis auditum eſt. Dicente enim patre: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui,ipſum audite, nónne euidenter auditum eſt:Hic eſt filius meus,cui ex me & mecum eſſe,ſine tempore eſt?Quia nec genitor genito prior, nec genitus eſt genitore poſterior. Hic eſt filius meus dilectus,quem à me non ſeparat deitas, non diuidit poteſtas,non diſcernit æternitas. Hic eſt filius meus, non adoptiuus, ſed proprius, non aliunde creatus, ſed ex me genitus, nec de alia natura mihi factus comparabilis,ſed de mea eſſentia mihi natus æqualis. Hic eſt filius meus, per quem omnia facta ſunt, & ſine quo factum eſt nihil, qui omnia, quæ facio, ſimiliter facit, & quicquid operor, inſeparabiliter mecum atque indifferenter operatur. In patre enim eſt filius, & in filio pater,nec vnquam vnitas noſtra diuiditur. Et quum alius ego ſim, qui genui,alius ille, quem genui: nec aliud tamen de illo vobis cogitare fas eſt, quàm de me ſentire poſsibile eſt. Hic eſt filius meus,qui eam, quam mecum habet æqualitatem, non rapina appetijt, nec vſurpatione præſumpſit, ſed manens in forma gloriæ meæ,vt ad reparandum genus humanum exequeretur commune conſilium, vſque ad formam ſeruilem inclinauit incommutabilem deitatem.Hunc ergo, in quo mihi per omnia bene complaceo, & cuius prædicatione manifeſtor, cuius humilitate clarificor,incunctanter audite,quia ipſe eſt veritas & vita, ipſe virtus mea atque ſapientia. Ipſum audite, quem legis myſteria prænunciauerunt, quem prophetarum ora cecinerunt. Ipſum audite,qui ſanguine ſuo mundum redimit, qui diabolum ligat,& vaſa eius rapit, qui peccati chirographum & præuaricationis pacta diſrumpit. Ipſum audite,qui viam aperit ad cœlum, & per crucis ſupplicium gradus vobis aſcenſionis parat ad regnum.Quid trepidatis redimi? quid pauetis ſaucij liberari? Fiat quod me volente Chriſtus vult. Abijcite carnalem formidinem,& fideli vos amate conſtantia. Indignum eſt enim,vt in ſaluatoris paſsione timeatis, quod ipſius munere nec in veſtro fine metuetis. Hæc (dilectiſsimi) non ad illorum tantùm vtilitatem dicta ſunt,qui ea proprijs auribus audierunt, ſed in illis tribus apoſtolis vniuerſa didicit Eccleſia, quicquid eorum & aſpectus vidit, & auditus accepit. Confirmetur ergo ſecundum prædicationem ſacratiſsimi Euangelij omnium fides,& nemo de Chriſti cruce, per quam mundus redemptus eſt, erubeſcat. Nec ideo quiſquam aut pati pro iuſtitia timeat, aut de promiſſorum retributione diffidat,quia per laborem ad requiem, & per mortem tranſitur ad vitam, cùm omnem humilitatis noſtræ infirmitatem ille ſuſceperit, in quo ſi in confeſsione & in dilectione ipſius permaneamus, & quod vicit, vincimus, & quod promiſit,accipimus. Quia ſiue ad facienda mandata,ſiue ad toleranda aduerſa,præmiſſa patris vox ſemper debet auribus noſtris inſonare, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite, qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Ioan. 1. *Ioan. 5.* *Philip. 2.* *Ioan 14.* *1.Cor. 1.* *Luc. 11.* *Coloſ. 2.*

HOMILIA

HOMILIA SANCTI LEONIS
papæ in feſto Omnium ſanctorum.

Mat. 5. De eo, quod ſcriptum eſt: Videns Ieſus turbas, aſcendit
in Montem, & quum ſediſſet, acceſſerunt ad eum diſcipu-
li eius, &c. de gradibus aſcenſionis ad beatitudinem.

PRædicante (dilectiſsimi) Domino noſtro Ieſu Chriſto Euã-
gelium regni, & diuerſos per totam Galilæam curante lan-
guores, in omnem ſe Syriam virtutum eius fama diffuderat,
& multæ ex vniuerſa Iudæa turbæ ad cœleſtem medicum
confluebant. Quia enim tarda eſt humanæ ignorantię fides
ad credenda quæ non videt, & ſperanda quæ neſcit, oporte-
bat diuina eruditione firmandos corporeis beneficijs & vi-
ſibilibus miraculis incitari: vt cuius tam benignam experie-
bantur potentiam, non ambigerent ſalutarem eſſe doctrinam. Vt ergo exteriores
medelas Dominus ad remedia interiora tranſferret, & poſt ſanitates corporum, cu-
rationes operaretur animarum, ſegregatus à circunſtantibus turbis, ſeceſſum vicini
montis aſcendit, aduocatis apoſtolis, quos ſublimioribus inſtitutis ab edito myſticæ
ſedis imbueret, ex ipſa loci atq; operis qualitate ſignificans ſe eſſe, qui Moſen quon-
dam ſuo dignatus fuiſſet alloquio: illic quidem terribiliore iuſtitia, hic autem ſacra-
Hierem. 31. tiore clementia, vt impleretur quod fuerat propheta Hieremia dicente promiſſum:
Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & conſummabo ſuper domum Iſrael & ſuper do
mum Iuda teſtamentum nouum. Poſt dies illos dicit Dominus, dabo leges meas in
ſenſu ipſorum, & in corde ipſorum ſcribam eas. Qui ergo locutus fuerat Moſi, lo-
cutus eſt & apoſtolis, & in cordibus diſcipulorum velox ſcribentis verbi manus, no-
ui teſtamenti decreta condebat, nulla, vt quondam, circunfuſa nubium craſsitudi-
ne, neque per terribiles ſonos atque fulgores populo ab acceſſu montis abſterrito:
ſed patente ad aures circunſtantium tranquillitate colloquij, vt per gratiæ lenita-
tem remoueretur legis aſperitas, & ſpiritus adoptationis auferret formidinẽ ſerui-
Gradus aſcenſionis ad beatitudinem. tutis. Qualis igitur doctrina ſit Chriſti, ſacræ ipſius ſententiæ proteſtantur, vt qui ad
æternam beatitudinem peruenire deſiderant, gradus feliciſsimæ aſcentionis agno-
ſcant. Beati, inquit, pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. De
quibus pauperibus veritas loqueretur forte eſſet ambiguum, ſic dicẽs: Beati paupe-
Matt. 5. res, nihil adderet de intelligenda pauperum qualitate, & ſufficere videretur ad pro-
merendum regnũ cœlorum ea ſola inopia, quã multi ſub graui & dura neceſsitate
patiuntur. Sed cùm dicit: Beati pauperes ſpiritu, oſtendit eis regnũ cœlorũ tribuen-
dum, quos humilitas cõmendat animorũ, magis quàm indigentia facultatũ. Dubi-
tari aũt non poteſt, quòd humilitatis iſtius bonũ, faciliùs pauperes quàm diuites aſ-
ſequantur, dum & illis in tenuitate amica eſt manſuetudo, & iſtis in diuitijs familia-
ris elatio. Veruntamen & in pleriſq; diuitibus inuenitur hic animus, qui abundãtia
ſua non ad tumorem ſuperbiæ, ſed ad opera benignitatis vtatur, idq; pro lucris ma-
ximis numeret, quod ad reuelandam miſeriam alieni laboris impenderit. Omni ge-
neri atq; ordini hominũ datur in hac virtute conſortiũ, quia poſſunt propoſito eſſe
pares, & impares cenſu. Nec intereſt, quantũ ſint in facultate terrena diſsimiles, qui
in ſpiritalibus bonis inueniuntur æquales. Beata igitur illa paupertas, quæ rerum
temporalium amore non capitur, nec mundi opibus augeri appetit, ſed cœleſtibus
Matt. 4. bonis diteſcere concupiſcit. Huius nobis magnanimæ paupertatis exemplum primi
poſt Dominum apoſtoli præbuerunt, qui omnia ſua ſine differentia relinquentes,
ad vocem cœleſtis magiſtri, à captura piſcium in piſcatores hominum alacri con-
uerſione mutati ſunt, & multos ſui ſimiles fidei ſuæ imitatione fecerunt, quan-
do illis

do illis primitijs Eccleſiæ vnum cor omnium & anima vna erat credẽtium, qui vni-
uerſis ſuis rebus poſſeſsionibuſque diſtractis, per deuotiſsimam paupertatem bonis *Actor. 4.*
ditabantur æternis, & ex apoſtolica prædicatione gaudebant nihil habere de mun-
do, & omnia poſsidere cum Chriſto. Hinc beatus Petrus apoſtolus, cùm aſcendens
in templum, à claudo eleemoſynam poſceretur, Argentum, inquit, & aurum non
eſt mecum, quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge
& ambula. Quid hac humilitate ſublimius? quid hac paupertate locupletius? Non
habet præſidia pecuniæ, ſed habet dona naturæ: quem debilem ædidit mater ex vte-
ro, ſanum fecit Petrus ex verbo: & qui imaginem Cæſaris in nummo nõ dedit, ima-
ginem Chriſti in homine reformauit. Huius autem theſauri opibus, non ſolum il- *Actor. 5.*
le adiutus eſt, cui greſſus eſt redditus, ſed etiam quinque millia virorum, qui tunc
ad exhortationem apoſtoli ob eiuſdem curationis miraculum crediderunt. Et il-
le pauper, qui non habebat quod petenti daret, tantam dedit diuinæ gratiæ largita-
tem, vt quemadmodum vnum hominem redintegrarat in pedibus, ſic tot millia cre
dentium ſanaret in cordibus, faceretq; eos in Chriſto alacres, quos in Iudaica per-
fidia inuenerat claudicantes. Poſt prædicationem huius felicitſsimæ paupertatis, *Matt. 5.*
addidit Dominus, dicens: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Luctus
hic (dilectiſsimi) cui conſolatio æterna promittitur, non eſt cum mundi huius af-
fectione communis, nec beatum quenquam faciunt iſta lamenta, quæ totius huma-
ni generis deploratione funduntur. Alia ratio eſt ſanctorum gemituum, alia beata-
rum cauſa lachrymarum. Religioſa triſtia, aut alienum peccatum luget, aut pro- *Luctus ſan-*
prium. Nec de hoc dolet, quod diuina iuſtitia agitur, ſed de eo mœret, quod huma- *ctorũ quis*
na iniquitate committitur: vbi magis plangendus eſt faciens maligna, quàm pati- *ſit.*
ens: quia iniuſtum malitia ſua demergit ad pœnam, iuſtum autem tolerantia ducit
ad gloriam. Deinde ait Dominus: Beati mites, quoniam ipſi hereditate poſsidebunt
terram. Mitibus atque manſuetis, humilibus ac modeſtis, & ad omnium iniuriarum
tolerantiam præparatis, poſsidenda terra promittitur. Nec parua eſt æſtimanda hæc
aut vilis hæreditas, tanquam à cœleſti habitatione diſcreta ſit, cum regnũ cœlorum
alij intelligantur intrare. Terra ergo promiſſa mitibus & in poſſeſsionẽ danda man- *Terra mi-*
ſuetis, caro ſanctorum eſt, quæ ob humilitatis meritum felici reſurrectione mutabi- *tibus pro-*
tur, & immortalitatis gloria veſtietur, in nullo iam ſpiritui futura contraria, & cum *miſſa quæ*
voluntate animi, perfectæ vnitatis habitura conſenſum. Tunc enim exterior homo, *ſit.*
interioris hominis erit quieta & intemerata poſſeſsio, tunc mens videndo Deo in-
tenta, nullis corporeæ infirmitatis impietur obſtaculis, nec iam dici neceſſe erit:
Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſen- *Sapient. 9.*
ſum multa cogitantem: Quoniam habitatori ſuo non reluctabitur terra, nec immo
deratum aliquid contra imperium ſui rectoris audebit. Poſsidebunt enim illam mi-
tes pace perpetua, & nihil vnquam de eorum iure minuetur, cùm corruptibile hoc
induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem, vt periculum
vertatur in præmium, & quod fuit oneri, ſit honori. Poſt hæc addit Dominus, & di- *1. Corin. 15.*
cit: Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur. Nihil hæc *Eſurire iu-*
eſuritio corporeum, nihil expetit ſitis iſta terrenum, ſed iuſtitiæ bono deſiderat ſa- *ſtitiã quid*
turari, & in omnium occultorum introducta ſecretum, ipſo Domino optat imple- *ſit.*
ri. Felix mens, quæ hunc concupiſcit cibum, & ad talem æſtuat potum, quem vti-
que non expeteret, ſi nihil de eius ſuauitate guſtaſſet. Audiens autem dicentem ſibi
propheticum ſpiritum, Guſtate & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus, accepit quã- *Pſal. 33.*
dam ſupernæ dulcedinis portionem, & in amorem caſtiſsimæ voluptatis exarſit, vt
ſpretis omnibus temporalibus, ad edendam bibendamq; iuſtitiam, toto accendere-
tur affectu, & illius primi mandati appræhenderet veritatem, dicentis: Diliges domi- *Deut. 6.*
num Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mẽte tua, & ex tota virtute tua: quo- *Matt. 20.*
niam nihil eſt aliud diligere Deum, quàm amare iuſtitiam. Deniq; ſicut illic dilecti- *Marc. 14.*
oni Dei, proximi cura ſubiungitur: ita & huic deſiderio iuſtitiæ, virtus miſericordiæ *Luc. 10.*

copula-

copulatur,& dicitur: Beati miſericordes, quoniã ipſorum miſerebitur Deus. Agno-
ſce Chriſtiane tuæ ſapientiæ dignitatem,& qualium diſciplinarum artibus ad quæ
præmia voceris intellige. Miſericordem te miſericordia, iuſtum vult eſſe iuſtitia, vt
in creatura ſua creator appareat,& in ſpeculo cordis humani per lineas imitationis
Fides operantium ſecura. expreſſa Dei imago reſplendeat. Secura eſto operantium fides, aderunt tibi deſide-
ria tua,& ijs quæ amas, ſine fine potieris. Et quoniam tibi per eleemoſynam omnia
munda ſunt, ad eam quoque beatitudinem, quæ conſequenter eſt promiſſa, perue-
nies, dicente Domino: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Magna
felicitas (dilectiſsimi) cui tantum præmium præparatur. Quid ergo eſt habere cor
mundum, niſi eis quæ ſuprà dictæ ſunt ſtudere virtutibus? Videre autẽ Deum, quan-
1.Cor.13. tæ ſit beatitudinis, quæ mens concipere, quæ lingua valeat explicare? Et tamen hoc
Ioan.1. conſequetur, cum transformabitur humana natura, vt non iam per ſpeculum in
1.Tim.6. ænigmate, ſed facie ad faciem, ipſam quam nullus hominum videre potuit, ſicut eſt,
Eſai.64. videat deitatẽ,& quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcen
1.Cor.2. dit, per ineffabile gaudium æternæ contemplationis obtineat. Meritò hæc beatitu-
do cordis promittitur puritati. Splendorem enim veri luminis ſordens acies videre
non poterit,& quod erit iucunditas mentibus nitidis, hoc erit pœna maculoſis. De-
clinentur igitur terrenarum caligines vanitatum, & ab omni ſqualore iniquitatis,
oculi tergantur interiores, vt ſerenus intuitus tantum Dei viſione paſcatur. Ad hoc
enim promerendum illud intelligimus pertinere quod ſequitur: Beati pacifici, quo-
niam filij Dei vocabuntur. Beatitudo iſta (dilectiſsimi) non cuiuſlibet conſenſio-
Rom.5. nis aut qualiſcunque concordiæ eſt, ſed illius, de qua dicit Apoſtolus: Pacem habete
Pſal.118. ad Deum. Et de qua dicit propheta Dauid: Pax multa diligentibus legem tuam,&
non eſt illis ſcandalum. Hanc pacem etiam arctiſsima amicitiarum vincula,& indiſ-
cretæ ſimilitudines animorum non veraciter ſibi vendicant, ſi non cum Dei volun-
tate concordant. Extra dignitatem pacis ſunt improbarum parilitates cupiditatũ,
fœdera ſcelerum, & pacta vitiorum. Amor mundi cum Dei amore non congruit,
nec ad ſocietatem filiorum Dei peruenit, qui ſe à generatione carnali non diuidit.
Epheſ.4. Qui autem ſemper mente cum Deo ſunt ſoliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vincu-
Vere pacifici qui ſint. lo pacis, nunquam ab æterna lege diſſentiunt, fideli oratione dicentes: Fiat volun-
tas tua, ſicut in cœlo & in terra. Hi ſunt pacifici, hi bene vnanimes, ſanctéq; concor-
Matt.6. des, vocandi æterno nomine filij Dei, cohæredes autem Chriſti: quia hoc merebitur
Rom.8. dilectio Dei & proximi, vt nullas iam aduerſitates ſentiat, nulla ſcandala pertimeſ-
cat: ſed finito omnium tentationum certamine, in tranquilliſsima Dei pace requie-
ſcat, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit
& regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO D. LEONIS PAPAE
de Martyribus.

QVotieſcũq; fratres chariſsimi ſanctorum martyrum ſolen-
nia celebramus, ita ipſis intercedentibus expectemus à Do-
mino conſequi temporalia beneficia, vt ipſos martyres imi-
tando accipere mereamur æterna. Ab eis enim ſanctorum
martyrum in veritate feſtiuitatum gaudia celebrantur, qui
Martyrum feſta qui vere celebrẽt ipſorum martyrum exempla ſequuntur. Solennitates enim
martyrum, exhortationes ſunt martyriorum, vt imitari nõ
pigeat, quod celebrare delectat. Sed nos volumus gaudere
cum ſanctis,& tribulationem mundi nolumus ſuſtinere cum illis. Qui enim ſanctos
martyres, vel in quantum potuerit, imitari noluerit, ad eorum beatitudinem nõ po-
2.Cor.1. terit peruenire. Sic enim apoſtolus Paulus prædicat, dicens: Si fuerimus ſocij paſsio-
num,

num, erimus & conſolationum. Et Dominus in Euangelio: Si mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis odio habuit. Recuſat eſſe in corpore, qui odium mundi nō vult ſuſtinere cum capite. Sed dicit aliquis: Et quis eſt, qui poſsit beatorum martyrum veſtigia ſequi? Huic ego reſpondeo: quia non ſolum martyres, ſed ipſum Dominum cum ipſius adiutorio, ſi volumus, poſſumus imitari. Audi non me, ſed ipſum Dominum generi humano clamantem: Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde. Audi & beatum Petrum Apoſtolum admonentem: Chriſtus pro nobis paſſus eſt, relinquens vobis exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Ecce Chriſtus dicit, Diſcite à me: beatus Petrus dicit: Vt ſequamini veſtigia eius. Similiter Paulus apoſtolus clamat: Imitatores Dei eſtote, ſicut filij charisſimi. Quid ad hæc reſpondebimus fratres, vel quam excuſationem habere poterimus? Si tibi aliquis dicat vt virtutes, quas fecit Dominus, debeas imitari, iuſta poteſt eſſe excuſatio tua, quia virtutes & miracula facere non omnibus datum eſt. Iuſtè & caſtè viuere, & charitatem cum omnibus cuſtodire ex Dei adiutorio, cunctis præceptum eſt. Nam & ipſe Dominus non dixit: Diſcite à me mortuos ſuſcitare, ſupra aquas ſiccis pedibus ambulare. Non hoc dicit. Sed quid ait? Quia mitis ſum & humilis corde. Et iterum: Diligite inimicos veſtros, benefacite his, qui oderunt vos, atq; orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, vt ſitis filij patris veſtri, qui in cœlis eſt, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos. Et iterum: Eſtote & vos perfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt. Et licet ſint alia multa, in quibus debeamus Dominum & beatos martyres imitari, iſta tamen duo præcipua ſunt, id eſt, vt mites ſimus & humiles corde, & inimicos noſtros totò affectu diligamus. De diligendis inimicis fratres charisſimi, nullus vnquam in veritate ſe poterit excuſare. Poteſt mihi aliquis dicere, nō poſſum ieiunare, non poſſum vigilare, nunquid poteſt dicere, non poſſum diligere? Poteſt dicere, non poſſum res meas totas pauperibus erogare, & in monaſterio Deo ſeruire, nunquid poteſt dicere, non poſſum diligere? Si dixeris, quia non poſſum à vino & à carnibus abſtinere, credimus tibi. Si autem dixeris quod non poſsis in te peccātibus indulgere, omnino non credimus. Itaq; nulla nobis remanet excuſatio, dum non de cellario, ſed de corde iſtam eleemoſynam iubemur implere, vt per viam vitę ad æternam patriam mereamur peruenire. Duobus enim præceptis, id eſt, Diliges Dominū Deum tuum, & diliges proximum, quaſi duobus ſpiritalibus pedibus ſi per viam veræ charitatis volumus currere, ad cœleſtem poſſumus patriam feliciter pertingere. Iſtis pedibus currebat Paulus apoſtolus, quando dicebat: Ego igitur ſic curro, non quaſi in incertum. Qui ergo dilexerit inimicos ſuos, illud in eo impletur, quod dixit Dominus, videlicet: Vt ſitis filij patris veſtri qui in cœlis eſt. Elige modò quod tibi placuerit. Si inimicos dilexeris, non ſolùm amicus, ſed etiam filius Dei eſſe merebe-ris. Si verò inimicos amare nolueris, propitium Deum habere non poteris, quia ſcriptum eſt: Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Et iterum: Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò eat: quoniam tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Et iterum alia ſcriptura eſt: Itinera eorum, qui iniuriam retinēt, Dominus labefacit in mortem. Nunquid hæc verba mea ſunt fratres charisſimi? De catholicis libris & ſanctis libris proferuntur. Vt ergo ne homicidę ſimus, ne in tenebris remaneamus, ſtudeamus non ſolùm amicos, ſed etiam inimicos diligere, vt piū & miſericordem Dominum poſsimus ſecundum cautionis ſuæ vinculum libera cōſcientia conuenire. Ipſe enim dixit: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater veſter cæleſtis peccata veſtra. Si autem non dimiſeritis, nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. Diligenter attendite fratres, & ſcitote aliud eſſe in Deum paccare, aliud in hominem. Quando enim in nos peccant hominęs, ſi pœnitentibus veniam non indulgemus, peccatum incurrimus. Quando aliquis in Deum peccauerit, ſi ſine grandi diſtrictione indulgere voluerimus, participes nos peccatis eorum efficimur. Dicit ergo Dominus: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater veſter cœleſtis peccata veſtra. Rogo fratres, quid dulcius dici

Ioan. 15. *1. Pet. 2.* *Ephe. 5.* *Matth. 5.* *Ibidem.* *In quibus Dominum præcipuè imitari debemus.* *1. Cor. 9.* *Matth. 5.* *1. Ioan. 3.* *1. Ioan. 2.* *Matt. 6.*

poteſt?In poteſtate noſtra poſuit,qualiter in die iudicij iudicemur. Non dixit, vade in orientem,quære iuſtitiam,nauiga vſque in occidentem, vt accipias indulgētiam. Dimitte inimico tuo, & dimittetur tibi: indulge, & indulgebitur tibi: da, & dabitur tibi. Nihil à te extra te quæritur. Ad teipſum & ad conſcientiam tuam te Deus dirigit. In te enim poſuit,quod requirit. Non itaque medicamenta vulneribus tuis longè habes inquirere. Peccatorum tuorum indulgentiam ſi vis, intus in cellario cordis tui poteris inuenire. Sed dicit aliquis: Tanta mala me inimicus meus compulit ſuſtinere,vt eum nulla ratione poſſim diligere. Attendis,quid tibi fecerit homo, & non attendis,quid tu feceris Deo? Si conſcientiam tuam diligenter diſcutis & inquiris, ſine vlla compenſatione maiora tu commiſiſti in Deum peccata, quam in te commiſerit homo. Et qua fronte vis vt tibi Deus dignetur dimittere multum, cùm tu non acquieſcis dimittere parum? Sed ſi hæc quæ ſuprà diximus,ſpiritalia medicamenta, ſicut Deo propitiante conſueuiſtis, libenter accipitis, & in armario ſancto conſcientiæ veſtræ recondita diligentiſsimè cuſtoditis,auxiliante Domino venena diaboli non timebitis,& per odium vel iracundiam aut nunquam vobis amara vulnera ingerentur, aut ſi fortè ſubrepſerint, citò per charitatem priſtinam reuocantur,præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto,cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO DE D. VINCENTIO *Martyre.*

Hic ſermo in quodam manuſcripto exemplari D. Leonem præferebat authorem, licet ab alijs D. Auguſtino adſcribatur.

CVnctorum licèt (dilectiſsimi) glorioſas martyrum paſsiones,quos diſtincta regionibus loca meruerunt, vna fides faciat omnibus indiſcreto honore venerabiles: propriam tamen ſibi in hoc venerationis obſequio illi vendicant dignitatem,qui Eccleſiam Dei & documētis præ cæteris erexerunt,& patrocinijs adiuuerunt. Inter quos iuſtè beatum Leuitam Vincentium, cuius confeſsione & morte Chriſtum incredulis prædicatum incunctanter agnoſcimus, catholicis ſtudijs celebramus. Qui vt fidelium deuotionem Deo ſtudioſius commendaret,altiori charitatis flammaſcens affectu, morti ſeſe tandem fideliter obtulit, quò videlicet robur fidei in ſolidiſsima petra Chriſto fundatum, ſequacibus imitāndum daretur: nec non & ſemen apoſtolicæ prædicationis per eum pluribus diſſeminatum,ope ſuæ interceſsionis tutum, ac perfectæ conſummationis fruge refertum in cœleſtibus demum horreis conderetur. Nunc ergo ampliùs propria venerentur,quem etiam peregrina mirantur,quatenus eis ſe largiorem exhibeat in beneficijs,quibus ſe amabiliorem cognoſcit in gaudijs, fiatq́; in eius ſolennitate vberior lætitiæ ambitus,de quo fidei creuit effectus. Igitur beati Vincentij ſpiritus tanto virtutum munere claruit,vt ſacri miniſterij fultus officio, qui filium Dei Dominum noſtrum ſecuturus eſſet in paſsione,eiuſdem Chriſti calicem credentibus miniſtraret in ſalutē. Cuius hauſtu feliciter mente ebriatus,rabidi hoſtis atq; in Chriſtum ſæuientis inſaniam interritus adijt,modeſtus ſuſtinuit,ſecurus irriſit, ſciens paratus eſſe vt reſiſteret,neſciēs elatus eſſe quò vinceret: quia cuius amore ſpiritalibus armis præmunitus reſiſtebat, eius adiutorio, quicquid pœnarum in illum furentis ira excogitabat,inſuperabilis fortiter patiendo vincebat. Ideo non hunc laminæ ignitæ ſartaginis, non eculei, non vngulæ ferreæque manus, non vires pauendæ cædentium, nec dolor ſciſſorum membrorum, non foci fragor, & ſtrepentis in patentibus viſceribus ſalis iniectio, Daciani quiuerunt aliquatenus ſubdere iuſſioni. Sed dum in tantum eius væcordiæ timor excreſceret,vt tantis paſsionis ſubactum doloribus aut viciſſe aut interemiſſe ſe lætabundus extolleret, ſuſcepta ſpe fruſtatus, vnde victor viſus eſt apparere, inde victus compulſus eſt erubeſcere:

D. Vincentij vita & paſsio deſcribitur.

quo-

quoniam quo Dei martyr duriori vrgebatur pœna, eo ampliori confeſsionis exultabat conſtantia. Vnde ipſius paſsionis vel vltima peruidere, ſeu memorari fratres euidentius placet, quatenus animaduertat ſanctitas veſtra, quò diabolus ſuum præduxerit doli miniſtrum, vel quomodo Chriſtus ſuum in finem vſque ſeruauerit famulum. Ex quo illud ſanè erat mirabile, quia quantum iſte extrinſecus multiplici pœnarum genere contritus artabatur, tantum intrinſecus exultante interiori homine dilatabatur: quantumque ille exteriùs iactantia temporalis potentiæ inflabatur, tantum interiùs deſpici ſe perpendens interiori vexatus homine præuocabatur. Contemni igitur ſe videns ſæuiebat, nec in quem iam vindictam inferret inueniebat. Videbat namque deſæuientium manus carnificum plus in eo inuenire vulneris, quàm corporis, ſolumque vigentem ſpiritum ei ſtultitiam exprobare ſuam, quo prouocabat veritatis normam. Quapropter credens quòd cauſam confuſionis auerteret, ſi perſonam quæ ſe ſpreuerat abſentaret, minuſque Dacianus erubeſceret, ſi Vincentium populus non videret, iuſsit eum à publico remoueri. Sed ne ſic quidem careret ſuplicio, contuſa qua iacet teſta ſubſternitur, vt vis acuminis conciſam molem ſuperiecti corporis plus diſcinderet, atque reddita tormentis membra quæ ſecarent obuia ſuſciperent fragmenta, fallitur tamen vincendi opinione cæca crudelitas. Nam diuina bonitas dilectum ſuum amplius in confeſsione comitata inſert nouam tenebris lucem, & tabernaculum ſplendidum obſcurum reddit ergaſtulum, fouebat laceros artus medica Dei manus, & venuſtiori priſtinæ ſanitatis augmento ſoſsi lateris damna ſupplebat. Inſolita igitur huius luminis claritate perculſi, obſtupuere cuſtodes, quin & vocem angelis hymnum Deo concinentibus, mens pallidi ianitoris expauit. Currit exanimis miniſter ad præſidem, quem grauiùs relatio nuncij quàm ictus erat percuſſura gladij: & cùm non poſſet ex magnitudine rei tacere quod viderat, tremor iudicem occupat, dolor lacerat, furor inflammat: & ne in pœnis Vincentius vincens gloriam martyrij obtineret: Citius, inquit Dacianus, producatur è carcere, ne dum inſiſtimus rebellem punire, videamur eum potius victoria coronare. Profertur itaque ex illo tetri carceris baratro, cœleſti quidem gratia pulchrior, & ſi adhuc eſſet paſſurus robuſtior. Sed vbi deſideratum ad regni vocationem tendentis nullo pœnarum vel mortis genere frangendum intelligit, iubet inuida mens lenioris ſtrati fulcra ſubſtitui, ac blandiori eum requie conſoueri, ſcilicet vt ſi amoto paululùm carnifice animam quietus exhalaret, diceretur non eſſe occiſus, ſed mortuus: quaſi eum in pœna peremerit, cum quo & pœna ſimul perierit. Intereà beatum Vincentium cœleſtis aula ſuſcipit, ac beatæ ſelicitatis munere donat. Ad cuius ingreſſum angelici lætantur ſpiritus, omneſque ſimul conciues gratulantur ſancti. Noſq; tibi gratias agimus Domine Ieſu, quòd anima tuo digna conſortio quę pertinax tulit ſupplicium, mendax fugit obſequium: & quæ fuit contenta perſecutor quòd fureret, ſi dedignata quòd parceret. Cognito igitur ſancto eius abſceſſu, iudex inſanus, & quia Chriſtus viciſſet in Vincentio neſcius Dacianus, illius ſibi promittit cadaueris expoſitione vindictam, cuius gemit ex virtute victoriam. Feris namque & canibus decepta furoris ſuperbia abſumendum proijci mandat lictoribus, vt tali paſtu eorum impleret ventrem, quorum ipſe gerebat mentem. Sed vt diuinis excreſcentibus beneficijs maioris victoriæ Vincentio gratia conferatur, mittitur coruus auis inimica cadaueribus, expoſitas corporis dapes ſeruatura ieiuna. Hinc fratres (dilectiſsimi) hinc aduertite diſtincta meritorum obſequia. Elias quondam impias Achab vel Iezabelis manus cautè declinans, in deſerto coruis miniſtrantibus paſcitur; aſſertor autem veritatis Vincentius Daciani rabie peremptus, feris exponitur conſumendus, ſed coruo famulante ſeruatur illæſus. Obtinuit ergo Elias diuino nutu coruis præſtantibus quo aleretur, præſtitum eſt Vincentio obſequente quoque coruo, ne comederetur. Qui vt cælitus ſe cuſtodem deſignatum oſtenderet, aduentantes reliquas aues eminus non ſegni impetu perturbabat, inter quas immanem quoque

Coruus exanime Vincentij corpus tuetur.
3. Reg. 17.

lupum propiùs accedentem, veluti qui commiſſum theſaurum ſacrilega audacia attaminare præſumeret, pennis & alis deuerberans procul abegit. Sed ille quòd non tam ad inferendam veniſſet iniuriam, quàm ad augendam miraculi pompam, quadam ſui habitudine ſtupidus indicabat. O impudens furor, & ſtulta væſania. Coruus obſequitur, lupus veneratur, Dacianus perſequitur, nec erubeſcit velle ſe adhuc ferox perdere, quem manſuefacta beſtialis feritas ſatagebat protegere. Vnde ad occulendam martyris laudem non iam ſecretum, ſed profundum elegit, credens ſibi ad delendam eius gloriam non clauſtra fidem ſeruatura, ſed maria, quaſi non idem elementi dominus eſſet, per quem dudum ei carceris abdita cœleſti fulgore radiata micuiſſent. Datur nautis mergendum corpus in fluctibus, vt ad auxilium ſaltem æquora proficerent, cui ad vincendum Chriſti militem terra defeciſſet. Enauigatis itaque magna ex parte freti gurgitibus, proiectum inter ſorbentes vndas præpotens eſt Dei dextera conſecuta, & quæ ſpiritum intulerat in cœlum, corpus inox retulit ad ſepulchrum. Sic prædicator veritatis chariſsimi nec tormentorum vincitur pœnis, nec tenebroſi carceris ſuperatur anguſtijs: non à beſtijs dilaniatur, non profundo celatur, ſed litori redditur, præconio diffamatur, vt qui verè confeſſus fuerat nomen deitatis, veritate ſibi adeſſe experiretur diuinæ ſuffragia bonitatis. Cuius glorioſam virtute vitam ita precioſæ mortis gratia decorauit, vt quod viuendo docuit, moriendo conſtanter adſtrueret, eratq́; conſequens quatenus ad eius viſionem per mortem attingeret, quem probabilis vitæ conuerſatione ſemper atteſtatus fuiſſet, ſciens quòd de contemptu præſentis vitæ gloria ſurgit beatitudinis æternæ, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum.

Amen.

D. LEO-

D· LEONIS PAPAE
MAXIMI HVIVS NOMINIS PRIMI,
Epiſtolæ & Decreta.

Epiſtola prima ſcripta anno Chriſti 443. porrò anno 4. Pontificatus S. Leonis.

Capitulorum ſequentis Epiſtolæ tituli.

Vt nullus Epiſcopus ſeruũ alterius ad officiũ clericatus promoueat. *I.*

Vt quicunque ad ſacerdotium, vel viduarum mariti, vel habentes numeroſa coniugia, promoti fuerint, ab Eccleſiaſticis officis arceantur. *II.*

Quòd vſuras, non ſolùm clerici exigere nõ debeant, ſed nec laici. *III.*

Vt clericus nec ſuo, nec alieno nomine fœnus exerceat. *IIII.*

Vt, ſi quis ſacerdotum contrà interdicta fecerit, à ſuo ſubmoueatur officio. *V.*

Leo Epiſcopus vrbis Romæ, vniuerſis Epiſcopis per Campaniam, Picenum, Tuſciam, & vniuerſas prouincias conſtitutis, in Domino ſalutem.

VT nobis gratulationẽ facit eccleſiarum ſtatus, ſalubri diſpoſitione compoſitus, ita non leui nos mœrore cõtriſtat, quoties aliqua contra ſtatuta canonum Eccleſiaſticamq́; diſciplinam præſumpta vel commiſſa cognoſcimus: quæ ſi non qua debemus vigilantia reſecemus, illi, qui nos ſpeculatores eſſe voluit, excuſare non poſſumus, permittentes ſyncerum corpus Eccleſię, quod ab omni macula purum cuſtodire debemus, ambientium improba contagione fœdari, cùm ipſa ſibi membrorum per diſsimulationem compago non congruat.

Idem in epiſtola Damaſi Papa. Ezech. 3. & 33.

Caput I.

ADmittuntur paſsim ad ordinem ſacrum, quibus nulla nataliũ, nulla morum dignitas ſuffragatur: & qui à dominis ſuis libertatem cõſequi minimè potuerunt, ad faſtigium ſacerdotij, tanquam ſeruilis vilitas hũc honorem iurè capiat, proucuntur: & probari Deo poſſe creditur, qui domino ſuo necdum probare ſe potuit. Duplex itaque in hac parte reatus eſt, quòd & ſacrum miniſterium talis conſortij vilitate polluitur, & dominorum, quantùm ad illicitæ vſurpationis temeritatem pertinet, iura ſoluuntur. Ab his itaque, fratres charisſimi, omnes veſtrę prouinciæ abſtineãt ſacerdotes, & non tantùm ab his, ſed & ab illis etiã, qui origini, aut alicui conditioni obligati ſunt, volumus temperari; niſi fortè eorum petitio aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eos vendicant poteſtatis. Debet enim eſſe immunis ab alijs, qui diuinæ militiæ fuerit aggregandus, vt à caſtris dominicis, quibus nomen eius adſcribitur, nullis neceſsitatis vinculis abſtrahatur.

Diſtin. 54. Admittuntur.

Ibidem.

Caput II.

1 Tim. 3.
Leuit. 21.

QValis verò vnicuique natalium honeſtas & morum eſſe debeat, qui ſacri altaris miniſterio eſt ſociandus, & Apoſtolo nos docente, & diuina præceptione didicimus, & canonum regulis, à quibus pleroſq; fratrum declinaſſe & penitùs deuiaſſe reperimus, admonemur. Nã conſtat ad ſacerdotiũ perueniſſe viduarum maritos, quoſdã etiam, quibus fuerint numeroſa coniugia, & ad omnem licẽtiam vita liberior, ad ſacrum ordinem paſsim patefactis aditibus fuiſſe permiſſos, cõtra illam beati Apoſtoli vocem, qua talibus exclamat, dicens: Vnius vxoris virum. Et contra illud antiquæ legis præceptum, quo dicitur & cauetur: Sacerdos virginem vxorẽ accipiat, non viduam, non repudiatam. Hos ergo, quicunq; tales admiſsi ſunt, ab Eccleſiaſticis officijs, & à ſacerdotali nomine, Apoſtolicæ ſedis authoritate iubemus arceri, (Nec hoc enim ſibi potuerũt pro arbitrio vendicare, cuius capaces, per hoc quod illis obſtiterat, non fuerunt,) huius diſcuſsionis curam nobis ſpecialiter vendicantes, vt, ſi qua forſitan de his commiſſa ſunt, corrigantur, ne liceat vltrà cõmitti, & ne qua excuſatio de ignoratione naſcatur, quanquã ignorare nunquã licuerit ſacerdotem, quod canonum fuerit regulis definitum. Hæc ergo ad prouincias veſtras, per Innocentium, Legitimum & Segetium fratres & coepiſcopos noſtros ſcripta direximus, vt quæ malè pullulaſſe noſcuntur, radicitùs euellantur, & meſſem dominicam zizania nulla corrumpãt. Ita enim fructum vberem, quæ ſunt ſyncera, præſtabunt, ſi ea, quæ natam ſegetem enecare conſueuerunt, diligentiùs amputentur.

Ibidem.

Caput III.

14 q. 4.
Nec hoc prætereun.

NEc hoc quoque prætereundum eſſe duximus, quoſdam lucri turpis cupiditate captos, vſurariam exercere pecuniam, & fœnore velle diteſcere. Quod nos, non dicam in eos, qui ſunt in clericali officio conſtituti, ſed & in laicos cadere, qui Chriſtianos ſe dici cupiunt, condolemus. Quod vindicari acriùs in eos, qui fuerint cõfutati, decernimus, vt omnis peccandi opportunitas adimatur.

Caput IIII.

Di. 46. Sicut nõ ſuo.

ILlud etiam duximus præmonendum, & ſicut non ſuo, ita nec alieno nomine, aliquis clericorum exercere fœnus attentet. Indecens enim eſt, crimen ſuum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc ſolum aſpicere & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter & in perpetuum manſura retribuet, recipere valeamus.

Caput V.

HOc itaque admonitio noſtra denunciat, quòd, ſi quis fratrum contra hæc conſtituta venerit, vel venire tentauerit, & prohibita fuerit auſus admittere, à ſuo ſe nouerit officio ſubmouendũ, nec eum communionis noſtræ futurum eſſe conſortem, qui ſocius eſſe noluit diſciplinæ. Nequid verò ſit, quod prætermiſſum à nobis fortè credatur, omnia decretalia conſtituta, tam beatę recordationis Innocentij, quàm omnium deceſſorum noſtrorum, quæ de Eccleſiaſticis ordinibus, & canonum promulgata ſunt diſciplinis, ita veſtram dilectionem cuſtodire debere mandamus, vt ſi quis * illa contempſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari.

Diſt. 19. Si Ro. pont. §. Quibus ad hæc.

* in illa cõmiſerit

Data ſexto Idus Octobris, Maximo II. & Paterno viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſecunda eiuſdem ad Epiſcopos per Italiam, Quòd plurimi Manichæorum vigilantia ipſius papæ Leonis in vrbe Roma detecti ſunt.

Leo Epiſcopus vrbis Romanæ, omnibus Epiſcopis per Italiam conſtitutis.

Anno Chriſti 444. pontificatus ſancti Leonis 5. ſcripta eſt hæc epiſtola.

IN conſortium vos noſtræ ſolicitudinis, dilectiſsimi fratres, aduocamus, vt vigilantia paſtorali, ne quid diabolicæ licere poſsit aſtutiæ, commiſsis vobis gregibus diligentiùs cõſulatis, ne is, qui Domini miſericordia reuelante per noſtram curam à noſtris ouibus morbus abigitur, necdũ vobis præmonitis, & adhuc quid agatur ignaris, per veſtras ſe diſpergat eccleſias, & ſuarum furtim cuniculos inueniat latebrarum, ne quod à nobis in vrbe extinguitur, tenebroſis apud vos radicibus ſeminetur. Plurimos impietatis Manichææ ſequaces & doctores in vrbe inueſtigatio noſtra reperit, vigilantia diuulgauit, authoritas & cẽſura coercuit: quos potuimus emendare, correximus, & vt damnarent Manichæũ cum prędicationibus & diſciplinis ſuis, publica in Eccleſia profeſsione, & manus ſuæ ſubſcriptione cõpulimus, & ita de voragine impietatis ſuæ confeſſos, pœnitentiam concedendo, leuauimus. Aliquanti verò, qui ita ſe demerſerunt, vt nullum l[illegible] ex[illegible]ntis poſſet remediũ ſubuenire, ſubditi legibus, ſecundùm Chriſtianorũ principum, cõſtituta, ne ſanctũ gregem ſua contagione pollucrent, per publicos iudices perpetuo ſunt exilio relegati. Et omnia, quæ tam in ſcripturis, quàm in occultis traditionibus ſuis habẽt prophana vel turpia, vt noſſet populus, quid refugeret aut vitaret, oculis Chriſtianæ plebis certa manifeſtatione probauimus: adeò vt ipſe, qui eorum dicebatur Epiſcopus, à nobis tentus, proderet flagitioſa in ſuis myſticis quæ * teneret, ſicut geſtorum vos ſeries poteſt edocere. Ad inſtructionem enim veſtram etiam ipſa direximus: quibus lectis: omnia quæ à nobis depręhenſa ſunt, noſſe poteritis. Et quia aliquãtos de his, quos ne abſoluerentur, arctior reatus inuoluerat, cognouimus fugiſſe, hanc ad dilectionem veſtrãm epiſtolam miſimus per acolythũ noſtrum, vt effecta certior ſanctitas veſtra, ſolicitiùs agere dignetur & cautiùs, necubi Manichęæ peruerſitatis homines plebes veſtras facultatem lædendi, & huius ſacrilegij poſsint inuenirę doctores. Alitęr enim nobis commiſſos regere non poſſumus, niſi eos, qui ſunt perditores & perditi, zelo fidei dominicæ perſequamur, & à ſanis mentibus, ne peſtis hæc latiùs diuulgetur, ſeueritate qua poſſumus, abſcindamus. Vnde hortor dilectionẽ veſtram, obtector, & moneo, vt qua debetis & poteſtis ſolicitudine vigiletis ad inueſtigandos eos, necubi occultandi ſe reperiant facultatem. Vt enim habebit à Deo ingens renumerationis præmium, qui diligentiùs, quod ad ſalutem commiſſæ ſibi plebis proficiat, fuerit execųtus, ita ante tribunal Domini de reatu negligentiæ ſe non poterit excuſare, quicunque plebem ſuam, cõtra ſacrilegæ perſuaſionis authores, noluerit cuſtodire. Data tertio Calendas Februarij, Theodoſio XVIII. & Albino viris clariſsimis conſulibus.

* *teneret,*

*Epiſtola tertia eiuſdem ad * Iulianum Epiſcopum Aquileienſem, quòd omnis cuiuſlibet ordinis clericus, qui catholicam deſerens, hæreticæ communioni ſe miſcuerit, & ad Eccleſiam conuerſus fuerit, in eo gradu, quo erat, ſine promotione remaneat.*

* *Ianuarii*

Leo Epiſcopus vrbis Romæ * Iuliano Aquileienſi Epiſcopo

* *Ianuario.*

Anno Chriſti 447. pontificatus ſancti Leonis 8. ſcripta eſt hæc epiſtola.

LEctis fraternitatis tuæ literis, vigorem fidei tuæ, quem olim noueramus, agnouimus, congratulantes tibi, quod ad cuſtodiam gregem Chriſti, paſtoralem curam vigilanter exequeris, ne lupi, qui ſub ſpecie ouium ſubintrarunt, beſtiali ſæuitia ſimplices quosq; dilacerēt, & non ſolùm ipſi nulla correctione proficiant, ſed etiā ea, quæ ſunt ſana, corrumpant. Quod ne viperea poſsit obtinere fallacia, dilectionem tuam duximus commonendam, inſinuantes ad animæ periculum pertinere, ſi quiſquam de his, qui à nobis in hæreticorum atq; ſchiſmaticorum ſectam delapſus eſt, & ſe vtcunque hæreticæ communionis contagione macularit, reſipiſcens, in cōmunione catholica ſine profeſsione legitimæ ſatisſactionis habeatur. Saluberrimū enim & ſpiritualis medicinæ vtilitate pleniſsimum eſt, vt ſiue presbyteri, ſiue diaconi ſiue ſubdiaconi, aut cuiuſlibet ordinis clerici, qui ſe correctos videri volunt, atq; ad catholicam fidem, quam iampridem amiſerāt, rurſum reuerti ambiunt, priùs errorem ſuum, & ipſos erroris authores, damnari à ſe, ſine ambiguitate fateantur, vt ſenſibus prauis etiam peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne vllum membrū talium poſsit ſocietate violari, quum per omnia illis profeſsio propria cœperit obuiare. Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri, vt in magno habeant beneficio, ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in quo inueniuntur ordine, ſtabilitate perpetua permaneant, ſi tamen iteratæ tinctionis ſacrilegio non fuerint maculati. Non leuem enim apud Deum noxam incurrit, qui de talibus ad ſacros ordines promouendum aliquem iudicârit. Quòd ſi cùm grandi examinatione promotio conceditur inculpatis, multo magis non debet licere ſuſpectis. Proinde dilectio tua, cuius deuotione gaudemus, iungat curam ſuam diſpoſitionibus noſtris, & det operam, vt circūſpectè atque velociter impleantur, quæ ad totius Eccleſiæ incolumitatem & laudabiliter ſuggeſta ſunt, & ſalubriter ordinata. Non autem dubitet dilectio tua, nos, ſi (quod non arbitramur) neglecta fuerint, quæ pro cuſtodia canonum, & pro fidei integritate decernimus, vehementiùs commouendos: quia inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quàm ad deſides negligentesq; rectores, qui multam ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum neceſſariam diſsimulant adhibere medicinam. Data pridie Calendas Iulij, Alypio & Ardabuce viris clariſsimis conſulibus.

Matt. 7. 1. q. 1. Si quis hæreticæ. 1. q. 7. Saluberrimū. 1. q. 1. Omnis cuiuslibet Et cap. Si quis hæretic. Et in dec. Iuonis lib. 3.

Diſtin. 86. Inferiorū culpæ.

Epiſtola quarta eiuſdem ad vniuerſos Epiſcopos per Siciliam conſtitutos.

Capitum ſequentis Epiſtolæ tituli.

Quòd prohibeatur in die Epiphaniæ baptiſmum celebrari. I.

Quòd cuncta nobis per ordinem rerū, incarnationem Domini noſtri ſalutis ſacramēta digeſta ſunt. II.

Quòd in baptiſmo mors proueniat interfectione peccati, & ſepulturā triduanā imitetur trina dimerſio, & ab aquis eleuatio ſit velut reſurrectio de ſepulchro. III.

Quòd beatus apoſtolus Petrus in die Pentecoſtes virorum tria millia baptizauerit. IIII.

Quòd hæc duo tempora, id eſt, Paſcha & Pentecoſte, à Romanis pontificibus ad baptizandum præfixa ſint. V.

Quòd omni tempore hi, qui neceſsitate mortis vrgentur, id eſt, ægritudinis, obſidionis, perſecutionis, naufragij, debeāt baptizari. VI.

Vt de Sicilia terni ſemper annis ſingulis, de Epiſcopis ad diem tertiū Calendarum Octobrium, Romā ſociandi ſynodo indiſsimulanter occurrant. VII.

Leo Epiſcopus, vniuerſis Epiſcopis per Siciliam conſtitutis.

DIuinis præceptis & Apoſtolicis monitis incitamur, vt pro omnium eccleſiarum ſtatu, impigro vigilemus affectu, ac ſi quid vſquàm reprehenſioni inueniatur obnoxium, celeri ſollicitudine, aut ab ignorantiæ imperitia, aut à præſumptionis vſurpatione reuocemus. Monēte enim dominicæ vocis imperio, quo beatiſsimus apoſtolus Petrus trina repetitione myſticæ ſanctionis imbuitur, vt Chriſti oues, qui Chriſtum diligit, paſcat: ipſius ſedis, cui per abundantiam diuinæ gratiæ præſumus, reuerentia cohortamur, vt periculum deſidiæ, quantùm poſſumus, declinemus: ne profeſsio ſummi apoſtoli, qua ſe amatorem Domini eſſe teſtatus eſt, vana inueniatur in nobis: quia negligenter paſcens toties commendatum dominicum gregém, conuincitur ſummum non amare paſtorem.

Anno Chriſti 447. pontificatus S. Leonis 8. ſcripta eſt hæc epiſtola.
25.q.1. Diuinis præceptis.
Ioan.22.

Caput I.

QVum ergo mihi, de charitatis veſtræ actibus, fraterna affectione ſolicito, certis indicijs innotuerit, vos in eo, quod inter ſacramenta Eccleſiæ principale eſt, ab Apoſtolicæ inſtitutionis conſuetudine diſcrepare, ita vt baptiſmi ſacramentum numeroſiùs in die epiphaniæ, quàm Paſchali tempore celebretis: miror vos, vel præceſſores veſtros, tam irrationabilem nouitatem vſurpare potuiſſe, vt confuſo temporis vtriuſque myſterio, nullam eſſe differentiam crederetis inter diem, quo adoratus eſt Chriſtus à Magis, & diem quo reſurrexit à mortuis. Quam culpam nullo modo potuiſſetis incidere, ſi vnde conſecrationem honoris accepiſtis, inde legem totius obſeruantiæ ſumeretis: & beati Petri Apoſtoli ſedes, quæ vobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſet eccleſiaſticæ magiſtra rationis. A cuius vos regulis receſſiſſe minore poſſet æquanimitate tolerari, ſi aliqua commonitionis noſtræ increpatio præceſsiſſet. Nunc autem quia non deſperatur correctio, manſuetudo ſeruanda eſt. Et licet vix ferenda ſit in ſacerdotibus excuſatio, quæ prætendat inſcitiam, malumus tamen & cenſuram neceſſariam temperare, & ratione vos apertiſsimæ veritatis inſtruere.

Caput II.

SEmper quidem in æterno conſilio Dei manſit humani generis incommutabiliter præordinata reparatio, ſed ordo rerum, per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum temporaliter gerendarum, in incarnatione verbi ſumpſit exordium. Vnde aliud tempus eſt, quo annúciante angelo, beata virgo Maria fœcundandam ſe per ſpiritum ſanctú credidit, & concepit: aliud, quo ſalua integritate virginea, puer editus exultante gaudio cæleſtium miniſtrorum paſtoribus indicatur: aliud, quo infans circunciditur: aliud, quo hoſtia pro eo legalis offertur: aliud, quo tres Magi, claritate noui ſyderis incitati, in Bethleem ab Oriente perueniunt, & adoratum paruulum myſtica munerú oblatione venerantur. Nec ijdem ſunt dies, quibus impio Herodi, ordinata diuinitùs in Aegyptum tranſlatione, ſubtractus eſt, vel quibus ab Aegypto in Galilæam, perſequutore mortuo, reuocatus eſt. Inter has autem diſpenſationum varietates, accedunt augmenta corporea, creſcit Dominus (ſicut Euangeliſta teſtatur) profectibus ætatis & gratiæ. Per dies Paſchæ in templum Hieruſalem cum parentibus venit, & quum abeſſet à ſocietate redeuntium, ſedens cum ſenioribus, & inter admirátes magiſtros diſputans inuenitur: rationéq; remanſionis ſuæ reddens. Quid eſt, inquit, quòd me quærebatis? neſciebatis, quòd in his, quæ patris mei ſunt, oportet me eſſe? ſignificans, eius ſe eſſe filium, cuius eſſet & templú.

Luc.1.
Luc.2.
Matt.2.
Luc.2.

Iam

Ego rogabo patrem,& alium paracletum dabit vobis, vt vobiſcum ſit in æternum, *Ioan. 14.*
ſpiritum veritatis. Et iterùm: Paracletus autem ſpiritus ſanctus, quem mittet pater *Ibidem.*
in nomine meo,ille vos docebit omnia,& ſuggeret vniuerſa, quæcunque dixit vo- *Ioan. 16.*
bis. Et iterùm: Cùm venerit ille ſpiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatē.
Cum itaq; veritas Chriſtus ſit,& ſpiritus veritatis,ſpiritus ſanctus nomeq; paracleti
vtriq; ſit proprium,non diſsimile eſt feſtum,vbi vnum eſt ſacramentum.

Caput IIII.

HOc autem nos,non ex noſtra perſuaſione defendere,ſed ex apoſtolica authoritate ſeruare, ſatis idoneo probamus exemplo, ſequentes B. apoſtolum Petrum, qui in ipſo die, quo omnem credentium numerum promiſſus ſpiritus ſancti repleuit aduentus, trium millium populum, ſua prædicatione conuerſum, lauacro baptiſmatis conſecrauit. Quod ſancta ſcriptura,quæ apoſtolorum actus continet, fideli hiſtoria docet, dicens: His auditis compuncti ſunt corde,& dixerunt ad Petrum,& ad reliquos apoſtolos: Quid faciemus viri fratres? Petrus verò ad illos: Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum in nomine Ieſu Chriſti in remiſsionem peccatorum veſtrorum,& accipietis donum ſpiritus ſancti. Vobis enim repromiſsio eſt & filijs veſtris,& omnibus qui longè ſunt, quoſcunque aduocauerit Dominus Deus noſter. Alijs etiam verbis pluribus teſtificatus, exhortabatur eos,dicens: Saluamini à generatione iſta praua. Qui ergo receperūt ſermonem eius,baptizati ſunt,& appoſitæ ſunt in illa die animæ circiter tria millia.

De conſ. di. 4. Propriè in morte. — *Actor. 2.*

Caput V.

VNde quia manifeſtiſsimè patet baptizandis in Eccleſia electis, hæc duo tempora (de quibus loquuti ſumus) eſſe legitima, dilectionem veſtram monemus,vt nullos alios dies huic obſeruantiæ miſceatis.

De conſ. di. 4. Duo tēpora.

Caput VI.

QVia etſi ſunt alia quoque feſta,quibus multa in honorem Dei reuerentia debeatur,principalis tamen & maximi ſacramenti cuſtodienda nobis eſt * myſticæ rationis exceptio,non interdicta licentia, qua in baptiſmo tribuendo quolibet tempore periclitantibus ſubuenitur. Ita enim ad has duas feſtiuitates connexas ſibimet atq; cognatas,incolumium & in pacis ſecuritate degentiū,libera vota differimus, vt in mortis periculo, in obſidionis diſcrimine, in perſequutionis anguſtijs,in timore naufragij,nullo tempore, hoc veræ ſalutis ſingulare præſidium cuiquam denegemus. Si quis autem Epiphaniæ feſtiuitatem,quæ in ſuo ordine, debito honore veneranda eſt,ob hoc exiſtimat priuilegium habere baptiſmatis, quia hoc quidam putant,quòd in eadem die Dominus ad baptiſmum ſancti Ioannis acceſſerit,ſciat illius baptiſmi aliam gratiam, aliam fuiſſe rationem: nec ad eandem pertinuiſſe virtutem,qua per ſpiritum ſanctum renaſcuntur,de quibus dicitur: Qui non ex ſanguinibus,neq; ex voluntate carnis,neq; ex voluntate viri,ſed ex Deo nati ſunt. Dominus enim nullius indigens remiſsione peccati,nec quærens remediū renaſcēdi,ſic voluit baptizari,quomodò voluit circuncidi, hoſtiamq; pro ſe emundationis offerri,vt qui factus erat ex muliere,(ſicut Apoſtolus ait) fieret & ſub lege,quam nō venerat ſoluere,ſed adimplere,& implendo finire, ſicut beatus Apoſtolus prædicat, dicens: Finis autem legis Chriſtus ad iuſtitiam omni credenti. Baptiſmi autem ſui in ſe condidit ſacramentum, quia in omnibus primatum tenens, ſe docuit eſſe

** myſtica & rationabilis.* — *De conſ. di. 4. Si quis neceſſit.* — *Ibid. Si quis autem* — *Epi. & in dec. Iuo. parte 1. cap. 47.* — *Galat. 4.* — *Matt. 5.* — *Rom. 10.*

feſtina & immatura prouectio, quædam eorum deiectio facta ſit, quorum honorẽ ætas commendabat, & nulla culpa minuebat. Quòd ſi ambientis intentio, aut imperita fauentium ſtudia id, quod nunquam habuit conſuetudo, poſcebant, vt incipiens emeritis & nouellus præferretur antiquis: tuæ fuerat induſtriæ atque doctrinæ, vt iniuſtè petentium deſideria rationabili authoritate cohiberes, ne quem in ſacerdotali properè prouehebas honore, ad iniuriam eorum, quibus ſociebatur inciperet, minorque ſe fieret, dum in illo non humilitatis virtus, ſed elationis vitium roboraretur. Neque enim ignorabas dixiſſe Dominum, quòd qui ſe humiliat, exaltabitur: qui verò ſe exaltat, humiliabitur. Vos autem quæritis de puſillo creſcere, & de honore maiores eſſe. Vtrunque enim inordinatum, vtrunque præpoſterum eſt, & omnis laborum fructus auſeitur, omnis meritorum menſura vacuatur, ſi tantum quis adſequiur dignitatis, quantum adulationis obtinuit, vt cupiditas eminendi non ſolùm ſuperbientem minuat, ſed etiam conniuentem. Si verò (vt adſeritur) primi ſecundique presbyteri, circa Epicarpium ſibimet præponendum, tam huic adſentatio fauit, vt illum cum ſui dedecore poſcerent honorari: nec hoc quidem illis, proprio ſe iudicio deijcientibus, tribui debuit, quod volebant, cui tam miſeræ voluntati te dignius fuerat obuiare, quàm cedere. Deformis autem & ignaua ſubiectio benè ſibi conſcijs, & non irritam facientibus gratiam Dei, præiudicare non potuit, vt primatus ſuos quocunque commercio in alterutrum transſerentes, ſubſequentium ſuorum minuerent dignitatem, * & quem vltimum ſibi antepoſuerant, cæteris præmineret. Prædicti igitur presbyteri, qui indignos ſe honoris ſui ordine ſunt profeſsi, licet priuari etiam ſacerdotio mererentur, tamẽ vt eis pro Apoſtolicæ ſedis pietate parcatur, vltimi inter omnes Eccleſiæ presbyteros habeantur. Et vt iudicij ſui ſententiam ferant, inferiores etiam illo erunt, quem propria ſententia ſibimet prætulere, cæteris omnibus presbyteris in eo ordine permanentibus, quem vnicuique ordinationis ſuæ tempus adſcripſit. Nec quiſquam, præter prædictos duos, imminutæ dignitatis patiatur iniuriam, ſed in eorum ſtatum tantummodò hoc recurrat opprobrium, qui nouello, & immaturè ordinato, inferiores fieri delegerũt, vt illam Euangelicã ſententiam ad ſe ſentiant pertinere, qua dicitur: Quo iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis: & qua menſura menſi fueritis, eadem remetietur vobis. Paulus verò presbyter ordinem ſuũ, de quo laudabili firmitate non ceſsit, obtineat. Nec vlteriùs aliquid in cuiuſquam præſumatur iniuriam, ita vt dilectio tua, quam non immeritò tota facti huius pulſat inuidia, hoc ſaltem remedio curare ſe properet, vt ſine diſsimulatione hæc, quæ decernimus, tradantur effectui, ne ſi iteratò ad nos imploratio iuſta confugerit, neceſſe ſit ſeueriùs commoueri, quum his, quæ malè ſunt facta, correctis malimus redintegrare diſciplinam, quàm augere vindictam. Exequutionem verò præceptionum noſtrarum fratri & coepiſcopo noſtro Iulio commiſiſſe nos noueris, vt omnia illi quẽadmodùm conſtituimus, roborentur. Data * Idus Martij, Poſthumiano viro clariſsimo conſule.

Luc. 14. 18.

** ſed qui vltimum ſibi antepoſuerunt, hi tantùm cæteris non præminerent.*

Matt. 7.
Marc. 4.

** viij. Idus*

Epiſtola eiuſdem ſexta ad Eutychen Conſtantinopolitanum Abbatem.

Dilectiſsimo filio Eutycheti presbytero, Leo Epiſcopus.

AD notitiam noſtram tuæ dilectionis * epiſtola retuliſti, quòd Neſtoriana hæreſis quorundam rurſus ſtudijs pullularet. Solicitudinẽ tuam ex hac parte nobis placuiſſe reſcripſimus, quoniam index animi tui eſt ſermo, quem ſumpſimus. Vnde nõ ambigimus authorem catholicæ fidei Dominum tibi in omnibus adfuturum. Nos autem cùm pleniùs, quorum hoc * improbitate fiat, potuerimus agnoſcere,

Anno Chriſti 448.
S. Leonis pontificatus 9. ſcripta eſt hæc epiſtola.
** literis.*

* prauitate vel importunitate.

re,neceſſe eſt,auxiliante Domino prouidere,quatenùs nefandum virus dudumque damnatum,radicitùs poſsit extingui. Deus te cuſtodiat incolumem dilectiſsime fili. Datum Calend. Iunij,Poſthumiano & Zenone viris chariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptima eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum.

Leo Epiſcopus Theodoſio Auguſto.

Anno Chriſti 449. pontificatus S. Leonis 10. fuit ſcripta hac epiſtola,& aliquot ſequentes.

QVantum præſidij Dominus Eccleſiæ ſuæ in fide veſtræ clemētiæ præparant,his etiam literis,quas ad me miſiſtis,oſtenditur, vt vobis non ſolùm regium, ſed etiam ſacerdotalem animum ineſſe gaudeamus. Siquidem,præter imperiales & publicas curas,pijſsimam ſolicitudinem Chriſtianæ religionis habetis,ne ſcilicet in populo Dei,aut ſchiſmata,aut hæreſes,aut vlla ſcandala conualeſcant: quia tunc eſt optimus regni veſtri ſtatus, quando ſempiternæ & incommutabilì Trinitati vnius deitatis confeſsione ſeruitur. Quid autem in Conſtantinopolitana Eccleſia perturbationis acciderit,quod ita fratrem & coepiſcopū noſtrum Flauianum potuerit cōmouere,vt Eutychen presbyterū communione priuaret,nondum potuimus euidenter cognoſcere. Quanuis enim prædictus presbyter ad ſedem Apoſtolicam per libellum doloris ſui querimoniam miſerit,breuiter tamen aliqua prælibauit,adſerens ſe Nicenæ ſynodi cōſtituta ſeruantē fruſtrà in fidei diuerſitate culpatum. Euſebij aūt Epiſcopi accuſatoris eius libellus,cuius exemplaria ad nos prædictus presbyter miſit,de obiectionis euidentia nihil habebat. Sed cùm presbytero hæreſeos crimen intenderet,quem tamen in eo ſenſum arguerit,non euidenter expreſsit,quanuis & ipſe Epiſcopus Nicenæ ſynodi profiteatur in hac re ſe eſſe decretis,propter quod non habuimus,vnde aliquid diſceremus. Et quia cauſæ meritum, fidei ratio,& laudabilis ſolicitudo veſtræ pietatis exegit,neceſſe eſt, iam locum ſubreptionibus non patére, ſed priùs, de quibus eum æſtimat arguendum, inſtrui nos oportet,vt poſsit de benè cognitis congruè iudicari. Ad prædictum autē Epiſcopū dedi literas, quibus mihi diſplicere cognoſceret, quòd ea quæ in tanta cauſa geſta fuerant,etiam nimio ſilentio reticeret,cùm ſtudere debuerit primitùs nobis cuncta reſerare. Quem credimus vel poſt admonitionem omnia ad noſtram notitiam relaturum,vt in lucem ductis his, quæ adhuc videntur occulta, id quod euangelicæ & apoſtolicæ doctrinæ cōuenit,iudicetur. Data ad Calendas Martias,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola eiuſdem octaua ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, vbi quærit, cur Eutyches à communione Eccleſiæ fuerit ſeparatus.

Dilectiſsimo fratri Flauiano Epiſcopo, Leo Epiſcopus.

** ſancta & laudabili fide.*

CVm Chriſtianiſsimus & clementiſsimus Imperator * ſanctæ & laudabilis fidei, pro Eccleſiæ catholicæ pace ſolicitus,ad nos ſcripta tranſmiſerit de his,qui apud vos perturbationis ſtrepitum mouerant, miramur fraternitatē tuam, quicquid illud ſcandili fuerit,nobis ſilere potuiſſe,non potiùs procuraſſe,vt primitùs nos inſinuatio magis tuæ relationis inſtrueret, ne de rerum geſtarum poſſemus fide ambigere. Accepimus enim libellum Eutychetis presbyteri, qui ſe queritur,accuſante Euſebio Epiſcopo,immeritò communione priuatū, ma-

ximè

ximè cùm euocatū ſe adfuiſſe teſtetur, nec ſui præſentiam denegaſſe, adeò vt in ipſo iudicio libellū appellationis ſuæ ſe adſerat obtuliſſe, nec tamen fuiſſe ſuſceptū, qua ratione cōpulſus ſit, vt conteſtatorios libellos in Conſtantinopolitana vrbe proponeret. Quibus rebus intercedentibus, necdum agnoſcimus, qua iuſtitia à cōmunione Eccleſiæ fuerit ſeparatus. Seḑ reſpicientes ad cauſam, facti tui noſſe volumus rationem, & vſque ad noſtràm notitiam cuncta deferri: quoniam nos, qui ſacerdotum Domini matura volumus eſſe iudicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cuiuſquam partis præiudicium definire, priuſquàm vniuerſa, quę geſta ſunt, veraciter audiamus. Et ideò fraternitas tua per idoneam maximè aptamq; perſonam pleniſsima nobis relatione ſignificet, quid contra antiquā fidem nouitatis emerſerit, quod ſeueriori ſententia dignum fuerit vendicari. Nam & Eccleſiaſtica moderatio, & religioſa pijſsimi principis fides multam nobis ſolicitudinem Chriſtianæ pacis indicunt, vt amputatis diſſenſionibus, fides catholica inuiolata ſeruetur, & his, qui praua defendunt, ab errore reuocatis, noſtra authoritate, quorum fides probata fuerit, muniatur. Nec aliqua poterit ex hac parte difficultas adſerri, quū memoratus preſbyter libello proprio ſit profeſſus, paratum ſe eſſe ad corrigendum, ſi quid in ſe inuentum fuerit, quod repræhenſione ſit dignum. Decet enim in talibus cauſis hoc maximè prouideri, vt ſine ſtrepitu concertationum, & charitas cuſtodiatur, & veritas dèfendatur, frater chariſsime. Et ideò quia dilectio tua de tanta cauſa nos videt neceſſariò eſſe ſolicitos, quàm pleniſsimè, & lucidè vniuerſa nobis, quòd antè facere feſtinet: ne inter adſertiones partium, aliqua ambiguitate fallamur, & diſſenſio, quæ in ſuis initijs abolenda eſt, nutriatur: quum in corde noſtro ea obſeruantia, Deo inſpirante, permaneat, ne conſtitutiones venerabilium patrum diuinitùs roboratæ, & ad ſoliditatem fidei pertinentes, praua cuiuſquam interpretatione violentur. Deus te cuſtodiat incolumem, frater chariſsime. Datum duodecimo Cal. Maij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus. *Cōſtitutiones Patrū nō violandæ.*

Reſcriptum Flauiani Epiſcopi Conſtantinopolitani ad ſanctiſsimum Leonem Papam vrbis Romæ.

De ſubdoli hoſtis inſidijs.	*I.*	*De blaſphemijs Eutychetis*	*III.*
De fraudulenta ſubtilitate hæreticorum.	*II.*	*De excommunicatione eius iuſtiſſima.*	*IIII.*

Domino beatiſsimo, & Deo amabili patri Leoni, Flauianus in Domino æternam ſalutem.

Caput I.

NVlla res diaboli venena compeſcit, nec continet mortiferas eius ſagittas. Surſum enim atque deorſum peruolans, quærit quos poſsit occidere, quòs poſsit ſuperare, quos poſsit deuorare. Propter quam rem vigilandū eſt, & orationibus à Deo obtinendum, vt fatuas iniquiſitiones euitare poſsimus. Decet enim ſequi patres noſtros, nec commutare diffinitionem eorum perpetuam, quorum regulam ſecundùm ſacras ſcripturas eſſe didicimus. Depoſitis ergo fletibus & lachrymis, quas inceſſanter fundo, quia ſub me clerus degens, inuaſus eſt à fero dæmone, & nō potui eum liberare, nec ad ferre à tali lupo, qui animam meam pro illo paratus eram ponere, quomodò raptus ſit, quomodò reſidijt à propoſito diuino, & ab illum cucurrit, qui perdere conſueuit, præcepta patrum *declinans, & conſtituta eorum deſpiciens, iam incipio enarrare. **dedignās*

Caput II.

Matt. 7. SVnt enim quidam veſte ſua oues ſignificantes, interiùs lupi rapaces,
quos ex fructibus eorum debemus agnoſcere. Iſti prima fronte vi-
dentur eſſe de numero noſtro, ſed non ſunt de numero noſtro. Si
1. Ioan. 2. enim de numero noſtro eſſent, nobiſcum manſiſſent. Quando au-
tem cœperunt adſumere impietatem, illud quod priùs occultaba-
tur in illis aperitur, & dolus omnis fit omnibus manifeſtus. Inueni-
untur autem infirmæ fidei homines, & qui diuinas lectiones neſciunt, & ſecum eos
*relinquũt in perditionem præcipitant, diſsipantes & vituperantes patrum diſciplinas, & * reli-
quas ſanctas ſcripturas ad ſuam perditionem, quos quidem debemus præuidere, &
à quibus multum oportet cauere, ne in malitia ſua aliqui occupati, concidant de ſua
firmitate. Exacuerunt enim linguam ſuam quaſi ſerpentes, & venenum in labijs ha
bent quaſi aſpides. De his hæc Propheta clamauit.

Caput III.

TAlis inter nos Eutyches emerſit, quondam presbyter & archiman-
*capiebat. drites, qui quaſi noſtræ religionis ſectam * ſapiebat, & hãc proſere-
bat: Neſtorij quidem impietati reſiſtens in pugna, quæ contra Ne-
ſtorium parabatur: trecentorum autem decem & octo ſanctorum
patrum de fide expoſitionem ſactã, & ſanctæ memoriæ Cyrilli epi-
ſtolam ſcriptam ad Neſtorium, vel ad ſimiles eius, quibus omnes aſ-
ſenſerunt, tentauit euellere, antiquam impij Valentini & Apollinaris reparans ſe-
Matt. 18. ctam, & non timuit præceptum regis veri Dei, dicentis: Quicunque ſcandalizauerit
vnum de puſillis iſtis, expedit ei, vt mola aſinaria alligetur collo eius, & demergatur
in profundum maris. Verecundiam autem omnem eius perfidia abiecit, & quam ge
rebat infidelitatis pellem excutiens, in ſancta ſynodo aſſerebat inſtanter, dicens: Do
minum noſtrum Ieſum Chriſtum non oportere confiteri de duabus naturis poſt
humanam ſuſceptionem, cùm à nobis vnius ſubſtantiæ, & vnius perſonæ cognoſca-
tur, neque carnem Domini coëſſentialem nobis ſubſiſtere, tanquam ex nobis ſuſce-
ptam & coadunitam Dei verbo ſecundùm ſubſtantiam: ſed dicebat virginem qui-
dem, quæ eum genuit, ſecundùm carnem conſubſtantialem nobis eſſe: ipſum au-
tem Dominum non ſuſcepiſſe ex ea carnem conſubſtantialem nobis, & corpus Do-
mini non eſſe quidem corpus hominis: humanum verò corpus eſſe, quod eſt ex vir-
gine, omnium patrum expoſitionibus contraria ſentiens.

Caput IIII.

SEd ne multa dicens, longam ſaciam epiſtolam, olim, quicquid egeri-
mus, miſimus ad beatitudinem veſtram literas, quibus literis docuimus,
& presbyterio illum eſſe nudatũ, quia ſic captus eſt, & iuſsimus eum cum
monaſterijs nullam habere rationem, & excluſimus eum à communione
noſtra, vt ſanctitas veſtra hoc cognoſcens, quod circa illum actum eſt, omnibus
Epiſcopis, ſub beatitudine veſtra degentibus, manifeſtare dignetur illius impieta-
tem, ne neſcientes aliqui, quid ille ſenſerit, quaſi ad orthodoxum vel per literas, vel
per aliquam coniunctionem loquantur.

Epiſtola Flauiani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani alia ad ſanctiſsimum Leonem Papam vrbis ſenioris Romæ, de erroribus impij Eutychetis.

San-

Sanctiſsimo & beatiſsimo patri & conſacerdoti Leoni, Flauianus in Domino ſalutem.

PIetate & recta prædicatione verbi veritatis nihil honorabilius ſacerdotibus, ſicut noſti, Deo amãtiſsime. Omnis enim noſtra ſpes atque ſalus & retributio promiſſorum bonorũ in his eſt. Propterea omnia facienda à nobis ſunt, & laborandum pro fide, & expoſitionibus dogmatibusq; ſanctorum patrum, quatenùs per omnia & inter omnes concuſſiones rerum integra hæc & inuiolata ſaluentur & cuſtodiantur. Neceſſarium itaque fuit nunc, & iam videntes nos lædi orthodoxam fidem, & renouari Appollinaris & Valentini hæreſes ab Eutyche monacho, non hoc deſpicere, ſed in aperto hoc pro cautela populi reuelare. Iſte enim Eutyches abſconditum in ſe languorem malæ ſectæ retinens, inſiliens noſtræ manſuetudini, inuerecundè & impudenter in multos impietatem propriam præſumpſit inferre dicens, ante inhumanationem quidem ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti duas naturas eſſe diuinitatis & humanitatis, poſt *vnitatem verò vnam naturam factam: neque ſciens quod dicit, neque de quibus affirmat. Neq; enim vnitas conuenientiũ in Chriſto duarum naturarũ, ſic vt vna re proprietates ſuas in vnitate confudit, ſed manent in vnitate perfectæ naturarum proprietates. Adiecit aũt & aliam impietatem, dicens corpus Domini, quod ex Maria factum eſt, non eſſe noſtræ ſubſtantiæ, neq; humanæ conſperſionis: ſed humanum quidem illud vocat, non tamen nobis conſubſtantiale, neq; genetrici eius ſecundùm carnem: Et hæc aiebat, cùm in geſtis Epheſi habitis & ſancto & vniuerſali Conſilio, in epiſtola ſcripta ad impium damnatumq; Neſtorium apertè ſic habeatur: Quia diuerſæ quidem ad vnitatem veram concurrêre naturæ, vnus autem ex ambobus Chriſtus Dei filius: non tanquam naturarum differentia ſit perempta propter vnitatem, ſed potiùs effecerit nobis vnũ dominum Ieſum Chriſtum, diuinitatis & humanitatis per ineffabilem & intelligibilem ad vnitatem cõcurſionem. Et hoc non latet tuam ſanctitatem, dum omnino legerit geſta, quæ Epheſi ſunt confecta. Quæ pro nihilo ponens idem Eutyches, arbitratur non ſe daturum pœnã præfinitam à ſancto illo & vniuerſali Cõcilio, quoniam per hæc multi ſimpliciores ex eius eloquijs in fidei ſermone læduntur. Accuſatum verò cum à reuerendiſsimo Euſebio, & occurrentem in ſanctum Concilium, & voce ſua ſectam propriam *retegentem, alienumq; exiſtentẽ à recta fide, damnauimus, ſicut docebunt veſtram ſanctitatem omnia, quæ ſuper eo ſunt geſta, quæq; direximus cum noſtris his literis. Iuſtum autem eſt & hoc vobis (ſicut arbitror) intimari: quia idem Eutyches paſſus iuſtam canonicam damnationem, cùm debuiſſet ſecundis ſaluare priora, & per pœnitentiam perfectam multasq; lachrymas placare Deum, noſtrumq; cor vehementer contriſtatum in eius ruina, per veram ſanare pœnitentiam, nõ ſolùm non fecit, ſed etiam per omnia conturbare ſanctam, quæ apud nos eſt, Eccleſiam feſtinauit, propoſitiones iniuriarum publicè ponens & maledictionibus plenas, ſuper hæc & preces offerẽs pijſsimo & Chriſti amantiſsimo noſtro Imperatori, & eaſdem arrogantia & petulantia plenas, per omnia diuinas regulas conculcare conatus eſt. Sed his ita geſtis, literæ nobis datæ ſunt veſtræ ſanctitatis per admirabilem Comitem Panſophium, per quas ſumus edocti, quia idem Eutyches libellos direxit vobis plenos omni fallacia atq; calliditate, dicens iudicij tempore libellos ſe dediſſe appellationis & nobis, & hic conuenienti ſancto Concilio, & appellaſſe veſtram ſanctitatem, quod nequaquam ab eodem factũ eſt. Sed etiam & in hac parte mentitus eſt, [illegible]nquam per fallaciam mendacij ſubrepere ſe ſanctis veſtris auribus putans. Commotus itaq; ſanctiſsime pater in his omnibus, quæ ab eo præſumpta ſunt, & ob ea quæ in nos & ſanctiſsimam Eccleſiam facta ſunt atq; fiũt, pro conſueta fiducia fiducialiter age, ſecundùm quod ſacerdotio competit, propriamq;

*vnitionẽ

In Epiſtola Cyrilli ad Neſtoriũ.

Vide in Synodo Epheſina.

*detegentem.

Pertinacia Eutychetis

faciens communem cauſam,& ſanctarum Eccleſiarum diſciplinam,ſimul decernere damnationẽ aduerſus eum regulariter factã & per propria ſcripta dignare, confortare autem & pijſsimi & Chriſto deditiſsimi noſtri Imperatoris fidem. Cauſa enim eget ſolummodò veſtro ſolatio atq; defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere.Sic enim hæreſis quæ ſurrexit, & turbæ quæ propter eum factæ ſunt,facilimè deſtruentur,Deo cooperante per veſtras ſacratiſsimas literas.Remouebitur autem & Cõcilium, quod fieri diuulgatur, quatenùs nequaquam vbiq; ſanctiſsimæ turbentur Eccleſiæ. Omnium, quæ vobiſcum eſt,fraternitatem ego & qui mecum ſunt,ſalutamus.Incolumis in Domino & orans pro nobis,doneris Eccleſiæ & nobis,religioſiſsime & ſanctiſsime pater.

Epiſtola nona eiuſdem Leonis Papæ ad Theodoſium ſemper Auguſtum.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus,Theodoſio ſemper Auguſto.

PRo integritate fidei catholicæ Chriſtianiſsimũ Principem conuenit eſſe ſolicitum,& hoc indefeſsis precibus diuinam miſericordiam poſco, vt cordi veſtro, id quod eſt veritatis, inſpiret, neq; falli vos in aliquo humanarum calliditatum æmulatione patiatur.A me autem,atq; ab omnibus catholicis ſacerdotibus,quæ Euangelicæ fidei pietas defendat,ſatis plenè ac lucidè literis meis,quas clemẽtiam veſtram iamdudum per famulum veſtrum Epiphanium tribunum, qui pro hac cauſa miſſus eſt,arbitror vos accepiſſe.Ratum eſt,nec ambigi poteſt,hoc nos puriſsimè credere,hoc conſtanter aſſerere,quod etiam venerandi patres, quondam apud Niceam congregati,ſecundùm fidem ſymboli credendum & confitendum ſacratiſsima authoritate ſanxerunt. Nos enim, venerabilis Imperator, ſicut Neſtorij dogma peruerſum meritò anathematizauimus, ita iuſtè etiam horum impietatem, qui veritatem carnis noſtræ negant à Domino Ieſu Chriſto ſuſceptam eſſe, damnamus.Vnde ſi pietas veſtra ſuggeſtioni ac ſupplicationi noſtræ dignetur annuere, vt intra Italiam haberi iubeatis Epiſcopale Concilium,citò (auxiliante Deo) poterũt omnia ſcandala,quæ in perturbationem totius Eccleſiæ ſunt commota, reſecari, vt per vniuerſum regnum veſtrum catholicæ fidei integritate ſeruata, & pacem Chriſtianam manere,& veſtram apud Deum creſcere gloriam gaudeamus. Data octauo Calendas Iunias,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decima eiuſdem Leonis Papæ ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum,contra Eutychetis perfidiam & hæreſim.

Capitum ſequentis epiſtolæ tituli.

Quòd ignorãtia ſanctarum ſcripturarũ Eutychen hæreticum fecerit. I.

Contra eos,qui in duos filios diſpenſationis dominicæ myſterium ſcindere moliuntur. II.

Contra eos,qui paſsibilẽ diuinitatẽ vnigeniti filij Dei audẽt adſerere. III.

Contra eos, qui in duas naturas Chriſti temperamentum vel confuſionem argumentantur. IIII.

Contra

Contra eos, qui cæleſtem, aut alterius cuiuſq; ſubſtantiæ exiſtere formam ſerui, quam ex nobis adſumpſit, inſaniendo adſerunt. *V.*

Contra eos, qui duas quidem ante adunationem naturas Domini delirāt, vnam verò poſt adunationem confingunt. *VI.*

Leo Epiſcopus dilectiſsimo fratri Flauiano Conſtantinopolitano Epiſcopo.

Caput I.

LEctis dilectionis tuæ literis, quâs miramur fuiſſe tam ſeras, & geſtorum Epiſcopalium ordine recenſito, tandem quid apud vos ſcandali contigerit, atque contra integritátem fidei exortum ſuiſſet, agnouimus: & quę priùs videbantur occulta, nunc nobis reſerata patuerūt. Quibus Eutyches, qui presbyterij nomine honorabilis videbatur, multùm *imprudens, & nimis imperitus oſtenditur, vt etiam de ipſo dictum ſit à Propheta: Noluit intelligere, vt benè ageret, iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo. Quid autem iniquius, quàm impia ſapere, & ſapientioribus doctioribusq; non credere? Sed in hanc inſipientiā cadunt, qui quum ad cognoſcendam veritatē aliquo impediūtur obſcuro, non ad propheticas voces, non ad apoſtolicas literas, nec ad euangelicas authoritates, ſed ad ſemetipſos recurrunt. Sed ideò magiſtri erroris exiſtūt, quia veritatis diſcipuli non fuere. Quā enim eruditionē de ſacris noui & veteris teſtamenti paginis acquiſiuit, qui nec ipſius quidem ſymboli initia compræhendit? Et quod per totum mundum omnium regeneratorum voce depromitur, iſtius adhuc ſenis corde non capitur.

* impudēs
Pſal. 35.
24. qua. 3.
Quid autē inquius.

Caput II.

NEſciens igitur quid deberet de verbi Dei incarnatione ſentire, nec volens ad promerendum intelligentiæ lumē, in ſanctarum ſcripturarum latitudine laborare, illam ſaltem communem & indiſcretam confeſsionem ſolicito apprehendiſſet auditu, qua fidelium vniuerſitas profitetur, credere ſe in Deum patrem omnipotentem, & in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum Dominum noſtrum, qui natus eſt de ſpiritu ſancto, ex Maria virgine. Quibus tribus ſententijs omnium ferè hæreticorum machinæ deſtruuntur. Cùm enim Deus & omnipotens & ęternus pater creditur, conſempiternus eidem filius demonſtratur, in nullo à patre differens, quia de Deo Deus, de omnipotente omnipotens, de æterno natus eſt coæternus, non poſterior tempore, non inferior poteſtate, non diſsimilis gloria, non diuiſus eſſentia. Idem verò ſempiterni genitoris vnigenitus ſempiternus, natus eſt de ſpiritu ſancto, ex Maria virgine. Quæ natiuitas temporalis illi natiuitati diuinæ & ſempiternæ nihil minuit, nihil contulit, ſed totam ſe reparando homini, qui erat deceptus, impendit, vt & mortem vinceret, & diabolum, qui mortis habebat imperium, ſua virtute deſtrueret. Non enim ſuperare nos poſſemus peccati & mortis authorē, niſi naturā noſtram ille ſuſciperet, & ſuam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit detinere. Cōceptus quippe eſt de ſpiritu ſancto intra vterum matris virginis, quæ ita illum ſalua virginitate edidit, quemadmodùm ſalua virginitate cōcepit. Sed ſi de hoc Chriſtianæ fidei fonte puriſsimo ſyncerū intellectū haurire non poterat, quia ſplendorē perſpicuę veritatis obcęcatiōe propria tenebrarat, doctrinę ſe euāgelicę ſubdidiſſet, dicēte Mat. Liber generationis Ieſu Chriſti, filij Dauid, filij Abrahā.

Heb. 2.

** inſtrumentum* Apoſtolicæ quoque prædicationis expediſſet * inſtructum, & legens in epiſtola ad
Roma. 1. Romanos: Paulus ſeruus Ieſu Chriſti, vocatus apoſtolus, ſegregatus in Euangelium
Dei, quod ante promiſerat per prophetas ſuos in ſcripturis ſanctis de filio ſuo, qui
factus eſt ei ex ſemine Dauid ſecundùm carnem, ad propheticas paginas piam ſolicitudinem contuliſſet, & inueniſſet promiſsionem Dei ad Abraham, dicentis: In ſe-
Gen. 22. mine tuo benedicentur omnes gentes. Et ne de huius ſeminis proprietate dubita-
Gal. 3. ret, ſecutus fuiſſet Apoſtolum dicentem: Abrahæ dictæ ſunt promiſsiones, & ſemini eius. Non dicit & ſeminibus, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo, quod
eſt CHRISTVS. Eſaiæ quoque prædicationem interiore apprehendiſſes auditu, di-
Eſai. 7. centis: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod eſt interpretatum, Nobiſcum Deus. Eiuſdemque prophetæ fideliter
Eſai. 9. verba legiſſet: Puer natus eſt nobis, filius natus eſt nobis, cuius poteſtas ſuper humerum eius, & vocabitur nomen eius magni conſilij angelus, admirabilis conſiliarius, Deus fortis, princeps pacis, pater futuri ſeculi. Nec fruſtratoriè loquens, ita verbum diceret carnem factum, vt editus vtero virginis Chriſtus, haberet formam hominis, & non haberet materni corporis veritatem. An fortè ideò putauit Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, non noſtræ eſſe naturæ, quia miſſus ad beatam Mariam an-
Luc. 1. gelus ait: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſsimi obumbrabit tibi: Ideóque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei: vt quia conceptus virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis * fuerit caro concepti? Sed non ita intelligenda eſt illa generatio ſingulariter mirabilis, & mirabiliter ſingularis, vt per nouitatem creationis proprietas remota ſit generis. Fœcunditatem enim virgini ſpi-
Prou. 9. ritus ſanctus dedit. veritas autem corporis ſumpta de corpore eſt: & ædificante ſibi
Ioan. 1. ſapientia domum, verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, hoc eſt, in ea carne, quam ſumpſit ex homine, & quam ſpiritus vitæ rationalis animauit.

Caput III.

Salua igitur proprietate vtriuſque naturæ, & in vnam coëunte perſonam, ſuſcepta eſt à maieſtate humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas, & ad reſoluendum conditionis noſtræ debitum, natura inuiolabilis naturę eſt vnita paſſibili, vt quod noſtris remedijs congruebat, vnus atq; idem mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Ieſus, & mori poſſet ex vno, & mori non poſſet ex altero. In integra ergo veri hominis, perfectaque natura, verus natus eſt Deus: totus in

Natura noſtra à Chriſto aſſumpta non peccatum. ſuis, totus in noſtris. Noſtra autem dicimus, quæ in nobis ab initio creator condidit, & quæ reparanda ſuſcepit. Nam illa quæ deceptor intulit, & homo deceptus admiſit, nullum habuêre in ſaluatore veſtigium. Nec quia communionem humanarum ſubijt infirmitatum, ideò noſtrorum fuit particeps delictorum. Adſumpſit formam ſerui ſine ſorde peccati, humana augens diuina non minuens: quia exinanitio illa, qua ſe inuiſibilis viſibilem præbuit, & creator ac Dominus omnium rerum vnus voluit eſſe mortalium, inclinatio fuit miſeratio, non defectio poteſtatis. Proinde qui manens in forma Dei, fecit hominem, idem in forma ſerui, factus eſt homo. Tenet enim ſine defectu proprietatem ſuam vtraq; natura. Et ſicut formam ſerui, Dei forma non adimit: ita formam Dei, ſerui forma non minuit. Nam quia gloriabatur diabolus hominem, ſua fraude deceptum, diuinis caruiſſe muneribus, & immortalitatis dote nudatum, duram mortis ſubijſſe ſententiam, ſeq; in malis ſuis quoddam de præuaricatoris conſortio inueniſſe ſolatium, Deum quoque, iuſtitiæ exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore condiderat, propriã mutaſſe ſententiam: opus fuit ſecreti diſpenſatione cõſilij, vt incommutabilis Deus, cuius voluntas non poteſt ſua benignitate priuari, primam erga nos pietatis ſuæ diſpoſitionem, ſacramento occultiore cõpleret, & homo, diabolicæ iniquitatis verſutia actus in culpam, contra Dei propoſitum non periret.

Caput IIII.

INgreditur ergo hæc mundi infima filius Dei, de cæleſti ſede deſcē-
dens,& à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiui-
tate generatus. Nouo ordine, quia inuiſibilis in ſuis, viſibilis factus *Chriſtus*
eſt in noſtris. Incompræhenſibilis, voluit compræhendi. Ante tem- *natus nouo*
pora manens, eſſe cœpit ex tempore. Vniuerſitatis Dominus ſerui- *ordine.*
lem formam, obumbrata maieſtatis ſuæ immenſitate, ſuſcepit. Im-
paſsibilis Deus, non dedignatus eſt eſſe homo paſsibilis: & immortalis, mortis legi-
bus ſubiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas concu- *Noua nati*
piſcentiam neſciuit, carnis materiam miniſtrauit. Adſumpta eſt igitur de matre Do- *uitate.*
mini natura, nōn culpa: nec in Domino Ieſu Chriſto, ex vtero virginis genito, quia
natiuitas eſt mirabilis, ideo natura eſt diſsimilis. Qui enim verus eſt Deus, idem ve-
rus eſt homo. Et nullum eſt in hac vnitate mendacium, dum inuicem ſunt & humi-
litas hominis, & altitudo deitatis. Sicut enim Deus nōn mutatur miſeratione, ita ho
mo non conſumitur dignitate. Agit enim vtraque forma cum alterius communio-
ne, quod proprium eſt, verbo ſcilicet operante, quod verbi eſt, & carne exequente,
quod carnis eſt. Vnum horum coruſcat miraculis, aliud ſuccumbit iniurijs. Et ſicut
verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non receſsit, ita caro naturam noſtri generis
non reliquit. Vnus enim idemq; eſt, quod ſæpè dicendum eſt, verè Dei filius, & ve-
rè hominis filius. Deus per id, quòd in principio erat verbum, & verbum erat apud *Ioan. 1.*
Deum, & Deus erat verbum. Homo per id, quòd verbum caro factum eſt, & habita- *Galat. 4.*
uit in nobis. Deus per id, quòd omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt
nihil. Homo per id, quòd factus eſt ex muliere, factus eſt ſub lege. Natiuitas carnis,
manifeſtatio eſt humanæ naturæ. Partus virginis, diuinæ eſt virtutis indicium. Infan
tia paruuli, oſtenditur humilitate cunarum. Magnitudo altiſsimi, declaratur voci-
bus angelorum. Similis eſt rudimentis hominum, quem Herodes impius molitur
occidere. Sed Dominus eſt omnium, quē Magi gaudentes veniunt ſuppliciter ado- *Matt. 2.*
rare. Iam cùm ad præcurſoris ſui Ioannis baptiſmum venit, ne lateret quòd carnis
velamine diuinitas tegeretur, vox patris de cælo intonans, dixit: Hic eſt filius meus *Matt. 3.*
dilectus, in quo mihi benè complacuit. Quem itaque ſicut hominem diabolica ten-
tat aſtutia, eidem ſicut Deo angelica famulantur officia. Eſurire, ſitire, laſſeſcere at- *Matt. 4.*
que dormire, euidenter humanum eſt. Sed quinque panibus, quinque millia homi- *Ioan. 6.*
num ſatiare, & largiri Samaritanæ aquam viuam, cuius hauſtus bibenti præſtet, ne *Ioan. 4.*
vltrà iam ſitiat, ſupra dorſum maris plantis non ſubſidentibus ambulare, & elatio- *Matt. 14.*
nes fluctuum increpata tempeſtate cōſternere, ſine ambiguitate diuinum eſt: Sicut
ergo (vt multa prætercam) non eiuſdem naturæ eſt, flere miſerationis affectu ami- *Ioan. 11.*
cum mortuum, & eundem remoto quatriduanę aggere ſepulturę, ad vocis imperiū
excitare rediuiuū, aut in ligno pendere, & in noctē luce conuerſa, omnia elementa
tremefacere, aut clauis transfixū eſſe, & paradiſi portam fidei latronis aperire: ita nō *Matt. 27.*
eiuſdē naturæ eſt, dicere, Ego & pater vnū ſumus: & dicere, pater maior me eſt. quā- *Luc. 23.*
uis enim in Domino Ieſu Chriſto, Dei & hominis vna perſona ſit, aliud tamen eſt,
vnde in vtroq; cōmunis eſt contumelia, aliud, vnde communis eſt gloria. De noſtro *Ioan. 10.*
enim illi eſt minor patre humanitas, de patre illi eſt æqualis cum patre diuinitas. *Ioan. 14.*

Caput V.

PRopter hanc vnitatem perſonæ, in vtraque natura intelligendam,
& filius hominis legitur deſcendiſſe de cælo, cùm filius Dei carnem *Ioan. 3.*
de ea virgine, de qua eſt natus, adſumpſerit. Et rurſus, filius Dei cru-
cifixus dicitur ac ſepultus, cùm hæc nōn in diuinitate ipſa, qua vni-
genitus, conſempiternus & conſubſtantialis eſt patri, ſed in naturæ
humanæ ſit infirmitate perpeſſus. Vnde vnigenitum filium Dei cru-
cifixum

cifixum & ſepultum omnes etiam in ſymbolo confitemur, ſecundùm illud Apoſtoli dictũ: Si enim cognouiſſent, nunquam Dominũ maieſtatis crucifixiſſent. Cùm aũt ipſe Dominus noſter atq; ſaluator fidem diſcipulorum ſuis interrogationibus erudiret: Quem, inquit, dicũt homines eſſe filium hominis? Cũq; illi diuerſas aliorum opiniones retexuiſſent, Vos autem, ait, quem me eſſe dicitis? Me vtiq;, qui ſum filius hominis, & quem in forma ſerui, atq; in veritate carnis adſpicitis, quem me eſſe dicitis? Vbi B. Petrus diuinitùs inſpiratus, & confeſsione ſua omnibus gentibus profuturus: Tu es, inquit, Chriſtus filius Dei viui. Nec immeritò beatus eſt pronunciatus à Domino, & à principali petra ſoliditatem & virtutis traxit & nominis, qui per reuelationem patris eundem & filium Dei eſt confeſſus, & Chriſtum, quia vnum horum ſine alio receptum nõ proderat ad ſalutem: ſed æqualis erat periculi, Dominum Ieſum Chriſtum aut Deum tantummodò ſine homine, aut ſine Deo ſolum hominem credidiſſe. Poſt reſurrectionem verò Domini, quæ vtiq; veri corporis fuit, quia non alter eſt reſuſcitatus, quàm qui fuerat crucifixus & mortuus, quid aliud quadraginta dierum mora geſtum eſt, quàm vt fidei noſtræ integritas ab omni caligine mundaretur? Colloquens enim cum diſcipulis ſuis, & cohabitans atque conueſcens, & pertractari ſe diligenti curioſoq; contactu ab eis, quos dubietas perſtringebat, admittens, ideò & clauſis ad diſcipulos ianuis introibat, & flatu ſuo dabat ſpiritum ſanctum, & donato intelligentiæ lumine, ſanctarum ſcripturarum occulta pandebat. Et rurſus vulnus lateris, fixuras clauorum, & omnia recentiſsimę paſsionis ſigna monſtrabat, dicens: Videte manus meas & pedes, quia ego ſum. Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere: vt agnoſceretur in eo proprietas diuinæ humanæq; naturæ indiuidua permanere, & ita ſciremus, verbum non hoc eſſe, quod carnem, & vt vnum Dei filium, & verbum cõfiteremur & carnem. Quod fidei ſacramento Eutyches iſte nimiùm æſtimandus eſt vacuus, qui naturã noſtram in vnigenito Dei nec per humilitatem mortalitatis, nec per gloriam reſurrectionis agnouit. Nec ſententiam beati apoſtoli & euangeliſtæ Ioannis expauit, dicens: Omnis ſpiritus, qui confitetur Ieſum Chriſtum in carne veniſſe, ex Deo eſt: & omnis ſpiritus, qui ſoluit IESVM, ex Deo non eſt, & hic eſt Antichriſtus. Quid autem eſt ſoluere IESVM, niſi humanam ab eo ſeparare naturã, & ſacramentum fidei, per quod vnum ſaluati ſumus, impudentiſsimis euacuare figmentis? Caligans verò circa naturam corporis Chriſti, neceſſe eſt, vt etiam in paſſione eius eadem obcæcatione deſipiat. Nam ſi crucem Domini non putat falſam, & ſuſceptum pro mundi ſalute ſupplicium verum fuiſſe non dubitat: cuius credit mortem, agnoſcat & carnem. Nec diffiteantur noſtri corporis hominem, quem cognoſcit fuiſſe paſsibilem: quoniam negatio veræ carnis, negatio eſt etiam corporeæ paſsionis. Si ergo Chriſtianam ſuſcipit fidem, & à prædicatione euangelij ſuum non auertit auditum, videat, quæ natura transfixa clauis pependerit in crucis ligno, & aperto per militis lanceam latere crucifixi, intelligat, vnde ſanguis & aqua effluxerint, vt Eccleſia Dei & lauacro rigaretur & poculo. Audiat & beatum Petrum apoſtolum prædicantem, quòd ſanctificatio ſpiritus per aſperſionẽ fiat ſanguinis Chriſti. Nec tranſitoriè legat eiuſdem Apoſtoli verba, dicentis: Scientes, quòd non corruptibilibus argento & auro redempti eſtis de vana veſtra conuerſatione paternæ traditionis, ſed precioſo ſanguine, quaſi agni incõtaminati & immaculati Ieſu Chriſti. Beati quoque Ioannis apoſtoli teſtinio non reſiſtat, dicentis: Et ſanguis Ieſu filij Dei emundat nos ab omni peccato. Et iterùm: Hæc eſt victoria, quæ vincit mundum, fides noſtra. Et quis eſt, qui vincit mundum, niſi qui credit, quoniam Ieſus eſt filius Dei? Hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Ieſus Chriſtus. Non in aqua ſolùm, ſed in aqua & ſanguine. Et ſpiritus eſt, qui teſtificatur, quoniam * Chriſtus eſt veritas. Quia tres ſunt, qui teſtimoniũ dant, ſpiritus, aqua & ſanguis: & hi tres, vnũ ſunt. Spiritus vtiq; ſanctificationis, & ſanguis redẽptionis, & aqua baptiſmatis, quę tria vnum ſunt, & indiuidua manent, nihilq; eorũ à ſui connexione ſeiungitur.

Margin notes: 1.Cor. 2. — Matt. 16. — Actor. 1. — Ioan. 20. — Ibidem. — Luc. 24. — 1. Ioan. 4. — Ioan. 19. — 1. Pet. 2. — Ibidem. — 1. Ioan. 1. — 1. Ioan. 5. — * ſpiritus

Quia catholica Eccleſia hac fide viuit ac proficit, vt in Chriſto Ieſu, nec ſine vera diuinitate humanitas, nec ſine vera credatur humanitate diuinitas.

Caput VI.

Cvum autem ad interloquutionem examinis veſtri Eutyches reſpõderit, dicens: Confiteor ex duabus naturis fuiſſe Dominum noſtrũ antea adunationem, poſt adunationem verò vnam naturam confiteor: miror tam abſurdam, tamq; peruerſam eius profeſsionem, nulla iudicantium increpatione repræhenſam, & ſermonem nimis inſipientem nimisq; blaſphemum, ita omiſſum, quaſi nihil, quod offenderet, eſſet auditum, cùm tam impiè duarum naturarum ante incarnationẽ vnigenitus Dei filius fuiſſe dicatur, quàm nefariè, poſtquàm verbum caro factum eſt, natura in eo ſingularis adſeritur. Quod ne Eutyches ideò vel rectè vel tolerabiliter æſtimet dictum, quia nulla veſtra eſt ſententia confutatum: dilectionis tuæ diligentiam commonemus, frater chariſsime, vt ſi per inſpirationẽ miſericordiæ Dei, ad ſatisfactionem cauſa perducitur, imprudentia hominis imperiti etiã ab hac ſenſus ſui macula per te purgetur. Qui quidem (ſicut geſtorũ ordo patefecit) benè cœperat à ſua perſuaſione diſcedere, quum, veſtra ſententia coarctatus, profiteretur ſe dicere, quod antè non dixerat, & ei fidei acquieſcere, cuius priùs fuiſſet alienus. Sed quum anathematizando impio dogmati noluiſſet præbere conſenſum, intellexit eum fraternitas veſtra in ſua manere perfidia, dignũq; eſſe, qui iudiciũ condemnationis exciperet. De quo ſi fideliter atq; vtiliter dolet, & quàm rectè mota ſit Epiſcopalis authoritas, vel ſerò cognoſcit, vel ſi ad ſatisfactionis plenitudinẽ, omnia quæ ab eo malè ſunt ſenſa, viua voce & præſenti ſubſcriptione damnauerit, non erit repræhenſibilis erga correctũ quantacũq; miſeratio: quia Dominus noſter verus & bonus paſtor, qui animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis, & qui venit animas hominũ ſaluare, non perdere, imitatores nos vult eſſe ſuæ pietatis, vt peccantes quidem iuſtitia coerceat, conuerſos autem miſericordia non repellat. Tunc enim demum fructuoſiſsimè fides vera defenditur, quando etiam à ſectatoribus ſuis opinio falſa damnatur. Ad omnem verò cauſam piè ac fideliter exequẽdam, fratres noſtros Iulianum Epiſcopum & Renatum presbyterum tituli ſancti Clemẽtis, ſed & filium meum Hilarium diaconum vice noſtra direximus. Quibus Dulcitium notarium noſtrum, cuius fides nobis eſt ſępè probata, ſociauimus, confidentes adſuturũ diuinitatis auxilium, vt is, qui errauerat, damnata ſenſus ſui prauitate, ſaluetur. Deus te incolumẽ cuſtodiat, frater chariſsime. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Impia Eutychetis vox.

Ioan. 10. *Luc. 9.*

Epiſtola vndecima Leonis Papæ ad Iulianum Epiſcopum Coenſem, contra Eutychenæ impietatis errorem.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus, dilectiſsimo fratri Iuliano Epiſcopo.

Licet per noſtros, quos ab vrbe pro fidei cauſa direximus, pleniſsimas ad Flauianũ fratrem literas miſerimus cõtra nimiæ impietatis errorẽ, tamen quia per filium noſtrũ Baſiliũ diaconẽ ſcripta tuæ dilectionis accepimus, quæ multùm nobis catholici ſenſus feruore placuerũt, etiam hanc paginã, quæ illis epiſtolis cõſonaret, adiecimus, vt vnanimiter atq; conſtanter his, qui Euangeliũ CHRISTI corrũpere cupiunt, reſiſtatis, quoniã ſancti ſpiritus in nobis atq; in vobis vna eſt eruditio, eadẽq; doctrina: quã quicunq; nõ recipit, nõ eſt membrũ corporis Chriſti, nec poteſt eo capite gloriari, in quo naturã ſuam adſerit nõ haberi. quid aũt prodeſt impru-

imprudentiſsimo ſeni, Neſtorianæ hæreſeos nomine, eorum lacerare opinionem, quorum piiſsimam conuellere non poteſt fidem, quum quantùm Neſtorius à veritate diſceſsit, deitatem verbi ab adſumpti homini ſubſtantia ſeparando, tãtùm à recto tramite etiam iſte deſciſcat, qui vnigenitum Dei filium ſic de vtero beatæ virginis prædicat natum, vt humani quidem corporis ſpeciem geſſerit, ſed humanæ carnis veritas verbo vnita non fuerit? De quo prodigio falſitatis, quis non videat, quæ opinionum monſtra naſcantur? Negator enim mediatoris Dei & hominum, hominis Ieſu Chriſti, neceſſe eſt, vt multis impietatibus impleatur, eumq́; aut Apollinaris ſibi vendicet, aut Valentinus vſurpet, aut Manichæus obtineat, quorum nullus in Chriſto humanæ carnis credidit veritatem. Qua vtique non recepta, non ſolùm quòd ſecundùm carnem atque animam rationalem, qui erat in forma Dei, manens idem in forma ſerui, homo natus eſt, denegatur: ſed etiam, quòd crucifixus eſt, & mortuus ac ſepultus, quodq́; die tertia à mortuis reſurrexit, & quòd ad dexteram Dei patris ſedens, ad iudicandos viuos & mortuos, in eo corpore ſit venturus, in quo eſt iudicatus ad mortem, abnuitur: quia hæc redemptionis noſtræ ſacramenta vacuantur, ſi Chriſtus veram veri hominis, totamq́; naturam ſuſcepiſſe non creditur. An quia manifeſta erant ſigna diuina, falſa dicentur documenta corporea? & teſtimonia vtriuſque naturæ valebunt, vt creator intelligatur: non valebunt, vt creatura ſaluetur? Quod deitatis eſt caro non minuit: quod carnis eſt, deitas non peremit. Idem enim & ſempiternus ex patre, & temporalis ex matre: in ſua virtute inuiolabilis, in noſtra infirmitate paſsibilis: in deitate Trinitatis cum patre & cum ſpiritu ſancto, vnius eiuſdemq́; naturæ: in ſuſceptione autem hominis, non vnius ſubſtantiæ, ſed vnius eiuſdemq́; perſonæ, vt idem eſſet diues in paupertate, omnipotens in abiectione, impaſsibilis in ſupplicio, in morte immortalis: nec enim verbum aut in carnem, aut in animam aliqua ſui parte conuerſum eſt, quum ſimplex & incommutabilis natura deitatis, tota ſit ſemper in ſua eſſentia, nec damnum ſui recipiẽs, nec augmentum, & ſic adſumptam naturam beatificans, vt glorificata, in glorificante permaneat. Cur autem inconueniens, aut impoſsibile videatur, vt verbum & caro atq; anima vnus Ieſus Chriſtus & vnus Dei hominisq́; ſit filius, ſi caro & anima, quæ diſſimilium naturarum ſunt, vnam faciunt etiam ſine verbi incarnatione perſonam, quum multò facilius ſit, vt hanc vnitatem ſui atque hominis deitatis præſtet poteſtas, quàm vt eam in ſubſtantijs ſuis obtineat ſolius humanitatis infirmitas? Nec verbum igitur in carnem, nec in verbum caro mutata eſt: ſed vtrunq; in vno manet, & vnus in vtroq; eſt, non diuerſitate diuiſus, non permixtione confuſus, nec alter ex patre, alter ex matre: ſed idem aliter ex patre ante omne principium, aliter de matre in fine ſeculorum, vt eſſet mediator Dei & hominum, homo Ieſus CHRISTVS, in quo inhabitaret plenitudo diuinitatis corporaliter: quia adſumpti, non adſumentis prouectio eſt, quòd Deus illum exaltauit, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quoniam DOMINVS Ieſus CHRISTVS in gloria eſt Dei patris. In eo verò quod Eutyches in Epiſcopali iudicio auſus eſt dicere, ante incarnationem duas in Chriſto fuiſſe naturas, poſt incarnationem, autem vnã: neceſſarium fuerat, vt ad reddendam rationem profeſsionis ſuæ, crebris atque ſolicitis iudicum interrogationibus vrgeretur, ne tanquam inane aliquid præterflueret, quod non niſi de hauſtu venenatorum dogmatum apparebat effuſum. Arbitror enim talia loquentem hoc habere perſuaſum, quòd anima, quam ſaluator adſumpſit, priùs in cælis ſit commorata, quàm de Maria virgine naſceretur, eamq́; ſibi verbum in vtero copularet. Sed hoc catholicæ mentes, aureſq́; non tolerant, quia nihil ſecum Dominus de cælo veniens noſtræ conditionis exhibuit: nec animam enim, quæ anterior extitiſſet, nec carnem, quæ non materni corporis eſſet, accepit. Natura quippe noſtra non ſic adſumpta eſt, vt priùs creata, pòſt adſumeretur, ſed vt ipſa adſumptione crearetur. Vnde quod in Origene meritò damnatum eſt, qui animarum,

Impius error Eutychetis.

1.Tim.2.

Coloſ.2.

Philip.2.

rum, antequam corporibus inſererentur, non ſolum vitas, ſed & diuerſas fuiſſe adſeruit actiones: neceſſe eſt, vt etiã in iſto, niſi maluerit ſententiam abdicare, plectatur. Natiuitas enim Domini ſecundum carnem, quamuis habeat quædam propria, quibus humanæ conditionis initia tranſcendat, ſiue quòd ſolus ex ſancto ſpiritu ab inuiolata virgine ſine concupiſcentia carnis eſt conceptus & natus, ſiue quod ita viſceribus matris eſt editus, vt & fœcunditas pareret, & virginitas permaneret, non alterius tamen naturæ erat eius caro, quàm noſtra: nec alio illi, quàm cæteris hominibus, anima eſt inſpirata principio, quæ excelleret non diuerſitate generis, ſed ſublimitate virtutis. Nihil enim carnis ſuæ habebat aduerſum, nec diſcordiam deſideriorum gignebat compugnantia voluntatum. Senſus corporei vigebant ſine lege peccati, & veritas affectionum ſub moderamine deitatis & mentis, nec tentabatur illecebris, nec cedebat iniurijs. Verus homo, vero vnitus eſt Deo: nec ſecundùm exiſtentem prius animam deductus è cœlo, nec ſecundum carnem creatus eſt ex nihilo eandem gerens in * Deo verbi Dei perſonam, & tenens communem nobiſcùm in corpore, animaque naturam. Non enim eſſet Dei hominumq; mediator, niſi idem Deus, idemque homo in vtroque & vnus eſſet & verus. Incitat quidem nos ad latitudinem diſſerendi materiæ magnitudo: ſed apud eruditionem tuam non eſt copia laborandum, præſertim cum iam per noſtros ad fratrem Flauianum ſufficientes literas miſerimus, ad confirmandos animos non ſolùm ſacerdotum, ſed etiam laicorum. Præſtabit, vt credimus, miſericordia Dei, vt abſque cuiuſquam animæ detrimento poſsint aduerſum diaboli dolos, & ſana defendi, & vulnerata curari. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Origenis error de animabus.

Verbi deitate perſonam.

1. Tim. 2.

Epiſtola duodecima eiuſdem Leonis Papæ ad Theodoſium Auguſtum de legatis, quos vice ſua deſtinauit ad ſynodum Epheſinam, pro erroribus Eutychetis collectam.

Cæſari Theodoſio religioſiſsimo & pijſsimo Auguſto, Leo Papa Eccleſiæ catholicæ vrbis Romæ.

QVantum rebus humanis conſulere prouidentia diuina dignetur, ſolicitudo clementiæ veſtræ, ſpiritu Dei incitata demonſtrat, quæ in catholica Eccleſia nihil impacatum, nihil vult eſſe diuerſum: quoniam fides, quæ non niſi vna eſt, in nullo poteſt eſſe ſui diſsimilis. Vnde licet Eutyches, (quantum geſtorum Epiſcopalium ordo patefecit) imperitè atque imprudenter errare detectus ſit, debueritque à ſua merito reprobabili perſuaſione diſcedere: quoniam tamen pietas veſtra, quæ in honorem Dei religioſiſsimè catholicam diligit veritatem, apud Epheſum conſtituit ſynodale Concilium, vt imperito ſeni, ea, in qua nimis caligat, veritas innoteſcat, fratres meos Iulianum Epiſcopum, & Renatum presbyterum, & filium meum Hilarium diaconum miſi, qui ad vicem præſentiæ meæ pro negocij qualitate ſufficerent, & qui eum ſecum deferent iuſtitiæ & benignitatis affectum, vt quia dubitari non poteſt, quæ ſit Chriſtianæ confeſsionis integritas, & totius erroris prauitas damnaretur, & reſipiſcens, qui deuiauerat, ſi pro venia ſupplicaret, ſacerdotalis ei beneuolentia ſubueniret, quum in libello ſuo, quem ad nos miſit, hoc ſaltem ſibi ad promerendam veniam reſeruauerit, vt correcturum ſe eſſe promitteret, quicquid noſtra ſententia de his, quæ malè ſenſerat, improbaſſet. Quid autem catholica Eccleſia vniuerſaliter de ſacramento dominicæ incarnationis credat & doceat, ad fratrem & coëpiſcopum noſtrum Flauianum plenius continent ſcripta, quæ miſi. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Eutyches ſe ſubmittit ſententia Roma. Pontificis.

Epiſtola decimatertia eiuſdem Leonis Papæ ad Pulcheriam Auguſtam, de his vnde ſupra ad Theodoſium Auguſtum.

Leo catholicæ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, pijſsimæ Pulcheriæ Auguſtæ.

QVantum præſidij Dominus Eccleſiæ ſuæ in veſtra clemen-
tia præpararit, multis ſæpè probauimus documentis. Et
quicquid noſtris temporibus, contra impugnatores catho-
licæ veritatis, induſtria ſacerdotalis obtinuit, ad veſtram
maximè gloriam redundauit, dum, ſicut ſpiritu ſancto do-
cente didiciſtis, illi per omnia poteſtatem veſtram ſubijcitis
cuius munere & protectione regnatis. Vnde quia contra
integritatem fidei Chriſtianæ diſſenſionem quandam in
Conſtantinopolitana Eccleſia Eutyche authore generatam, fratris & coëpiſcopi
mei Flauiani relatione cognoui, ita vt totius cauſæ ſpeciem ſynodalium geſtorum
textus oſtenderit, dignum gloria veſtra eſt, vt error, qui (vt arbitror) de imperitia
magis, quam de verſutia natus eſt, auferatur, priuſquam vllas ſibi vires de conſenſu
imprudentium pertinacia prauitatis acquirat: quia etiam ignorantia graues non-
nunquam incidit lapſus, & plerunque in diaboli ruit foueas incauta ſimplicitas,
per quam in ſupradicto ſubrepſiſſe intelligo ſpiritum falſitatis, vt dum æſtimat ſe re-
ligioſiùs de filij Dei maieſtate ſentire, ſi ei naturæ noſtræ veritatem ineſſe non di-
cat, totum illud, quod verbum caro factum eſt, vnius atque eiuſdem putet eſſe ſub-
ſtantiæ. Et quantum Neſtorius à veritate excidit, dum Chriſtum de matre ſolum
hominem aſſerit natum, tantùm etiam hic à catholico tramite deuiat, qui de ea-
dem virgine non noſtram credit editam eſſe ſubſtantiam, volens vtique eam ſolius
deitatis intelligi, vt quod formam ſerui geſsit, & quod noſtri ſimilis fuit atque con-
formis, quædam noſtræ naturæ fuerit imago, non veritas. Nihil autem prodeſt, Do-
minum noſtrum beatæ Mariæ virginis filium, verum perfectumque hominem di-
cere, ſi non illius generis homo creditur, cuius in Euangelio prædicatur. Dicit e-
Matt. 1. nim Matthæus: Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid, filij Abraham, & ita
humanæ originis ordinem ſequitur, vt generationum lineas vſque ad Ioſeph, cui
Luca. 3. mater Domini erat deſponſata, deducat. Lucas vero retrorſum ſucceſsionum gra-
dus relegens, ad ipſum humani generis principem redit, vt Adam primum, & Adam
nouiſsimum eiuſdem oſtendat eſſe naturæ. Potuerat quippe omnipotentia filij Dei
ſic ad docendos, iuſtificandosque homines apparere, quomodo & patriarchis &
Gen. 32. prophetis in ſpecie carnis apparuit, quum aut luctantem inijt, aut ſermonem con-
Gen. 18. ſeruit, quumue officia hoſpitalitatis non abnuit, vel etiam appoſitum cibum ſump-
ſit. Sed illæ imagines huius hominis erant indices, cuius veritatem ex præcedenti-
um patrum ſtirpe ſumendam, ſignificationes myſticæ nunciabant. Et ideo ſacra-
mentum reconciliationis noſtræ ante tempora æterna diſpoſitum, nullæ implebant
figuræ, quia nondum ſuperuenerat ſpiritus ſanctus in virginem, nec virtus altiſsi-
Prouer. 9. mi obumbrauerat ei, vt & intra intemerata viſcera, ædificante ſibi ſapientia domum
Ioan. 1. verbum caro fieret, & forma Dei ac forma ſerui in vnam conueniente perſonam,
creator temporum naſceretur in tempore, & per quem facta ſunt omnia, ipſe inter
omnia gigneretur, Niſi enim nouus homo, factus in ſimilitudinem carnis peccati,
noſtram ſuſciperet vetuſtatem: & conſubſtantialis patri, conſubſtantialis eſſe dig-
naretur & matri, naturamque ſibi noſtram, ſolus à peccato liber, vniret: ſub iugo
diaboli generaliter teneretur humana captiuitas, nec aliter vti poſſemus trium-
phantis victoria, ſi extra noſtram eſſet confecta naturam. De hac autem participa-

tione mirabili ſacramentum nobis regenerationis indulſit, vt per ipſum ſpiritum, per quem Chriſtus & conceptus eſt & natus, etiam nos, qui per concupiſcentiam carnis ſumus geniti, ſpirituali iterum origine naſceremur. Propter quod ab Euangeliſta de credentibus dicitur: Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Cuius ineffabilis gratiæ particeps non eſt, nec poteſt filiorum Dei adoptionem cõſequi, quiſquis à fide ſua hoc, quod nos principaliter ſaluat, excludit. Vnde multum doleo, multumque contriſtor, quod hic, qui anteà de humilitatis propoſito laudabilis videbatur, contra vnicam ſpem noſtram, patrumque noſtrorum, vana nimis & ſtolida audet adſtruere. Qui cum videret inſipientiæ ſuæ ſenſum catholicis auribus diſplicere, reuocare ſe à ſua opinione debuerat, nec ita Eccleſiæ præſules commouere, vt damnationis ſententiam mereretur accipere, quam vtique, ſi in ſuo ſenſu voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apoſtolicæ moderatio hanc temperantiam ſeruat, vt & ſeueriùs agat cum obduratis, & veniam cupiat præſtare correctis. Quia ergo multa mihi fiducia eſt de pietatis tuæ ſynceriſsima fide, obſecro gloriam clementiæ tuę, vt ſicut ſanctd ſtudio tuo catholica prædicatio ſemper adiuta eſt, ita nunc quoque eius faueat libertati: quam fortè ideo permiſit Dominus hac tentatione pulſari, vt quales intra Eccleſiam laterent, poſsint agnoſci. Quorum planè non eſt negligenda curatio, ne ipſorum nos contriſtet amiſsio. Auguſtiſsimus vero & Chriſtianiſsimus Imperator cupiens quam celerrimè turbata componi, Epiſcopali Concilio, quod Epheſi vult habere, nimiùm breue & anguſtum tempus indixit, diem Calendarum Auguſtarum præſtituendo conuentui, quum à tertio die Iduum Maiarum, quo ſerenitatis eius ſcripta ſuſcepimus, maior pars reliqui ſit temporis abſumenda, vt profectio ſacerdotum, qui negocio ſufficiant, valeat ordinari. Nam illud, quod pietas eius etiam me credidit debere intereſſe Concilio; etiam ſi ſecundum aliquod præcedens exigeretur exemplum, nunc tamen nequaquam poſsit impleri: quia rerum præſentium nimis incerta conditio à tantæ vrbis populis me abeſſe non ſineret, & in deſperationem quandam animi tumultuantium mitterentur, ſi per occaſionem cauſæ Eccleſiaſticæ viderer patriam & Apoſtolicam ſedem velle deſerere. Quia igitur ad publicam vtilitatem pertinuiſſe cognoſcitis, vt ſalua clementiæ veſtræ venia, charitati me & precibus ciuium non negarem, in his fratribus meis, quos vice mea miſi, me quoque adeſſe cum cæteris, qui adfuerint, æſtimate: quibus ſecũdum cauſam, ſatis mihi & geſtorum ſerie, & ipſius, de quo agitur, profeſsione patefactam, euidenter & plenè quid ſeruandum eſſet, oſtendi. Non enim de portiuncula aliqua fidei noſtræ, quæ minùs lucidè declarata ſit, quæritur: ſed hoc eſt ſtolidiſſima inſultatio audet inceſſere, quod Dominus noſter in Eccleſia neminem ſexus vtriuſque voluit ignorare. Siquidem ipſius catholici ſymboli breuis & perfecta confeſsio, quæ duodecim Apoſtolorum totidem eſt ſignata ſententijs, tam inſtructa ſit munitione cæleſti, vt omnes hæreticorum opiniones ſolo ipſius poſsint gladio detruncari. Cuius ſymboli plenitudinem ſi Eutyches puro & ſimplici voluiſſet corde concipere, in nullo à decretis ſacratiſsimi Niceni Concilij deuiaret, & hoc à ſanctis patribus intelligeret conſtitutum, vt contra Apoſtolicam fidem, quæ non niſi vna eſt, nullum ſe ingenium, nullum eleuaret eloquium. Et ideo pro veſtræ pietatis conſuetudine elaborare dignemini, vt quod contra ſingulare ſacramentũm ſalutis humanæ, blaſphema inſipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac ſi ipſe, qui in hanc tentationem incidit, reſipiſcat, ita vt per libellarem ſatisfactionem proprium damnet errorem, communio ei ſui ordinis non negetur. Quod etiam ſancto Flauiano Epiſcopo me clementia tua ſcripſiſſe cognoſcat, vt charitas non negligatur, ſi error aboletur. Datum Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Ioan. 1.

24. quæſt. 2. Damnationis ſententiam.

Symbolum Apoſtolorum.

Epiſtola decimaquarta ad Fauſtum, & Martianum, & reliquos Archimandritas Conſtantinopolitanos.

Dilectiſsimis filiis Fauſto, Martiano & reliquis Archimandritis Leo Epiſcopus.

QVum propter cauſam fidei, quā Eutyches perturbare tētauit, de latere meo mitterem, qui defenſioni veritatis adſiſterent, congruum credidi, vt etiam ad veſtram dilectionē ſcripta dirigerem, quos certū habeo ita ſtudere pietati, vt blaſphemas & impias voces nullatenùs æquanimiter audire poſsitis, manente in cordibus veſtris Apoſtolica inſtitutione, qua dicitur: Si quis vobis euangelizauerit, præter id quod accepiſtis, anathema ſit. Senſum autem prædicti Eutychetis, qui, ſicut geſtorum lectione cognouimus, meritò reprobatus eſt, etiam nos deteſtandum eſſe decernimus: ita vt ſi adſerere inſipiens in ſua prauitate voluerit permanere, habeat cum his conſortium, quorum eſt ſecutus errorem. Meritò enim ſiet extra Chriſti Eccleſiam, qui in Chriſto humanam, id eſt, noſtram, negat eſſe naturam. Sed ſi idem ſpiritu Dei miſerante correctus, impietatem ſui erroris agnouerit, & quæ catholici execrantur, plena ſatisfactione damnauerit, volumus ei miſericordiam non negari, vt Eccleſia Domini nullum ſentiat damnum, cùm & reſipiſcens poſsit recipi, & ſolus debeat error excludi. De ſacramento autem pietatis magnæ, in qua nobis per incarnationem verbi Dei iuſtificatio eſt & redemptio, quæ ſit noſtra ex patrum traditione ſententia, nunc ſufficienter (quantùm arbitror) explicatum eſt, vt per inſinuationem præſulis veſtri, quid ſecundùm Euangelium Domini Ieſu Chriſti in omnium fidelium cordibus fixum eſſe cupiamus, noſcatis. Datum Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Gal. 1.

Eſt in Tom. Conſil. Epiſtol. 14.

Epiſtola decimaquinta eiuſdem ad Epheſinam ſynodum ſecundam, in qua prouocat congregatos Epiſcopos, Eutychetis blaſphemias condemnare.

Leo Epiſcopus ſanctæ ſynodo, quæ apud Epheſum conuenit.

REligioſa clementiſsimi principis fides, ſciēs ad ſuam gloriam maximè pertinere, ſi intra Eccleſiam catholicam nullius erroris germen exurgeret, hanc reuerētiam diuinis detulit inſtitutis, vt ad ſanctæ diſpoſitionis effectum authoritatem Apoſtolicæ ſedis adhiberet, tāquàm ab ipſo beatiſsimo Petro cuperet declarari, quod in eius cōfeſsione laudatū ſit, quando dicente Domino, Quem me eſſe dicunt homines filium hominis, varias quidem diuerſorū opiniones diſcipuli memorarunt: ſed cùm ab eis, qui ipſi crederent, quæreretur, princeps apoſtolorum plenitudinē fidei breui ſermone complexus, Tu es, inquit, Chriſtus filius Dei viui, hoc eſt, Tu qui es verè filius hominis, idem verè es filius Dei viui. Tu, inquā, verus in deitate, verus in carne, & ſalua geminæ proprietate naturæ vtrinq; vnus. Quod ſi Eutyches intelligenter ac viuaciter crederet, nequaquàm ab huius fidei tramite deuiaret. Propter quā ei reſpōdetur à Domino: Beatus es Simō Bar Iona, quia caro & ſanguis nō reuelauit tibi, ſed pater meus qui eſt in cęlis. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portę inferi non præualebunt aduerſus

Matt. 16.

Ibidem.

uerſus eam. Nimis autem à compage huius ædificationis alienus eſt, qui & beati Petri confeſsionem non capit, & Chriſti Euangelio contradicit, oſtendens ſe nullum vnquàm ſtudium cognoſcendæ veritatis habuiſſe, & ſuperfluò honorabilem viſum, qui nulla maturitate cordis ornauit canitiem ſenectutis. Verùm quia etiam talium non eſt negligenda curatio, & piè ac religioſè Chriſtianiſsimus Imperator haberi voluit Epiſcopale Concilium, vt pleniore iudicio omnis poſsit error aboleri, fratres noſtros Iulianum Epiſcopum, Renatum presbyterum, & filium meum Hilarium diaconum, cumque his Dultitium notarium probatæ nobis fidei, miſi, qui vice mea ſancto conuentui veſtræ fraternitatis interſint, & cómuni vobiſcùm ſententia, quæ Domino ſint placitura, conſtituant. Hoc eſt, vt primitiùs peſtifero errore damnato, etiam de ipſius, qui imprudenter errauit, reſtitutione tractetur, ſi tamen doctrinam veritatis amplectens, ſenſus hæreticos, quibus imperitia eius fuerat irretita, plenè apertéque propria voce & ſubſcriptione damnauerit, quod etiam in libello, quem ad nos miſerat, eſt profeſſus, ſpondens, per omnia noſtra ſequuturum ſe eſſe ſentẽtiam. Acceptis autem fratris & coepiſcopi noſtri Flauiani literis, pleniùs ad eum de his, quæ ad nos videtur retuliſſe, reſcripſimus, vt abolito hoc, quo inquinatus videbatur, errore, in laudem & gloriã Dei per totum mundum vna ſit fides, & vna eademq; confeſsio, & in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus. *Phil. 2.*

Epiſtola decimaſexta eiuſdem ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum.

In Tom. Concil. eſt XV.

Flauiano chariſsimo fratri, Leo Epiſcopus Romæ.

LIteras tuæ dilectionis accepi cum geſtis, quæ apud vos ſuper fidei quæſtione cõfecta ſunt. Et quia clementiſsimus Imperator pro Eccleſiæ pace ſolicitus ſynodum voluit congregari, quãuis euidẽter appareat, rem, de qua agitur, nequaquàm ſynodali indigere tractatu: tamen, frater chariſsimè, ſubſequutos eſſe ſignifico, quos in hac re placuit deſtinare. Nec neceſſarium fuit, nunc ampliùs ſcribi, quum, propicio Deo, de his quę cauſę credidimus conuenire, per ea, quę ipſi portabunt ſcripta, ſis pleniùs inſtruendus. Data decimoquinto Calendas Iulij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decimaſeptima eiuſdem, ad Theodoſium Auguſtum.

In Tom. Concil. eſt XVI.

Leo Epiſcopus Theodoſio ſemper Auguſto.

ACceptis clementiæ veſtræ literis, & multùm vniuerſali Eccleſię gaudendum eſſe proſpexi, quód Chriſtianam fidem, qua diuinitas honoratur & colitur, in nullo diſsimilem, in nullo vult eſſe diſcordem. Quid enim rebus humanis ad exorandam miſericordiam Dei efficaciùs ſuffragetur, quàm ſi vna gratiarum actio, & vnius confeſsionis ſacrificium maieſtati eius ab omnibus offeratur? In quo & ſacerdotum & cunctorum fidelium ita demum erit plena deuotio, ſi in his, quæ per vnicum Dei filium Deum verbum pro noſtra redemptione ſunt geſta, nihil aliud ſen-

tiatur, quàm quod ipſe prædicari de ſe iuſsit & credi. Vnde quanuis ad diem Concilij Epiſcopalis, quem pietas veſtra conſtituit, occurrere me ratio nulla permittat, quum nec aliqua ex hoc exempla præceſſerint, & temporalis neceſsitas me non patiatur deſerere ciuitatem, pręſertim quum tam euidens fidei cauſa ſit, vt rationabilibus cauſis ab indicenda ſynodo fuiſſet abſtinendum: tamen in quantùm Dominus iuuare dignatur, meum ſtudium commodaui, vt clementiæ veſtræ ſtatutis aliquatenùs pareatur, ordinatis hinc fratribus meis, qui amputandis ſcandalis pro cauſæ æquitate ſufficiant, quiq́; præſentiæ meæ impleant vicem, quia non talis quæſtio orta eſt, vnde aut poſsit, aut debeat dubitari. Data duodecimo Calendas Iulij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt XVII.

Epiſtola decimaoctaua eiuſdem, ad Pulcheriam Auguſtam.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

Hæc eadem ferè habentur, ſed fuſiùs, ſuprà Epiſt. 13.

QVantùm ſibi fidutiæ de fide veſtrę clemētię Eccleſia Dei debeat polliceri, multis probauimus ſępè documentis, dum, ſicut ſpiritu ſancto docente didiciſtis, illi per omnia poteſtatē veſtram ſubijcitis, cuius munere & protectione regnatis. Vnde quia contra integritatem fidei Chriſtianæ, diſſenſionem quandam in Conſtantinopolitana Eccleſia, Eutyche authore generatam, fratris & coepiſcopi mei Flauiani relatione cognoui, ita vt totius cauſæ ſpeciem ſynodalium geſtorum textus oſtenderit, dignum gloriæ veſtræ eſt, vt error qui de imperitia magis, quàm de verſutia natus eſt, auferatur, priuſquàm vllas vires de cōſenſu imprudentium pertinacia prauitatis acquirat. Nam quantùm Neſtorius à veritate excidit, dum Dominum Ieſum CHRISTVM de matre virgine hominem ſolùm adſerit natum: tātùm etiam hic à catholico tramite deuiauit, qui de eadem virgine editum, non noſtræ credidit eſſe naturæ, vt quod formam ſerui geſsit, quòd noſtri ſimilis fuit atque conformis, quædam noſtræ carnis fuerit imago, non veritas: Nihil autē prodeſt Dominum noſtrum, beatæ Mariæ virginis filium, hominem dicere, ſi non illius generis atque ſeminis homo creditur, cuius in ipſo Euangelij exordio prædicatur. Vnde multùm doleo. multumq́ue contriſtor, quòd hic, qui anteà de humilitatis propoſito laudabilis videbatur, contra vnicam ſpem veſtram, patrumq́ue noſtrorum, vana & nimis peruerſa audet adſtruere. Qui quum videret inſipientiæ ſuæ ſenſum catholicis auribus diſplicere, reuocare ſe à ſua opinione debuerat, ne ita Eccleſiæ præſules commoueret, vt ſententiam damnationis exciperet. Quam vtique ſi in ſuo ſenſu voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apoſtolicæ moderatio hanc temperantiam ſeruat, vt & ſeueriùs agat cum obduratis, & veniam cupiat pręſtare correctis. Quia ergo mihi multa fidutia eſt de pietatis veſtræ ſynceriſsima fide, obſecro glorioſiſsimam clementiam veſtram, vt ſicuti ſancto ſtudio tuo catholica prædicatio ſemper adiuta eſt, ita nunc quoque eiuſdem faueas libertati. Non enim portiuncula aliqua fidei noſtræ, quæ minùs lucidè ſit clara, pulſatur, ſed hoc imperita reſultatio audet inceſſere, quod Dominus in Eccleſia ſua neminem voluit ignorare. Et ideò pro veſtræ pietatis conſuetudine elaborare dignemini, vt contra ſingulare ſacramentum ſalutis humanæ, quod blaſphema inſipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac ſi ipſe, qui in hanc tentationem incidit, reſipiſcat, ita vt, quod malè ſenſerat, propria voce & ſubſcriptione condemnet, communio illi ſui ordinis reformetur. Quod etiam fratri & coepiſcopo meo Flauiano me clementia veſtra ſcripſiſſe cognoſcat, & his, quos miſimus, delegaſſe, vt venia concedatur, ſi error aboletur. Ne autem pijſsimi principis diſpoſitioni, quā Epiſcopale

Concilium

Concilium voluit congregari, noſtra videretur præſentia defuiſſe, fratres meos Iulianum Epiſcopum, Renatum presbyterum, & filium meum Hilarium diaconum miſi, qui vicē præſentiæ meæ implere ſufficerent. Sed ei, qui in errore eſt, meliùs conſuletur, ſi vbi deſipuit, ibidem reſipiſcat, & vbi damnationem meruit, illic indulgentiam conſequatur. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decimanona eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

In Tom. Concil. eſt xviij.

Leo Epiſcopus Iuliano Epiſcopo, chariſsimo fratri.

Literæ dilectionis tuæ, quæ mihi nuper ſunt redditæ, quàm ſpirituali catholicæ fidei vigeas amore, demonſtrāt, & multùm gaudere me faciunt, quòd in eadem ſententia pia corda concurrunt, vt ſecundùm doctrinam ſpiritus ſancti impleatur in nobis, quod Apoſtolus ait: Obſecro autem vos fratres per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt id ipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. Sitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia: cuius vnitatis nimiùm ſe Eutyches facit extraneum, qui in ſua peruerſitate veteraſcit, nec adhuc, quibus vinculis à Domino ſit obligatus, intelligit. Et quanquàm ſacerdotem Domini reperiendum putat, qui eius imperitiæ amentiæq; conſentiat, diù apud nos incertum fuit, quid in ipſo catholicis diſpliceret: & cum fratris noſtri Flauiani nullas literas ſumeremus, ipſe autē ſcriptis ſuis Neſtorianam hæreſim repullulare quereretur, non plenè potuimus diſcere, vnde procederet, vel quò tenderet tam doloſa cauſatio. Sed poſteaquàm geſtorum ad nos epiſcopalium documenta perlata ſunt, omnia illa, quæ fallacium querelarum velamine tegebantur, quàm eſſent deteſtāda, patuerunt. Et quia clemētiſsimus Imperator, pro beneuolentia ac pietate animi ſui, de ſtatu huius, qui antè honorabilis videbatur, diligentiùs voluit iudicari, atque ob hoc indicendum credidit Epiſcopale Concilium: per fratres noſtros Iulianum Epiſcopum, & Renatum presbyterum, ſed & filium meum diaconum Hilariū, & quos ex latere meo vice mea miſi, ad fratrem noſtrum Flauianum ſufficientia pro qualitate cauſæ ſcripta direxi, quibus & veſtra dilectio, & Eccleſia vniuerſa cognoſcat, de antiqua & ſingulari fide, quam indoctus impugnator inceſsit, quid diuinitùs traditum teneamus, & quid incommutabiliter prædicemus. Quia tamen non debemus partes miſerationis omittere, congrua moderatione credidimus ſanciendum, vt ſi condemnatus presbyter plena ſatisfactione corrigitur, ſententia, qua obſtrictus eſt, relaxetur. Si verò in eodem inſipientiæ ſuæ luto iacere delegerit, ſtatuta permaneāt, & cum eis habeat ſortem, quorum eſt ſecutus errorem. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

1. Cor. 1

Eutychetis verſutia.

Epiſtola vigeſima eiuſdem ad Flauianum Epiſcopum.

In Tom. Concil. eſt xix.

Flauiano dilectiſsimo fratri, Leo Epiſcopus.

Profectis iam noſtris, quos ad vos in fidei cauſa direximus, per filium noſtrū Baſilium diaconū ſcripta tuæ dilectionis accepimus, quibus meritò parùm de negocio cōmunis ſolicitudinis indidiſti, quoniā & geſta antè delatā, de omnibus nos ſufficienter inſtruxerant, & ad familiarem interrogationem idoneus erat ſermo prædicti, per quem nūc alloquia reddētes, dilectionem tuam per Dei gratiā, in qua fidimus, cohortamur, vtentes verbis Apoſtolicis, atque dicentes:

Philip.1. In nullo terreamini ab aduerſarijs,quæ eſt illis cauſa perditionis, vobis autem ſalutis.Quid enim tam exitiabile,quam negata veritate incarnationis Chriſti,omnem ſpem ſalutis humanæ velle diſſoluere,& Apoſtolo contraire dicenti manifeſtè:Ma- *1.Tim.3.* gnum eſt pietatis ſacramentum,quod manifeſtatum eſt in carne? Quid tam glorioſum,quàm contra inimicos natiuitatis & crucis Chriſti pro fide euangelica dimicare?De cuius puriſsimo lumine, inuictaq; virtute, datis iam ad tuam dilectionem literis,quid in noſtro eſſet corde,patefecimus,ne de illis,quæ ſecundùm doctrinam catholicam didicimus & docemus,aliquid inter nos videri poſsit ambiguum. Quia verò tam valida,& tam clara ſunt teſtimonia veritatis,vt nimis cæcus,nimiſq; obduratus habendus ſit,qui ad coruſcationem lucis atq; rationis non confeſtim ſe à tenebris falſitatis excuſſerit,ad curandam imperitorum inſaniam,etiam patientiæ volumus adhibere medicinam,vt paternas increpationes hi,qui in ſenectute carnis ſuæ mente ſunt paruuli,diſcant obedire maioribus.Ac ſi depoſita imperitiæ ſuæ vanitate reſipiſcunt,omniq; errore damnato fidem veram ſingularemq; ſuſcipiunt, miſericordia eiſdem epiſcopalis beneuolentiæ non negetur, manſuro iudicio, quod præceſsit,ſi impietas meritò condemnata,in ſua prauitate perſtiterit. Data decimo Calendas Auguſti,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt xx.

Epiſtola vigeſimaprima eiuſdem ad eundem Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Flauiano Epiſcopo.

AVget ſolicitudinem noſtrã taciturnitas tua,qui iamdiù nulla dilectionis tuæ ſcripta ſuſcepimus,cùm nos curarum tuarum participes,pro fidei defenſione ſoliciti, frequenter per occaſiones idoneas ad dilectionem tuam literas miſerimus, vt adhortationum noſtrarum conſolationibus te iuuaremus, vt aduerſariorum ſtimulis pro fidei defenſione non cederes, cum laboris tui participes nos probares. Olim ad fraternitatem tuam noſtros credimus perueniſſe, per quos pleniùs ſcriptis, mandatiſq; noſtris inſtructum te eſſe retines, & Baſilium ad te (vt volueras) ipſi remiſimus. Nunc,ne aliqua prætermiſſum occaſione te crederes, per filium noſtrum honorabilem & amabilem nobis virum Eſitium,hanc paginam dedimus,vt tota celeritate ad ſcripta noſtra reſpondeas,noſq; ſubinde de tuis actibus, noſtrorumq;,& de totius cauſæ abſolutione facias certiores,vt ſolicitudinẽ, quam nunc pro fidei defenſione gerimus,proſperioribus nuncijs molliamus. Data tertio Idus Auguſti,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola vigeſimaſecunda eiuſdem ad Conſtantinopolitanos.

In Tom. Concil. eſt xxj.

Leo Epiſcopus,& ſancta ſynodus,quæ in vrbe conuenit,clero,honoratis, & plebi conſiſtenti apud Conſtantinopolim, dilectiſſimis filijs in Domino ſalutem.

IN

IN notitiam noſtram, quæ Epheſi contra opinionem omniũ ſunt acta, perlatis, magno animum noſtrum fatemur mœrore confuſum, nec tantum licuiſſe iniquitati facile potuiſſemus credere, niſi filius noſter Hilarius diaconus, qui à nobis vice noſtra cum alijs, vt intereſſet ſynodo, miſſus fuerat, fugiens reuertiſſet, declinans, ne iniuſtę particeps eſſet ſententiæ. Quippe quum vox illic à noſtris contradictionis emiſſa ſit, quam Alexandrinus antiſtes (qui totum ſolus ibi potentiæ ſuæ vendicauit) audire contempſit, in cõſortium ſuæ voluntatis inuitos protrahens ſacerdotes, vt per vim coacti ſubſcriberent, qui nullam damnationis cauſam idoneam reperiſſent. Sed hos auſus pio & Chriſtianiſsimo principi confidimus minimè placituros. At nunc quia eccleſiam veſtram hac ratione cognouimus diſsipatam, conſolandos adhortandosq; vos eſſe credidimus noſtris epiſtolis, vt pro catholicæ fidei defenſione perfidorum nequitiæ reſiſtatis. Nolumus enim dilectioné veſtram hoc mœrore percelli, cùm maior gloria veſtram ſit ſubſequutura cõſtantiam, ſi à probabili ſacerdote veſtro nullæ vos minæ, nulla formido diuulſerit. Quiſquis enim incolumi atq; ſuperſtite Flauiano epiſcopo veſtro ſacerdotium eius fuerit auſus inuadere, nunquam in communione noſtra habebitur, nec inter epiſcopos poterit numerari. Nos enim ſicut Neſtorium in ſua peruerſitate anathematizauimus, ita eos, qui veritatem carnis noſtræ in Domino Ieſu Chriſto denegant, pari execratione damnamus. State igitur in ſpiritu catholicæ veritatis, & Apoſtolicam cohortationem miniſterio noſtri oris accipite, quia vobis donatum eſt pro Chriſto, non ſolùm, vt in eum credatis, ſed etiam vt pro illo patiamini. Nolite arbitrari, dilectiſsimi, quòd ſanctæ Eccleſiæ ſuæ deſit, aut defutura ſit diuina protectio. Splẽdeſcit enim fidei puritas, cùm ab ea ſordes ſeparantur errorum. Vnde iterum iterumq; vos ante conſpectum Domini obteſtamur pariter & monemus, vt à fide, in qua fundati eſtis, & in qua Chriſtianiſsimum principem nouimus permanere, non inſidijs, non cuiuſquam perſuaſionibus moueamini, ſed in perſona epiſcopi veſtri illum in cordis oculis habeatis, pro quo idem omnia pati, quæ fuerunt illata, non metuit, cuius per omnia imitatores vos eſſe cupimus, vt commune cum ipſo præmium fidei habere poſsitis. Data Idib. Oct. Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Vt prophana, iudicatur in hac epiſtola Concily Epheſini ſecundi acta, & impenditur conſolatio Conſtantinopolitanis pro deſtitutione pontificis ſui Flauiani.

Philip. 1.

Epiſtola vigeſimatertia eiuſdem ad clerum & plebem Conſtantinopolitanæ vrbis.

In Tom. Concil. eſt xxv.

Leo Epiſcopus, & ſancta ſynodus, quæ in vrbe Roma conuenit, clero, honoratis, & plebi conſiſtenti Conſtantinopoli.

LIcet de his, quæ in Concilio ſacerdotum apud Epheſum geſta memorantur, multus nos mœror afficiat, eò quòd ſicut conſonans fama diſperſit, & ipſo rerum monſtratur effectu, nec iuſtitię illic moderatio, nec fidei eſt ſeruata religio: de veſtræ tamen deuotionis pietate gaudemus, & in ſanctæ plebis acclamationibus, quarũ ad nos exempla delata ſunt, omniũ veſtrorũ probamus affectum, quia & viuit ac permanet apud bonos filios, optimi patris iuſta dilectio, & catholicæ doctrinæ eruditioné in nulla patimini parte corrumpi. Nõ dubiè enim, ſicut vobis ſpiritus ſanctus reſerauit, manichæorũ cõfœderãtur errori, qui ab vnigenito Dei filio verũ & noſtræ naturę hominé negant eſſe ſuſceptũ, omnesq; eius corporeas actiones ſimulatorij volunt fuiſſe phantaſmatis. Cui impietati ne in aliquo præberetis aſſenſum, iam per filium meum Epiphanium, & Dionyſium Romanæ Eccleſiæ notarios, cohortatoria ad dilectionem veſtram ſcripta direximus, quibus confirmationem,

quam expetiſtis.vltrò præbuimus,vt nos paternam vobis curam non dubitetis impendere,ac modis omnibus laborare,vt auxiliante miſericordia Dei, omnia quæ ab imperitis,& ab inſipientibus excitata ſunt ſcandala deſtruantur.Nec quiſquam ſibi audeat de ſacerdotali honore blandiri,qui potuerit in execrandi ſenſus impietate conuinci. Nam ſi vix in laicis tolerabilis videtur inſcitia,quanto magis in eis, qui præſunt,nec excuſatione eſt digna, nec venia, maximè cum etiam defendere peruerſarum opinionum commenta præſumunt,& in conſenſum ſuum aut terrore aut gratia inſanabiles quoſque traducunt? Spernantur huiuſmodi à ſanctis membris corporis Chriſti, neque ſibi catholica libertas infidelium iugum patiatur imponi. Extra enim donum diuinæ gratiæ, & extra ſacramentum habendi ſunt ſalutis humanæ,qui negantes naturam noſtræ carnis in Chriſto,& euangelio contradicunt,& ſymbolo reluctantur. Nec ſentiunt ſe in hoc præruptum ſua obcæcatione deduci,vt nec in paſsionis dominicæ,nec in reſurrectionis veritate conſiſtāt: quia vtrunque in ſaluatore vacuatur,ſi in eo noſtri generis caro non creditur. In quibus iſti ignorantiæ tenebris,in quo hactenùs deſidiæ torpore iacuêre,vt nec auditu diſcerent,vel lectione cognoſcerent,quod in Eccleſia Dei in omnium ore tam conſonum eſt,vt nec ab infantium linguis veritas corporis & ſanguinis Chriſti inter communis ſacramenta fidei taceatur? Quia in illa myſtica diſtributione ſpiritualis alimoniæ hoc impartitur,hoc ſumitur, vt accipientes virtutem cæleſtis cibi, in carnem ipſius,qui caro noſtra factus eſt,tranſeamus.Vnde &ad confirmationem charitatis veſtræ,quæ laudabili fide inimicis veritatis obnititur, aptè atque opportunè,ſermone affectuque Apoſtolico vtar, & dicam: Propterea & ego audiens fidem veſtram, quæ eſt in Chriſto IESV, & dilectionem in omnes ſanctos, non ceſſo gratias agens pro vobis,memoriam veſtri faciens in orationibus meis,vt Deus Domini noſtri Ieſu CHRISTI,pater gloriæ,det vobis ſpiritum ſapientiæ & reuelationis,in agnitione eius illuminatos oculos cordis veſtri,vt ſciatis, quæ ſit ſpes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in ſanctis, & quæ ſit ſupereminens magnitudo virtutis eius in nobis, qui credidimus ſecundum operationem potentiæ virtutis eius, quam operatus eſt in CHRISTO,ſuſcitans illum à mortuis, & conſtituens ad dexteram ſuam in cæleſtibus ſupra omnem principatum,& poteſtatem,& virtutem, & dominationem, & omne nomen,quod nominatur,non ſolùm in hoc ſeculo,ſed etiam in futuro,& omnia ſubiecit ſub pedibus eius, & ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt corpus ipſius,plenitudo eius,qui omnia in omnibus adimpletur.Dicant hi aduerſarij veritatis, quando omnipotēs pater,vel ſecundum quam naturam, filium ſuum ſuper vniuerſa prouexerit,vel cui ſubſtantiæ cuncta ſubiecerit.Deitas enim verbi, par in omnib.& conſubſtantialis eſt patri,& ſempiterne atq; intēporaliter vna eademq; potentia eſt genitoris & geniti.Creator quippe omnium naturarū,quoniā per ipſum omnia facta ſunt,& ſine ipſo factum eſt nihil, ſuperior eſt omnibus,quæ creauit,nec vnquam creatori ſuo nō fuerūt ſubiecta, quę cōdidit,cui propriū & ſempiternū eſt, nec aliunde quā de patre,nec aliud eſſe quā pater eſt.Huic ſi addita eſt poteſtas,ſi illuſtrata dignitas,ſi exaltata ſublimitas,minor erat prouehente, qui creuit,nec habebat diuitias eius naturæ, cuius indiguit largitate. Sed talia ſentientē in ſocietatem ſuam Arius rapit,cuius peruerſitati multum hæc ſuffragatur impietas,negans verbo Dei humanā ineſſe naturam,vt dū humilitatem in Dei maieſtate faſtidit,aut falſatā in Chriſto adſerat imaginē corporis,aut omnes actiones paſsioneſq; corporeas,deitatis potiùs fuiſſe dicat quā carnis.Quodlibet autē defendere audeat, prorſus inſanū eſt:quia nec pietas fidei,nec ratio recipit ſacramenti, vt aut aliquid paſſa ſit deitas, aut in vllo mentita ſit veritas.Impaſsibilis igitur Dei filius Deus, cui cum patre & ſpiritu ſancto vna incōmutabilis Trinitas eſſētia,hoc quod eſt eſſe,perpetuū eſt, in ea plenitudine tēporis,quę ſempiterno cōſilio fuerat prǽſtituta,&prophetica dictorū atq; geſtorū ſignificatiōe promiſſa, factus filius hominis nō ſuę cōuerſiōne ſubſtantiæ,

Diſt. 38. Si in laicis videtur.

De conſe. diſtin. 2. in quibus iſti.

Ephe. 1.

Ioan. 1.

Luca 19.

ſtantiæ, ſed noſtræ adſumptione naturæ, venit quærere & ſaluare, quod perierat.
Venit autem non locali acceſſu, nec motione corporea, tanquam præſens futurus,
vnde abfuiſſet, aut illinc receſſurus, vnde veniſſet: ſed venit per hoc, quod erat viſi-
bile, & commune cernentibus declarandus, humanam ſcilicet carnem atq; animã
in viſceribus virginis matris accipiens, vt manens in forma Dei, formam ſerui ſibi-
met, & ſimilitudinem peccati carnis vniret, per quam non minueret diuina huma-
nis, ſed augeret humana diuinis. Talis enim erat omnium à primis ducta genitori-
bus cauſa mortalium, vt originali peccato tranſeunte per poſteros, nullus pœnam Ioan. 1.
damnationis euaderet, niſi verbum caro fieret, & habitaret in nobis, in ea ſcilicet
natura, quæ noſtri & ſanguinis eſſet & generis. Propter quod dicit Apoſtolus: Sicut Roma. 5.
per vnius delictum in omnes homines condemnationem, ſic & per vnius iuſtitiam
in omnes homines ad iuſtificationem vitæ: Sicut enim per inobedientiam vnius ho
minis peccatores conſtituti ſunt multi, ita & per vnius obedientiam iuſti conſtitu- 1. Cor. 15.
entur multi. Et iterum: Quia enim per hominem mors, & per hominem reſurrectio
mortuorum. Et ſicut in Adã omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabũ-
tur. Hi vtiq; omnes, qui licet in Adã ſint nati, In Chriſto tamẽ inueniũtur renati, ha-
bentes fidei teſtimonium, & de iuſtificatione gratiæ, & de cõmunione naturæ, quã
qui ſuſceptam ab vnigenito Dei filio in vtero Dauidicæ virginis diffitetur, ab omni
ſacramento. Chriſtianæ religionis alienus eſt, & nec ſponſum agnoſcens nec ſpon-
ſam intelligens, nuptiali non poteſt intereſſe conuiuio. Caro enim Chriſti velamen
eſt verbi, quo omnis qui ipſum integrè confitetur, induitur. Erubeſcens autem il-
lud, & quaſi indignum refutans, nullum ex eo habebit ornatum, ac licet ſe regio
inferat feſto, ſacriſq; ſe epulis importunus immiſceat, diſcretionem tamen regis fal-
lere improbus conuiua non poterit: ſed ſicut ipſe Dominus proteſtatus eſt, tolletur Matt. 22.
ligatis manibus & pedibus, & mittetur in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtri-
dor dentium. Vnde, quicunque in Chriſto non confitetur corpus humanũ, nouc-
rit ſe myſterio incarnationis indignum, nec eius ſacramẽti habere conſortiũ, quod
Apoſtolus prædicat, dicens: Quia membra ſumus corporis eius, de carne eius, & de Ephes. 5.
oſsibus eius, propter hoc relinquet homo patrem & matrẽ, & adhærebit vxori ſuæ,
& erunt duo in carne vna. Et exponens, quid per hoc ſignificaretur, adiecit: Sacra-
mentum hoc magnum eſt. Ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia. Ab ipſo ergo
principio generis humani omnibus hominibus Chriſtus eſt denunciatus in carne
venturus. In qua (ſicut dictum eſt, & erunt duo in carne vna) vtiq; duo ſunt, Deus
& homo, Chriſtus & Eccleſia, quæ de ſponſi carne prodijt, quando ex latere cruci- Ioan. 19.
cifixi manante ſanguine & aqua, ſacramentũ redemptionis & regenerationis acce-
pit. Ipſa eſt enim noua conditio creaturæ, quæ in baptiſmate non indumento veræ
carnis, ſed contagio damnatæ vetuſtatis exuitur, & efficiatur homo corpus Chriſti,
quia & * Chriſtus corpus eſt hominis. Vnde non Deũ tantũ dicimus Chriſtũ, ſicut * Chriſti.
hæretici Manichæi: nec hominẽ tantũ, ſicut hæretici Photiniani: nec ita hominẽ, vt
aliquid ei deſit, quod ad humanã certũ eſt pertinere naturã, ſiue animam ſiue men-
tem rationalem, ſiue carnem quæ non de fœmina ſumpta ſit, ſed facta de verbo in
carnem conuerſo atq; mutato, quæ tria falſa & vana, Apolliniſtarum hæreticorum
tres partes variæ protulerunt. Nec dicimus, quod beata virgo Maria hominem ſine
deitate conceperit, qui creatus à ſpiritu ſancto, poſtea ſit ſuſceptus à verbo, quod
Neſtorium prædicantem meritò iuſteq; damnauimus: ſed dicimus Chriſtum Dei
filium, Deum verum, natum de Deo patre ſine vllo initio temporis, eundemq; ho-
minem verum, natum de matre homine, certa plenitudine temporis, nec eius hu-
manitatẽ, qua maior eſt pater, minuere aliquid ei naturæ, qua æqualis eſt patri. Hoc
autem vtrunq; vnus eſt Chriſtus, qui veriſsimè dixit, & ſecundũ Deũ, Ego & pater Ioan. 10.
vnum ſumus: & ſecundum hominem. Pater maior me eſt. Hanc fidem (dilectiſsimi) Ioan. 14.
veram & indiſſolubilem, quæ ſola veros efficit Chriſtianos, quamque vt intelligi-
mus & probamus, pio ſtudio & laudabili amore defenditis, perſeuerãter tenete, &
conſtanter adſerite. Et quoniam oportet vos poſt diuinũ auxiliũ, etiã catholicorũ
principum

principum gratiam promereri, humiliter ac ſapienter expoſcite, vt petitioni noſtræ, qua plenariam indici ſynodum poſtulamus, clementiſsimus Imperator dignetur annuere, quo citius adiuuante miſericordia Dei, & ſanis fortitudo augeatur, & morbidis, ſi curari acquieſcant, medicina præſtetur. Data Idibus Octobris, Aſterio & Protogone viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola vigeſima quarta eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum, qua rogat illum, ſpeciale Concilium in Italia fieri, & in nullo alio loco, eò quod contraria canonibus facta ſit ſynodus Epheſina, & in ea acta iudicantur illegitima nec ritè facta.

Glorioſiſsimo & clementiſsimo Theodoſio Auguſto Leo Epiſcopus.

Hæc epiſtola potius fragmentum quoddam eſſe videtur proximè ſequentis epiſtolæ, nec ſatis cohæret.

OLim & ab initio in Concilijs celebratis tantam nos percepimus à beatiſsimo Petrō apoſtolorum principe fiduciam, vt authoritatem habeamus, ad veritatem pro noſtra pace defendendam, quatenus nulli liceat ſic eam munitam in aliquo commouere, dum repentè læſio remouetur. Igitur quia Concilium Epiſcoporum; quod propter Flauianum in Epheſina ciuitate fieri præcepiſtis, & ipſi fidei probatur obeſſe, & omnes Eccleſias vulnerare, & hæc à nobis comperta ſunt non incerto nuncio, ſed ab ipſis reuerendiſsimis Epiſcopis, qui à nobis miſsi ſunt, & fideliſsimo rerum, quæ geſta ſunt, narratore Hilario diacono noſtro. Hæc autem ideo culpa proceſsit, eò quod non pura conſcientia, & recto iudicio ſecundum conſuetudinem hi, qui collecti ſunt, de fide & erratibus protulerunt. In ipſo autem iudicio non omnes, qui conuenerant, interfuiſſe cognouimus. Nam alios reiectos, alios didicimus intromiſſos, qui pro ſupra dicti * ſacerdotis arbitrio impijs ſubſcriptionibus captiuas manus dederunt, quod nociturum ſtatui ſuo ſcirent, niſi imperata feciſſent, talemque ab ipſo prolatam eſſe ſententiam, vt in omnes per eam ſæuiretur Eccleſias. Quod noſtri ab Apoſtolica ſede directi, adeo impium & catholicæ fidei contrarium videntes, nobis ſignificare noſcuntur. Vnde tranquilliſſimi principum remouete (quæſumus) à veſtræ pietatis conſcientia periculum religionis & fidei, vt CHRISTI euangelio vim non inferat humana præſumptio. Ecce ego Chriſtianiſsime & venerabilis Imperator, cum conſacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementiæ veſtræ ſynceri amoris officium, cupienſque vos per omnia placere Deo, cui pro vobis ab Eccleſia ſupplicatur, ne ante tribunal Domini rei de ſilentio iudicemur, obſecramus coram vnius deitatis inſeparabili Trinitate, quæ tali facto læditur (quum ipſa veſtri ſit cuſtos & author Imperij) & coram ſanctis angelis Chriſti, vt omnia in eo ſtatu eſſe iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacerdotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod neceſſe eſt nos dicere) veremur, ne cuius religio diſsipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habere, & tota mentis acie reuerenter aſpicite beati Petri gloriam, & communes cum ipſo omnium Apoſtolorum coronas, cunctorumque martyrum palmas, quibus alia non fuit cauſa patiendi, niſi confeſsio veræ diuinitatis, & veræ humanitatis in CHRISTO. Cui ſacramento quia impiè nunc à paucis imprudentibus obuiatur, omnes partium noſtrarum Eccleſiæ, omnes manſuetudini veſtræ cum gemitibus & lachrymis ſupplicant ſacerdotes, vt quia & noſtri fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem ſynodum iubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offenſiones ita aut repellat, aut mitiget, ne vltrà aliquid ſit vel in fide dubium, vel in charitate diuiſum, conuenientibus vtique Orientalium prouinciarum Epiſcopis, quorũ ſi qui ſuperati minis atq; iniurijs, à veritatis tramite deuiarũt, ſalutari-

** Id eſt, Diſcori, qui tamen non eſt ſupra dictus.*

ſalutaribus remedijs in integrum reuocentur: ipſiq; quorum eſt cauſa durior, ſi cõſilijs melioribus acquieſcant, vt ab Eccleſiæ vnitate non excidãt. Quàm autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, canonum Nicææ habitorũ decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt ſacerdotibus conſtituta. Fauete catholicis veſtro more parentumq; veſtrorum, date defendendæ fidei libertatem. Quum enim Eccleſiæ cauſa ſtatum regni veſtri agamus & ſalutis, vt prouinciarum veſtrarũ quieto iure potiamini, defendite contra hæreticos inconcuſſum Eccleſiæ ſtatum, vt veſtrum CHRISTI dextera defendatur Imperium. Datum tertio Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola vigeſimaquinta eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum de ſecunda & prophana ſynodo Epheſina, in qua Eutychetis hæreſis quorundam Epiſcoporum prauo intellectu adiuta eſt: vnde hortatur eundem Auguſtum, vt priſcæ fidei conſtitutio ab eis non violetur, ſed Dei ſacerdotes totius orbis adunentur. *In Tom. Concil. eſt xxiij.*

Leo Epiſcopus, & ſancta ſynodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Theodoſio ſemper Auguſto.

LIteris clementiæ veſtræ, quas dudum ad beati Petri Apoſtoli ſedem pro catholicæ fidei amore miſiſtis, tantam fiduciam ſumpſimus defendendæ per vos veritatis & pacis, vt in cauſa tam ſimplici, tamq; munita nihil putaremus poſſe exiſtere, quod noceret, præſertim cùm ad epiſcopale Conciliũ, quod haberi apud Epheſum præcepiſtis, tam inſtructi ſint miſsi, vt ſi ſcripta, quæ vel ad ſanctam ſynodum, vel ad Flauianum Epiſcopum detulerunt, Epiſcoporũ publicari auribus Alexandrinus permiſiſſet antiſtes, ita manifeſtatione puriſsimæ fidei, quã diuinitus inſpiratam & accepimus & tenemus, omnium concertationum ſtrepitus quieuiſſet, vt nec imperitia vltrà deſiperet, nec occaſionem nocendi æmulatio reperiret. Sed dũ priuatæ cauſæ religionis exercentur obtentu, commiſſum eſt impietate paucorum, quod vniuerſam Eccleſiam vulneraret. Comperimus enim non incerto nuncio, ſed fideliſsimo rerũ, quæ geſta ſunt, narratore Hilario diacono noſtro (qui vix, ne ſubſcribere per vim cogeretur, effugit) conueniſſe ad ſynodum plurimos ſacerdotes, quorum vtiq; frequentia cõſultationi & iudicio profuiſſet, ſi is qui ſibi locum principem vendicabat, ſacerdotalem moderationem cuſtodire voluiſſet, vt (ſicut moris eſt) omnium ſententijs ex libertate prolatis, id tranquillo & æquo cõſtitueretur examine, quod & fidei congrueret, & errãtibus ſubueniret. In ipſo autẽ iudicio non omnes, qui conuenerant, interfuiſſe cognouimus. Nam alios reiectos, alios didicimus intromiſſos, qui pro ſuprà dicti ſacerdotis arbitrio, impijs ſubſcriptionibus captiuas manus dederunt, quòd nociturum ſtatui ſuo ſcirent, niſi imperata feciſſent, talemq; ab ipſo prolatam eſſe ſententiam, vt dum homo vnus impetitur, in omnem Eccleſiam ſæuiretur. Quod noſtri ab Apoſtolica ſede directi, adeò impium, & catholicæ fidei contrarium eſſe viderunt, vt ad conſentiendum nulla potuerint oppreſsione compelli, conſtanterq; in eadem ſynodo (vt decuit) fuerunt proteſtati, nequaquam id, quod conſtituebatur, ſedem Apoſtolicam recepturam, quoniam reuerà omne Chriſtianæ fidei ſacramentum (quod abſit) à temporibus veſtræ pietatis excluditur, niſi hoc ſceleſtiſsimum facinus, quòd cuncta ſacrilegia excedit, aboleatur. Quia verò diabolica nequitia ſubtiliter fallit incautos, & ita quorundam imprudentiam per ſimilitudinem pietatis illudit, vt pro ſalubribus perſuadeat nocitu-

ra: remouete quæ ſumus à veſtræ pietatis conſcientia periculum religionis & fidei, quodq́; in ſecularibus negocijs legum veſtrarum æquitate conceditur, in rerum diuinarum pertractatione præſtate, vt Chriſti euangelio vim nõ inferat humana præſumptio. Ecce ego Chriſtianiſsime & venerabilis Imperator, cum conſacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementię veſtræ ſynceri amoris officium, cupiensq́; vos placere per omnia Deo, cui pro vobis ab Eccleſia ſupplicatur, ne ante tribunal CHRISTI Domini rei de ſilentio iudicemur, obſecramus coram vnius deitatis inſeparali Trinitate, quæ tali facto læditur, cùm ipſa veſtri ſit cuſtos & author Imperij, & coram ſanctis angelis CHRISTI, vt omnia in eo ſtatu eſſe iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacerdotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod neceſſe eſt nos dicere) veremur, ne cuius religio diſsipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete, & tota mentis acie reuerenter adſpicite beati Petri gloriam, & communes cum ipſo omniũ apoſtolorum coronas, cunctorumq́; martyrum palmas, quibus alia non fuit cauſa patiendi, niſi confeſsio veræ diuinitatis, & veræ humanitatis in CHRISTO. Cui ſacramento quia impiè nunc à paucis imprudentibus obuiatur, omnes partium noſtrarum Eccleſiæ, omnes manſuetudini veſtræ cum gemitibus & lachrymis ſupplicant ſacerdotes, vt quia & noſtri fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem ſynodum iubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offenſiones ita aut repellat, aut mitiget, ne aliquid vltrà ſit vel in fide dubium, vel in charitate diuiſum, conuenientibus vtiq; Orientalium prouinciarum Epiſcopis, quorũ ſi qui ſuperati minis atq; iniurijs à veritatis tramite deuiarunt, ſalutaribus remedijs in integrum reuocentur: ipſiq́; quorum eſt cauſa durior, ſi conſilijs melioribus acquieſcant, ab Eccleſiæ vnitate non excidant. Quàm autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariè poſtuletur, canonum Nicææ habitorum decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt ſacerdotibus conſtituta, quæque ſubter adnexa ſunt. Fauete catholicis veſtro more, parentumq́; veſtrorum. Date defendendæ fidei libertatẽ, quam ſalua clementiæ veſtræ reuerentia, nulla vis, nullus poterit mundanus terror auferre. Cùm enim Eccleſiæ cauſas, tum regni veſtri agamus & ſalutis, vt prouinciarum veſtrarum quieto iure potiamini, defendite contra hæreticos inconcuſſum Eccleſiæ ſtatum, vt & veſtrum Chriſti dextera defendatur Imperium. Datum iij. Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt xxiiij.

Epiſtola vigeſimaſexta eiuſdem Leonis Papæ ad Pulcheriam Auguſtam, contra eandem ſecundam prophanam ſynodum Epheſinam, vt eius errores in alia ſynodo retractentur.

Leo Epiſcopus, & ſancta ſynodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Pulcheriæ Auguſtæ.

SI epiſtolæ, quæ pro fidei cauſa per noſtros clericos directæ ſunt ad veſtram pietatem perueniſſent, certum eſt, remediũ vos his rebus, quæ contra fidem factæ ſunt, adſpirante vobis Domino, præſtare potuiſſe. Quando enim ſacerdotibus, quando Chriſtianæ religioni aut fidei defuiſtis? Sed cùm ad manſuetudinem veſtram adeò nõ potuerint peruenire, qui miſsi ſunt, vt ad nos vix vnus illorum Hilarius diaconus noſter fugiens ſit reuerſus, iteranda ſcripta credidimus. Et vt validiores preces noſtræ eſſe mereantur, ipſorum ſcriptorum, quæ ad clementiam veſtram non peruenerunt, exempla ſubiecimus, amplioribus vos obteſtationibus obſecrantes, vt quanto acerbiora facta ſunt, quibus pro ſede regia vos conuenit contraire

trairc,tãto maiore gloria,curam eius,in qua excellitis,religionis habeatis,ne catholicæ fidei integritas vlla humanarum concertationũ occaſione violetur. Quæ enim, congregata apud Epheſum ſynodo,ſopienda & ſananda, pacis remedio credebantur,hæc non ſolùm in maiora pacis diſpendia, ſed (quod nimis dolendum eſt) etiam in ipſius fidei,qua Chriſtiani ſumus,excidia proceſſerunt. Et ij quidem,qui miſſi ſunt,quorumq; vnus vim Alexandrini Epiſcopi,ſibi omnia vendicantis, effugiẽs, rerum geſtarum nobis ordinem fideliter nunciauit, reclamarunt in ſynodo (ſicut oportuit) vnius hominis non tam iudicio,quàm furori,proteſtantes ea,quæ per vim metumq; gererentur,ſacramentis Eccleſiæ, & ipſi ſymbolo ab apoſtolis inſtituto, præiudicare non poſſe,nec ſe ab ea fide vlla iniuria ſeparandos,quam pleniſsimè expoſitam atq; digeſtam,à ſede beati apoſtoli Petri ad ſanctam ſynodum detuliſſent. Cuius cùm recitatio poſcentibus Epiſcopis non ſit admiſſa, vt ſcilicet remota ea fide, quæ patriarchas, prophetas, apoſtolos & martyres coronauit, generatio Ieſu Chriſti Domini noſtri ſecundùm carnem, & veræ mortis ac reſurrectionis eius confeſsio (quod horremus dicere) ſolueretur,ſcripſimus de hac re (vt potuimus) ad glorioſiſsimum principem, & (quod eſt maximum) Chriſtianum,cuius epiſtolæ pariter exempla ſubiecimus,vt fidem,in qua renatus per Dei gratiam regnat, nulla ſineret nouitate corrumpi,quoniam Flauianus Epiſcopus in noſtra omnium communione perſiſtit: atq; hoc,quod factum eſt ſine conſideratione iuſtitiæ, & contra omniũ canonum diſciplinam,ratum haberi ratio nulla permittit: & quia diſſenſionis ſcandalum non abſtuliſſet Epheſina ſynodus,ſed auxiſſet, habendo intra Italiam Concilio, & locus conſtitueretur & tempus,omnibus querelis & præiudicijs partis vtriuſque ſuſpenſis,quò diligentiùs vniuerſa,quæ offenſionem generauerant,retractẽtur, & abſq; vulnere fidei,abſq; religionis iniuria,in pacem Chriſti redeant, qui per impotentiam ſubſcribere coacti ſunt ſacerdotes, & ſoli auferantur errores. Quod vt obtinere mereamur,probatiſsimæ nobis fidei pietas tua,quæ labores Eccleſiæ ſemper adiuuat,ſupplicationem noſtram apud clementiſsimum principem ſibi ſpecialiter à beatiſsimo Petro apoſtolo legatione commiſſa dignetur adſerere,vt priuſquàm ciuile hoc & exitiale bellum intra Eccleſiam conualeſcat, redintegrandæ vnitatis copiam,Deo auxiliante,concedat,ſciens Imperij ſui viribus profuturum, quicquid catholicæ libertati benigna ipſius fuerit diſpoſitione collatum. Data tertio Idus Octobris,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola vigeſimaſeptima eiuſdem ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum. *In Tom. Concil. eſt xxv.*

Flauiano chariſsimo fratri Leo Epiſcopus.

QVæ & quanta dilectio tua pro catholicæ fidei defenſione patiatur,per diaconũ,qui ab Epheſo furtim eſt lapſus, cognouimus. Et licet magnificemus Deum,qui te gratiæ ſuæ virtute confortat,neceſſe eſt tamen nos dolere eorum ruinas,per quos veritas impugnatur, & ipſa totius Eccleſiæ fundamenta quatiuntur. Quia verò prouidentia Dei ſemper ſuis neceſſarium præſtat auxilium,ſcire debet fraternitas tua, nos pro communi cauſa nihil eorum, quæ agenda ſunt, præterire, vt primitùs ad ea, quæ vniuerſitati fidelium proſint, peruenire mereamur. Sin, eſt, vt fortiter interim dilectio tua toleret,quæ ſibi ad æternam gloriam non dubitat profutura. Perlator ſanè breuis huius epiſtolæ fidei ſermone poterit enarrare,quicquid illud eſt,ad quod,adiuuante Domino, ſtudio fidei & charitatis intendimus. Data tertio Calendas Octobris,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt xxvj.

Epiſtola vigeſimaoctaua eiuſdem ad Fauſtum, & ad cæteros archimandritas Conſtantinopolitanos, qua adhortatur eos ad conſtantiam in omni bono, maximè fidei & charitatis, & deteſtatur acta ſecundi Concilij Epheſini.

Leo Epiſcopus & ſancta ſynodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Fauſto, Martino, Petro, & Magno, & Heliæ preſbyteris & archimandritis Conſtantinopolitanis, dilectiſsimis filijs in Domino ſalutem.

QVanuis ea, quæ ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam ſcripſimus, ſolicitudinem deuotionis veſtræ latêre non poſſunt, tamen etiam ſpecialibus dilectionem veſtram literis cohortandam eſſe credidimus, vt memores ſanctæ profeſsionis veſtræ, quę propriè in fide & charitate conſiſtit, omnia ſcandala, quæ contra pacem Eccleſiæ orta ſunt, à veſtris cordibus
Galat. 1. repellatis, beati Apoſtoli ſententiam pia mente retinentes: Si quis vobis Euangelizauerit præter id, quod accepiſtis anathema ſit: & cuſtodientes vnitatem cum fratre noſtro Flauiano Epiſcopo, quem ad tempus Dominus permiſit impiorum factione tentari, vt probatum ſibi ſacerdotem ſuum perſeuerãtiæ merito faceret clariorem. Hæ autem perturbationes, neceſſe eſt,
Epheſ. 5. vt auxiliante Dei gratia, celeriter deſtruantur, & omne quod reprobum eſt, ab Eccleſiæ puritate, quæ nec maculam, nec rugam recipit, reſpuatur, maximè cùm ab inſana imperitia in hoc vſque proruptum ſit, vt contra ſacramentum ſalutis humanæ, incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti veritas denegetur: atq; antiquæ fidei prædicatur atq; defenſor, quia non acquieuit blaſphemijs, quas olim ſancti patres noſtri in multis hæreticis damnauêre, ſubijciatur iniurijs: in quo vtique omnium Domini ſacerdotum reuerentia cæditur, & vniuerſa corporis Chriſti membra pulſantur. Sed quia glorioſum nobis eſt, quicquid nos pati Deus voluerit, & pro veritate tolerare: in conſortium vos patientiæ paternis exhortationibus aduocamus, vt per dilectionem veſtram omnibus Deo ſeruientibus, quæ ſcripſimus, innoteſcãt, & inimicis Euangelij reſiſtentes, nec paſtoris veſtri dilectionem, nec vnitatem catholicæ fidei deſeratis: quoniam ea, quæ in Epheſo nuper contra iuſtitiam, vel canonum di-
**potentiã,* ſciplinam per vnius hominis * impudentiam geſta ſunt, nulla catholicæ fidei ratio, rata eſſe permittit. Data octauo Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt xxvij.

Epiſtola vigeſimanona eiuſdem ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ, dilectiſsimo fratri Anaſtaſio Epiſcopo.

QVantùm relatione Hilarij diaconi noſtri cognouimus, magnum facinus Alexandrino Epiſcopo authore vel executore, commiſſum eſt, vt dum in fratrem noſtrum Flauianum veteres æmulationes & odia priuata deſæuiunt, nec innocentię probatiſsimi ſacerdotis, nec Chriſtianæ fidei parceretur. Vnde multùm dilectioni tuæ congratulamur, quòd te, ad illã ſynodum ire cupientẽ, opportunis obſtaculis manus diuina detinuit, ne abſtenturus proculdubiò à tanto ſcelere, indignis

iniurijs ſubiaceres,& furori impio,militibus,quantùm didicimus,armiſq; ſuffulto, contraire non poſſes.Quia ergo prorupit in apertum perfidia,quæ latebat,& in nefandiſsimam hæreſim vnius imperitiſsimi ſenis aſſeclæ tranſierunt, tempus probationis noſtræ debemus agnoſcere,& contra impetus aduerſantiũ, munitionibus cæleſtibus freti, incommutabilis animi conſtantiam præparare. Scimus, frater chariſſime,quia ſacramento magnæ pietatis ſuæ aderit diuina protectio.Si quid igitur fraternitati tuę de impijs conſtitutionibus fuerit ingeſtum,proteſtamur pariter ac monemus,ne vel in damnationem fratris inſontis,vel in receptione nefarij dogmatis conſenſum tui cordis immiſceas.Maior eſt enim,qui in nobis eſt, quàm qui aduerſus nos. Annitere potiùs, quantùm te ipſe naturæ noſtræ ſuſceptor & glorificator adiuuerit,vt omnium fratrum noſtrorum corda confirmes. Nobis enim ab Euangelio generationis,& mortis,ac reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti nullatenùs recedentibus, diffinitiſsimum eſt, in noſtræ communionis numero non futuros eos,qui conantur antiqua catholicæ fidei fundamenta conuellere. Data tertio Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola trigeſima eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

In Tom. Concil. eſt xxviij.

Leo Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus,Iuliano fratri & coëpiſcopo ſalutem.

COgnitis,quæ apud Epheſum vnius hominis præſumptione ſunt geſta,magno quidem dolore affecti ſumus de his,quę impiè furioſeq; commiſſa ſunt: ſed ad Dominum noſtrum animũ dirigentes, multam fidutiam ab ipſa, quam ſequimur, veritate concipimus, non omittentes omnia agere,quæ auxiliante Dei gratia credimus profutura.Tenendum ergo nobis eſt,quod tenemus: & ſæuiente vnius turbinis procella,ſereniſsima fidei eſt amplectenda trãquillitas, donec radios ſuos veritas per vniuerſa diffundat, & caliginem infidelitatis conſumat. Quæ autem diſpoſita ſunt,per latoris ſermonem agnoſces.Datum tertio Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola trigeſimaprima eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de his,quæ ſuperiùs poſtulauit.

In Tom. Concil. eſt xxix.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

GAudere me plurimùm,& exultare in Domino, pietatis tuæ ſcripta fecère,quibus euidenter oſtenditur, quãtùm catholicam diligas fidem,& quantùm hæreticum deteſteris errorem.Hæreſis quippe eſt nimis impia,& * euangelio veritatis inimica, quæ non portionem aliquam lædere, ſed ipſa religionis Chriſtianæ conatur fundamenta conuellere, negans ſempiterni patris filium ſempiternum,de vero beatæ virginis matris, veram carnem noſtræ ſumpſiſſe naturæ, & eos damnatione percellens,qui ab euangelica & apoſtolica fide nullo deduci errore potuerunt,illudq; fruſtrà prætendens,quòd Nicenæ ſynodi fidem teneat, cuius eum conſtat eſſe alienum,glorioſiſsima Auguſta.Vnde quia non deſerit Eccleſiam ſuam diuina protectio,dicente Domino: Ecce ego vobiſcum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi,eodemq; opere & tempore ſpiritus Dei & clementiæ veſtræ ſolicitudinem,& curam noſtri cordis,accendit,vt de remedijs procurandis ea-

Anno Chriſti 450. põtificatus S. Leonis 2. fuit ſcripta hæc epiſtola,& 5. ſequentes.

** Euangelicæ veritati.*

Matth. 28.

dem vtriq; cuperemus, quæ priùs popoſci, nunc quoq; inſtantiùs peto, maiore vtens fiducia deprecandi, poſteaquam præſidium venerandæ exhortationis accepi, ſperās ad futuram miſericordiam Dei, vt cooperante veſtra clementia, peſtiferi erroris poſ- ſit morbus auferri, vt quicquid, ipſo inſpirante atque auxiliante, potuerit ſalubriter fieri, cum veſtræ fidei laude peragatur: quoniam res humanæ aliter tutæ eſſe non poſſunt, niſi quæ ad diuinam confeſsionem pertinent, & regia, & ſacerdotalis deſen dat authoritas. Data decimoſexto Calendas Aprilis, Valentiniano Auguſto ſeptimò, & Auieno, viris clariſsimis conſulibus, Aera 488.

23. quæ. 5. Res autem omnes.

In Tom. Concil. eſt xxx.

Epiſtola trigeſimaſecunda Leonis Papæ ad Martianum & Fauſtum presbyteros exhortatoria, de damnatione ſecundi Epheſini Concilij.

Leo Epiſcopus Martiano Fauſtoq; presbyteris.

Bonorum operũ, & ſpiritualium ſtudiorum Deũ authorem eſſe, non dubium eſt, qui quorum incitat mentes, adiuuat actiones. Quod nobis præſenti experimento euidenter apparuit. Siquidem inter diſcretarum ſpatia longinqua regionum, vnum ſumpſerunt corda noſtra conſilium, vt quod à nobis deſiderabatis, eo vobis tempore, quo epiſtolæ noſtræ mittebantur, occurrerit: ſi tamen dilectioni veſtræ tradi ſcripta noſtra potuere, quæ non ſolùm Apoſtolicæ ſedis authoritate, ſed etiam ſanctæ ſynodi, quę ad nos frequens cõuenerat, vnanimitate directa ſunt, vt in his quantam curam totius Eccleſię habeamus, appareat, hortando ſcilicet omnium fidelium mentes, & clementiſsimorum principum præſidia ad defenſionem fidei poſtulando, quorum pios & catholicos animos, non diffidimus opem atque authoritatem ſuam iuſtis petitionibus præſtituros, quo citiùs, auxiliante Domino, pernicioſa hæreſis, & dudum ſanctorum patrum authoritate damnata, quæ & nuper Epheſi malè adiuta eſt, auferatur. Interim verò det operam (quantùm fieri poteſt) veſtra dilectio, vt omnibus Eccleſiæ filijs innoteſcat, quod contra impium ſenſum, ſecundùm doctrinam euangelicam & apoſtolicam prædicamus. Quia licet plenè, quæ ſemper fuiſſet atque eſſet catholicorũ ſententia, ſcripſerimus, tamen nũc quoq;, ad confirmandas omnium mentes, non parum exhortationis addidimus. Memor enim ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, cuius à Domino Ieſu Chriſto eſt glorificata confeſsio, & cuius fides omnes quidem hæreſes deſtruit, ſed maximè impietatem præſentis erroris expugnat: & intelligo mihi aliud non licere, quàm vt omnes conatus meos ei cauſæ, in qua vniuerſalis Eccleſiæ ſalus infeſtatur, impendam. Ne autem aliqua negligentiæ occaſione, ſcripta noſtra ad vos non peruenirent peruenire, exemplaria eorundem nunc mittenda credimus, vt nullo modo fidei, quam defendimus, prædicatio veſtræ notitiæ ſubtrahatur. Data decimoſexto Calendas Aprilis, Valentiniano Auguſto ſeptimò, & Auieno, viris clariſsimis conſulibus.

Synodus frequens Romæ.

Ro. Pontifex præſidet Eccleſiæ.

In Tom. Concil. eſt xxxj.

Epiſtola trigeſimatertia eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum, vbi ſcripſit, vt id, quod de incarnatione filij Dei ab Anatolio Conſtantinopolitano epiſcopo prædicatur, agnoſcat, & vniuerſale Concilium in Italia fiat.

Leo Epiſcopus Theoſio ſemper Auguſto.

Omnibus

OMnibus quidem veſtræ pietatis epiſtolis, inter eas ſolicitudines, quas pro fide patimur, ſpem nobis ſecuritatis maximam præſtitiſtis, Nicenum commendando Concilium, adeò vt ab illo, ſicut ſæpè iam ſcribitis, non patiamini ſacerdotes Domini deuiare. Sed ne aliquid in præiudiciũ catholicę defenſionis viderer egiſſe, de ordinatione eius, qui Conſtantinopolitanæ cœpit Eccleſiæ præſidere, nihil interim in alterutram partem temerè reſcribendum putaui, non dilectionẽ negãs, ſed manifeſtationem catholicæ veritatis expectãs. Quod æquanimiter ferat obſecro veſtra clementia, vt quum talem ſe erga fidem catholicam, qualem cupimus, approbarit, de ſynceritate ipſius copioſiùs & ſecuriùs gaudeamus. Ne verò aliqua illum de noſtro animo mordeat ſiniſtra ſuſpicio, occaſionem totius difficultatis amoueo: nec aliquid exigo, quod aut arduum videatur, aut dubium: ſed ad id, quod nullus catholicorum refutet, inuito. Noti enim ſunt per vniuerſum mundum atque manifeſti, qui ante nos ſiue Græca ſiue Latina lingua in catholicæ veritatis prædicatione fulſerunt: ad quorum ſcientiam atque doctrinam quidam etiam noſtræ ætatis accedunt, de quorum ſcriptis par, & multiplex profertur inſtructio. Quę ſicut Neſtorianam hæreſim deſtruxit, ita etiam hunc, qui nunc malè repullulat, abſcidit errorem. Relegat itaque ſolicitè, quæ à ſanctis patribus incarnationis dominicæ fides fuerit cuſtodita, ſemperque ſimiliter prædicata: & cùm ſanctæ memoriæ Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolam (qua Neſtorium corrigere & ſanare voluit, prauas prædicationes ipſius arguens, & euidentiùs fidem Nicenę definitionis exponens, quamq; ab eo miſſam Apoſtolicæ ſedis ſcrinia ſuſceperunt) præcedentium ſenſui perſpexerit conſonantem, Epheſinæ etiam ſynodi geſta recenſeat, quibus contra Neſtorij impietatem, à ſanctæ memoriæ Cyrillo inſerta & allegata ſunt, de incarnatione Domini catholicorum teſtimonia ſacerdotum. Non aſpernetur etiam meam epiſtolam recenſere, quam pietati patrũ per omnia cõcordare reperiet. Cumq; à ſe hoc, quod eidem profuturum ſit, expeti deſiderariq; cognouerit catholicorum ſententijs toto corde conſentiat, ita vt ſynceram communionis fidei profeſsionem, abſolutiſsima ſubſcriptione, coram omni clero, & vniuerſa plebe declaret, Apoſtolicę ſedi, & vniuerſis Domini ſacerdotibus atque Eccleſijs publicandam, vt pacificato per vnam fidem mundo, poſsimus omnes dicere, quod angeli, nato de Maria virgine ſaluatore, cecinerunt: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominib. bonæ voluntatis. (*Luc. 2.*) Quia verò & nos, & beati patres noſtri, quorum doctrinam & veneramur & ſequimur, in vnius fidei concordia ſumus, ſicut prouinciarum omnium proteſtantur antiſtites: agat clementiæ veſtræ deuotiſsima fides, vt quam primũ ad nos Cõſtantinopolitani Epiſcopi, qualia debent, probati & catholici ſacerdotis ſcripta perueniãt, apertè ſcilicet atq; dilucidè proteſtãtia, quòd ſi quis de incarnatione verbi Dei aliud aliquid credat aut adſerat, quàm catholicorum omnium & mea profeſsio proteſtatur, hunc à ſua communione ſecernat, vt ei fraternam in Chriſto charitatem meritò poſsimus impendere. Vt autẽ ſalubribus curis velocior pleniorq;, auxiliante Domino, per veſtræ clementiæ fidem præſtetur effectus, ad pietatem veſtram fratres & coepiſcopos meos Abundium & Aſterium, ſed & Baſilium & Senatorem presbyteros, quorum mihi deuotio eſt probata, direxi: per quos, quę noſtrę forma ſit fidei, manifeſtatis inſtructionibus, quas miſimus, poſsitis dignanter agnoſcere, vt ſi Conſtantinopolitanus antiſtes in eandem confeſsionem toto corde conſentit, ſecuri (vt dignum eſt) de Eccleſiaſtica pace lætemur, neq; aliquid reſidere videatur ambiguũ, vt de ſuperfluis forſitan ſuſpicionibus laboremus. Sin verò aliqui à puritate noſtræ fidei, atque patrum authoritate diſſentiunt, Concilium vniuerſale intra Italiã, ſicut Synodus, quę ob hanc cauſam Romæ conuenerat, mecum petit, clementia veſtra concedat, vt in vnum conuenientib. omnibus, his qui aut ignorantia, aut timore prolapſi ſunt, correctionis remedijs conſulatur: nec cuiquã vltrà ſit liberum, ita Nicenę ſynodi facere

mentionem, vt eius fidei inueniatur eſſe contrarius: quoniã & vniuerſæ Eccleſiæ, & veſtro hoc imperio profuturum eſt, ſi vnus Deus, vna fides, & vnum ſacramentum ſalutis humanæ, vna totius mundi confeſsione teneatur. Data decimoſeptimo Calendas Auguſti, Valentiniano ſeptimo, & Auieno viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt xxxij.

Epiſtola triceſimaquarta eiuſdem ad Fauſtum, Martianum cæteroſq; presbyteros & archimandritas.

Leo Epiſcopus Fauſto, Martiano, Petro, Manueli, Iob, Antiocho, Viuantiaco, Abrahamo, Theodoro, Pietio, Euſebio, Helpidio, Paulo, Aſterio & * Charaſo presbyteris & archimandritis, & Iacobo diacono & archimandritæ.

* Caroſo

CAuſa fidei, in qua ſalus Chriſtiana conſiſtit, multa me ſolicitudine laborare compellit, metuentem, ne prauitas, quæ in ſuis fuerat amputanda principijs, proceſſu temporis & pertinacior fiat & latior. Nam quum clementiſsimus Imperator talia ad nos ſcripta direxerit, quibus ſolicitudinem ſuam pro pace vniuerſalis Eccleſiæ demonſtraret, ipſe Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & hi, qui eundem conſecrarant, præter id quod ad ordinationem noui antiſtitis pertinebat, nihil nobis de compreſsis vel abdicatis erroribus indicarunt: quaſi in illa Eccleſia nullum ſcandalum, nulla extitiſſet offenſio, aut non hinc præcipuè fuerit ordinati meritum demonſtrãdum, ſi aliena à ſe, quæ catholicorũ ſenſibus ſunt aduerſa, docuiſſet. Ne ergo (quod inter longinquas regiones accidere ſolet) in nimias dilationes tenderent veritatis examina, fratres & coepiſcopos noſtros Abundium & Aſterium, ſed & Baſilium & Senatorem presbyteros probatiſsimos viros, ad * probatiſsimum principem cum ſufficiẽti paternarum authoritatum inſtructione direximus. Quos in omnibus, fratres chariſsimi, diligẽtia ac ſolicitudine veſtra cupimus adiuuari, vt impietas, quæ cæcis auſibus in exitialia abrupta proceſsit, ſimplices quoſque decipiendi vlteriùs non habeat poteſtatem, cùm aptiore medicina etiam illis cupiamus per correctionis remedia ſubueniri, qui aut imperitia ſunt lapſi, aut errore traducti. Et ideò vos, qui iuſtificamini per fidem, qui catholicam diligitis veritatem, & de ſingulari ſacramento ſalutis humanæ per ſpiritum ſanctum eſtis edocti, collaborate nobiſcum, & quanta poteſtis deuotione, id agite, vt falſitate deſtructa, & fidei ſoliditate defenſa, ſecura per totum mundum Dei pace potiamur. Data decimoſexto Calend: Auguſti, Valentiniano Auguſto ſeptimo, & Auieno viris clariſsimis conſulibus.

* piiſsimũ

In Tom. Cõcil. eſt xxxiij.

Epiſtola triceſimaquinta Leonis Papæ ad Pulcheriam Auguſtam pro his, quæ ſuperiùs Theodoſium Auguſtum poſtulauit.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

GAudeo fidei clementiæ veſtræ, quòd religioſum ſtudium dignanter impenditis, vt pax Eccleſiaſtica renouetur, quæ quorundam diſſenſionibus videbatur eſſe turbata. Debetur enim hoc veſtræ ſpecialiter gloriæ, vt ablatis omnibus ſcandalis, quæ contra catholicam fidem inimicus excitauerat, vna eademq; ſit per totum mundum confeſsio veritatis: quæ faciliùs certiuſque reparabitur, ſi prauorum ſenſuum nulla ſemina, nulla veſtigia relinquantur. Quod tamẽ mearum partium eſt, præterire non debeo, vt ſcilicet, quid de incarnatione filij Dei à Cõſtantinopolitano Epiſcopo

ſcopo teneatur, agnoſcam, præſertim cùm inordinatione ipſius plura præceſſerint, taliaque ad nos debuerit ſcripta dirigere, quæ illum à contagione huius, qui nuper emerſit, erroris alienum euidenter oſtenderent. Optans itaq; ſecuram cum eo habere concordiam, gratiamque illi fraternæ charitatis impendere, ſcribere ei interim diſtuli, non dilectionem negans, ſed manifeſtationem catholicæ veritatis expectās. Simplex eſt atque abſolutum, quod poſco, vt remoto longarum diſputationum labore, ſanctæ memoriæ Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolæ, quam ipſe ad Neſtorium miſerat, acquieſcat, in qua & errorem Neſtorij arguit, & fidem Nicenæ definitionis expoſuit, & epiſtolæ meæ, quæ ad ſanctæ recordationis Flauianum Epiſcopum eſt directa, conſentiat. Quibus vigilanter inſpectis, Conſtantinopolitanus antiſtes repudiandum ſibi, quod auſa eſt contra puram & ſingularem fidem imperita inſipientia definire, incunctanter agnoſcat: quia & mea, & ſanctorum patrum de incarnatione Domini concors per omnia, & vna confeſsio eſt. Quam ſi quis exiſtimauerit non ſequendam, ipſe ſe à compage catholicæ vnitatis abſcindet, cùm tamen nos, vt in integrum omnia reuocentur, optemus. Ad effectum verò ſalubrium diſpoſitionum velociùs obtinendum, fratres & coepiſcopos meos Abundiū & Aſterium, ſed & Baſilium & Senatorem presbyteros probatiſsimos viros miſi, qui clementiæ veſtræ formam fidei, quam ſecundùm doctrinā venerabilium patrum prædicamus, offerrent, & remotis circunloquutionibus, quibus obſcurari veritas ſolet, quid de incarnatione filij Dei à totius orbis probatis ſacerdotibus defenſum fuiſſet, oſtenderent. Quos poſt diuinam gratiam, ſanctò veſtræ pietatis auxilio dignum eſt adiuuari, ne in totius Eccleſiæ perturbationem imprudens procedat cōtentio, cùm correctione adhibita, omnes oporteat in vnius confeſsionis redire concordiam. A qua ſi forſitan ab aliquibus diſcrepatur, vniuerſale Concilium ſacerdotum haberi intra Italiam, clementia veſtra annuente, iubeatur, quò, remota arte fallendi, tandem pateat, quid altiori tractatu aut coërceri debeat aut ſanari. Data tertiodecimo Calendas Augusti, Valentiniano Augusto ſeptimo, & Auieno, viris clariſsimis conſulib.

Epiſtola trigeſimaſexta eiuſdem ad Martinum presbyterum. *In Tom. Ccil. eſt xxxiij.*

Leo Epiſcopus Martino presbytero.

GRatias agimus Deo, & multam fiduciam piæ exultationis accepimus, quum dilectionem tuam & catholicam fraternitatem ita ſpiritu fidei vigere cognoſcimus, vt cordibus veſtris nihil infirmitatis hæretica poſsit inferre tentatio, ad quam diuinitùs deſtruēdam, nec defuit (vt ſcitis) ſolicitudo noſtra, nec deerit, donec omnipotentis dextera omnia diaboli arma confringat. Cui ob hoc aliquid audere permittitur, vt à fidelibus CHRISTI gloria maiore vincatur. Si quid autem diſficultatum interuenit aut morarum, cum æquanimitate tolerandum eſt: quoniam vbi veritas eſt magiſtra, nunquam deſunt diuina ſolatia, fratres chariſsimi. Quanuis ergò magna locorum interualla nos diuidant, vnitate tamen fidei vobiſcum ſumus, & toto corde Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum verum Deum, & verum hominem confitentes, nulla in vobis detrimenta perpetimur, cùm de veſtræ profeſsionis concordia glориamur, tantùm vt ſit auxiliante Domino, conſtantia perſeuerans, dicente Apoſtolo: Vobis enim datum eſt pro Chriſto, non ſolùm vt in eum credatis, ſed etiam vt pro illo patiamini. Ad quam fortitudinem ſanctarum mentium roborandam, fratres noſtros atque legatos, quos pro Apoſtolicæ fidei libertate direximus, & quos dudum apud vos eſſe confidimus, plurimù m credimus profuturos, cùm totius actionis noſtræ didiceritis affectum, & *Phil. 1.*

curam veſtram atque conſilium operi iunxeritis. De qua re non neceſſe eſt nunc latiùs ſcribere, quum iam per ſupradictos ſufficientes epiſtolas miſerimus, quib. abundantiſsimè omnis catholica fraternitas inſtruatur. Diuinæ erit virtutis & gratiæ, vt Dei filius, qui naturam humani generis ſuam fecit, ampliùs quàm videmus aut ſapimus, magnum pietatis ſuæ afferat ſacramentum, quod impia temeritas ſibi quidem fraudauit, ſed rectis cordibus non potuit. Data Idib. Septem. Valentiniano & Auieno viris clariſsimis conſulibus.

1. Tim. 3.

In Tom. Cõcil. eſt xxxv.

Epiſtola trigeſimaſeptima eiuſdem ad Leonem Rauennatem Epiſcopum de his, qui de captiuitate redeuntes, incertum habent, vtrùm ante captiuitatem baptiſma conſequuti ſint.

Tituli Capitulorum ſequentis Epiſtolæ.

De paruulis, qui in captiuitatem deuenerunt, & baptiſmum non reminiſcuntur ſe conſequutos. I.

Vt ab hæreticis baptizatus, per impoſitionem manus ſpiritum ſanctum accipiat. II.

Leo Epiſcopus, Leoni Epiſcopo Rauennati ſalutem.

An. Chriſti 451. pontificatus S. Leonis 12. ſcripta fuit hæc epiſtola, & 14. ſequentes.

FRequenter quidem in diuerſarum ambiguo quæſtionum titubantia fratrum corda, ſpiritu Dei inſtituente, ſolidauimus, reſponſionis formam vel ex ſanctarum ſcripturarũ diſciplinis, vel ex patrum regulis colligẽtes: ſed nuper in ſynodo nouum & inauditum anteà genus conſultationis exortum eſt.

Caput I.

NAm quorundam fratrum ſuggeſtione comperimus, aliquos captiuorum ad ſedes ſuas, libertatemque redeuntes, qui ſcilicet in captiuitatem illa ætate peruenerint, quæ nullius rei firmam poterat habere notitiam, remedium quidem implorare baptiſmi, ſed vtrùm eiuſdem myſterij antè ſacramenta perceperint, infantiæ inſcientia non poſſe reminiſci: & ideó ſub hoc latentis recordationis incerto, animas ſuas in diſcrimen adduci, dum ſub ſpecie cautionis negatur his gratia, quæ ideò non impenditur, quia putatur impenſa. Quum itaque tribuere talibus dominici ſacramenta myſterij, non immeritò quorundam fratrum formido dubitaret, in ſynodali (vt diximus) cœtu formam huiuſcemodi conſultationis accepimus, quàm diligentius diſcuti, & pro vniuſcuiuſque ſenſu ſolicita voluimus ratione tractari, quò ad veritatem, adhibita cognitione multorum certiùs peruenire poſſemus. Eadem ergo, quæ in ſenſum noſtrũ diuina inſpiratione venêre, frequens etiam fratrum firmauit aſſenſio. In primis itaque prouidere debemus, ne dum ſpeciem quandam cautionis tenemus, damnum regenerandarum incidamus animarum. Quis enim ita ſit ſuſpicationibus ſuis deditus, vt verum eſſe definiat, quod omni manifeſtatione ceſſante, ex opinione ambigua ſuſpicatur? Cùm itaque baptizatum ſe nec ille recordetur, qui regenerationis eſt cupidus, nec alter atteſtari de eo poſsit,* quòd neſciat conſecratum, nihil eſt, in quo peccatum poſsit obrepere, cum in hac parte conſcientiæ ſuæ nec ille reus ſit, qui conſecratur, nec ille qui conſecrat.

De conſe. diſt. 4. Cũ itaque baptiſmi.

** qui*

Scimus

Scimus quidem inexpiabile eſſe facinus, quoties iuxta hæreticorum damnata à ſanctis patribus inſtituta, cogitur aliquis lauacrum, quod regenerãdis ſemel tributum eſt, bis ſubire, apoſtolica reclamante doctrina, quæ nobis vnicam prædicat in Trinitate Deitatem, vnam in fide confeſsionem, vnum in baptiſmate ſacramentum. Sed in hoc nihil ſimile formidatur, quoniam non poteſt in iterationis crimen deuenire, quod factum eſſe omnino neſcitur. Atque ideo, quoties perſona talis inciderit, ſolicita primùm examinatione diſcutite, & longo tempore, niſi fortè ſupremus finis immineat, indagate, vtrùm nemo ſit penitus, qui teſtimonio ſuo iuuare poſsit ignorantiam neſcientis. Et cùm conſtiterit hunc, qui baptiſmatis indiget ſacramento, ſola inaniter ſuſpicione prohiberi, accedat intrepidus ad conſequendam gratiam, cuius in ſe nullum ſcit eſſe veſtigiũ. Nec vereamur huic ſalutis ianuam aperire, quam nunquam ante docetur ingreſſus.

Caput II.

QVòd ſi ab hæreticis baptizatum quempiam fuiſſe conſtiterit, erga hunc nullatenus ſacramentum regenerationis iteretur: ſed hoc tantum, quod ibi defuit, conferatur, vt per epiſcopalem manus impoſitionem virtutem ſancti ſpiritus conſequatur. Quam rem frater chariſsime, ideo generaliter ad omniũ veſtrum volumus peruenire notitiam, ne dum plus iuſto metuitur, miſericordia Dei ſaluari cupientibus denegetur. Data nono Calend. Nouenbris conſulatu Martiani Auguſti. *Baptizati ab hæreticis, non rebaptizãdi.*

Epiſtola trigeſimaoctaua eiuſdem ad Martianum Auguſtum.

In Tom. Cõcil. eſt 36.

Leo Epiſcopus Martiano ſemper Auguſto.

LIteras pietatis veſtræ accepiſſe me gaudeo, & ad ſignificationem totius proſperitatis pertinere cognoſco, cùm ſermones veſtri vos faciant integritate ſecuros. Quãtas itaque clementiæ veſtræ gratias referamus, non ex verbis noſtris, ſed ex beneficijs veſtris, quę Eccleſiæ contuliſtis, agnoſcite, non ambigentes, qualem illum retributorẽ in omnibus habeatis, pro cuius eſtis tam pia religione ſoliciti, & qui vos (vt res ipſa demonſtrat) ad hoc, vt fides catholica ab inſidijs inimicorum ſuorum defenderetur, elegit. Hæc à me nunc breuiter per fratris mei Anatolij clericos pietas veſtra dignanter accipiat. Pleniora autem de omnibus, quæ ad curã meam pro ſtatu Eccleſiarum, & concordia pertinent Domini ſacerdotum, per legatos noſtros ſcripta direxerimus. Data Idib. April. Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola trigeſimanona eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam, in qua gratias agit, quòd Neſtorianam & Eutychianam hæreſim fidei defenſione deſtruxerit.

In Tom. Cõcil. eſt 37.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ pulcherrimæ Auguſtæ.

QVod ſemper de ſancta pietatis veſtræ mente præſumpſimus id pleniſsimè experiendo cognouimus, Chriſtianam fidem (quanuis diuerſis prauorum appeteretur inſidijs) vobis tamen præſentibus, & in defenſionem eius à Domino præparatis, non poſſe turbari. Non enim Deus aut ſuæ miſericordiæ ſacramentum, aut veſtri laboris deſerit meritum, quo dudum ſubdolum ſanctæ religionis hoſtẽ ab ipſis viſcerib.

Eccleſiæ

Eccleſiæ depuliſtis, cùm hæreſim ſuam tueri impietas Neſtoriana non potuit: quia non feſellit famulam & diſciplinam veritatis, quantum ſimplicibus infunderetur veneni per illa loquacis hominis colorata mendacia. De quo virtutum agone proceſsit, vt per ſolicitudinem veſtram ea, quæ per Eutychen diabolus molitus eſt, non laterent: & qui ſibi ſingulas partes geminę impietatis elegerant, vna catholicæ fidei virtute procumberent. Secunda ergo hæc vobis de perempto Eutychetis errore victoria eſt, quem ſi quid ſani cordis habuiſſet, dudum in authoribus ſuis perculſum, olimq́; proſtratum, facilè potuerat declinare, ne de ſepultis cineribus rediuiua tentaret incendia commouere, vt in eorum tranſiret conſortium, quorum ſecutus eſſet exemplum, glorioſiſsima Auguſta. Libet igitur exultare cum gaudio, & pro veſtræ clementię proſperitate, digna Deo vota perſoluere, qui tibi per omnes mūdi partes, in quibus Domini Euangelium prædicatur, duplicem iam & palmam contulit & coronam. Clemētia igitur veſtra agnoſcat, omnem Romanam Eccleſiam vniuerſis fidei veſtræ operibus plurimùm cōgratulari, ſiue quòd legationem noſtram pio per omnia adiuuiſtis affectu, & quòd ſacerdotes catholicos, qui de eccleſijs ſuis iniuſta fuerunt eiecti ſententia, reduxiſtis, ſiue quòd reliquias ſanctę memoriæ Flauiani innocentis & catholici ſacerdotis ad eccleſiam (cui benè præfuit) feciſtis cum honore debito reuocari. In quibus vtique omnibus gloriæ veſtræ multiplicatur augmentum, dum & ſanctos pro ſuis meritis veneramini, & ab agro Domini ſpinas & tribulos vultis auferri. Quoſdam ſanè Epiſcopos de his, qui reb. impijs videntur prębuiſſe cōſenſum, reconciliationem repoſcere, & catholicorum communionem deſiderare, tam noſtrorum, quàm fratris & coepiſcopi mei Anatolij, cui teſtimoniū ferre dignamini, relatione cognouimus: quorum deſiderijs ſic præbemus effectū, vt correctis, & quæ malè ſunt facta, propria ſubſcriptione damnantibus, participata noſtrorum (quos miſimus) cura cum ſupradicto Epiſcopo, pacis gratia tribuatur, quia deuotionis vtrunque eſt Chriſtianæ, vt & pertinaces veritas iuſta coërceat, & cōuerſos charitas non repellat. Quia verò nouimus, quantum pię ſolicitudinis catholicis ſacerdotibus māſuetudo veſtra dignetur impendere, indicandū eſſe curauimus, fratrem & coepiſcopum noſtrum Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ communionis eſſe cōſortem, cuius commendamus Eccleſiam, quam dicitur vaſtare, qui illi iniuſtè adſeritur ſubrogatus: illud etiam à veſtra pietate poſcentes, quod vos ſpontaneo facere non dubitamus arbitrio, vt tam fratrem & coepiſcopū meum Iulianum, quàm Conſtantinopolitanos clericos, qui ſanctæ memoriæ Flauiano fidelibus offi cijs adhæſere, ea, qua debetis, gratia faueatis. De omnibus verò pietatem veſtram per noſtros, quid fieri aut declarari deberet, inſtruximus. Data Idib. April. Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cō cil. eſt 38.

Epiſtola quadrageſima eiuſdem ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum.

Capita ſequentis epiſtolæ.

De fide eius, ſcriptis miſſis probata. I.

De his, qui metu in hæreſim lapſi ſunt, vt ſi conuerſi fuerint, recipiantur. II.

De nominibus hæreticorum ad altare non recitandis. III.

De commendatione Iuliani Epiſcopi vel eorum clericorum, qui Flauiano Epiſcopo fide adhæſerunt. IIII.

Caput I.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

Gaudemus

GAudemus in Domino, & in dono gratiæ ipſius gloriamur, quia ſicut dilectionis tuæ literis, & fratrum noſtrorum, quos Cõſtantinopolim miſeramus, relatione cognouimus, ſequacem te euãgelicæ eruditionis oſtendis, vt per ſacerdotis probabilem fidem meritò præſumamus, quòd tota eccleſia eidẽ credita, nec rugam cuiuſquam ſit erroris habitura nec maculam, dicente Apoſtolo: Deſpõdi enim vos vni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto. *2. Cor. 11.* Illa eſt enim virgo Eccleſia, ſponſa vnius viri Chriſti, quæ nullo ſe patitur errore vitiari, vt per totum mundum vna nobis ſit vnius caſtæ communionis integritas, in qua ſocietatem tuæ dilectionis amplectimur, & geſtorum, quæ ſumpſimus, ſeriem neceſſarijs (ſicut oportuit) munitã ſubſcriptionibus approbamus. Vt ergo inuicem dilectionis tuæ animus noſtris confirmaretur alloquijs, filios noſtros * Caſterium presbyterum, Patricium & Aſclepiadem diaconos, qui ad nos tua ſcripta detulére, cum epiſtolis noſtris, poſt venerabilem diem feſti paſchalis emiſimus, indicantes nos (vt ſuprà diximus) de Conſtantinopolitanæ eccleſiæ pace gaudere, cui hanc curam ſemper impendimus, vt eam nulla velimus hæreticorum fraude violari. **Charteriam.*

Caput II.

DE fratribus verò, quos & epiſtolis tuis, & legatorum noſtrorum relatione communionis noſtræ cupidos eſſe cognouimus, eò quòd doleant ſe contra potentiam, contraque terrores non tenuiſſe conſtantiam, ſed alieno ſceleri præbuiſſe conſenſum, cùm ita eos formido turbaſſet, vt in damnationem catholici atque innocentis antiſtitis, & in receptionem deteſtabilis prauitatis trepido famularentur obſequio: illud quidem, quod præſentibus & agentibus noſtris, cõſtitutum eſt, approbamus, vt ſuarum interim eccleſiarum eſſent communione contenti: ſed cum legatis noſtris, quos miſimus, participata tecum ſolicitudine, volumus diſponatur, quatenus hi, qui plenis ſatisfactionibus malè geſta condemnant, & accuſare magis ſe eligunt, quàm tueri, pacis & communionis noſtræ vnitate lætentur, ita vt digno priùs anathemate, quæ contra fidem catholicam ſunt recepta, damnentur. Aliter enim in Eccleſia Dei, quæ corpus eſt Chriſti, nec rata ſunt ſacerdotia, nec vera ſacrificia, niſi in noſtræ proprietate naturæ verus nos pontifex reconciliet, verus immaculati agni ſanguis emundet. *1. quæ. 1. In Eccleſia Dei quæ corpus.* Qui licet in patris ſit dextera conſtitutus, in eadem tamen carne, quam ſumpſit ex virgine, ſacramentum propitiationis exequitur, dicẽte Apoſtolo: Chriſtus Ieſus, qui mortuus eſt, imò qui & reſurrexit, qui eſt in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. *Rom. 8.* Neq; enim poteſt in aliquo benignitas noſtra repræhendi, cùm ſatisfacientes recepimus, quos doluimus eſſe deceptos. Nec aſperè igitur communionis noſtræ gratia deneganda eſt, nec temerè largienda: quia ſicut plenum pietatis eſt, oppreſſis charitatẽ dominicam redhiberi, ita iuſtum eſt, omnia perturbationis authoribus imputari.

Caput III.

DE nominibus autem Dioſcori, Iuuenalis, & Euſtathij ſacrum altare non recitandis, dilectionẽ tuam hoc decet cuſtodire, quod noſtri ibidem conſtituti faciendum eſſe direxerint, quodque honorandæ ſancti Flauiani memoriæ non repugnet, & à gratia tua Chriſtianæ plebis animos non auertat. Nam iniquum nimis eſt atque incongruum, eos qui innocentes & catholicos ſua perſequutione vexarunt, ſanctorum nominibus ſine diſcretione miſceri,

cùm damnatam impietatem non deſerentes,ipſi ſe ſua prauitate condemnent,quos conuenit aut percelli pro perfidia,aut laborare pro venia.

Caput IIII.

FRatrem verò, & coepiſcopum noſtrum Iulianum, vel clericos, qui ſanctæ memoriæ Flauiano fidelibus officijs adhæſerunt, dilectioni quoque tuę volumus adhęrere,vt quem fidei ſuæ meritis viuere apud Deum noſtrum nouimus,in te ſibi eum præſentē agnoſcant. Illudq́ue dilectionē tuam noſſe volumus, fratrem & coepiſcopum noſtrum Euſebium,qui cauſa fidei multa diſcrimina laboresq́; tolerauit,nobiſcum interim demorari, & in noſtra nunc communione perſiſtere, cuius eccleſiam tua ſolitudine volumus eſſe defenſam, vt nihil eodē abſente depereat, &nullus ei in aliquo pręiudicare pręſumat,donec cum literarum noſtrarum ad vos proſecutione perueniat. Et vt maior circa te vel noſtra, vel totius Chriſtianæ plebis affectio prouocetur, hoc quod ad dilectionem tuam ſcripſimus, in omnium volumus notitiam peruenire,vt qui Deo nŏſtro deſeruiunt, de confirmata apud te pace ſedis Apoſtolicæ gratulentur.De cęteris vèrò cauſis atque perſonis dilectio tua literis,quas per noſtros accipiet,plenius inſtruetur. Data Idib. April. Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cō cil. eſt xxxix.

Epiſtola quadrageſimaprima eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Iuliano Epiſcopo.

LIteras fraternitatis tuæ per filios noſtros Conſtantinopolitanos clericos, nuncias tuæ ſalutis accepi: quibus te magnis tribulationib. grauatum fuiſſe ſignificas, cùm vtiq; non defuerit materia ſolicitudini & laboribus, quæ inter procaces catholicæ fidei aduerſarios,inhærētem veritati animum fatigaret,idq; (vt ſcribis) fuerit animo,vt per occaſionem neceſsitatis,& nobis tę,& patriæ præſentares. Quod verum futurum ſperaueram,vt apertiùs omnium hæreticorum ambages tuo ore cognoſcerem.Sed gratias Deo,quòd ita incolumitas tua & Eccleſiæ cauſa profecit,vt liberum tibi fuerit apud eos interim degere,quorum nobis probabilis conſenſus innotuit, ſicut & fratris Anatolij ſcripta profitentur, & geſta, quæ apud ipſum coram noſtris ſunt confecta,demonſtrant fratribus remeantibus.Ergo prędictis ſalutationibus viciſsitudinem reddo,&vt contra falſitatis aſtutias perſeuerātem diligentiam teneas,fidenter exhortor,cùm tibi ad hoc & tuus animus,& noſtra authoritas ſuffragetur:quoniam licet de multis meliora indicata ſint, quòd ſcilicet doleant ſe deceptos,& damnata perfidia tum authoribus ſuis,gratiam noſtrę communionis expoſcant,quod nos adeò libenter accepimus,reddituri his hanc,quam deſiderant, communionem, quum promiſſa compleuerint, tamen quoſdam perſiſtere in ſua obduratione cognouimus,quos oportet diſtrictiùs comprimi:ſi nequeūt benignitate ſanari. Ad quam rem noſtros poſt diem venerabilē dirigemus, qui tecum participato conſilio,ea quæ à nobis conſtituta fuerint,exequantur. Data Idib. Apr. Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cō cil. eſt xl.

Epiſtola quadrageſimaſecunda eiuſdem ad Martianum. Auguſtum,in qua pro conſeruatione catholicæ fidei illi congratulatur.

Leo

Leo Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ, Martiano ſemper Auguſto.

QVanuis per Conſtantinopolitanos clericos ad pietatem veſtram ante reſcripſerim, ſumptis tamen clementiæ veſtræ literis, per virum illuſtrem præfectum vrbis filium meum Tatianum, magnam materiã gratulationis accepi, quia ſtudioſiſsimos vos Eccleſiaſticæ pacis agnoui. Cui ſancto deſiderio digna æquitate cõfertur, vt quem ſtatum eſſe cupitis religionis, eundẽ habeatis & regni. Nam inter principes Chriſtianos, ſpiritu Dei confirmante cõcordiam, gemina per totum mundum fiducia roboratur: quia profectus charitatis & ſidei, vtrorumq́ue armorum potentiam inſuperabilem facit, vt propitiatio per vnam confeſsionem Deo, ſimul & hæretica falſitas, & barbara deſtruatur hoſtilitas, glorioſiſsime Imperator. Aucta igitur per Imperialem amicitiam ſpe cęleſtis auxilij, confidentiùs pietatem veſtram pro ſacramento ſalutis humanæ incitare præſumo, ne cuiuſquam procaci impudentiã; verſutia quaſi de incerto, quid ſequendum ſit, ſinatis inquiri: vt quum ab euangelica. apòſtolicaq́; doctrina nec vno quidem verbo liceat diſsidere, aut aliter de ſcripturis diuinis ſapere, quàm beati apoſtoli & patres noſtri didicere atque docuerunt, nunc demum in diſciplinatæ moueantur & impiæ quæſtiones, quas olim mox, vt eas per apta ſibi corda diabolus excitauit, per diſcipulos veritatis ſpiritus ſanctus extinxit. Nimis autem iniquum eſt, vt per paucorum inſipientiam ad coniecturas opinionum & ad carnalium diſputationum bella reuocemur, tanquàm reparata diſceptatione tractandum ſit, vtrùm Eutyches impiè ſenſerit, & vtrùm impiè Dioſcorus iudicarit, qui in ſanctæ memoriæ Flauiani condemnatione ſe perculit, & ſimpliciores quoſque, vt in eandem ruinam prouoluerentur, impegit, quorum multis iam (vt cognouimus) ad ſatisfactionis remedia conuerſis, & veniam de inconſtanti trepidatione poſcentibus, non cuiuſmodi ſit fides, tractandum eſt, ſed eorum precibus qualiter annuendum. Vnde pijſsimæ ſolicitudini veſtræ, quam de indicenda ſynodo habere dignamini, per legationem, quæ confeſtim ad clementiam veſtram, Deo annuente, perueniet, quicquid ad cauſæ vtilitatem arbitror pertinere, pleniùs atque opportuniùs ſuggeretur. Data nono Calend. Maij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimatertia eiuſdem ad Martianum Auguſtum, de directa vicis ſuæ legatione Conſtantinopolim, pro Chalcedonenſi Concilio faciendo. In Tom. Cõcil. eſt xli.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

POpoſcerã quidem à glorioſiſsima clementia veſtra, vt ſynodum, quam pro reparanda orientalis Eccleſiæ pace, à nobis etiam petitam, neceſſariam iudicaſtis, aliquantiſper differri ad tempus opportunius iuberetis, vt liberioribus ab omni perturbatione animis, hi quoque Epiſcopi, quos hoſtilitatis metus detinet, cõuenirent. Sed quia pio ſtudio humanis negocijs diuina præponitis, & rationabiliter ac religioſè regni veſtri viribus creditis profuturum, ſi nulla ſit in ſacerdotum ſenſibus diſſonantia, nulla ſit in euangelij prædicatione diſcordia: ego etiam veſtris diſpoſitionibus non renitor, optans vt omnium cordibus catholica fides, quæ non poteſt niſi vna eſſe, firmetur. A cuius integritate & Neſtorius anteà, & nunc Eutyches, diuerſis quidẽ callibus, ſed impietate non impari deuiarũt, abominãdi prorſus

in perſuaſionibus ſuis, quas contra ſyncerum veri luminis fontem, de cœnoſis lacubus diabolicæ falſitatis hauſerunt. Prior itaque Synodus Epheſina Neſtorium cum dogmate ſuo meritò iuſteq; damnauit, & quiſquis in illo errore perſiſtit, ad nullius poteſt ſpem remedij peruenire. Sequens verò in prædicta ciuitate non poteſt vocari Concilium, quod in euerſionem fidei fuiſſe cõſtat agitatum, quodq; veſtra clementia amore veritatis, catholicis adſutura, aliud ſtatuendo caſſabit, glorioſiſsime Imperator. Vnde per ipſum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui regni veſtri eſt author & rector, obteſtor & obſecro clemẽtiam veſtram, vt in præſenti ſynodo fidem, *Semel in Concilio definita nõ in dubium reuocãda.* quam beati patres noſtri ab apoſtolis ſibi traditam prædicarũt, non patiamini quaſi dubiam retractari, & quæ olim maiorum ſunt authoritate damnata, rediuiuis non permittatis conatibus excitari. Illudque potius iubeatis, vt antiquæ Nicenæ ſynodi conſtituta, remota hæreticorum interpretatione, permaneant. Nec me quoque (vt voluit veſtra clementia) ab illo credatis abeſſe Concilio, cùm in his fratribus, quos direxi, id eſt, Paſchaſino, & Lucentio Epiſcopis, Bonifacio & Baſilio presbyteris, ſed & in fratre meo Iuliano, quem eorum volui eſſe participem, etiam mea ſit æſtimanda præſentia. Quos auxiliante Chriſto, ita acturos eſſe confido, vt ea, quæ Domino noſtro placeant, decernentes, accende pietatis veſtræ ſtudio conſulant, quod & paci proſit religionis & cuſtodiæ veritatis. Data quinto Calendas Iunij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cõcil. eſt xlv.

Epiſtola quadrageſimaquarta eiuſdem ad Martianum Auguſtum, vbi inter cætera pro defenſione fidei Imperatori gratulatur.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

MVltam mihi fiduciam ſcribendi ad clementiam veſtram, & literæ veſtræ, quas veneranter accepi, & cõepiſcopi mei reuertentes à Conſtantinopoli præbuerunt, non ſola adſertione verborum, ſed ipſis iam operum effectibus demonſtrantes, ad defenſionẽ catholicæ fidei diuinum in vobis vigere præſidium. Quo vtique non ſolùm Eccleſiæ ſtatus, ſed etiam veſtri robur munitur Imperij, vt meritò eius expectetis protectionem, cuius colitis veritatem, glorioſiſsime Imperator. Nam vt & fratris mei Anatolij citiùs manifeſtaretur integritas, & olim damnati erroris rediuiuus adſertor locum in Chriſti Eccleſia non haberet, vt catholici Epiſcopi, quos nuper hæreticorum perſequutio deprauare non potuit, ab iniuſtis reuocarentur exilijs, vtq; reliquis beatæ memoriæ Flauiani digno honore ſuſceptis, impietatem ſuam condemnator eius agnoſceret, veſtræ virtutis titulus, veſtræ pietatis eſt fructus. Cui confido etiam aliarum inſignia accumulanda palmarum, vt ſicut Conſtãtinopolitana eccleſia, recepta Apoſtolicæ fidei libertate, lætatur, ita omnes regni veſtri prouinciæ emundatas ſe eſſe à diabolici dogmatis contagione glorientur. Vt ergò præcedentibus literis indicaui, fratres meos Lucentium Epiſcopum, & Baſiliũ presbyterum, qui ſolicitudinis meæ partes poſsint implere, direxi, fauore eos pietatis veſtræ in omnibus, quæ ſunt agenda, commendans. Nam cùm & fratris mei Anatolij ſcriptis, & noſtrorum ſermone cognouerim, multos de his, qui apud Epheſum Dioſcori factione compulſi, deteſtabilibus ſtatutis præbuere conſenſum, pœnitẽdo inconſtantiæ ſuæ veniam poſtulare, & communionẽ catholicam per ſatiſfactionem correctionis expetere, non fuit talium negligenda conuerſio, qui non proprio ſenſu, ſed * impij præſumptoris impulſu in hæc incidiſſe noſcuntur, in quibus liberum non habuere iudicium. Ne itaq; vel reſipiſcẽtium deſideria mora longior fatigaret,

** improbi.*

vel

vel incurioſa facilitas temerè aliquos & ſine diſcretione ſuſciperet, iniunctum eſt ab Apoſtolica ſede directis, vt in conſortium ſuæ deliberationis accito Conſtantinopolitanæ vobis antiſtite, & peſtilentiæ contagia non admittantur, & ſanitatis remedia non negentur. Quæ induſtria in omnibus, quæ nequiter geſta ſunt, emẽdandis, celerem (iuuante Domino) conſequetur effectum, ſi reparationi pacis Eccleſiaſticę opem ſuam veſtra pietas dignetur adiũgere, vt vobis in terra regnantibus, & Dei regnum intra vos habere mereamini, & catholicam fidem nulla falſitas violet, nulla hæreſis inquietet, nec cuiquam liceat doctrinam euãgelicam deſerere, & ſacerdotali honore gaudere. Synodum verò fieri, vt meminit veſtra clementia, etiam ipſi popoſcimus. Sed ſacerdotes prouinciarum omnium cõgregari præſentis temporis neceſsitas nulla ratione permittit, quoniã illæ prouinciæ, de quibus maximè ſunt euocandi, inquietante bello, ab eccleſijs ſuis eos non patiuntur abſcedere. Vnde opportuniori tempori, propiciato Domino, cùm firmior fuerit reſtituta ſecuritas, iubeat veſtra clementia reſeruari. De qua re pleniùs inter cætera apud pietatem veſtram poterunt allegare, quos miſi. Data * 5 Idus Iunij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Cauſa deſignatur, prohibens celebrare Cõcilium.

** 7. Idus*

Epiſtola quadrageſimaquinta eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam.

In Tom. Cõcil. eſt xliij.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

REligioſam pietatis veſtræ ſolicitudinem, qua vniuerſo mundo, Deo inſpirante, conſulitis, crebrioribus alloquijs incitare prę́ſumo, vt operum veſtrorum profectum neceſſaria perfectio ſubſequatur, ac ſicut de ſtatu Conſtantinopolitanæ eccleſiæ gratulamur, cuius & ſacerdos & populus catholicæ puritatis fidem iam tenere cognoſcitur, ita etiam aliorũ concors nobiſcũ ſit de verbi incarnatione cõfeſsio. Vnde quod facturum me alijs literis indicaueram, Lucentium Epiſcopum, & Baſilium presbyterum fratres meos dirigere præparaui, qui diſpoſitiones meas, fratris mei Anatolij deuotione ſociata, ſecumdùm eas, quas acceperunt regulas, exequantur. Sicut enim prædicti Epiſcopi ſcriptis, & clericorum eius ſuggeſtione patefactũ eſt, multa ſunt, quæ indulgentiùs ſunt curanda, multa quæ iuſtiùs coërcenda, vt in cauſa tãtæ perturbationis, nec diſtrictio nimis ſit aſpera, nec remiſsio parùm cauta, quum aliud ſatisfacientibus, aliud pertinacibus debeatur. Offertur ergo pietati veſtrę digna materia, quæ placitam Domino curam ſancti cordis exerceat, & præcedentium meritorum coronas etiam de præſentis erroris abolitione multiplicet. Sicut enim Neſtoriana impietas, ita & Eutychiana blaſphemia ab omnium eſt cathlicorum eliminanda conſortio. Quia tam impium eſt, conſubſtantialem & conſempiternam patri filij deitatem, etiam ex vtero virginis matris partu editam negare corporeo, quàm vnam in Dei filio poſt incarnationis ſacramentum affirmare naturam, vt ſcilicet aut humanitas eius refutetur, aut deitas: cùm vnione vtriuſque eſſentiæ, nec altera fit in alterutram verſa, nec adſumpta in aſſumente finita: ſed & verbi incommutabilitas, & carnis atq; animæ veritas maneant inſeparabiliter in vnitate perſonę: quod qui teſtificante lege, credentibus patriarchis, annuètibus prophetis, prædicante euangelio, docentibus Apoſtolis, & toto mundo confitente non credunt, extra ſacramentum corporis Chriſti, extra vnitatem ſunt nominis Chriſtiani. Quorum ſicut ruinam dolemus, ita perfidiam deteſtamur. Vt autem circa talium perſonas ſyncerum ſeruetur vbiq; iudicium, & aliud correctis, & aliud pertinacib. repẽdatur, veſtra pietas noſtros, qui ab Apoſtolica ſede ſunt miſsi, ſouere dignetur, eorumq; omnes, quas iniunximus, adiuuet actiones, quò citiùs ac faciliùs, auxiliãte Domino, quæ ad veſtrã gloriam, & ad totius Eccleſiæ pacem proficiant, exequãtur.

De Eutyche autem totius ſcandali & prauitatis authore hoc clementia veſtra præcipiat, vt ab eo loco, qui Conſtantinopolitanæ vrbi nimis vicinus eſt, longius transferatur, ne frequentioribus ſolatijs eorum, quos ad impietatem ſuam traxit, vtatur. Monaſterio quoque ipſius, cui pernicioſè indigneq́ue præſedit, catholicum abbatem iubete præponi, qui illam ſeruorum Dei congregationem & à prauo dogmate liberare, & inſtitutis veritatis poſsit imbuere. Data Idibus Iunij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cõci. eſt xliij.

Epiſtola quadrageſimaſexta eiuſdem ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, de his, quæ hæreticorum erroribus metu, non voluntate implicantur, vt per ſatisfactionem in Eccleſia ſuſcipiantur.

Leo Epiſcopus, Anatolio Epiſcopo in Domino ſalutem.

LIcet ſperem dilectionẽ tuam ad omne opus bonum eſſe deuotam, vt tamen efficacior tua fieri poſsit induſtria, neceſſarium & cõgruum fuit fratres meos Lucentium Epiſcopum, & Baſilium presbyterum (vt promiſimus) deſtinare, quibus tua dilectio ſocietur, vt nihil in his, quę ad vniuerſalis Eccleſiæ ſtatum pertinent, aut dubiè agatur, aut ſegniter, cum reſidentibus vobis, quibus executionem noſtræ diſpoſitionis iniunximus, ea poſsint agi cuncta moderatione, vt nec beneuolentiæ partes, nec iuſtitiæ negligantur, ſed abſque perſonarum acceptione diuinum in omnibus iudicium cogitetur. Quod vt recta obſeruantia valeat cuſtodiri, catholicæ primitùs fidei ſeruetur integritas, vt quia per omnia, anguſta & ardua via
Matt. 7. eſt, quæ ducit ad vitam, neq; in ſiniſtram, neq; ad dexterã ab eius tramite deuietur.
Ephesinã Et quia euangelica & apoſtolica fides omnes expugnat errores, & ab vno latere Ne-
ſecundam ſtorium deiecit, ab alio Eutychen & participes eius elidit: hanc regulam memẽtote
intelligit, ſeruãdam, vt quicunq; in illa ſynodo, qui nomen ſynodi nec habere potuit, nec me-
quæ prædi- retur, & in qua maleuolentiam ſuam Dioſcorus, imperitiam autem Iuuenalis oſtẽ-
toria dici- dit, dolent, vt dilectionis tuæ relatione comperimus, ſe metu victos, & terrore ſupe-
tur. ratos, ad conſenſum ſceleſtiſsimi iudicij potuiſſe compelli, & communionem catholicam obtinere deſiderant, ſatisfactioni eorum pax fraterna præſtetur, ita vt non dubijs profeſsionibus Eutychen cum ſuo dogmate, cumq́; conſortibus ſuis anathematis execratione condamnẽt. De his autem, qui in hac cauſa grauiùs peccauère, & ob hoc ſuperiorem ſibi locum in eadem in felici ſynodo vendicarunt, vt humilium fratrum ſimplicitatem arrogantiæ ſuæ præiudicijs aggrauarent, ſi ſorte reſipiſcunt, & à facti ſui defenſione ceſſantes, in condemnationem proprij conuertuntur erroris: horum ſi ſatisfactio talis accedit, quæ non refutanda videatur, maturioribus Apoſtolicæ ſedis conſilijs reſeruetur, vt examinatis omnibus atq; perpenſis, de ipſis eorũ
** actionib.* *agnitionibus, qui conſtitui debeat, æſtimetur. Neq; priùs in eccleſia, cui te Dominus voluit præſidere, cuiuſquã talium (vt antè iam ſcripſimus) nomen ad altare recitetur, quàm quid de eis cõſtitui debeat, rerum proceſſus oſtendat. De cõmonitorio verò, à clericis dilectionis tuæ nobis oblato, neceſſariũ non fuit epiſtoliſ quid videretur, inſerere, cùm ſufficeret legatis cuncta cõmitti, quorum ſermone ex omnib. diligẽtiùs inſtruéris. Annitere igitur, frater chariſsime, vt quæ Eccleſię Dei congruũt, fideliter & efficaciter cum his fratrib. quos tãtæ rei idoneos authores elegimus, exequaris, præſertim cùm & ipſa vos cauſæ ratio, ſpesq́; diuini auxilij cohortentur, & clemen-

clementiſsimorũ principum tam ſancta ſit fides, tam religioſa deuotio, vt in eis nõ
ſolùm Chriſtianũ, ſed etiã ſacerdotalem experiamur affectũ. Qui vtiq; pro ea pieta-
te, qua ſe Dei famulos eſſe gloriantur, oẽs ſuggeſtiones veſtras fidei catholicæ proſu
turas, dignanter accipiẽt, vt ipſorum quoq; ope & pax Chriſtiana reparari, & error
impius poſsit aboleri. Ac ſi de aliquibus ampliùs fuerit deliberandũ, celeriter ad nos
relatio dirigatur, vt pertractata qualitate cauſarũ, noſtra, quid obſeruari debeat, ſo-
licitudo conſtituat. Data * quinto Idus Iunij, Adelphio viro clariſsimo conſule. *ſexto*

In Tom. Concil. eſt xlv.

Epiſtola quadrageſimaſeptima eiuſdem ad ſynodum Chalcedonenſem, vbi hortatur per legatos Dei ſacerdotes, vt ſecundùm ſcripturas cuncta diſponerent.

Leo Epiſcopus, ſanctæ Synodo apud Chalcedonam conſtitutæ, dilectiſsimis fratribus in Domino ſalutem.

OPtaueram quidem dilectiſsimi pro noſtri charitate collegij,
omnes Domini ſacerdotes in vna catholicæ fidei deuotione
perſiſtere, nec quenquam gratia aut formidine poteſtatum
ſecularium deprauari, vt à via veritatis abſcederet. Sed quia
multa ſæpè, quæ pœnitudinem poſsint generare, proueniũt,
& ſuperat culpas delinquentium miſericordia Dei, atq; ideò
ſuſpenditur vltio, vt poſsit locum habere correctio, amplectendum eſt clementiſsimi principis plenum religione con-
ſilium, quo ſanctam fraternitatem veſtram ad deſtruendas inſidias diaboli, & ad re-
formandam Eccleſiaſticam pacẽ voluit conuenire, beatiſsimi Petri iure atq; hono-
re ſeruato, adeò vt nos quoq; ſuis literis inuitaret, vt venerabili ſynodo noſtrã præ-
ſentiam præberemus: quod quidem nec neceſsitas temporis, nec vlla cõſuetudo po-
terat permittere. Tamen in his fratribus Paſchaſino & Lucentio epiſcopis, Bonifa- *Romanus*
cio & Baſilio presbyteris, qui ab Apoſtolica ſede directi ſunt, me ſynodo veſtra fra- *pontifex*
ternitas exiſtimet præſidere non abiuncta à vobis præſentia mea, qui nunc in vica- *præſidet*
rijs meis adſum, & iamdudum in fidei catholicæ prædicatione non deſum, vt qui nõ *œcumeni-*
poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſsitis dubitare, quid *cis Conci-*
cupiamus. Vnde, fratres chariſsimi, reiecta penitùs audacia diſputandi contra fidem *lijs.*
diuinitùs inſpiratã, vana errantium infidelitas conquieſcat, nec liceat defendi, quod
non licet credi, cùm ſecundùm euangelicas authoritates, ſecundùm propheticas vo
ces, apoſtolicãq; doctrinam pleniſsimè & lucidiſsimè per literas, quas ad beatæ me-
moriæ Flauianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de ſacramẽto in-
carnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti pia & ſyncera cõfeſsio. Quia verò non igno-
ramus, per prauas æmulationes, multarũ eccleſiarum ſtatum fuiſſe turbatum, pluri-
moſq; Epiſcopos, quia hæreſim non receperint, ſedibus ſuis pulſos, & in exilia de-
portatos, atq; in locum ſuperſtitum alios ſubſtitutos, vulneribus his primitùs adhi-
beatur medicina iuſtitiæ: nec quiſquã ita careat proprijs, vt alter vtatur alienis, cùm
ſi (vt cupimus) errorem omnes relinquũt, nemini quidem perire honor debeat, ſed
illis, qui pro fide laborauerunt, cum omni priuilegio oporteat ius proprium refor-
mari. Prioris autem Epheſinæ ſynodi, cui ſanctæ memoriæ Cyrillus epiſcopus tunc
præſedit, in Neſtorium ſpecialiter ſtatuta permaneant, ne tunc damnata impietas,
ideò ſibi in aliquo blandiatur, quia Eutyches iuſta execratione percellitur. Puritas
enim fidei atq; doctrina, quam eodem, quo ſancti patres noſtri, ſpiritu prædicamus,
& Neſtorianam, & Eutychianam, cum ſuis authoribus, condemnat pariter & perſe-
quitur prauitatem, Data quinto Cal. Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Concil. eſt xlvj.

Epiſtola quadrageſimaoctaua eiuſdem od Anatolium Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Anatolio confratri.

AD declinandam erroris maculam, qua nõnullos aut Neſtoriana impietas, aut Eutychiana labefactauit inſania, laudabilem curam filij noſtri Baſilius & Ioannes presbyteri ſuæ æſtimationis habuerunt, vt interpugnantia dogmata falſitatis, vera catholicæ fidei pace gauderent. Siquidem longinquo peregrinationis labore ſuſcepto, ſenſum cordis ſui in Apoſtolica ſede patefecére, damnantes vtramq; hæreſim, quarum ſuprà fecimus mentionem, & de incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti nõ aliud recipientes, quàm quod inſtruentė ſancto ſpiritu, & didicimus, & docemus. Per hos ergo, frater chariſsime, cum teſtimonio noſtro ad propria reuertentes, dilectioni tuæ noſtra ſcripta direximus, fidenter orantes, vt qui gratia Apoſtolicæ communionis ornantur, etiam tuo fauore per omnia ſe gaudeát adiuuari. Data xiij. Calend. Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

In Tom. Concil. eſt xlvij.

Epiſtola quadrageſimanona eiuſdem ad Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano ſemper Auguſto.

CRedebamus clementiam veſtram id deſiderio noſtro poſſe præſtare, vt præſenti neceſsitate reſpecta, differri ad opportunius tempus ſacerdotalem ſynodum iuberetis, vt vocatis de cunctis prouincijs ſacerdotibus, verè poſſet eſſe vniuerſale Concilium. Sed quia vos amore catholicæ fidei cõgregationem nunc fieri voluiſtis, ne deuoto obuiare viderer arbitrio, fratrem & coepiſcopum meum Paſchaſinum de ea prouincia, quæ videtur eſſe ſecurior, euocatum, qui vicem præſentiæ meæ poſsit implere, direxi, Bonifacio fratre noſtro & compresbytero ſociato, & his, quos anteà miſeramus, adiunctis, conſortem illis fratrem quoque meum Iulianum addentes epiſcopum. Quos ea moderatione vniuerſa, Domino auxiliante, credimus eſſe geſturos, vt quæcunque in querelam perturbationemque venerunt, ad vnitatem pacis & fidei, compreſſa omni diſſenſione, reuocentur, nec vllum in aliquorum cordibus ſacerdotum, vel Neſtorianæ, vel Eutychianæ impietatis veſtigium relinquatur: quoniam catholica fides, quam inſtruente nos ſpiritu Dei, per ſanctos patres à beatis apoſtolis didicimus, & docemus, neutrum ſubrepere permittet errorem. Si quid ergo morborum, ſi quid eſt vulnerum, quod ſyncera poſsit correctione curari, vt ad veram ſanitatem reuocetur, optamus. Quæ nunc vtiq; non erant dubia, nec cuiuſquam ſimplicitati deinceps nocitura, ſi nullis ſe excuſationibus voluerit obumbrare, cùm abſolutionem peccati non obtineat niſi vera confeſsio. Quia verò quidam de fratribus (quod ſine dolore non dicimus) contra turbines falſitatis non valuere catholicam tenere conſtantiam, prædictum fratrem & coepiſcopum meum vice mea ſynodo conuenit præſidere. Certus ſum enim, quòd abſq; odio & gratia ibidem ab his, quibus hoc commiſimus, laboretur, vt cum ſolius hæreticæ impietatis excidio, in omnibus eccleſijs Dei veritas regnet & charitas. Data 6. Calend. Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Ro. Pontifex Synodo præſidet.

In Tom. Concil. eſt xlviij.

Epiſtola quinquageſima eiuſdem ad eundem Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

S Anctum clementiæ veſtræ ſtudium, quo ad reparationem pacis Eccleſiaſticæ ſynodum habere voluiſtis, adeò libenter accepi, vt quamuis eam fieri intra Italiam popoſciſſem, & aptius expectari tempus optaſſem, quò ſcilicet plurimi poſſent epiſcopi etiam de longuinquis prouincijs euocari, mox tamen, vt mihi pietatis veſtræ ſcripta ſunt tradita, & Bonifacium de compresbyteris meis ab vrbe direxerim, de epiſcopis fratrem meum Paſchaſinum de Sicilia fecerim nauigare, qui vicem meam ſufficienter implerent, datis per eoſdem epiſtolis ad eos, qui legationem antè ſuſceperant, vt ipſi quoque prædictis ad implendas partes meæ præſentiæ iungerentur. Vnde quanuis nimis arctus dies ſynodo fuerit conſtitutus, ſpero tamen adfuturum omnipotentis auxilium, quò omnes valeant ad præfinitum tempus occurrere, & vnanimiter cum ſanctæ fraternitatis aſſenſu, quæ vniuerſali Eccleſiæ congruant, definire. Compreſſa enim vel remota inquietudine ac prauitate paucorum, facilè firmabitur probanda concordia, ſi in eam fidem, quam euangelicis & apoſtolicis prædicationibus declaratam, per antiquos patres noſtros accepimus & tenemus, omnium corda concurrant, nulla penitus diſputatione cuiuſquam retractationis admiſſa, ne per vanam fallacemq; verſutiam aut infirma videatur, aut dubia, quæ in ipſo lapide angulari CHRISTO fundata ſunt, & ſine fine manſura: hoc nobis indeſinenter orantibus, vt à ſacramento ſingularis fidei nemo inueniatur alienus, ſed damnata impietate hæreſeos, nullum de perditione cuiuſquam catholica Eccleſia ſentiat detrimentum. Quod autem pietatem veſtram de his, per quos meas miſi epiſtolas obſecraui, nunc quoq; ſimili fiducia precor, vt vice mea acturos, commendatos per omnia habere dignemini, quò faciliùs ac diligentiùs, quæ optimo fidei veſtræ ordinata ſunt ſtudio, ſalubri impleantur effectu. Data decimoquarto Calendas Auguſti, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Semel definita non ſunt in dubiũ vocanda.

Epiſtola quinquageſimaprima eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam per Theoſticum Magiſtrianum.

In Tom. Concil. eſt xlix.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

R Eligioſam clementiæ veſtræ ſolicitudinem, quam catholicæ fidei indeſinenter impẽditis, per omnia recognoſco, & DEO gratias ago, quòd tantam vniuerſalis Eccleſię curam habere vos video, vt quod iuſtitię & beneuolentiæ congruere arbitror, confidenter inſinuẽ, quò celeriùs, quæ, propitio Chriſto, pietatis veſtræ ſtudio irrepræhenſibiliter hactenùs geſta ſunt, ad gratulandum perducantur effectum. Quòd ergo ſynodum Chalcedonenſem haberi clementia veſtra præcepit, cùm à me, vt in Italia haberetur, manſuetudo veſtra retineat poſtulatum, vt oẽs noſtrarum partium conuocati antiſtites, ſi ſecuritas temporis ſuppeteret, conuenirent: adeò tamen non aſpernanter accepi, vt binos de coepiſcopis meis & compreſbyteris ordinarem, qui vicem meam implere ſufficerent, etiam datis ad venerabilem ſynodũ congruentibus ſcriptis, quibus fraternitas aduocata cognoſceret, quam formam ſeruare in hac dijudicatione deberet, ne vlla temeritas aut fidei regulis, aut canonũ ſtatutis, aut benignitatis remedijs obuiaret. Sicut enim à principio huius cauſæ frequentiſsimè ſcripſi, hanc inter diſcordes ſenſus & carnales æmulationes moderationem volui cuſtodiri, vt integritati quidẽ fidei nihil euelli liceret apponi: ad vnitatẽ verò, pacemq; redeuntibus, remediũ veniæ præſtaretur: quia tunc operum diaboli

Ro. Pontifex præſcribit formã Synodo.

diaboli potentiæ deſtruuntur, quum ad Dei & proximi dilectionem hominum corda reuocantur. Sed quàm contraria tunc his monitis atque obſecrationibus meis acta ſint, multum eſt explicare: nec opus eſt epiſtolari pagina compræhendi, quod in illo Epheſino non iudicio, ſed latrocinio potuit perpetrari. Ibi primates ſynodi, nec reſiſtentibus ſibi fratribus, nec conſentientibus pepercerunt, cùm ad infringẽdam catholicam fidem & ad execrabilem hæreſim roborandam, alios priuilegio honoris exuerint, alios conſortio impietatis infecerint, ſæuiores profectò in eos, quos perſuadendo ab innocentia ſeparabant, quàm in illos, quos beatos confeſſores perſequendo faciebant. Veruntamen quia ſibi maximè ſua iniquitate nocuerunt, & maioribus vulneribus diligentior eſt adhibenda medicina, nullis vnquam epiſtolis definiui etiam talibus, ſi reſipiſcerent, veniam denegandam. Et quanuis incomparabiliter inimiciſsimam Chriſtianæ religioni hæreſim deteſtemur, ipſos tamen, ſi corrigantur, & digna ſe ſatisfactione purificent, ab ineffabili miſericordia Dei non iudicamus alienos, ſed potiùs cum gementibus gemimus, & cum flentibus flemus, & ſic vtimur iuſtitia commotionis, vt non amittamus remedia charitatis. Quod, ſicut pietas veſtra cognoſcit, non verbis ſolis promittitur, ſed etiam factis docetur. Siquidem penè omnes, qui in conſenſum pręſidentium aut traducti fuerant, aut coacti, reſcindendo quod ſtatutum fuerat ab illis, & condemnando quod ſcripſerant, perpetuam culpæ abolitionem, & Apoſtolicæ pacis gratiam ſunt adepti. Si ergo clementia veſtra propoſitum noſtrum conſiderare dignetur, probabit me eo conſilio cuncta geſsiſſe, vt ſine cuiuſquam animæ detrimento, hæreſeos tantùm obtineretur extinctio, & ob hoc circa authores ſæuiſsimorum turbinum, quiddam conſuetudinis minuiſſe, vt ad indulgentiam poſtulandam compunctione aliqua poſsit eorum tarditas excitari. Qui etſi poſt illud iudicium ſuum tam impium, quàm iniuſtum, non ſunt catholicæ fraternitati ita honorabiles, vt fuerunt, ſuas tamen adhuc obtinent ſedes, & epiſcopatus ſui honore potiuntur, aut per veram & neceſſariam ſatisfactionem pacem Eccleſiæ recepturi, aut ſi hæreſim (quod abſit) tuebuntur, profeſsionis ſuæ merito iudicandi. Data 13. Calend. Auguſti, Adelphio viro clariſſimo conſule.

Epiſtola Ceretij, Salonij & Verani Epiſcoporum Gallorum ad Leonem Papam.

Domino ſancto, beatiſsimo patri, & Apoſtolicæ ſedis digniſsimo Papæ Leoni, Ceretius, Salonius & Veranus.

REcenſita epiſtola beatitudinis veſtræ, quam de fidei inſtructione conſcriptam, ad Conſtantinopolitanum epiſcopum deſtinaſtis, dignum eſſe cenſuimus, vt tantæ doctrinæ vbertate ditati, debitas gratias ſaltem oblato literarum officio redderemus. Paternæ ſiquidem erga nos pietatis veſtræ ſolicitudinem cõprobantes, anticipationi curationis veſtræ hoc nos magis obnoxios cõfitemur, quòd remediorũ beneficia ante malorum experimenta cognouimus. Scientes nanque penè ſera eſſe remedia, quæ adactis iam vulneribus apponuntur, vt Apoſtolicis illis munitionibus induamur, prouidæ pietatis vocibus præmonetis. Agnoſcimus planè b[illegible]t[illegible]ime Papa, qua ad nos interiora pectoris veſtri peculiari affectione tranſmiſeritis, quorum incolumitati aliorum curatione ſuccurritis: & dum ex aliorum præcordijs infuſa antiqui ſerpentis venena producitis, quaſi in quadam charitatis ſpecula conſtitui, Apoſtolica illa cura ac ſolicitudine conclamatis, ne inopinantibus improui us hoſtis adueniat, ne vulneri locum præbeat incauta ſecuritas, Domine ſancte, beatiſsime pater, & Apoſtolica ſede digniſsime Papa. Magna præte-

prætereà & ineffabili quadam nos peculiares tui gratulatione ſuccreſcimus, quòd illa ſpecialis doctrinæ veſtræ pagina ita per omnium eccleſiarum conuenticula celebratur, vt verè conſona omnium ſententia declaretur, meritò illic principatū ſedis Apoſtolicæ conſtitutum, vnde adhuc Apoſtolici ſpiritus oracula referentur. Idcircò ſi dignanter admittitis, deprecamur vt opus & præſentibus & futuris temporibus profuturum, quod nos aſſeruandi ſtudio folijs mandare curauimus, ſanctitas veſtra percurrere, & ſi quid librarij errore defuerit, emendare dignetur: vel ſi ſalutarem lecturis omnibus paginam aliquo ſtudij veſtri accumulaſtis augmēto, idipſum addi libello huic ſolicita pietate in beatis, vt non ſolùm plures ſancti epiſcopi fratres noſtri per Gallias, verumetiam multi ex laicis filij veſtri, qui epiſtolam iſtam magnoperè pro veritatis manifeſtatione deſiderant, remiſſam ad nos, & ſancta manu veſtra emendatam tranſſcribere, legere & tenere mereantur. In rem miſſas, ſi dignum ducitis, redire mox cupimus: vt quia incolumitas veſtra, exultatio & ſalus noſtra eſt, citiùs ad nos relatu deſiderabili ſalutis veſtræ gaudia recurrant. Et alia manu: Memorem coronam veſtram humilitatis noſtræ Chriſtus Dominus longæua ætate conſeruet, domine ſancte, beatiſsime pater, & Apoſtolica ſede digniſsime Papa. Ceretius ſuſceptus veſter, apoſtolatum veſtrum ſaluto, commendans me orationibus veſtris. Salonius venerator veſter, Apoſtolatum veſtrum in Domino ſaluto, orationum veſtrarum ſubſidia depoſcens. Veranus cultor veſtri Apoſtolatus beatitudinem veſtram ſaluto, & vt pro me oretis peto.

Principatus ſedis Apoſtolicæ.

Epiſtola Rauennij, aliorumq́ Epiſcoporum Gallorum, ad Leonem Papam, fidei eius, quam ad Orientem direxit, laudes dicentium.

Domino verè ſancto, meritò in Chriſto beatiſsimo, & Apoſtolico honore venerando Papæ Leoni, Rauennius, Ruſticus, Venerius, Conſtantinus, Maximus, Armentarius, Florus, Sauinus, Valerianus, Conſtantius, Nectarius, Maximus, Aſclepius, item Maximus, Vrſus, Ingenulus, Iuſtus, Valerianus Superuentus, Criſaphius, Fonteius, Petronius, Hydatius, Etherius, Eulalius, Eutychius, Fraternus, Venturus, Eugenius, Hilarius, Verus, Amandus, Gerontius, Proculeianus, Iulianus, Helladius, Armentarius, Honoratus, Hepartius, Amenius, Dynamius, Maximinus, Ynantius & Palladius.

PErlata ad nos epiſtola beatitudinis veſtræ, quam ad Orientem pro catholicæ fidei adſertione miſiſtis, optaſſemus & ſtatim apoſtolatui veſtro pro tam immenſo munere gratiarum actionem referre, niſi nobis difficultatē, qua in vnum celeriter non potuimus conuenire, vel ſpatia; quibus à nobis diſpalati ſumus, longa terrarum, vel aurarum, quæ in regionibus noſtris præter conſuetudinem fuit, intemperies, attuliſſet. Det ergo apoſtolatus veſter noſtræ veniàm tarditati, quæ non de ocio aut diſsimulatione, ſed de certa neceſsitate deſcendit, quæq; à nobis, etſi celeritatis gratiam abſtulit, exultandi tamen materiam auferre nō potuit. Exultauimus itaque Chriſto propitio, lectis beatitudinis veſtræ literis, & omni inſtructione patefacta, omnes intra Gallias conſtitutos, exultare mox fecimus, dolentes pariter pro his vobiſcum, qui catholicæ fidei lumine derelicto, errorum tene-

Epiſtola Epiſcoporū Gallicarū egregia.

tenebras inciderunt. Quæ apoſtolatus veſtri ſcripta, vt ſymbolum fidei, quiſquis redemptionis ſacramenta non negligit, tabulis cordis adſcripſit, & tenaci, quò ad cõfundendos hæreticorum errores paratior ſit, memoriæ commendauit. Multi itaq; in ea gaudentes pariter & exultantes, recognouerunt fidei ſuæ ſenſum, & ita ſe ſemper ex traditione paterna tenuiſſe, vt veſter apoſtolatus expoſuit, iure lætantur. Nõnulli ſolicitiores facti, beatitudinis veſtræ admonitione præcepta, modis omnibus ſe gratulantur inſtructos, datamq; ſibi occaſionem gaudent, qua liberè ac fiducialiter, ſuffragante etiam Apoſtolicæ ſedis authoritate, eloquantur, & adſerat vnuſquiſque quod credit. Quis autem apoſtolatui veſtro pro hoc tanto munere, quo non ſolùm Gallias, ſed totum mundum, velut quibuſdam precioſiſsimis gemmis ornauit, dignas æſtimet gratias poſſe perſolui? Doctrinæ poſt Deum veſtræ debet fidelis, vt conſtanter teneat, quod credebat: debet etiam infidelis, vt à perfidia ſua, agnita veritate diſcedat, & Apoſtolicæ inſtitutionis luce perfuſus, erroris ſui tenebras derelinquat, magisq; ſequatur & credat, quod per os veſtrum Dominus noſter Ieſus Chriſtus de ſacramento incarnationis ſuæ docet, quàm id teneat, quod diabolus humanæ ſalutis & veritatis inimicus inſtillat. Optaſſemus etiam ad filiũ veſtrum, glorioſiſsimum ac fideliſsimum principem ſuper eadem cauſa literas dare, quibus congratulantes fidei ipſius, humilitatis quoq; noſtræ ſolicitudinem, qua vos in Chriſto ſequimur, proderemus, niſi ad nos de Orientalibus partibus nũcio perlato, fieri hoc, minimè neceſſarium putaſſemus. Meritis autẽ apoſtolatus veſtri pius Dominus præſtitit, vt hæreſim, iam diu occultè nutritam, veſtris temporibus proderet. Ad laudẽ enim ſolicitudinis veſtræ pertinet, quòd malorum error latére non potuit: ad glorioſæ fidei ædificationem redundat, quòd praua perſuaſio participes aut non inuenit, aut inuentos amiſit. Reſpiciat itaq; conſeruando apoſtolatum veſtrum miſericors Dominus Eccleſiam ſuam, toto orbe diffuſam. Vobis enim ita inuigilantibus, & hi qui curam animæ ſuæ gerunt, ſolicitiores in fide redduntur: & hi, qui paulò deſides ſunt, tanto ad ſolicitudinem accenduntur exemplo. Quod nos ante oculos ſemper habentes, non deſinemus Deo ac Domino noſtro gratias agere, & pariter ſupplicare, gratulantes quòd tantæ ſanctitatis, tantæ fidei, tantæq; doctrinę Apoſtolicæ ſedi, vnde religionis noſtræ, propicio Chriſto, fons & origo manauit, antiſtitẽ dederit, petentes etiam, vt datum conceſſumq; munus pontificij veſtri, longiſsima ad ædificationem Eccleſiarum ſuarum ætate cuſtodiat. Nos autem etſi impares meritis, pari tamen fide, ſi quid (quod abſit) contra Eccleſiam catholicam prophana infeſtatione tentetur, parati ſumus, confortante Domino, cum beatitudine veſtra pro veritate fidei animas noſtrás ponere, & vitam hanc authori ſalutis noſtrę, & largitori æternitatis impendere. Et alia manu: Ora pro me, Domine meritò beatiſsime, & Apoſtolico honore venerande Papa. Ruſticus Epiſcopus Apoſtolatum veſtrum in Domino venerans ſaluto, & vt digneris pro me orare, ſupplex rogo. Venereus, te Dominum in Chriſto meum, reuerendiſsimè ſaluto, & vt digneris pro me orare, ſupplex rogo. Conſtantinus epiſcopus beatitudinem veſtram ſaluto. Similiter & omnes epiſcopi ſupraſcripti admodùm reuerenter & honorificè ſalutauerũt.

Imperatorem vocãt Papæ filiũ.

In Tom. Cõc. eſt 50.

Epiſtola quinquageſimaſecunda Leonis Papæ ad omnes Epiſcopos Galliarum, de damnatione hæreticorum.

Leo Romanæ vrbis Epiſcopus Rauennio, Ruſtico, Venereo, Conſtantino, Maximo, Armentario, Floro, Sauino, Valeriano, Conſtantio, Aſclepio, Nectario, Maximo, Vrſo, Ingenulo, Iuſto, Valeriano, Superuento, Criſaphio, Fonteio, Petronio, Hydatio, Etherio, Eulalio, Eutychio, Fraterno, Venturo, Eugenio, Hilario, Vero, Amãdo, Gerontio,

rontio, Proculeiano, Iuliano, Helladio, Armentario, Honorato, Hepartio, Amenio, Dynamio, Maximino, Ynantio & Palladio Epiſcopis per Gallias conſtitutis.

Anno Chriſti 452. pontificatus S. Leonis 13. fuit ſcripta hæc epiſtola & 3. ſequentes.

OPtaſſemus quidẽ fraternitatis veſtræ literas eo tempore, quo promiſeratis, accipere, vt profecturis ad Orientem fratribus noſtris, quos ad ſanctam ſynodum vice noſtra pro catholicę fidei defenſione direximus, etiam veſtræ ſententiæ profeſsio iungeretur. Sed cùm multa obſtacula inopinatam nobis intulerint tarditatem, quamlibet ſeras, & diù expectatas epiſtolas per fratrem & coepiſcopum noſtrum Ingenulum grataner accepimus: easq; cum gaudio recenſentes, probauimus, ſicut confidebamus, eruditione ſpiritus ſancti cæleſtem in vobis vigere doctrinám: quam in Orientalibus eccleſijs verſutia hoſtis antiqui, per eos, quos ſequaces ſuos reperit, falſitasq; fatigare conata eſt, cùm catholica fides, quæ nulla ſui eſt parte mutabilis, per ipſas aduerſantium exercitationes & validior efficiatur ſemper & clarior: operante hæc gratia Dei, vt ſi qui fortè ad hæc ſubtilia inimici iacula declinanda, minùs erant inſtructi, minusq; ſoliciti, perceptis veritatis armis, fierent contra impiorum mendacia fortiores. Quòd ergo, ſicut cauſa poſcebat, fidutiam noſtram, quam de vobis habemus in Domino, fideliter atq; obedienter auxiſtis, multa exultatione gaudemus. Et meritò nos cognoſcimus fratribus & coepiſcopis noſtris Orientalibus intimaſſe, quòd ſecundùm euangelicam & apoſtolicam traditionem de incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti, vna eſſet omnium noſtrûm & indiſcreta confeſsio, neque vllis eorum diſputationibus detineri, vt alteri aliquid de ſummi & ſalutiferi ſacramenti veritate ſapiamus, quàm & ex prædicatione ſanctorum patrum, & ex authoritate incommutabilis ſymboli didicimus & docemus, damnatis ab vniuerſali Eccleſia, & nunc Eutyche, & anteà Neſtorio. Quorum ſi quis non ferendis impietatibus inhærere delegerit, ipſe ſe à corpore Chriſtianæ vnitatis abſcidit. Non enim vltrà iam cuiquam excuſationis refugium de ignorantia & inſcientia, vel de intelligentiæ difficultate conceditur, cum hæc ipſa ſexcentorum ferè fratrum, coepiſcoporumque noſtrorum ſynodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium diſſerendi contra fundamentum fidei inſpirare permiſerit: quoniam adnitentibus per auxilium gratiæ Dei fratribus, vicarijs noſtris, quorum pleniſsima extitit in omni actione deuotio, non ſolùm ſacerdotibus Chriſti, ſed etiam principibus & poteſtatibus Chriſtianis, cunctisq; clericis, plebibus, ordinibus, plenè atq; euidenter apparuit, hanc eſſe verè apoſtolicam fidẽ, ex diuinæ pietatis fonte manantem, quam ſynceram, & ab omni fæce totius erroris alienam, ſicut accepimus, prædicamus, & vniuerſo iam mundo conſentiente defendimus, extinctis toto orbe dogmatibus, quæ vel precedens hæreticus auſus eſt inſerre vel ſubſequens, diſsimili quidem commento, ſed impietate compari. Nam ſicut Neſtorius non eſt toleratus, affirmans beatam Mariam hominis tantummodò fuiſſe genetricem, qui poſtmodùm ſit à verbo deitatis ſuſceptus, duabus ſcilicet naturis & perſonis diſtinctis, vt neq; ipſe eſſet filius hominis, qui filius Dei, neq; vnus Chriſtus in vtraq; natura, ſed alter ſempiternus ex patre, alter temporalis ex matre, cùm euangelica authoritas ita verbũ prædicet carnem factum, vt non duos Chriſtos, nec duos filios, ſed in vno Domino Ieſu Chriſto, & Dei & hominis nobis inſinuet veritatem, vt vtriuſq; ſubſtantiæ, id eſt, ſaluantis atq; ſaluatæ, nec proprietas poſsit cõfundi, nec perſona geminari. Sicut ergo Neſtorius in ſuo dogmate execrabilis, ſic & Eutyches, damnatũ olim ſectatus errorem, alia prophanitate blaſphemans, à catholicæ ſoliditatis cõpage reſecatus eſt: quia indoctis quibuſdam nimiumq; ſimplicibus perſuadere tentauit, quòd verbum Dei ita caro ſit factum, vt veram carnem de ventre virginis non ſumpſerit, nec noſtri illum generis corpus habuiſſe, ſed diuinitatis

Ioan. 1.

eius & carnis vnam eſſe naturam, vt vnum Dominum noſtrum Ieſum, & falſum hominem, & Deum diceret eſſe paſsibilem: Quod nec pietas fidei, nec ratio recipit ſacramenti, vt aut in ſua natura paſsibilis fuerit deitas, aut in ſuſceptione humana mẽtita ſit veritas. Quæ diabolicorum ſenſuum prodigioſa cõmenta, ſancta nunc ſynodus (humilitatis noſtræ ſcriptis, authoritate Domini mei beatiſsimi Petri Apoſtoli & merito roboratis, religioſa vnanimitate conſentiens) abominando, ab Eccleſia Dei amputauit Dioſcorum quoq; Alexandrinum, in ſua impietate manentẽ, ne illa eccleſia, quæ inter ipſa euangelij principia beatum Marcum beatiſsimi Petri Apoſtoli diſcipulum, in omnibus vtiq; doctrinis, ſui doctoris magiſterio cõſonantem habuit fundatorem, quæq; poſteà recentioribus à noſtra ætate tẽporibus Athanaſium, Theophilum, & proximè Cyrillum probatiſsimos pręſules habuit, indignã captiuitatem ſub hæretici dominatione pateretur. Vnde ſecundùm magnam miſericordiam Dei, vniuerſos diaboli conatus, quibus Eccleſiam Domini conturbare molitus eſt, noueritis eſſe deſtructos. Reddite igitur Deo gratias, fratres chariſsimi, & dignam gratiarum actionem: & oret nobiſcum veſtra dilectio, vt fratres noſtros, quos expectatio noſtra deſiderat, incolumes quàm primùm rediiſſe lætemur, & de omnibus, quæ Domino adiuuante ſunt geſta, pleniùs vos poſsimus inſtruere. Nam fratrem Ingenulum nolumus hac expectatione tardari, cùm ob hoc ipſum properantiùs remeare debuerit, ne diutiùs vobis eſſet incognita omnium materia gaudiorum, quæ volumus per curam dilectionis veſtræ etiam ad fratres noſtros Hiſpaniæ epiſcopos peruenire, vt quod Deus operatus eſt, nulli eſſe poſsit incognitum. Data Calendis Februarij, Herculano viro clariſsimo conſule.

Euſebij Mediolanenſis Epiſcopi epiſtola, ad Leonem Papam, per quam fidei eius, quam ad Orientem direxerat, aſſertioni cum alijs epiſcopis conſenſit atque ſubſcripſit.

Domino ſancto & beatiſsimo patri Leoni, Eúſebius Mediolanenſis Epiſcopus.

REuerſis, Domino annuente, fratribus noſtris, quos ad Orientem fidei cauſa ſolicitè prouida beatitudo veſtra direxerat, decurſiſque literis, quas per eos tua ſanctitas deſtinauit, omni exultatione in Chriſto releuatus ſum, quòd effectum cõmiſſæ ſibi legationis eoſdem reportaſſe veſtra pagina deſignauit. Nec mirum, quòd Dominus noſter Ieſus Chriſtus catholicæ fidei, quam tenemus, maieſtatis ſuæ gratiam, cuſtodiamq; præſtiterit, quando vos idoneos cultus ſui aſſertores, in apoſtoli ſui ſede præſules collocauit, qui & recta ſentire de incarnationis dominicæ ſacramento, & eadem poteſtis rectè cuſtodire. Admonitis ergo fratribus & coepiſcopis meis, habitoq; cõuentu, veſtrarum formam tenuimus literarum. Nã recenſens epiſtolam beatitudinis voſtræ, in ſacerdotum Domini concilio, quam ſanctus frater & coepiſcopus noſter Abundantius, & compresbyter meus Senator detulerant, agnitoq; eorum narratione, ſicut ſcripta veſtra ſignauerant, rerum geſtarum ordine, continuò requiſita eſt, recitataq; epiſtola, quam fidei aſſertione plenè digeſtam, ad Orientem dudum ſanctitas veſtra tranſmiſerat, quæ ad nos, ex veſtra admonitione, ſancto fratre & coepiſcopo noſtro Ceretio mutuante peruenit: claruit eam plenam fidei ſimplicitate fulgere, prophetarum etiam adſertionibus, euangelicis authoritatibus, & apoſtolicæ doctrinæ teſtimonijs, nitore quodam lucis & veritatis ſplendore radiare, omnibusq; ſenſibus conuenire, quos beatus Ambroſius,

us, de incarnationis dominicæ myſterio, ſuis libris ſancto ſpiritu excitatus inſeruit. Et quia omnia maiorum fidei, nobis antiquitùs traditæ, tota puritate conueniunt, domine ſancte & beatiſsime pater, placuit omnibus, quorum ſubſcriptio ſubter annexa nomina poterit declarare, vt eos, qui impiè de incarnationis dominicæ ſacramento ſentiunt, quanuis intellectus ſui prauitate, à catholicæ fidei veritate recedêtes, ſeipſos dignos abiectione fecerint, ſuo etiam conſenſu, authoritatis veſtræ præcedente ſententia, damnatione congrua perſequendos. Literarum ergo veſtrarum formam ſecuti, modum præſcriptæ ordinationis nos ſeruaſſe, his per fratrem & coepiſcopum noſtrum Cyriacum miſsis oſtendimus. Supereſt, vt annuente Domino perfectis rebus, palmam fidei & conſummati certaminis coronam quiete perpetua retinentes, hoc futuris memorabile ſeculis relinquatis, vt ab hoc tempore præſenti, extincta impiæ ſectæ contumacia videatur, vt vobis propugnatoribus in æternum proſtrata ſuccumberet. Et alia manu: Incolumem beatitudinem tuam ſumma diuinitas tueatur atq; cuſtodiat, domine ſancte & beatiſsime pater.

Ego Euſebius Epiſcopus eccleſiæ Mediolanenſis in omnia ſupradicta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicę ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Fauentius Epiſcopus Rhegienſis eccleſiæ, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Maioranus Epiſcopus eccleſiæ Placentinæ in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Cyprianus Epiſcopus eccleſiæ Brixillenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Quintinus Epiſcopus eccleſiæ *Dertonenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt. *Terdonē-ſis

Ego Criſpinus Epiſcopus eccleſiæ Ticinenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Maximus Epiſcopus eccleſiæ Taurinatis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Floreius presbyter, iuſſus à præſente ſancto Eulogio Epiſcopo meo eccleſiæ Iporienſis, quia ipſe per infirmitatem ſubſcribere non poteſt ſubſcripſi, ad omnia ſupraſcripta conſentiente, & anathema dicente his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego *Gradus presbyter directus ab Epiſcopo mea Euſtaſio eccleſię Auguſtanę, vice ipſius in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt. *Gerardus

Ego Cyriacus Epiſcopus eccleſiæ Laudenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Abundantius Epiſcopus eccleſiæ Comenſis, in omnia ſupraſcripta pro me ac pro abſente ſancto fratre meo Aſimone Epiſcopo eccleſiæ Curienſis, primę Rhetiæ ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Paſchaſius Epiſcopus eccleſiæ Genuenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Paſtor Epiſcopus eccleſiæ Aſtenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Simplicius Epiſcopus eccleſiæ Nouarienſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Ioannes Epiſcopus eccleſiæ Cremonenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Octauianus Epiſcopus eccleſiæ Brixianæ, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Iuſtianus Epiſcopus eccleſiæ Vercellenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Quintius Epiſcopus eccleſiæ Albingaunenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Præſtantius Epiſcopus eccleſiæ Bergomatis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

In Tom. Concil. eſt 4.

Epiſtola quinquageſimatertia Leonis Papæ ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, vbi in primis eum de fide in Chalcedonenſi Concilio laudat: deinde arguit, quòd contra Nicenam ſynodum, Alexandrinam atque Antiochenam Eccleſias ſibi ſubdere voluiſſet.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

Aniſeſtato, ſicut optauimus, per gratiam Dei lumine euangelicæ veritatis, & ab vniuerſali Eccleſia pernicioſiſsimi erroris nocte depulſa, ineffabiliter gaudemus in Domino, quòd creditæ nobis diſpenſationis labor ad deſideratum peruenit effectum, ſicut etiam epiſtolæ tuæ textus eloquitur; vt ſecundùm Apoſtolicam doctrinam, idipſum dicamus omnes, & non ſint in nobis ſchiſmata: ſimus autem perfecti in eodem ſenſu & in eadem ſententia. (1.Cor. 1.) In cuius operis deuotione gratulamur dilectionem tuam eſſe cōſortem, vt & corrigendis tua prodeſſet induſtria, & ab omni te deuiantium participatione & factione purgares. Deceſſore enim tuo beatæ memoriæ Flauiano, propter defenſionem catholicæ veritatis eiecto, non immeritò credebatur, quòd ordinatores tui, contra ſanctorum canonum conſtituta, viderentur ſui ſimilem conſecraſſe. Sed adfuit miſericordia Dei, in hoc te dirigens atque confirmans, vt malis principijs benè vtereris, & non te iudicio hominum, ſed Dei prouectum benignitate monſtrares. Quod verè ita accipiendum eſt, ſi hanc diuini muneris gratiam alia oſtenſione non perdas. Virum enim catholicum, & præcipuè Domini ſacerdotem, ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari. (Eccle. 18.) Dicente quippe ſcriptura ſancta, Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere: multis mundi huius illecebris, multis vanitatibus reſiſtendum eſt, vt veræ continentiæ obtineatur integritas, cuius prima eſt labes ſuperbia,

initium

initium tranſgreſsionis,& origo peccati. Quoniam mens potentiæ auida, nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſsis, dum inordinato prauoque progreſſu, impunitarum tranſgreſsionum augentur exceſſus, & crebreſcunt culpæ, quæ toleratæ ſunt ſtudio fidei reparandæ & amore concordiæ. Poſt illa itaque ordinationis tuæ non inculpata principia, poſt conſecrationem Antiocheni epiſcopi, quam tibimet contra canonicam regulam vendicaſti, doleo etiam in hoc dilectionem tuam eſſe prolapſam, vt ſacratiſsimas Nicenorum canonum conſtitutiones conareris infringere, tanquam opportunè ſe tibi hoc tempus obtulerit, quo ſecundi honoris priuilegium ſedes Alexandrina perdiderit, & Antiochena eccleſia proprietatem tertiæ dignitatis amiſerit, vt his locis iuri tuo ſubditis, omnes Metropolitani epiſcopi proprio honore priuentur. Quibus inauditis, & nunquam antè tentatis, ita præueniris exceſsibus, vt ſanctam ſynodum, ad extinguendam ſolùm hæreſim, & confirmationem fidei catholicæ ſtudio Chriſtianiſsimi principis congregatam, in occaſionem ambitus trahas, & vt conniuentiam ſuam tibi dedat, impellas: tanquam refutari nequeat, quod illicitè voluerit multitudo, & illa Nicenorum canonum per ſanctum verè ſpiritum ordinata conditio in aliqua vnquam ſit parte ſolubilis. Nulla ſibimet de multiplicatione congregationis ſynodalia Concilia blandiantur, neque trecentis illis decem atque octo quantumlibet copioſior numerus ſacerdotum vel cõparare ſe audeat vel præferre, cùm tanto diuinitùs priuilegio Nicena ſit ſynodus conſecrata, vt ſiue per pauciores, ſiue per plures Eccleſiaſtica iudicia celebrentur, omni penitùs authoritate ſit vacuum, quicquid ab illorum fuerit conſtitutione diuerſum. Nimis ergo hæc improba, nimis ſunt praua, quæ ſacratiſſimis canonibus inueniuntur eſſe contraria. In totius Eccleſiæ perturbationem ſuperha hæc tendit elatio, quæ ita abuti voluit Concilio ſynodali, vt fratres in fidei tantummodò negocium conuocatos, & definitione eius cauſæ, quæ erat curanda, perfunctos, ad conſentiendum ſibi, aut deprauando traduceret, aut terrendo compelleret. Inde enim fratres noſtri, ab Apoſtolica ſede directi, qui vice mea ſynodo præſidebant, probabiliter atque conſtanter illicitis auſibus obſtiterunt, apertè reclamantes, ne contra ſtatuta Nicenæ ſynodi præſumptio reprobæ nouitatis adſurgeret. Nec poteſt de eorum contradictione dubitari, de quibus in epiſtola tuâ etiam ipſe conquereris, quòd conatibus tuis voluerint obuiare. In quo eos quidem multùm mihi, hæc ſcribendo, commendas: ſed temetipſum, quòd eis parêre nolueris, dum illicita moliris, accuſas, ſuperfluè non concedenda appetens, & inſalubriter contraria concupiſcens, quæ nullum vnquàm potuerunt noſtrum obtinere conſenſum. Abſit enim à conſcientia mea, vt tam praua cupiditas meis ſtudijs adiuuetur, ac non potiùs & meo, & omnium, qui non alta ſapiunt, ſed humilibus cõſenſiunt, * opere ſubruatur. Sancti illi & venerabiles patres, qui in vrbe Nicena, ſacrilego Ario cum ſua impietate damnato, manſuras vſque in finem mundi leges eccleſiaſticorum canonum condiderunt, & apud nos in toto orbe terrarum in ſuis conſtitutionibus viuunt, & ſi quid vſquàm aliter, quàm illi ſtatuerunt, præſumitur, ſine cunctatione caſſatur, vt quę ad perpetuam vtilitatem generaliter inſtituta ſunt, nulla commutatione varientur, nec ad priuatum trahantur commodum, quæ ad bonum ſunt commune præfixa. Et manentibus terminis, quos conſtituerunt patres, nemo in ius tendat alienum. Sed intra fines proprios atque legitimos, prout quis valuerit, in latitudine ſe charitatis exerceat, cuius ſatis vberes fructus Conſtantinopolitanus poteſt antiſtes acquirere, ſi magis humilitatis virtute nitatur, quàm ſi ſpiritu ambitionis infletur. Noli, frater, altum ſapere, ſed time, & Chriſtianiſsimorum principũ pijſsimas aures improbis petitionibus inquietare deſiſte, quibus certum habeo modeſtia te magis, quàm elatione placiturum. Perſuaſioni enim tuæ in nullo penitùs ſuffragatur quorundam epiſcoporum ante ſexaginta (vt iactas) annos facta ſubſcriptio, nunquámque à prædeceſſoribus tuis ad Apoſtolicæ ſedis trãſmiſſa notitiam, cui ab initio ſui caducæ, dudumque collapſæ ſera nunc & inutilia

Margin: Niceni Concilij 6. et 7. cap. — Rom. 12. — * ope — 25. quæſt. 1. Quæ ad perpetuam. — Rom. 11.

Obijcere fomenta voluiſti, eliciendo à fratribus ſpeciem conſenſionis, quam tibi in
Matt. 18. ſuam iniuriam verecundia fatigata præberet. Memento, quid Dominus ei, qui vnũ
Marc. 9. de puſillis ſcandalizauerit, comminetur: & ſapienter intellige, quale ſit iudicium
Dei ſubiturus, qui tot eccleſijs, tot ſacerdotibus ſcandalum inferre non metuit. Fateor enim, ita me dilectione vniuerſæ fraternitatis obſtringi, vt nemini prorſus in his, quæ contra ſe poſcit, aſſentiam, poſsiſque euidenter agnoſcere me dilectioni tuæ beneuolo animo contraire, vt ſaniore conſilio ab vniuerſalis te Eccleſiæ perturbatione contineas. Non conuellantur prouincialium iura primatuum, nec priuilegijs antiquitùs inſtitutis metropolitani antiſtites fraudentur. Nihil Alexandrinæ ſedi eius, quam per ſanctum Marcum euangeliſtam beati Petri diſcipulum meruit, pereat dignitatis, nec Dioſcoro impietatis ſuæ pertinacia corruente, ſplendor tantæ eccleſiæ tenebris obſcuretur alienis. Antiochena quoque eccleſia, in qua
Act. 11. primùm prædicante beato Apoſtolo Petro, Chriſtianum nomẽ exortum eſt, in paternæ conſtitutionis ordine perſeueret, & in gradu tertio collocata, nunquam ſe fiat inferior. Aliud enim ſunt ſedes, aliud præſidentes. Et magnus vnicuique honor eſt integritas ſua. Quę quum in quibuſlibet locis propria ornamenta non perdat, quanto magis in Conſtantinopolitanæ vrbis magnificentia poteſt eſſe glorioſa, ſi per obſeruantiam tuam & defenſionem paterni canonis, exemplum probitatis multi habeant ſacerdotes? Hæc tibi ſcribens, frater in Domino, hortor ac moneo, vt depoſito ambitionis deſiderio, ſpiritu potiùs ferueas charitatis, eiusque vir-
Rom. 12. tutibus, ſecundùm doctrinam Apoſtolicam, proficienter orneris. Eſt enim pati-
1. Cor. 13. ens & benigna, & non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt. Vnde ſi charitas non quærit propria, quantùm peccat, qui concupiſcit aliena? A quibus volo, vt te prorſus abſtineas, memorque ſis
Apoc. 3. eius ſententiæ, quæ dicit: Tene, quod habes, ne alius accipiat coronam tuam. Nam ſi inconceſſa quæſieris, ipſe te tuo opere atque iudicio, vniuerſalis Eccleſiæ pace priuabis. Frater autem & coepiſcopus noſter Lucianus, & filius noſter Baſilius diaconus, quantùm in ipſis fuit, ſtudioſè his, quæ eis iniunxeras, adfuére, ſed actioni eorum iuſtitia negauit effectum. Data vndecimo Calendas Iunij, Herculano viro clariſsimo conſule.

In Tom. Concil. eſt lij.

Epiſtola quinquageſimaquarta eiuſdem ad Martianum Auguſtum, vbi de eius gratulatur fide, quæ in Chalcedonenſi Concilio geſta eſt: & de Anatolio Conſtantinopolitano Epiſcopo, qui in eodem Concilio Alexandrinam & Antiochenam Eccleſias contra ſtatuta per ambitum ſibi voluit ſubiugare.

Leo Epiſcopus Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ, Martiano Auguſto.

MAgno munere miſericordiæ Dei, totius Eccleſiæ catholicæ multiplicata ſunt gaudia, cùm ſancto & glorioſo clementiæ veſtrę ſtudio pernicioſiſsimus error extinctus eſt, vt labor noſter citiùs ad deſideratum perueniret effectum, quem Deo ſeruiens principatus veſter, & fide & poteſtate iuuiſſet. Quia etſi in virtute ſpiritus ſancti, inter quaſlibet diſſenſiones per ſedis Apoſtolicæ famulatum euangelij erat defendẽda libertas, manifeſtior tamẽ apparuit gratia Dei, quæ præſtitit mundo, vt

do,vt in victoria veritatis,authores tantùm violatę fidei deperirent,&ſua integritas Eccleſię redderetur.Bellum igitur,quod pacis noſtræ inimicus excitauerat,adeò ſe liciter,dextera Domini pugnante, confractum eſt, vt triumphãte Chriſto,omnium ſacerdotum eſſet vna victoria, & coruſcante lumine veritatis, erroris tenebræ cum ſuis adſertoribus pellerentur. Nam ſicut in ipſa Domini reſurrectione credenda,ad coroboranda initia fidei multum ſecuritatis acceſsit, quòd quidam apoſtoli de corporea Domini Ieſu Chriſti veritate dubitarunt, & viſu atque contactu fixuras clauorum & vulnus lanceæ perſcrutando, ambiguitatem cunctis, dum ambigunt,abſtulerunt:ita nunc quoque,dum aliquorum infidelitas confutatur, omnium hæſitantium corda firma ſunt,& profecit vniuerſis ad illuminationẽ, quod quibuſdam intulit cæcitatem.In quo opere dignè & iuſtè exultat veſtra clementia,quæ fideliter proprieque proſpexit, vt Orientalibus eccleſijs diabolicæ inſidiæ non nocerent,ſed ad propiciandum Deum efficaciora vbique offerrẽtur holocauſta, quando per mediatorem Dei & hominum,hominem Chriſtum Ieſum eadem confeſsio plebium eadem ſacerdotum,eadem eſſet & regum,glorioſiſsime fili, & clementiſsime Auguſte.His autem,propter quæ tanta ſacta eſt congregatio ſacerdotum, bono & optabili fine compoſitis;miror & doleo,quòd pacem vniuerſalis Eccleſiæ,diuinitùs reformatam, ambitionis rurſus ſpiritus inquietat. Quanuis enim neceſſariè ſibi frater meus Anatolius conſuluiſſe videatur,vt ordinatorum ſuorum errorem deſerens,in aſſenſum catholicæ fidei ſalubri correctione tranſiret, cuſtodire tamen debuit, vt quod veſtro beneficio noſcitur conſecutus, nullius cupiditatis prauitate turbaret. Nos enim veſtræ fidei & interuentionis habentes intuitum, cùm ſecundùm ſuæ conſecrationis authores eius initia titubarent, benigniores circa ipſum quàm iuſtiores eſſe voluimus,quò perturbationes omnes,quę operante diabolo fuerant excitatæ,adhibitis remedijs,leniremus:quæ illum modeſtum magis,quàm immoderatum facere debuere. Qui etiam ſi præcipuis meritis, optimoq; iudicio legitimè fuiſſet ac ſolenniter ordinatus,contra reuerentiam tamen canonum paternorum,contra ſancti ſpiritus inſtituta,contra antiquitatis exempla,nullis poſſet ſuffragijs adiuuari.Apud Chriſtianum & verè religioſum,vereque orthodoxum principẽ loquor: multùm Anatolius Epiſcopus proprio detrahit merito,ſi illicito creſcere optat augmento.Habeat, ſicut optamus, Cõſtantinopolitana ciuitas gloriam ſuam,ac protegente dextera Dei, diuturno clementiæ veſtræ fruatur imperio. Alia tamen ratio eſt rerum ſecularium, alia diuinarum, nec præter illam petram, quam Dominus in fundamento poſuit,ſtabilis erit vlla conſtructio. Propria perdit, qui indebita concupiſcit.Satis ſit prædiſto,quòd veſtræ pietatis auxilio,& mei fauoris aſſenſu,Epiſcopatum tantę vrbis obtinuit.Non dedignetur regiam ciuitatem,quam Apoſtolicam non poteſt facere ſedem,nec vllo ſperet modo, quòd per aliorum poſsit offenſiones augeri. Priuilegia enim Eccleſiarum,ſanctorum patrum canonibus inſtituta, & venerabilis Nicenę ſynodi fixa decretis,nulla poſſunt improbitate conuelli,nulla nouitate mutari.In quo opere,auxiliante Chriſto, fideliter exequendo,neceſſe eſt me perſeuerantem exhibere famulatum,quoniam diſpẽſatio mihi credita eſt, & ad meum tendit reatum,ſi paternarum regulæ ſanctionum,quæ in ſynodo Nicena,ad totius Eccleſiæ regimen, ſpiritu Dei inſtruente,ſunt conditæ,me (quod abſit) conniuente,violentur,& maior ſit apud me vnius fratris voluntas,quàm vniuerſæ domus Domini communis vtilitas. Et ideò ſciens glorioſam clementiam veſtram Eccleſiaſticæ ſtudere concordiæ, & his, quæ pacificæ congruunt vnitati,pijſsimum præſtare conſenſum, precor & ſedula ſuggeſtione vos obſecro, vt auſus improbos, vnitati Chriſtianæ paciq́ue contrarios,ab omni pietatis veſtræ abdicetis aſſenſu,& fratris mei Anatolij, nocituram ipſi (ſi preſuterit) cupiditatem, ſalubriter comprimatis, ne ea, quæ veſtræ gloriæ atque temporibus inimica ſunt, cupiens, maior ſuis velit eſſe prioribus, liberumque illi ſit quantis potuerit ſplendere virtutibus, quarum non aliter particeps erit, niſi charitate magis voluerit ornari, quàm

Ioann.20.

Matt.16.
25.q.2.Priuilegia eccleſiarum, & ibidẽca. Priuilegia Eccleſiarũ.

ambitione diſtendi. Hanc autem improbi deſiderij conceptionem nunquã quidem debuit intra cordis ſui recipere ſecretum: ſed cùm illi fratres & coepiſcopi mei, qui vice mea aderant, obuiarent, ab illicito appetitu, eorum ſaltem ſalubri cõtradictione, ceſſaſſet. Nam & veſtrę pietatis apices, & ipſius ſcripta declarãt, legatos ſedis Apoſtolicæ (ſicut oportuit) contradictione iuſtiſsima ei reſtitiſſet, vt inexcuſabilior eſſet præſumptio, quæ ſe nec increpata cohiberet. Vnde quia cõuenit fidei veſtrę vel gloriæ vt ſicut hæreſis, Deo per vos agente, deſtructa eſt, ita etiam omnis ambitus retundatur: agite, quod & Chriſtianæ eſt probitatis & regiæ, vt prædictus Epiſcopus pareat patribus, cõſulat paci, neq; ſibi æſtimet licuiſſe, quòd Antiochenæ eccleſiæ ſine vllo exemplo, contra ſtatutum canonum, epiſcopum ordinare præſumit, quod nos amore reparandæ fidei & pacis ſtudio retractare ceſſauimus. Abſtineat ergo ab Eccleſiaſticarum iniuria regularum, & illicitos declinet exceſſus, ne ſe ab vniuerſali Eccleſia, dum inimica paci tentat, abſcindat. Quē opto magis irrepræhenſibiliter agentem dirigere, quàm in hac præſumptione, quę illum ab omnib. ſeparare poterit, perdurare. Frater autem & coepiſcopus meus Lucianus, qui cum filio meo Baſilio diacono clementiæ veſtræ ad mea ſcripta putauit, omni deuotione partes ſuſceptæ legationis impleuit, qui non eſt æſtimandus negocio defuiſſe, quem potiùs cauſa deſeruit. Data vndecimo Cal. Iunij, Herculiano viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cõcil. eſt liij.

Epiſtola quinquageſimaquinta eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de ambitu Anatolij.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

SAnctis & Deo placitis clemẽtiæ veſtræ ſtudijs defenſam contra hęreticos catholicam fidem, & vniuerſę Eccleſię redditã pacẽ, ineffabiliter cum veſtra pietate gaudemus gratias agentes miſericordiæ omnipotentis Dei, quòd exceptis his, qui magis dilexerũt tenebras, quàm lucem, neminem paſſus eſt euangelica veritate fraudari, vt abſterſa erroris caligine, in omnium cordibus puriſsimum lumen oriretur, nec de infirmis quorundam animis tenebroſus ille exultaret inimicus, quem non ſolùm hi, qui illæſi ſteterant, ſed etiam, quos fecerat nutare, ſuperauerũt, vt errore abolito, per totum mundum fides vera regnaret, & omnis lingua confiteatur, quoniam Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Confirmato autẽ in vnitate Euangelij vniuerſo mundo, & in eodem ſpiritu ſenſus directis cordibus omnium ſacerdotum, optimũ fuerat, ſupra illa, propter quæ ſancta eſt ſynodus congregata, & quæ, ſecundùm pietatis veſtræ ſtudium, probabili ſunt fine concluſa, nihil quod tanto bono contrarium eſſet, inferri, nec per occaſionem epiſcopalis Cõcilij, in cõmune appeti, quod non licuit cõcupiſci. Frater enim & coepiſcopus meus Anatolius parùm conſiderauit, quanto pietatis veſtræ beneficio, & mei fauoris aſſenſu Conſtantinopolitanæ eccleſiæ ſacerdotiũ fuerit cõſequutus: & non tam de adeptis gauiſus, quàm de immodicis appetendis ſupra menſuram ſui honoris accenſus eſt, credens huic tam intemperanti cupiditati poſſe prodeſſe, quòd ei quorundam conſenſum præbuiſſe dicitur extorta ſubſcriptio, quũ tam deſtruendis mox conatibus contradictio fratrum & coepiſcoporũ meorum vicem meam agentium, fideliter & laudabiliter obuiaret. Quoniam contra ſtatuta paternorum canonũ, quæ ante longiſsimæ ætatis annos in vrbe Nicena ſpiritualibus ſunt fundata decretis, nihil cuiq; audere conceditur, ita vt ſi quis diuerſum aliquid decernere velit, ſe potiùs minuat, quàm illa corrumpat: quæ ſi (vt oportet) à cunctis pontificibus intemerata ſeruẽtur, per vniuerſas eccleſias tranquilla erit pax & firma concordia, nullæ de menſuris harum diſſenſiones, nullæ de ordinationibus lites, nullæ de priuilegijs ambiguitas,

Philip. 2.

nulla

nulla erunt de alieni vſurpatione certamina:ſed ea, quæ iure charitatis rationabilis eſt,& morum & officiorum ſeruabitur vnanimitas. Et ille verè erit magnus,qui fuerit totiùs ambitionis alienus, dicente Domino: Quicunque voluerit inter vos maior fieri,ſit veſter miniſter. Et quicunque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus. Sicut filius hominis non venit miniſtrari; ſed miniſtrare. Et tamen hæc illis tunc inſinuabantur,qui de puſillo volebant creſcere,&de infimis ad ſumma tranſire. Conſtantinopolitanæ verò præſuli eccleſiæ (quia ampliùs, quàm aſſecutus eſt, concupiſcit) quid illi ſatisfaciet, ſi tantæ vrbis magnificentia & claritudo non ſufficit? Superbum nimis eſt &immoderatum,vltra fines proprios tendere,& antiquitate calcata,alienum ius velle præripere,atque in vnius creſcat dignitas,tot metropolitanorum impugnare primatus,quietiſque prouincijs,& olim ſanctę ſynodi Nicenæ moderatione diſpoſitis, bellum nouæ perturbationis inferre,atque vt venerabilium patrum decreta ſoluantur,quorundam epiſcoporum proferre conſenſum,cui tot annorum ſeries negauit effectum. Nam ſexageſimus ferè annus huius iactantiæ eſſe iactatur,qua ſe prædictus epiſcopus ęſtimat adiuuari,fruſtrà cupiens id ſibi prodeſſe, quod etiam ſi quiſquam auſus eſt velle,nullus tamen potuit obtinere. Agnoſcat,cui ſucceſsit viro:& repulſu omni ſpiritu elationis, Flauiani modeſtiā,Flauiani humilitatem,quæ illum vſq; ad confeſſoris gloriam prouexit,imitetur. Cuius ſi velit ſplendere virtutibus,laudabilis erit,&in omni loco plurimum dilectionis acquiret,non ambiendo humana,ſed promerendo diuina. Hæc autem obſeruantia vniuſcuiuſq; illi animū ſpondet copulandum,& eam Apoſtolicæ ſedis dilectionē,quam Conſtantinopolitanę eccleſię ſemper impendimus,nulla mobilitate violandā:quia ſi interdum immoderati præſules aliquas incidunt culpas,Eccleſiarum tamen Chriſti integra gratia perſeuerat. Conſenſiones verò epiſcoporū, ſanctorum canonum apud Niceam conditorū regulis repugnantes, vnita nobiſcū veſtræ fidei pietate,in irritum mittimus,& per authoritatem beati Petri Apoſtoli,generali prorſus definitione caſſamus,in omnib. Eccleſiaſticis his legib. obſequentes,quas ad pacificationē omniū ſacerdotū,per trecentos decem &octo antiſtites ſpiritus ſanctus inſtituit,ita vt etiam ſi multo plures aliud,quàm illi ſtatuêre, decernerent,in nulla reuerētia ſit habendum,quicquid fuerit à prædictorū conſtitutione diuerſum. Prolixitatē itaq; epiſtolæ meæ,qua neceſſe habui explicare,quid ſentiā,rogo vt per fratrem & coepiſcopum meum Lucianum,qui (quātum in ipſo eſt) ſolicitudinem ſuſceptæ legationis eſt fideliter exequutus,& per filium meum Baſilium diaconem, pietas veſtra dignanter accipiat. Et quia moris veſtri eſt pro pace & vnitate Eccleſiæ laborare,fratrem meum Anatoliū Epiſcopum ex veſtra inſinuatione dilectum,ſalubriter in his, quæ ipſi profutura ſunt,continete,vt gloria clementiæ veſtræ,ſicut magnificatur de fide reparata,ita prædicetur de ambitione compreſſa. Data vndecimo Calen. Iunij, Herculano viro clariſsimo conſule.

Matt. 20. Marc. 10.

Obſerua authoritatē Romani Pontificis.

Epiſtola quinquageſima ſexta eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum Coënſem de Etio & Andrea.

In Tom. Cōcil. eſt liij.

Leo Epiſcopus Romanæ Iuliano Epiſcopo Coēnſi.

AGnoui in dilectionis tuæ literis fraternæ charitatis affectum, quòd de multis malis,quæ multa & ſæua pertulimus,pio nobiſcum dolore compateris. Sed vtinam hæc, quæ perpeti nos Dominus aut permiſit, aut voluit, ad correctionem proficiant multorum, & vt definant aduerſitates, finiantur offenſæ. Quod vtrunque de magna erit miſericordia Dei, ſi & flagella remoueat, & ad ſe ſuorum corda conuertat. Sicut autem fraternitatem tuam, ea quæ apud nos fuit, contriſtauit hoſtilitatis, ita me anxium facit, quòd in Conſtantinopolitana eccleſia (quantùm

An. Chriſti 453. pontificatus S. Leonis 14. ſcriptæ ſunt hæc epiſtola,& ſimiliter 11. ſequentes.

tuæ

tuæ indicant literæ) hæreticorum inſidiæ non quieſcunt, & quæſitis occaſionibus, hi qui catholicæ fidei defenſores fuére, vexantur. Nam dum Etius ab officio archidiaconus per ſpeciem prouectionis amouetur, & in locum eius Andreas, qui ob hæreticorum ſocietatem fuerat abiectus, adſumitur: dum beatæ memoriæ Flauiani accuſatoribus honor redditur, & pijſsimi confeſſoris participes aut diſcipuli cõteruntur: nimis apertè, quid epiſcopo eccleſiæ ipſius placeat, demonſtratur. In quem pro cauſæ merito differo commoueri, & quid ipſe mecum cum ſuis epiſtolis agat, quas miſſurum eum filius noſter Etius indicauit, expecto, dans locum voluntariæ emendationi, qua dolorem meum cupio mitigari. Clementiſsimo tamen principi, & pijſſimæ Auguſtæ de his, quæ ad cuſtodiam pacis Eccleſiaſticæ pertinent, ſcripſi: quos deuotione ſuæ fidei prouiſuros eſſe non dubito, ne contra gloriam operis ipſorum, damnata hæreſis queat pullulare. Studio ergo dilectio tua, frater pijſsime, piam & neceſſariam curam ſolicitudini Apoſtolicæ ſedis impendere, quæ tibi, apud ſe nutrito, catholicam contra Neſtorianos & Eutychianos hæreticos actionem, materno iure commendat, vt diuino vultus auxilio, ſpeculari de Conſtantinopolitanæ vrbis opportunitate non deſinas, vt prædictorum dogmata impius nunquam turbo conſurgat. Et quia tanta eſt glorioſorum principum clementia, vt confidenter eis poſsis, quæ ſunt inſinuanda, ſuggerere, pietate ipſorum, vt vtilitatem Eccleſiæ vniuerſalis, vtaris. Conſulente autem dilectione tua de his, in quibus putaueris ambigendum, non deerit relationis tuis meæ reſponſionis inſtructio, vt ſequeſtrata earum actione cauſarum, quæ in quibuſque Eccleſijs præſulum ſuorum debent cognitione firmari, hac ſpeciali cura, vice mea functus, vtaris, ne hæreſis Neſtoriana vel Eutychiana in aliqua parte reuireſcat: quia in Epiſcopo Conſtantinopolitano catholicis vigor non eſt, nec multùm aut pro ſacramento ſalutis humanæ, aut pro ſua eſt æſtimatione ſolicitus, cùm ſi quid illi ineſſet ſpiritualis induſtriæ, ita & à quibus ordinatus ſit, & cui viro ſucceſſerit, cogitare deberet, vt magis beatum Flauianum, quàm ſui honoris ſequeretur authores. Et ideò cùm pijſsimi principes ſecundùm obſecrationes meas dignati fuerant Anatolium de his, quæ meritò in querelam veniunt, increpare: video charitas tua diligentia ſua, vt vniuerſa ſcandala, adhibita pleniſsima correctione, reſecentur, & à filij noſtri Etij ceſſet iniuria. Nam apud catholicum Epiſcopum, etiam ſi erat vtcunque decus ſacerdotale, ſacerdoti archidiaconus propter fidei reuerentiam debuit præmitti, potiùs quàm locum catholici nequiſsimus hæreticus obtineret. Cùm itaque quæ ſequantur, agnouero, tunc manifeſtiùs quid agi oporteat æſtimabo. Nam interim, dolore cohibito, malui indulgere patientiæ, vt locus eſſet veniæ. De Paleſtinis verò monachis, qui iampridem in tumultu diſſenſionis eſſe dicuntur, quo adhuc animo moueantur, ignoro. Neque cuiuſquam ſermone mihi patefactum eſt, quas cauſas videantur antè factæ præferre diſcordiæ, vtrúm ſcilicet Eutychianæ peruerſitati tali furore famulentur, an implacabiliter doleant Epiſcopum ſuum in hanc impietatem poſſe traduci, quæ contra ipſorum locorum ſanctorum teſtimonia, quibus totus mundus inſtruitur, ab incarnationis dominicæ veritate deſciuerit, & quod in alijs per indulgentiam curare placuit, in illo putent non eſſe veniale. Vnde cupio me ſuper his pleniùs edoceri, vt etiam talium correctioni congruè ſtudeatur: quia aliud eſt contra fidem impiè armari, aliud in errore quempiam detineri. Chartas etiam, quas Actius presbyter antè indicauit eſſe directas, & Breuiarium fidei, quod te miſiſſe ſignificas, necdum ad me noueris perueniſſe. Vnde ſi expeditior occaſio ſe præbuerit per latores, libenter habeo, vt ſi qua eſt, quæ vtilis videatur, quàm primùm ad me mittatur inſtructio. De Aegyptijs monachis quàm quieti, aut cuius ſint fidei, ſcire deſidero, & de Alexandrinæ eccleſiæ pace quid ad vos veris nuncijs perferatur, ad cuius Epiſcopum vel ordinatores ipſius, ſeu clericos. quod *aliâ ſcripta direxerim, miſsis exemplarijs ſcire te volui. Ad clemẽtiſsimum quoq; principem, & ad religioſiſsimam Auguſtam quis nũc meus ſermo ſit, miſſa exẽplaria docebunt. Vtrùm aũt epiſtola mea, quam

*alias

quam de incarnationis dominicæ fide, incolumi adhuc ſanctæ memoriæ Flauiano, ad dilectionem tuam per Baſilium diaconum miſeram, fraternitati tuæ tradita ſit, ſcire deſidero: quoniam ſuſpectum habeo, quòd de eius textu nullum vnquàm indicium reddidiſti. Geſtorum ſynodalium, quæ omnibus diebus Concilij in Chalcedonenſi ciuitate confecta ſunt, parùm clara, propter linguæ diuerſitatem, apud nos habetur inſtructio. Et ideò fraternitati tuæ ſpecialiter iniungo, vt in vnum codicem vniuerſa facias congregari, in Latinum ſermonem abſolutiſsima interpretatione tranſlata, vt in nulla parte actionum dubitare poſsimus, neque vllo modo eſſe poſſit ambiguum, quod ad plenam intelligentiam, te fuerit ſtudente perductum. Data quinto Idus Martij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſima ſeptima eiuſdem ad Martianum Auguſtum, de Etio & Andrea.

In Tom. Concil. eſt iv.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

QVàm excellenti pietate, & quàm glorioſo clementiæ veſtræ ſtudio in integrũ nuper fides Chriſtiana reuocata ſit, totus mundus agnoſcit, & ſaluti ſuæ ſingulare præſidium per vos à Domino eſſe reparatum. At ſi quid aduerſùm tanti operis conſummationem de contrario ſpiritu ſentitur oboriri, neceſſe eſt, vt ad veſtræ reuocetur pietatis auxiliũ, quod ad cuſtodiam catholicæ veritatis diuina prouidentia præparauit, vt quum poteſtatis veſtrę ſit, ſcandala etiam in longinquum nata reſecare, multo magis ea, quæ ſub veſtris audet oculis ſurgere, non ſinatis accreſcere. Anatolij Epiſcopi ordinationem (ſicut ſcientia Dei teſtis eſt) ſuſpectam (quod fatendum eſt) mihi fecerant conſecrationis eius authores, nec diſsimilem ab eligentibus arbitrar electum: ſequutumq́; eſt, vt dum à communione Apoſtolicæ ſedis exiſteret alienus, diù dandis ad eum epiſtolis pacis meæ abſtinerem. Sed cùm illi pietatis veſtrę teſtimonium ſuffragetur, quũ de fide atq; vnanimitate eius optanda queq; & placitura promitteret, profeſsionem eius ita credidi eſſe ſinceram, vt tamen, qua obſeruantia ſe agere deberet, non deſinerem commonere, ſedulò ipſi ac diligenter inculcans, vt de perſequutoribus beatæ memorię Flauiani neminem auderet in ſuo habere conſortio, & Eutychianæ hæreſeos defenſorem à ſe indicaret eſſe deiectum. Sequutumq́; eſt, vt de his, quæ pro catholica fide in ſynodali Concilio fuerant definita, talia ad me ſcripſerit, qualia catholicum ſacerdotem ſcribere cõgruebat. Cùm ergo ad cõmendanda ipſius primordia iſta præceſſerint, miror quid cauſæ aut occaſionis emerſerit, vt virum catholicæ fidei, & Neſtorianis atq; Eutychianis hæreticis cõſtanter etiam aduerſum archidiaconum ſub honoris ſpecie degradaret, & diſpenſationem totius cauſæ & curæ eccleſiaſticæ, in Andream Eutychianiſtam repentè transferret, adeò nimia commotione turbatur, vt conſecrationem, quam pro iniuria dabat, ſexta ſabbati, traditionis apoſtolicæ aut neſcius aut oblitus, inferret: quaſi non ad Epiſcopũ magis, quàm ad presbyterum ordinationis illius vitium pertineret: qui non inueniens, quod argueret in fide, quod improbaret in moribus, deiectionẽ innocentis per ſpeciẽ prouectionis impleuit, addens ſententiæ illud iniuriæ, vt eum cœmiterio deputando, condemnaret exilio. Quem tamen pietati veſtræ commendare præſumo, ne vllis vlteriùs noxijs ingrauari poſsit inſidijs, quem Dominus (vt comperi) ſub veſtrâ defenſione conſtituit. Adijcio autẽ etiam hanc obſecrationem, vt prædictum Epiſcopum à profeſsione ſua diſſonum, & nimiùm teſtimonij veſtri ac fauoris oblitum, neceſſariè increpare dignemini. Ceſſet catholicos inſectari, ceſſet eos, qui ſanctæ memoriæ Flauiano placuere, conterere, & eorum ſocietatẽ, quos improbauit, eligere. Fraternã enim illi charitatem non aliter poterimus impendere, quàm

quàm vt ſe inimicos catholicæ fidei approbet execrari, eiusque à ſe cõſortium quem meritò abiecit, abſcindat, qui etiam ſi magna fuiſſet ſatisſactione purgatus, poſt dubium tamen reuerſus errorem, catholicis diaconibus poſtponi debuit, non præponi. Illud quoque clementiæ veſtræ beneuolentiam peto, vt veneratorem veſtrum, fratrem meum Iulianum Epiſcopum, in veſtro, ſicut facere dignamini, habeatis affectu, cuius obſequijs præſentiæ meæ vobis imago reddatur. Nam & de fidei eius ſynceritate confidens, vicem ipſi meam, contra temporis noſtri hæreticos, delegaui: atque propter eccleſiarum paciſque cuſtodiam vt à comitatu veſtro non abeſſet, exegi: cuius ſuggeſtiones, pro concordia catholicæ vnitatis, tanquam meas audire dignemini, placẽtes Deo, qui vobis, præter regiam coronam, etiam ſacerdotalem conferat palmam. Data 6. Idus Mart. Opilione viro clariſsimo conſule.

In Tom. Cõcil. eſt lvi.

Epiſtola quinquageſimaoctaua eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de Etio & Andrea.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

MVltis extantibus documentis, quibus in dilectionem Eccleſiæ Dei pietatis veſtræ maniſeſtatur affectio, meritò quoties aliquid naſcitur ſcãdalorum, veſtrum deſideratur auxilium, vt fides, quæ annitentibus vobis, contra hæreticorum commenta deſenſa eſt, ſecuręe pacis perpetẽ obtineat firmitatem. Nam quid prodeſt, foris aduerſarios veritatis oppreſſos, ſi eoſdem habeamus intra dominica ſepta rediuiuos? Quod itaque circa perſonam filij mei Etij geſtum eſſe cognoui, nimiùm me anxium facit, & metuere certa ratione compellit, ne pœnitẽdum mihi ſit, quod de Epiſcopo Conſtantinopolitano, qui ab impugnatoribus fuerat ordinatus fidei, vobis adhortantibus acquieui meliora ſentire, cùm tanto pietatis veſtræ teſtimonio iuuaretur, ne illum grauaret ſuæ ordinationis infirmitas, vbi veſtra interuentio præſtaretur. Vnde gratulari cœperã, quòd beati Flauiani honoraret memoriam, & hæreticorũ conatibus obſiſtere diceretur. Sed doleo, illum (ſicut prædicti lachrymabilis querela demonſtrat) in deteriora mutatum, & eum nunc conſtituiſſe archidiaconem, quem ipſe profeſſus eſt à ſe eſſe reiectum, qui Eutychianæ hæreſis ſe apud nos prodiderat defenſorem. Quem quia nunc eccleſiaſticis negocijs prępoſuit, propter hæreticam peruerſitatem, eidem fauorem ſuum præſtare conuincitur. Qui etiam ſi magna ſatisfactione potuiſſet indulgentiam promereri, nequaquã debuit his, qui in fide permanſerant, anteſerri. Vnde quia non latet clementiam veſtram, quantum periculi, aut per pudendam ſócordiam, aut per doloſam nequitiam nutriatur, dignamini Epiſcopum ad profeſsionem ſuæ fidei, authoritate veſtræ clementiæ reuocare. Et ne ſibi has maculas ſuperducat, ne æſtimationem ſuam, quam veſtro acquiſiuit fauore, contemnat, ſocietatem hæretici, quem dudum à ſe remouit, abſcindat. Cuius innocentiæ ita adfuiſſe vos gaudeo, vt mœrori eius digna conſolatione veſtra pietas ſubueniret. Circa fratrem meum, veneratorem veſtrum Iulianum Epiſcopum, quantùm debeat creſcere veſtra dignatio, Apoſtolicæ ſedis exiſtimate iudicio, cùm in cauſa fidei, cui gloria veſtra famulatur, vicem ipſi meam catenùs delegarim, vt ab ea, quæ vobis debetur obſeruãtia, non recedens, pietati me veſtræ præſentare non deſinat, exequens in cuſtodia fidei, & in Eccleſiaſticis diſciplinis per omnia ſolicitudinem, & opportunis ſuggeſtionibus, quod vniuerſali Eccleſiæ proſit inſinuans, vt in ipſo, nec catholicis veſtrum præſidium, quibus volumus ſubuenire, nec vobis meum deſit obſequium. Data ſexto Idus Martij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimanona eiuſdem ad Martianum Auguſtum, vbi gratias agit, quod per Chalcedonenſe Concilium pax Eccleſiæ catholicæ ſit reddita.

In Tom. Cõcil. eſt lvij.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

MVlta mihi in omnibus clementiæ veſtræ literis cauſa gaudij eſt, dum ex magna prouidentiæ diuinæ miſericordia præſtitum humanis rebus experior, quòd Eccleſiaſticã pacẽ (quæ non niſi vnitate prædicationis euangelicę cuſtoditur) pijſsimo ſtudio iuuare dignamini, vt fidei veſtræ gloria non ſolùm vtilitate Reipublicæ, ſed etiam religionis profectib. augeatur, glorioſiſsime Imperator. Vnde ineffabiliter Deo gratias ago, qui eo tempore, quo oboritura hæreticorum ſcandala præſciebat, vos in Imperij faſtigio collocauit, in quibus ad totius mundi ſalutẽ, & regia potentia, & ſacerdotalis vigeret induſtria. Nam cùm veſtro præcipuè opere ſit effectum, vt per ſynodale Concilium, damnatis impij dogmatis defenſoribus, omnes vires ſacrilegus error amitteret: ad eiuſdem deuotionis pertinet palmam, ſi malum, quod in ſuis ducibus eſt oppreſſum, etiam in quibuſcunque reliquijs deleatur. Quod faciliùs clementia veſtra arbitretur implendum, ſi per vniuerſas eccleſias, definitiones ſanctæ ſynodi Chalcedonenſis, Apoſtolicæ ſedi placuiſſe doceantur. De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cùm ei fidei omnium ſubſcribendo conſenſus acceſſerit, quæ à me, ſecundùm formam apoſtolicæ doctrinæ, ac paternæ traditionis emiſſa eſt, & per fratrem meum Lucianum Epiſcopum talia & ad gloriã veſtram, & ad Conſtantinopolitanum antiſtitem ſcripta direxerim, quæ euidenter oſtenderent, me ea quæ de fide catholica in prædicta ſynodo definita fuerãt, approbare. Sed quia in eiſdem literis ea, quæ per occaſionem ſynodi malè ſunt attentata, repræhenderam: maluit prędictus antiſtes meam gratulationem tacere, quàm ſuum ambitum publicare. Mihi autem multum fiduciæ, Deo per vos operante, collatum eſt, quòd probaſſe vos obſeruãtiam meam de cuſtodia canonum paternorum, pietatis veſtræ affatibus indicaſtis. Et meritò geminatur gaudium meum, cùm vobis religioſiſsimè placere cognoſco, vt & fides Nicena ſuam teneat firmitatem, & priuilegia eccleſiarum illibata permaneant. Quanuìs autem de pręclaro fidei veſtræ opere nihil veſtra pietas indicarit, mihi tamen per veneratorem vnà mecum ſpecialiter veſtrum, fratrem meum Iulianum Epiſcopum, innotuiſſe ſignifico, quã pio dignati fueritis reſponſo, imperitorum monachorũ animos cohibere, pariter & docere, vt ſi illos non penitùs deſeruerit diuina miſeratio, ſentiant ſe & didiciſſe quod credant, & agnouiſſe quod timeant. Quia verò omnibus modis obediendum eſt pietati veſtræ, religioſiſsimæque voluntati, conſtitutionibus ſynodalibus, quæ mihi de confirmatione fidei catholicæ, & hæreticorum damnatione placuerunt, libens adieci ſentẽtiam meam. Quæ ſi vt in notitiam omnium ſacerdotum, eccleſiarumque perueniat, veſtræ clementiæ præceptio ordinare dignabitur, ad futuram credo & ſpero gratiam Dei, quæ tam ſanctam tanti principis curam pleniſsimum deſiderij ſui fructum faciat obtinere, vt omnibus diſſentiendi occaſionibus amputatis, apoſtolicæ vbique doctrinæ & pax regnet & veritas. Fratri autem meo Iuliano Epiſcopo, nouerit veſtra clementia, hoc me propriè delegaſſe, vt quicquid illic ad cuſtodiam fidei pertinere probauerit, meo nomine veſtræ fiducialiter ſuggerat pietati, quoniam certus ſum, vos ad hæc omnia emendanda vel defendenda, Deo auxiliante, ſufficere. Data duodecimo Calendas Aprilis, Opilione viro clariſsimo conſule.

Pax eccleſiaſtica vt ſeruetur.

Ro. Pontif. approbat Concilia.

In Tom.Cõcil.eſt lviij.

Epiſtola ſexageſima eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

QVanuis nullas nunc literas tuæ pietatis acceperim, ſcribente tamen glorioſiſsimo principe, non aliter dignatione ipſius ſum gauiſus, quàm ſi mihi etiam tuæ ſerenitatis redderentur alloquia. Vnde conſuetudinem debitam mei officij oportuit me cuſtodire, per quam ſignificarem clementiæ veſtræ, abſolutè me gaudere, & inceſſabilibus à Deo precibus poſtulare, vt vos, & Romanæ Reipublicæ, & catholicæ Eccleſiæ in omni proſperitate conſeruet. De vigore autem fidei veſtræ, quo indeſinenter Domino ſacrificium laudis offertis, quantas Deo gratias agam, enarrare non valeo: quoniã principibus temporis noſtri non ſolùm potentiam regiam, ſed etiam ſacerdotalem cognoſcimus ineſſe doctrinam. Indicante enim fratre meo Iuliano Epiſcopo, peruenerunt ad nos in exemplaribus præceptionum veſtrarum ſaluberrimæ ſanctiones, quibus inſanam imperitiam monachorũ dignati eſtis parcendo plectere, & docendo punire, vt ſi eos ad pœnitentiam miſeratio diuina conuerterit, multis lachrymis & à neſandis cædibus, & ab hæreticorum blaſphemijs diluantur. Quòd verò pijſsimus Imperator ad omnes epiſcopos, qui Chalcedonenſi ſynodo interfuère, voluit me ſcripta dirigere, quibus, quæ illic de fidei ſunt regula definita firmarem, libenter impleui, ne fallax cuiuſquam ſimulatio ſententiã meam haberi vellet incertam, cùm per Conſtantinopolitanum Epiſcopum, cui lætitiam meam largiter indicaui, in omnium potuerit notitiam peruenire, quod ſcripſeram, niſi maluiſſet meum gaudium tacere, quàm repulſam ſui ambitus publicare. Fratri & coepiſcopo meo Iuliano, cui ſolicitudinem meam in cauſa fidei delegaui, rogo vt eam fiduciam præbere dignemini, qua pietati veſtræ poſsit, quæ vniuerſali Eccleſiæ ſint profutura, ſuggerere. Data duodecimo Calendas Aprilis, Opilione viro clariſsimo conſule.

Ro. Pontif. eſt approbatæ Cõcilia.

In Tom.Cõcil. eſt lix.

Epiſtola ſexageſimaprima eiuſdem ad Epiſcopos, qui in ſancta ſynodo Chalcedonenſi congregati fuerunt, directa.

Leo Epiſcopus ſanctæ ſynodo apud Chalcedonem habitæ.

OMnem quidem fraternitatẽ veſtram noſſe non ambigo, definitiones ſanctæ ſynodi, quæ ob confirmationem fidei in Chalcedonenſi ciuitate celebrata eſt, toto corde me fuiſſe complexum: quia nulla ſinebat ratio, vt qui vnitatem catholicæ fidei dolebam ab hæreticis fuiſſe turbatam, non exultanter in integrum redijſſe gauderem. Hoc autem nõ ſolùm ex ipſo beatiſsimæ cõſenſionis affectu, ſed etiã ex epiſtolis meis, quas poſt reditum meorum ad Conſtantinopolitanæ vrbis antiſtitem dedi, potuiſſetis agnoſcere, ſi vobis reſponſionem ſedis Apoſtolicæ manifeſtare voluiſſet. Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, vtrùm quæ in ſynodo Chalcedonẽſi per vnanimitatem veſtram de fide ſtatuta ſunt, approbem: hæc ad omnes fratres & coepiſcopos noſtros, qui prædictó Concilio interfuerunt, ſcripta direxi, quæ glorioſiſsimus & clementiſsimus princeps (ſicut popoſci) in notitiam veſtram mittere pro catholicæ fidei amore dignabitur, vt & fraterna vniuerſitas, & omnium fidelium corda cognoſcãt, me non ſolùm per fratres, qui vicẽ meam executi ſunt, ſed etiam per approbationẽ geſtorum ſynodaliũ, propriam vobiſcum inijſſe ſententiam, in ſola videlicet fidei cauſa (quod ſæpe dicendum eſt) propter quã generale Concilium, & ex præcepto Chriſtianorum principum, & ex cõſenſu Apoſtolicæ

ſtolicæ ſedis placuit congregari, damnatis hæreticis, qui ſi corrigi voluiſſent, nulla penitùs reſideret de vera Domini noſtri Ieſu Chriſti incarnatione dubitatio. Vnde ſi quis vnquam auſus fuerit, vel Neſtorij perfidiam tueri, vel Eutychetis ac Dioſcori impium dogma defendere, à catholicorum communione reſecetur, nec habeat eius corporis participationem, cuius abnegat veritatem, fratres chariſsimi. De cuſtodiendis quoque ſanctorum patrum ſtatutis, quæ in ſynodo Nicena inuiolabilibus ſunt fixa decretis, obſeruantiam veſtræ ſanctitatis admoneo, vt iura Eccleſiarum, ſicut ab illis CCCXVIII. patribus diuinitùs inſpiratis ſunt ordinata, permaneāt. Nihil alienum improbus ambitus concupiſcat, nec per alterius imminutionem ſuum aliquis quærat augmentum. Quantum libet enim extortis aſſentationibus ſeſe inſtruat vanitatis elatio, & appetitus ſuos Conciliorū æſtimet nomine roborandos, infirmum atque irritum erit, quicquid à prædictorū patrum canonibus diſcreparit. Quorum regulis Apoſtolica ſedes quàm reuerenter vtatur, ſcriptorum meorum, quibus Conſtātinopolitani antiſtitis conatus repuli, poterit ſanctitas veſtra lectione cognoſcere, & me, auxiliante Domino noſtro, & catholicæ fidei, & paternarum traditionum eſſe cuſtodem. Data 12. Calendas Aprilis, Opilione viro clariſsimo conſule.

Conſenſu ſed. Apoſt. in cōuocandu Synodu.

Irritū reddit, quod de Epiſc. Cōſtantin. Synodus ſtatuerat.

Epiſtola ſexageſimaſecunda eiuſdem ad Maximum Antiochenum Epiſcopum.

In Tom. Cōcil. eſt lx.

Leo catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus Maximo chariſsimo fratri Epiſcopo Antiocheno.

QVantùm dilectioni tuæ placeat communis fidei ſacratiſsimà vnitas, & pacis Eccleſiaſticæ tranquilla concordia, literarum tuarum textus oſtendit, quas ad nos filij noſtri Marinianus presbyter & Olympius diaconus detulere, eo nobis gratiores, quòd per ipſas alloquia alterna miſcemus, & magis magiſq; innoteſcit gratia Dei, qua fit, vt per totum mundum de manifeſto catholicæ veritatis lumine gaudeatur. Quanuis (quod multùm dolemus) quidā adhuc (ſicut ſermo indicat ounciorum, tenebras ſuas diligant, & quum vbique diei ſplendor exortus ſit, etiam nunc cæcitatis ſuæ delectentur obſcuro: & perdita fide, ſolo & vacuo remanſerint nomine Chriſtiani, non habentes intelligentiam, qua errorem ab errore diſcernāt, & blaſphemiam Neſtorij ab Eutychis impietate diſtinguant. Nec enim ideò excuſabilis videri aliqua eorum falſitas poteſt, quia ipſi ſunt in ſua peruerſitate contrarij. Nam quum Neſtorium Eutychetis diſcipuli deteſtentur, & Eutychen anathematizent Neſtòrij ſectatores, catholicorum iudicio pars vtraq; damnatur, & ambę ſimul hæreſes a corpore Eccleſiæ reſecantur: quia neutra falſitas nobiſcum poteſt habere cōcordiam. Nec intereſt, quo ſacrilegio ab incarnationis dominicæ veritate diſcordent, dum id quod prauiſsime ſentiunt, nec authoritas euangelij, nec ratio recipiat ſacramenti. Et ideò, frater chariſsime, oportet dilectionem tuam toto corde perſpicere, cuius eccleſiæ gubernaculis te Dominus voluerit præſidere, & eius meminiſſe doctrinæ, quam præcipuus apoſtolorum omnium beatiſsimus Petrus, per totū mundum quidem vniformi prædicatione, ſed ſpeciali magiſterio in Antiochena & Romana vrbe fundauit, vt illum in ſuæ glorificationis domicilio præeminentem ea intelligas repoſcere inſtituta, quæ tradidit, ſicut ab ipſa, quam confeſſus eſt, veritate ſuſcepit. Neq; vllo modo ſinas in Orientalibus Eccleſijs, maximeq; in his, quas Antiochenæ ſedis ſacratiſsimorum patrum Niceni canones deputauere, ab improbis hereticis euangelio réſultari, & vel Neſtorij, vel Eutychetis à quoquam dogma defendi. Quoniam (ſicut dixi) catholici fidei petra (cuius cognomē beatus Apoſtolus Petrus ſumpſit a Domino) nullum recipit ab vtraque impietate veſtigium, ſed euidenter

Matt. 16. Ioann. 1.

atque perſpicuè & Neſtorium anathematizat, qui verbi carniſq́; naturam in beatæ virginis coniunctione ſeiungens, vnumque CHRISTVM in duos diuidens, aliam deitatis, & aliam humanitatis voluit eſſe perſonam, quum omninò vnus idemq́; ſit, qui & ſecundùm ſempiternam deitatem de patre eſt natus ſine tempore, & de matre natus in tempore. Et Eutychen ſimiliter execratur, qui in Domino Ieſu Chriſto veritatem humanæ carnis euacuans, ipſum verbum in carnem adſerit transformatum, vt naſci, nutriri, proficere, pati, mori, atque ſepeliri, & die tertio ſuſcitari, ſolius fuerit deitatis, quæ ſeruilis formæ non veritatem ſuſceperit, ſed figuram. Summa itaque vigilantia cautum te eſſe conuenit, ne quid ſibi hæretica prauitas audeat vendicare, quum te deceat his ſacerdotali authoritate reſiſtere, noſque ſæpiùs de profectu eccleſiarum tuis relationibus, quid agatur, inſtruere. Dignum eſt enim, te Apoſtolicæ ſedis in hac ſolicitudine cõſortem, & ad augendam fiduciam priuilegia tertiæ ſedis agnoſcere, vt in nullo cuiuſquam ambitione minuantur: quia tanta apud me eſt Nicenorum canonum reuerentia, vt ea, quę ſunt à ſanctis patribus conſtituta, nec permiſerim, nec patiar aliqua nouitate violari. Etſi enim diuerſa nõnunquam ſunt merita præſulum, tamen iura permanent ſedium: quibus etſi poſſunt æmuli perturbationem aliquam ſortaſsis inferre, non tamen poſſunt minuere dignitatem. Vnde quum aliquid pro Antiochenæ eccleſiæ priuilegijs dilectio tua agendum eſſe crediderit, proprijs literis ſtudeat explicare, vt & nos conſultationi tuæ abſolutè & congruè reſpondere poſsimus. Nunc autem ad omnia generaliter pronũciare ſufficiat, quòd ſi quid à quoquam contra Nicenorum canonum ſtatuta in quacunque ſynodo vel tentatum eſt, vel ad tempus videtur exortum, nihil præiudicij poteſt inuiolabilibus inferre decretis. Et faciliùs erit quarumlibet confeſsionum pactum diſſolui, quàm prædictorum canonum regulas ex vlla parte corrumpi. Subrependi enim occaſiones non prætermittit ambitio: & quoties ob incurrentes cauſas generalis congregatio facta fuerit ſacerdotum, difficile eſt, vt cupiditas improborum non aliquid ſupra menſuram ſuam moliatur appetere. Sicut etiam in Epheſina ſynodo, quæ impium Neſtorium cum dogmate ſuo perculit, Iuuenalis Epiſcopus ad obtinendum Palæſtinæ prouinciæ principatum credidit ſe poſſe ſufficere, & inſolentes auſus per commentitia ſcripta firmare. Quod ſanctæ memoriæ Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus meritò perhorreſcens, ſcriptis ſuis mihi, quid prædicta cupiditas auſa ſit, indicauit, & ſolicita pace multum popoſcit, vt nulla illicitis conatibus præberetur aſſenſio. Nam cuius epiſtolæ ad nos exemplaria direxiſti ſanctæ memoriæ Cyrilli, eam in noſtro ſcrinio requiſitam, nos authenticam noueris reperiſſe. Hoc tamen proprium diffinitionis meæ eſt, vt quantumlibet numerus ſacerdotũ amplior aliquid per quorundam ſurreptionem decernat, quod illis trecentorum decem & octo patrum conſtitutionibus inueniatur aduerſum, id iuſtitiæ conſideratione caſſetur: quoniam vniuerſæ pacis tranquillitas non aliter poterit cuſtodiri: niſi ſua canonibus reuerentia intemerata ſeruetur. Si quid ſanè ab his fratribus, quos ad ſanctam ſynodum vice mea miſi, præter id, quod cauſam fidei pertinebat, geſtum eſſe perhibetur, nullius erit penitùs firmitatis: quia ad hoc tantùm ab Apoſtolica ſede ſunt directi, vt excuſsis hæreſibus, catholicæ eſſent fidei defenſores. Quicquid enim præter ſpeciales cauſas ſynodalium Conciliorum ad examen Epiſcopale defertur, poteſt aliquam dijudicandi habere rationem, ſi nihil de eo eſt à ſanctis patribus apud Niceam definitum. Nam quod ab illorum regulis conſtitutioneque diſcordat, Apoſtolicæ ſedis nunquam obtinebit cõſenſum. Quanta verò hoc diligentia cuſtodiatur a nobis, exemplaribus eius epiſtolę, quam ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum, refrenãtes ipſius cupiditatem, direximus, inſtrueris: quam in omnium fratrum & ſacerdotũ noſtrorum facias notitiam peruenire, vt nouerit pacẽ Eccleſiaſticam, per concordiam Deo placitam, debere ſeruari. Illud quoque dilectionem tuam con[illegible]it præcauere, vt præter eos, qui ſunt Domini ſacerdotes, nullus ſibi ius docendi & prædicandi audeat vendicare, ſiue ſit ille monachus, ſiue ſit laicus, qui alicuius

D. Cyrillus & Leo contemporanei.

Concionandi munus quibus permittendum.

ſcientiæ

ſcientiæ nomine glorietur. Quia etſi optandum eſt, vt omnes Eccleſiæ filij, quæ re-
cta & ſana ſunt, ſapiant: non tamen permittendum eſt, vt quiſquam, extra ſacerdo-
talem ordinem conſtitutus, gradum ſibi prædicatoris adſumat, quũ in Eccleſia Dei
omnia ordinata eſſe conueniat, vt in vno Chriſti corpore & excellentiora membra
ſuum officium impleant, & inferiora ſuperioribus non reſultent. Data tertio Idus
Iunij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimatertia eiuſdem ad Theodoretum Epiſcopum Cyri, poſt Chalcedonenſe Concilium, de fidei perſeuerantia. *In Tom. Cõcil. eſt lxi.*

Dilectiſsimo fratri Theodoreto Epiſcopo, Leo Epiſcopus.

REmeantibus ad nos fratribus & conſacerdotib. noſtris, quos
ad ſanctum Concilium ſedes beati Petri direxit, agnouimus
dilectionem tuam, ſuperno adiutorio, nobiſcum tam Neſto
rianæ impietatis, quàm Eutychianæ veſaniæ, extitiſſe victri-
cem. Vnde gloriamur in Domino, cum Propheta canentes: *Pſalm. 123.*
Adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cælum
& terram, qui nullum nos in noſtris fratribus detrimentum
ſuſtinere permiſit: ſed quæ noſtro priùs miniſterio definie-
rat, vniuerſæ fraternitatis irretractabili firmauit aſſenſu, vt verè à ſe prodiſſe oſtende
ret, quod priùs à prima omnium ſede formatum, totius Chriſtiani orbis iudicium
recepiſſe: vt in hoc quoq; capiti membra concordent: in quo ampliùs nobis accre-
ſcit gaudendi materia, dum & tanto magis ſe perculit inimicus, quanto contra Chri
ſti miniſtros ſæuiùs inſurrexit. Nam ne aliarum ſedium ad eam, quam cæteris omni-
um Dominus ſtatuit præſidere, conſenſus aſſentatio videretur, aut alia quælibet
ſubrepere poſſet aduerſa ſuſpicio, inuenti priùs ſunt, qui de iudicijs noſtris ambige-
rent. Et dum nonnulli, * ad diſſenſiones incitati ab authore contradictionis, ad in- ** à diſſēſionum coacti auctore ad cõtradictionum bella.*
ſana bella proſiliunt, ad maius bonum, malo eius, authore totius bonitatis diſpen-
ſante, peruentum eſt. Dulciùs ſiquidem munera gratiæ diuinæ proueniunt, quoties
non ſine magnis ſudoribus acquiruntur. Et minus bonum videri ſolet, pax conti-
nuata per ocium, quàm reddita poſt laborem. Ipſa quoque veritas & clariùs renite-
ſcit, & fortiùs retinetur, dum quæ fides priùs docuerit, hæc poſteà examinatio con-
firmarit. Multùm deniq; ſacerdotalis officij meritum ſplendeſcit vbi ſic ſummorũ
ſeruatur authoritas, vt in nullo inferiorum putetur imminuta libertas. Et ad maio-
rem Dei gloriam proficit finis exanimis, quando ad hoc ſe accipit exercendi fiducia,
vt vincatur aduerſitas, ne quod per ſe probatur reprobum, ſilentij præiudicio videa-
tur oppreſſum. Exulta igitur chariſsime frater, & in vnico Dei filio victor exulta. Vi
cit per nos ille pro ſe cuius carnis veritas negabatur: vicit per nos & pro nobis ille, cui
vicimus. Secunda eſt poſt aduentum Domini hæc orbi feſtiuitas. Redditum ſeculo
eſt, prædone proſtrato, incarnationis diuinæ myſterium, quod humani generis ini-
micus, quia rebus ipſis auferre nõ poterat, calumnijs obſcurabat. Quinimò ab incre-
dulorum corde perierat immortale myſterium: quia nihil prodeſt tanta ſalus incre-
dulis, ipſa veritate ſuis dicente diſcipulis: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus *Marc. vlt.*
erit: qui autẽ non crediderit, condemnabitur. Solis iuſtitiæ iubar, denſis per Orien-
tem Neſtorij & Eutychetis nebulis impeditum, purè ab Occidente reſplenduit, vbi
culmen ſanctum in apoſtolis & doctoribus principaliter collocauit, quanuis nec il-
lic vnquã defuiſſe credendus ſit, quo confeſſores ſibi egregios reſeruauit, ita vt dum
denuò conaretur hoſtis antiquus, per ſecundi Pharaonis impœnitens cor, fidei

Abrahæ ſemen & filios repromiſsionis extinguere, Deo miſerante langueſcens, niſi ſibi nocere, nihil poſſet. De quo & illud omnipotens mirabiliùs egit, quia & quos ſibi ſocios ad Iſraelitici populi cædes aſciuerat, non cum tyrannidis authore ſubmerſerit, ſed cum ſuo populo congregauit. Et ſicut reuerà ſe dignum, & ſoli ſibi poſsibile fons miſericordiæ nouerat, victos à nobis, nobiſcum fecit eſſe victores. Nam cùm ſolus verè ſit humani generis hoſtis ſpiritus falſitatis, omnes de illo triumphare non dubium eſt, quos ſibi veritas vendicauit. Nunc prorſus illa redemptoris noſtri dicta, quàm ſint diuinæ authoritatis, apparet, dum contra hoſtes fidei ſic aptantur, vt
Ioan. 8. de ipſis dubitare dicta non liceat: Vos (inquit) ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri vultis implere. Ille homicida fuit ab initio, & in veritate non ſtetit, quia veritas in eo non eſt. Quando loquitur mendacium, ex proprijs loquitur: quia mendax eſt, & pater eius. Nihil ergo mirandum eſt, quòd hi, qui in veritate Dei noſtræ naturæ mendacium crediderunt, patri ſuo & circa iſta concordant, quicquid viſum, quicquid auditum, quicquid denique (teſte Euangelio) tactum eſt atque palpatum, in vnico Dei filio, non eius, cuius probatum eſt, adſerentes, ſed coæternæ & coeſſentialis patri fuiſſe ſubſtantiæ, quaſi aut diuinitatis natura, crucis ligno transfixa ſit, aut inconuertibilis creſcere per ætates, & in ſapientia proficere ſapientia ſempiterna, vel ſpiritu Deus, qui ſpiritus eſt, ſubinde repleri potuerit. In hoc quoque ſe acerba veſania, ex quo authore proceſſerit, prodit, quòd quantum in ſe eſt, vniuerſis nocere molita eſt. Nam qui vos perſequendo afflixit, cæteros ad conſenſum ſceleris impellendo deprauauit. Sed nec nos, licet in ſingulis fratribus (quia membra noſtra ſunt) vulneraſſet, à ſpeciali dolore fecit exceptos, quibus noua & inaudita priùs atque incredibili audacia inferre contra ſuum caput eſt molitus iniuriam. Sed vtinam vel poſt tot peſsima reſipiſcens, non nos etiam de ſuo æternę damnationis interitu cótriſtaſſet. Quam menſuram ſceleris prætermiſit, cui nec hoc ſufficere potuit, quòd nec viuis parcendo, nec mortuis, etiam in ſanguine innocentis & catholici ſacerdotis pollutas iampridem abdicata veritate, atque approbata ſalſitate, manus in-
1. Ioan. 3. tinxit? Et cùm ſcriptum ſit, Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt, ille quod odio iam feciſſe dictus eſt, impleuit operibus, quaſi nec hæc audiſſet nec illud, quod Dominus
Matt 11. ait: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiẽ animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meũ leue eſt: dignus diabolici prædicator erroris Aegyptius vaſtator inuentus eſt, qui tanquam ſæuiſsimus tyrannus Eccleſiæ, nefandas blaſphemias per violentam ſeditioſorum turbam, & per cruentas ma-
Ioan. 8. nus militum venerandis fratribus imponebat. Et cùm voce noſtri temporis firmatum ſit, vnum eundemq́; homicidij eſſe & falſitatis authorem, ille pariter vtrumq́; compleuit, quaſi non caueantur, ſed vt perpetrentur, ſcripta ſint, ad perditionis ſuæ cumulũ trahens, quæ Dei filius monuit ad ſalutẽ. Illud quoq; ſurda nimis aure præ-
Ibidem. teriens, quod ab eodem Domino dictum eſt: Ego, quod vidi apud patrem meum, loquor: & vos ergo, quod vidiſtis apud patrem veſtrum, facitis. Igitur dum ſanctæ memoriæ Flaniano vitã præſentis ſeculi moliretur auferre, ſed veræ vitæ luce priuauit. Dum vos ab Eccleſijs veſtris conaretur expellere, ſe à Chriſtianorum collegio ſegregauit. Dum trahit plurimos, & impellit ad erroris aſſenſum, multiplici animam ſuam vulnere ſauciauit, ſolus vltra omnes & per omnes, ac pro omnibus reus, qui cauſa reatus omnib. fuit. Sed licet his tua fraternitas, ſolido cibo firmata, indigere minimè
2. Cor. 11. videatur, tamen vt quod noſtri loci eſt, impleamus circa vocẽ dicentis Apoſtoli, Prę-ter ea, quæ extrinſecùs ſunt, inſtantia mea quotidiana, ſolicitudo omnium eccleſiarum: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non vror? hoc præcipuè præſenti occaſione credidimus admonendum, frater chariſsime vt quotieſcunq; diuina gratia adminiſtrante, illos, qui foris ſunt, ſonte doctrinæ aut ſubmergimus, aut purgamus, in nullo ab illis, quas ſpiritus ſancti diuinitas in Chalcedonenſi Concilio protulit, fidei regulis recedentes, inter vtrunq; hoſtem nouellę perfidię ſermonẽ noſtrum cum omni cautela libremus, nõ iam (quod abſit) tanquã

de dubijs

de dubijs diſceptantes,ſed authoritate ſua,quæ benè definita ſunt,adſtruentes, quũ & in Apoſtolicæ ſedis epiſtola,vniuerſali ſanctæ ſynodi aſſenſu firmata, tanta diuinæ authoritatis teſtimonia nouerimus eſſe congeſta,vt nullus queat vlteriùs dubitare,niſi qui ſibimetipſi errorum tenebras inferre maluerit, quum ſynodalia geſta, vel quibus primùm definitio fidei legitur eſſe formata,vel quibus prę̄fatę literæ Apoſtolicæ ſedis,etiã tuæ fraternitatis ſtudio defenſæ ſunt,& maximè ad pijſsimos principes totius Concilij alloquutio,tot ſit præcedentium patrum teſtimonijs roborata,vt quanuis imprudenti ac pertinaci animo, ſi tamen nõ iam cum diabolo pro ſua impietate damnatus eſt,valeant ſuadere. Vnde hoc quoque nos cõtra hoſtes Eccleſiæ prouidere condignum eſt,vt eis nullam calumniandi occaſionem (quod ad nos attinet) penitùs relinquamus, nec vnquam contra Neſtorianos aut Eutycianos agentes alteri eorum videamur terga vertiſſe,ſed vtroſque CHRISTI hoſtes æqua lance vitemus atque damnemus, ita vt eos, quoties audientium quantalibet poſcit vtilitas,cum dogmatibus eorum digno anathemate promptiſsimè atque euidentiſsimè feriamus,ne ſi à nobis hoc aut obſcuriùs fieri videatur aut tardiùs, putetur inuitum.Quod quanuis prudentiam tuam res ipſa admonere ſufficiat,nunc tamen & experimenta docuerunt. Sed benedictus Deus noſter, cuius inuincibilis veritas ab omni hæreſeos macula mundum te,ſecundùm ſedis Apoſtolicæ iudicia demonſtrauit. Cui dignam retribues pro tot laboribus gratiam, ſi talem te, qualem probauimus ac probamus,pro vniuerſalis Eccleſiæ defenſione ſeruaueris. Nam quòd Deus omnium calumnioſorum fallacias ſoluit, maximam beatiſsimi Petri curam pro nobis cunctis agnoſcimus, qui poſtquam ſuæ ſedis iudicium in fidei definitione firmauit, nec circa cuiuſquam veſtrum, qui nobiſcum pro catholica fide laboraſtis, perſonam quicquam reprobum videri permiſit: quia nec poterat, ſpiritu ſancto iudicante,quiſquam ex eis non victor exire,quorum iam vicerat fides.Quod ſupereſt, exhortamur,vt quia illic nonnullás Eutychiani ac Neſtoriani erroris reliquias cognouimus remanſiſſe,nunc etiam ſedi Apoſtolicæ collabores. Victoria enim,quam Chriſtus dominus Deus noſter ſuæ donauit Eccleſiæ,quamdiù in hoc mundo verſamur,licet fiduciam maiorem tribuat,non tamen in ſolicitudinem perimit: nec vt dormiamus donata eſt,ſed vt ſuauiùs laboremus.Vnde in hoc quoque tuæ vigilantiæ ſolicitudine volumus adiuuari,vt tua relatione currẽte,quid apud illos religionis doctrina dominica proficiat,Apoſtolicam ſedem feſtines inſtruere,quatenùs illius religiouis ſacerdotes,in quocunque vſus exegerit,adiuuemus.De his verò, quæ in ſæpe dicto Concilio illicita contra venerabiles Nicenos canones præſumptione tentata ſunt,ad fratrem & coepiſcopum noſtrum Antiochenæ ſedis præſulem ſcripſimus,adijcientes & illud,quod nobis propter improbitatem monachorum quorundam, religionis veſtræ verbo mandaſtis per vicarios noſtros, & hoc ſpecialiter ſtatuentes,vt præter Domini ſacerdotes nullus audeat prædicare,ſeu monachus,ſiue ille ſit laicus,qui cuiuſlibet ſcientiæ nomine glorietur. Quas tamen literas,pro vtilitate vniuerſalis Eccleſiæ,per prædictum fratrem & coepiſcopum noſtrum Maximum,ad omnium volumus peruenire notitiam: & ob hoc hic noluimus earum exemplar adijcere: quia quæ prædicto fratri iniunximus,non dubitamus implenda. Et alia manu: Deus te incolumem cuſtodiat,frater chariſsime. Data 4. Idus Iunij, Opilione viro clariſsimo conſule.

16. quaſt. I. Adijcimus illud.

Paſchaſini Epiſcopi Lilybetani epiſtola ad Leonem Papam, qui iuſſerat illi, vt reſcriberet de ſupputatione Paſchalis feſti.

Domino verè beatiſsimo ac apoſtolico,mihiq́; poſt Dominum plurimùm colendo Papæ Leoni, Paſchaſinus Epiſcopus.

APoſtolatus veſtri ſcripta diacono Panormitanæ eccleſiæ Silano deſerente percepi, quæ nuditati meæ atq; ærumnis, quas amariſsima captiuitate ſaciente incurri, ſolatium in omnibus atque remedium attulerunt,cœleſti rore animum recreantes,atque omne, quod triſte fuerat,abſtergentes.Domine venerabilis Papa, iubere dignata eſt corona veſtra, vt quod paſchalis ſupputatione veritas anni poſt hunc futuri haberet,ſacroſanctis auribus veſtris exiguitas mea intimaret. Cui præcepto inobediens exiſtere non potui omnino, nec debui. Diutino itaque tractatu vel ratiocinatione id verum inuenimus,quod ab Alexandrinæ eccleſiæ antiſtite beatitudini veſtræ reſcriptum eſt: Nam quum Romana ſupputatio, quæ cyclo concluditur,cuius ipſe, de quo agitur, erit ſexageſimuſquartus annus, qui cyclus cœpit à conſulatu Antonini & Syagrij, nobis dubietatem adferret, eò quòd ſeptimo Calendarum Aprilium die, dies dominica, & luna vigeſimaprima incurreret,& iterum nono Calendarum Maiarum die (vt rei veritas habet) dominica dies,& luna decimanona obueniret,in hoc ambiguo fluctuantes,ad Hebręorum,hoc eſt,legalem ſupputationem nos conuertimus,quæ quum à Romanis ignoratur,facilè errorem incurrunt. Cœpit ergo Ogdoas à conſulatu virorum clariſsimorum Etij iterum & Sigiſmildi,quæ clauditur anno, de quo quæſtio videtur exorta.Talis ratio hæc eſt: Priores verò anni communes, tertius emboliſmalis ; quartus & quintus communes,ſextus emboliſmalis,ſeptimus cõmunis,octauus emboliſmalis. Peruidet ergo apoſtolatus veſtri prudentia,octauum annum Ogdoadis fieri aliter non poſſe,niſi emboliſmum teneamus. Quòd ſi voluerimus illud, quod ſuperiùs diximus,id eſt,quod primum incurrit, Paſcha ſeptimo Calendarum Aprilium die celebrare,communem annum faciemus,& incipiet omnis deinceps ſubſequentium annorum ſupputatio vacillare. Et ne hoc, quod expoſui, beatitudini veſtræ obſcuritatem aliquam adſerat, ſuggeſsimus communes annos, apud Hebræos duodecim tantùm menſes, hoc eſt, dies cccliiij. habere. Neceſsitate ergo emboliſmi cogimur id tenere,quod longius eſt, ne à vero deuiare videamur. Neque nobis aut nouum, aut erraticum videatur, quum dies paſsionis vndecimo Calendas Maij occurrat, à qua (ſicut videtur) Paſcha nomen accepit, licet Hebrææ linguæ interpretes tra-
Ioan.13. dant paſcha tranſitum dici, quod tamen idem & Ioannis Euangeliſtæ dicto firmatur, quo ait, quum de paſsione loqueretur: Cùm veniſſet hora, tranſiret Ieſus de hoc mundo ad patrem. Non ergo nos dies vna longiùs poſita terreat, ne quum hoc vitamus,incurramus errorem, ſicut tempore beatæ recordationis domini mei, prædeceſſoris veſtri *Zozimi* conſulatu Honorij Auguſti vndecimo, & Conſtantij ſecundo. Tunc enim, quum declinaretur, ne decimo Calendas Maij dies Paſchæ teneretur, celebratum octauo die Calendas Aprilis, id eſt, pro emboliſmo communis eſt annus tentus, & error grauiſsimus eſt ortus, in tantùm, vt miniſterio certo, quod dono ſancti ſpiritus miniſtratur, hæc veritas probaretur.Quod propterea credidi exponendũ,quia locus ipſe etiã ſancto, atq; à me venerando fratri meo Li-
Miraculũ de baptiſmo. banio diacono notiſsimus eſt.Cuius myſterij miraculum tale eſt: Quædã viliſsima poſſeſsio Meltinas appellatur, in montibus arduis, ac ſyluis denſiſsimè cõſtituta, illicq́; perparua, atq; vili opere cõſtructa eſt eccleſia.In cuius baptiſterio nocte ſacroſancta paſchali baptizãdi hora, quũ nullus canalis, nulla ſit fiſtula, nec aqua omninò vicina, fons ex ſe repletur, paucisq́; qui fuerint, cõſecratis, cùm deductoriũ nullũ habeat, vt aqua venerat, ex ſeſe deſcendit. Tũc ergo (ſicut ſuprà diximus) cùm ſanctæ memoriæ

memoriæ domino quondam meo, ac beatiſsimo Papa Zozimo, cùm apud Occidẽtales error ortus fuiſſet, conſuetis lectionibus nocte ſacra diſcuſsis, cùm presbyter ſecundùm morem baptizandi horam requireret, vſq; ad lucem aqua non veniente, non conſecrati, qui baptizandi fuerant, receſſerunt. Vt ergo breuiter narrem, illa nocte, quæ luceſcebat in diem dominicam, decimo die Calendas Maij fons ſacer hora competenti repletus eſt. Euidenti ergo miraculo claruit, Occidentalium partium fuiſſe errorem. Hæc prout potui, vel epiſtolaris breuitas paſſa eſt, iubente apoſtolatu veſtro reſcripſi.

Epiſtola ſexageſimaquarta eiuſdem Leonis Papæ ad Martianum Auguſtum de Paſcha.

In Tom Concil. eſt lxy.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

TAm multis documentis per omnes Chriſti eccleſias fides veſtræ pietatis innotuit, vt ſi quid ſolicitudinum pro communi religione generatur, meritò veſtrum quæratur auxilium. Et quia memor diſpenſationis mihi creditæ, nec eſſe habeo curas meas etiam in ea, quæ ſunt futura, præmittere, non improbe cupio clementiæ veſtræ ſtudijs adiuuari, vt in ea obſeruantia, quæ certa ſemper ratione variatur, nihil poſsit erroris incurri. Paſchale etenim feſtum, quo ſacramentum ſalutis humanæ maxime continetur, quamuis in primo ſemper menſe celebrãdum ſit, ita tamẽ eſt lunaris curſus conditione mutabile, vt plerunq; ſacratiſsimi diei ambigua currat electio, & ex hoc fiat plerunq;, quod non licet, vt non ſimul omnis Eccleſia, quod non niſi vnum eſſe oportet, obſeruet. Studuereq; ſancti patres, occaſionem huius erroris auferre, omnem hanc curam Alexandrino Epiſcopo delegantes: quoniam apud Aegyptios huius ſupputationis antiquitus tradita eſſe videbatur peritia, per quam, qui annis ſingulis dies prædictæ ſolennitatis eueniret, ſedi Apoſtolicæ indicaretur, vt huius ſcripti ad longinquiores eccleſias iudicium generaliter percurreret. Sed ſanctæ memoriæ Theophilus, Alexandrinæ eccleſiæ vrbis Epiſcopus, cùm huius obſeruationis annos centum numero collegiſſet, ſeptuageſimo ſexto paſchale feſtum longè aliter, quàm alij decreuerant, tenendum eſſe conſtituit, à primo Auguſtæ memoriæ Theodoſij ſenioris conſulatu ſuccedentes ſibi ſacræ obſeruantiæ ordines ponẽs, vt longioris temporis ratio eius literis teneretur abſcripta, cuius complexionis ſeptuageſimus & quartus eſt annus, in qua pridie Idus Aprilis ſanctum Paſcha celebrauimus: ſequenti vero anno pridie Nonas Aprilis eadẽ, propitio Deo, erit habenda feſtiuitas, ſicut regulariter centenariæ annorum rationis ordo declarat. Sed in anno, qui erit ſeptuageſimuſſextus, Paſchæ dies inuenietur adſcriptus, quem à paſsione Domini nullius exempli, nullius conſtitutionis admittit authoritas. Nam diem octauum Calendarum Maiarum ab eo cognoſcimus præfinitum, qui anni limitem antiquitùs conſtitutum excedit, cùm alij quintodecimo Calendarum Maiarum huic feſtiuitati deputauerint diem. Siquidem ab vndecimo Calendarum Aprilium, vſque in decimum Calendarum Maiarum, legitimum ſpatium ſit præfinitũ. Intra quod omnium varietatum neceſsitas concludatur, vt Paſcha dominicum, nec priùs poſsimus habere, nec tardiùs. Quod enim in decimum, & in nonum Calendarum Maiarum videtur nonnunquam perueniſſe feſtiuitas, quadam ratione defenditur: quia etſi dies reſurrectionis vltra terminum videtur exiſſe, dies tamen paſsionis limitem poſitum non inuenietur egreſſus. Ad octauum autem Calendarum Maiarum paſchalem obſeruantiam perducere, nimis inſolens & aperta trãſgreſsio eſt. Quia ergo in illa, vt dixi, centenaria ſupputatione Theophili, ſeptuageſi-

geſimuſſextus annus diem Paſchæ contra morem Eccleſiaſticum ſtatuiſſe monſtratur, & non leuiter delinquitur, ſi in principio ſacramenti veritas & vnitas ab vniuerſali Eccleſia non tenetur: obſecro clementiam veſtram, vt ſtudium veſtrum præſtare dignemini, quatenùs Aegytij, vel ſi qui ſunt alij, qui certam huius ſupputationis videntur habere notitiam, ſcrupulum huius ſolicitudinis abſoluant, vt eum diem generalis obſeruantia dirigat, qui nec paternarum conſtitutionũ normam relinquat, nec vltra præfixos terminos euagetur. Quicquid autem pietas veſtra de hac conſultatione cognouerit, ad meam iubeat mox notitiam peruenire, vt in diuinis myſterijs nulla diſſonantiæ culpa naſcatur. Data decimo ſexto Calendas Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

In Tom. Concil. eſt lxiij.

Epiſtola ſexageſimaquinta eiuſdem ad Eudoxiam Auguſtam de Paſcha.

Leo Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus, Eudoxiæ Auguſtæ ſalutem.

Hæc Eudoxia filia fuit Eudociæ vxoris Theodoſij iunioris, ad quam ſcripta eſt ſequens epiſtola 66.

SAnctæ memoriæ Theophilus ad Auguſtum Theodoſium ſeniorem ſcribens, per centum annos, à primo prædicti principis conſulatu, digeſsit ordinem dici feſti, cuius inſtructionis ſeptuageſimuſquartus nunc annus euoluitur, Opilione conſule. Pridiè Idus Aprilis celebrata eſt ſacra ſolennitas: vnde ſequenti anno, pridiè Nonas Aprilis, eadem feſtiuitas rationabiliter conſequitur. Sed annus, qui erit ſeptuageſimuſſextus, memorati Epiſcopi annotationem habere cognoſcitur, quæ à totius antiquitatis exemplo, & ab omni authoritate patrum diſcordat. Siquidem in octauum Calendarum Maiarum dominicum paſcha tranſtulerit, præfinitos antiquitatis limites nimis audenter excedens, cùm die quintodecimo Calendarum Maiarum paſchalem ſolennitatem (ſicut conſtituêre alij) poſuerit annotare. Vnde quia non mediocris mihi ſolicitudo generatur, ne apud Aegyptios hæc perſuaſio probaretur, ad Chriſtianiſsimum & clementiſsimum principem ſcripta direximus, quibus cauſam ſcrupuli diligenter expoſui, & ſuppliciter poſtulaui, vt operam ſuam, quemadmodùm conſueuit, religionis cultui dignanter impendat, vt eos, qui huius ſupputationis perfectam videntur habere notitiam, in vnum iubeat conuenire, & diligenter inquirere, ne forte hæc definitio teneatur, & hic exceſſus, qui prioribus videtur repugnare temporibus, noſtræ conniuentiæ vel negligentiæ deputetur, & fiat in noſtris diebus, quod nunquam antè præſumptum eſt. Quia verò oportet ſerenitatem tuam curæ iſtius mecum eſſe participem, & ne quid tale accidat, præcauere: crebriùs religioſiſsimo principi dignare ſuggerere, vt indiſsimulanter iubeat Aegyptios admonere, ne in ſummæ feſtiuitatis die, aut diſſenſione aliqua tranſgreſsione peccetur. Quicquid autem de hac re diligentiùs inueſtigare ſolicitudo tua potuerit, citò ad notitiam meam glorioſiſsimus Imperator iubeat peruenire: quia & ad ipſius, & ad omnium ſalutem pertinet, vt Dei cultus nullo errore lædatur. Data ſextodecimo Calendas Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

In Tom. Concil. eſt lxiiij.

Epiſtola ſexageſimaſexta eiuſdem ad Eudociam Auguſtam, de monachis Palæſtinis.

Leo Epiſcopus Eudociæ Auguſtæ.

Quanta

QVanta mihi catholicæ cura ſit fidei, & qua ſolicitudine, inquantùm Dominus adiuuat, debeat præcaueri, ne vnquàm ab imperitis & impijs veritatis euãgelio reſiſtatur, pietatem veſtram ſcire non dubito. Et ideò cum ſalutationis officio, quo ſemper mihi eſt veſtra oranda clementia, obſecro Dominum, vt me tuam incolumitatẽ in cauſa fidei, in qua quorundam intra prouinciam Paleſtinam monachorum fuerãt corda turbata, magis magisq; faciat adiuuare, vt tantùm, quod pietatis tuæ ſtudio fieri poteſt, hæreticæ peruerſitati omnis fidutia ſubtrahatur. Quos enim nec ratio ſacramentorum, nec authoritas ſcriptorum locorum teſtimonia commouebant, quid eis niſi abruptum periculum timeretur? Proſit ergo Eccleſijs, ſicut (fauente Deo) & prodeſt, & proſit generi humano, in verbis Dei veſtram ibi eſſe voluntatem, vbi Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM vobis ſicut Deum verum, & verum quoque hominem, in vnitate perſonæ, & mirabilium indicia, & paſsionum documenta loquuntur. Si ergo prædicti nomen catholicum venerantur & diligunt, & inter Domini corpus ſe volunt membra nominari, prauos errores, quos temerè admiſerant, deteſtentur, & agant pœnitentiam impiarũ blaſphemiarum, cruentorumq; factorum. Succumbant pro ſalute animarum ſuarum ſynodalibus, quæ in ciuitate Chalcedonenſi ſunt confirmata diceretis. Et quia ad intelligendum ſacramentum ſalutis humanæ, niſi fides vera, & humilitas quieta non peruenit, credant in Euangelio, quod confitentur in ſymbolo, nec impijs dogmatibus miſceantur. Fides enim catholica ſicut damnat Neſtorium, qui in vno Domino noſtro Ieſu Chriſto duas auſus eſt prædicare perſonas: ita damnat etiam Eutychen cum Diſcoro, quòd ab vnigenito Dei verbo negant in vtero virginis matris veritatem carnis humanæ ſuſceptam. Si quid autem erga prædictorum conuerſionem exhortatio veſtra profecerit, quod gloriam vobis præſtabit æternã, peto hoc mihi clementiæ veſtræ literis indicetis, vt & in vobis boni operis fructum, & in illis gaudeam miſericordiam Domini non perijſſe. Data ſeptimo Calendas Iulij, Opilione Viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimaſeptima eiuſdem ad Iulianum Coënſem Epiſcopum.

In Tom. Concil. eſt lxv.

Leo Epiſcopus Iuliano Coënſi Epiſcopo.

FRequentiſsimè dilectionem tuam ad hanc curam & diligẽtiam meis ſum literis cohortatus, vt de his, quæ circa fidem aguntur, ſolicitudinem meam indeſinenter inſtrueres. Et cùm omnibus occaſionibus ſcribere non quieſcam, quibuſdam tamen ſcriptis meis, id eſt, per filium noſtrum Rodanũ, domeſticum filij noſtri, viri illuſtriſsimi Aſparaſij datis, nullum reſponſum tuæ fraternitatis accepi, tanquàm ratio temporis non habuerit, vt quid poſt mea ſcripta ſit geſtum, potueris indicare. Et ideò per filium meum Rodanum his literis te ſaluto, & vt opportunitatem ſcribendi non negligas, in quo quæſtus ſolicitudinis meæ releuatur, admoneo. Cùm enim in te quandam mei Conſtantinopolitani habeant portionẽ, dignum pro cõmuni amicitia eſt, & pro totius Eccleſię dilectione, inceſſabili te vigore proſpicere, ne quid poſsit de ſtatu fidei me latére. Quæ ergo per prędictos, vel ad glorioſiſsimũ principem, vel ad tuam dilectionẽ ſcripſi, vt celerrimè tradantur effectui, opportunis ſuggeſtionibus elabora. Et quicquid fuerit (Deo auxiliante) diſpoſitũ, ſcire me facito, vt perductis in effectũ his, quę rationabiliter ordinata ſunt, pax fidei,

cano-

canonumq; cuſtodia & ſecurior vbique habeatur & fortior. Data 7. Calend. Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

In Tom. Concil. eſt lxvj.

Epiſtola ſexageſimaoctaua eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus Iuliano Epiſcopo.

An. Christi 454. põtificatus S. Leonis 15. eſt ſcripta hec epiſtola, & 4 ſequentes.

CHriſtianiſsimi principis fidem ſæpè euidentiſsimis probauimus documentis, ac Deo noſtro gratias ago, qui talem dignatus eſt rebus humanis concedere pro ſua pietate rectorem, qui fidei cauſas & Reipublicæ, ſummæ vigilantiæ ſtudio tueretur, hæreticorum auſibus ſemper obſiſtens, & nihil eorum inſaniæ aduerſùm catholicam fidem licere permittẽs: cuius poſt Deum beneficijs hoc debetur, quòd Hieroſolymitanus Epiſcopus eſt receptus, & monachos, quos perfidia hæreticæ fallitatis inuaſerat, ad ſanitatem Auguſta authoritas reuocauit. Mox itaque, vt accepi epiſtolas tuas, talia continentes, nõ ſolùm eadem die, ſed propè eadem hora reſponſum reddere maturaui, vt certior de omnibus, quæ ſcripſeras, reddereris. Fratrem Proterium Alexandrinæ vrbis Epiſcopum gratulor ſatisfactionis plenas de fide ſua ad nos literas direxiſſe, & manifeſtè, quidnam teneat, indicaſſe: cui me dignam gratiam, pro fidei ipſius ſynceritate, neceſſe eſt præſtare, vt honorem in nullo ſuæ perdat eccleſiæ, ſed ſedis ſuæ priuilegia, paternæ antiquitatis exemplo, iuxta canonum illibata iura poſsideat. De præſentis anni Paſcha nulla dubitatio eſſe nobis potuit: ſed de futuro, quod Theophilus Alexãdrinæ vrbis Epiſcopus, octauo Calendarum Maiarum die, quod nunquam ita à tempore dominicæ reſurrectionis celebratum eſt, credidit aſſcribendum. Vnde ſolicitiùs congruit hoc requiri, vt omnis occaſio tollatur erroris. Nam in noſtris annalibus Calendarum Maiarum die aptiſsimè à patribus noſtris & conſtitutus legitur, & celebratus. Ac ne vel apud nos, vel apud Orientales, naſcatur ex hac parte diuerſitas, hoc inſtãtiùs noſtro nomine cum Chriſtianiſsimo principe agere tua dignetur dilectio, quanuis & ipſe clementiſsimus princeps ſe inquiſitione ſoliciti ſsima, curam hanc Aegyptijs delegaſſe, ſuis epiſtolis dignatus ſit indicare. Epiſtolam ſanè meam ad Chalcedonenſem ſynodum datam, præſentibus Epiſcopis & clericis lectam fuiſſe, tuis epiſtolis retuliſti, *ſed vſq; ad illud capitulum, quo ea, quæ de fide acta ſunt, meus videtur firmaſſe conſenſus. Vnde miratus ſum, quòd reliqua, quæ ſecuta ſunt, non pariter in notitiam eorum, quibus ſunt lecta, prolata ſint, cùm maximè omnibus innoteſcere debuiſſet, improbum à nobis ambitum notatum fuiſſe, vt à nouis vſurpationibus conſtituta inuiolata (vt ſemper ſcripſimus) ſeruarentur. Etium presbyterum, quem aſſeris fuiſſe diſcuſſum, gratulamur, cognitione habita, in omnibus fuiſſe purgatũ. Epiſtolam quoq; ad Chriſtianiſmum principem noueris me miſiſſe, in qua illi gratias egi, quia curam mihi ſuam, tam pro fidei cauſa, quàm pro ſecuritate Reipublicæ dignatus eſt indicare. Aliam quoq; ad nos epiſtolam dedit, interueniens pro Anatolio Epiſcopo, vt noſtri illi animi gratia præbeatur, quoniam correctionem eius promittit, & in omnibus ſe ſatisfacturum eſſe, quę ad fidei obſeruantiam pertinent, pollicetur. Data quinto Idus Ianuarij, Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

Hic Proterius vir ſanctiſsimus Dioſcoro ſubſtitutus, crudeliſsimè ab Alexãdrinis quibuſdam ſuaſu Timothei Aeluri trucidatus eſt. Vide Nicephorũ lib. 15. cap. 16.

**dumtaxat*

In Tom. Concil. eſt lxvij.

Epiſtola ſexageſimanona eiuſdem ad Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

Purita-

PVritatem fidei Chriſtianæ, qua clementia veſtra præfulget, etiam his literis, quas frater & coepiſcopus meus * Neſtorianus detulit, demonſtraſtis, iuſtiſsimum fratri meo Proterio Alexandrinæ vrbis antiſtiti impendentes fauorem, quò mihi per omnia eſſet acceptior. Nam cui veſtra pietas teſtimonium perhibere dignatur, indubitanter eſſet probādus, etiam ſi taceret. Sed accedit ad gratiā, quòd proprio quoque ſermone cognoſcitur, & quàm ſyncerus ſit catholici dogmatis prædicator, ipſius profeſsione clareſcit. Vnde pleniſsimo affectu dilectionem orthodoxi fratris amplector, & Deo gratias ago, quòd amoto eo, qui Euangelio Chriſti voluit contraire, & à ſanctorum patrum intelligentia diſſentire, talem proſpexit Alexandrinæ Eccleſiæ ſacerdotem, qui præcedentibus rectoribus & fide concordaret & vita. Nam quum amplecti ſe epiſtolam meam, quam ad beatæ memoriæ Flauianum contra Eutychen impium miſi, toto corde profitetur, quid aliud, quàm Apoſtolorum ſe diſcipulum oſtendit? quoniam doctrina veritatis in lumine ſuo permanet, & non poteſt eſſe diuerſum, quod vnum eſt atque diuinum. Reſcripſi itaque prædicto fratri, quod debui, atque in ſancto ſtudio, vt perſeueraret, admonui. Qui ſine dubio conſtantior erit, ſi etiam clementiæ veſtræ cohortationibus adiuuetur. Nec in aliquo eum terreat quorundam imperita diſſenſio, quos paucorum hæreticorum inſtigationibus ignorantia fecit obnoxios. Quod ſua ergò negligentia aſſequi nequeunt, opportunè eorum inſinuetur auditui. Et ne memoratis noua inſerre, & propria videatur adſtruere, venerabilium patrum, qui eidem eccleſiæ præfuerunt, ſcripta relegantur, & quid B. Athanaſius, quid Theophilus, quid Cyrillus, quid etiam Orientales magiſtri de incarnatione Domini ſenſerint, recognoſcant. Nec repullulantibus decipiantur erroribus, qui olim Euangelici ſermonis ſunt virtute proſtrati: quoniam omnes ferè hæreſes, quæ diuerſis temporibus extiterunt, dum ſacramentum corporeæ natiuitatis, & paſsionis, ac reſurrectionis Chriſti non intelligunt, ab Euangelio deuiarunt. Et poſſemus minus laborare in hęreticis repellendis, ſi rudes animos ipſa non turbarent mendacia quę peremit antiquitas. Sed nūc (vt dixi) hic docendi optimus modus eſt, vt pater norum ſenſuum linea Alexandrinæ plebis & cleri auribus innoteſcat ac ſi qui ſunt, qui noſtra ſcripta deſpiciant, illis ſaltem, qui nobiſcum apoſtolicis ſenſibus congruunt acquieſcant. In quo opere multùm conſacerdotis noſtri deuotione gaudebo, & ſemper ipſius vnanimitate lætabor, quia fraterna pax non niſi vna fidei confeſsione ſeruatur. Quia verò quorūdam hæreticorum verſuta nequitia, ad conturbandā aliorum ſimplicitatem, epiſtolam meam, quam ad beatæ memoriæ Flauianum dedi falſaſſe, perhibetur, vt comutatis quibuſdam verbis vel ſyllabis, receptorem me Neſtoriani erroris adſerat: obſecro venerabilem clementiam veſtram, vt eandem epiſtolam per fratrem meum Iulianum Epiſcopum, vel eos, quos idoneos ad hoc opus pietas veſtra delegerit, in Græcum ſermonem iubeatis integrè, diligenterq́; translatam per idoneum latorem ſub veſtri ſignaculi impreſsione deferri, tradendam iudicibus Alexandrinis, qui eam clero & plebi ipſius ciuitatis, cum prædictorum Epiſcoporum prædicationibus, * qui & meo ſcripto conſentiunt, faciant recitari, vt agnoſcant ſe fallacium hominū fraudē vlterius decipi non debere, & probentur Apoſtolicæ ſedi ſynceri eſſe diſcipuli, apud quàm nec Eutyches, nec Neſtorius vllum obtinēt locum: quia ſicut alios hæreticos, ita & iſtos Eccleſia damnauit. Data ſexto Idus Martij,

Aetio & Sudio viris clariſsimis conſulibus.

Neſtorius

Optimus docēdi modus contrà hereticos.

** quibus mea ſcripta.*

X *Epiſtolá*

In Tom. Concil. eſt lxviij.

Epiſtola ſeptuageſima eiuſdem ad Martianum Auguſtum, in qua ſcribit de exilio Eutychetis, vt ad ſecretiora loca eum transferret, quia vbi poſitus erat, adhuc praua docebat.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

QVod ſæpiſsimè multa iam experimenta docuerunt, ſanctum pietatis veſtræ ſtudium circa religionem Chriſtianam glorioſis perſeuerat & creſcit augmentis, & hæc fides veſtræ clementiæ non ſolùm me, ſed & omnes Domini ſacerdotes cõſolatur & roborat, dum in Chriſtianiſsimo principe ſacerdotalem experimur affectũ. Quem ſi Orier talium ſacerdotes ſtudeant imitari, nihil ſcandalorum, neque pax, neq; fides Chriſtiana patietur. Vnde cùm Conſtantinopolitanus Epiſcopus ad omnem pietatis profectum præſenti clementiæ veſtræ doceatur exemplo, ſi fideliter veſtris acquieſcat hortatibus, habebit in me ſynceræ gratiæ animum: tantùm vt quod verbis ſpondet, corde perficiat. Si verò, quæ Deo & pietati veſtræ diſplicent, pertinaci intentione delegerit, ſalua manſuetudinis veſtræ reuerentia, vtar cum omnibus, & pro omnibus, vobis quoque annitentibus, aduerſùm ſuperbientem liberiore conſtantia, *quem (quod ſæpè dicendum eſt) mallem pro ſanctis actibus fraterna charitate complecti, glorioſiſsime Imperator. Quia verò ſuggeſtiones meas pro tranquillitate catholicæ fidei libenter accepiſtis, ſignificatum mihi fratris & coepiſcopi mei Iuliani (quem excepiſtis pijſsimè) ſermone cognoſcite, Eutychen impium pro ſuis quidẽ meritis exulare, ſed in ipſo ſuæ damnationis loco, multa aduerſùs integritatem catholicam blaſphemiarum deſperatiùs venena profundere, & quod in illo totus mundus horruit atque damnauit, impudentia maiore, vt innocentes decipere poſsit, euomere. Plenum itaque rationis æſtimo, vt veſtra clementia ad longinquiora eum iubeat & ſecretiora transferri. Monaſterio verò eius Conſtantinopoli conſtituto, in quo habitatores ipſius monachi euangelica apoſtolicaque doctrina crebriùs ſunt & pleniùs roborandi, ſalubriter (vt arbitror) fiet, ſi is, qui ipſi monaſterio præpoſitus eſſe dicitur, à ſocietate veneratoris veſtri Iuliani Epiſcopi, quem in ſpeculis propter fidem illic eſſe conſtitui, non recedat, cuius aſsidua viſitatione profectus ſeruorum Dei illic habitantium poſsit augeri. Petitionem autem de feſtiuitate Paſchali gaudeo ita à veſtra pietate ſuſceptam, vt cõfeſtim Nectarium agentem in rebus, Alexandriam mitteret de errore remouendo, quem ſanctæ memoriæ Theophili conſtitutio videtur inferre. De qua re (ſicut ſcribere dignamini) quicquid ad pietatis veſtræ notitiam perlatum fuerit, iubete me noſſe, vt de obſeruantia, quam non licet eſſe diuerſam, quid potiſsimùm ſit tenendum, Eccleſia vniuerſalis agnoſcat. Precor autem, quod veſtræ noui clementiæ conuenire, vt eos maximè tueamini contra omnes inſidias, quos mihi veſtræ manſuetudini propter amorem fidei placere cognoſcitis, vt eos Conſtantinopolitanus Epiſcopus lædendi non habeat facultatem. Data decimoſeptimo Calendas Maij, Aetio & Studio viris clariſsis conſulibus.

*quia (quod ſæpe dicendum eſt) mala pullulãtia fraterna charitate oportet reſecari, glo.

In Tom. Concil. eſt lxix.

Epiſtola ſeptuageſimaprima eiuſdem ad Anatolium Epiſcopum per Nectarium agentem in rebus directa.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

Si

SI firmo incommutabiliq; propoſito,dilectio tua curam gratię communis habuiſſet,nihil profectò,quod vllam anxietatem tibi ingereret,extitiſſet.Non enim ſinebat ratio, vt eius charitatem ſpernerem,quem amore pacis,& ſtudio reparandæ catholicæ fidei inter ipſa Epiſcopatus rudimenta iuuiſſem,optans in Eccleſiaſticis curis talem habere conſortem, vt mihi de ſanctis prædeceſſoribus tuis,nec Ioannis ſpiritualem copiamq; doctrinam, nec authoritatem Attici, nec induſtriam Procli,nec fidem Flauiani deeſſe ſentirem,& ita ſtudijs tuis vterer, vt nullus auderet,vel fidei catholicæ reſultare,vel Nicenis venerabilium patrum regulis contraire. Sed quum in iniuriam canonum(vt agnoſcis)illa tentata ſint,quæ omnibus eccleſijs ſcandalum maximum generarent, quid aptiùs ac modeſtiùs facerem, quàm vt te primùm,vt ab hac intentione diſcederes, fraterno animo, miſsis literis, admonerem? Ad quas quum non reſcriberes,ipſe te à colloquij mei conſortio ſeparaſti.Deniq; inde iam tacui,ſed clementiſsimo principi,cuſtodi fidei,frequenti literarum petitione ſuggeſsi,vt pro pace eccleſiarũ,quam tibi maximè prodeſſe cognoſcis,hæc quæ nunc à tua dilectione facta ſunt, implerentur. Cui ineffabiles gratias ago,quòd ſecũdùm eruditionem ſpiritus ſancti,cuius eſt virtute pleniſsimus, ſacerdotali dignatur ſtudere concordiæ, ſciens ſibi orationes ſupplicantium copioſiùs profuturas,ſi famuli vnius Domini in nullo ſint à veræ pacis vnitate diuiſi.Quòd ergo in Conſtantinopolitana Eccleſia quædam in officijs clericorum correcta ſignificas,vt & Etium presbyterum in gratiam tuam,affectionemq; reuocaueris, & Andream archidiaconi actione ſubmoueris,nobis placuiſſe reſcribo, quia exiſtimationem tuam (vt optabam) plurimùm erigit atq; commendat.Et meritò poſt correctionem in obliuionem deducitur,quod repræhenſioni obnoxium videbatur, quum hæreticorum prouectione,& ſanctæ memoriæ Flauiani iniuria grauaris, quæ nunc ſimul ab omni offenſione,cum tui (vt volui) laude ceſſarunt, quia in ordinem ſuũ, quæ fuerant turbata,redierunt. Andream ſanè, qui rationabiliter archidiaconi eſt priuatus officio,& Euphratam,qui ſanctæ memoriæ Flauiani (vt comperi) improbus extitit accuſator,ſi profeſsionibus pleniſsimè ſcriptis,non minùs Eutichyanam hæreſim, quàm Neſtorianum execrabile dogma condemnant, quoniam venia eſt præſtanda correctis,presbyteros conſecrabis,vt ſibi remedium catholicæ fidei ſentiant profuiſſe,electo primitùs & probato,qui archidiaconi officium poſsit implere,id eſt,quem nulla vnquam prædictarum impietatum fama reſperſerit. Cæteri verò,quos par reatus inuoluerat,ſi veniam ſimili profeſsione cum ſatisfactione depoſcunt,ſuis ordinibus reformentur,his tantùm ad officiorum primarũ admiſsis, quos ab omni errore liberos fuiſſe conſtiterit.Illam autem culpam,quam de augenda poteſtate,aliena (vt aſſeris) adhortatione contraxeras,efficaciùs atq; ſynceriùs tua charitas diluiſſet,ſi quod tentari ſine tua voluntate non potuit,non ad ſola clericorum conſilia tranſtuliſſes: quia ſicut in mala ſuaſione delinquitur,ita & in mala conſenſione peccatur.Sed gratum mihi, frater chariſsime eſt, quòd dilectio tua profitetur ſibi diſplicere,quod tunc etiam placere non debuit.Sufficit in gratiæ communis regreſſum,profeſsio dilectionis tuę,& atteſtatio principis Chriſtiani.Nec videtur tarda correctio,cui tam venerabilis aſſertor acceſsit. Abijciatur penitùs inconceſsi iuris,qui diſſenſionem fecerat,appetitus. Sufficiant limites, quos ſanctorum patrum prouidentiſsima decreta poſuerunt.Vt quieta ſit ſuis meritis,& antiquis priuilegijs dignitas omnium ſacerdotum,renouetur & maneat in te dominicæ charitatis affectio,ad quam dilectionem tuam ſæpiùs cohortatus ſum cum fratre & coepiſcopo noſtro Iuliano,qui communem gratiam ſemper optauit,cuius induſtria & ſolicitudines tuæ releuabuntur,& fides catholica munietur. Super omnia autem fraterna charitate hortor & moneo,vt ea,quæ ad gloriam vel ad munimen pertinent ſacerdotalis officij,Nicenorum canonum,vniuerſalis Eccleſiæ pacem ſeruantia, decreta

Facienda preſcribit Conſtantinopolitano epiſcopo.

Seruanda Patrũ decreta.

 cuſto-

cuſtodias. Sic enim inter Domini ſacerdotes inuiolata charitas permanebit, ſi paribus ſtudijs, quæ ſunt à ſanctis patribus conſtituta, ſeruentur. Data quarto Calendas Iunij, Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt lxx.

Epiſtola ſeptuageſimaſecunda beati Leonis Papæ ad Iuuenalem Hieroſolymitanum Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Iuuenali Epiſcopo Hieroſolymitano.

ACceptis dilectionis tuæ literis, quas ad me filij noſtri Andreas presbyter & Petrus diaconus detulerunt, gauiſus quidem ſum, quòd tibi ad Epiſcopatus tui ſedem redire licuiſſet: ſed confluentibus in recordationem omnibus, quæ te per quoſdam exceſſus laborare fecerũt, dolui aduerſitatũ tuarum temetipſum tibi fuiſſe materiã, & reſiſtendi hæreticis conſtantiã perdidiſſe, qui æſtimant non eſſe tibi liberũ, vt eos audeas redarguere, quos tibi profeſſus ſis in ſuo errore placuiſſe. Beatæ enim memoriæ Flauiani condemnatio, & impijſsimi Eutychetis receptio, quid niſi Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecũdum carnem negatio fuit? quam ipſe grãdi miſericordia ſua fecit reſolui, cùm deteſtandũ illud Epheſynę ſynodi iudciũ ita ſancta Chalcedonẽſis Concilij authoritate deſtruxit, vt nullũ deprauatorũ à remedio correctionis arceret. Vnde quia in tempore indulgentiæ reſipiſcentiã magis, quàm pertinaciã delegiſti, ita gaudeo te cæleſtem expetiſſe medicinã, vt fidei, ab hæreticis
1.Cor.14. impugnatę, tãdem poſsis eſſe defenſor. Quanuis enim nulli ſacerdotũ liceat neſcire, quod prædicat, quoniã qui ignorat, ignorabitur, inexcuſabilior tamẽ eſt omnibus imperitis quilibet Hieroſolymis habitãs Chriſtianus, qui ad cognoſcendam virtutẽ Euangelij non ſolum paginarum eloquijs, ſed ipſorum locorum teſtimonijs eruditur. Et quod alibi non licet non credi, ibi non poteſt non videri. Quid laborat intellectus, vbi eſt magiſter aſpectus? Et cur lecta vel audita ſunt dubia, vbi ſe & viſui, & tactui tot humanæ ſalutis ingerunt ſacramenta? Quaſi ad ſingulos quoſq; cun-
Luc.24. ctantes Dominus adhuc voce corporea vtatur, & dicat: Quid turbati eſtis & quare cogitationes aſcendunt in corda veſtra? Videte manus meas & pedes meos, quia ipſe ego ſum Palpate & videte quia ſpiritus oſſa & carnẽ nõ habet, ſicut me videtis habere. Vtere ergo frater chariſsime, inuictiſsimis catholicæ fidei documẽtis, & euange-
Luc,2. liſtarũ prædicationẽ ſanctorũ locorũ, in quibus degis, teſtificatione defende. Apud te eſt Bethleem, in qua ſalutifer Dauidicæ virginis partus illuxit, quem obuolutum pannis inter anguſtias diuerſorij, præſepe ſuſcepit. Apud te eſt declarata ab angelis,
Matth.2. adorata à Magis, & per multorũ infantium mortes ab Herode quęſita ſaluatoris in-
Luc,2.3. fantia. Apud te eſt, vbi pueritia eius adoleuit, vbi adoleſcẽtia maturuit, & per omnia
Matth. 4. incrementa corporea, in virum perfectũ veri hominis natura profecit, non ſine cibo
Marc.4. eſuritionis, nõ ſine ſomno quietis, non ſine fletu miſerationis, nec ſine pauore for-
Ioan.11. midinis. Vnus enim atq; idem eſt qui & in Dei forma operatus eſt miracula magna virtutis, & in forma ſerui ſubijt ſæuitiã paſsionis. Hoc tibi ipſa crux indeſinenter lo-
Matth.26. quitur, hoc lapis clamat ſepulchri, in quo Dominus humana conditione iacuit, &
Ioan.19. de quo diuina potentia reſurrexit. Et cùm ad montem Oliueti, locũ aſcenſionis ve-
Matth.28. neraturus, accedis, nónne illa vox angelica in tuo reſultat auditu, qua eleuationem
Actor.1. Domini ſtupentibus dicitur: Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum? hic Ieſus qui adſumptus eſt à vobis in cælum, ſic veniet, quemadmodùm vidiſtis eum euntem in cælum. Veram igitur Chriſti generationem crux vera confirmat, quoniam ipſe in noſtra carne naſcitur, qui in noſtra carne crucifigitur: quæ, nullo interueniente

pecca-

peccato, niſi fuiſſet noſtri generis, non potuiſſet eſſe mortalis. Vt autem repararet *Coloſſ.*
omnium vitam, recepit omniùm cauſam, & vim veteris chirographi, quod ſolus inter omnes non debuit, pro omnibus ſoluendo, vacuauit: vt ſicut per vnius reatum
omnes facti fuerant peccatores, ita per vnius innocentiam omnes fierent innocen- *Rom. 5.*
tes, inde in homines manante iuſtitia, vbi eſt humana ſuſcepta natura. Nulla enim ratione extra noſtri eſt corporis veritatem, de quo Euangeliſta prædicationem in-
choans, dicit: Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid, filij Abraham. Et qui Sa- *Matth. 1.*
maritanæ mulieri proteſtatur, quoniam ſalus ex Iudæis eſt, beati Pauli apoſtoli con- *Ioan. 4.*
ſonante doctrina, cùm dicit: Quorum patres, & ex quibus Chriſtus ſecundùm car- *Rom. 9.*
nem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Itemq; ad Timotheum: Me- *2. Tim. 2.*
mento, inquit, Ieſum Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis, ex ſemine Dauid ſecundùm carnem. Hæc autem veritas quantis & noui & veteris teſtamenti authoritatibus declaretur, pro antiquitate ſacerdotij tui euidenter agnoſcis, cùm fides patrùm & ſcripta mea ad ſanctæ memoriæ Flauianum datà, quorum mentionem ipſe feciſti, adiecta vniuerſalis ſynodi confirmatione, ſufficiant. Vnde proſpicere oportet dilectionem tuam, ne contra redemptionis, ac ſpei noſtræ ineffabile ſacramentum, vllus obmurmuret. Sed ſi qui ſunt, quia adhuc aut ignorantia caligant, aut peruerſitate diſcordant, eorum, quorum in Eccleſia Dei apoſtolica fuit & clara doctrina, authoritatibus inſtruantur, & de incarnatione verbi Dei hóc nos credere, quod illi crediddere, cognoſcant, neque ſe extra corpus Chriſti, in quo commortui, & conreſuſcitati ſumus, ſua obduratione conſtituant: quia nec pietas fidei, nec ratio recipit ſacramenti, vt aut in ſua eſſentia paſsibilis fuerit deitas, aut in noſtræ naturæ ſuſceptione mentita ſit veritas. Particulam dominicæ crucis cum eulogijs dilectionis veſtræ veneranter accepi. Data pridie Nonas Septemb. Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſimatertia eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

In Tom. Concil. eſt lxxj.

Leo Romæ Epiſcopus, Leoni ſemper Auguſto.

OFficijs, quæ ad gratulationem Imperij veſtri pertinent, per- *An. Chriſti*
ſolutis, etiam hanc paginam neceſſariæ ſupplicationis adie- *457. ponti-*
ci, qua catholicæ fidei diuinitùs præparatum fauoris veſtri *ficatus S.*
poſco præſidium. Nam talia in Alexandrina eccleſia perpe- *Leonis 18.*
trata, fratris & coepiſcopi mei Anatolij relatione cognoui, *ſcripta eſt*
vt omnis Chriſtiana religio ſentiat ſe impeti atq; violari, niſi *hæc epiſto-*
vniuerſali fidei veſtra deuotione proſpiciatur, & memoratæ *la & tres*
eccleſiæ, quæ anteà catholicis fuit clara doctorihus, reddatur *ſequentes.*
Chriſtiana libertas, vt ceſſantibus hæreticorum impugnationibus, Euangelica doctrina, quæ illic ante Dioſcorum viguit, vnita cum totius Eccleſiæ pace reparetur. Quod opus virtutibus veſtris gloriæq; conueniens, celerem & Deo placitum habebit effectum, ſi apud ſanctam Chalcedonenſem ſynodum de Domini Chriſti incarnatione firmata, nulla permiſeritis retractatione pulſari: quia in illo Concilio, per ſpiritum ſanctum congregato, tam plenis atque perfectis definitionibus cuncta firmata ſunt, vt nihil ei regulæ, quæ ex diuina inſpiratione prolata eſt, aut addi poſsit, aut minui. Hoc autem etiam apud clementiæ veſtræ ſcientiam non ambigimus eſſe perſpicuum, ſiquidem (vt multorum antè relatione comperimus) molitiones hæreticorum, quæ contra prædictæ ſynodi authoritatem conabantur adſurgere, nihil ex hoc permiſeritis audere. Vnde quod negandum illis ſponte vidiſtis, glorioſum vobis eſt vniuerſali Eccleſiæ, me ſupplicante, concedere, & incommutabiliter perpe-

tueq́; præſtare, vt quæ ſecundùm Euangelium Chriſti, & prædicationis Euangelicę veritatem omnibus retrò ſeculis, vna fide vnaq́; intelligentia roborata ſunt, nulla vlteriùs poſsint actione conuelli. Prout ergo miſericordia Dei, conſilio ſpiritus ſui, mentem veſtræ pietatis inſtruxerit, ſanctæ primitùs Alexandrinæ eccleſiæ pacis reparationi conſulite, & per catholicos ſacerdotes talem prouideri iubete pôtificem, in quo & in actuum probitate, & in fidei perfectione nihil poſsit repræhenſibile reperiri, vt omnibus ritè compoſitis, eadē vbiq́; ſeruetur prædicatio veritatis. Data 5. Idus Iunij. Conſtantino & Ruſo viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt lxxij.

Epiſtola ſeptuageſimaquarta eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

Leo Epiſcopus Romæ, Leoni ſemper Auguſto.

Licet proximè ad clemētiam veſtram gemina ſcripta direxerim, quorum vnum debitum ſalutationis impleret, aliud pro ſtatu Eccleſiæ ſupplicaret, tamen occaſione, quæ Deo prouidente ſe præbuit, iterari vtrunque conuenit. Secundùm ergo fiduciā, illam quam ex Dei inſpiratione vniuerſali Eccleſiæ præſtitiſtis, ante cuiuſquam preces conſtituendo, quod maximè ab omnibus fuerat expetendum, non deſinimus gratias agere, & prouidentiam Dei in fidei veſtræ feruore benedicere, qui ſancto & catholico ſpiritu, ſicut fratris & coepiſcopi mei Anatolij ſermone cognoui, ita hæreticorum impudentiæ reſtitiſtis, vt profiteremini, ad totius mundi pacem, Chalcedonenſis ſynodi vos eſſe cuſtodem. Quod cùm ex veſtræ fidei ſententia ſaluberrimè diffinitum ſit, quantò ſtudioſiùs vniuerſali Eccleſiæ eſt conferendum, vt tranquillitas fidei Chriſtianæ etiam veſtro proſit Imperio, nec improbitas hæretica in aliquo ſuo molimine glorietur? Cuius pertinax inſidioſa contentio ilicò conquieſcet, ſi Imperiali poteſtate frenetur. Data Calendis Septembris, Cōſtantino & Ruſo viris clariſsimis conſulibus.

In Tom. Concil. eſt lxxiij.

Epiſtola ſeptuageſimaquinta eiuſdem, ad eundem Leonem Auguſtum.

Leo Epiſcopus Leoni Auguſto.

Literas clementiæ tuæ, plenas virtute fidei & lumine veritatis, veneranter accepi: quibus cuperem etiam in eo, quòd præſentiam meam pietas veſtra neceſſariam exiſtimat, obedire, vt maiorem fructum conſpectu veſtri ſplendoris aſſequerer: ſed magis id vobis arbitror placiturum, quod eligēdum ratio demonſtrauit. Nam quum ſancto & ſpiritali ſtudio vniuerſam pacem Eccleſiæ muniatis, nihilq́; ſit conuenientius fidei defendendę, quàm his, quę per omnia, inſtruente ſpiritu ſancto, irrepræhenſibiliter definita ſunt, inhærere, ipſi videbimur bene ſtatuta conuellere, & authoritates, quas Eccleſia vniuerſalis amplexa eſt, ad arbitrium hæreticæ petitionis infringere, atque ita nullum colligendis eccleſijs modum ponere, ſed data licentia rebellandi, dilatare magis, quàm ſopire certamina? Vnde, quia poſt illas Epheſinæ ſynodi impietates, quibus Dioſcori ſcelere fides catholica refutata, peruerſitas Eutychiana ſuſcepta eſt, nihil ad confirmationem fidei Chriſtia-

De 2. prophana Epheſina Synodo dicit.

Chriſtianæ vtilius potuit ordinari, quàm vt prædicti facinus ſancta ſynodus Chalcedonẽſis aboleret: & tanta illic habeatur cæleſtis cura doctrinæ, vt nihil in cuiuſquã opinione reſideret, quod à prædicatorib. vel propheticis, vel apoſtolicis diſſonaret, ea ſcilicet moderatione ſeruata, vt rebellibus tantùm ac pertinacibus ab Eccleſiæ vnitate reiectis, nulli correcto venia negaretur. Quid probabilius, quid religioſius poterit pietas veſtra decernere, quàm vt quæ non tam humanis, quàm diuinis ſunt ſtatuta decretis, nullus vltrà ſinatur impetere, ne verè digni ſint tantum Dei munus amittere, qui de veritate ipſius auſi fuerint dubitare? Cùm ergo vniuerſalis Eccleſia per illius principalis petræ ædificationẽ facta ſit petra, & primus apoſtolorũ beatiſsimus Petrus voce Domini dicentis audierit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ædificabo Eccleſiã meam: quis eſt, niſi aut Antichriſtus, aut diabolus qui pulſare audeat inexpugnabilẽ veritatẽ, qui in malitia ſua inconuertibilis perſeuerans, per vaſa iræ, & ſuæ apta fallaciæ, falſo diligentiæ nomine, dum veritatẽ ſe mentitur inquirere, mendacia deſiderat ſeminare? Atq; cõtemnenda & vitanda meritò ſibi incõtinens furor, & impietas cæca præſcripſit, vt dum diabolico inſtinctu in ſanctam Alexandrinã ſæuit Eccleſiam quales eſſent qui Chalcedonẽſem ſynodũ retractari cupiunt, diſceretur in qua nullo modo accidere potuit, vt à nobis contra ſanctam Nicenã ſynodum ſentiretur, quod hæretici mentiuntur, qui ſe fidem Niceni Concilij tenere confingunt, in quo ſancti & venerabiles patres noſtri contra Arium congregati, non carnẽ Domini, ſed deitatem filij homouſion patri eſſe firmauere: in Chalcedonenſi autem Concilio aduerſum Eutychianam impietatem definitum eſt, de ſubſtantia virginis matris Dominum Ieſum Chriſtum ſumpſiſſe noſtri corporis veritatem. Apud Chriſtianiſsimũ igitur principẽ, & inter Chriſti prædicatores digno honore numerandũ, vtor catholicæ fidei libertate, & ad conſortium te apoſtolorum ac prophetarum ſecurus exhortor, vt conſtanter deſpicias ac repellas eos: qui ſe Chriſtiano nomine priuauere: nec patiaris parricidas ſacrilega ſimulatione fide agere, quos cõſtat fidẽ velle vacuare. Cùm enim clementiã tuã in Dominus tanta ſacramenti ſui illuminatione ditauerit, debes incunctanter aduertere, regiam poteſtatem tibi non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam, vt auſus nefarios comprimendo, & quæ bene ſunt ſtatuta, defendas, & veram pacem his, quæ ſunt turbata, reſtituas, depellendo ſcilicet peruaſores iuris alieni, & antiquæ fidei ſedem Alexandrinæ eccleſiæ reformando, vt correctionibus tuis Dei iracundia mitigata, regiæ ciuitati non retribuat, quæ antea admiſſa ſunt, ſed remittat. Conſtitue ante oculos cordis tui, venerabilis Imperator, omnes, qui per totum orbem ſunt, Domini ſacerdotes, pro ea tibi fide, in qua totius mundi eſt redemptio, ſupplicare: in qua re ſpecialiùs ambiunt, qui apoſtolicæ fidei ſectatores Alexandrinæ eccleſiæ præſidere, agentes apud pietatem tuam, ne hæreticos homines, & meritò pro ſua peruerſitate damnatos, vel ſua perſuaſione patiamini: cùm ſiue impietatem errorum aſpicias, ſiue opus perpetrati furoris attendas, non ſolùm ad ſacerdotij honorem admitti nequeant, ſed ab ipſo Chriſtiano nomine mereantur abſcindi. Nam (quod exorata pietatis veſtræ venia dixerim) quodam contagio ſplendorem veſtræ ſerenitatis obfuſcãt, cùm ſacrilegi parricidæ id audeãt petere, quod nec innocentes liceat obtinere. Oblatæ ſunt glorioſiſsimæ pietati veſtræ preces, quarum exempla veſtris literis ſubdidiſtis: ſed in his, quæ catholicorum ſunt deplorantium, ſubſcriptio continetur, & quia cauſa probabilis eſt, fiducialiter nomina ſingulorum, vel dignitas ſui honoris aperitur. In illis autem, quas orthodoxo principi hæretica porrigere non formidauit obreptio, ſub incerto confuſæ vniuerſitatis vocabulo, ideò certum nomen retrahitur, ne non ſolùm paucitas perſonarum, ſed etiã meritũ detegatur. Latère enim ſibi vtile ęſtimat eorũ quantitas, quorũ eſt & qualitas iudicata: nec incõgruè cuius loci homines ſunt, profiteri metuũt, qui meruere damnari. In vna ergo, catholicorũ ſupplicatio cõtinetur: in alia, hæreticorum commẽta panduntur. Hic ſacerdotũ Domini, & totius Chriſtiani populi, ac monaſteriorũ defletur vniuerſio: ibi immaniũ ſcelerũ continua-

Matt. 16.

Haeretici, veritatis ſtudiũ mentiuntur.

Hæreticis fide agere non debet.

Matt. 21. Marc. 11. Lucæ 19. 1. quæſt. 1. Manifeſtū eſt p crud. Vide de his Euagrium lib. 2. c. 8. et Nicephorū lib. 15. c. 16.

continuatio demonſtratur, vt quod non licuit audiri, liceat dilatari. Nónne perſpicuum eſt, quibus pietas veſtra ſuccurrere, & quibus debeat obuiare, ne Alexandrina Eccleſia, quæ ſemper fuit domus orationis, ſpelunca nunc fit latronū? Manifeſtum quippe eſt, per crudeliſsimam immaniſsimamq; ſæuitiam, omne illic cæleſtium ſacramentorum lumen extinctum. Intercepta eſt ſacrificij oblatio, defecit chriſmatis ſanctificatio, & parricidalib. manibus impiorum omnia ſe ſubtraxere myniſteria. Nec vllo modo ambigi poteſt, quid de his decernendum ſit, quid poſt nefanda ſacrilegia, poſt ſanguinē probatiſsimi ſacerdotis effuſum, & cōcremati corporis cinerē, in contumeliam aëris cæliq; diſperſum, audent ſibi ius peruaſæ dignitatis expetere, & apoſtolicæ doctrinę inuiolabilem fidem ad Concilia prouocare. Nagnū ergo vobis eſt, vt diademati veſtro de manu Domini etiam fidei addatur corona, & de hoſtib. Eccleſiæ triūphetis: quia ſi laudabile vobis eſt áduerſum gentium arma conterere, quāta erit gloria, ab inſaniſsimo tyranno Alexandrinam eccleſiam, in cuius cōtritione omnium Chriſtianorū eſt iniuria, liberare? Vt autem literæ meæ pietati tuæ colloquiū quaſi præſentis exhibeant, quicquid de communi fide fueram ſuggeſturus, ſcriptis proſequentib. inſinuandum eſſe perſpexi. Ac ne huius epiſtolę pagina in nimiā longitudinem tenderetur, alijs literis, quæ aſſertioni catholicæ fidei congruunt, cōprehendi, vt licet ea, quæ à ſede Apoſtolica ſunt prædicata, ſufficerent, inſidias tamē hæreticorum etiam hęc, quę ſunt adiecta, referarent. Sacerdotalem namq;, & apoſtolicum tuæ pietatis animum, etiam hoc malum ad iuſtitiam vltionis debet accendere, quod Conſtantinopolitanæ eccleſiæ puritatem * peſtilenter obſcurat, in qua inueniuntur clerici quidam, hæreticorū ſenſui conſonantes, & intra ipſa catholicorum viſcera aſſertionibus ſuis hæreticorum partem adiuuantes. In quibus deturbandis ſi frater meus Anatolius, cùm nimis benignè parcit, ſegnior inuenitur, dignamini pro fide veſtra, etiam iſtam Eccleſiam præſtare medicinam, vt tales non ſolùm ab ordine clericatus, ſed etiam ab vrbis habitatione pellantur, ne vlteriùs ſanctus Dei populus peruerſorum hominum contagio polluatur. Cultores autem pietatis tuæ Iulianum Epiſcopum, & Etium presbyterum mea petitione commendo, vt ſuggeſtiones eorum pro catholicę defenſione fidei placidè digneris audire, quia verè ſunt eiuſmodi, vt fidei veſtræ poſsint per omnia vtiles inueniri. Data Calen. Decemb. Conſtantino & Ruſo viris clariſsimis conſulibus.

*peſtilētes obſcurant.

In Tom. Cō cil. eſt lxxiiij.

Epiſtola ſeptuageſimaſexta eiuſdem, ad Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

DIligentiam neceſſariæ ſolicitudinis, quā fraternitas tua in dirigendis ad nos literis exequitur, approbamus, & acceptis per filium noſtrū Olympium paginis tuis, ſacerdotalem in te curam vigere ſentimus, cui nos quoq; (quantùm Dominus dat poſſe) non deſumus, exorātes dilectionem tuam, vt quia tempus laboris incidimus, in ſancta vigilantia perſeueres, donec dextera Domini faciat virtutem, & ſub pedibus Eccleſię ſuæ conterat tētatorem. Conſolatur etenim nos per omnia præparata diuinitùs clementiſsimi principis fides, quem meo rurſus, ſicut oportuit, ſum cohortatus alloquio, vt impijſsimorū latronū auſibus, diſtrictiore conſtantia faciat obuiari: quos nefas eſt tantum de ſuo fauore præſumere, vt etiam apud Cōſtantinopolim audeant inſanire. Sed hoc eis ideò diuinæ prouidentiæ ratione permittitur, vt magis ac magis quo ſpiritu agitētur, appareat: ne dubitari poſsit, in quantā eſſent audaciam prorupturi, ſi poſt damnationē impijſsimæ hæreſis, diſceptandi cōtra fidem acciperent poteſtatē, vt quantum in ipſis eſt, latiùs hoc furore ſæuirēt, quem fratres

Pſalm. 117. Rom. 16.

& coepiſcopi noſtri, qui ad vos nuper ex Aegypti partibus confugêre, ſe pertuliſſe
deplorant: quibus & à Chriſtianiſsimo principe, & à tuæ fraternitatis Deo placita
charitate, ſolacia pietatis impendi non ambigerem, etiam ſi ipſe non ſcriberes. Op-
portunum autem credidi, vt ad ipſos quoque ſcripta dirigerem, quæ illos poſsint in
cõmunis fidei propoſitio roborare, & vt quid pro patientia ſua ſuperna remunera-
tionę mereantur, agnoſcerent, ſicut B. Apoſtolus docet, dicens: Excipite itaq; illos *Philip. 2.*
cum omni gaudio, in Domino, & huiuſmodi cum honore habete, quoniã propter
fidem Chriſti vſq; ad mortẽ acceſſerunt. Illud ſanè plurimùm mihi diſplicere ſignifi *24. q. 3. Il-*
co, quòd inter dilectionis tuę clericos quidam eſſe dicuntur, qui aduerſariorũ con- *lud ſanè.*
niueant prauitati, & vaſa iræ vaſis miſericordiæ miſceantur. Quibus inueſtigandis,
& ſeueritate congrua coërcendis debet diligentia tua vigilanter inſiſtere, ita vt his,
quibus prodeſſe non potuerit correctio, non parcat abſciſio. Oportet etenim nos *Matt. 18.*
Euãgelici meminiſſe mandati, quod ab ipſa veritate percipitur, vt ſi nos oculus, aut *Marc. 9.*
pes, aut dextera ſcandalizauerit manus, à compage corporis auferatur: quia melius
ſit, his in Eccleſijs carere membris, quàm cum ipſis in æterna ira ſupplicia. Nam ſu-
perfluò extra Eccleſiam poſitis reſiſtimus, ſi ab his, qui intus ſunt, in eis, quos decipi-
unt, vulneramur. Abijcienda prorſus peſtifera hæc à ſacerdotali vigore patientia eſt,
quæ ſibimet peccatis aliorum parcendo non parcit. Sicut Heli quondam ſacerdos *1. Reg. 2.*
filiorum ſuorum delicta tolerando, cum ipſis diuinæ iuſtitiæ ſententiam meruit ex-
periri, quia ſegni indulgentia diſsimulauit plectere peccatores. Quantùm itaque op
portunitas inuitat officij, religioſiſsimum principem dilectio tua ſtudeat frequen-
tare, & non ſolùm regiam, ſed & ſacerdotalem ipſius mentẽ, precibus meis obſecra-
re perſiſte, vt memor cõmunis fidei, quam ſpiritu ſancto docente ſuſcepimus, omnia
hæreticorum machinamenta confringat: neq; quicquam illis in Eccleſijs Chriſti li-
cere patiatur, ne in eorum poteſtate ſint diuina myſteria, quibus in domo Dei, pro
ſcelerum ſuorum magnitudine, nec habitandi ius reſidet, nec orandi. Data quinto
Idus Octobris, Conſtantino & Ruſo viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſimaſeptima eiuſdem ad Anatolium Epiſco- *In Tom. Cõ*
pum per Patritium diaconum miſſa. *ci. eſt lxxv.*

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

LEctis dilectionis tuæ literis, quas per filium noſtrum Patri- *An. Chriſti*
tium diaconum direxiſti, intellexi, tibi ſtudium meæ ſolicitu *458. ponti-*
dinis diſplicere, qua ſecundùm dominicã charitatem, quam *ficatus S.*
tibi à nobis impendi, experimentis plurimis approbaſti, de *Leonis 19.*
cauendis his, qui communi fidei aduerſari dicerẽtur, admo- *ſcripta eſt*
nui, ne ad negligentiam rectoris referretur, ſi quiſquam in *hæc epiſto-*
Eccleſia catholica ea prædicare præſumeret, quæ hæretico- *la, & duæ*
rum ſenſibus cõuenirent. Quod vtrum veraciter fama iacta *ſequentes.*
ret, dilectionis tuæ inquirendum iudicio delegaui. Neq; in aliquo honorem tuum
læſi, cui diſcutienda ea, quæ ad me erant perlata, commiſi: vt ſcilicet Atticus presby-
ter, quem talia audere cognoueram, niſi perfecta ſe ſatisſactione purgaſſet, & non ſo
lùm voce hæreticos, ſed etiã propriæ manus ſubſcriptione damnaſſet, à cõmunionis
gratia eſſet alienus. Qui ſcripta mittendo dubiæ fidei & profeſsionis incertæ, confir
mauit magis, quàm diluit, quicquid ad nos de eo fama pertulerat, cùm ſi conſcientiã
ſuam voluiſſet probare ſynceram, non Eutychen ſibi odioſum fuiſſe, ſed quod per-
fidiam ipſius reprobaret atque damnaret, debuerat confiteri: quia aliud ſunt huma-
næ, etiam inter catholicos, ſimultates: aliud diabolici, quos fides catholica damnat,
errores. Et ideò, frater chariſsime, in nullo debes de noſtra dilectione dubitare,
ſi pro-

ſi prophetæ exemplum ſequaris,& dicas. Nónne, qui te oderant Domine, oderam illos,& ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Per omnia enim volo te eſſe certiſsimum, quòd ſicut meam exiſtimationem illæſam cupio permanere,ita opto te quoq; in omnibus irreprehenſibilem reperiri. Prædictus autem Atticus, vt ab omni ſuſpicione contraria liber appareat,quid in Eutychete anathematizet at damnet, euidenter oſtendat, & in damnationem erroris expreſsi, remota omni dubitatione, ſubſcribat, ita vt Chalcedonéſis ſynodi definitionem de fide,cui etiam dilectio tua ſubſcribendo cõſenſit, & quam Apoſtolicæ ſedis firmauit authoritas, profiteatur ſe per omnia ſeruaturum,adiecta ſubſcriptione propria manus,quæ in Eccleſia Chriſtiano populo præſente recitetur,vt pro Catholica fide,neque nos negligẽtes,neq; ipſe vltra ſuſpectus habeatur. Qui ſi in eadem prauitate perdurans, præceptis ſalubribus parere noluerit,ſententiam ſynodi Chalcedonenſis, cuius definitionib. reſultat, excipiat. Data decimoquinto Calendas Aprilis,Leone & Maioriano Auguſtis conſulib.

In Tom. Concil. eſt lxxvi.

Epiſtola ſeptuageſimaoctaua eiuſdem, ad Leonem Auguſtum per Philonem in rebus agentem directa.

Leo Epiſcopus Leoni Epiſcopo.

MVlto gaudio mẽs mea exultat in Domino, & magna mihi eſt ratio gloriandi, cùm clementiæ veſtræ excellentiſsimam fidem augeri per omnia donis gratiæ cæleſtis agnoſco, & per incrementa diligentiæ, deuotionem in vobis animi ſacerdotalis experior. Nam in veſtrę pietatis alloquijs non dubiè patet, quid per vos in totius Eccleſiæ ſalutem ſpiritus ſanctus operetur, & quantùm vniuerſorum fidelium precibus ſit optandum, vt in omnem gloriam veſtrum extendatur imperium,qui ſupra curam rerum temporalium,religioſæ prouidentiæ famulatum diuinis & æternis diſpoſitionibus perſeueranter impenditis, vt ſcilicet catholica fides, quæ humanum genus ſola viuificat,ſola ſanctificat, in vna confeſsione permaneat: & diſſenſiones, quæ de terrenarum opinionum varietate naſcuntur, à ſoliditate illius petræ,ſupra quam ciuitas Dei ædificatur,abigantur. Hæc autem Dei munera ita diuinitùs demum nobis conferentur, ſi de his, quæ præſtita ſunt, non inueniamur ingrati,& tanquam nulla ſint,quæ adepti ſumus,contraria potius expetamus. Nam
Ita heretici faciunt. quæ patefacta ſunt, quærere,quæ perfecta ſunt,retractare,& quæ ſunt diffinita, conuellere,quid aliud eſt, quàm de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum,improbos appetitus mortiferæ cupiditatis extẽdere? Vnde, quia ad pacem vniuerſalis Eccleſiæ, & ad cuſtodiam catholicæ fidei, cura dignamini ſolicitiore reſpicere: euidenter agnoſcitis,quòd magnis hæreticorũ audetur inſidijs, vt inter Eutychis Dioſcoriq; diſcipulos, & eum, quem Apoſtolica ſedes direxerit, diligentior, tanquam nihil fuerit antè diffinitum, tractatus habeatur,& quod totius mundi catholici ſacerdotes * in ſancta Chalcedonenſi ſynodo probant gaudentque firmatum,in iniuriam etiam ſacratiſsimi Cõcilij Niceni efficiatur infirmum. Quod enim noſtris temporibus apud Chalcedonam de Domini noſtri Ieſu Chriſti incarnatione firmatum eſt, hoc etiam apud Niceam myſticus ille patrum numerus definiuit, ne catholicorum confeſsio, aut vnigenitum Dei filium in aliquo crederet patri imparem,aut eundem,cùm factus eſt filius hominis,non veram carnis noſtræ atq; animæ habuiſſe naturã. Deteſtandum ergo nobis eſt,perſeueranterq; vitandum, quod fraus heretica nititur obtinere: nec in aliquã diſceptationẽ, piè & plene definita, reuocanda ſunt, ne ad arbitrium damnatorum, ipſi de his videamur ambigere, quę manifeſtum eſt,per omnia propheticis, & euangelicis, & apoſtolicis authoritatib. conſonare

* à ſancta

Quo aut quoto capitulo nondũ certum eſt.

ſonare. Vnde, ſi qui ſunt, qui ab his, quæ cælitùs ſunt conſtituta, diſſentiunt, ſuis opi
nionibus relinquentur, & ab vnitate Eccleſiæ, cum ea, quam elegére, peruerſitate
diſcedant. Nam nullo modo fieri poteſt, vt qui diuinis audent contradicere ſacra-
mentis, aliqua nobis communione ſocientur. Iactent ſe in ſui eloquij vanitate, & de
argumentationũ ſuarum verſutia, quæ inimica eſt fidei, glorietur: nobis placet Apo
ſtolicis obedire præceptis, dicentibus: Videte: ne quis vos decipiat per philoſophiam *Coloſ.2.*
& inanem ſeductionem hominum. Nam ſecundum eundem Apoſtolum, ſi quæ *Galat.2.*
deſtruxi, hæc ædifico, præuaricatorem me conſtituo, & eis me vltionum conditio-
nibus ſubdo, quas non ſolùm authoritas beatæ memoriæ principis Martiani, ſed e-
tiam ego mea conſenſione firmaui. Quia ſicut ſanctè, veraciterque dixiſtis, perfe-
ctio incrementum, & adiectionem plenitudo non recipit. Vnde cùm ſciam te, vene
rabilis princeps, ſynceriſsimo veritatis lumine imbutum, in nulla fidei parte nutare,
ſed ſancto perfectoque iudicio à prauis recta diſcernere, & à refutandis amplecten-
da diuidere: obſecro, ne humilitatem meam de diffidentia putes eſſe culpandam,
quum hæc mea cautio non ſolùm vniuerſali Eccleſiæ conſulat, ſed etiam tuæ gloriæ
famuletur, ne ſub Imperij tui tempore, & hæreticorum aucta videatur improbitas,
& catholicorum perturbata ſecuritas. Quamuìs ergo multùm per omnia de pietatis
veſtræ corde confidam, & per inhabitantem in vobis ſpiritum Dei, ſatis vos inſtru-
ctos eſſe perſpiciam, ne fidei veſtræ vllus poſsit error illudere, præceptioni tamen ve-
ſtræ in eo admitar obedire, vt aliquos de fratribus meis dirigam, qui apud vos præſen
tiæ meæ inſtar exhibeant, & quæ ſit apoſtolicæ fidei regula, licet (vt dixi) vobis benè
ſit nota, demonſtrant, patefacientes in omnibus & probantes, nón eſſe omnino in-
ter catholicos computandos, qui definitiones venerabilis ſynodi Nicenæ, vel ſancti
Chalcedonenſis Concilij regulas non ſequuntur, cùm vtrorumque ſancta decreta
ex Euangelico & apoſtolico ſit manifeſtum fonte prodire, & quicquid non eſt de ir
rigatione Chriſti, poculi eſſe viperei. Prænoſcat igitur pietas veſtra, venerabilis Im-
perator hos, quos ſpondeo dirigendos, non ad confligendum cum hoſtibus fidei, *Obſerua q̃*
nec ad certandum contra illos, à ſede Apoſtolica profecturos, quia de rebus & apud *cauerit*
Niceam & apud Chalcedonam (ſicut Deo placuit) definitis, nullum audemus inire *ſanctus Põ*
tractatum, tanquam dubia vel infirma ſint, quæ tanta per ſpiritum ſanctum fixit au- *tifex, ne*
thoritas. Inſtructioni autem paruulorum noſtrorum, qui poſt lactis alimoniam ci- *ſemel defi-*
bo deſiderant ſolidiore ſatiari, miniſterij noſtri præſidium non negamus. Et ſicut *nita in du-*
ſimpliciores non ſpernimus, ita à rebellibus hæreticis abſtinemus, memores præce- *bium vocà*
pti dominici, dicentis: Nolite dare ſanctum canibus, neque miſeritis margaritas ve- *rentur.*
ſtras ante porcos. Nimis quippe indignum, nimiſque iniuſtum eſt, eos ad libertatem *Matt.7.*
diſceptationis admitti, quos ſignificat ſpiritus ſanctus per Prophetam, dicens: Filij *Pſalm.17.*
alieni mentiti ſunt mihi. Qui etiam ſi Euangelio non reſiſterent, de illis tamẽ ſe eſſe
monſtrarent, de quibus ſcriptum eſt: Deum ſe profitentur ſcire, factis autem negãt: *Tit.1*
clamante adhuc iuſti Abel ſanguine aduerſum impium Cain, qui increpatus à Do- *Gen.4.*
mino, non requieuit ad pœnitudinem, ſed exarſit ad cædem. Cuius vindictam ſic
Domini iudicio volumus reſeruari, vt improbus prædo & parricida crudelis in ſei-
pſum recidat, & noſtra non teneat. Neque ſanctæ eccleſiæ Alexandrinæ lamentabi-
lem captiuitatem patiamini vlteriùs prolongari, cui oportet fidei veſtræ iuſtitiæque
præſidio, ſuam reſtitui libertatem, vt per omnes Aegypti vrbes dignitas
patrum & ius ſacerdotale reparetur. Data vndecimo
Calendas Aprilis, Leone & Maioriano
Auguſto conſulibus.

Epiſtola

In Tom. Cõcil. eſt lxxvij.

Epiſtola ſeptuageſimanona eiuſdem ad Nicetam Epiſcopum Aquileienſem.

Tituli capitulorum epiſtolæ ſequentis.

Quòd debeant fœminæ, quæ captis viris, nupſerant alijs, regreſsis de captiuitate viris prioribus copulari, vt quod ſuum eſt, vnuſquiſque recipiat. I.

Quòd non probetur eſſe culpabilis, qui vxorem captiui in matrimonium videtur eſſe ſortitus. II.

Vt ſi viri de captiuitate regreſsi, intemperantia vxoris offenſi non fuerint, & voluerint eas in coniugium recipere, liberam habeant facultatem. III.

Vt ſi mulieres ad priores maritos redire noluerint, velut impiæ Eccleſiæ communione priuandæ ſint. IIII.

Captiuis, aut terrore, aut fame, non veneratione, cibos immolatitios edere compulſis, pœnitentia concedenda eſt. V.

Quòd hi, qui ad iterationem baptiſmi, vel vi, vel terrore coacti, animos inclinarunt, ſint ſubleuandi remedio, ita vt ſenilis ætatis, periculorũ quoque et ægritudinũ, cæterarumq́ neceſsitatum habeant ſolicita conſideratione reſpectum. VI.

Vt hi, qui ab hæreticis baptizati ſunt, ſola ſancti ſpiritus inuocatione firmentur. VII.

Leo Epiſcopus Nicetæ Aquileienſi Epiſcopo. ſalutem.

REgreſſus ad nos filius meus Adeodatus, diaconus ſedis noſtræ, dilectionem tuam popoſciſſe memorauit, vt de his à nobis authoritatẽ Apoſtolicę ſedis acciperes, quę quidem magnam difficultatem diiudicationis videntur adferre. Sed pro inſpectione temporalium neceſsitatum adhibenda curatio eſt, vt vulnera, quę hoſtilitatis aduerſitate illata ſunt, religionis maximè ratione ſanentur.

Caput I.

34.q.1.& 2 Cum per bellicam. Et in Dec. Ino. lib. 6.

CVm ergo per bellicam cladem, & per grauiſsimos hoſtilitatis incurſus, ita quædam dicatis diuerſa eſſe coniugia, vt abductis in captiuitatem viris, fœminæ eorum remanſerint deſtitutæ, quæ viros proprios, aut interemptos putarint, aut nunquam à dominatione crediderint liberandos, & ad aliorum coniugium, ſolitudine cogente, tranſierint: cumq́ue nunc ſtatu rerum, auxiliante Domino, in meliora conuerſo, nonnulli eorum, qui putabantur periſſe, remeauerint: meritò charitas tua videtur ambigere, quid de mulieribus, quæ alijs iunctæ ſunt viris, à nobis debeat ordinari. Sed quia nouimus ſcriptum, quòd à Deo iungitur mulier viro, & iterum præceptum agnouimus, vt quod Deus iunxit, homo non ſeparet: neceſſe eſt, vt legitimarum fœdera nuptiarum redintegranda credamus, & remotis malis, quæ hoſtilitas intulit, vnicuique hoc, quod legitimè habuit, reformetur: omniq́ue ſtudio procurandum eſt, vt recipiat vnuſquiſq; quod proprium eſt.

Prouer. 19. Matt. 19.

Caput

Caput II.

NEc tamen culpabilis iudicetur, & tãquam alieni iuris peruaſor, qui perſonam eius mariti, qui iam non eſſe æſtimabatur, aſſumpſit. Sic enim multa, quæ ad eos, qui in captiuitatem ducti ſunt, pertinebãt, in ius alienum trnſire potuerunt: & tamen plenum iuſtitiæ eſt, vt iiſdem reuerſis propria reformentur. Quod ſi in mancipijs, vel in agris, aut etiam in domibus ac poſſeſsionibus ritè ſeruatur, quanto magis in coniugiorum redintegratione faciendum eſt, vt quod bellica neceſsitate turbatum eſt, pacis remedio reformetur?

Caput III.

ET ideò, ſi viri poſt longam captiuitatem reuerſi, ita in dilectione ſuarum coniugum perſeuerant, vt eas cupiant in ſuum redire conſortium, omittendum eſt, & inculpabile iudicandum, quod neceſsitas intulit, & reſtituendum, quod fides poſsit.

Caput IIII.

SI autem aliquæ mulieres ita poſteriorum virorũ amore ſunt captæ, vt malint his cohærere, quàm in legitimum redire conſortium: meritò ſunt notandæ, ita vt etiam Eccleſiaſtica communione priuentur: quæ de re excuſabili contaminationem criminis elegerunt, oſtendentes ſibimet pro ſua incontinentia placuiſſe, quod iuſta remiſsio potuit expiare. Redeant ergo in ſuum ſtatum voluntaria redintegratione coniugia, neque vllo modo ad opprobrium malæ voluntatis trahatur, quod conditio neceſsitatis extorſit: quia ſicut hæ mulieres, quæ reuerti ad viros ſuos nolunt, impiæ habendæ ſunt: ita illæ, quæ in affectum initum ex Deo redeunt, meritò ſunt laudabiles iudicandæ.

Caput V.

DE his autem Chriſtianis, qui inter eos, à quibus fuerant captiuati, immolatitijs cibis aſſerũtur eſſe polluti, cõſultationi charitatis tuæ hoc etiam reſpondendum eſſe credidimus, vt pœnitentiæ ſatisfactione purgẽtur, quæ non tam temporis longitudine, quàm cordis compunctione penſanda eſt. Et ſiue hoc terror extorſerit, ſiue fames ſuaſerit, non dubitetur abolendum, cùm huiuſmodi cibus pro metu aut indigentia, non pro religionis veneratione ſit ſumptus.

Caput VI.

HIs verò de quibus dilectio tua ſimiliter nos credidit cõſulendos, qui ad iterandum baptiſmum vel metu coacti ſunt, vel errore traducti, & nunc ſe contra catholicæ fidei ſacramentum egiſſe cognoſcunt, ea cuſtodienda eſt moderatio, qua in ſocietatem noſtram, non niſi per pœnitentiæ remedium, & per impoſitionem epiſcopalis manus, communionis recipiant vnitatem, tempora pœnitudinis habita moderatione, tuo cõſtituente iudicio, prout conuerſorum animos perſpexeris eſſe deuotos, pariter etiam habens ſenilis ætatis initium, & periculorum quorumque aut ægritudinum reſpiciens neceſsitates: in quibus ſi quis ita grauiter vrgeatur, vt dum adhuc pœnitet, de ſalute ipſius deſperetur, oportet ei per ſacerdotalem ſolicitudinẽ communionis gratia ſubueniri.

26. quæſt. 7 Tempora pœnitudinis.

Y *Caput*

Caput VII.

1.q.1. Hi qui baptiſma.
1.q.1. Hanc regulam.
Epheſ. 4.

NAm hi, qui baptiſmum ab hęreticis acceperunt, cùm baptizati anteà non fuiſſent, ſola inuocatione ſpiritus ſancti per impoſitionem manuum confirmandi ſunt, quia formam tantùm baptiſmi ſine ſanctificationis virtute ſumpſere. Et hanc regulam (vt ſcitis) ſeruandam in omnibus eccleſijs predicamus, vt lauacrum ſemel initum nulla iteratione violetur, dicēte Apoſtolo: Vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma. Cuius ablutio nulla iteratione temeranda eſt, ſed (vt diximus) ſola ſanctificatio ſancti ſpiritus inuocanda eſt, vt quod ab hæreticis nemo accipit, à catholicis ſacerdotibus conſequatur. Hanc autem epiſtolam noſtram, quam ad conſultationem tuæ fraternitatis emiſimus, ad omnes fratres & comprouinciales tuos Epiſcopos facies peruenire, vt omnium obſeruantiæ data proſit authoritas. Data duodecimo Calend. April. Maioriano Auguſto primùm conſule.

In Tom. Cōcil. eſt lxxviij.

Epiſtola octuageſima eiuſdem ad vniuerſos Epiſcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum conſtitutos.

Tituli capitulorum ſequentis epiſtolæ.

Vt non omni tempore baptiſmi regeneratio detur, ſed tantùm in Paſcha & Pentecoſte, niſi periculoſa infirmitas obrepſerit. *I.*
De pœnitentia fideliū, & confeſsio eorum non publicetur. *II.*

Leo vniuerſis Epiſcopis per Campaniam, Samnium, & Picenum conſtitutis.

Caput I.

An. Chriſti 459. pontificatus S. Leonis 20. ſcripta eſt hæc epiſtol.

MAgna indignatione commoueor, & multo dolore contriſtor, quòd quoſdam ex vobis ita comperi eſſe Apoſtolicę traditionis oblitos, & ſtudio ſui erroris intentos, vt præter Paſchæ feſtum, cui ſola Pentecoſtes ſolennitas comparatur, audeant ſibimet, non aliqua humanæ infirmitatis neceſsitate cogēte, ſed ſola indiſciplinati arbitrij libertate, ius baptiſmatis vendicare, & in natalibus martyrum, quorum finis alter honorandus eſt, quàm dies dominicæ paſsionis regenerationis celebrare myſteria, ac ſine vllis ſpiritualium eruditionibus præparationum, ita rudibus & imperitis tradere ſacramentum, vt circa renouandos nihil doctrina Eccleſiaſtica, nihil in exorciſmis impoſitio manuum, nihil ipſa ieiunia, quibus vetus homo deſtruitur, operentur: neque in * tanto myſterio ſalutis humanæ vlla eius diei habeatur exceptio, quo ipſum donum eſt conditum * renaſcentibus. Admonemus igitur, & non ſine periculo ſtatus eorum, qui hæc faciunt, proteſtamur, vt ab hac præſumptione ceſſetur, & ſummam hanc potentiſſimamq; e Dei gratiam, non niſi in Paſchali & Pentecoſtes die deſiderantibus & credentibus conferatis, manente quolibet tempore grauium neceſsitatum ac periculorum cōſideratione, ſecundùm quam oporteat ſubuenire, ne conditione mortali co[n]rctata infirmitas, neceſſaria liberatione fraudetur, cùm ſeruata (ſicut prælocuti [ſ]umus) duarum tantummodò feſtiuitatum reuerentia, propter multa pericula ſit cauendum, ne cuiquā aut in deſperata ægritudine, aut in hoſtilitatis incurſu, aut in timore n[aufrag]ij, per ſacerdotem Domini regeneratio denegetur. Si quis verò poſt hoc interdictum, in eadem

** tot myſterijs.*
** renaſcendi.*

fuerit

ſuerit vſurpatione detectus, dignam pertinaciæ ſuæ incidet vltionem: quoniam oſtendit ſe turpe potiùs lucrum, quàm religionis cultum eſſe ſectatum.

Caput II.

ILlam etiam, contra Apoſtolicam regulam, præſumptionem, quam nuper agnoui à quibuſdam illicità vſurpatione committi, modis omnibus conſtituo ſubmoueri (de pœnitentia videlicet, quæ ita à fidelibus poſtulatur) ne de ſingulorum peccatorũ genere, libellis ſcripta profeſsio publicè recitetur, cùm reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis ſacerdotib. indicari cõfeſsio ſecreta. Quanuis enim plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis, quæ propter Dei timorem apud homines erubeſcere non veretur, tamen quia non omnium huiuſmodi ſunt peccata, vt ea, qui pœnitentiam poſcũt, non timeant publicare, remoueatur tam improbabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remedijs arceantur, dum aut erubeſcunt, aut metuunt, inimicis ſuis ſua facta reſerare, quibus poſſunt legum conſtitutione percelli. Sufficit enim illa confeſsio, quæ primùm Deo offertur, tunc etiam ſacerdoti, qui pro delictis pœnitentium precator accidit. Tunc enim demùm plures ad pœnitentiam poterunt prouocari, ſi populi auribus non publicetur cõſcientia confidentis. Datũ pridie Nonas ...tij Recimero conſule.

Cõfeßio ſacramẽtalis
De pœnitẽtia diſt. m. 1
Quanuis plenitudo.
De pœnitẽtia diſtin. 1
Sufficit pœnitenti.

Epiſtola octuageſimaprima eiuſdem ad Dioſcorum Alexandrinum Epiſcopum.

In Tom. Cõcil. eſt lxxix.

Tituli capitulorum epiſtolæ ſequentis.

De ordinatione presbyteri aut diaconi, vt ſabbato ſancto celebretur, id eſt, die dominico. I.

De feſtiuitatibus, vt ſi vna Agenda, id eſt, Miſſæ celebratio, populis non ſuffecerit, nulla ſit dubitatio iterari ſacrificium. II.

Leo Epiſcopus Dioſcoro Epiſcopo Alexandrino ſalutem.

QVantum dilectioni tuæ dominicæ charitatis impendamus affectum, ex hoc poteris approbare, quod tua firmiùs de ſide ramus fundare initia, ne quid charitati tuæ ad perfectionem deeſſe videatur, quum tibi * ſpecialis gratiæ merita (vt probauimus) ſuffragentur. Paterna igitur & fraterna collatio debet ſanctitati tuæ eſſe gratiſsima, & à te aliter ſuſcipi, quẽadmodùm à nobis eam intelligis proficiſci. Vnũ enim nos ſentire oportet & agere, vt (ſicut legimus) in nobis quoq; vnum eſſe cor & anima comprobetur. Quum enim beatiſsimus Petrus apoſtolicum a Domino acceperit principatum, & Romana Eccleſia in eius permaneat inſtitutis, nefas eſt credere, quòd ſanctus diſcipulus eius Marcus, qui Alexandrinam primus eccleſiam gubernauit, alijs regulis traditionum ſuarum decreta formauerit, quum ſine dubio de eodem ſonte gratiæ vnus ſpiritus fuerit & diſcipuli & magiſtri, nec aliud ordinatus tradere potuerit, quàm quod ab ordinatore ſuſcepit. Non ergo patimur, vt quum vnius nos eſſe corporis & fidei fateamur, in aliquo diſcrepemus, & alia doctoris, alia diſcipuli inſtituta videantur.

** ſpiritualis.*
Actor. 4.
24. q. 1. Cũ beatiſsimus.

Caput I.

QVod ergo à patribus noſtris propenſiore cura nouimus eſſe ſeruatum, à vobis quoque volumus cuſtodiri, vt non paſsim diebus omnib. ſacerdotalis vel Leuitica ordinatio celebretur, ſed poſt diē ſabbati eius noctis, quæ in prima ſabbati luceſcit, exor[illegible] deligantur, hoc eſt ſub lege diuini officij ſubſtituātur, in quibus his qui conſecrandi ſunt, ieiunis, & a ieiunantibus ſacra benedictio conferatur. Quod eiuſdē obſeruātię erit, ſi manè ipſo dominico die, cōtinuato ſabbati ieiunio, celebretur à quo tempore præcedentis noctis initia non recedūt, quam ad diem reſurrectionis, ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur, pertinere non dubium eſt.
In decret. Iuonis lib. 3. Nam præter authoritatem conſuetudinis, quam ex apoſtolica nouimus venire doctrina, etiā ſacra ſcriptura manifeſtat, quod cum Apoſtoli Paulum & Barnabam ex
Actor. 13. præcepto ſpiritus ſancti ad Euangelium gentibus mitterent prædicandum, ieiunantes & orantes impoſuerunt eis manus: vt intelligamus, quanta & dantium & accipientium deuotione curandum ſit, ne tantę benedictionis ſacramentum negligenter videatur impletum. Et ideò piè & laudabiliter apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hāc ordinandorum ſacerdotum formam per eccleſias, quibus Dominus pręeſſe te voluit, etiā ipſe ſeruaueris, vt his, qui conſecrandi ſunt, nunquam benedictiones niſi in die reſurrectionis dominicę tribuantur, cui à veſpera ſabbati initiū conſtat adſcribi, & tantis diuinarum diſpoſitionum miſterijs eſt cōſecrata, vt quicquid
Dominicæ diei inſignia eſt à Domino inſignius conſtitutū, in huius diei dignitate ſit geſtū. In hac mundus ſumpſit exordium: in hac per reſurrectionem Chriſti, & mors interitū, & vita accepit initium. In hac apoſtoli à Domino prædicandi omnibus gentibus Euangelij tubam ſumunt, & inferendum vniuerſo mūdo ſacramentū regenerationis accipiūt. In hac
Ioan. 20 (ſicut beatus Ioannes Euangeliſta teſtatur) congregatis in vnum diſcipulis, ianuis clauſis, quum ad eos Dominus introijſſet inſufflauit, & dixit: Accipite ſpiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorū detinueritis, detenta
Ioan. 14. & 16. erunt. In hac denique promiſſus à Domino apoſtolis ſpiritus ſanctus aduenit, vt cæleſti quadam regula inſinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis eſſe myſteria ſacerdotalium benedictionum, in qua collata ſunt omnia dona gratiarum.

Caput II.

VT autem in omnibus obſeruantia noſtra concordet, illud quoque volumus cuſtodiri, vt quum ſolennior feſtiuitas conuentum populi numeroſioris indixerit, & ad eam tanta multitudo conuenerit, quā recipere baſilica ſimul vna nō poſsit, ſacrificij oblatio indubitanter iteretur, ne his tantùm admiſsis ad hanc deuotionem, qui primi aduenerint, videantur hi, qui poſtmodum confluxerint, non recepti: quum plenum pietatis atque rationis ſit, vt quoties baſilicam, in qua agitur, præſentia nouæ plebis impleuerit, toties ſacrificium ſubſequens offeratur. Neceſſe eſt autem, vt quædam pars populi ſua deuotione priuetur, ſi vnius tantùm Miſſę more ſeruato ſacrificiū offerre nō poſsint, niſi qui prima diei parte conuenerint. Studioſè ergo dilectionē tuā & familiariter admonemus, vt quod noſtræ conſuetudini ex forma paternę traditionis inſedit, tua quoque cura non negligat, vt per omnia nobis & fide & actibus congruamus. Propter quod remeante filio noſtro Poſsidonio presbytero, hæc ad fraternitatem tuam conſtitutionem perferendam, qui noſtris proceſsionibus atque ordinationibus frequenter interfuit, & toties admiſſus, quid in omnibus Apoſtolicæ authoritatis teneremus, agnouit.

Data Calend. Iunijs.

Epiſtola octuageſimaſecunda eiuſdem ad Iulianum Coënſem Epiſcopum. In Tom. Cõcil. eſt lxxx.

Leo Epiſcopus Iuliano Coënſi Epiſcopo.

LIteras dilectionis tuæ, quas per filium meũ virum illuſtrem
Iſichium direxiſti, eo tempore accepi, quo recẽtioribus epi-
ſtolis tuis iterata iam occaſione reſponderam. Vnde quia e-
tiam in his alloquijs tuis eadem de impijſsimis hæreticis iu-
ſto dolore cõqueſtus es, congruum fuit, quod ad ſcribendi
opportunitas extitit, non tacere. In cauſa itaque fidei, quic-
quid pro noſtro officio oportuit, ac poteſt iuuãte Domino,
& ſolicitè, & libenter exequimur, vt Euangelio Chriſti irre
præhenſibiliter ſeruiamus, ne per deſidiam noſtram vlla pars Eccleſiæ catholicę ne-
glecta videatur. Propter quod ſicut omnibus notum eſt, non deſtiti laborare, vt ma
nifeſtata atq; defenſa incarnationis dominicę veritate, omnis fraternitas, quid vbi-
que, ſecundùm doctrinam apoſtolicam, & tenendum & docendum eſſet, agnoſce-
ret, accedente glorioſiſsimorum principum ſtudio diuinitùs inſpirato, vt in ciuitate
Chalcedonenſi ſynodo cõgregata, hæretica damnaretur impietas, ne vel quiſquam
ſectator Neſtorij, vel vllus diſcipulus Eutychis liberum poſsit cum catholicis habe-
re conſortium, cùm (quod ad ſancti Concilij authoritatem pertinet) nulla vſquam
remãſerit diſcordia. Si qui autem ſua obduratione cæcati, ita in reprobi ſenſus amen
tiam tranſierunt, vt mallẽt furere, quàm ſanari: ad Imperialem pertinet poteſtatem,
vt perturbatores Eccleſiæ pacis, & Reipubl. quæ Chriſtianis principib. meritò glo-
riatur, inimici ſolicitùs comprimantur. Vt autem Imperialis eſt (vt diximus) poteſta-
tis, tumultus publicos ac ſeditiones ſacrilegas ſeueriùs coërcere, ita authoritatis eſt
ſacerdotalis, monachis prædicandi aliquam contra fidem licentiam non prębere, &
omni virtute reſiſtere, ne ea, quę ad ſacerdotes pertinent, ſibi audeant vendicare. Vn
de miramur, fratrem Thalaſiũ epiſcopum, quòd Georgio neſcio cui, qui præſumen-
do illicita, & propoſitum monachi, & nomen amiſit, ſcribendi vel prædicandi ali-
quam permiſerit facultatem. Ad quem epiſcopum (ſi dilectioni tuæ viſum fuerit) ex
hac parte competentia ſcripta mittamus. Agat itaq; fraternitas tua opportunis ſug-
geſtionibus, vt clementiſsimus princeps, quæ Domino ſint placitura, præcipiat, &
incentores cruentarum ſeditionum iubeat competentiùs coerceri, vt nec illi impu-
niti ſint, quorũ manus ſcelera perpetrarũt, nec illi qui talium vtuntur inſania. Si aũt
inquiſitio iudiciaria, & confeſsio reorum ad eas perſonas peruenit, quarum vel con
ſilio vel impulſu mala tãta commiſſa ſunt, nullius fauoris eis præſtanda ſunt ſolatia.
Quantùm enim meliora de ipſis ſunt credita, tantum ſunt ampliùs deteſtandi, quo-
rum nunc impietas, quæ per hypocriſim fuerat velata, detegitur. Et ideò agat Chri-
ſtianiſsimus, & pijſsimus Imperator, quod paci Eccleſiaſticæ intelligit profuturum.
Quem ſuperna inſpiratione ita inſtruendum eſſe confido, vt & diſciplina inquietos
reuocare, & à ſanguine eorum iubeat abſtineri, quanuìs nil vltionum non mercan-
tur ſubire, qui auſi ſunt & diuinis & humanis conſtitutionibus repugnare.

Epiſtola octuageſimatertia eiuſdem ad Paleſtinos manachos. In Tom. Cõcil. eſt lxxxj.

Leo Epiſcopus Paleſtinis monachis.

SOlicitudini meæ, quam vniuerſali Eccleſiæ, omnibusq́ue eius filijs Cum hac
debeo, multorum relatione patefactũ eſt, dilectionis veſtræ animis epiſtola cõ-
quiddam offenſionis illatũ; dum aut imperiti (vt apparet) interpre- ueniunt
tes, aut maligni quędam vos aliter intelligere, quàm à me ſunt prędi pleraq; in
cata, fecerunt, non valentes in Græcum eloquium aptè & propriè epiſt. 97

Latina transferre, cùm in rebus ſubtilibus, & difficilibus explicandis, vix ſibi etiam
in ſua lingua diſputator quiſq; ſufficiat. Quod tamẽ apud me eò proficit, vt dum ea,
quæ catholica fides reſpuit, improbatis, intelligamus vos veris amiciores eſſe, quàm
falſis, & id meritò refutare, quod ex antiquę inſtitutione doctrinę etiã ipſe deteſtor.
Quamuis enim epiſtola mea, ad ſanctæ memoriæ Flauianum epiſcopũ data, ſatis ſibi
ad manifeſtationẽ ſui ipſa ſufficiat, neq; in aliquo aut purgationis, aut expoſitionis
indigeat, & alia tamen cum eadem mea ſcripta concordant, in quib. ſimiliter prædi-
cationis meæ ſenſus in aperto eſt. Neceſsitatem enim habens contra hæreticos, qui
multos Chriſti populos conturbauerant, differendi, & clementiſsimis principib. &
ſancto Concilio ſynodali, & Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, quid de incarnatione
verbi, ſecundùm euangelicam apoſtolicamq; doctrinam deberemus ſapere ac ſenti-
re, pateſeci, & in nullo à ſanctorum patrum cõfeſsione diſceſsi: quia vna eſt, vera, ſin-
gularis, perfecta, inuiolabilis catholica fides, cui nihil addi, nihil minui poteſt. Quã
Neſtorius priùs, & nunc Eutyches, diuerſa quidem aſſertione, ſed ſimili impietate
impugnare conati ſunt, & Eccleſiæ Dei duas hæreſes ſibimet contrarias inferre ten-
tarunt, vt vterq; à diſcipulis veritatis meritò damnaretur: quia inſanum nimis & ſa-
crilegum fuit, quod varia falſitate ambo ſenſere. Anathematizetur ergo Neſtorius,
qui beatam virginem Mariam hominis tantum modò credidit genitricem, vt aliam
perſonam carnis, aliam faceret deitatis: nec vnũ Chriſtum in verbo Dei & in carne
ſentiret, ſed ſeperatim atq; ſeiunctim, alium filium Dei, alium hominis prædicaret,
quum tamen manente illa incõmutabilis verbi eſſentia, quæ ei cum patre & ſpiritu
ſancto intempotalis atq; coæterna eſt, ita intra virginea viſcera verbum caro ſit factũ,
vti vno conceptu, vnoq; partu eadem virgo, ſecundùm vnionem vtriuſq; ſubſtantię
Luc. 1. & ancilla Domini eſſet & mater. Quòd etiam Elizabeth (ſicut Lucas Euãgeliſta de-
clarat) intellexit & dixit: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Euty-
ches quoq; eodem percellatur anathemate, qui per impios veterum hæreticorũ vo-
lutatus errores, tertium Apollinaris dogma delegit, vt negata humanæ carnis atque
animæ veritate, totum Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum vnius aſſerat eſſe naturæ,
tanquã verbi deitas ipſa ſe in carnem animamq; conuerterit, & concipi & naſci, nu-
triri ac creſcere, crucifigi ac mori, ſepeliri ac reſurgere, & aſcẽdere in cælum, & in pa-
tris dextera, vnde ad iudicãdos viuos & mortuos veniet, cõſidere, eius tantùm eſſen-
tiæ fuerit, quæ nihil horum in ſe ſine carnis veritate recipit: quoniam natura vnige-
niti, natura eſt patris, natura eſt ſpiritus ſancti, ſimulq; impaſsibilis, ſimul eſt incom-
mutabilis, ſempiternæ Trinitatis indiuiſa vnitas, & cõſubſtantialis æqualitas. Vnde
ſi ab Apollinaris peruerſitate hæreticus iſte deſciſcit, ne cõuincatur deitatẽ paſsibilẽ
ſentire atq; mortalem, & tamen verbi incarnati, id eſt, verbi & carnis vnã audet pro-
nunciare naturam, non dubiè in Manichæi & Marcionis tranſit inſaniam: & media-
torem Dei & hominũ, hominem Ieſum Chriſtum ſimulatoriè omnia credit egiſſe,
nec humanum in ipſo corpus, ſed phantaſticam corporis ſpeciem oculis apparuiſſe
cernentiũ. Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides catholica deteſtatur, & ta-
lium ſacrilegia concordib. per totum mũdum beatorum patrum ſunt damnata ſen-
tentijs: quicunq; illi ſunt ita obcęcati, & à lumine veritatis alieni, vt verbo Dei à tem
pore incarnationis, humanam, id eſt, noſtram negent ineſſe naturam, oſtendant, in
quo ſibi Chriſtianũ nomen vſurpent, & cum euãgelio veritatis qua ratione concor
Ioann. 1. dent, ſi beatæ virginis partu, aut caro ſine deitate, aut deitas eſt orta ſine carne. Sicut
2. Cor. 5. enim negari non poteſt, quòd verbum caro factũ eſt, & habitauit in nobis: ita negari
non poteſt, quòd Deus erat in Chriſto, mundum reconcilians ſibi. Quæ aũt reconci-
liatio eſſe poteſt, qua humano generi propitiaretur Deus, niſi omniũ cauſam media
tor Dei hominumq; ſuſciperet? Qua verò ratione veritatem mediatoris impleret,
niſi qui in forma Dei æqualis eſt patri, in forma ſerui particeps eſſet & noſtri: vt per
vnum nouum hominem fieret renouatio vetuſtatis, & mortis vinculum vnius præ-
uaricatione contractum, vnius morte, qui ſolus mori nihil debuit, ſolueretur?

Effuſio

Effuſio enim pro iniuſtis,ſanguinis iuſti tam potens fuit ad priuilegium, tam diues ad precium,vt ſi vniuerſitas captiuorum in redemptorem ſuum crederet, nullum ty rannica vincula retinerent: quoniam (ſicut Apoſtolus ait) vbi abundauit peccatū, ſuperabundauit & gratia·Et quum ſub peccati præiudicio nati, poteſtatem accepe rint ad iuſtitiam renaſcendi,validius factum eſt donum libertatis,quam debitum ſer uitutis.Quam itaq; ſibi in huius ſacramenti præſidio ſpem relinquunt, qui in ſaluatoris noſtri corpore negant humanæ ſubſtantiæ veritatem? Dicāt, quo ſacrificio reconciliati,dicant quo ſanguine ſint redempti.Quis eſt,qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo,in odorem ſuauitatis? Aut quod vnquam ſacrificium ſacratius fuit, quàm quod verus pontifex altari crucis per immolationem ſuæ carnis impoſuit? Quanuis enim multorum ſanctorum in conſpectu Domini precioſa mors fuerit, nullius tamen inſontis occiſio, propitiatio fuit mundi. Acce pere iuſti,non dederunt coronas,& de fortitudine fidelium exempla nata ſunt patientiæ,non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuere, nec alterius quiſquam debitum ſuo fine perſoluit, quum inter filios hominum vnus ſolus Dominus noſter Ieſus Chriſtus extiterit,in quo omnes crucifixi,omnes mortui,omnes ſepulti,omnes ſunt etiam ſuſcitati,de quibus ipſe dicebat:Quū exaltatus fuero à terra,omnia traham ad me. Fides etenim vera iuſtificans impios,& creans iuſtos,ad humanitatis ſuę tracta participē, in illo acquirit ſalutem,in quo ſolo homo ſe inuenit innocentem,liberum habens per gratiam Dei de eius potentia gloriari,qui contra hoſtem ſuperbum in carnis noſtræ humilitate congreſſus,his victoriam ſuam tribuit, in quorum corpore triumphauit.Quanuis ergo in vno Domino noſtro Ieſu Chriſto, vero Dei atque hominis filio,verbi & carnis vna perſona ſit,& vtraque eſſentia com munes habeat actiones,intelligendæ tamen ſunt ipſorum operū qualitates, & ſynceræ fidei contemplatione cernendum eſt,ad quæ proueharur humilitas infirmitatis,& ad quæ inclinetur altitudo virtutis, quid ſit,quod caro ſine verbo non agit,& quid ſit,quod verbum ſine carne non efficit.Sine verbi enim potentia,nec conciperet virgo nec pareret: & ſine veritate carnis,obuoluta pannis infantia non iaceret. Sine verbi potentia,non adorarent Magi puerum nouo ſydere declaratum: & ſine veritate carnis,non iuberetur transferri in Aegyptum puer, & ab Herodis perſecutione ſubduci.Sine verbi potentia non diceret vox patris,miſſa de cęlo:Hic eſt filius meus dilectus,in quo mihi cōplacui: & ſine veritate carnis non proteſtaretur Ioannes:Ecce agnus Dei,ecce qui tollit peccata mūdi.Sine verbi potētia nō fieret redin tegratio debilium, & viuificatio mortuorū: & ſine veritate carnis, nec cibus ieiuno,nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato.Poſtremò,ſine verbi potentia non ſe Dominus patri profiteretur æqualem: & ſine veritate carnis non idem diceret patrē ſe eſſe maiorē, cum catholica fides vtrumq; ſuſcipiat,vtrunq; defendat,quæ ſecūdùm proprietatem diuinæ humanæq; ſubſtantiæ,vnum Dei filium,& hominem credit,& verbum.Quanuis ergo ab illo initio,quo in vtero virginis verbum caro factum eſt, nihil vnquàm inter diuinam humanamque ſubſtantiam diuiſionis extiterit, & per omnia incrementa corporea,vnius perſonæ fuerint totius temporis actiones,ea ipſa tamen,quæ inſeparabiliter facta ſunt,nulla permixtione confundimus,ſed quid cuius formæ ſit,ex operum qualitate ſentimus. Nec diuina enim humanis præiudicāt, nec humana diuinis,quum ita in idipſum vtraque concurrant,vt in eis nec proprietas abſumatur,nec perſona geminetur.Dicant igitur iſti phantaſmatici Chriſtiani, quæ ſubſtantia ſaluatoris adfixa ſit ligno, quæ iacuerit in ſepulchro: & reuoluto monumenti lapide,quæ tertia die caro ſurrexerit,vel quale corpus Ieſus diſcipulorum viſui,clauſis ad eos oſtijs ingreſſus,intulerit,quum ad abigendam inhærentium diffidentiā,inſpici oculis,digitiſq; tractari patentes adhuc fixuras clauorū,& recens compuncti lateris vulnus exigeret. At ſi in tanta luce veritatis tenebras ſuas hæretica obduratio non relinquit, oſtendant, vnde ſibi ſpem vitæ polliceantur æternæ, ad quam niſi per mediatorem Dei & hominum, hominem Ieſum Chriſtum non

Y 4 poteſt

Marginal references: *Rom.5.* *Epheſ.5.* *Pſal.115.* *Ioan.12.* *Luc.1.* *Luc.2.* *Matth.2.* *Matth.3.* *Marc.1.* *Ioan.1.* *Matt.4.* *Ioan.11.* *Matt.4.* *Marc.4.* *Ioan.10.16.* *Ioan.14.* *Ioan.19.* *Ibidem.* *Matth.28.* *Luc.23.* *Ioan.20.* *Ibidem.*

Actor.4. poteſt perueniri. Nō enim eſt aliud nomen datū hominibus ſub cælo, in quo oporteat nos ſaluos fieri: nec eſt redemptio captiuitatis humanæ, niſi in ſanguine eius, qui dedit ſemetipſum redemptionē pro omnibus. Qui (ſicut prædicat beatus Apo-
1.Tim. 2. ſtolus) cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo, ſed
Philip.2. ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, in ſimilitudine hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus illum exaltauit, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtiū, terreſtrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Quanuis ergo vnus ſit Dominus Ieſus Chriſtus, & veræ deitatis, veræq; humanitatis in ipſo vna prorſus eademq; perſona ſit, neque huius vnitionis ſoliditas vlla poſsit diuiſione ſeiungi: exaltationem tamen, qua illum exaltauit Deus, & donauit illi nomen, quod ſuper omne nomen excellit, ad eam intelligimus pertinere formam, quæ ditanda erat tantæ glorificationis augmento. In forma quippe Dei, æqualis erat filius patri, & inter genitorem atque vnigenitum nulla erat in eſſentia diſcretio, nulla in maieſtate diuerſitas, nec per incarnationis myſterium, aliquid deceſſerat verbo, quod ei patris munere redderetur. Forma autem ſerui, per quam impaſsibilis deitas ſacramentum magnæ pietatis impleuit, humana humilitas eſt, & in gloriam diuinæ poteſtatis euecta eſt, in tantam vnitatem ab ipſo conceptu virginis deitate & humanitate connexa, vt nec ſine homine diuina, nec ſine Deo agerentur humana. Propter quod ſicut Dominus maieſtatis dicitur crucifixus, ita qui ex ſempiternitate æqualis eſt Deo, dicitur exaltatus. Nec intereſt, ex qua Chriſtus ſubſtantia nominetur, cùm inſeparabiliter manente vnitate perſonæ, idem ſit & totus hominis filius propter carnem, & totus Dei filius propter vnam cum patre deitatem. Quicquid ergo in tempore accepit Chriſtus, ſecundùm hominem accepit, cui quæ non habuit, conferuntur. Nam ſecundùm potentiam verbi, indifferenter omnia, quæ habet pater, etiam filius habet: & quæ in forma ſerui à patre accepit,
1.Cor.8. eadem in forma patris etiā ipſe donauit, & idem ipſe & diues & pauper. Diues, quia
Ioan.1. in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbū: Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil.
Ibidem. Pauper verò, quia verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis. Quę autem eſt eius exinanitio, quæve paupertas, niſi formæ ſeruilis acceptio, per quam, verbi maieſtate velata, diſpenſatio humanæ redemptionis impleta eſt? Nam quia captiuitatis noſtræ reſolui originalia vincula non poterant, & ab hoſtis imperio relaxari, niſi exiſteret homo noſtri generis, noſtræq; naturæ, quem veteris debiti præiudicia non teneret, & qui immaculato ſanguine ſuo chirographum lœtale dilueret: ſicut ab initio erat diuinitùs præordinatum, & prophetarum oraculis prænūciatum, ita eſt in plenitudine præfiniti temporis factum, vt multis modis ſignificata promiſsio, in diù expectatum veniret effectum: nec poſſet eſſe ambiguum, quod continuis ſignificationibus ſemper fuerat nunciatum. Deſtructis itaq; tot hæreſibus, quæ perſanctam deuotionem præſidentium patrum, à corpore ſunt catholicæ vnitatis abſciſſę, quæq; ideò extorres à Chriſto eſſe meruerunt, quia verbi incarnationem, quæ ſingularis eſt rectè credentium ſalus, fecerunt ſibi lapidem offenſionis & petram ſcandali, miror dilectionem veſtram in diſcernendo veritatis lumine laborare. Et cùm multis manifeſtationibus declaratum ſit, quàm rectè & Neſtoriū & Eutychen cum Dioſcoro fides Chriſtiana damnauerit, nec Chriſtianus poſsit vocari, qui vel illius, vel horū impietati præbet aſſenſum: doleo vos euangelicæ & apoſtolicæ doctrinæ (vt audio) reſultare, exagitando ſeditionibus ciuitates, conturbando eccleſias, nec ſolùm iniurias, ſed etiam cædes presbyteris atq; epiſcopis inferēdo, vt præ furore & ſæuitia, propoſiti veſtri & profeſsionis ſitis immemores. Vbi eſt regula manſuetudinis & quietis? Vbi longanimitas patientiæ? vbi tranquillitas pacis? vbi firmamentum dilectionis, & tolerantiæ fortitudo? Quæ vos ab euangelio Chriſti aut perſuaſio abduxit,

aut

aut perſequutio ſeparauit? Vel quæ tanta extitit decipientis aſtutia, vt obliti prophetarum & apoſtolorum, obliti ſymboli ſalutaris & confeſsionis, quam pronunciantes coram multis teſtibus, ſacramentum baptiſmi ſuſcepiſtis, diabolicis vos illuſionibus ſubderetis? Quid apud vos acturæ fuerant vngulæ, quid ſæua tormenta, ſi ad expugnandam fidei veſtræ integritatem tantum vana hæreticorum commenta valuere? Pro fide vos agere creditis, & fidei contraitis. Eccleſiæ nomine armamini, & contra Eccleſiam dimicatis. Hoccine à prophetis, hoc ab euangeliſtis, hoc ab apoſtolis didiciſtis, vt negantes veram Chriſti carnem, & ipſam verbi eſſentiam paſsioni mortiq; ſubdentes, alienam faciatis noſtram à ſuo reparatore naturam, totumq; quod crux intulit, quod lancea vulnerauit, quod ſepulchri lapis ſuſcepit & reddidit, ſolum fuiſſe opus diuinæ potentiæ, non etiam humilitatis humanæ? Propter quã Apoſtolus dicit: Non enim erubeſco euangelium: quoniam nouerat, quale Chriſtianis obijceretur opprobrium ab inimicis. Et ideò etiam Dominus proteſtabatur, dicens: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, & ego confitebor illum coram patre meo. Hi enim non erunt digni confeſsione filij & patris, quibus nunc carnis Chriſti verecundiam facit: probabuntque ſe nullam de ſigno crucis ſumpſiſſe virtutem, qui quod proferendum frontibus ſuſceperunt, pronunciare labijs erubeſcunt. Declinate filij ab his diabolicis perſuaſionibus, declinate. Veritatem Dei nulla res violat: ſed veritas nos, niſi in noſtra carne, non ſaluat. Veritas quippe ſicut Propheta ait de terra orta eſt: & ſic verbum Maria virgo concepit, vt vetendam ipſi carnem de ſua ſubſtantia miniſtraret, nec cum adiectione perſonæ, nec cum euacuatione naturę: quoniam qui erat in forma Dei, ita accepit formam ſerui, vt vnus atque idem in forma vtraque ſit Chriſtus, inclinante ſe Deo vſque ad infirma hominis, & proficiente homine vſque ad ſumma deitatis, dicente Apoſtolo: Quorum patres, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula, Amen.

Rom. 1. *Marc. 8.* *Luc. 12.* *Pſalm. 48.* *Rom. 9.*

Epiſtola octuageſimaquarta eiuſdem ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum.

In Tom. Concil. eſt lxxxij.

Tituli capitulorum epiſtolæ ſequentis.

Quòd ſemper Theſſalonicenſes antiſtites vicem Apoſtolicæ ſedis impleuerint. I.

Vt metropolitanis ſua iura ſeruentur. II.

Vt à metropolitanis, non laici, non digami, non viduarum mariti, ſed irreprehenſibiles ordinentur epiſcopi. III.

Quòd ſubdiaconis carnale coniugiũ denegetur. IIII.

Vt nullus inuitis ordinetur epiſcopus. V.

Vt metropolitanus epiſcopus de electo, quem eſt ordinaturus epiſcopum, ad Theſſalonicẽſem pontificẽ referat, & de metropolitano electo ſimiliter prouinciales epiſcopi faciãt. VI.

Vt bina per annum prouincialia epiſcoporum Concilia celebrentur. Et ſi res difficilis emerſerit, nec fuerit Theſſalonicenſis epiſcopi iudicio terminata, ad Romanũ referatur antiſtitem. VII.

Vt ſi quis epiſcopus ſuam deſerens ciuitatem, maiorem ſedem ambitus cauſa petierit, nec illam obtinere poterit, & ſua carere debebit. VIII.

Vt nullus alienum clericum ſolicitare vel tenere præſumat, ſuo epiſcopo non præbente conſenſum. IX.

Vt in euocandis prouincialibus epiſcopis,

pis, à Theſſalonicenſi pontifice moderatio conſeruetur, ne ſub hoc colore ſacerdotalis honor contumelijs addicatur. Nec ampliùs quàm bini de prouincijs epiſcopi, quos metropolitani probauerint.dirigantur. Et non ampliùs à ſtatuto Concilij tempore, quàm dies quindecim remorentur epiſcopi. X.

Vt ſi inter eos de negotio fuerit oborta contentio, cuncta Romano põtifici ſub geſtorum inſinuatione pandãtur, vt ab eo, quod Deo placuerit, ordinetur. XI.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ, Anaſtaſio Epiſcopo Theſſalonicenſi.

QVanta fraternitati tuæ à beatiſsimi Petri apoſtoli ſede commiſſa, & qualia etiam noſtro tibi fauore ſint credita, ſi vera ratione perſpiceres, & iuſto examine ponderares, multùm poſſemus de iniunctæ tibi ſolicitudinis deuotione gaudere.

Caput I.

Ro. Pontifex totius Eccleſiæ curã gerit.

QVoniam ſicut præceſſores mei præceſſoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ, priorum ſecutus exemplum, vices mei moderaminis delegaui, vt curam, quam vniuerſis eccleſijs principaliter ex diuina inſtitutione debemus, imitator noſtræ manſuetudinis effectus adiuuares, & longinquis ab Apoſtolica ſede prouincijs præſentiam quodammodò noſtræ viſitationis impenderes: * quia de continenti opportunoq; proſpectu promptum tibi eſſet agnoſçere, quid in quibuſque rebus, vel tuo ſtudio componeres, vel noſtro iudicio reſeruares. Nam quum maiora negocia & difficiliores cauſarum exitus liberum tibi eſſet, ſub noſtræ ſententiæ expectatione ſuſpendere, nec ratio tibi, nec neceſsitas fuit, in id, quod menſuram tuam excederet, deuiandi. Abundant enim apud te monitorum ſcripta noſtrorum, quibus te de omnium actionum temperantia frequenter inſtruximus, vt commendatas tibi Chriſti eccleſias, per exhortationem charitatis, ad ſalubritatem obedientiæ prouocares. Quia etſi plerunq; exiſtant inter negligentes vel deſides fratres, quæ oporteat maiore authoritate curari: ſic tamẽ eſt adhibenda correptio, vt ſemper ſit ſalua dilectio. Vnde & beatus apoſtolus Paulus, ad eccleſiaſticũ regimẽ Timotheum imbuens, dicit: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra vt patrẽ, iuuenes vt fratres, anus vt matres, iuuenculas vt ſorores, in omni caſtitate. Quæ moderatio ſi quibuſcunq; inferioribus membris ex Apoſtolica inſtitutione debetur, quanto magis fratribus & coepiſcopis noſtris ſine offenſione reddenda eſt? vt licet nõnunquam accidant, quæ in ſacerdotalibus ſint reprehendenda perſonis, plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quàm ſeueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas, quàm poteſtas. Sed ab his, qui quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, facilè ab hac lege diſceditur, & dum dominari magis quàm conſulere ſubditis, quærũt, placet honor, inflat ſuperbia: & quod prouiſum eſt ad concordiã, tendit ad noxã. Quod vt neceſſe habeamus ita dicere, non de paruo animi dolore procedit. Meipſum enim quodammodò in culpã trahi ſentio, quũ te à traditis tibi regulis immodicè deuiaſſe cognoſco. Qui ſi tuæ exiſtimationis parùm diligens eras, meæ ſaltem famæ parcere debuiſti, ne quæ tuo tantum facta ſunt animo, noſtro viderentur geſta iudicio. Relegat fraternitas tua paginas noſtras, omniaq; ad tuos miſſa maiores Apoſtolicæ ſedis præſulũ ſcripta percurrat: & vel à me, vel à prçceſſoribus meis inueniet ordinatum, quod à te cognoui eſſe præſumptum. Venit namq; ad nos

** ſiquidem*

1. Tim. 5.

Philip. 2.

cum

cum Epiſcopus prouinciæ ſuæ frater noſter Atticus, veteris Epiri * Nicopolitanus * metropo-
antiſtes,& de eadem nimia diſtrictione,quam pertulit,lachrymabili actione cõque- litanus.
ſtus eſt coram aſſiſtantibus diaconibus tuis,qui querelis flebilibus nihil contra refe-
rendo,ea quæ nobis ingerebantur,fide non carere monſtrabant. Legebatur quoq;
in literis tuis,quas iȷdem diaconi detulere, quòd frater Atticus Theſſalonicam ve-
niſſet,quodq; conſenſum ſuum etiam ſcripturæ profeſsione ſignaſſet,vt de illo non
aliud à nobis poſſet intelligi,quàm proprij arbitrij & ſpontaneæ deuotionis fuiſſe,
quòd venerat,quodq; chartulam de obedientiæ ſponſione conſcripſerat, in cuius
tamen chartulæ mentione ſignum prodebatur iniuriæ.Non enim neceſſarium fue-
rat,vt obligaretur ſcripto,qui obedientiam ſuam ipſo iam voluntarij aduentus pro-
babat officio.Vnde deplorationibus ſupradicti hæc verba epiſtolæ tuæ teſtimoniũ
præbuere,& per hoc quod non eſt tacitum, nudatum eſt illud, quod ſilentio fuerat
adopertum,additam ſcilicet Illyrici præfecturam, & ſublimiſsimam inter mundanos
apices poteſtatem, in exhibitionem inſontis antiſtitis incitatam, vt miſſa exequu-
tione terribili,quæ omnia ſibi officia publica ad effectum præceptionis adiungeret,
à ſacris eccleſiæ adytis nullo vel falſo inſimulatus crimine , extraheretur ſacer-
dos,cui non ob moleſtiam ægritudinis, non ob ſæuitiam hyemis darentur induciæ,
ſed iter aſperum & periculis plenum per inuias niues agere cogeretur. Quod tanti
laboris,tantiq; diſcriminis fuit,vt ex his,qui Epiſcopum comitati ſunt,quidam defe- 3. quæſt. 6.
ciſſe dicantur. Multum ſtupeo, frater chariſsime, ſed & plurimùm doleo, quod in Multũ ſtu-
eum,de quo nihil ampliùs indicaueras, quàm quòd euocatus adeſſe differret, & ex- peo.
cuſationem infirmitatis obtenderet,tam atrociter,& tam vehementer potueris cõ-
moueri,præſertim cùm etſi tale aliquid mereretur,expectandum tibi fuerit,quid ad
tua conſulta reſcriberem. Sed vt video,benè de moribus meis exiſtimaſti, & quàm
ciuilia pro conſeruanda ſacerdotali concordia reſponſurus eſſem , veriſsimè præ-
uidiſti: & ideò motus tuos exequi ſine dilatione properaſti, ne cùm moderationis
noſtræ aliud diſponentia ſcripta ſuſcepiſſes, faciendi id, quod factum eſt, licentiam
non haberes. An fortè aliquod tibi facinus fratris innotuerat, & * metropolita- * Nicopoli-
num epiſcopum noui apud te criminis pondus vrgebat? At hoc quidem alienum ab tanum
illo eſſe,etiam tu nihil ei obijciendo confirmas. Sed etiam ſi quid graue intoleran- 3. quæſt. 6.
dumq; geſsiſſet,noſtra erat expectanda cenſura,vt nihil priùs ipſe decerneres, quàm Multum.
quid nobis placeret,agnoſceres. Vices enim noſtras ita tuæ credidimus charitati, vt
in partem ſis vocatus ſolicitudinis,non in plenitudinem poteſtatis. Vnde ſicut mul-
tùm nos ea,quæ à te pie ſunt curata,lætificant: ita nimiùm ea, quæ perperàm ſunt ge
ſta,contriſtant. Et neceſſe eſt,poſt multarum experimenta cauſarum ſolicitiùs pro-
ſpici,& diligentiùs præcaueri,quatenùs per ſpiritum charitatis & pacis omnis mate-
ria ſcandalorum de Eccleſijs Domini,quas tibi commendauimus, auferatur, præ-
eminente quidem in illis prouincijs Epiſcopatus tui faſtigio, ſed amputato totius
vſurpationis exceſſu.

Caput II.

IGitur ſecundùm ſanctorum patrum canones,ſpiritu Dei conditos, 25. quæſt. 2.
& totius mundi reuerentia conſecratos, metropolitanos ſingula- Igitur
rum prouinciarum epiſcopos, qui ex delegatione noſtra fraternita-
tis tuæ cura prætenditur,ius traditæ ſibi antiquitùs dignitatis inte-
meratum habere decernimus, ita vt à regulis præſtituti, nulla aut
negligentia,aut præſumptione diſcedant.

Caput III.

IN

Lege caput ſequens. Diſt. 32. Omniũ ſacerdotum.

IN ciuitatibus, quarum rectores obierint, de ſubſtituendis epiſcopis hæc forma ſeruetur, vt is, qui ordinandus eſt, etiam ſi bonæ vitæ teſtimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec ſecundę coniugis ſit maritus, aut qui vnam quidem habeat, vel habuerit, ſed quam ſibi viduam copularit. Sacerdotum enim tam excellẽs eſt electio, vt hæc, quæ in alijs Eccleſiæ membris nõ vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita.

Caput IIII.

1. Cor. 7.

NAm quum extra clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconis quidẽ carnale connubium conceditur, vt & qui habent, ſint tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant ſingulares. Quod ſi in hoc ordine, qui quartus à capite eſt, dignum eſt cuſtodiri: quanto magis in primo, aut ſecundo, vel tertioq; ſeruandum eſt, ne aut Leuitico miniſterio, aut presbyterali honori, aut epiſcopali excellentiæ quiſquam idoneus exiſtimetur, qui ſe à voluptate vxoria necdum frenaſſe detegitur?

Caput V.

In decret. Iuon. lib. 3. Diſtin. 63. Si forte

CVm ergo de ſummi ſacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem cleri plebiſq; conſenſus concorditer poſtularit: ita vt ſi in aliam fortè perſonam partium ſe vota diuiſerint, metropolitani iudicio is alteri præferatur, qui maioribus & ſtudijs iuuatur & meritis: tantùm vt nullus inuitis & non petentibus ordinetur, ne ciuitas epiſcopum non optatum, aut contemnat, aut oderit, & fiat minùs religioſa, quàm conuenit, cui non licuerit habere, quem voluit.

Caput VI.

Diuſt 65. De perſona autem.

DE perſona autem conſecrandi epiſcopi, & de cleri plebiſq; conſenſu, metropolitanus epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in prouincia benè placuit, ſcire te faciat, vt ordinationem ritè celebrandam tua quoque firmet authoritas. Quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debet adferre, ne gregibus Domini diù deſit cura paſtorum. Metropolitano verò defuncto, cùm in locum eius alius fuerit ſubrogandus, prouinciales epiſcopi ad ciuitatem metropolitanam conuenire debebunt, vt omnium clericorum atque omnium ciuium voluntate diſcuſſa, ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ, vel ex diaconibus optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam prouinciales referant ſacerdotes, impleturi vota poſcentium, cùm quod ipſis placuit, tibi quoque placuiſſe cognouerint. Sicut enim iuſtas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus, te ignorante, præſumi.

Diſtin. 63. Metropolitano. Et diſt. 77. in prin. diſt.

Caput VII.

Diſtin. 18. De Concilijs. Et in decret. Iuonis lib. 4.

DE Concilijs autem epiſcopalibus nõ aliud indicimus, quàm ſancti patres ſalubriter ordinarunt, vt ſcilicet bini conuentus per annos ſingulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diuerſos Eccleſiæ ordines naſci adſolent, iudicetur. At ſi fortè inter ipſos, qui præſunt, de maioribus (quod abſit) peccatis cauſa naſcatur, quæ prouinciali nequeat examine definiri, fraternitatem tuam de totius negotij qualitate metropolitanus curabit inſtruere,

ſtruere,& ſi coràm poſitis partibus,nec tuo fuerit res ſopita iudicio, ad noſtram cognitionem,quicquid illud eſt, transferatur.

Caput VIII.

SI quis Epiſcopus,ciuitatis ſuę mediocritate deſpecta,adminiſtrationem loci celebrioris ambierit,& ad maiorem ſe plebem quacunque occaſione tranſtulerit,non ſolùm à cathedra quidem pelletur aliena,ſed carebit & propria, vt nec illis præſideat, quos per auaritiam concupiuit,nec illis,quos per ſuperbiam ſpreuit. Suis igitur terminis quiſq; contentus ſit,nec ſupra menſurã iuris ſui affectet augeri.

7. quæ. 1. Si quis epiſcopus.

Caput IX.

ALienum clericum,inuito epiſcopo ipſius, nemo ſuſcipiat, nemo ſolicitet,niſi fortè ex placito charitatis id inter dantem accipientemq; conueniat. Nã grauis iniuriæ reus eſt,qui de fratris eccleſia id, quod eſt vtilius aut præcioſius,audet vel allicere,vel tenere. Itaque ſi intra prouinciam res agatur,transfugam clericum ad ſuam eccleſiam metropolitanus redire compellet:Si autem longiùs proceſsit,tui præcepti authoritate reuocabitur,vt nec cupiditati,nec ambitioni occaſio relinquatur.

19. quæſt. 2. Alienũ clericum.

Caput X.

IN reuocandis autem ad te epiſcopis moderatiſsimum te eſſe volumus, ne per maioris diligentiæ ſpeciem fraternis videaris gloriari iniurijs. Vnde ſi cauſa aliqua maior extiterit, ob quam rationabile ac neceſſarium ſit,fraternum aduocare conuentum,binos de ſingulis prouincijs epiſcopos, quos metropolitani crediderint eſſe mittendos,ad fraternitatem tuã venire ſufficiat,ita vt à præſtituto tempore non vltra quindecim dies, qui conuenerint,retardentur.

Caput XI.

SI autem in eo,quod cum fratribus tractandum definiendumúe credideris,diuerſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub geſtorum teſtificatione referantur, vt remotis ambiguitatibus,quod Deo placeat,decernatur. Ad hunc enim finem, omnem affectum noſtrum curamq; dirigimus,vt quod ad vnitatem concordiæ,& quod ad cuſtodiã pertinet diſciplinæ, nulla diſſenſione violetur, nulla deſidia negligatur. Et te igitur, frater chariſsime, & eos fratres noſtros, qui de tuis offenduntur exceſsibus, quum tamen non ſimilis ſit omnibus materia querelarum, hortor & móneo, vt quæ piè ſunt ordinata, ſalubriterq; diſpoſita, nulla concertatione turbentur. Nemo quod ſuum eſt quærat, ſed quod alterius, ſicut Apoſtolus ait: Vnuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat in bono ad ædificationem. Nec enim poterit vnitatis noſtræ firma eſſe compago,niſi nos ad inſeparabilem ſoliditatem vinculum charitatis aſtrinxerit: quia ſicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent,ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra. Hæc connexio totius quidem corporis vnanimitatem requirit, ſed præcipuè exigit concordiam ſacerdotum. Quibus cùm ſit dignitas communis, non eſt tamen ordo generalis: quoniam & inter beatiſsimos apoſtolos in ſimilitudine honoris fuit quæ-

Philip. 2.
Rom. 15.
Rom. 12.
1. Cor. 12.

dam diſcretio poteſtatis:& quum omnium par eſſet electio,vni tamen datũ eſt,vt cæteris præemineret.De qua forma,epiſcoporum quoque eſt orta diſtinctio:& magna diſpoſitione prouiſum eſt, ne omnes ſibi omnia vendicarent,ſed eſſent in ſingulis prouincijs,quorum inter fratres haberetur prima ſententia:& rurſus quidam,in maioribus vrbibus conſtituti,ſolicitudinem ſuſciperent ampliorem,per quos ad vnam
2. quæſt. 6. Petri ſedem vniuerſalis Eccleſiæ cura conflueret, & nihil vſquam à ſuo capite diſsi-
Qui ſcit ſe. deret.Qui ergo quibuſdam ſcit ſe eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat, aliquem ſibi
Matth. 23. eſſe prælatum: ſed obedientiam quam exigit,etiam ipſe dependat: ſicut non vult grauis oneris ſarcinam ferre,ita non audeat alij importabile pondus imponere. Diſci-
Matth. 11. puli enim ſumus humilis & mitis magiſtri, dicentis: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue
Matth. 20. eſt,& onus meum leue.Quod quomodò experiemur,niſi & illud in obſeruantiam
Marc. 10. veniat,quod idem Dominus ait:Qui maior eſt veſtrum,erit miniſter veſter.Qui au-
Luc. 22. tem ſe exaltat, humiliabitur: & qui ſe humiliat, exaltabitur?

In Tom. Concil. eſt lxxxiij.

Epiſtola octuageſimaquinta eiuſdem ad Septimium Altinum Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Septimio Epiſcopo.

LEctis tuæ fraternitatis literis,vigorem fidei tuæ, quem olim noueramus, agnouimus, congratulantes tibi, quòd ad cuſtodiam gregum Chriſti, paſtoralem curam vigilanter exe-
Matth. 7. queris,ne lupi,qui ſub ſpecie ouium ſubintrarunt, beſtiali ſæuitia ſimplices quoſque dilacerent,& non ſolùm ipſi nulla correctione proficiant, ſed etiam ea, quæ ſunt ſana corrumpant. Quod ne qua vipera poſsit obtinere ſallacia,ad metropolitanum epiſcopum prouinciæ Venetiæ ſcripta direximus,quibus ad ſtatus ſui periculum cognoſceret pertinere,ſi quiſquam de Pelagianorum & Cæleſtianorum conſortio veniens,in cõmunione catholica ſine pro-
1. q. 7. Salu- feſsione legitimæ ſatisfactionis habeatur. Saluberrimum eſt enim,& ſpiritualis me-
berrimum dicinæ vtilitate pleniſsimum,vt ſiue presbyteri,ſiue diaconi,ſiue alij cuiuſlibet ordi-
enim. Et 1. nis clerici, qui ſe correctos videri volunt, errorem ſuum, & ipſos erroris authores
q. 1. Omnis damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur,vt ſenſibus prauis & dudum peremptis,nul-
cuiuslibet. la ſperandi ſuperſit occaſio,ne vllum membrũ Eccleſiæ talium poſsit ſocietate vio-
Et: Si quis lari,cùm per omnia illis profeſsio propria cœperit obuiare. Circa quos etiam illam
hæretica canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri,ne ab his eccleſijs,ad quas propriè
Et in decr. pertinent,ſinantur abſcedere,& pro ſuo arbitrio ad loca ſibi non deputata tranſire:
Ivo. lib. 3. cùm quod rectè non permittitur inculpatis,multo minùs debeat licere ſuſpectis.
cum litera Proinde dilectio tua,cuius deuotione gaudemus, iungat curam ſuam diſpoſitioni-
uariatione bus noſtris,& cum ſupradicto metropolitano det operam, vt circunſpectè ac velociter impleantur ea,quæ ad totius Eccleſiæ incolumitatem,& laudabiliter ſunt ſuggeſta,& ſalubriter ordinata.

In Tom. Concil. eſt lxxxiiij.

Epiſtola octuageſimaſexta eiuſdem ad Nicetam Aquileienſem Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Romæ Nicetæ Aquileienſi epiſcopo.

Relatione

RElatione ſancti fratris & coepiſcopi noſtri Septimij, quæ in ſubditis habetur, agnouimus quoſdam presbyteros, diaconos, ac diuerſi ordinis clericos, quos Pelagiana vel Cæleſtiana hæreſis habuerit implicatos, ita in veſtra prouincia ad cõmunionem catholicam perueniſſe, vt nulla ab eis damnatio proprij exigeretur erroris, & paſtoralibus excubijs nimiùm dormitantibus, lupos, ouium pellibus tectos, in ouile dominicum, non depoſitis beſtialibus animis, introiſſe: & quod per authoritatem canonum decretorumq; noſtrorum ne inſontibus quidem conceditur, vſurpaſſe, vt relictis eccleſijs, in quibus clericatum aut acceperant, aut receperant, inſtabilitate ſua per diuerſa circunferantur, amantes ſemper errare, & nunquam in fundamenta apoſtolico permanere. Quoniam qui nullo diſcuſſi examine, nullo ſunt præiudicio ſuæ profeſsionis obſtricti, hunc maximè expetunt fructum, vt ſub velamento communionis plures domos adeant, & per falſi nominis ſcientiam multorum corda corrumpant. Quod vtique efficere nõ poſſent, ſi eccleſiarum præſules neceſſariam diligentiam in talium receptione ſeruarent, nec cuiquam eorum euagari in diuerſa licuiſſet. Ne ergo hoc vlteriùs audiatur, neue per quorundam negligentiam introducta pernicies, ad euerſionem multarum tendat animarum, hoc noſtri authoritate præcepti, induſtriæ tuæ fraternitatis indicimus, vt congregata apud vos ſynodo prouincialium ſacerdotum, omnes ſiue presbyteri, ſiue diaconi, ſiue cuiuſcunque ordinis clerici, qui de Pelagianorum, Celæſtianorumq; conſortio in communionem catholicam ea imprudentia ſunt recepti, vt non priùs ad damnationem ſui coarctarentur erroris, nunc ſaltem, poſteaquam hypocriſis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem, quæ & ipſis prodeſſe, & nullis poſſit nocere, cogantur. Damnent apertis profeſsionibus ſuis ſuperbi erroris authores, & quicquid in doctrina eorum vniuerſalis Eccleſia exhorruit, deteſtentur, omniaq; decreta ſynodolia, quæ ad exciſionem huius hæreſeos Apoſtolicæ ſedis confirmauit authoritas, amplecti ſe, & in omnibus approbare, plenis & apertis, ac propria manu ſcriptis proteſtationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obſcurum, nihil inueniatur ambiguum: quoniam nouimus hanc iſtorum eſſe verſutiam, vt in quacunq; particula dogmatis execrandi, quam à damnandorum ſocietate diſcreuerint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſaluum. Quumq; omnes diffinitiones ſuas ad ſubrependi facilitatem improbare ſe ſimulent atque deponere, hoc ſibi tota arte fallendi, niſi intelligantur excipiunt, vt gratia Dei ſecundùm merita dari accipiẽtium ſentiatur. Quæ vtique niſi gratis detur, non eſt gratia, ſed merces, retributioq; meritorum, dicente beato Apoſtolo: Gratia ſalui facti eſtis per fidem, & hoc non ex vobis: Dei donum eſt, non ex operibus, ne fortè quis extollatur. Ipſius enim ſumus figmentum, creati in Chriſto Ieſu, in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in illis ambulemus. Omnis itaque bonorum operum donatio, diuina præparatio eſt: quia non priùs quiſquam iuſtificatur virtute quàm gratia, quæ vnicuique principiũ iuſtitiæ, & bonorum fons, atque origo meritorum eſt. Sed ab iſtis ideò per naturalem induſtriam dicitur præueniri, vt quæ ante gratiam proprio clara ſit ſtudio, nullo videatur peccati originalis vulnere ſauciata. Ideò etiam paruulos dicunt, ſi ſine baptiſmo hinc de ſeculo exierint, non poſſe damnari, neque reos in peccato Adæ teneri, ſed ad regnum Dei, vel ad vitam æternã, ſine vlla cunctatione venire, cùm Apoſtolus dicat: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertranſijt, propter quod & ipſi paruuli baptizãtur. Quanuis in illo vno poſsint intelligi plura peccata, ſi vnũ ipſum in ſua quaſi membra ſingula diuidatur. Nam & ſuperbia eſt illic, quia in ſua homo potiùs eſſe, quàm in Dei poteſtate dilexit: & ſacrilegium, quia Deo nõ credidit: & homicidium, quia ſe præcipitauit in mortẽ: & fornicatio ſpiritualis, quia integritas mẽtis humanæ ſerpentina ſuaſione corrupta eſt: & furtũ, quia prohibitus vſurpatus eſt cibus: & aua-

Matth. 7.

Ephef. 2.

Rom. 5.

ritia, quia plus quàm ſufficere illi debuit, appetiuit, & ſi quid aliud in hoc vno admiſſo diligenti conſideratione poterit inueniri. Parentũ quoq; peccatis paruulos obligari, non ſolùm primorum hominum, ſed etiam ſuorũ, de quibus ipſi nati ſunt, non improbabiliter dicitur. Illa quippe ſententia, Reddam peccata patrum in filios, tenet eos vtique, antequàm per regenerationem ad teſtamentum nouum incipiant pertinere: quod teſtamentum prophetabatur, cùm diceretur per Ezechielem, non accepturos filios peccata patrum ſuorum, nec vlteriùs futuram in Iſrael parabolam illam, Patres manducauerunt vuam acerbam, & dentes filiorum obſtupeſcunt. Ideò enim quiſque renaſcitur, vt ſoluatur in eo, quicquid peccati eſt, cum quo naſcitur. Nam peccata, quæ malè agendo poſteà committuntur, poſſunt & pœnitendo ſanari, ſicut etiam poſt baptiſmum fieri videmus. Ac per hoc non eſt inſtituta regeneratio, niſi quia vitioſa eſt generatio, vſque adeò vt etiam de legitimo matrimonio procreatus dicat: In iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis mater mea in vtero me aluit. Neque hic dixit, In iniquitate, vel in peccato, quum hoc rectè dici poſſet: ſed iniquitates & peccata dicere maluit: quia & in illo vno, quod in omnes homines pertranſiuit, quodque tam magnum eſt, vt eo mutaretur & conuerteretur in neceſsitatem mortis humana natura (ſicut ſuprà diſſerui) reperiuntur plura peccata alia parentum, quæ licet non poſſunt mutare naturam, reatu tamen obligant filios, niſi gratuita gratia, & miſericordia diuina ſubueniat. A paruulo enim recèns nato, vſque ad decrepitum ſenem, quamlibet corporis ætatem gerant, ſicut nullus prohibendus eſt à baptiſmo, ita nullus eſt, qui non peccato moriatur in baptiſmo. Sed paruuli originali, maiores autem etiam his omnibus moriuntur peccatis, quæcunque malè viuendo addidêre ad illud, quod naſcendo traxêre. Cauendũ ergo dilectioni tuæ eſt, magnaq; diligentia prouidendum, ne per huiuſmodi homines extincta dudum ſcandala ſuſcitentur: & de exciſo olim dogmate aliquod in prouincia tua eiuſdem mali germen oriatur, quod non ſolùm in radicibus ſuis creſcat, ſed etiam ſanctæ Eccleſiæ ſobolem veneno ſui odoris inficiat. Qui correctos ſe videri volunt, ab omni ſuſpitione ſe purgent, & obediendo nobis, probent ſe eſſe noſtros. Quorum ſi quiſquam ſalubribus præceptis ſatisfacere detrectarit, ſiue ille clericus, ſiue ſit laicus, ab Eccleſiæ ſocietate pellatur, ne perditor animæ ſuæ, ſaluti inſidietur alienæ. Illam quoque partem Eccleſiaſticæ diſciplinæ, qua olim à ſanctis patribus, & à nobis ſæpe decretum eſt, vt nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in ſubſequenti officio clericorum ab eccleſia ad eccleſiam cuiquam tranſire ſit liberum, vt in integrum reuoces, admonemus. Et vnuſquiſque non ambitione illectus, non cupiditate ſeductus, non perſuaſione hominum deprauatus, ibi, vbi ordinatus eſt, perſeueret: ita vt ſi quis ſua quærens, non quæ Ieſu Chriſti, ad plebem & eccleſiam ſuam redire neglexerit, & ab honoris priuilegio, & à communionis vinculo habeatur extraneus. Non autem dubitet dilectio tua, nos, ſi (quod non arbitramur) neglecta fuerint, quæ pro cuſtodia canonum, & pro fidei integritate decernimus, vehementiùs cõmouendos: quia inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quàm ad deſides negligenteſque rectores, qui multam ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum auſteriorem diſsimulant adhibere medicinam.

Exod. 20. *Ezech. 18.* *Hieremi. 31.* *Pſal. 50.* *Rom. 5.* *De conſe. diſt. 4. A paruulo.* *In Conci. Hiſpal. 2. cap. 3.* *Di. 86 Inferiorum culpæ.*

In Tom. Concil. eſt lxxxv.

Epiſtola octuageſimaſeptima eiuſdem ad epiſcopos Aphricanos, per Mauritaniam Cæſareenſem conſtitutos.

Tituli capitulorum epiſtolæ ſequentis.

Ne

Ne illicitæ perſonæ ad epiſcopatũ prouehantur. I.
De ſtatutis canonũ conſeruandis. II.
De Donato Nouatianorum Epiſcopo, & de Maximo ex Donatiſtis. III.
De Aggaro & Tiberiano, qui ex laicis fuerunt ordinati. IIII.
De virginibus ſacris, quæ vim Barbaricam pertulerunt. V.

Leo Epiſcopus vniuerſis epiſcopis per Cæſaream Mauritaniam conſtitutis in Domino ſalutem.

Caput I.

CVm inordinationibus ſacerdotum quædam apud vos illicitè vſurpata crebrior ad nos commeãtium ſermo perferret, ratio pietatis exegit, vt pro ſolicitudine, quam vniuerſæ Eccleſiæ ex diuina inſtitutione dependimus, rerum fidem ſtuderemus agnoſcere, vicem curæ noſtræ, proficiſcenti à nobis fratri & conſacerdoti noſtro Potentio, delegantes, qui ſecundùm ſcripta, quæ per ipſum ad vos direximus, de epiſcopis, quorum culpabilis ferebatur electio, quid veritas haberet, inquireret, nobiſq; omnia fideliter indicaret. Vnde quia idem pleniſsimè notitiæ noſtræ cuncta reſerauit, & ſub quibus qualibuſq; rectoribus quædam Chriſti plebes in partibus prouinciæ Cæſareenſis habeantur, ſyncera nobis relatione patefecit: neceſſarium fuit, vt dolorem cordis noſtri, quo pro dominicorum gregum periculis æſtuamus, datis nunc ad vos literis promeremus, mirantes tantum apud vos, per occaſionem temporis impacati, aut ambientium præſumptionem, aut tumultũ valuiſſe popularem, vt indignis quibuſq;, & longè extra ſacerdotale meritum conſtitutis, paſtorale faſtigium & gubernatio eccleſiæ crederetur. Non eſt hoc conſulere populis, ſed nocere: nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas enim præſidentium, ſalus eſt ſubditorum: & vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi ſana eſt forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, etiam ſi moribus atque actibus non offendat, ipſius tamen initij ſui eſt pernicioſus exemplo. Et difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. Quod ſi in quibuſlibet Eccleſiæ gradibus prouidenter ſcienterq; curandum eſt, vt in Dei domo nihil ſit inordinatum, nihilq; præpoſterum: quanto magis elaborandum eſt, vt in electione eius, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vbi eſt illa beati Pauli apoſtoli per ſpiritũ Dei emiſſa præceptio, qua in perſona Timothei omnium ſacerdotum Chriſti numerus eruditur, & proinde vnicuique noſtrum dicitur: Manus citò nemini impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis? Quid eſt citò manus imponere, niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ, ſacerdotalem honorem tribuere nõ probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt, qui non meruit ordinari? Sicut enim boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum ſeruat in eligendo ſacerdote iudicium: ita graui ſemetipſum afficit damnô, qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum. Non enim in cuiuſquam perſona prætermittendum eſt, quod inſtitutis generalibus continetur: nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit de præuaricatione collatus. Dicente enim Apoſtolo, vt inter alias electionis regulas, is epiſcopus ordinetur, quem vnius vxoris virum fuiſſe aut eſſe conſtiterit, tam ſacra ſemper habita eſt iſta præceptio, vt etiam de muliere ſacerdotis eligendi, eadem intelligere-

Diſt. 61. Miramur tantum

1. q. 1. Principatus quem.

1. Tim. 5. Diſt. 78. Quid eſt manus.

1. Tim. 3.

tur ſeruanda conditio, ne fortè illa, priuſquàm in matrimonium eius veniret, qui ali-
Leuit.21. am nõ habuiſſet vxorem, alterius viri eſſet experta coniugiũ. Quis ergo diſsimulare
Ezech.44. audeat, quod in tanti ſacramẽti perpetratur iniuria, cùm huic magno venerandoq;
Ephes.5. myſterio, ne legis quidem ſtatuta defuerint, quibus euidenter eſt definitũ, vt virgi-
1.Cor. 11. nem ſacerdos accipiat vxorem, & alterius torum neſciat coniugis, quæ vxor eſt fu-
tura pontificis? Iam tunc enim in ſacerdotibus figurabatur Chriſti & Eccleſię ſpiri-
Leuit.21. tuale coniugium, vt quoniam vir caput eſt mulieris, diſcat ſponſa Verbi non alium
Ezech.44. virũ noſſe quàm Chriſtũ, qui eam vnam elegit, vnã diligit, & aliam præter ipſam ſuo
conſortio non adiungit. Si ergo etiam in veteri teſtamento hæc ſacerdotalium con-
iugiorum forma ſeruata eſt, quanto magis ſub reuelata iam gratia conſtituti, Apo-
ſtolicis debemus ſeruire præceptis, vt quamuis quis bonis moribus prędítus, & ſan-
ctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen vel ad diaconij gradũ, vel ad
presbyterij honorẽ, vel ad epiſcopatus culmen aſcendat, ſi aut ipſum non vnius vxo-
ris virum, aut vxorem eius non vnius viri fuiſſe conſtiterit. Monente verò Apoſtolo,
1.Tim.3. atq; dicente: Et hi autem probentur primùm, & ſic miniſtrent: quid aliud intelli-
gendum in hoc putamus, niſi vt in his prouectionibus non ſolùm matrimoniorum
caſtimoniam, ſed etiam laborum merita cogitemus, ne aut à baptiſmo rudibus, aut à
ſeculari actu repentè cõuerſis, officium paſtorale credamus, cùm omnis gradus mi-
Diſtin. 61. litiæ Chriſtianæ de incrementis profectuum debeat æſtimari, an poſsint cuiquã ma-
Miramur iora committi? Meritò beatorũ patrum venerabiles ſanctiones, cùm de ſacerdotum
tantùm. electione loquerentur, eos demũ idoneos ſacris adminiſtrationibus cenſuére, quo-
rum omnis ætas, à puerilibus exordijs vſq; ad prouectiores annos, per diſciplinæ Ec-
cleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet, vt vnicuiq; teſtimoniũ prior vita præberet: nec poſ-
ſet de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus caſtis, pro
actibus ſtrenuis celſioris loci præmiũ deberetur. Si enim ad honores mundi ſine ſuf-
fragio temporis, ſine merito laboris, indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſo-
lent, quos probitatis documenta non adiuuant: quàm diligens & quàm prudens ha
benda eſt diſpenſatio diuinorum munerum & cæleſtium dignitatum, ne in aliquo
apoſtolica & canonica decreta violentur, & his Eccleſia Domini regenda credatur,
qui legitimarum inſtitutionum neſcij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis
ſumere incrementum, ſed à ſummis volunt habere principium, cùm valdè iniquũ ſit
& abſurdũ, vt imperiti magiſtris, noui antiquis, & rudes præferantur emeritis? In do
mo quidem magna neceſſe eſt (ſicut Apoſtolus diſſerit) vaſa diuerſa ſint, quædam
2.Tim.2. aurea & argentea, quædam verò lignea & fictilia: ſed horum miniſterium pro mate-
riæ qualitate diſcernitur: nec qui eſt precioſorũ, idem vſus eſt & viliũ. Nam inordi-
nata erũt omnia, ſi fictilia aureis, & lignea præferantur argenteis. Sicut aũt in ligneis
& fictilibus eorũ hominũ ſpecies figurantur, qui nullis adhuc virtutibus nitent: ita
in aureis & argenteis hi ſine dubio declarantur, qui per longæ eruditionis ignem,
& per fornacem diuturni laboris excocti, aurũ probatum & argentum purum eſſe
meruere. Quibus ſi merces pro deuotione nõ redditur, omnis Eccleſiaſtica diſcipli-
na reſoluitur, omnis ordo turbatur, dum in Eccleſia, qui nullum ſubire miniſteriũ,
peruerſo eligentiũ iudicio indebitũ obtinent principatũ. Cùm ergo inter vos tan-
1.q.7. Exi- tùm valuerint aut ſtudia populariũ, aut ambitus ſuperborũ, vt non ſolùm laicos, ſed
gũt cauſæ. etiam ſecundarũ vxorum viros, aut viduarũ maritos ad officiũ cognoſcamus paſto-
Pſal.24. rale prouectos: nónne apertiſsimæ exigunt cauſæ, vt eccleſiæ, in quibus iſta cõmiſſa
ſunt, iudicio ſeueriore purgẽtur, & nõ ſolùm in tales præſules, ſed etiã in ordinato-
res eorum vltio competens proferatur. Sed circunſtant nos hinc manſuetudo cle-
mentiæ, hinc cenſura iuſtitiæ. Et quia vniuerſæ viæ Domini miſericordia & veri-
tas, cogimur ſecundùm ſedis Apoſtolicæ pietatem, ita noſtram temperare ſen-
tentiam, vt trutinato pondere delictorum, quæ conſtat non vnius eſſe menſuræ,
1.q.7. Exi- quædam definiamus vtcunque toleranda, quædam verò penitùs amputanda. Eos
gũt cauſæ. enim, qui vel ſecundas nuptias inierunt, vel viduarum ſe coniugio ſociarunt,

in

in ſacerdotio manere non patimur: & multo magis illum, ſi fuerit veſtro iudicio conſutatus, qui (ſicut ad nos relatum eſt) duarum ſimul eſt maritus vxorum, vel illum, qui à prima vxore dimiſſus, alteram duxiſſe perhibetur, priuandum honore decernimus. Cæteros verò, quorum prouectio hoc tantùm repræhenſionis incurrit, quòd ex laicis ad officium epiſcopale delecti ſunt, neq; ex hoc quòd vxores habeant, poſſunt eſſe culpabiles, ſuſceptum ſacerdotium tenere permittimus, non præiudicantes Apoſtolicæ ſedis ſtatutis, nec præceſſorum noſtrorum, noſtriſque decretis, quibus ſalubriter conſtitutum eſt, ne primum, vel ſecundum, aut tertium in Eccleſia gradum quiſquam laicorum, quibuſlibet ſuffragijs fultus, aſcendat, priuſquàm ad hoc meritum per legitima augmenta perueniat. Quod enim nunc vtcunque patimur eſſe veniale, inultum poſtmodùm eſſe non poterit, ſi quiſquam id, quod omnino interdicimus, vſurpare præſumpſerit: quia remiſsio peccati, non dat licentiam delinquendi: nec quod potuit aliqua ratione concedi, fas erit ampliùs impunè committi.

1.q.7. Exigunt cauſa

1.q.7. Exigunt cauſa

Caput II.

CVm itaque de omnibus ferè, quæ fratris noſtri Potentij relatio continebat, pleniſsimè dilectionem veſtram, per Dauid fratrem & coepiſcopum noſtrum, qui & ſacerdotij merito nobis eſt probatus & moribus, videatis inſtructam: ſupereſt fratres, vt concordi obedientia ſalubres ſuſcipiatis hortatus, & nihil per contentionem agentes, ſed ad omne ſtudium deuotionis vnanimes, diuinis & Apoſtolicis conſtitutionibus pareatis, & in nullo patiamini pia canonum decreta violari. Quæ enim nunc certarum remiſimus conſideratione cauſarum, antiquis deinceps cuſtodienda ſunt regulis, ne quod ad tempus pia lenitate cóceſsimus, iuſta poſt hæc vltione plectamus, in eos ſpecialiùs & propenſiùs commouendi, qui in epiſcopis ordinandis ſanctorum patrum ſtatuta neglexerint, & quos refutare debuerant, conſecrarint. Vnde ſi qui epiſcopi talem conſecrauerint ſacerdotem, qualem non liceat, etiam ſi aliquo modo damnum proprij honoris euaſerint, ordinationes tamen ius alteriùs non habebunt, nec ei ſacramento intererunt, quod neglecto diuino iudicio immeritò præſtitere. Illud ſanè quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuſlibet locis, neque quibuſlibet caſtellis, & vbi antè non fuerunt, epiſcopi conſecrentur, cùm vbi minores ſunt plebes, minoreſque conuentus, presbyterorum cura ſufficiat. Epiſcopalia autem gubernacula non niſi maioribus populis, & frequentioribus ciuitatibus oporteat præſidere, ne quod ſanctorum patrum diuinitùs inſpirata decreta vetuere, viculis & poſſeſsionibus, vel obſcuris & ſolitarijs municipijs tribuatur ſacerdotale faſtigium, & honor, cui debent excellentiora committi, ipſe ſui numeroſitate vileſcat. Quod nunc in ſua diœceſi Reſtitutus epiſcopus factum eſſe cauſatus eſt, & rationabiliter poſtulauit, vt ſi epiſcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, humana conditione deceſſerint, loca ipſa ad ius eius antiſtitis redigantur, cuius fuerant antè priora. Et inutile eſt, vt ſacerdotalis dignitas inconſiderata ordinantis facilitate ſuperflua multiplicatione minuatur. De his autem quæ in ſacro virginitatis propoſito conſtitutæ barbaricam pertulêre violentiam, & integritatem pudoris non animo, ſed corpore perdidere, ea nobis ſeruanda videtur moderatio, vt neque in viduarum deijciantur gradum, nec in ſacrarum & perſeuerantium virginum numero cenſeantur. Quibus, ſi in omnibus virginalibus obſeruationibus perſeuerant, & caſtimoniæ ſoliditatem mente cuſtodiunt, ſacramentorum non eſt neganda communio: quia iniuſtum eſt eas in eo vel argui, vel notari, quod non voluntas amiſit, ſed vis hoſtilis eripuit. Cauſam quoq; Lupicini epiſcopi illic iubemus audiri. Cui multú & ſępiùs poſtulanti communioné hac ratione

1.q.7. Donatum aũt

1.q.1. & 25 q. 2. Si qui epiſcopi talem.

Diſtin. 80. Illud ſanè, quod ad

Ca. 6. Sardicẽ. Concily.

Sententialiter ponitur iſte canon, 32. q. 5 Illa aũt famula Dei

reddidimus, quoniam cùm ad noſtrum iudicium prouocaſſet, immeritò eum, pendente negocio, à communione videbamus fuiſſe ſuſpenſum. Adiectum etiam illud eſt, quòd huic temerè ſuperordinatus eſſe cognoſcitur, qui non debuit ordinari, antequàm Lupicinus in pręſenti poſitus, aut confutatus, aut certè confeſſus, iuſtę poſſet ſubiacere ſententiæ, vt vacantem locum, quemadmodùm diſciplina Eccleſiaſtica exigit, is, qui conſecrabatur, exciperet.

Caput III.

1.q.7. Donatum aũt

DOnatum autem Salicinenſem ex Nouatiano cum ſua (vt comperimus) plebe conuerſum, ita dominico volumus gregi præſidere, vt libellum fidei ſuæ ad nos meminerit derigendum, quo & Nouatiani dogmatis damnet errorem, & pleniſsimè confiteatur catholicam veritatem. Maximum quoque ex laico licet repræhenſibiliter ordinatum, tamen ſit Donatiſta iam non eſt, & à ſpiritu ſchiſmaticæ prauitatis alienus eſt, ab epiſcopali, quam quoquo modo adeptus eſt, non repellimus dignitate, ita vt ipſe libello ad nos edito, catholicum ſe eſſe manifeſtet.

1.q.7. Maximũ quo-

Caput IIII.

DE Aggaro verò & Tyberiano, quorum à cæteris, qui ex laicis ordinati ſunt, in hoc cauſa diuerſa eſt, quòd eorum ordinationi atroces tumultus, & ſæuæ ſeditiones memorantur eſſe famulatæ, veſtro iudicio cuncta commiſimus, vt relata habiti apud vos examinis fide, quid de ſupradictis ſtatuendum ſit, ſcire poſsimus.

Caput V.

32 q.5. Illæ autem famulæ Dei.

ILlæ autem famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppreſsione barbarica perdidere, laudabiliores erunt in humilitate ac verecundia ſua, ſi ſe incõtaminatis non audeant comparere virginibus. Quanuìs enim omne peccatum ex voluntate naſcatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui: minùs tamen hoc eis oberit, ſi quod potuerunt animo non amittere, doleât ſe vel corpore perdidiſſe. Si verò aliæ emerſerint cauſæ, quæ ad ſtatum eccleſiarum, & ad concordiam pertineant ſacerdotum, illic ſub timore Domini volumus ventilentur, & de componendis atque compoſitis omnibus ad nos relato plena mittatur, vt ea, quæ iuxta Eccleſiaſticum morem iuſtè & rationabiliter fuerint definita, mea quoque ſententia roborentur. Data quarto Idus Auguſti.

In Tom. Cõcil. eſt lxxxvi.

Epiſtola eiuſdem octuageſimaoctaua de priuilegio Chorepiſcoporum ſiue presbyterorum, ad vniuerſos Germaniæ atque Galliæ Eccleſiarum Epiſcopos.

Leo Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ ſedis Epiſcopus, vniuerſis Germaniæ atque Galliæ eccleſiarum Epiſcopis ſalutem.

Cum

CVm in Dei nomine in Romana Eccleſia ſynodum epiſcopo *Cap.13. Da*
rum, ſiue cæterorum conſacerdotum, Chriſtique fidelium *maſi papæ*
coadunatam habuiſſemus, & de ordinationibus illicitis, ſu *in epiſt. ad*
per quibus crebrior ad nos illarum partium commeantium *Numidiæ*
ſermo peruenerat, atq; de alijs neceſſarijs Eccleſiaſticis ne- *epiſcopos.*
gocijs tractantes, ſacroſque canones relegentes, ſolerter e-
giſſemus: à multis lachrymabili vultu relatũ eſt nobis, quòd
quidam Germaniarum ac Galliarum vrbium epiſcopi fre-
quenter Chorepiſcopos (qui iuxta canones Neocæſarienſes, ſiue ſecũdum aliorum
decreta patrum ijdem ſunt, qui & presbyteri) vel presbyteros deſtinarent, qui abſen
te pontifice altaria erigerent, baſilicasque conſecrarent. Quod quidem non eſt mi-
rum, id præcepiſſe viros Eccleſiaſticæ diſciplinæ ignaros, quod eſt canonicæ regulæ
contrarium, & ſtatim à ſeculari militia in ſacerdotale miniſterium delegatos atque
promotos. Ergo ne vltrà talis à vobis licentia vſurpetur, communi ſententia ſtatuen
dum oportuit, ſcientes, quia ſicut Chorepiſcopo vel presbytero illicita conſecratio
eſt altaris, ita & conſtitutio. In diuinis enim literis, præcipiente Domino, ſolus Mo- *Num. 7.*
ſes in tabernaculo Dei erexit altare, ſolus ipſe vnxit, qui vtiq; ſummus ſacerdos Dei
erat, ſicut ſcriptum eſt de eo: Moſes & Aaron in ſacerdotibus eius. Ideoque id, quod *Pſal. 98.*
tantùm facere principibus ſacerdotum iuſſum eſt, quorum typum Moſes & Aaron
tenuerunt, omninò decretum eſt, vt Chorepiſcopi vel presbyteri, qui filiorum Aa-
ron geſtant figuram, arripere non præſumant. Nam quanuis cum epiſcopis pluri-
ma illis miniſteriorum communis ſit diſpenſatio, quædam tamen authoritate vete-
ris legis, quædam nouellis & eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita nouerint, ſicut preſ-
byterorum & diaconorum, aut virginum conſecratio, ſicut conſtitutio altaris, ac
benedictio, vel vnctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec eccleſias vel altaria con-
ſecrare licet, nec per impoſitiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuerſis ex
hæreſi paracletum ſpiritum ſanctum tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate
baptizatorum frontes ſignare, nec publicè quidem in Miſſa quenquam pœniten-
tem reconciliare, nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. Hæc enim omnia illicita
ſunt Chorepiſcopis, qui ad exemplum & formam ſeptuaginta diſcipulorum eſſe no
ſcuntur, vel presbyteris, qui eandem geſtant figuram: quoniam quanquam conſe-
crationem habeant, pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia ſolis de-
beri ſummis pontificibus authoritate canonum præcipitur, vt per hoc & diſcretio
graduum, & dignitatis faſtigium ſummi pontificis demonſtretur. Sed neque coram
Epiſcopo licet presbyteris in baptiſterium introire, nec præſente antiſtite infantem
tingere aut ſignare, nec pœnitentem ſine præceptione epiſcopi ſui reconciliare, nec
eo præſente, niſi illo iubente, ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti
conficere, nec eo coràm poſito populum docere, vel bene-
dicere aut ſalutare, nec plebem
vtique exhortari.

Ex fine huius epiſtolæ argumentum ſumitur, quòd non ſit plena *In Tom. Cõ*
ſed fragmentum duntaxat. *cil. eſt*
lxxxvij.

Epiſtola octuageſimanona eiuſdem ad epiſcopos per Vien-
nenſem prouinciam conſtitutos.

Dilectiſsimis fratribus vniuerſis epiſcopis per Viennenſem
prouinciam conſtitutis, Leo Romæ Epiſcopus.

Di.19. Ita dominus noſter Ieſus. *Pſalm.18.* DIuinæ cultum religionis, quem in omnes gentes, omneſque nationes, Dei voluit gratia coruſcare, ita Dominus noſter Ieſus Chriſtus humani generis ſaluator inſtituit, vt veritas, quę anteà legis & prophetarum præconio continebatur, per apoſtolicam tubam in ſaluté vniuerſitatis exiret, ſicut ſcriptum eſt: In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed huius muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſsimo Petro, apoſtolorum omnium ſummo, principaliter collocaret, vt ab ipſo quaſi quodam capite, dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exorté ſe myſterij intelligeret eſſe diuini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium indiuiduæ vnitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, voluit nomi-
Matt.16. nari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, vt æterni ædificatio templi, mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret, hac Eccleſiam ſuam firmitate corroborans, vt illam nec humana temeritas poſſet appetere, nec portæ contra illam inferi præualerent. Verùm hanc petræ iſtius ſacratiſsimam firmitatem, Deo (vt diximus) ędificante conſtructam, nimis impia vult pręſumptione violare, quiſquis eius poteſtatem tentat infringere, fauendo cupiditatibus ſuis, & id, quod accepit à veteribus, non ſequendo, cùm nulli ſe ſubditum legi, nullis inſtitutionis dominicæ credit regulis contineri, à veſtro noſtroque per nouæ vſurpationis ambitũ more deſciſcens, præſumendo illicita, & quæ cuſtodire debuit, negligendo. Verùm hæc nos, Deo (vt credimus) adſpirante, ſeruata circa vos noſtræ charitatis gratia, quam ſanctitati veſtræ Apoſtolica ſemper ſedes (vt meminiſtis) impendit, nitimur conſilio maturiore corrigere, vt veſtrarum eccleſiarum ſtatum, communicato vobiſcum labore, componere, non noua inſtituentes, ſed vetera renouantes, vt in ſtatus conſuetudine, quæ nobis à noſtris patribus eſt tradita, perduremus, & Deo noſtro per boni operis miniſterium, remotis perturbationum ſcandalis,
Apoſtolica ſedes conſulenda. placeamus. Nobiſcum itaque veſtra fraternitas recognoſcat, Apoſtolicam ſedem, pro ſui reuerentia, à veſtræ etiam prouinciæ ſacerdotibus innumeris relationibus eſſet conſultam, & pro diuerſarum (quemadmodùm vetus conſuetudo poſcebat) appellatione cauſarum, aut retractata, aut confirmata fuiſſe iudicia, adeò vt ſeruata vnitate ſpiritus in vinculo pacis, commeantibus hinc inde literis, quod ſanctè agebatur, perpetuæ proficeret charitati. Quam ſolicitudo noſtra, non ſua quærés, ſed quæ ſunt Chriſti, dignitatem diuinitùs datam, nec eccleſijs, nec eccleſiarum ſacerdotib. abrogabat. Sed hunc tramitem ſemper inter maiores noſtros, & bene tentum, & ſalubriter conſtitutum, Hilarius eccleſiarum ſtatum & cõcordiam ſacerdotum nouis præſumptionibus turbaturus exceſsit, ita ſuæ vos cupiés ſubdere poteſtati, vt ſe beato apoſtolo Petro non patiatur eſſe ſubiectum, ordinationes ſibi omnium per Gallias eccleſiarum vendicans, & debità metropolitanis ſacerdotibus in ſuum ius transferens dignitatem, ipſius quoque beatiſsimi Petri reuerentiam verbis arrogantioribus minuendo, cui cùm præ cæteris ſoluendi & ligandi tradita ſit poteſtas, paſcen-
Matt.16. darum tamen ouium cura ſpecialiùs mandata eſt. Cui quiſquis principatum ęſtimat
Ioann.21. denegandum, illius quidem nullo modo poteſt minuere dignitatem, ſed inflatus
Primatus ſpiritu ſuperbiæ ſuæ, ſemetipſum in inferna demergit. Quæ igitur apud nos in cauſa
Romanæ Celidonij epiſcopi geſta cõfecta ſint, & quæ Hilarius dixerit, dum cum eodem præ-
Eccleſiæ. ſente ſupradicto epiſcopo, audiretur, inditus chartis rerum ordo demonſtrat. Vbi poſtquam Hilarius rationabile, quod in ſanctorum Concilio ſacerdotum poſſet reſpondere, non habuit, ad ea ſe occulta cordis ipſius tranſtulerunt, quæ nullus laicorum dicere, nullus ſacerdotum poſſet audire. Doluimus (fateor) fratres, & hunc eius mentis tumorem medelis patientiæ noſtræ curare tentauimus. Nolebamus etenim ea illi exacerbare vulnera, quæ ſuæ animæ inſolentibus ſubinde ſermonibus infligebat, & quem ſuſceperamus vt fratrem, delinire magis ipſum (quanuis ipſe ſe

ſuis

ſuis reſponſionibus iritaret) quàm contriſtare interlocutionibus nitebamur. Abſolutus eſt Celidonius epiſcopus, quoniam ſe iniuſtè ſacerdotio fuiſſe deiectum, manifeſta teſtium reſponſione, ipſo etiam præſente, monſtrauerat, ita vt, quod Hilarius nobiſcum reſidens poſſet opponere, non haberet. Remotũ eſt ergo iudicium, quod prolatum in hac ſententia legebatur, quòd tanquam viduę maritus ſacerdotium tenere non poſſet. Quod nos quidem, ſeruantes legalia conſtituta, ſolicitùs voluimus cuſtodiri, non ſolùm circa ſacerdotes, ſed circa clericos quoq; minoris officij, ne ad ſacram militiam hi permittantur accedere, quibus ſit tale coniugium vt contra Apoſtolicam diſciplinam non vniùs tantùm vxoris viri fuiſſe monſtrentur. Sed ſicut eos, quos factum ſuum non poteſt excuſare, aut non admittendos, aut ſi fuerint, decernimus remouendos: ita quibus hoc falſum obijcitur, ab ea neceſſe eſt, examinatione purgemus, & ſuum officium perdere non ſinamus. Manſiſſet nanq; in illum prolata ſententia, ſi obiectorũ veritas extitiſſet. Redditus itaq; eſt eccleſiæ ſuę, & huic, quam amittere non debuit, dignitati coepiſcopus noſter Celidonius, ſicut geſtorũ ſeries, & poſt decurſam cognitionẽ ſententia, quæ à nobis eſt prolata, teſtatur. Huic negocio ſic finito, fratris & coepiſcopi noſtri Proiecti quęrela ſucceſsit: cuius ad nos literæ lachrymabiles & dolendę, de ſuperordinato ſibi epiſcopo ſunt directę. Epiſtola quoque ingeſta eſt ciuium ipſius, & numeroſa ſubſcriptione ſingulorum firmata, inuidioſiſsimis contra Hilarium plena querimonijs, quòd Proiecto epiſcopo ſuo ægrotare liberum non fuiſſet, eiuſq; ſacerdotium in alium præter ſuam notitiam eſſet tranſlatum, & tãquam in vacuam poſſeſsionem, ab Hilario peruerſore hæredem viuentis inductum. Quid hic fraternitas veſtra ſentiat, cuperemus audire, quãquam de veſtris animis noſtra non debeat ſententia dubitare, cùm fratrem in lectulo conſtitutum, non tam infirmitate corporis aggrauari, quàm alio videatis dolore torqueri. Quæ ſpes illi de vita relinquitur, cui de ſacerdotio ſuo, dum illi alter ſubſtituitur, irrogatur deſperatio? Apparet ergo, quàm mitis ſit corde Hilarius, qui obeſſe præſumptioni ſuę, fraternę mortis credidit tarditatem. Quãtum enim in ſe fuit, illi ſubtraxit lucem, abſtulit vitam, qui hunc dolorem, in locum eius alterum ſubrogando, ne ad ſalutem illi recurſus eſſet, iniecit. Eſto, vt breuis fratri eueniret humanæ conditionis conſueta migratio: quid ſibi Hilarius quærit in aliena prouincia, & id quod nullus deceſſorum ipſius, aut Patroclus habuerit, cur vſurpat, cum & ipſum, quod Patroclo à ſede Apoſtolica temporaliter videatur eſſe cõceſſum, poſtmodùm ſit ſententia meliore ſublatum? Expectarentur certè vota ciuium, teſtimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio clericorum, quæ in ſacerdotum ſolent ordinationibus ab his, qui norunt patrum regulas cuſtodiri, vt Apoſtolicę authoritatis norma in omnibus ſeruaretur, qua præcipitur, vt ſacerdos eccleſiæ præfuturus, non ſolùm atteſtatione fidelium, ſed etiam eorum, qui foris ſunt, teſtimonio muniatur, neque vllius ſcandali relinquatur occaſio, quum per pacem & Deo placitã concordiam conſonis omniũ ſtudijs, qui doctor pacis futurus eſt, ordinatur. Sed inſperatus neſcientib. ſuperuenit, & improuiſus abſceſsit, curſu (vt didicimus) celeri itinera multa conficiens, & per longinquas prouincias tanta immaturitate diſcurrens, vt videatur gloriam de ſcurrili velocitate potiùs, quàm de ſacerdotali moderatione captaſſe. Hæc enim directuram ad nos ciuium verba ſunt literarum: Antè abſceſsit, quàm eum veniſſe noſſemus. Non eſt hoc redire, ſed ſugere: nec ſalubritatẽ impendere diligentiæ paſtoralis, ſed vim inferre latronis & furis, dicẽte Domino: Qui non intrat per ianuam in cortem ouium, ſed aſcendit aliunde, hic fur & latro, eſt. Non ergo Hilarius tam ſtuduit epiſcopum conſecrare, quàm eum potiùs, qui ægrotabat, occidere, & ipſum quem ſuperpoſuit malè ordinando decipere. Nos tamen quod vobis credimus Deo iudice placiturum, in commune cunctis fratribus conſulentes, & malè ordinatũ ſubmoueri epiſcopum, & Proiectum in ſuo ſacerdotio permanere debere decreuimus: id ſtatuentes, vt ſi quiſquam fratrum noſtrorum in quacunque prouincia deceſſerit, is ſibi ordinationem vendicet ſacerdotis, quem illius prouin-

Ad ſacros ordines nõ admittẽdi.

1. Tim. 3.

Ioann. 10.

prouinciæ metropolitanum eſſe conſtiterit: quia (vt videmus) cauſæ tranſactæ ſunt, in quibus etiam multa ſunt, quę pręter rationem Eccleſiaſticam videantur eſſe commiſſa, & iuſti iudicij debeant expectare cenſuram. Sed nos diutiùs hic non poſſumus immorari, quum ad alia, quæ nobis cum veſtra ſanctitate conferenda ſunt, prouocemur. Militaris manus (vt didicimus) per prouincias ſequitur ſacerdotē, & armatis præſumptione ſuffulto, ad inuadendas per tumultum famulatur eccleſias, quæ proprios amiſerint. Traduntur ordinandi ad hoc officium, his quibus præficiendi ſunt, ciuitatibus ignoti. Vt enim notus, qui fuerit probatus, per pacē petitur: ita per vim, neceſſe eſt, qui ignotus adducitur, imponatur. Obteſtor & obſecro, & ſub Dei vos inuocatione cōuenio, prohibete fratres talia, & omnem diſſenſionis materiam de veſtris prouincijs remouete. Certè nos ante Deum abſoluimus, qui vos ne permittatis vltrà hæc fieri, conuenimus. Per pacem & quietem ſacerdotes, qui præfuturi ſunt, poſtulentur. Teneatur ſubſcriptio clericorum, honoratorum teſtimonium, ordinis conſenſus & plebis. Qui præfuturus eſt omnibus, ab omnihus eligatur. Ordinatiouem ſibi (vt antè iam diximus) ſinguli metropolitani ſuarum prouinciarum cum his, qui cæteros ſacerdotij antiquitate præueniūt, reſtituto ſibi per nos iure defendant. Alienum ius alter ſibi non audeat vendicare. Suis limitibus, ſuis terminis ſit vnuſquiſque cōtentus. Et priuilegium ſibi debitum, in alium transferre ſe poſſe, nouerit non licere. Quòd ſi quis negligens Apoſtolicas ſanctiones, plus gratiæ tribuens perſonali, ſui honoris deſertor eſſe voluerit, priuilegium ſuum in alium trāſferre poſſe ſe credens: non is, cui ceſſerit, ſed is, qui intra prouinciam antiquitate epiſcopali cæteros præuenit, ſacerdotes ordinandi ſibi vendicare poteſtatem, non quæ paſsim, ſed die legitimo celebretur. Nec ſibi conſtare ſtatus ſui nouerit firmitatem, qui non die ſabbati veſpere, quod luceſsit in primam ſabbati, vel ipſo dominico die fuerit ordinatus. Solum enim maiores noſtri reſurrectionis dominicæ diem honore dignum iudicauere, vt ſacerdotes, qui ſumuntur, hoc die potiſsimùm tribuantur. Suis vnaquæq; prouincia ſit contenta concilijs, nec vltrà Hilarius audeat cōuentus indicere ſynodales, & ſacerdotum Domini iudicia, ſe interſerēdo, turbare, qui non tantùm nouerit ſe ab alieno iure depulſum, ſed etiam Viennenſis prouinciæ (quam malè vſurpauerat) poteſtate priuatum. Dignum eſt enim fratres, antiquitatis ſtatuta reparari, cùm is, qui ſibi ordinationem prouinciæ indebitæ vendicabat, talis in præſenti etiam probatus fuerit, vt cùm ipſe frequentiùs temerarijs & inſolentibus verbis ſententiam damnationis expeteret, ſuæ tantùm ciuitatis illi ſacerdotium, pro ſedis Apoſtolicæ pietate, præceptio noſtra ſeruauerit. Non ergo ſit illi ordinatio, qui meriti ſui conſcius, quum quæreretur ad accuſandum, turpi fuga ſe credidit ſubtrahendum, exors Apoſtolicæ communionis, cuius particeps eſſe non meruit, Deo (vt credimus) hoc agente, qui illum, inopinātibus nobis, & ad iudicia noſtra pertraxit, & inter examinationes habitas, ne communionis noſtræ conſors fieret, vt abſcederet latenter, effecit. Nulli Chriſtianorum facilè communio denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrium ſacerdotis, quod in magni reatus vltionē, inuitus & dolens quodammodò, debet inferre animus vindicantis. Cognouimus enim, pro commilsis, & leuibus verbis quoſdam à gratia communionis excluſos, & animam, pro qua Chriſti ſanguis effuſus eſt, irrogatione tam ſęui ſupplicij ſauciatam, & inermem quodammodò, exutamque omni munimine, diabolicis incurſibus, vt facilè caperetur, obiectam. Certè ſi quando cauſa talis emerſerit, vt pro commiſsi criminis qualitate aliquem iuſtè faciat cōmunione priuari: is tantùm pœnæ ſubdendus eſt, quem reatus inuoluit, nec particeps debes eſſe ſupplicij, qui conſors non docetur cōmiſsi. Sed quid mirum eum in laicos talem exiſtere, qui ſoleat ſacerdotū damnatione gaudere? Vnde quia noſtra longè alia videtur intentio (nam omnium eccleſiarum ſtatum, & concordiam cuſtodiri cupimus ſacerdotum) ad vnitatem vos vinculo charitatis hortantes, & obteſtamur, & affectione congrua commonemus, vt ea, quæ à nobis Deo inſpirante, & beatiſsimo Petro apoſtolo, diſcuſsis probatiſq́; nunc omnibus

Epiſcopi vt conſtituēdi

Sententia excommunicationis nō temerè ferenda.

cauſis

cauſis,decreta ſunt,pro veſtra pace & dignitate ſeruetis,certi,non tam noſtro honori proficere,quòd talia ſtatuiſſe cognoſcimur.Non enim nobis ordinationes veſtrarum prouinciarum defendimus, quod poteſt forſitan ad deprauandos veſtræ ſanctitatis animos Hilarius pro ſuo more mentiri : ſed vobis per veſtram ſolicitudinem vindicamus, ne quid vlteriùs liceat nouitati,nec præſumptori locus vltrà iam pateat priuilegia veſtra caſſandi. Noſtræ enim gratulationi hoc ſolùm creſcere profitemur,ſi Apoſtolicæ ſedis diligentia apud vos illibata ſeruetur, & per ſacerdotalis diſciplinæ cuſtodiam honori veſtro perire, quod ſuum eſt, pro nouis vſurpationibus non ſinamus. Et quoniam honoranda eſt ſemper antiquitas, fratrem & coepiſcopum noſtrum Leontium probabilem ſacerdotem,hac(ſi vobis placet)dignitate volumus decorari, vt præter eius conſenſum alterius prouinciæ non indicatur à veſtra ſanctitate Concilium, & à vobis omnibus, quemadmodùm vetuſtas eius & probitas exigit, honoretur metropolitanis priuilegij ſui dignitate ſeruata. Aequum eſt enim,nec vlli de fratribus fieri videtur iniuria, ſi his, qui ſacerdotij vetuſtate præcedunt,pro ætatis ſuæ merito in ſuis prouincijs à ſacerdotibus cæteris deferatur.Deus vos incolumes cuſtodiat,fratres mei.

Epiſtola nonageſima eiuſdem ad Rauennium Arelatenſem Archiepiſcopum. *In Tom.Cõcil.eſt lxxxviij.*

Domino fratri Rauennio,Leo.

PRouectionem dilectionis tuæ, quæ ſummi ſacerdotij adepta eſt dignitatem, ita nobis placere cognoſce, vt nõ ſolùm tibi de honoris augmento, ſed etiã Arelatẽſi eccleſiæ, cui te Dominus præpoſuit,gaudeamus.Ad omnium enim fidelium decus atque vtilitatem redundat,cùm talis habetur antiſtes, cuius plurimi & adiuuentur præſidio, & incitentur exemplo.Vnde quia non ignoras, quid de ſynceritate animi tui ſecũdùm præſentem notitiam ſenſerimus, iuſtiſsimè nos agnoſcitis exigere,vt quod præſumimus,hoc probemus,frater chariſsime. Modeſtiæ igitur tuæ non authoritas conſtantiam, ſed manſuetudo commendet,iuſtitiam lenitas temperet,patientia cõtineat libertatem,& declinata ſuperbia, cui proximum eſt vt decidat,ametur humilitas, cui ſemper debetur vt creſcat. Eccleſiaſticarũ *1.Tim.1.* legum non ignara eſt dilectio tua, vt intra earum regulas atque menſuras omnis poteſtatis tuæ iura contineas. Iuſto tamen dicitur lex non eſſe poſita, quia normam præceptionis implet iudicio voluntatis, cùm verus recti amor in ſemetipſo habeat & Apoſtolicas authoritates,& canonicas ſanctiones. Quarum deuotus ſectator,& diligens executor,in eorum proculdubiò conſortio gloriaberis, qui de creditorum ſibi profectibus talentorum audire meruerunt: Euge ſerue bone & fidelis,quia ſuper pauca fuiſti fidelis,ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium domini tui. *Matt.25.* Vt autem fidutiam dilectionis erga te noſtræ habere non dubites, ſæpiùs nos de proceſſu actuum tuorum facias certiores,quoniam iudicij noſtri memores cupimus ſemper de tuis profectibus in Domino gloriari.Deus te incolumem cuſtodiat,frater chariſsime. *Luc.19.*

Epiſtola nonageſimaprima eiuſdem ad Theodorum Foroiulienſem Epiſcopum, vt his,qui in exitu ſunt,pœnitentia & communio non negentur. *In Tom.Cõcil.eſt lxxxix.*

Dilectiſsimo fratri Theodoro Epiſcopo, Leo Epiſcopus.

SOlicitudinis quidem tuę is ordo eſſe debuerat, vt cum metro
politano tuo primitùs de eo, quod quærēdum videbatur eſ-
ſe, conferres: ac ſi id, quod ignorabat dilectio tua, etiam ipſe
neſciret, inſtrui vos pariter poſceretis: quia in cauſis, quæ ad
generalem obſeruantiam pertinent omnium Domini ſacer-
dotum, ſine primatibus nihil oportet inquiri. Sed vt quoquo
modo inſtruatur ambiguitas conſulentis, quid de pœniten-
De pœnit. tium ſtatu Eccleſiaſtica habeat regula, nō tacebo. Multiplex
diſtinct. 1. miſericordia Dei ita lapſibus ſubuenit humanis, vt non ſolùm per baptiſmi gratiam,
Multiplex. ſed etiam per pœnitentiæ medicinam ſpes vitæ reparetur æternæ: & qui regeneratio
nis donum violaſſent proprio ſe iudicio condemnantes, ad remiſsionem criminum
peruenirent: ſic diuinæ bonitatis præſidijs ordinatis, vt indulgentia Dei niſi ſuppli-
cationibus ſacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum, homo
Chriſtus Ieſus, hanc præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, vt & confidentib. actio
nem pœnitentiæ darent, & eoſdem ſalubri ſatisfactione purgatos, ad cōmunionem
ſacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Cui vtiq; operi ipſe ſal-
uator interuenit, nec vnquàm ab his abeſt, quæ miniſtris ſuis exequenda commiſit,
Matt. 28. dicens: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſq; ad conſummationē ſeculi: vt ſi
De pœnit. quid per ſeruitutem noſtram bono ordine & gratulando impletur affectu, non am
diſtinct. 1. bigamus per ſpiritum ſanctum nobis fuiſſe donatum. Si autem aliquis eorum, pro
Multiplex. quibus Domino ſupplicamus, quocunq; interceptus obſtaculo, à munere indulgen
tiæ præſentis exciderit & priuſquàm ad cōſtituta remedia perueniat, temporalem vi-
tam humana conditione finierit: quod manens in corpore non receperit, conſequi,
exutus carne, non poterit. Nec neceſſe eſt nobis, eorū, qui ſic obierint, merita actúſ-
que diſcutere, cùm Dominus Deus noſter, cuius iudicia nequeunt compræhendi,
quod ſacerdotale miniſterium implere non potuit, ſuæ iuſtitiæ reſeruauerit: ita po-
De pœnit. teſtatem ſuam timeri volens, vt hic terror omnibus proſit, & quod quibuſdam tepi-
diſtinct. 1. dis aut negligentibus accidit, nemo non metuat. Multùm enim vtile ac neceſſarium
Multiplex. eſt, vt peccatorum reatus ante vltimum diem ſacerdotali ſupplicatione ſoluatur. His
Et 25. q. 6. autem, qui in tempore neceſsitatis, & in periculi vrgentis inſtantia, præſidium pœni
His qui tē- tentiæ & mox reconciliationis implorant, nec ſatisfactio interdicēda eſt, nec recon-
pore. ciliatio deneganda: quia miſericordiæ Dei, nec menſuras poſſumus ponere: nec tem
pora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera conuerſio, dicente ſpiritu
Ezec. 33. Dei per Prophetam: Cùm cōuerſus ingemueris, tunc ſaluus eris. Et alibi: Dic tu ini-
Eſai. 43. quitates tuas prior, vt iuſtificeris. Et iterùm: Quia apud Dominū miſericordia eſt, &
Pſal. 129. copioſa apud eū redemptio. In diſpenſandis itaq; Dei donis non debemus eſſe diffi-
** pœnitēdi* ciles, nec accuſantiū ſe lachrymas gemituſq; negligere, cùm ipſam* pœnitentiam ex
affectionē. Dei credamus inſpiratione conceptam, dicēte Apoſtolo: Ne fortè det illis Deus pœ
2. Tim. 2. nitentiam, vt reſipiſcant à diaboli laqueis, à quo capti tenentur ad ipſius voluntatē.
Vnde oportet vnumquenq; Chriſtianum conſcientiæ ſuæ habere iudicium, ne con
uerti ad Deum de die in diem differat: ne cùm ſatisfactionis ſibi tempus in fine vitæ
ſuæ conſtituit, quia periculoſè hac ſe conditione fragilitas & ignorātia humana con
cludit, ad paucarum horarum ſe reſeruet incertum: & cùm poſsit pleniore ſatisfa-
ctione indulgentiam promereri, illius tēporis anguſtias eligat, quo vix inueniat ſpa-
De pœ. D. 1. tium aut confeſsio pœnitentis, vel reconciliatio ſacerdotis. Verùm (vt dixi) etiam ta
Multiplex. lium neceſsitati ita auxiliandum eſt, vt nec actio illis pœnitentiæ, nec communionis
** indicia.* gratia denegetur, ſi eam, etiā amiſſo vocis officio, per * indicium integri ſenſus quæ-
26. q. 6 His rere cōprobentur. Quòd ſi aliqua vi ægritudinis ita fuerint aggrauati, vt quod pau-
qui tempo- lo antè poſcebant, ſub præſentia ſacerdotis ſignificare non valeant: teſtimonia eis fi
re nec. delium circunſtantium prodeſſe debebunt, vt ſimul & pœnitentiæ & reconciliatio-
nis beneficium conſequantur, ſeruata tamen regula canonum paternorum circa

eorum

eorum perſonas, qui in Deum, à fide diſcedendo, peccarunt. Hæc autem, frater chariſsime, quæ ad interrogationem dilectionis tuæ ideò reſpondi, ne aliquid contrarium ſub ignorãtiæ excuſatione gereretur, in metropolitani tui notitiam facies peruenire, vt ſi qui fortè ſunt fratrum, qui de his anteà putauerint ambigendum, per ipſum de omnibus, quæ ad te ſcripta ſunt, inſtruantur. Data 4. Idus Iunij, Herculano viro clariſsimo conſule. (Is fuit annus 13. Pontificatus S. Leonis.)

Epiſtola nonageſimaſecunda eiuſdem ad Ruſticum Narbonenſem epiſcopum.

In Tom. Cõcil. eſt xc.

Capitulorum epiſtolæ ſequentis tituli.

Quòd non habeantur epiſcopi, quos nec clerus elegit, nec populus exquiſiuit, nec prouinciales epiſcopi conſecrarunt. Si qui tamen clerici ab his pſeudoëpiſcopis ordinantur, rata poteſt ordinatio talis exiſtere. I.

Quòd presbyteri, aut diaconi, ſi in aliquo crimine detecti fuerint, non poſsint per manus impoſitionẽ pœnitentiæ remedium conſequi. II.

Quòd diaconi, ſicut epiſcopus & preſbyter, ceſſare debeant ab opere cõiugali, non tamen repudiare coniugium. III.

Quòd aliud ſit vxor, aliud concubina: nec erret, quiſquis filiam ſuam in matrimonium tradiderit ei, qui habuit concubinam. IIII.

Quòd non ſit coniugij duplicacio, quando ancilla relicta, vxor aſſumitur. V.

De his, qui in ægritudine pœnitentiam accipiunt, & cùm reualuerint, agere eam nolunt. VI.

De his, qui communione priuantur, & ita moriuntur. VII.

De his qui pœnitentiam agere differunt. VIII.

Quòd oporteat eum, qui pro illicitis veniam poſcit, etiam à licitis abſtinere. IX.

Quòd pœnitenti nulla negociationis lucra exercere conueniat. X.

Quòd ad militiam ſecularem poſt pœnitentiam redire non debeant. XI.

Quòd adoleſcens, ſi vrgente quocunque periculo, pœnitentiam geſſit, & nõ ſe continet, vxoris poteſt remedio ſuſtineri. XII.

Quòd ſi quis propoſitum monachi deſeruerit, publicæ ſit pœnitentiæ ſatisfactione purgandus. XIII.

Quòd puellæ, quæ non coactæ, ſed voluntate propria, virginitatis propoſitum ſuſceperunt, peccant, ſi nupſerint, licèt nondum fuerint conſecratæ. XIIII.

De his, quæ iam conſecratæ ſunt, ſi nupſerint. XV.

De his, de quibus dubium eſt, vtrùm baptiſma perceperint, neceſſe eſt vt renoſcantur. XVI.

Quòd ij, qui ſe baptizatos agnoſcunt, ſed in qua fidei profeſſione neſciũt, per manus impoſitionem ſuſcipiantur. XVII.

De his, qui conuiuio gentilium & eſcis immolaticijs vſi ſunt. XVIII.

Aa 2 Epiſtolas

Leo Epiſcopus Ruſtico Narbonenſi Epiſcopo.

EPiſtolas fraternitatis tuæ, quas Hermes archidiaconus tuus
detulit, libenter accepi, diuerſarum quidem cauſarum con
nexione multiplices, ſed non ita patientiæ legẽtis oneroſas,
vt aliquid earum inter cõcurrentes vndiq; ſolicitudines fue
**concepta* rit prætermiſſum. Vnde totius ſermonis tui allegatiõne *cõ-
perta, & geſtis, quæ in epiſcoporum, honoratorumque exa-
mine confecta ſunt, recenſitis, Sauiniano & Leoni presbyte
ris actionis ſuę intelleximus fiduciam defuiſſe: nec eis iuſtam
ſupereſſe querimoniam, qui ſe ab inchoatis diſceptationibus ſpontè ſubduxerint.
Circa quos quam formam, quamúe menſuram debeat tenere iuſtitiæ, tuo relinquo
Eccl. 7. moderamini: ſuadens tamen charitatis hortatu, vt ſanandis ægris ſpiritualem adhi-
bere debeas medicinam, & dicente ſcriptura, Noli eſſe nimiùm iuſtus, mitiùs agas
cum eis, qui pudicitię zelo videntur modum exceſsiſſe vindictę, ne diabolus, qui de-
cepit adulteros, de adulterij exultet vltoribus. Miror autem dilectionẽ tuam in tan-
tùm ſcandalorum, quacunque occaſione naſcẽtium, aduerſitate turbari, vt vacatio-
nem ab epiſcopatus laboribus optare te dicas, & malle in ſilentio atque ocio vitam
Mat. 10 & degere, quàm in his, quæ tibi commiſſa ſunt, permanere. Dicente verò Domino, Bea
24. tus qui perſeuerauerit vſque in finem, vnde beata erit perſeuerantia, niſi de virtute
2. Tim. 3. patientiæ? Nam ſecundùm Apoſtolicam prædicationem, omnes qui voluerint piè
viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patientur. Quæ non in eo tantùm computan
da eſt, quòd cõtra Chriſtianam pietatẽ aut ferro, aut ignibus agitur, aut quibuſcun-
que ſupplicijs: cùm perſequutionum ſæuitiam ſuppleãt & diſsimilitudines morum,
& contumaciæ inobedientium, & malignarum tela linguarum, quibus cõflictatio-
nibus, cum omnia ſemper Eccleſiæ membra pulſentur, & nulla piorum portio hic à
tentatione ſit libera, ita vt periculis nec ocia careant, nec labores: qui inter fluctus
maris nauem diriget, ſi gubernator abſcedat? quis ab inſidijs luporum oues cuſto-
Ioann. 10. diet, ſi paſtoris cura non vigilet? quis denique latronibus obſiſtet & furibus, ſi ſpecu
latorem in proſpectu explorationis locatum, ab intentione ſolicitudinis amor quie
Diſtin. 86. tis abducat? Permanendum ergo in opere eſt credito, & in labore ſuſcepto. Cõſtan-
Odio habe- ter tenenda eſt iuſtitia, & benignè præſtanda clementia. Odio habeantur peccata,
antur pec- non homines. Corripiantur tumidi, tolerentur infirmi: & quod in peccatis ſeueriùs
caſtigari neceſſe eſt, non ſęuientis plectatur animo, ſed medentis. At ſi vehementior
tribulatio incubuerit, nõ ita expaueſcamus, quaſi illi aduerſitati proprijs ſit viribus
reſiſtendum, cùm & cõſilium noſtrum, & fortitudo noſtra ſit Chriſtus, vt ſine quo
nihil poſſumus, per ipſum cuncta poſsimus: qui confirmans prædicatores euange-
Ioan. 15. lij, & ſacramentorum miniſtros: Ecce ego, inquit, vobiſcum ſum omnibus diebus
Matt. 28. vſque ad conſummationem ſeculi. Et iterum. Hæc, inquit, loquutus ſum vobis, vt in
Ioann. 16. me pacem habeatis, in mundo autem tribulationem habebitis. Sed bono animo e-
ſtote, quia ego vici mundum. Quæ pollicitationes quia ſine dubitatione manifeſtæ
ſunt, nullis debemus ſcandalis infirmari, ne electioni Dei videamur ingrati, cuius
tam potentia ſunt adiutoria, quàm vera promiſſa. De conſultationibus autem dile-
ctionis tuæ, quas ſeparatim cõſcriptas archidiaconus tuus detulit, quid ſentiendum
ſit, inter præſentes opportuniùs quæreretur, ſi nobis tui conſpectus copia proueni-
ret. Nam cum quædam interrogationes modum diligentiæ videantur excedere, in-
Diſtin. 14. telligo eas colloquijs aptiores eſſe, quàm ſcriptis. Quia ſicut quædam ſunt, quæ nul-
Sicut quæ- la poſsint ratione conuelli: ita multa ſunt, quæ aut pro conſideratione ætatum, aut
dam. pro neceſsitate rerum oporteat temperari, illa ſemper conditione ſeruata, vt in his,
quæ vel dubia fuerint vel obſcura, id nouerimus ſequendum, quod nec præ-
ceptis euangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum
patrum inueniatur aduerſum.

Incipiunt

Incipiunt ad inquiſitiones eiuſdem epiſcopi ſubiecta reſponſa.

Caput I.

NVlla ratio ſinit, vt inter epiſcopos habeantur, qui nec à clericis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec a prouincialibus epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati. Vnde cùm ſæpe quæſtio de malè accepto honore naſcatur, quis ambigat, nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudoepiſcopis in eis eccleſijs ordinati ſunt, quæ ad proprios epiſcopos pertinebant, & ordinatio eorum cum conſenſu & iudicio præſidentium facta eſt, poteſt rata haberi, ita vt in ipſis eccleſijs perſeuerent. Aliter autẽ vana eſt habenda ordinatio, quæ nec loco fundata eſt, nec authoritate munita.

Diſt. 62. Nulla ratio.

1. q. 1. Si qui à pſeudoepiſcopis.

Caput II.

ALienum eſt à conſuetudine Eccleſiaſtica, vt qui in presbyterali honore, aut in diaconij gradu fuerint conſecrati, ij pro crimine aliquo ſuo per manus impoſitionem remedium accipiant pœnitendi, quod ſine dubio ex apoſtolica traditione deſcendit, ſecundùm quod ſcriptum eſt: Sacerdos ſi peccauerit, quis orabit pro eo? Vnde huiuſmodi lapſis, ad promerendam miſericordiam Dei, priuata eſt expetenda ſeceſsio, vbi illis ſatisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiam fructuoſa.

Diſt. 50. Alienum eſt à conſuet.

1. Reg. 2.

Caput III.

LEx continentiæ eadem eſt miniſtris altaris, quæ epiſcopis atque presbyteris. Qui cùm eſſent laici ſiue lectores, licitè & vxores ducere, & filios procreare potuerunt. Sed cùm ad prædictos peruenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. Vnde, vt de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, & quaſi non habeant, ſic habere, quo & ſalua ſit charitas * coniugiorum, & ceſſent opera nuptiarum.

Diſtin. 31. Lex continentiæ.

** connubiorum.*

Caput IIII.

NOn omnis mulier iũcta viro, vxor eſt viri: quia nec omnis filius, hæres eſt patris. Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos ſunt legitima, & inter æquales, multo priùs hoc ipſum Domino conſtituẽte, quàm initium Romani iuris exiſteret. Itaq; aliud eſt vxor, aliud cõcubina, ſicut aliud ancilla, aliud libera. Propter quod etiam Apoſtolus ad manifeſtandam harum perſonarum diſcretionẽ, teſtimonium ponit ex Geneſi, vbi dicitur Abrahæ: Eijce ancillam & filium eius. Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio meo Iſaac. Vnde quum ſocietas nuptiarum ita ab initio conſtituta ſit, vt præter ſexuum coniunctionem haberet in ſe Chriſti & Eccleſiæ ſacramentum: dubium non eſt, eam mulierem non pertinere ad matrimonium, in qua docetur nuptiale non fuiſſe miniſterium. Igitur cuiuſlibet loci clericus, ſi filiam ſuam viro habenti concubinam in matrimonium dederit, non ita accipiẽdum eſt, quaſi coniugato eam dederit, niſi fortè illa mulier & ingenua facta, & dotata legitimè, & publicis nuptijs honeſta videatur. Paterno arbitrio viris iunctæ carent culpa, ſi mulieres, quæ à viris habebantur, in matrimonio non fuerunt: quia aliud eſt nupta aliud concubina.

32. q. 2. Nõ omnis mulier.

Gene. 21. Galat. 4.

Geneſ. 21.

27. q. 2. Cũ ſocietas.

Epheſ. 5.

Caput V.

32. q. 2. Ancillam à toro.

ANcillam à toro abijcere, & vxorem certę ingenuitatis accipere, non duplicatio coniugij, ſed profectus eſt honeſtatis.

Caput VI.

De pœ. diſt. 7. Nemo deſp.

CVlpanda eſt ſanè talium negligentia, ſed non penitùs deſperanda, vt crebris cohortationibus incitati, quod neceſſarie expetierunt, fideliter exequantur. Nemo enim deſperãdus eſt, dum in hoc corpore conſtitutus eſt: quia nonnunquam, quod diffidentia ætatis differtur, conſilio maturiore perficitur.

Caput VII.

24. q. 2. de cõmunione

HOrum cauſa Dei iudicio reſeruãda eſt, in cuius manu fuit, vt talium obitus vſque ad communionis remedium differretur. Nos autem, quibus viuentibus non communicauimus, mortuis communicare non poſſumus.

Caput VIII.

De pœ. diſt. 1. Pœnitentia quæ.

DIſſimulatio hæc poteſt non de contemptu eſſe remedij, ſed de metu grauiùs delinquendi. Vnde pœnitentia, quæ dilata eſt, cùm ſtudioſius petita fuerit, non negetur, vt quoquo modo ad indulgentiæ medicinam anima vulnerata perueniat.

Caput IX.

De pœ. diſt. 1 aliud quidem & 12. q. 1. Aliud. 1. Cor. 6.

ALiud quidem eſt, debita iuſta repoſcere: aliud, propria perfectionis amore contemnere. Sed illicitorum veniam poſtulantem, oportet multis etiam licitis abſtinere, dicente Apoſtolo: Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Vnde ſi pœnitens habeat cauſam, quam negligere fortè non debeat, meliùs expetit Eccleſiaſticum, quàm forenſe iudicium.

Caput X.

De pœ. diſt. 5. Qualitas lucri.

QValitas lucri negociantem aut excuſat, aut arguit: quia eſt & honeſtus quæſtus & turpis. Veruntamen pœnitenti vtilius eſt etiam diſpendia pati, quàm periculis negociationis obſtringi: quia difficile eſt, inter ementis vendentiſque commercium non interuenire peccatum.

Caput XI.

De pœ. diſt. 1. Contrarium. 2. Tim. 2.

COntrarium eſt omnino Eccleſiaſticis regulis, poſt pœnitentiæ actionem redire ad militiam ſecularem, cùm Apoſtolus dicat: Nemo militans Deo, implicat ſe negocijs ſecularibus. Vnde non eſt liber à laqueis diaboli, qui ſe militia mundana voluerit implicare.

Caput XII.

In

IN adoleſcentia conſtitutus, ſi vrgente aut metu mortis, aut captiuitatis periculo, pœnitentiam geſsit, & poſteà, timens lapſum incontinentiæ iuuenilis, copulam vxoris elegit, ne crimen fornicationis incurreret: rem videtur feciſſe venialem, ſi præter coniugem nullam omnino cognouerit. In quo tamen nó regulam conſtituimus, ſed quid ſit tolerabilius, æſtimamus. Nam ſecundùm veram cognitionem nihil magis ei congruit, qui pœnitentiam geſsit, quàm caſtitas perſeuerans & mentis & corporis.

Caput XIII.

PRopoſitum monachi proprio arbitrio aut voluntate ſuſceptum, deſeri non poteſt abſque peccato. Quod enim quis vouit Deo, debet & reddere. Vnde qui relicta ſingularitatis profeſsione, ad militiam, vel ad nuptias deuolutus eſt, publicæ pœnitentiæ ſatisfactione purgandus eſt: quia etſi innocens militia & honeſtum poteſt eſſe coniugium, electionem tamẽ meliorem deſeruiſſe, tranſgreſsio eſt. *20. quæſt. 3. Propoſitũ Deut. 23. Pſal. 49. & 115. Eccl. 5. Ionæ 2.*

Caput XIIII.

PVellæ, quæ non coactæ parentum imperio, ſed ſpontaneo iudicio, virginitatis propoſitum atque habitum ſuſceperunt, ſi poſteà nuptias eligunt, præuaricantur, etiamſi conſecratio non acceſsit, cuius vtique non fraudarentur munere, ſi in propoſito permanerent. *20. q. 1. Puella.*

Caput XV

AMbigi verò non poteſt crimen magnum admitti, vbi & propoſitum deſeritur, & conſecratio violatur. Nam ſi humana pacta non poſſunt impunè calcari, quid de * eis manebit, qui corruperint fœdera diuini ſacramenti? *Ibidem.* * *eos*

Caput XVI.

SI nulla exiſtant indicia inter propinquos aut familiares, nulla inter clericos aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur baptizati fuiſſe doceantur: agendum eſt, vt renaſcantur, ne manifeſtè pereant, in quibus, quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, vt videatur iteratum. Qui autem poſſunt meminiſſe, quòd ad eccleſiam veniebant cum parentibus ſuis, poſſunt recordari, an quod eorum parentibus dabatur, acceperint. Sed ſi hoc etiam ab eorum memoria alienum eſt, conferendum eis videtur, quod collatum eſſe neſcitur: quia non temeritas interuenit præſumptionis, vbi eſt diligentia pietatis. *De con. di. 4. Si nullá exiſt.*

Caput XVII.

HI autem, de quibus ſcripſiſti, qui ſe baptizatos ſciunt, ſed cuius fidei fuerint, qui eos baptizauere, ſe neſcire profitentur, quolibet modo formam baptiſmatis accepérint, baptizandi non ſunt: ſed per manus impoſitionem, inuocata virtute ſpiritus ſancti, quam àb hæreticis accipere non potuerunt, catholicis copulandi ſunt. *De con. di. 4. Hi de quibus.*

Caput XVIII.

QVi conuiuio ſolo gentilium, & eſcis immolatitijs vſi ſunt, poſſunt ieiunijs & manus impoſitione purgari, vt deinceps ab idolothytis abſtinentes, ſacramentorum Chriſti poſsint eſſe participes. Si autem aut idola adorauere, aut homicidijs vel fornicationibus contaminati ſunt, ad communionẽ eos, niſi per pœnitentiam publicam, non oportet admitti.

In Tom. Concil. eſt xcj.

Epiſtola nonageſimatertia eiuſdem ad Turibium Aſturienſem epiſcopum.

Capitulorum epiſtolæ ſequentis tituli.

Contra Priſcillianiſtas, qui ſanctam Trinitatem, non perſonis, ſed tantùm nominibus diſtingunt. I.

Aduerſùs id, quòd Dei filium poſteriorem credunt, quàm patrem. II.

Aduerſùs id, quòd dicunt, ideò vnigenitum dici Chriſtum, quia ſolus de virgine natus. III.

De natali Domini, quòd in eo Priſcillianiſtæ ieiunia celebrent. IIII.

Aduerſùs id, quòd aiunt animam hominis ex diuina eſſe ſubſtantia. V.

Contra id, quòd aiunt diabolum ex ſe, vel ex chao eſſe, & propriam habere naturam. VI.

Contra illud, quòd nuptias & procreationes filiorum, adſtruant eſſe peccatum. VII.

Contra id, quòd corpora humana, diaboli dicunt eſſe figmẽta, & à dæmonibus in vterò formari. VIII.

Contra id, quòd filios repromiſſionis ex ſpiritu ſancto dicunt eſſe conceptos. IX.

Cõtra id, quòd animas in cæleſtibus peccare dicunt, & ſecundùm qualitatẽ peccati in hoc mundo accipere ſortem vel bonam, vel malam. X.

Contra id, quòd fatalibus ſtellis dicunt animas hominum obligatas. XI.

Contra id, quòd ſub alijs poteſtatibus partes animæ, ſub alijs corporis mẽbra deſcribunt. XII.

Contra id, quòd duodecim ſigna, quæ mathematici obſeruant, per corpus omne diſtinguunt. XIII. & XIIII.

De apocryphis eorundem Priſcillianorum. XV.

* Dictinij

*De libro * Dictinij.* XVI.

Leo Epiſcopus Turibio Epiſcopo ſalutem.

QVàm laudabiliter pro catholicæ fidei veritate mouearis, & quàm ſolicitè dominico gregi deuotionem officij paſtoralis impendas, tradita nobis per diaconum tuum fraternitatis tuæ ſcripta demonſtrant, quibus notitiæ noſtræ inſinuare curaſti, qualis in regionibus veſtris de antiquæ peſtilentiæ reliquijs errorum morbus exarſerit. Nam & epiſtolæ ſermo,
*eloquitur
& commonitorij ſeries, & libelli tui textus * demonſtrat Priſcillianiſtarũ fœtidiſsimam apud vos recaluiſſe ſentinam. Nihil eſt enim ſordium in quorunque ſenſibus impiorum, quod in hoc dogma non confluxerit: quoniam de omnium terrenarum opinionum luto, multiplicem ſi-
*feculentiam
bi * fæcem commiſcuerunt, vt ſoli totum biberent, quicquid alij ex parte guſtaſſent. Denique vniuerſæ hæreſes, quæ ante Priſcilliani tempus exortæ ſunt, diligentius retractentur, nullus penè inuenietur error, de quo non traxerit impietas iſta contagium:

tagium: quæ non contenta eorum recipere falſitates,qui ab Euangelio Chriſti ſub Chriſti nomine deuiarunt,tenebris ſe etiam paganitatis immerſit, vt per magicarũ artium prophana ſecreta,& mathematicorum vana mendacia religionis fidem,morumq; rationem in poteſtate dæmonum & effectu ſyderum collocaret. Quod ſi & credi liceat & doceri,nec virtutibus præmium, nec vitijs pœna debebitur, omniaq; non ſolùm humanarum legum, ſed etiam diuinarum conſtitutionum decreta ſoluentur: quia neq; de bonis, neq; de malis actibus vllum poterit eſſe iudicium, ſi in vtranq; partem fatalis neceſsitas motum mẽtis impellit: & quicquid ab hominibus agitur,non eſt hominum,ſed aſtrorum. Ad hanc inſaniam pertinet prodigioſa illa totius humani corporis per duodecim cæli ſigna diſtinctio, vt diuerſis partibus diuerſæ præſideãt poteſtates: & creatura, quam Deus ad imaginem ſuam fecit,in tanta ſit obligatione ſyderum,in quanta eſt connexione membrorũ. Meritò patres noſtri,ſub quorũ temporibus hæreſis neſanda prorupit, per totum mundum inſtanter egere,vt impius furor ab vniuerſa Eccleſia pelleretur, quando etiam principes mũdi ita hanc ſacrilegam amentiam deteſtati ſunt,vt authorem eius ac pleroſq; diſcipulos legum publicarum enſe proſternerent. Videbãt enim omnem curam honeſtatis auferri,omnem coniugiorum copulam ſolui, ſimulq; diuinũ ius humanumq; ſubuerti,ſi huiuſmodi hominibus vſquàm viuere cum tali profeſsione licuiſſet. Et profuit diù iſta diſtrictio Eccleſiaſticæ lenitati, quæ etſi ſacerdotali contenta iudicio, cruentas refugit vltiones,ſeueris tamen Chriſtianorum principum cõſtitutionibus adiuuatur,dum ad ſpiritale nonnunquam recurrunt remedium, qui timent corporale ſupplicium. Ex quo autẽ multas prouincias hoſtilis occupauit irruptio, & executionem legum tempeſtates * interdixere bellorũ,ex quo inter ſacerdotes Dei difficiles commeatus,& rari cœperunt eſſe conuentus,inuenit ob publicam perturbationem ſecreta perfidia libertatem, & ad multarum mentium ſubuerſionem his malis eſt incitata,quibus debuit eſſe correcta. Quæ verò illic aut quanta pars plebium peſtis huius aliena eſt, vbi (ſicut charitas tua indicat) letali morbo etiam quorundam ſacerdotum corrupta ſunt,& per quos opprimenda falſitas & defendenda veritas credebatur,per ipſos doctrinæ Priſcilliani,Euangelium ſubditur Chriſti, vt ad prophanos ſenſus pietate ſanctorum voluminum deprauata, ſub nominibus prophetarũ & apoſtolorũ non hoc prædicetur,quod ſpiritus ſanctus docuit, ſed quod diaboli miniſter inſeruit? Quia ergo dilectio tua fideli, quantùm potuit, diligentia damnatas olim opiniones ſedecim capitulis cõpræhendit: nos quoq; ſtrictim omnia retractemus,ne aliquid harum blaſphemiarũ aut tolerabile videatur,aut dubium.

Supplicia in hæreticos conſtituta.

** interclu-ſere*

Caput I.

PRimo itaq; capitulo demonſtratur,quàm impiè ſentiant de Trinitate diuina,qui & patris & filij & ſpiritus ſancti, vnam atq; eãdem adſerunt eſſe perſonam,tanquam idem Deus nunc pater, nunc filius, nunc ſpiritus ſanctus nominetur· nec alius ſit qui genuit, alius qui genitus eſt,alius qui de vtroq; proceſsit: ſed ſingularis vnitas in tribus quidem vocabulis,& nõ in tribus ſit accipienda perſonis. Quod blaſphemiæ genus de Sabellij opinione ſumpſerunt, cuius diſcipuli etiam Patripaſſiani meritò nuncupantur: quia ſi ipſe eſt filius, qui & pater, crux filij patris eſt paſſio· & quicquid in forma ſerui filius patri obediendo ſuſtinuit,totum in ſe pater ipſe ſuſcepit. Quod catholicæ fidei ſine ambiguitate cõtrarium eſt,quæ Trinitatem vnitatis ſic homouſion confitetur,vt patrem & filium & ſpiritum ſanctum ſine confuſione indiuiſos,ſine tempore ſempiternos,ſine differentia credat æquales: quia vnitatem in Trinitate non eadem perſona,ſed eadem implet eſſentia.

Error de Trinitate.

Caput II.

IN

IN ſecundo capitulo oſtenditur ineptum vanumq́; commentum, de proceſsionibus quarundam virtutum ex Deo, quas habere cœperit, & quas eſſentia ſua ipſe præceſſerit: in quo Arianorum quoq; ſuffragãtur errori, dicentium quòd pater filio prior ſit, quia fuerit aliquando ſine filio, & tunc pater eſſe cœperit, quando filium genuerit. Sed ſicut illos catholica Eccleſia deteſtatur, ita & iſtos, qui putant vnquam Deo id quod eiuſdem eſt eſſentiæ, defuiſſe. Quem ſicut mutabilem, ita & proficientem dicere nefas eſt. Quàm enim mutatur, quod minuitur: tam mutatur etiam, quod augetur.

Caput III.

TErtij verò capituli ſermo deſignat, quòd ijdem impij adſerant, ideò vnigenitum dici filium Dei, quia ſolus ſit natus ex virgine. Quod vtique non auderent dicere, niſi Pauli Samoſateni & Photini virus hauſiſſent, qui dixere, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, antequàm naſceretur ex virgine Maria, non fuiſſe. Si autem iſti aliud de ſuo ſenſu intelligi volunt, neq; principium de matre dant Chriſto, aſſerant neceſſe eſt, non vnum eſſe filium Dei, ſed alios quoq; ex ſummo patre progenitos, quorũ hic vnus ſit natus ex fœmina, & ob hoc appelletur vnigenitus, quia hanc naſcendi conditionem alius filiorum Dei nemo ſuſceperit. Quaquauerſùm igitur ſe contulerint, in magnæ tendunt impietatis abruptum, ſi Chriſtum Dominum, vel ex matre volunt habere principium, vel patris Dei vnigenitum diffitentur, cùm & de matre is natus ſit, qui erat Deus verbum, & de patre nemo ſit genitus præter verbum.

Caput IIII.

QVarto autem capitulo continetur, quòd natalem Chriſti, quem ſecundùm ſuſceptionem veri hominis catholica Eccleſia veneratur, quia *Ioan. 1.* verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, non verè iſti honorent, ſed honorare ſe ſimulent, ieiunantes eodem die ſicut & die dominico, qui eſt dies reſurrectionis Chriſti. Quod vtique ideò faciunt, quia Chriſtum Dominum in vera hominis natura natum eſſe non credunt, ſed per quandam illuſionem oſtentata videri volunt, quæ vera non fuerint, ſequentes dogma Cerdonis atque Marcionis, & cognatis ſuis Manichæis per omnia * concordantes. **cõſonantes* Qui ſicut in noſtro examine detecti atque cõuicti ſunt, dominicum diem, quem nobis ſaluatoris noſtri reſurrectio conſecrauit, exigunt in mœrore ieiunij, ſolis (vt proditum eſt) reuerentiæ hanc continentiam deuouentes, vt per omnia ſint à noſtræ fidei vnitate diſcordes, & dies qui à nobis in lætitia habetur, ab illis in afflictione ducatur. Vnde dignum eſt, vt inimici crucis Chriſti & reſurrectionis, talem excipiant ſententiam, qualem elegere doctrinam.

Caput V.

QVinto capitulo refertur, quòd animam hominis diuinæ aſſerant eſſe ſubſtantiæ, nec à natura creatoris ſui, conditionis noſtræ diſtare naturam. Quam impietatem ex philoſophorũ quorundam & Manichæorum opinione manentẽ, catholica fides damnat, ſciens nullam tam ſublimem, támq́; præcipuam eſſe facturã, cui Deus ipſe natura ſit. Quod enim de ipſo eſt, * id eſt quod ipſe. ** hoc* Nec id aliud eſt, quàm filius, & ſpiritus ſanctus. Præter hanc autem ſummæ Trinitatis vnam conſubſtantialem & ſempiternã atq; incommutabilem deitatem, nihil omniũ creaturarum

eſt,

eſt, quod non in exordio ſui ex nihilo creatũ ſit. Non aũt, quicquid inter creaturàs *Pſal. 71.* eminet, Deus eſt: nec ſi quid magnum eſt atq; mirabile, hoc eſt quod ille, qui facit *& 135.* mirabilia magna ſolus. Nemo hominum veritas, nemo ſapientia, nemo iuſtitia eſt: ſed multi participes ſunt veritatis & ſapientiæ atque iuſtitiæ. Solus autem Deus nullius participationis eſt indigens. De quo quicquid dignè vtcunq; ſentitur, non qualitas eſt, ſed eſſentia. Incommutabili enim nihil accedit, nihil deperit: quia eſſe illi quod eſt, ſemper æternum, ſemper eſt proprium. Vnde in ſe manẽs, innouat omnia: & nihil accipit, quod ipſe non dederit. Nimiùm igitur ſuperbi, nimiumq; ſunt cæci, qui cùm dicant humanam animam diuinæ eſſe ſubſtantiæ, non intelligunt, nihil ſe aliud dicere, quàm Deum eſſe mutabilem, & ipſum perpeti, quicquid poteſt naturæ eius inferri.

Caput VI.

SExta annotatio indicat eos dicere, quòd diabolus nunquam fuerit bonus, nec natura eius opificium Dei ſit, ſed eum ex chao & tenebris emerſiſſe: quia ſcilicet nullum ſui habeat authorem, ſed omnis mali ipſe ſit principium atq; ſubſtantia, cùm fides vera, quæ eſt catholica, omnium creaturarum ſiue ſpiritualium, ſiue corporalium bonam confiteatur ſubſtantiam, & mali nullam eſſe naturã: quia Deus, qui vniuerſitatis eſt conditor, nihil non bonum fecit. Vnde & diabolus bonus eſſet, ſi in eo, quod factus eſt, permaneret. Sed quia naturali excellẽtia malè vſus eſt, *Ioan. 8.* & in veritate non ſtetit: non in contrariam tranſijt ſubſtantiam, ſed à ſummo bono, cui debuit adhærere, deſciuit: ſicut ipſi, qui talia aſſerunt, à veris in falſa proruunt, & naturam in eo arguunt, in quo ſpontè delinquunt, ac pro ſua voluntaria peruerſitate damnãtur. Quod vtique in ipſis malum erit, & ipſum malum non erit ſubſtantia, ſed pœna ſubſtantiæ.

Caput VII.

SEptimo loco ſequitur, quòd nuptias damnant, & procreationem naſcentium perhorreſcunt: in quo (ſicut penè in omnibus) cùm Manichæorum prophanitate concordant, ideò (ſicut ipſorum mores probant) coniugalẽ copulam deteſtantes, quia nõ eſt illic libertas turpitudinis, vbi & pudor matrimonij ſeruatur, & ſpes ſobolis.

Caput VIII.

OCtauum ipſorum eſt, plaſmationem humanorum corporum diaboli dicere eſſe figmentum, & ſemina conceptionum, opera dæmonum in mulierum vteris figurari: Propterea reſurrectionem carnis nõ eſſe credendam, quia concretio corporis non ſit congruens animæ dignitati. Quæ falſitas ſine dubio opus diaboli eſt, & talia prodigia opinionum, figmenta ſunt dæmonum, qui non in fœminarũ ventribus formant homines, ſed in hęreticorum cordibus tales fabricantur errores: Quod immundiſsimum virus, de Manichęę impietatis ſpecialiter fonte procedens, olim fides catholica deprehendit atque damnauit.

Caput IX.

NOna autem annotatio manifeſtat, quòd filios promiſsionis, ex mulieribus quidem natos, ſed ex ſpiritu ſancto dicant eſſe conceptos, ne illa ſoboles, quæ de carnis ſemine naſcitur, ad Dei conditionẽ pertinere videatur: Quod catholicæ fidei repugnans atque contrarium eſt, quæ omnem ho-

minem

*ſubſtātia minem in corporis animæq́; * ſubſtantiam à conditore vniuerſitatis formari, atque animari intra materna viſcera confitetur, manente quidem illo peccati mortalitatisq́; contagio, quod in prolem à primo parente tranſcurrit: ſed regenerationis ſacramento ſubueniente, quo per ſpiritum ſanctum promiſsionis filij renaſcuntur,
Pſal. 118. non in vtero carnis, ſed in virtute baptiſmatis. Vnde & Dauid, qui vtique erat pro-
Iob 10. miſsionis filius, dicit ad Deum: Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me. Et ad
Hierem. 1. Hieremiam Dominus ait: Priuſquàm te formarem in vtero, noui te, & in vulua matris tuæ ſanctificaui te.

Caput X.

DEcimo autem capitulo referuntur aſſerere, animas, quæ humanis corporibus inſeruntur, fuiſſe ſine corpore, & in cæleſti habitatione peccaſſe, atque ob hoc à ſublimibus ad inferiora delapſas, in diuerſæ qualitatis principes incidiſſe, & per aereas ac ſydereas poteſtates alias duriores, alias mitiores, corporibus eſſe incluſas ſorte diuerſa & conditione diſsimili, vt quicquid in hac vita variè & inæqualiter prouenit, ex præcedētibus cauſis videatur accidere. Quā impietatis fabulam ex multorum ſibi erroribus texuerunt, ſed omnes eos catholica fides à corpore ſuæ vnitatis abſcidit, conſtanter prædicans atque veraciter, quòd animæ hominum, priuſquàm ſuis inſpirarentur corporibus, non fuere, nec ab alio incorporentur niſi ab opifice Deo, qui & ipſarum eſt creator & corporum. Et quia per primi hominis præuaricationem tota humani generis propago vitiata ſit, neminem poſſe à cōditione veteris hominis liberari, niſi per ſacramentum baptiſmatis Chriſti, in quo nulla eſt diſcretio renatorum, dicente Apoſtolo: Quicunque enim in Chriſto baptizati
Galat. 3. eſtis, Chriſtum induiſtis. Non eſt Iudæus, neque Græcus: non eſt ſeruus, neque liber: non eſt maſculus, neque fœmina: omnes enim vnum eſtis in Chriſto Ieſu. Quid ergo hic agunt curſus ſyderum, quid figmenta fatorum, quid mundanarum rerum mobilis ſtatus & inquieta diuerſitas? Ecce tot impares gratia Dei facit æquales, qui
Rom. 8. inter quoſlibet vitæ huius labores, ſi fideles permanent, miſeri eſſe nō poſſunt, Apoſtolicum illud in omni tentatione dicentes: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? Sicut ſcriptum eſt, quià propter te morte afficimur tota die, æſtimati ſumus vt oues occiſionis. Sed in his omnibus ſuperamus per eum, qui nos dilexit. Et ideò Eccleſia, quæ corpus eſt Chriſti, nihil de mundi inæqualitatibus metuit, quia nihil de bonis corporalibus concupiſcit. Nec timet inani ſtrepitu fatorum grauari, quæ patientia tribulationum nouit augeri.

Caput XI.

VNdecima ipſorum blaſphemia eſt, qua fatalibus ſtellis & animis hominum, & corpora opinantur * aſtringi: per quam amentiam, ne-
*obſtringi
*omnibus ceſſe eſt, vt * homines paganorum erroribus implicati, & fauentia ſibi (vt putant) ſydera colere, & aduerſantia ſtudeāt mitigare. Verùm iſta ſectantibus nullus in Eccleſia catholica locus eſt: quoniam qui ſe talibus perſuaſionibus dedit, à Chriſti corpore totus abſceſcit.

Caput XII.

DVodecimum inter hæc illud eſt, quòd ſub alijs poteſtatibus partes animæ, ſub alijs corporis membra deſcribunt: & qualitates interiorum præſulum in patriarcharum nominibus ſtatuunt, quibus è diuerſo ſigna ſyderea, quorum virtuti corpora ſubijciantur, opponunt. Et in his omnibus inextri-

inextricabili ſe errore præpediunt, non audientes dicentem Apoſtolum: Videte, ne quis vos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam, ſecundùm traditionem hominum, ſecundùm elementa mundi, & non ſecundùm Chriſtum, quia in ipſo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & eſtis in illo repleti, qui eſt caput omnis principatus & poteſtatis. Et iterum: Nemo vos ſeducat volens in humilitate & religione angelorum, quæ non vidit ambulans, fruſtrà inflatus ſenſu carnis ſuæ, non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones ſubminiſtratū & conſtructum, creſcit in augmentum Dei. Quid ergo opus eſt in cor admittere, quod lex non docuit, quod prophetia non cecinit, quod Euangelij veritas non prędicauit, quod apoſtolica doctrina non tradidit? Sed hæc * operta ſunt eorum mentibus, de quibus Apoſt⸗lus dicit: Erit enim tempus, cùm ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros prurientes auribus: & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. Nihil itaq; nobiſcum commune habeant, qui talia audent vel docere vel credere, & quibuſlibet modis nituntur adſtruere, quòd ſubſtantia carnis ab ſpe reſurrectionis aliena ſit, atque ita omne ſacramentum incarnationis Chriſti reſoluunt: quia indignū fuit integrum hominem ſuſcipi, ſi indignum erat integrum liberari.

Coloſ. 2.
Ibidem.
* *apta*
1. Tim. 4.

Caput XIII.

TErtiodecimo loco poſitum eſt eoſdē dicere, quòd omne corpus ſcripturarum canonicarum ſub patriarcharum nominibus accipiendū ſit, quia illæ duodecim virtutes, quæ reformationem hominis interioris operantur, in horum vocabulis indicentur, ſine qua ſcientia nullam animam poſſe aſſequi, vt in eam ſubſtātiam, de qua prodijt, reformetur. Sed hanc impiam vanitatem deſpectūi habet Chriſtiana ſapientia, quæ nouit veræ deitatis inuiolabilem & inconuertibilem eſſe naturā: animam autem, ſiue in corpore viuentē, ſiue à corpore ſaparatam, multis paſsionibus ſubiacere. Quæ vtique ſi * diuinæ eſſet eſſentiæ, nihil aduerſi poſſet incidere. Et ideò ineffabiliter aliud creator eſt, aliud creatura. Ille enim ſemper idem eſt, & nulla varietate mutatur: hæc autem mutabilis eſt etiam non mutata: quià vt non mutetur, donatum poterit habere, non proprium.

* *de diuina eſſet eſſentia.*

Caput XIIII.

SVb quartodecimo verò capitulo, de ſtatu corporis ſentire dicuntur, quòd ſub poteſtate ſyderum atque ſignorum pro terrena qualitate teneatur: & ideò multa in ſanctis libris, quæ ad exteriorē hominem pertineant, reperiri, vt in ipſis ſcripturis inter diuinam, terrenamque naturam quædā ſibi repugnet aduerſitas: & aliud ſit, quod ſibi vendicent animæ præſules: aliud, quod corporis conditores. Quæ fabulæ ideò diſſeruntur, vt & anima diuinæ affirmetur eſſe ſubſtantiæ, & caro credatur malæ eſſe naturæ: quoniam & ipſum mundum cum elementis ſuis nō opus Dei boni, ſed conditionem mali profitentur authoris: atque vt hæc mendaciorum ſuorum ſacrilegia bonis titulis colorarent, omnia penè diuina eloquia ſenſuū nefandorum * immiſsione violarunt.

* *immixtione*

Caput XV.

DE qua re quintidecimi capituli ſermo conqueritur, & præſumptionem diabolicam meritò deteſtatur: quia & nos iſtud veraciſum teſtium relatione comperimus, & multos corruptiſsimos eorum codices, qui canonici titularentur, inuenimus. Quomodò enim decipere ſimplices poſſent, niſi

Hæretici corrūpunt ſcripturas.

venenata pocula quodam melle prælinirent, ne vſquequaque ſentirentur inſuauia, quæ eſſent futura mortifera? Curandum ergo eſt, & ſacerdotali diligentia maximè prouidendum, vt falſati codices, & à ſyncera veritate diſcordes, in nullo vſu lectionis habeantur. Apocryphæ autem ſcripturæ, quę ſub nominibus apoſtolorum multarum habent ſeminarium falſitatum, non ſolùm interdicendæ, ſed etiam penitùs auferendæ ſunt, atq; ignibus concremandæ. Quanuis enim ſint in illis quędam, quę videantur ſpeciem habere pietatis, nunquam tamen vacua ſunt venenis: & per fabularum illecebras hoc latenter operantur, vt mirabilium narratione ſeductos, laqueis cuiuſcunq; erroris inuoluāt. Vnde ſi quis epiſcoporum vel apocrypha haberi per domos non prohibuerit, vel ſub canonicorū nomine eos codices in eccleſia permiſerit legi, qui Priſcilliani adulterina ſunt emendatione corrupti, hæreticū ſe nouerit iudicandum: quoniā qui alium ab errore non reuocat, ſeipſum errare demonſtrat.

Caput XVI.

*Dictinij POſtremo autem capitulo hoc prodidit iuſta querimonia, quòd * Di-
*Dicticinij cticinij tractatus, quos ſecundùm Priſcilliani dogma conſcripſit, à multis cum veneratione legerentur: cùm ſi aliquid memoriæ * Dicticinij tribuendū putant, reparationem eius magis debeant amare,
*Dictiniū quàm lapſum. Non ergo * Dicticinium, ſed Priſcillianum legunt: & illud probant, quod errans docuit, non quòd correctus elegit. Sed
*ſcriptis nemo hoc impunè præſumat, nec inter catholicos cenſeatur, quiſquis vtitur * ſcripturis, non ſolùm ab Eccleſia catholica, ſed etiam à ſuo authore damnatis. Non ſit peruerſis liberum ſimulare, quod fingūt, nec ſub velamine nominis Chriſtiani, decretorum Imperialium ſtatuta declinent. Ideò enim ad Eccleſiam catholicam cum tanta cordis diuerſitate conueniunt, vt & quos poſſunt, ſuos faciant: & legum ſeueritatem, dum ſe noſtros mentiuntur, effugiant. Faciunt hoc Priſcillianiſtæ, faciūt Manichæi, quorum cum iſtis tam fœderata ſunt corda, vt ſolis nominibus diſcreti, ſacrilegijs autem ſuis inueniantur vniti: quia etſi vetus teſtamentum, quod iſti ſe ſuſcipere ſimulant, Manichæi refutant, ad vnum tamen finem vtrorumque tendit intentio, cùm quod iſti recipiendo corrumpunt, illi abdicando impugnant. In execrabilibus autem myſterijs eorum, quę quanto immundiora ſunt, tanto diligentiùs occultantur, vnū prorſus nefas, vna eſt obſcœnitas, & ſimilis turpitudo. Quam etſi eloqui erubeſcimus, ſolicitiſsimis tamen inquiſitionibus indagatam, & Manichæorum, qui compræhenſi ſunt, confeſsionibus detectam, ad publicam fecimus peruenire notitiam, ne vllo modo poſsit dubium videri, quod in iudicio noſtro, cui non ſolùm frequentiſsima præſentia ſacerdotum, ſed etiam illuſtrium virorum dignitas, & pars quædam ſenatus ac plebis interfuit, ipſorum qui omne facinus perpetrarant, ore reſeratum eſt, ſicut ea, quæ ad dilectionem tuam nunc direximus, geſta demonſtrant. Quod autem de Manichæorum fœdiſsimo ſcelere, hoc etiam de Priſcillianiſtarum inceſtiſsima conſuetudine olim compertum, multumq́; vulgatum eſt. Qui enim per omnia ſunt impietate ſenſuum pares, non poſſunt in ſacris ſuis eſſe diſsimiles. Decurſis itaque omnibus, quæ libelli ſeries compræhendit, & à quibus commonitorij forma non diſcrepat, ſufficienter (vt opinor) oſtendimus, quid de his, quæ ad nos fraternitas tua retulit, cenſeamus: & quàm non ſit ferendum, ſi tam prophanis erroribus etiam quorundam ſacerdotum corda conſentiunt, vel (vt mitiùs dixerim) non reſiſtunt. Qua conſcientia honorem ſibi ſacerdotij præſtitum vendicant, qui pro animabus ſibi creditis non laborant? Beſtiæ irruunt, & ouium ſepta non claudunt. Fures inſidiantur, & excubias non prætendunt. Morbi crebreſcunt, & remedia nulla proſpiciunt. Cùm autem etiam illud addunt, vt his, qui ſolicitiùs agunt, conſentire detrectent, & impietates, olim toto orbe damnatas, ſubſcriptionibus ſuis ſe anathematizare diſsimulēt, quid de ſe intelligi volūt, niſi quod non de numero fratrum, ſed de parte ſint hoſtium?

Caput

Caput XVII.

IN eo verò, quod in extrema familiaris epiſtolæ tuæ parte poſuiſti,
miror cuiuſquam catholici intelligentiam laborare, tanquam in-
certum ſit, an deſcendente ad inferna Chriſto, caro eius requierit
in ſepulchro, quæ ſicut verè & mortua eſt & ſepulta, ita verè eſt die
tertia ſuſcitata. Hoc enim & ipſe Dominus denunciauerat, dicens
ad Iudæos: Soluite templum hoc, & in triduo ſuſcitabo illud. Vbi Ioan. 2.
Euangeliſta ſubiungit: Hoc autem dicebat de templo corporis ſui. Cuius rei verita-
tem etiam Dauid propheta prædixerat, loquens ſub perſona Domini ſaluatoris, & Pſal. 15.
dicens: Inſuper & caro mea requieſcet in ſpe. Quoniam non derelinques animam
meam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Quibus vtiq; ver-
bis manifeſtũ eſt, quòd caro Domini & verè ſepulta requieuit, & corruptionem non
ſubijt, quia celeriter viuificata redito animæ reſurrexit. Quod non credere, ſatis im-
pium eſt, & ad Manichæi Priſcillianiq; doctrinam pertinere non dubium eſt, qui ſa-
crilego ſenſu ita ſe Chriſtum ſimulant confiteri, vt & incarnationis & mortis & re-
ſurrectionis auferant veritatem. Habeatur ergo inter vos epiſcopale Concilium, &
ad eum locum, qui omnibus opportunus ſit, vicinarum prouinciarum conueniant
ſacerdotes, vt ſecundùm ea, quæ ad tua conſulta reſpondimus, pleniſsimo diſquira-
tur examine, an ſint aliqui inter epiſcopos, qui huius hæreſeos cõtagio polluantur,
à communione ſine dubio ſeparãdi, ſi nefandiſsimam ſectam per omnium ſenſuum
prauitates damnare noluerint. Nulla enim ratione tolerandum eſt, vt qui prædicã-
dæ fidei ſuſcepit officium, is cõtra euangelium Chriſti, contra Apoſtolicam doctri-
nam, contra vniuerſalis Eccleſiæ ſymbolum audeat diſputare. Quales illic erunt di-
ſcipuli, vbi tales docebunt magiſtri? Quæ illic religio populi, quæ ſalus plebis, vbi
contra humanam ſocietatem pudoris ſanctitas tollitur, coniugiorum fœdera aufe-
runtur, propagatio generationis inhibetur, carnis natura damnatur, contra verum
autem Dei veri cultum Trinitas deitatis, negata perſonarum proprietatẽ, confundi-
tur, anima hominis diuina eſſentia prædicatur, & eadem ad diaboli arbitrium carne
concluditur: Dei filius per id, quòd ex virgine ortus, non per id, quòd ex patre natus
eſt, vnigenitus prædicatur: idemq; nec vera Dei proles, nec verus virginis partus aſ-
ſeritur, vt per falſam paſsionem, mortemq; non veram mendax etiam reſurrectio re-
ſumptæ de ſepulcho carnis habeatur? Fruſtrà autem vtuntur catholico nomine, qui
iſtis impietatibus non reſiſtunt. Poſſunt hæc credere, qui poſſunt talia patienter au-
dire. Dedimus itaque literas ad fratres & coepiſcopos noſtros, Tarraconenſes, Car-
thaginenſes, Luſitanos, atque * Gallicos, eiſq; Concilium ſynodi generalis indixi- *Gallicianos
mus. Ad tuæ dilectionis ſolicitudinem pertinebit, vt noſtræ ordinationis authori-
tas, ad prædictarum prouinciarũ epiſcopos deferatur. Si autem aliquid (quod abſit)
obſtiterit, quò minùs poſsit cœlebrari generale Concilium, Galliciæ ſaltem in vnum
conueniant ſacerdotes, quibus cõgregatis fratres noſtri Hydatius & Ceponius im-
minebunt, coniuncta cum eis inſtantia tua, quò citiùs vel prouinciali conuentu re-
medium tantis vulneribus adferatur. Data 12. Calend. Auguſti * Callepio & Ar- * Alypio
dabure viris clariſsimis conſulibus. Is fuit annus 8. pontificatus S. Leonis.

Epiſtola nonageſimaquarta eiuſdem ad Ruſticum, Rauennium, Venerium, & cæteros epiſcopos Galliarum.

In Tom. Concil. eſt xcij.

Leo Epiſcopus Romæ, Ruſtico, Rauennio, Venerio,
cæteriſq; Galliarum epiſcopis.

IMpletis per miſericordiam Dei communibus votis, dignum eſt fraternitatem veſtram ſanctorum gaudiorum habere cõſortium. Nã fratres mei, qui vice mea Orientali ſynodo præſederunt, quæ vota retulere, ſignifico, confirmata catholica fide, & glorificata apoſtolicę prædicationis triumpho, quòd etiam hi, qui ad deuiandum vel ſeducti fuerant, vel impulſi, recepta veritatis luce, lætantur. Siquidem omnes Domini ſacerdotes in vna ſententia, ſancto ſpiritu docente, conſenſere. Et de ſacramento dominicæ incarnationis, in qua multorum intelligentia caligabat, ita tenebræ erroris ablatæ ſunt, vt in vno Domino noſtro, vero Dei & hominis filio, nec de humanitatis ambigatur natura, nec de deitatis eſſentia. In impios autem nefandi erroris authores, qui indignos ſe Dei gratia iudicantes, correctionis vel remedijs noluere, qualis ſit lata ſententia, exemplaria quæ miſimus, edocebunt: vt agnoſcat veſtra dilectio fratres chariſsimi, in ſancto examine diuinum non defuiſſe iudicium, quo & vindicta retributa eſt obduratis, & pax impenſa correctis. Dominus vos incolumes cuſtodiat, fratres chariſsimi.

In Tom. Concil. eſt xciij.

Epiſtola nonageſimaquinta eiuſdem ad epiſcopos Galliarum & Hiſpaniarum, de Paſcha.

Dilectiſsimis fratribus, vniuerſis epiſcopis catholicis per Galliam & Hiſpaniam conſtitutis, Leo Romæ Epiſcopus.

CVm in omnibus diuinorum præceptorum regulis exequẽdis ſacerdotalem obſeruantiam oporteat eſſe concordem, maximè nobis principaliter prouidendum eſt, ne in paſchalis feſti die vel ignorantia, vel præſumptio peccatum diuerſitatis incurrat. Vnde quia tempus ſacratiſsimæ ſolennitatis ita diſpoſitos habet limites ſuos, vt ſalutare ſacramentũ nunc citiùs, nunc tardiùs oporteat celebrari, non deſinit Apoſtolicæ ſedis ſolicitudo proſpicere, ne deuotio Eccleſiaſtica aliquo turbetur incerto. Quum igitur in quibuſdam aſſcriptionibus patrum, futurum proximè Paſcha Domini ab alijs in diem quintumdecimum Calend. Maij, ab alijs in diem octauum Calendarum earundem inueniretur adſcriptum, tantùm me diuerſitas iſta permouit, vt clementiſsimo principi Martiano curam de hac re animi mei panderem, vt præcipiente ipſo ab his, qui habent huius ſupputationis peritiam, diligentiùs illic diſcuſſa ratione quæreretur, quo die poſſet veneranda ſolennitas rectiùs celebrari. Quo reſcribente, octauo Calend. Maij definitus eſt dies. Quia ergo ſtudio vnitatis & pacis malui Orientalium definitioni acquieſcere, quàm in tantæ feſtiuitatis obſeruantia diſsidere, nouerit fraternitas veſtra, die octauo Calendarum Maiarum, ab omnibus reſurrectionem dominicam celebrandam, & hoc ipſum per vos alijs eſſe fratribus intimandum, vt diuinæ pacis conſortio, ſicut vna fide iungimur, ita vna ſolennitate feriemur.

In Tom. Concil. eſt xciiij.

Epiſtola nonageſimaſexta eiuſdem ad epiſcopos & preſbyteros, intra Thraciam prouinciam conſtitutos.

Dominis fratribus meritò beatiſsimis, in Chriſto venerabilibus, Samartioni, Carathoni, Deſiderio epiſcopis & presby-

& presbyteris omnium eccleſiarum, quæ ſunt intra prouinciam Thraciam conſtitutæ, Leo, Victorius, Euſtathius epiſcopi.

TAnta ſeculi poteſtates circa ſacerdotalem ordinem reuerētia præualuere, etiam hi, quos ſub Imperiali nomine terris diuina potentia præeſſe præcepit, vt ius diſtringendorum negociorum epiſcopis ſanctis iuxta diualia conſtituta permiſerint. Quod quum & iuris antiqui formulis, & illibatis frequentiùs ſit legibus confirmatum, præſenti tamen tempore à pleriſq; inuenimus fuiſſe calcatum. Nam prætermiſſo ſacerdotali iudicio, paſsim ad examen ſeculare tranſiere. Quocircà nobis viſum eſt, vt hanc & ſacræ legis, & noſtri ordinis contumeliam, & ad præſens vleiſceretur plena diſtrictio, & obſeruandam formulam conſtitueret in futurum. Cenſemus itaque, vt quicunq; prætermiſſo ſacerdote eccleſiæ ſuæ, ad diſceptionem venerit ſecularium, ſacris liminibus expulſus, à cæleſti arceatur altario: neque vllus poſt hanc definitionem, quæ communi ſedit arbitrio, quicquam ſibi vltra præſcriptum vendicare nitatur & ita fiet, vt hi, qui antè errauere, congrua emendatione ſe corrigant, & qui ſub obſeruatione clericali cæleſti probatur ſeruire officio, ex clero abijciendum,* ſi prætermiſſo ſacerdotum iudicio, ſecularem adierit poteſtatem. Quod ideò ſingulos vniuerſoſq; volumus agnoſcere, vt quod pleno iuſtitiæ & iuris ordine conſtitutum eſt, effectū totius firmitatis in omnibus clericorum negocijs ſortiatur. Sanè ſi clericus laicum pulſet, priùs ſe audiri ab epiſcopis poſcat: tum ſi petitioni ſuæ laicum viderit obuiare, ex permiſſu epiſcopi ſui, in ſeculi moderatores diſceptatione confligat. Leo epiſcopus ſcribit, Victorius epiſcopus ſcribit, Euſtathius epiſcopus ſcribit.

*deeſt, ſe noru, aut quippiam eiuſmodi.

Epiſtola nonageſima ſeptima eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

In Tom. Concil. eſt xcv.

Capitulorum ſequentis epiſtolæ tituli.

De blaſpemijs Neſtorij & Eutychetis, eorumq; digno anathemate. I.

Quòd in vna Domini Ieſu perſona, geminá ſit deitatis & humanitatis aſſerenda natura. II.

De capitulis fidei, ex ſanctorū patrum libris collectis. III.

Leo Epiſcopus Leoni Auguſto.

PRomiſiſſe me memini, venerabilis Imperator, in cauſa fidei, de qua clementiam tuam noui piè eſſe ſolicitam, pleniorem humilitatis meæ dirigendum eſſe ſermonem: quem nunc (auxiliante Domino) fideli occaſione perſoluo, vt ſancto pietatis tuæ ſtudio, vtilis (quantùm arbitror) deeſſe nō poſſit inſtructio. Quanuis enim ſciam clemētiam tuam humanis inſtitutionibus non egere, & ſynceriſsimam de abundātia ſpiritus ſancti hauſiſſe doctrinam, officij tamen mei eſt, & patefacere quod intelligis, & prædicare quod credis, vt ignis ille, quem Dominus veniens miſit in terram, motu crebræ meditationis agitatus, ſic concaleſcat, vt ferueat: & ſic inflammetur, vt luceat. Luc. 12.

Caput I.

Ioan. 1. MAgnas enim caligines Eutychiana hæreſis Orientis partibus inferre
molita eſt,& ab illa luce,quæ (ſicut Euangelium loquitur) lucet in
tenebris,& tenebræ eam non comprælienderunt,imperitorum ocu
los tentauit auertere. Cumq́; ipſa in ſuam recideret cæcitatem,nunc
in diſcipulis recrudeſcit,quod in authore defecit. Non longo nan-
que temporis interuallo catholica fides,quæ eſt ſingularis & vera,
cuiq́; nihil addi, nilúe minui poteſt, à duobus eſt hoſtibus appetita, quorum prior
Neſtorius,Eutyches ſecundus emerſit, qui Eccleſiæ Dei duas hæreſes ſibimet con-
trarias inferre voluerunt,vt vterque à prædicatoribus veritatis meritò damnaretur:
quia inſanum nimis & ſacrilegum fuit, quod varia falſitate ambo ſenſerunt. Ana-
thematizetur ergo Neſtorius,qui beatam virginem Mariam, non Dei, ſed hominis
tantummodo credidit genitricem, vt aliam perſonā carnis, aliam faceret deitatis:
nec vnum Chriſtum in verbo Dei & carne ſentiret,ſed ſeparatim atq; ſeiunctim al-
terum filium Dei, alterum filium hominis prædicaret, cùm manente illa incom-
mutabili verbi eſſentia,quæ ei cum patre & ſpiritu ſancto intemporalis atq; coæter-
na eſt,ita intra virginea viſcera verbum caro ſit factum,vt per id, quod ineffabile eſt,
ſacramentum vno conceptu, vnoq́; partu,ſecundùm veritatem vtriuſque naturæ ea
Lucæ. 1. virgo & ancilla Domini eſſet & mater. Quod etiam Eliſabeth (ſicut Lucas euange-
liſta declarat) intellexit & dixit: Vnde hoc mihi,vt veniat mater Domini mei ad me?
Eutyches quoque eodem percellatur anathemate, qui per impios veterum hæreti-
corum volutatus errores,tertium Apollinaris dogma delegit,vt negata humanę car
nis atque animæ veritate,totum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum vnius aſſere-
ret eſſe naturæ,tanquam verbi deitas ipſa ſe in carnem animamq́; conuerterit,& cō-
cipi ac naſci,nutriri & creſcere,crucifigi ac mori, ſepeliri ac reſurgere, & aſcendere
in cælum,& in patris dextera,vnde ad iudicandos viuos & mortuos veniet,conſide-
re,diuinæ tantùm eſſentiæ fuerit, quæ nihil horum in ſe ſine carnis recipit veritate:
quoniā natura vnigeniti,natura eſt patris,natura eſt ſpiritus ſancti: ſimulq́; impaſ-
ſibilis,ſimul eſt incommutabilis ſempiternæ Trinitatis indiuiſa vnitas, & conſub-
ſtantialis æqualitas. Vnde ſi ab Apollinaris peruerſitate Eutychianus quiſque deſci-
ſcit,ne conuincatur deitatem paſsibilem ſentire atque mortalem,& tamen verbi in-
carnati,id eſt,verbi & carnis vnam audet pronunciare naturam,manifeſtè in Valen-
tini & Manichæi tranſit inſaniam, & mediatorem Dei & hominum, hominem Ie-
ſum Chriſtum ſimulatoriè credit omnia egiſſe, nec humanum in ipſo corpus,ſed
phantaſticam corporis ſpeciem oculis apparuiſſe cernentium. Quæ impietatis men-
dacia quoniam olim fides catholica deteſtatur,& talium aſſertionum ſacrilegia con
cordibus per totum mundum beatorum patrum dudum ſunt damnata ſententijs,
non dubium eſt, eam nos fidem prædicare atque defendere, quam ſancta ſynodus
Nicena confirmauit, dicens: Credimus in vnum Deum, patrem omnipotentem
omnium viſibilium & inuiſibilium factorem, & in vnum Dominū noſtrum Ieſum
Chriſtum filium Dei,natum de patre vnigenitum,hoc eſt,de ſubſtantia patris, Deū
de Deo,lumen de lumine,Deum verum de Deo vero, natum nō factum, vnius ſub-
ſtantiæ cum patre (quod Græci dicunt homouſion) per quem omnia facta ſunt, ſi-
ue quæ in cælo, ſiue quæ in terra. Qui propter nos & propter noſtram ſalutem de-
ſcendit de cælo,& incarnatus eſt,& homo factus, paſſus eſt, & reſurrexit tertia die.
Aſcendit ad cælos,inde venturus iudicare viuos & mortuos. Et in ſpiritum ſanctū.
In qua profeſsione hoc euidentiſsimè continetur,quod etiam nos de Domini incar-
natione confitemur & credimus,qui ad ſalutem humani generis reformandam,ve-
ram carnem noſtræ fragilitatis non de cælo ſecum detulit, ſed in vtero virginis ma-
tris aſſumpſit.

Caput II.

QVicunque ergo illi ſunt ita obcæcati, & à lumine veritatis alieni, vt
verbo Dei a tempore incarnationis, humanæ carnis denegent veri-
tatem: oſtendant, in quo ſibi Chriſtianum nomen vſurpent, & cum
Euangelio veritatis qua ratione concordent, ſi beatæ virginis partu
aut caro ſine deitate, aut deitas eſt orta ſine carne. Sicut enim nega-
ri non poteſt, Euangeliſta dicente, quòd verbum caro factum eſt & *Ioann. 1.*
habitauit nobis: ita negari non poteſt, beato Paulo apoſtolo prædicante, quòd Deus *2. Cor. 5.*
erat in Chriſto, mundum recõcilians ſibi. Quæ autem reconciliatio eſſe poſſet, qua
humano generi propitiaretur Deus, niſi omnium cauſam mediator Dei, hominumq;
ſuſciperet? Qua verò ratione veritatem mediatoris impleret, niſi qui in forma Dei
æqualis eſt patri, in forma ſerui particeps eſſet & noſtri? vt mortis vinculum, vnius
præuaricatione contractum, vnius morte (qui ſolus morti nihil debuit) ſolueretur?
Effuſio enim pro iniuſtis ſanguinis iuſti Chriſti, tam potẽs fuit ad priuilegium, tam
diues ad precium, vt ſi vniuerſitas captiuorum in redemptorem ſuum crederet, nul-
lum diaboli vincula retinerent: quoniam ſicut Apoſtolus ait, Vbi abundauit pecca- *Roma. 5.*
tum, ſuperabundauit & gratia. Et cum ſub peccati præiudicio nati, poteſtatem ac-
ceperint ad iuſticiam renaſcendi, validius factum eſt donum libertatis, quàm debi-
tum ſeruitutis. Quam itaque ſibi in huius ſacramenti præſidio ſpem relinquunt, qui
in ſaluatore noſtro negant humani corporis veritatem? Dicant quo ſacrificio re-
conciliati: dicant, quo ſanguine ſint redempti. Quis eſt (vt ait Apoſtolus) qui tra-
didit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis? Aut *Epheſ. 5.*
quod vnquam ſacrificium ſacratius fuit, quàm quod verus & æternus pontifex al-
tari crucis, per immolationem ſuæ carnis impoſuit? Quamuis enim multorum ſan-
ctorum in conſpectu Domini precioſa mors fuerit, nullius tamen inſontis occaſio, *Pſal. 115.*
redemptio fuit mundi. Acceperunt iuſti, non dederunt coronas, & de fortitudine
fidelium exempla nata ſunt patientiæ, non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſin-
gulis mortes fuerunt, nec alterius quiſquam debitum ſuo fine perſoluit, cùm inter
filios hominũ vnus ſolus Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui verè erat agnus imma-
culatus, extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes ſepulti, omnes ſunt
etiam ſuſcitati: de quibus ipſe dicebat: Cùm exaltatus fuero à terra, omnia traham *Ioan. 12.*
ad meipſum. Fides enim vera, iuſtificans impios, & creans iuſtos, ad humanitatis ſuę
tracti participem, in illo acquirit ſalutem, in quo ſolo homo ſe inuenit innocen-
tem, liberum habens per gratiam Dei de eius potentia gloriari, qui contra hoſtem
humani generis in carnis noſtræ humilitate congreſſus, his victoriam ſuam tribuit,
in quorũ corpore triumphauit. Licet ergo in vno Domino Ieſu Chriſto, vero Dei
atque hominis filio, verbi & carnis vna perſona ſit, quæ inſeparabiliter atque indi-
uiſè communes habeat actiones: intelligendæ tamen ſunt ipſorum operum qualita-
tes, & ſynceræ fidei contemplatione cernendum eſt, ad quæ prouehatur humilitas
carnis, & ad quæ inclinetur altitudo diuinitatis: quid ſit, quod caro ſine verbo non
agit: & quid ſit, quod verbum ſine carne non efficit. Sine verbi enim potentia, nec *Lucæ 1.*
conciperet virgo, nec pareret: & ſine veritate carnis obuoluta pannis infantia non *Lucæ 2.*
iaceret. Sine verbi potentia non adorarent Magi puerum, ſtella indice declaratum: *Matt. 2.*
& ſine veritate carnis non iuberetur in Aegyptum transferri puer, & ab Herodis *Matt. 3.*
perſecutione ſubduci. Sine verbi potentia non diceret vox patris miſſa de cælo: Hic *Marc. 1.*
eſt filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipſum audite: & ſine veritate *Ioann. 1.*
carnis non proteſtaretur Ioannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Ioann. 11.*
Sine verbi potentia non fieret redintegratio debilium & viuificatio mortuorum: & *Matt. 4.*
ſine veritate carnis, nec cibus ieiuno, nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato. Poſtre- *Marc. 4.*
mò, ſine verbi potentia non ſe Dominus patri profiteretur æqualem, & ſine veritate *Ioan. 14.*
carnis non idem diceret patrem ſe eſſe maiorem, cùm catholica fides vtrunque ſu-
ſcipiat, vtrumque defendat, quæ ſecundùm confeſſionem beati apoſtoli Petri,

Matt.16. vnum Chriſtum Dei viui filium,& hominem credit,& verbum. Quanuis itaque ab illo initio,quo in vtero virginis verbum caro factum, nihil vnquam inter vtranque formam,diuiſionis extiterit, & per omnia incrementa corporea vnius perſonæ fuerint totius temporis actiones,ea ipſa tamẽ, quæ inſeparabiliter facta ſunt,nulla permixtione confundimus:ſed quid cuius formæ ſit,ex operum qualitate ſentimus.Dicant ergo iſti hypocritæ, qui cæcis mentibus lumen nolunt recipere veritatis,in qua forma crucis ligno Dominus Maieſtatis Chriſtus affixus ſit? quid iacuerit in ſepulchro?& reuoluto monumenti lapide, quæ tertio die caro reſurrexit? & in qua poſt reſurrectionem ſuam non credentes quoſdam diſcipulos arguebat,&hæſitationem

Matt.28. cunctantium confutabat, quum diceret: Palpate & videte, quia ſpiritus carnem &

Luca 24. oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Et apoſtolo Thomæ: Infer manum tuam

Luc.vlti. in latus meum, & vide manus meas,& pedes,& noli eſſe incredulus, ſed fidelis.

Ioan.20. Qua vtique manifeſtatione corporis ſui iam hæreticorum mendacia deſtruebat, vt vniuerſa Eccleſia, CHRISTI imbuenda doctrinis, hoc ſibi non dubitaret credendum, quod apoſtoli ſuſceperant prædicandum. At ſi in tanta luce veritatis tenebras ſuas hæretica obduratio non relinquit,oſtendat, vnde ſibi ſpem vitæ polliceantur æternæ, ad quam niſi per mediatorem Dei & hominum,hominem Ieſum Chri-

Actor.4. ſtum,non poteſt perueniri. Sicut enim ait B. Petrus apoſtolus,non eſt aliud nomen

1.Tim.2. datum hominibus ſub cælo, in quo oporteat nos ſaluos fieri: nec eſt redemptio captiuitatis humanæ niſi in ſanguine eius, qui dedit ſemetipſum redemptionem pro

Philip 2. omnibus:& qui(ſicut prædicat beatus apoſtolus Paulus)cùm in forma Dei eſſet,nõ rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo,ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens,in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo Humiliauit ſemetipſum,factus obediens vſque ad mortem,mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum,& donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum,& omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Cùm ergo vnus ſit Dominus Ieſus Chriſtus,& verę deitatis,veræque humanitatis, in ipſo vna prorſus eademque perſona ſit, exaltationem tamen,qua illum(ſi-

Ibidem. cut doctor gentium dicit)exaltauit Deus,& donauit illi nomen, quod ſuper omne nomen excellit,ad eam intelligimus pertinere formam,quæ ditanda erat tantæ glorificationis augmento.

In forma quippe Dei,æqualis erat filius patri, & inter genitorem atque vnigenitum nulla in eſſentia erat diſcretio,nulla in maieſtate diuerſitas,nec per incarnationis myſterium aliquid deceſſerat verbo,quod ei patris munere redderetur. Forma autem ſerui,per quam impaſſibilis deitas ſacramentum magnæ pietatis impleuit,humana humilitas eſt, quæ in gloriam diuinæ poteſtatis euecta, eſt in tãtam vnitatem, ab ipſo conceptu virginis,deitatis & humanitatis conſerta, vt nec ſine homine diuina, nec ſine Deo agerentur humana. Propter quod ſicut Dominus maieſtatis dicitur crucifixus,ita qui ex ſempiternitate æqualis eſt Deo, dicitur exaltatus:quia inſeparabiliter manente vnitate perſonæ,vnus atq; idem eſt,&totus hominis filius propter carnẽ, & totus Dei filius propter vnã cum patre deitatẽ.Quicquid ergo in tempore accepit Chriſtus,ſecundùm hominẽ accepit,cui,quę non habuit cõferrentur. Nam ſecundùm potentiã deitatis indifferenter omnia, quæ habet pater,etiam filius habet:& quæ in forma ſerui à patre accepit,eadem in forma Dei etiam ipſe donauit.

Ioann.10. Secundùm formam enim Dei,ipſe & pater vnum ſunt:ſecundùm formam autem

Ioann. 6. ſerui,non venit facere voluntatem ſuam,ſed voluntatem eius,qui miſit eum.

Ioann.5. Secundùm formam Dei, ſicut pater habet vitam in ſemetipſo,ſic dedit & filio, vi-

Matt.26. tam habere in ſemetipſo.

2.Cor 8. Secundùm formam ſerui, triſtis eſt anima eius vſque ad mortem. Et idem ipſe eſt

Ioann. 1. (ſicut ait Apoſtolus)& diues,& pauper.

Diues,quia Euangeliſta dicente, In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum,

Deum,& Deus erat verbum.hoc erat in principio apud Deum.Omnia per ipſum fa ƈta ſunt,& ſine ipſo factum eſt nihil.

Pauper verò,quia propter nos verbũ caro factum eſt,& habitauit in nobis. Quæ autem eſt eius exinanitio quæúe paupertas, niſi formæ ſeruilis acceptio? per quam, verbi maieſtate velata,diſpenſatio humanæ redemptionis impleta eſt.Nam quia captiuitatis noſtræ reſolui originalia vincula non poterant,niſi exiſteret homo noſtri generis,noſtræque naturæ,quem peccati præiudicia non tenerent, & qui immaculato ſanguine ſuo chirographum letale dilueret,ſicut ab initio erat diuinitùs præordinatum,ita eſt in plenitudine præfiniti temporis factum, vt multis modis ſignificata promiſsio, in diù expectatum veniret effectum, nec poſſet eſſe ambiguum, quod continuis teſtificationibus ſemper fuerat nunciatum. In magno autem ſacrilego ſe verſari,hæreticorum manifeſtat impietas,cùm ſub ſpecie deitatis honorandę,humanæ carnis in Chriſto denegant veritatem,& religioſè exiſtimant credi, ſi dicatur in ſaluatore noſtro, verum non eſſe,quod ſaluat,cùm ita ſecundùm promiſsionem omnia ſecula* præcurrẽtem mundus ſit Deo reconciliatus in Chriſto,vt niſi verbum dignaretur caro fieri,nulla poſsit caro ſaluari.Omne enim ſacramentum fidei Chriſtianæ,magno (vt hæretici volunt) decoloratur obſcuro,ſi lux veritatis ſub mendacio putatur latuiſſe phantaſmatis.Non ergo quiſquam ſibi erubeſcendum exiſtimet Chriſtianus de noſtri in Chriſto corporis veritate,quia oẽs apoſtoli apoſtolorumq́; diſcipuli,& præclari eccleſiarum quiq; doctores,qui ad martirij coronã,vel ad confeſsionis meruere gloriam peruenire, in huius fidei lumine ſplenduerunt conſonis vbiq; ſententijs intonantes, quòd in Domino Ieſu Chriſto deitatis & carnis vna ſit confitenda perſona. Qua autem rationis ſimilitudine,qua diuinorum voluminum portione,hæretica impietas ſe exiſtimat adiuuari,quæ veritatẽ negat corporis Chriſti,cùm hanc non lex teſtificari,non prophetia pręcinere,nõ euangelia docere,non ipſe deſtiterit Chriſtus oſtendere.Quærant per omnem ſeriem ſcripturarũ, quò tenebras ſuas fugiant,non quo verum lumen obſcurent: & per omnia ſecula ita veritatem inuenient coruſcantem vt magnum hoc & mirabile ſacramentum, ab initio videant creditum,quod eſt in fine completum. De quo cùm ſanctarum literarũ nulla pars ſileat,ſufficit quædam conſona veritatis ſigna poſuiſſe, quibus diligẽtia fidei in ſplendiſsimam latitudinẽ dirigatur, & ſyncera intelligentiæ luce perſpiciat,quòd in filio Dei,qui ſe inceſſabiliter filium hominis & hominẽ profitetur,non ſit CHRISTIANIS erubeſcendum,ſed conſtantiſsimè gloriandum. Vt autem pietas tua cum venerabilium patrum prædicationibus nos concordare cognoſcat, aliquantas eorum ſententias huic credidi ſubijciendas eſſe ſermoni. Quibus ſi digneris attendere recenſitis,non aliud nos prædicare reperies,quàm quod ſancti patres noſtri toto orbe docuère:nec quenquam ab illis,niſi ſolos impios hęreticos diſcrepare. His igitur, glorioſiſsime & venerabilis Imperator,quanta potui breuitate perſtrictis, cum inſpirati tibi diuinitùs fide etiam noſtram prædicationem vnitam eſſe cognoſce, nec in aliquo nos ab Euangelica Apoſtolicaque doctrina,vel à catholicæ profeſsionis ſymbolo diſcrepare:quoniam ſicut docet beatus apoſtolus Paulus,magnum eſt pietatis ſacramentum,quod manifeſtatum eſt in carne, iuſtificatum eſt ſpiritu,apparuit angelis,prædicatum eſt gentibus,creditum eſt in mundo,aſſumptũ eſt in gloria. Quid igitur tuæ vtilius eſt ſaluti, quid tuæ congruentius poteſtati, quàm vt paci eccleſiarum Domini tua conſtitutione proſpicias,& in omnibus tibi ſubditis Dei dona defendas, neq; vlla ratione patiaris per inuidiam diaboli miniſtros ipſius in cuiuſquã ſæuire perniciem,vt qui in hoc ſeculo temporali eminens regno,in ęternum merearis regnare cum Chriſto. Data 13. Calendas Septemb. Leone & Maioriano Augg. Conſſ. (Is fuit annus Chriſti 458. ponticatus verò S. Leonis 19.)

Ibidem. *Coloſ. 2.* *percurrentem. *Tit. 1.* *1. Tim. 3.*

Caput III.

Sancti

Hilarij Pictaui Epiſcopi lib. 2. de fide vel de Trinitate.

Matt. 16.

SAncti Hilarij Pictauienſis Epiſcopi & confeſſoris, in libro ſecundo inter cætera: Vnum igitur hoc eſt immobile fundamẽtum, vna hæc felix fidei petra, Petri ore confeſſa: Tu es (inquit) Chriſtus filius Dei viui, tanta in ſe argumenta ſuſtinens veritatis, quanta peruerſitatum quæſtiones, & infidelitatis calumniæ mouebuntur. Iam in cæteris diſpenſatio voluntatis paternæ eſt. Virgo, partus, & corpus, poſt quæ crux, mors, inferi, ſalus noſtra eſt. Humani enim generis cauſa, Dei filius natus ex virgine & ſpiritu ſancto, ipſo ſibi in hac operatione conſorte, & ſua, Dei videlicet, inumbrante virtute, corporis ſibi initia conſueuit, & exordia carnis inſtituit, vt homo factus ex virgine, naturam in ſe carnis exciperet, perque huius admixtionis ſocietatem, ſanctificatum in eo vniuerſi generis humani corpus exiſteret, vt quemadmodùm omnes in ſe, per id, quod corporeum ſe eſſe voluit, conderentur: ita rurſum in omnes ipſe, per id, quod eius eſt inuiſibile, referretur. Dei igitur imago inuiſibilis pudorem humani exordij non recuſauit, & per conceptionem, partum, vagitum, & cunas, omnes naturæ noſtræ contumelias tranſcurrit. Quid tandem dignum à nobis tantæ dignationis affectui rependetur? Inenarrabilis à Deo originis vnus vnigenitus Deus, in corpuſculi humani formam ſanctæ virginis vtero inſertus, accreſcit. Qui omnia continet, & intra quem, & per quem cuncta ſunt, humani partus lege profertur: & ad cuius vocem archangeli atque angeli tremunt, cælum & terra & omnia huius mundi reſoluentur elementa, vagitu infantiæ auditur. Qui inuiſibilis & incompræhenſibilis eſt, non viſu, ſenſu, tactu, moderandus, cunis eſt obuolutus.

Ioan. 1.

Hæc ſi quis indigna Deo recolit, tanto ſe maioris beneficij obnoxium confitebitur, quanto minùs hæc Dei conueniunt maieſtati. Non ille eguit homo effici, per quem homo factus eſt: ſed nos eguimus, vt Deus caro fieret, & habitaret in nobis, id eſt, aſſumptione carnis vnius, membra vniuerſæ carnis incoleret. Humilitas eius, noſtra nobilitas eſt: contumelia eius, noſter honor eſt. Quod ille eſt Deus in carne cõſiſtens, hoc nos viciſſim in Deum carne renouati: Item in libro nono inter cætera:

Idem Hila. lib. 9. vbi ſuprà.

Matt. 10.

Neſcit planè vitam ſuam, neſcit, qui Chriſtum Ieſum, vt verum Deum, ita & verum hominem ignorat. Et eiuſdem periculi res eſt, Chriſtũ Ieſum, vel ſpiritum Deum, vel carnem noſtri corporis denegare. Omnis ergo qui cõfitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui eſt in cælis. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo, qui eſt in cælis. Hæc verbum caro factum loquebatur, & homo Ieſus Chriſtus Dominus maieſtatis docebat, mediator ipſe in ſe ad ſalutem Eccleſię conſtitutus, & ipſo illo inter Deum & homines mediatoris ſacramento vtrunq; vnus exiſtens, dum ipſe ex vnitis in idipſum naturis, naturæ vtriuſq; res eadem eſt, ita tamen, vt neutro careret in vtroque, ne fortè Deus eſſe, homo naſcendo, deſineret, & homo rurſus, Deus manendo, non eſſet. Hæc itaq; humanæ beatitudinis fides vera eſt, Deum & hominẽ prædicare, verbum & carnem confiteri: neq; Deum neſcire, quòd & homo ſit: neq; carnẽ ignorare, quòd verbũ ſit.

Idem vbi ſuprà.

Itẽ eiuſdẽ in eodẽ libro inter cætera: Natus igitur vnigenitus Deus ex virgine homo, & ſecũdùm plenitudinẽ temporũ in ſemetipſo profecturus in Deum hominem, hunc per omnia euangelici ſermonis modum tenuit, vt ſe filium Dei credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret, loquens & gerens homo vniuerſa quæ Dei ſunt: loquens deinde & gerens Deus vniuerſa, quæ hominis ſunt: ita tamen, vt in ipſo illo vtriuſq; generis ſermone, nunquã niſi cum ſignificatione & hominis loquutus & Dei ſit.

Idem vbi ſuprà.

Item alio loco in eodẽ libro inter cætera: Hinc itaq; fallendi ſimplices atq; ignorantes hæreticis occaſio eſt, vt quæ ab eo ſecundùm hominem dicta ſunt, dicta eſſe ſecundùm naturę diuinæ infirmitatẽ mentiantur: & quia vnus atq; idem eſt, loquens omnia quę loquitur de ſemetipſo omnia eum locutũ eſſe contendant. Nec ſanè negamus, totũ illũ, qui eius manet, naturę ſuę eſſe ſermonẽ. Sed ſi Ieſus Chriſtus & homo & Deus eſt, & neq; cùm homo tũ primùm Deus: neq; cùm homo, tũ non etiam & Deus, neq; poſt hominẽ in Deo, nõ totus homo totus Deus:

vnum

vnum atq; idem neceſſe eſt dictorum ſacramẽtum eius eſſe, quod generum. Et cùm
in eo ſecundùm tempus diſcernis hominem à Deo, Dei tum atq; hominis diſcerne
ſermonem. Et quum Deum atq; hominẽ in tempore confiteberis, Dei atq; hominis
in tempore dicta dijudica. Cùm verò ex homine & Deo rurſum totius hominis, to-
tius etiam Dei tẽpus intelligis, ſi quid aliud ad demõſtrationẽ eius tẽporis dictũ eſt,
tempori coaptato, quę dicta ſunt: vt cùm aliud ſit antè hominẽ Deus, aliud ſit homo
& Deus, aliud ſit poſt hominẽ & Deum totus homo, & totus Deus, non confundas
temporib. & generibus diſpenſationis ſatramentũ, cum pro qualitate generũ ac na-
turarum, alium ei in ſacramento hominis neceſſe eſt ſermonẽ fuiſſe non nato, alium
adhuc morituro, aliũ iam æterno. Noſtri igitur cauſa hæc omnia Ieſus Chriſtus ma-
nens, & corporis noſtri homo natus, ſecundum conſuetudinem naturæ noſtrę lo-
quutus eſt, non tamẽ omittẽs naturæ ſuæ eſſe, quod Deus eſt. Nam tametſi in partu,
& paſsione, & morte naturæ noſtræ res peregerit, res tamen ipſas omnes virtute na-
turæ ſuæ geſsit. Et reliqua. Item alio loco in eodẽ libro inter cætera: Videsne ita Deũ *Idem vbi*
& hominem prædicari, vt mors homini, Deo verò carnis excitatio deputetur? Non *ſuprà.*
tamen vt alius ſit, qui mortuus eſt, & alius ſit, per quem mortuus reſurgit. Spoliata
enim caro, Chriſtus eſt mortuus: & rurſus Chriſtum à mortuis excitans, idem Chri
ſtus eſt, carne ſe expolians. Naturã Dei, in virtute reſurrectionis intellige: diſpẽſatio-
nem hominis, in morte cognoſce. Et cùm ſint vtraq; ſuis geſta naturis, vnum tamen
Chriſtum Ieſum eum memento eſſe, qui vtrunq; eſt. Item poſt pauca: Hæc igitur de-
monſtranda a me paucis fuerunt, vt vtriuſq; naturæ perſonam tractari in domino Ie *Idem vbi*
ſu Chriſto meminiſſemus: quia qui erat in forma Dei, formã ſerui accepit. Item ſan- *ſuprà.*
cti Athanaſij Alexandrinæ eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris ad Epictetũ Corinthio- *Athan. Alexandrini.*
rum Epiſcoporũ: Quomodò aũt vel dubitare auſi ſunt, qui dicuntur Chriſtiani, ſi is
Dominus, qui ex Maria virgine proceſsit, filius quidem ſubſtantia & natura Dei eſt,
quod autem ſecundùm carnem, ex ſemine Dauid eſt & carne ſanctæ Mariæ? Item
ſancti Ambroſij Epiſcopi & confeſſoris Mediolanenſis Eccleſiæ, ad Imperatorem
Gratiarum in libro ſecundo de fide inter cætera: Vnde illud, quod lectum eſt Domi *Ambr. li. 2. de fide c. 4.*
num maieſtatis crucifixum eſſe, non quaſi in maieſtate ſua crucifixum putemus: ſed
quia idem Deus, idem homo: per diuinitatem Deus, per ſuſceptionem carnis homo
Chriſtus Ieſus, Dominus maieſtatis dicitur crucifixus, quia conſors vtriuſque natu-
ræ, id eſt, humanæ atque diuinæ, in natura hominis ſubijt paſsionem, vt indiſcretè,
& Dominus maieſtatis dicatur eſſe, qui paſſus eſt, & filius hominis, ſicut ſcriptum *Ioann. 3.*
eſt, qui deſcendit de cœlo. Item alio loco in eodem libro inter cætera: Sileant igitur *Epheſ. 4.*
inanes de ſermonibus quæſtiones, quia regnum Dei (ſicut ſcriptum eſt) non in per- *1. Cor. 4.*
ſuaſione verbi eſt, ſed in oſtenſione virtutis. Seruemus diſtinctionem diuinitatis &
carnis. Vnus in vtroque loquitur Dei filius, quia in eodem vtraque natura eſt: etſi
idem loquitur, non vno ſemper loquitur modo. Intende in eo nunc gloriam Dei,
nunc hominis paſsiones. Quaſi Deus loquitur, quæ ſunt diuina, quia verbum eſt:
quaſi homo dicit, quæ ſunt humana, quia in mea ſubſtãtia loquebatur. Item eiuſdẽ *Ex cap. 6.*
in libro de incarnatione Domini contra Apollinariſtas: Sed dum hoc redarguimus,
emergũt alij, qui carnẽ Domini dicant & diuinitatẽ vnius naturæ. Quæ tantũ ſacri-
legium inferna vomuêre? Iam tolerabiliores ſunt Ariani, quorum per iſtos perfidiæ
robur adoleſcit, vt maiore cõtentione aſſerant patrẽ & filiũ, & ſpiritũ ſanctũ vnius
non eſſe ſubſtãtiæ, quia iſti diuinitatẽ Domini & carnem ſubſtãtiæ vnius dicere ten-
tauere. Item infrà: Et hi mihi frequẽter Nicæni Concilij tractatũ ſe tenere cõmemo *Ibidem.*
rant. Sed in illo tractatu patres noſtri non carnem, ſed Dei verbum vnius ſubſtantiæ
cum patre eſſe dixere. Et verbum quidẽ ex paterna proceſsiſſe ſubſtantia, carnem au
tem ex virgine eſſe confeſsi ſunt. Quomodò igitur Nicęni Concilij nomen obten-
ditur, & noua indicuntur, quæ nunquam noſtri ſenſere maiores? Et reliqua. Item *Li. 7. epiſt. 47.*
eiuſdem ad Sabinum epiſcopum inter cætera: Vnde pulchrè Apoſtolus eiuſdem
verbi repetitione vſus eſt, dicens de Domino Ieſu: Cùm in forma Dei eſſet,
non ra-

non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, for-
Philip.2. mam ſerui accipiens. Quid eſt, in forma Dei, niſi in plenitudine deitatis, in illa perfe
ctionis diuinæ expreſsione? Ergo cùm eſſet in plenitudine diuinitatis, exinaniuit ſe,
& accepit plenitudinem naturæ & perfectionis humanæ. Sicut Deo nihil deerat, ita
Pſal.44. nec hominis conſummationi, vt eſſet perfectus in vtraque forma. Vnde & Dauid di
cit: Speciosus forma præ filijs hominum. Concluditur Apollinariſta, nec quò ſe ver-
tat, habet: ſuis clauditur retibus. Ipſe enim dixit, formam ſerui accepit, non ſeruus lo
cutus eſt. Iterum ergo interrogo: Quid eſt in forma Dei? Reſpondet, In natura Dei.
Galat.4. Sunt enim (ait Apoſtolus) qui non ſunt natura dij. Quæro, quid ſit, formã ſerui acci
piens? Sine dubio perfectionem naturæ & cõditionis, vt dixi, humanæ, vt eſſet in ho
minum ſimilitudine. Et pulchrè, non carnis, ſed hominũ dixit ſimilitudinem, quia
in carne eadem. Sed quia ſine peccato erat ſolus, omnis autẽ homo in peccato, in ſpe
Hier.17. cie hominis videbatur. Vnde & Propheta ait: Et homo eſt, & quis cognoſcet eũ? Ho
Matt.8. mo ſecundũ carnẽ, ſed vltra hominẽ diuina operatione. Deniq; cùm leproſum tan-
Ioan.11. geret, homo videbatur: ſed vltra hominem, cùm mundaret. Et cùm Lazarum fleret
Ioan.19 mortuum, quaſi homo flebat: ſed ſupra hominem erat, cùm mortuum vinctis iube-
Mat.27. ret pedibus exire. Homo videbatur, cùm pẽderet in cruce: ſed ſupra hominem, cùm
reſeratis tumulis mortuos ſuſcitaret. S. Auguſtini epiſcopi Hipponenſis eccleſiæ ad
Dardanum inter cætera: Noli itaq; dubitare, ibi nũc eſſe hominem Chriſtum, vnde
venturus eſt: memoriterq́; recole, & fideliter tene Chriſtianam confeſsionem, quo-
niam reſurrexit à mortuis, aſcendit in cęlum, ſedet ad dexterã patris: nec aliunde quã
Actor.1. inde venturus eſt ad viuos & mortuos iudicãdos. Et ſic vẽturus eſt illa angelica voce
teſtante, quẽadmodùm eſt ire viſus in cælum, id eſt, in eadem forma carnis atq; ſub-
ſtantia, cui profectò immortalitatem dedit, naturam non abſtulit. Item eiuſdem in
epiſtola ad Voluſianum inter cætera: Nunc verò ita inter Deum & homines media-
Tract.78. tor apparuit, vt in vnitate perſonæ copulãs vtranq; naturã, & ſolita ſublimaret inſo-
poſt mediũ litis & inſolita ſolitis tẽperaret. Itẽ eiuſdẽ in expoſitione Euangelij ſecundũ Ioannẽ
inter cętera: Quid igitur hęretice, cũ Chriſtus ſit Deus & homo, loquitur vt homo,
& calumniaris Deo? Ille in ſe naturam cõmendat humanã, tu in illo audes deforma-
re diuinam? Et iterum infrà: Agnoſcamus geminam ſubſtantiam Chriſti, diuinã ſci-
licet, qua æqualis eſt patri: humanam, qua maior eſt pater. Vtrunq; autẽ ſimul, non
duo, ſed vnus Chriſtus, ne ſit quaternitas, nõ Trinitas Deus. Sicut enim vnus eſt ho-
mo, anima rationalis & caro: ſic vnus eſt Deus, Chriſtus & homo: ac per hoc Chri-
ſtus eſt Deus, anima rationalis, & caro. Chriſtum in his omnibus, Chriſtum in ſingu
lis confitemur. Quis eſt ergo, per quem factus eſt mundus? Chriſtus Ieſus, ſed in for-
Ibidem. ma Dei. Quis eſt ſub Põtio Pilato crucifixus? Chriſtus Ieſus, ſed in forma ſerui. Item
eiuſdem cuius ſuprà: Quis non eſt derelictus in inferno? Chriſtus Ieſus, ſed in anima
ſola. Quis reſurrecturus, triduo iacuit in ſepulchro? Chriſtus Ieſus, ſed in carne ſola.
Ioan.14. Dicitur ergo in his ſingulis Chriſtus. Verùm hęc omnia nõ duo, vel tres, ſed vnus eſt
Chriſtus. Ideò ergo dixit: Si diligeretis me, gauderetis vtiq; quia vado ad patrẽ: quo-
niam naturæ humanæ gratulandum eſt, eò quod ſic aſſumpta eſt à verbo vnigeni-
to, vt immortalis conſtitueretur in cœlo: atq; ita fieret terra ſublimis, vt in corrupti-
Ioan. Chryſoſtomi. bilis puluis ſederet ad dexteram patris. S. Ioannis Conſtantinopolitani epiſcopi &
confeſſoris in homilia de cruce & latrone inter cætera: Sed cur cum cruce veniat, vi-
deamus, ſcilicet vt hi, qui eum crucifixere, ſuæ ſentiant dementiæ cæcitatem. Et ideò
impudentiæ eorum ſignum portatur. Ideo propheta ait: Tunc lamentabuntur oẽs
Zach.12. tribus terræ, videntes accuſatorem, & agnoſcentes peccatum. Et quid mirum eſt, ſi
crucem portans adueniet, quando & vulnera corporis ipſa demonſtrat? Tunc enim
Ibidem. (inquit) videbunt, quem confixère. Et ſicut poſt reſurrectionem, Thomæ voluit dif
fidentiam confutare, & illi clauorum loca monſtrauit, & lateris vulnera declarauit,
Ioan.20. & dixit, Mitte manum tuam, & vide, quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſi-
Luc.24. cut me videtis habere: ſic & tũc oſtendet vulnera, crucemq́; demõſtrabit, vt oſtendat
illum

illum ſe eſſe, qui fuerat crucifixus. Item eiuſdem in homilia de aſcentione Domini:
Nam ſicut duobus iurgio ſeparatis, vnus in medio poſitus, altercantium litem di-
ſcordiamque diſſoluit, ita & Chriſtus fecit. Deus nobis iuſtè iraſcebatur, & nos con
temnebamus iratum, & clementem Dominum declinabamus: & ſe medium Chri-
ſtus ingeſsit, & ſociauit vtranque naturam, & nobis quod imminebat ſupplicium,
ipſe ſuſtinuit. Item eiuſdem in eadem homilia inter cætera: Chriſtus igitur noſtræ
naturæ primitias obtulit patri, & oblatum donum miratus eſt pater. Quod tanta di-
gnitas offerebat, & quod offerebatur, nulla macula fœdabatur. Nam & ſuis mani-
bus ſuſcepit oblatum, & ſuæ ſedis fecit eſſe participem, & quod plus eſt, ad patrem
ſuæ dexteræ collocauit. Cognoſcamus, quis ille eſt, qui audiuit, Sede ad dexteram
meam: quæ natura eſt, cui dixit, Eſto meæ particeps ſedis. Illa natura, quæ audiuit. *Pſal. 109.*
Terra es, & in terram ibis. Item eiuſdem in eadem homilia inter cætera: Quo ſermo- *Geneſ. 3.*
ne vtar, quo verbo dicam, reperire non poſſum. Natura fragilis, natura contempta,
& omnibus monſtrata deterior, omnia vicit, omnia ſuperauit, & omnibus hodierna
die meruit excelſior reperiri. Hodie angeli, vota diù deſiderata ceperunt: hodiè ar-
changeli, quod multo tempore cupiebant, inſpicere valuerunt. Naturam noſtram
in ſede dominica, immortali fulgentem gloria peruiderunt. S. Theophili epiſcopi *Theo-*
Alexandrini de epiſtola paſchali, quam per Aegyptum deſtinauit: Cuius rei teſtis eſt *xana:*
ille, qui loquitur: Oẽs declinauére, ſimul facti inutiles ſunt. Et prophetæ Chriſti au- *Pſal. 13.*
xiliũ deprecantes: Domine, inclina cælos tuos & deſcende. Non vt mutaret loca, in *Pſal. 143.*
quo omnia ſunt: ſed vt propter ſalutem noſtram, carnem humanæ fragilitatis aſſu- *2 Cor. 8.*
meret, Paulo Apoſtolo eadẽ concinente: Cùm eſſet diues, pro nobis pauper factus
eſt, vt nos illius paupertate diuites eſſemus: venitque in terras, & de virginali vtero,
quem ſanctificauit, egreſſus homo, interpretationẽ nominis ſui Emmanuel, id eſt, *Matt. 1.*
nobiſcum Deus, diſpenſatione confirmans, mirum in modum cœpit eſſe, quod nos
ſumus: & nõ deſijt eſſe, quod erat: ſic aſſumens naturam noſtram, vt quod erat ipſe,
non perderet. Quanquam enim Ioãnes ſcribat, Verbum caro factum eſt, id eſt, alijs *Ioan. 1.*
verbis, Deus homo factus eſt, verbum tamen non eſt verſum in carnem, quia nun- *Pſal. 101.*
quam Deus eſſe ceſſauit, ad quem & ſpiritus ſanctus loquitur: Tu autem idem ipſe *Hebr. 1.*
es. Et pater de cęlo conteſtatur & dicit: Tu es filius meus dilectus, in quo mihi bene *Matt. 3.*
cõplacui. Vt & homo factus, noſtra cõfeſsione permanere dicatur, quod fuit priuſ- *Marc. 1.*
quam homo fieret, Paulo nobiſcum eadem prædicãte: Ieſus Chriſtus heri & hodiè, *Luca 3.*
idem ipſe & in æternum. In eo enim quod ait, ipſe, oſtendit eum priſtinam non mu- *Hebr. 13.*
taſſe naturam, nec diuinitatis ſuæ imminuiſſe diuitias, quia propter nos pauper effe-
ctus, plenam ſimilitudinem noſtræ conditionis aſſumpſerat. Item eiuſdem in alia e-
piſtola paſchali contra Originem, inter cætera: Vnus filius patris, noſtrique media-
tor, nec æqualitatem eius amiſit, nec à noſtro conſortio ſeparatus eſt. Inuiſibilis De
us, & viſibilis homo: forma ſerui abſconditus, & Dominus gloriæ confeſsione cre-
dentium comprobatus. Neque enim priuauit eum pater naturæ ſuæ nomine, poſt- *Matt 3.*
quam pro nobis homo, & pauper effectus eſt: nec in Iordane fluuio baptizatum *Marc. 2.*
altero appellauit vocabulo, ſed filium vnigenitũ, Tu es filius meus dilectus, in quo *Luca 3.*
mihi benè complacui. Nec ſimilitudo noſtra ir. diuinitatis eſt mutata naturam, nec
diuinitas in noſtræ naturæ verſa eſt ſimilitudinem. S. Gregorij Epiſcopi Nazianzeni
in homilia de Epiphania inter cætera: Cùm ergo proceſsiſſet ex virgine Deus, in ea, *Grego. Na*
quã aſſumpſerat, humana natura, vnum è duobus ſibi inuicẽ cõtrarijs exiſtẽs, carne *zian.*
& ſpiritu, aliud in Deum aſſumitur, aliud deitatis gratia præſtat. Item infrà: Miſſus
eſt quidem, ſed vt homo. Duplex enim erat in eo natura. Inde denique & laborauit
ex itinere, inde & eſurijt, & ſitiuit, & contriſtatus eſt, & fleuit humani corporis lege.
S. Baſilij Epiſcopi Cappadocis: Cùm ergo quædam in Chriſto ita videamus huma- *Baſilij*
na, vt nihil à communi mortalium fragilitate diſtare videantur: quædam in diuina, *Magni.*
quæ nulli alij, niſi illi ineffabili naturæ conueniant deitatis: hæret humani intelle-
ctus anguſtia, & tãtæ admirationis ſtupore perculſa, quò declinet, quid teneat, quò

ſe vertat,ignorat.Si hominem putet,deuicto mortis regno,cum ſpolijs redeuntem à mortuis cernit. Propter quod cum omni metu & reuerentia contemplandum eſt, vt in vno eodemque ita vtriuſque naturæ veritas demonſtretur,vt neque aliquid indignum & indecens de diuina illa & ineffabili ſubſtantia ſentiatur: neque rurſum, quæ humanitùs geſta ſunt,falſis illuſa imaginibus æſtumentur.

Cyrilli epi. Alexãdrini S. Cyrilli epiſcopi Alexandrini: Homo nominatus eſt,cùm ſit natura Deus, Dei patris verbum:quoniam ſimiliter vt nos,ſanguini communicauit & carni. Sic enim in terris apparuit,non amittens id quod erat,ſed aſſumens humanitatis naturam in ſua ratione perfectam.Item eiuſdem in libro,qui dicitur Scholia: Vnus igitur eſt,& ante incarnationem Deus verus, & qui inhumanitate manſit id, quod erat,& eſt,& erit. Non diſcernendũ igitur vnum dominũ Ieſum Chriſtum in hominem ſeorſùm & ſeorſùm in Deum,ſed vnum eundemq; Ieſum Chriſtũ eſſe dicimus,non ignorantes differentias naturarum,ſed eas inconfuſas inter ſe ſeruantes.Item cuius ſuprà:Dicitur nanque tanquàm aliud in alio inhabitare,id eſt, diuina natura in humanitate, non perpeſſa commixtionem,vt eſſet,quod non erat.Quicquid enim in alia habitare dicitur, non ipſum fit tale, quale eſt id, in quo habitat, ſed aliud in alio magis intelligitur. At verò in verbi perſona & humanitatis,nobis ſolam differentiam deſignat diuerſitas naturarum. Vnus enim ex vtraq; intelligitur Chriſtus.Ergo inconfuſione (vt antè dixi) ſeruata,inhabitaſſe ait verbum in nobis.Sicut enim vnum eſſe filium vnigenitũ, carnem factum & hominem.Item cuius ſuprà ad Neſtorium: Ait igitur ſancta &magna ſynodus,ipſum,qui eſt ex Deo parre natus naturaliter,filium vnigenitum,Deum verum de Deo vero,lumen de lumine,per quem,& cum quo omnia fecerit pater, hunc deſcendiſſe, incarnatum eſſe & hominem factum, paſſum eſſe,reſurrexiſſe tertia die, & aſcendiſſe rurſum in cælos. Hæc nos ſequi verba debemus,his nos conuenit obtemperare dogmatibus, conſiderãtes quid ſit incarnatum eſſe,& hominem factum Dei verbum.Non enim dicimus,quòd Dei natura conuerſa vel immutata,facta ſit caro:nec quòd in totum hominem,qui eſt ex anima & corpore transformata ſit: ſed illud magis,quòd carnem animatam anima rationali,ſibi copulauerit verbũ,& ſic ſubſtantialiter,ineffabiliter, & inde præhenſibiliter factus ſit homo,& nuncupatus ſit etiam filius hominis, non nuda tantummodò voluntate,ſed nec aſſumptione ſola perſonæ,ſed quòd diuerſæ quidem naturę in vnum conuenerint,vnus tamen ex ambabus Chriſtus & filius,non euacuata aut ſublata diuerſitate naturarum per coniunctionem,ſed quia ſimul nobis effecerunt vnum Dominum & Chriſtum & filium,id eſt,diuinitas & humanitas, per arcanam illam,ineffabilemque copulationis adunationem. Itaque is, qui ante ſecula omnia eſt natus ex patre, etiam ex muliere carnaliter dicitur procreatus in tempore. Non quia diuina ipſius natura de ſacra virgine ſumpſit exordium, nec quòd propter ſeipſam opus habuit ſecundò naſci poſt illam natiuitatẽ,quam habebat ex patre: (eſt enim ineptum & ſtultum hoc dicere,quòd is,qui ante omnia ſecula eſt coẽſempiternus patri, ſecundæ generationis eguerit, vt eſſe inciperet) ſed quia propter nos & propter noſtram ſalutem naturam ſibi copulauit humanam, & proceſsit ex muliere, idcircò dicitur natus eſſe carnaliter. Neq; enim priùs natus eſt homo communis de ſancta virgine, & tunc demum habitauit in eo verbum:ſed in vulua vteroque virginali,ſe cum carne coniunxit,& ſuſtinuit generationem carnalem,carnis ſuæ natiuitatem, ſuam faciens. Sic illum dicimus & paſſum eſſe & reſurrexiſſe:non quia Deus verbum in ſua natura paſſus ſit aut plagas,aut clauorum transfixiones,aut alia vulnera (Deus nanque incorporalis, extra paſsionem eſt) ſed quia corpus illud, quod ipſius proprium factum eſt, paſſum eſt, ideò hæc omnia pro nobis ipſe dicitur paſſus. Inerat enim in eo corpore,quod patiebatur, Deus, qui pati non poterat. Simili modo & mortem ipſius intelligimus.Immortale enim & incorruptibile eſt naturaliter, & vita,& viuificans Dei verbum.Sed quia corpus ipſius proprium, gratia Dei,iuxta Pauli vocem, pro omnibus mortem guſtauit, idcircò ipſe dicitur mortem paſſus eſſe pro nobis.

Idem Cyrillus in epi. ad Neſtorium.

Heb. 2.

Non

Non quod ipſe mortem eſſet expertus, quantum ad ipſius naturam pertinet (inſania eſt enim, hoc vel ſentire, vel dicere) ſed quod (vt ſuprà diximus) vera caro ipſius mortem guſtauit. Ita & reſurgente carne, ipſius rurſus reſurrectioné dicimus: non quia in corruptionem ceciderit (quod abſit) ſed quia eius reſurrexit corpus. Ita Chriſtum vnum & Dominum confitemur, non tanquam hominem cum verbo coadorantes, ne diuiſiones quædam ſpecies inducatur, ſed vnum iam & eundem adorantes, quia non eſt alienum à verbo corpus ſuum, cum quo ipſi etiam aſsidet patri. Nec hoc ita dicimus, quaſi duobus filijs aſsidentibus, ſed vno cum carne per vnitatem: quia ſi talem copulationem factam per ſubſtãtiam, aut quaſi impoſsibilem, aut quaſi parum decoram, noluerimus accipere, in id incidimus, vt duos filios eſſe dicamus. Neceſſe eſt enim diſcernere, & dicere, hominem ſeparatim fuiſſe ſola filij appellatione honoratum: & rurſum verbum, quod eſt ex Deo, & nomine, & veritate, filium Dei: ſed diſcernere in duos filios non debemus vnum Dominum Ieſum Chriſtum. Neq; enim id adiuuat rectam fidei rationem, licet nonnulli, neſcio quam, perhibeant copulationem perſonarum. Non dixit enim ſcriptura, verbum Dei perſonam hominis ſibi aſſumpſiſſe, ſed carnem factum eſſe. Id autem eſt oſtendere Dei verbum, ſimiliter ac nos, participatum habuiſſe carnis & ſanguinis, & corpus noſtrum propriè ſuum feciſſe, & hominem ex muliere proceſsiſſe, non abiecta, nec depoſita deitate, aut generatione illa, quã habebat ex patre, ſed manſiſſe etiam in aſſumptione carnis Deum, quod erat. Hoc vbique rectæ fidei ratio proteſtatur. In tali ſenſu ſanctos patres fuiſſe comperimus. Ideò illi non dubitarunt ſanctam virginem dicere theotocon, non quòd verbi natura, deitaſque in ſancta virgine ſumpſit exordium, ſed quòd ex ea natum ſit ſacrum illud corpus, animatum anima rationali, cui ſubſtantialiter adunatum Dei verbum, carnaliter natum eſſe dicitur. *Ioann. 1.*

Epiſtola nonageſimaoctaua eiuſdem ad Fauſtum presbyterum.

Dilectiſsimo Fauſto presbytero Leo Epiſcopus ſalutem.

GRATVM ſemper eſt mihi tuam alloqui charitatem, & affectum ſalutationis exoluere, quoniam ſcio te & probabilem, & ſynceriſsimæ fidei eſſe cuſtodem, & qui non circunducitur omni vento doctrinę, ſed in fundamento prophetarũ & apoſtolorum (qui Chriſtus eſt) firmè conſiſtere, vt quum venerit filius hominis in diuinitate ſua ad purgationem totius mundi, in electione reperiaris frumentum ęternitatis, qui dignus theſaurizari poſsis in horreis. Suſceptis itaq; literis per filium meum Parthenium reciprocam ſalutationem exoluens, exhortor tuam beatitudinem, fili chariſsime, vt non confundaris de Euangelio generationis Domini *Matt. 1.* Ieſu Chriſti, filij Dauid, filij Abraham ſecundùm carnem, quoniam hæc fides vincit *Ioann. 5.* mundum, quando quis credit, quia Chriſtus eſt filius Dei. Si quæ verò fidei quæſtiones inueniuntur, admonemus vt de his, quæ ad communem vtilitatem pertinent, latiùs nobis ſcribas, libenter ſuſcipientibus, qui iſta detulerint.

Epiſtola nonageſimanona eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

Leo Epiſcopus, Leoni Augſto.

SI glorioſum pietatis veſtræ in fidei diffuſione propoſitum tanta proſequi laude cupimus, quanta rerum ipſarum magnitudo depoſcit, inueniemur impares in actione gratiarũ, ſi noſtri tantùm oris anguſtijs vniuerſalis Eccleſiæ gaudia celebremus. Sed dignius illius remuneratio veſtris actibus meritisq; ſeruabatur, in cuius cauſa & ſpeciali excellitis animo, & optato triumphatis euentu gloriæ. Sciat igitur clementia veſtra omnes eccleſias Dei cum laude veſtra exultare pariter

Timotheũ Aelurum dicit. & lætari, quod ab Alexandrinæ eccleſiæ iugo improbus parricida depulſus eſt, & populus Dei, cui prædo nefarius incubabat, in antiquam fidei libertatem reductus, poteſt iam in ſalutis viam fidelium ſacerdotum prædicatione reuocari, cum videat omne ſeminarium venenorum in ipſo auctore proiectum. Nũc ergo quia hoc conſtanti propoſito & magna mente peregiſtis, conſummato operi fidei illud adiungite, vt de catholico ciuitatis illius præſule quod Deo placeat decernatis, qui nulla damnatæ toties impietatis ſit infectus adſpergine, ne fortaſsè tectum vulnus ſub ſpecie obductæ cicatricis increſcat, & plebs Chriſtiana, quæ vobis agentibus apertè ab hæreticorũ peruerſitate liberata eſt, lœtalibus iterùm obnoxia ſit venenis. Vides autem, venerabilis Imperator, & euidenter agnoſcis, quòd in perſona, de cuius abſciſione agitur, nõ ſola eſt ſidei integritas intuenda: quæ etiamſi vllis correctionibus profeſſionibusq; purgari, & in integrũ valeret qualibet cõditione reſtitui, nequaquã tamẽ

Locus mẽdoſus. quę ſceleſtè cruenteq; cómiſſa ſunt, poſſunt probabilium verborũ proteſtationibus aboleri: quia in pontifice de hac (maximè tantæ eccleſiæ ſacerdote) non ſufficit ſonus linguæ & ſermo labiorum: & nihil prodeſt ſi Deus voce prædicatur, & mens in

2.Tit.3. Tit.1. impietate conuincitur. De talibus enim per Apoſtolum ſanctus ſpiritus loquitur: Habentes ſpeciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et iterùm alibi: Deum profitentur ſe ſcire, factis autem negãt. Vnde cùm in omni Eccleſiæ membro, & integræ fidei veritas, & bonorũ operum plenitudo quęratur: quantò magis in ſummo pontifice debent vtraque præcellere, quia alterũ ſine altero non poteſt cum Chriſti corpore cõpagem? Nec neceſſe eſt nunc omnia, quæ Timotheũ execrabilem faciũt, enarrare, cùm copioſe atque manifeſte in totius mundi notitiam, quæ per ipſum ac propter ipſum ſunt geſta, proceſſerint: & ſi quid ab incompoſito vulgo contra iuſtitiam perpetratum eſt, in huius omnia verticem confluant, cuius deſiderijs manus furentium ſeruierunt. Vnde ſi etiam in profeſsione fidei nihil hic non claret, nihil ſallat, aptiſsimum gloriæ veſtræ eſt ab hoc appetitu illum prorſus excludere: quia in tantæ vrbis antiſtite vniuerſa Eccleſiæ videtur deeſſe, membra decet ſancta exultatione gaudere, vt vera pax Domini non ſolum prædicatione fidei, ſed etiam

Is eſt annus ſalutis 460. pontificatûs S. Leonis 21. morum clarificetur exemplo. Data 15. Calendarum Iuliarum, Magno & Apollonio conſulibus, per Philoxenum agentem in rebus.

Epiſtola centeſima eiuſdem ad Gennadium Epiſcopum Conſtantinopolitanum.

Leo Epiſcopus Gennadio Epiſcopo Conſtantinopolitano.

Dilectionis

DIlectionis tuæ literis, & fratrum coepiſcoporumq́ue noſtrorum Domitiani & Geminiani ſermone agnoui, Timotheũ poſtquam eccleſiæ Alexandrinæ ciuitatis expulſus eſt, Conſtantinopolim (nonnullis hoc fidei aduerſarijs agẽtibus) venire permiſſum: vt quantùm datur intelligi, quia vniuerſorum Domini ſacerdotum ſententijs coarctatus, inuitus ſaltem ad catholicum ſe dogma conuertat, vt tanquam propter hanc tantummodò culpam videatur eiectus, hæreticæ peruerſitatis errore damnato, doctrinæ apoſtolicæ, vt ad Alexandrinam redeat, acquieſcat, cùm illi, etiam ſi catholicus probaretur, hoc vehementer obſiſtat, quòd viuente epiſcopo, tantæ ſedis inuaſor eſt, & author apparuit inauditæ crudelitatis admiſſæ. Et ideò dilectio tua ſolicitudine, qua claret, eniti & elaborare debebit, ne cum tam nefario homine ſermo aliquis priuatim, vel publicè miſceatur, neúe ſub ſpecie correctionis eius quorundam conuentui præbeatur occaſio, ne redeundi integram capiat libertatem, de quo iam edictis ſuis princeps Chriſtianiſsimus iudicauit. Omni igitur labore & circunſpectione peruigili vnitati eccleſiaſticæ profuturus, enitere frater chariſsime, vt ſpes ſuffragatoribus ipſius adimatur, & Alexandrinis ex clero ſuo catholicus epiſcopus ſecundùm morem veterem per orthodoxos epiſcopos conſecretur: quia parricida ille non alias à ſuis defenſoribus deſeritur, niſi Alexandrina eccleſia, quæ patrum honori & ſuæ reſtituenda eſt libertati, rectorem ſanandis omnibus, quæ malè geſta ſunt, probatiſsimum fuerit conſecuta. Datum decimoquinto Calend. Iulias Magno & Apollonio Conſulibns, per Philopenum agentem in rebus.

De cæde Proterij epiſcopi dicit.

Epiſtola centeſimaprima eiuſdem ad Timotheum Epiſcopum Alexandrinum.

Leo Epiſcopus Timotheo Epiſcopo catholico Alexandrinæ Eccleſiæ.

EVidenter apparet ſub Apoſtolicæ ſplendore ſentẽtiæ, quoniam diligentibus Deum omnia cooperãtur in bonum, & diuinæ diſpenſatione pietatis vbi excipiuntur aduerſa, ibi donantur & proſpera, quod Alexandrinæ eccleſiæ experimenta demonſtrant, in qua multos ſibi patientiæ theſauros humilitas, modeſtia & tolerantia congregauit: quia iuxta eſt Dominus his qui tribulato ſunt corde, & humiles ſpiritu ſaluabit: glorificata in omnibus inclyti principis fide, per quem dextera Domini fecit virtutem, ne in thronum beatorum Patrum Antichriſti diutiùs ſederet opprobrium, cuius impietas nemini magis quàm ſibi nocuit: quia etſi aliquos ad ſocietatem facinoris impulit, ſe tantùm denique inexpiabiliter cruentauit. Vnde de eo, quod inſtinctu fidei in fraternitatem tuam cleri & plebis, atque omnium fidelium egit electio, vniuerſam mecum Eccleſiam Domini gaudere reſcribo, vtq́ue hoc benignitas diuinæ pietatis multiplicata gratia confirmet exopto: ita ipſi per omnia tua deuotione famulante, vt etiam eos, qui veritati aliquatenùs reſtiterunt, reconciliandos Deo per Eccleſiæ preces inſtanter acquiras, & ſacramento catholicæ fidei, cuius ſoliditas nullam diuiſionem recipit, ſolicitus rector adiungas: illum imitatus rerum piumq́ue paſtorem, qui animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis, & errantem vnam ouem non flagellis coërcuit, ſed ad ouile proprium ſuis humeris reportauit. Agat ergo dilectio tua, frater chariſsime, ne vel Neſtoriani dogmatis, vel

Is eſt Timotheus Salophaciolus, qui in Timotheo Aeluri locum ſubrogatus eſt.

Roma. 8.

Pſal. 33.

Ioan. 10.

Lucæ 15.

1.Cor.3. Eutychiani erroris vllum in Dei populo poſsit veſtigium reperiri: quia nemo poteſt fundamentum ponere, præter id quod poſitum eſt, qui eſt Chriſtus Ieſus: qui vniuerſum mundum non recôciliaret Deo patri, niſi per fidei regenerationem omnes in noſtræ carnis veritate ſuſciperet. Cùm ergo ſcribendi opportunitates, quibus fraternitas tua vtatur, extiterint, ſicut neceſſariè & ex more feciſti, vt per filios noſtros Danielem presbyterum & Timotheum diaconum ordinationis tuæ ad nos ſcripta dirigeres: ita omni tempore in hoc officio perſeueres, vt de prouectibus pacis ſæpè, quantùm fieri poteſt, ſolicitudini noſtræ mittantur indicia, vt per alterna collo-
Roma.5. quia ſentiamus, quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpiritum ſanctum qui datus eſt nobis. Datum decimoquinto Calendas Septembris, Magno & Apollonio Conſulibus.

Epiſtola centeſimaſecunda eiuſdem ad presbyteros & diaconos Eccleſiæ Alexandrinæ.

Leo Epiſcopus presbyteris & diaconibus eccleſiæ Alexandrinæ, dilectiſsimis filijs in Domino ſalutem.

GAudeo exultanter in Domino de pijſsimo, quem inter vos habetis, affectu, dum ſicut ſcripta veſtra manifeſtant, & paſtor gregem, & grex oſtenditur amare paſtorem. Soliciti ergo
Ephef.4. in inuicem, ſicut Apoſtolus ait, ſeruare vnitatem ſpiritus
*vt poſsitis in vinculo pacis, properate * ad fructum veſtræ peruenire patientiæ. Quid enim dignius aut velle poteſtis aut agere, quàm vt auxiliante Dei gratia, glorioſiſsimi principis, fide ad profectum ſolidiſsimæ pacis vtamini? remota procul ea beſtia, quæ vineam plantationis dominicæ, ſicut Pſalmus Propheticus canit, ſingu-
Pſal.79. lari feritate vaſtabat. Quia ergo in ouili dominico nec furum iam inſidiæ, nec latronum timentur incurſus, redeat vniuerſitas veſtra in concordiam, & magiſterio ſpi-
1.Cor.10. ritus ſancti illa in omnibus vnitas expetatur, propter quam dicit Apoſtolus: Non quærens quod mihi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui fiant. Idipſum dicant & ſentiant omnes: nulla ſint ſenſuum diſputationumque certamina. Quod vſque ad catholicos præſules in Alexandrina eccleſia diſcipuli veritatis didicerunt atque docuerunt, eadem à cunctis fidelibus confeſsione promatur: quia varietatem veritas
Veritas ſimplex et vna (quæ eſt ſimplex atque vna) non recipit. Si quos autem cuiuſlibet ordinis Chriſtianos impia hæreticorum conturbauere mendacia, ad ſatisfactionis remedia * probi-
* legēdum videtur, prouocate. tate, & in ſpiritu manſuetudinis cum benignitate corripite: quia, ſicut ait beatus apoſtolus Petrus, non tardat Dominus promiſſum, ſed patienter agit propter vos, nolens aliquot perire, ſed omnes ad pœnitentiam conuerti. Agendum ergo eſt, ne
2.Petr.3. difficultas veniæ curationem faciat tardiorem. Data decimoquinto Calen. Septem. Magno & Apollonio Cenſulibus.

Epiſtola centeſimatertia eiuſdem ad quoſdam Aegypti epiſcopos.

Leo Epiſcopus Theophilo, Ioanni, Athanaſio, Abrahæ, Danieli, Ioahe, Paphnutio, Muſæo, Panuluio & Petro, epiſcopis Aegyptijs.

Literis

Literis fraternitatis veſtrę, quas ad me filij noſtri Daniel preſbyter & Timotheus Diaconus detulerint, cognouiſſe me gaudeo, quòd glorioſi & venerandi principis fides, propheticis & euangelicis vnita doctrinis, ad ſanctos & Deo placitos diſpoſitionum ſuarum deuenit effectus, vt cruentiſsimo Alexandrinæ eccleſiæ peruaſore deiecto, & in longinquiora tranſlato, dignum ſua gubernatione, rectorem totius ciuitatis mereretur electio: ad cuius vos conſecrationem nullus ambitus traheret, nulla ſeditio impelleret, nulla iniquitas incitaret: ſed in medio conſtituta meritorum ſanctitate, eum cunctis non dubitaret præponere, quem ſibi vniuerſitas cuperet præſidere. Vnde reddita populis Chriſtianis Dei pace gaudẽtes, commendamus vobis inuicem veſtri òperis dignitatem: vt religioſè per omnia ordinatus antiſtes, fraterno ſe viuere experiatur aſſenſu, & ad abolenda ſcandala, quæ error hæreticus excitauerat, cooperatione veſtra gaudeat adiuuari. Excluſo enim qui imitator diaboli fuit, & in veritate non ſtetit, malè vtens ſpecie perſuaſi honoris & nominis, cõgruit, vt Alexandrina eccleſia eum veneretur & diligat, quem & probitate morum, & integritate catholicæ fidei, dignum tanto ſacerdotio comprobauit: cui mutuæ charitatis plenũ animi noſtri præbemus affectũ, cohortantes fratres chariſsimi, & fiducialiter exigentes, vt in prædicatione verbi, in eruditione præcepti illam formam cuſtodiatis charitatis, ſine qua nullæ poſſunt prodeſſe virtutes. Quod autem fratri & coepiſcopo noſtro Timotheo de reuocãdis his, qui à veritatis itinere deuiantes, inconſultiùs ſe ferociusq; geſſerunt, ſcriptum eſſe cognoſcitis, dilectio quoque veſtra ad curam ſuam intelligat pertinere: vt quia latè ſeſe peſtilens illa ægritudo diffudit, vbique omnibus eadem adhibeatur medicina vulneribus, vt per diligentiam paſtoralem in cunctis eccleſijs Domini ouile reparetur, & per ſolicitudinem charitatis atque doctrinæ, omnes Chriſti oues vnum ſentiant habere paſtorem.

Data 15. Calend. Septembris,
Magno & Apollonio
conſulibus.

D. Leonis Primi Ro. Pontificis operum finis.

D. LEO IX. PAPA

LEONIS EIVS NOMINIS IX. ROMANI PONTIFICIS, CVMPRIMIS SANCTI AC ERVDITI LIBELLVS INSIGNIS ADVERSVS INAVDITAS PRAESVMPTIONES MIchaelis Conſtantinopolitani & Leonis Acridani Epiſcoporum.

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, Michaeli Conſtantinopolitano & Leoni Acridano Epiſcopis.

In terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Caput I.

HVIVSMODI exordium docuit nos illud dominicum: In quamcunque domum aut ciuitatem intraueritis, primùm
Matth. 10. dicite: Pax huic domui, & ſi ibi fuerit filius pacis, requieſcet
Lucæ 10. ſuper illum pax veſtra: Sin autem, ad vos reuertetur. In pa-
1.Cor.7. ce etenim vocauit nos Deus, qui eſt pax noſtra: qui fecit
Epheſ.2. vtraque vnum, & veniens euangelizauit pacem his qui lõgè, & his qui propè erant: & inter nonnulla dixit: Beati pa
Matth.5. cifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Quorum pedes dei-
Rom. 10. loquus Eſaias admiratus, proclamat: Quàm ſpecioſi pedes euangelizantium pacem.
Eſaiæ 52. Ad quam magnus Paulus conteſtando ſic diſcipulos adhortatur: Pacem ſequimini
Hebr.12. cum omnibus & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. Et: Si fieri poteſt,
Rom. 12. quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Et rurſum: Pacem ha
2.Cor.13. bete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiſcum. Nec immeritò, dicente diſcipulis
Ioan. 14. ſuis, imò omnibus Chriſtianis ipſo Domino: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Quæ vtique quam germano & vnanimi affectu & inſolubilis fœderis nexu retinenda ſit, hinc poteſt colligi, quòd eam vltimã cohæredibus & comparticipibus ſuis, velut hæreditario & perpetuo iure commendatam ſub teſtamento, mox ſuo ſanguine ſubſcripto, & pia morte confirmato reliquit, quaſi diceret: Fratres & cohæredes mei, relinquo vobis ex patrimonio noſtro ſortem, temporalem videlicet pacem, quam ſi integram & incontaminatam in fine mihi repræſentaueritis meam ſortem, pacem ſcilicet ſempiternã adiungo vobis. Nec his contentus, patri æqualis, patreq; minor, pro hac ipſa patrem ſic deprecatur, ad patrem ſuum & patrem no-
Ioan.17. ſtrum, à quo nunquam diſceſſerat, rediturus: Pater, quos dediſti mihi, volo vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus, & ſint conſummati in vnum.

Caput II.

Matth. 18. SEd væ mundo ab ſcandalis: quia cum penè omnes paginæ diuinæ nos pariter inuitent ad bonum vnitatis & pacis, quatenus cor
Pſal. 67. vnum & anima vna ſit nobis in eo, qui vnanimes in domo ſua, quæ eſt catholica Eccleſia, habitare facit, extitere tamen hactenus, & exiſtunt miſeri homines, ſua, non quæ ſint Ieſu Chriſti quærentes, de dilacerationibus atque ſciſcionibus Eccleſiæ ſibi trophæa aucupantes, per omnia militibus Dominum gloriæ crucifigentibus nequiores. Illi

ſiquidem

ſiquidem incorruptibili tunicæ ipſius, quia inconſutilis & deſuper contexta erat per
totum, pepercerunt, dicentes: Non ſcindamus eam, quadam vtique reuerentia ad- *Ioan. 19.*
mirati & textricis diligentiam, & operis elegantiam. Illi verò incorruptibili charitati *Epheſ. 5.*
eius, qua vniuit Eccleſiam, vt exhiberent ſibi veſtem glorioſam, non habentem ma-
culam aut rugam, impias & ſacrilegas manus ad diſcindendum crudeliter injciunt,
linguas maliloquas & doloſas ad confodiendum illam exacuunt: nihili penden-
tes ineffabili & ſpeciali artificio coæternæ Deo patri ſapientiæ compactam & con-
textam, nec humano ingenio, ſeu philoſophorum ſyllogiſmis aut argumentationi-
bus conſutam. Stulta enim mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes. Neq; enim *1. Cor. 1.*
per rhetores & ſophiſtas collegit piſcatores, ſed per piſcatores & ſimplices, piſcatus
eſt ſophiſtas & oratores. quia, ſicut egregius Paulus dicit, Non eſt in ſermone re- *1. Cor. 4.*
gnum Dei, ſed in virtute.

Caput III.

VErùm erubeſcat & cõfundatur impia hæreſis, impudenter inhians
ſectioni atque diuiſioni inteſtabilis & indiuiſibilis vnitatis, recla-
mante & repugnante non ſolùm ipſius veritatis natura, ſed etiam
humanæ ſapientiæ conſenſu. Diſcedant tergo perfidi coruus, miluus,
vultures, & quæcunque latrocinio vel morte aliena paſcuntur aues.
Sola columba ad arcam redeat, & ſi per caput Domini Ieſu manet, *Gene. 8.*
totum corpus eius, quod eſt Eccleſia, vniat, infundat & repleat, vnicamque colum- *Matth. 4.*
bam de diuerſæ profeſſionis & nationis hominibus atque linguis omnibus, quaſi
de diuerſis membris efficiat, cui voce capitis, quod eſt ipſe Chriſtus, dicat: Vna eſt co
lumba mea, perfecta mea, immaculata mea. Quæ enim ſemper vna vocatur & eſt, *Cant. 5.*
nunquam diuiditur aut ſecatur. Quæ ſemper perfecta eſt, hoc eſt plena, nunquam mi-
nuitur, aut euacuatur. Quæ ſemper immaculata, nunquam conſpurcatur, aut macu-
latur: quoniam etſi non nunquam ab ea plerique ita exeunt vt nõ reuertantur, non
tamen eius vnitas inde diſcinditur, aut perfectio minoratur ſeu virginitas violatur.
Quandoquidem membra coruina ad hæc reuertuntur, vt ſuo corpori, à quo ad tem
pus videbantur eſſe disjuncta, reſtituantur, & integerrima permaneat colum-
ba illa vnica, cui ſe incorporatos & vnitos falſò gloriabantur: & quæ gemebat ſub
periculis in falſis fratribus, releuata illorum exitu, per os beati Iohannis apoſtoli li-
berè proteſtatur: Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis. Nam ſi fuiſſent ex no- *1. Ioan. 2.*
bis, permanſiſſent vtique nobiſcum. Qui enim pectus columbæ velut humores ma-
li ſolebant premere, & ad nauſeam iugiter prouocare, alicuius acceſsionis vel occa-
ſionis impulſu excreti, vel eiecti, aut potius egeſti, comprobantur eam releuare: at-
que bonæ valetudinis ſtatum ſua diſceſſione eidem reuocare. Quotquot autem ex-
eunt reditu, omnino ab ea nequeunt auelli aut præcidi, & ſi videntur aliquandiu *2. Tim. 2.*
auulſi aut præciſi: quia nouit Deus qui ſunt eius, per cuius prædeſtinationem ſunt
intus ſine errore, etiam qui putantur foris eſſe & errare, nec rapit quiſquam de ma-
nu ipſius, quos iam prorſus raptos ſuſpicabantur.

Caput IIII.

SEd væ hominum ſuperbiæ & ignorantiæ, qui membra Anti- *Iob 41.*
chriſti & præcurſores eius effecti, qui eſt rex ſuper vniuerſos fili-
os ſuperbiæ, non ceſſant zizaniorum peſtem in medium tritici ſpar- *Matth. 13.*
gere, & meſſem, cui cœleſte præparatur horreum, quantum in eis
eſt atterere. De quorum periculoſo tempore dilectus Domini vir-
go Ioannes voluit nos inſtruere: Filioli inquies, nouiſsima ho- *1. Ioan. 2.*
ra, & ſicut audiſtis, quia Antichriſtus venit: nunc autem Antichriſti multi facti
ſunt. Hæc nouiſsima hora à primo aduentu ſaluatoris incepta, vſque ad ſecundum
eius

eius aduentum eſt protendenda. Quæ quot Antichriſtos iam habuerit aut detexerit, dicere quis poterit? De quibus & doctor gentium mirabilis Paulus Epheſijs in
Actor. 20. Actibus apoſtolorum ait: Ego ſcio quoniam intrabunt poſt diſceſsionem meam lupi graues in vos, non parcentes gregi: & ex vobis ipſi: exurgent viri loquentes per-
Apoc. 5. uerſa, vt abducant diſcipulos poſt ſe. Sed o Domine Ieſu peruigil paſtor, & leo de
Pſal. 90. tribu Iuda, qui ſecundum Pſalmiſtam, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulas, & conculcas leonem & draconem, iam in fine ſeculorum oues paſcuæ tuæ varijs inſidijs &
Pſal. 67. rabie innumerabilium luporum hactenus feſſas, miſeranter attende, & increpa feras arundinis, quæ ſæuiunt & dentibus frendunt ſuper humilitatem Eccleſiæ tuæ, fulti & protecti arundineto, id eſt, mundana poteſtate, exterius quidem nitida, ſed
Iob 40. interius vacua: Vbi, ſicut ad beatum Iob diuina voce dicitur, non ſolùm omnes beſtiæ agri ludunt, cuncta ſcilicet turba malignorum ſpirituum, ſecundum libitum ſuum debacchatur: verùm etiam Behemot, eorum vtique princeps, ibidem ſub vmbra dormit in ſecreto calami & locis humentibus, cum ſine aliqua inquietudine vel contradictione in ſuperborum & lubricorum cordibus requieſcit ſecurus. Catholica verò Eccleſia promiſsiones tuas retinens Domine, quotidie gaudet compleri in
Sapient. 5. doctoribus ſuis illud libri Sapientiæ. Fulgebunt iuſti, & tanquam ſcintillæ in arun-
Pſal. 67. dineto diſcurrent, atq; vento agitatas arundines comburent. Tunc feræ arundinis pariter interibũt, in quibus eſt congregatio taurorum, cœtus videlicet hęreſiarcharum, ceruicoſo ducatu poſt ſe trahentium vaccas, id eſt, laſciuas animas populorum, vt qui probati ſunt argento excludantur, ſcilicet perfecti in eloquijs diuinis & ſtabiles in fide appareant, emineant vel maniſeſtentur, Argento quippe eloquia diui-
Pſal. 11. na ſignificantur, vt idem Pſalmiſta teſtatur: Eloquia Domini eloquia caſta argentum igne examinatum: Per excluſionem autem, argentum vel aurum quodam artificio ſubrigitur, eleuatur & exprimitur, vt repentè videatur reſperſum & inſignitum decenti figuratione florum aut imaginum, quod prius humile iacebat & pla-
1. Cor. 11. num. Quod totum breuius & clarius ſic eloquitur magnus Paulus: Oportet hæreſes eſſe, vt probati manifeſti fiant in vobis. Sed ò maligna hæreſis, non inde tibi blandiaris, quod ab Apoſtolo, oportet hæreſes eſſe audieris. Etenim in ſancto Euange-
Matth. 18. lio Dominus noſter dicit: Neceſſe eſt vt veniant ſcandala: veruntamen væ homini, per quem ſcandalum venit. Nempe non eſt fruſtrà in fornace aurificis palea: quia aurum non purgatur, ſi palea non vratur.

Caput V.

HAec & alia ſimilia his cum penè omnes ſacri eloquij paginæ contra impudentem veſaniam hæreticorum concrepent, vehementer obſtupeſcimus, & lachrymis charitatis plangimus ſic edormiſſe Eccleſiæ ſacerdotes, quatenus qui Dei debuerant eſſe adiutores, non exhorreant eorum fieri ſequaces, quorum memoriam cum ſonitu
Pſal. 9. perijſſe, & ciuitates deſtructas vident. Inde eſt totum illud, quod tandem cum indicibili contritione & gemitu cordis ac corporis effundimus, in quo omnia viſcera catholicæ matris concutiuntur, in quo omnes ſenſus Chriſtianorum obtunduntur, in quo diſciplina eccleſiaſtica & ſanctorum vigor canonum confunditur ac calcatur, quia tu chariſsime nobis & adhuc dicende in Chriſto frater & antiſtes Conſtantinopolitane, tuq; Leo Acridane dicimini Apoſtolicam & Latinam Eccleſiam noua præſumptione, atque incredibili audacia nec auditam, nec conuictam palàm damnaſſe, pro eo maximè, quòd de azymis audeat commemorationem dominicæ paſsionis celebrare. Ecce ineauta repræhenſio veſtra, quando ponitis in cælum os veſtrum, cum lingua veſtra tranſiens in terra, humanis argu-
Pſal. 72. mentationibus & coniecturis, antiquam fidem confodere ac ſubuertere moliatur. Ecce niſi quantotius reſipiſcatis, incorporati & annumerati, quod abſit, eritis

eritis in illa cauda draconis,qua tertiam partem ſtellarum traxit, & in terram miſit. Ecce iam poſt mille ac fermè xx.à paſsione ſaluatoris noſtri annos,incipit per vos diſcere Romana Eccleſia,qualiter memoria paſsionis eiuſdem ſit recolenda, quaſi nil ei contulerit præſentia conuerſatio & diuturna inſtitutio,ſeu qua clarificauit Deũ, mors precioſa illius venerabilis ſenis, cui ſpecialiter Chriſtus filius Dei viui dicit: Beatus es Simon Bar Iona,quia caro & ſanguis non reuelauit tibi,ſed pater meus, qui eſt in cælis.

Apoc. 12. *Actas auſtoris.* *Ioan. 21.* *Matth. 16.*

Caput VI.

NOn ergo perpenditis quãta impudentia dicatur pater,qui eſt in cælis,abſcondiſſe à principe apoſtolorum Petro cultum ſiue ritum viſibilis ſacrificij,per diſpenſationẽ vnigeniti ſui, cui per ſemetipſum pleniſsimè reuelare dignatus eſt illud ineffabile arcanum inuiſibilis diuinitatis eiuſdem filij ſui? Et cui nõ per angelum, nec per prophetam, ſed proprio ore ipſe Dominus angelorum & prophetarum in ſequentibus ſic repromittit: Et ego dico tibi: quia tu es Petrus,& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam,illius capiti vos ſatagitis ſubtrahere Chriſtũ Ieſum,præter quem nemo poteſt vniuerſali Eccleſiæ aliud ponere fundamentum? Quod vtiq; deuotiſsimus ille Petrus non ſolùm viuens, ſed etiam moriens demonſtrauit,quando nimia humilitate & congrua ſignificatione ſe crucifigi deorſum verſo capite petiuit: profectò diuina inſpiratione præfigurans,ſeſe eſſe primum & quadrum lapidem fundamento, quod Chriſtus Ieſus compaginatum, cohærentem atque connexum,qui,vtpote ſuperpoſitus angulari lapidi,totum pondus eccleſiaſticæ fabricæ incorruptibili ſoliditate ſufferret, ac proprij capitis ſuppoſitione omnia membra corporis Chriſti per aptas & naturales * vſque ad conſummationem ſeculi,quaſi vſque ad pedes creſcentia,inflexibili collo ad cælos ſuſtolleret.

Petrus cur voluerit capite deorſum verſo crucifigi. *1.Cor. 3.* ** Hic deeſt iuncturas, aut aliquid eiuſmodi.*

Caput VII.

TAliter ſancta Eccleſia ſuper petram,id eſt,Chriſtum,& ſuper Petrũ vel Cepham filium Iohannis,qui prius Simon dicebatur ædificata, quia inferi portis,diſputationibus ſcilicet hæreticorum,quæ vanos & ad interitum introducũt,nullatenus foret ſuperanda,ſic pollicetur ipſa veritas,per quam ſunt vera,quæcunq; ſunt vera: Portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Cuius promiſsionis effectum ſe precibus impetraſſe à patre,idem filius proteſtatur dicendo ad Petrum: Simon, ecce Satanas expetiuit vos,vt cribraret ſicut triticum: ego autem rogaui pro te,vt non deficiat fides tua,& tu aliquãdo conuerſus,confirma fratres tuos. Erit ergo quiſquam tantæ dementiæ, qui orationem illius,cuius velle eſt poſſe, audeat in aliquo vacuam putare? Nónne à ſe principis apoſtolorum, Romana videlicet Eccleſia, tam per eundem Petrum,quàm per ſucceſſores ſuos reprobata & conuicta atque expugnata ſunt omnium hæreticorum commenta,& fratrum corda in fide Petri,quæ hactenus nec defecit,nec vſque in finem deficiet,ſunt confirmata?

Matth. 16. *Luce 22.* *Romana Eccleſia hæreſes omnes profligauit.*

Caput VIII.

PRæterimus nominatim replicare nonaginta & eo amplius hæreſes, ab Orientis partibus,vel ab ipſis Græcis, diuerſo tempore ex diuerſo errore ad corrumpendam virginitatem catholicæ Eccleſiæ matris emergentes: dicendum videtur ex parte,quantas Conſtantinopolitana eccleſia per præſules ſuos ſuſcitauerit peſtes, quas viriliter expugnauit, protriuit & ſuffocauit Romana & Apoſtolica ſedes.

Vide Nicephorũ lib. 9 cap. 4. Ecce Euſebius Nicomedienſis epiſcopus, ſedis Conſtantinopolitanæ inuaſor, & ſignifer maledicti Arij extitit. Quartus Macedonius hæreſiarcha, ſuffocator anteceſſoris ſui beati Pauli, blaſphemator ſpiritus ſancti, tortor Chriſtianorum, & vſque ad mortem perſecutor, & alter Iulianus charactere in frontibus notando catholicos. Hæc & alia multa tam ipſe, quàm ſui ſequaces per omnes Orientis vrbes, & maxime Coſtantinopoli agebat, cùm Heſperiæ partes ab hac tempeſtate immotæ manerent, teſte veſtro hiſtoriographo Socrate. *Socrates Hiſt. Eccle. li. 2. ca. 27.* Quintus Eudoxius Arianus inuaſor ſedis, & ordinator Eunomij hæretici, dicens patrem ἀσεβὴς quòd nullum colat: filium εὐσεβὴς quòd patrem colat. Sextus Demophilus, & ipſe Arianus. *Vide Nicephori Eccleſiaſt. Hiſtoriam li. 9. cap. 46.* Nonus Maximus, Cynicus & Apollinariſta. Decimus Nectarius vir ſanctus, ordinatus à ſancta Conſtantinopolitana ſynodo prima: de quo cum ſancti patres Damaſo papæ & ſuis coepiſcopis ſcripſiſſent, dixerunt: Conſtantinopolitanæ vrbis nouellam, vt ita dicamus, eccleſiam velut ex ore leonis, hæreticis ſuffoſſam blaſphemijs, abſtraximus, teſte Theodoreto veſtro hiſtoriographo. Si non inde omnino ſuffocatus eſt ille veternoſus baſiliſcus & venenoſus: quia ſucceſſor huius Iohannes Chryſoſtomus ab ingrata eccleſia bis eſt depoſitus, & in exilio defunctus. *Theodoretus Eccleſiaſt. Hiſt. li. 5. cap. 9.* Cuius depoſitionem non ferentes occidentales epiſcopi, id eſt, Latini, ab orientalium communione ſunt ſegregati. Huius ſucceſſor Arſacius manu militari in Ioannitas deſæuijt, in ſequaces videlicet beati Ioannis. Iam quintùs decimus in catalogo Neſtorius hæreſiarcha extitit, qui ſpiritu diaboli plenus inter alias ſuæ peruerſitatis blaſphemias, tale virus euomuit: Dei genitricem Mariam nullus appellet. Maria enim homo fuit, & Deum ab homine generari nimis impoſsibile eſt. Qui etiam duas perſonas in Chriſto mentitus eſt. Hinc ſeptimuſdecimus Flauianus beatus præſul, martyrio coronatus poſteà, quia damnauit Eutychen abbatem, vnam ſubſtantiam vel naturam in Chriſto aſſerenté. Propter quod à beatiſsimæ memoriæ domino papa Leone, & Martiano Chriſtianiſsimo Imperatore factum eſt Chalcedonenſe Concilium ſexcentorũ xxx. põtificum. Quid dicemus de Acacio accuſatore, & reſtitutore Petri Alexandrini epiſcopi, per quos plurima homicidia extiterunt, niſi quòd à ſanctiſsimo Gelaſio papa in perpetuum fuere ambo damnati cum Iohanne ſucceſſore & defenſore Acacij? Poſt quos Antimus Eutychianus hęreticus per pręſentem papam Agapetum in ipſa Conſtantinopoli eſt depoſitus. Eutychius autem quia dogmatizabat humanum corpus in reſurrectione impalpabile futurum, & vento aereq; ſubtilius, à beato Gregorio tunc diacono ita eſt conuictus, vt in præſentia piæ memoriæ Tiberij Imperatoris, codices dogmatis eius iuſtis flammis traderentur.

Caput IX.

SVcceſsit quoq; huic Iohannes, cuius ſuperbiam quanuìs vniuerſus mundus capere nequiuerit, anguſtus tamen ceſpes poſt non multum temporis compreſsit. Hic nimiæ vanitatis nouum nomen primus ſibi vſurpauit, vbi ſe à cũctis œcumenicum patriarcham, id eſt, vniuerſalem & dici & ſcribi debere decreuit. Pro qua vtiquè præſumptione à beatis pontificibus Pelagio & Gregorio digna perculſus eſt excommunicatione. Cuius contagij macula adhuc vobis cum ipſa maledictione ſic adhæſit, vt nunc quoq; vos ipſos œcumenicos patriarchas & appellare, & ſcribere non timeatis. Et certè nomen iſtud à ſanctis patribus in Chalcedonenſi ſynodo, ob reuerentiam ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedis, ſanctiſsimo deceſſori noſtro Leoni papæ & præclariſsimo doctori, ſucceſſoribusq; eius fuit oblatum: ſed nec ab illo, nec ab vllo ſucceſſorum ipſius conſtat hactenus receptum. Et cui poſt Chriſtum Ieſum hoc nomen magis poteras aptari, quàm ſucceſſoribus Petri? Sed imitanda humilitas reuerendorum pontificum attendens quòd ipſe princeps apoſtolorũ non inueniatur dictus vniuerſalis apoſtolus, ſuperbum refutauit vocabulum penitus,

tus,quo videbatur par dignitas ſubtrahi cunctis per orbem præſulibus, dum vni ex toto arrogaretur: tanquam ſinguli dicerent verbis & factis, quod magiſter eorum & primus crucifigendus inquit: Non ſum dignus caput ſurſum ponere: ſed declinate vultum in terram. Veſtra ergo fraternitas videat, quanta apud ſe proteruia tumeat, quæ nec oblatum ſibi à quoquam nec conceſſum, ſed potius denegatum & ſub anathematis interpoſitione ab Apoſtolica & prima ſede, & à ſanctis atq; orthodoxis patribus interdictum ſuperſtitioſum vocabulum, tantæ obſtinationis contumacia per quadringentos iam à beatiſsimo papa Gregorio & amplius annos vſurpare non ceſſat. Et qualiter exemplo Domini noſtri Ieſu Chriſti & ſuorum parati eſtis pro fratribus animas ponere, qui per tot tempora noluiſtis ſaltem inane nomen, & totius Eccleſiæ vnitatem ſua inſolentia ſcandalizans deponere? & quid effecit in veſtris mentibus toties declamata in auribus illa glorioſi Apoſtoli Pauli profeſsio, qua *1. Cor. 11.* dicit: Quis ſcandalizatur, & ego non vror? Qui non ſolùm pro ſcandalo aliorum non vrimini, ſed etiam ſcandalo veſtro quotidiè vritis Eccleſiam Dei?

Caput X.

SEd vt ad reliquos deceſſores veſtros reuertamur, quid de Pyrrhô Epiſcopo, immò hæreſiarchæ Macarij Antiocheni ſequace, dicetur, qui veniens Romam, ſcripto anathematizauit omnia, quæ ipſe & deceſſores ſui contra fidem Catholicam, & Apoſtolicæ ſedis ſenſerant? Sed quantotius ad vomitum reuerſus, à Papa Theodoro eſt damnatus, & ſucceſſor eius Paulus, quòd ab eodem Romano pontifice monitus & increpatus non reſipuit: quando velut ſimulachrum aut phantaſma aliquod inſenſibile Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum arbitratus, nec vnã, nec duas voluntates vel operationes in eodem fuiſſe diffiniuit, & altare Latinorum & legatorum Romanæ Eccleſiæ, quod nemo hæreticorum ante eum præſumpſerat, ſubuertit. Ad cuius rabiem, qua ſæuiebat in catholicos, deſtruendam, ſanctiſſimus papa Martinus, collectis 105. epiſcopis, damnauit Cyrum, Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum Conſtantinopolitanos epiſcopos. In qua vtique veſania nec vos iſtis modò temporibus inferiores illo veſtro Paulo, ſummam & Apoſtolicam ſedem, cunctosq; inſtitutionis eius fidiſsimos obſeruatores anathemate damnatis: incauta impudenti arrogantia adeò cæcati, vt non animaduertatis, quid, & qui faciatis, & cui. Illi nempe facitis præiudicium, de qua nec vobis, nec cuilibet mortalium licet facere iudicium: beatiſsimo & apoſtolico pontifice Syluestro diuinitus decernente, ſpiritualiq; eius filio Conſtantino religioſiſsimo Auguſto cum vniuerſa Synodo Nicena approbante ac ſcribente, vt ſumma ſedes à nemine iudicetur, inuiolabiliter & inconcuſſe ſibi conſeruato illo priuilegio, quod iſdem princeps quarto baptiſmatis ſui die deuotus contulit pontifici Romano: ſcilicet vt in toto orbe ſacerdotes ita hunc caput habeant, ſicut omnes iudices regem. Quorum ſemper omni mundo reuerendam ſententiam, ſicut veraciter diuina inſpiratione promulgatam, amplexæ reliquæ vniuerſalis ſynodi: id eſt, Conſtantinopolitana prima, conſenſu pij Auguſti & religioſi maioris Theodoſij: Epheſina prior, ſub iuniore Theodoſio filio Arcadij: Chalcedonenſis, ſub imperio diuæ memoriæ Martiani: tertia Conſtantinopolitana, rogatu & conſenſu iunioris Conſtantini, vnanimi voluntate, concordiq; verbo & ſcripto confirmauere ſanctam Romanam & Apoſtolicam ſedem, poſt Dominum Ieſum caput eſſe omnium Eccleſiarum Dei, & hoc debere credi, confiteri & ſcribi ab omnibus veneratoribus Niceni Concilij cuius ſtatutorum vſque ad vnum iota contemptoribus diſtrictum anathema cautum eſt à quinq; præfatis, & cunctis ſanctorum patrum ſynodis ſubſequentibus.

De Romana ſede nulli iudicare licet.

Hic Conſtantinus eius nominis 4. fuit Imperator. Fortaſsis autem hæc de 2. ſynodo Conſtantinopolitana accipienda ſunt, quæ ſub Iuſtiniano celebrata eſt.

Caput XI.

Prouer.26. SIc iuxta Sapientem, lapis miſſus non pergit ad cælum, & maledictũ
ſruſtrà prolatum, reuertitur in authorem ſuum. Sic iuxta vulgi pro-
uerbium, qui ſupra caput ſuum ſpuere conatur, quantotius in faci-
em illius ſputum relabitur. Sic nobis maledictum pro maledicto nõ
Pſal.38. reddentibus, ſed cum Pſalmiſta aduerſum nos peccatore conſiſten-
te, cuſtodiam ori noſtro iam diù ponentibus, per tu[illegible]rem veſtrum
incurriſtis quod dolemus: quia præiudicium faciendo ſummæ ſedi, de qua nec iudi-
cium licet facere cuiquam hominum, anathema accepiſtis ab vniuerſis patribus om-
nium Conciliorum. Quo indiſſolubiliter aſtringemini, ſi cor impœnitens retinen-
do ſuper tantam præſumptionem, ab illo per vicarios ipſius non ſoluamini, cui ſpe-
cialiter dixit Chriſtus filius Dei viui: Quæcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſolu-
ta & in cælis: Si cõferamus vetera nouis Balaam ille ariolus in hac parte cautior fuit
Num.23. vobis qui reuerens Deum, nec promiſsis, nec minis Moab ad maledicendum filijs
Iſrael flecti potuit: Quomodo, inquiens, maledicam, cui non maledixit Deus? aut
quomodo deteſtabor, quem Dominus non deteſtatur? Vos verò nec amor Dei &
proximi, nec reuerentia diuinorum canonum, aut, ſicut dicitur, orthodoxorũ prin-
1.Pet.2. cipum noſtrorum prohibitio reuocat, quin publicè maledicatis & deteſtemini ge-
nus electum, regale ſacerdotium, gentemq; ſanctam.

Caput XII.

QVod quanuis omnibus Eccleſijs Chriſti, quæ vnam catholicam in
toto mundo efficiunt, à principe Apoſtolorum Petro ſit verè di-
ctum, nulli tamẽ verius aptatur, quàm illi cui propriè præſidet ipſe,
qui cæleſtis regni meruit gubernacula obtinere, Domino Ieſu Chri
ſto ſibi dicente: Tibi dabo claues regni cælorum, & in ſpeciali po-
teſtate ligandi & ſoluendi ſummi ſacerdotij priuilegium. At quo-
Prouer.21. niam atteſtante Salomone, cor regis in manu Domini, quocunque voluerit vertet
illud, tantum apicem dignitatis in beato Petro, & in eius vicarijs prudẽtiſsimus ter-
renæ monarchiæ princeps Conſtantinus intima conſideratione reueritus, cunctos
vſque in finem ſeculi ſucceſſuros eidem Apoſtolo in Romana ſede pontifices, per
beatum Sylueſtrum non ſolùm Imperiali poteſtate & dignitate, verùm etiam inſulis
& miniſtris adornauit Imperialibus: valde indignum fore arbitratus terreno impe-
rio ſubdi, quos diuina maieſtas præfecit cæleſti: Cui equidem comparatũ iſtud ter-
renum, nihil eſt niſi vanitas vanitatum, qua homines obliti Domini creatoris ſui, in-
tumeſcentes mox detumeſcũt. Et tamen imperialis celſitudo hoc totum quod po-
tuit effecit, quando tota deuotione quicquid à Domino acceperat, eidem in mini-
Rom.13. ſtris ſuis reddidit. Vt enim venerabilis Paulus docet: Nõ eſt poteſtas niſi à Deo: quę-
cunq; autem ſunt, à Deo ordinata ſunt. Quibus in terreni regni oportuna admini-
1.Pet.2. ſtratione non reſiſtendum, ſic inſtruimur per ipſum principem Apoſtolorum: Sub-
iecti eſtote omni humanæ creaturæ propter Deum. Siue regi, quaſi præcellenti. Siue
ducibus, tanquam ab eo miſsis, ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorũ:
Rom.13. quia ſic eſt voluntas Dei. Et poſt pauca: Deum timete, regem honorificate. Atque
per coapoſtolum eius Paulum: Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita
ſit. Nam qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi
Prouer.8. damnationem acquirunt. Vnde Sapientia in Prouerbijs intonat, dicens: Per me re-
ges regnant, & principes iuſta decernunt. Quod etiam ſæpe dictus Auguſtus perſpi-
cacis animi viuacitate depræhendit, & matri ſuæ religioſæ Helenæ inter nonnulla
ſic reſcripſit: Qui moderatur ſecula, & diſponit mundi totius ſuffragia, quibus ali-
mur & ſuſtentamur per ſe quidem ſpirantia viuificat, ſed per pectora principum ſua
iura ſeculis dictat.

Caput

Caput XIII.

His & alijs quam pluribus teſtimonijs iam vobis ſatisfactum eſſe debuit de terreno & cæleſti imperio, immò de regali ſacerdotio ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedis, præcipuè ſuper ſpeciali eius diſpoſitione in cælis, ſi quoquo modo Chriſtiani eſſe vel dici optatis, & ſi ipſam Euangelij veritatem apertè, quod abſit, non impugnatis. Ad cuius tonitruum quiſquis non expergiſcitur, non dormit, ſed omninò eſt mortuus, cui iam fruſtrà ab hominibus clamabitur. Sed ne fortè adhuc de terrena ipſius dominatione aliquis vobis dubietatis ſuperſit ſcrupulus, néue leuiter ſuſpicemini ineptis & anilibus fabulis ſanctam Romanam ſedem velle ſibi inconcuſſum honorem vendicare & defenſare aliquatenus, pauca ex priuilegio eiuſdem Conſtantini manu, cum cruce aurea ſuper cæleſtis clauigeri venerabile corpus poſito ad medium proferemus, quibus fundetur veritas & confundatur vanitas: vt omnia membra catholicæ matris cognoſcant nos illius Petri diſciplinæ eſſe, qui ſic in epiſtola ſua ait de ſe: Non enim doctas fabulas ſecuti, notam vobis fecimus Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem: ſed ſpeculatores facti illius magnitudinis. Et nos vobis inculcare non tam relatu quolibet, quàm ipſo viſu & tactu comperta vel admoniti recognoſcite: quia idem glorioſus princeps in iam dicto priuilegio poſt Chriſtianæ fidei claram perſectamq; confeſsionem, atque baptiſmatis ſui enucleatam commendationem, ſpecialem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ dignitatem ſic promulgauit dicens: Vtile iudicauimus vnà cum omnibus noſtris ſatrapis, & vniuerſo ſenatu, optimatibus etiam & cuncto populo Romanæ gloriæ imperio ſubiacente, vt ſicut beatus Petrus in terris vicarius filij Dei eſſe videtur conſtitutus, ita etiam & pontifices ipſius principis Apoſtolorum vice, principatus poteſtatem, amplius quàm terrenæ imperialis noſtræ ſerenitatis manſuetudo habere videtur, conceſſam à nobis noſtroq; imperio obtineant, eligentes nobis ipſum principem Apoſtolorum vel eius vicarios firmos apud Deum eſſe patronos. Et ſicut noſtra eſt terrena imperialis potentia, ita eius ſacroſanctam Romanam eccleſiam decreuimus veneranter honorare, & amplius quàm noſtrum imperium terrenumq; thronum ſedem ſacratiſsimam beati Petri glorioſè exaltare, tribuentes ei poteſtatem & gloriæ dignitatem, atque vigorem & honorificentiam imperialem: atque decernentes ſancimus, vt principatum teneat tam ſuper quatuor ſedes, Alexandrinam, Antiochenam, Hieroſolymitanam ac Conſtantinopolitanam, quamq; etiam ſuper omnes vniuerſo orbe terrarum Dei eccleſias, & pontifex, qui pro tempore ipſius ſacroſanctæ Romanæ Eccleſię extiterit, celſior & princeps cunctis ſacerdotibus totius mundi exiſtat: & eius iudicio quæque ad cultum Dei vel fidei Chriſtianorum ſtabilitatem procuranda fuerint diſponantur. Iuſtum quippe eſt, vt ibi lex ſancta caput teneat principatus, vbi ſanctarum legum inſtitutor, ſaluator noſter, beatum Petrum Apoſtolum obtinere præcepit cathedram, vbi & crucis patibulum ſuſtinens, beatæ mortis ſumpſit poculum, ſuiq; magiſtri & Domini imitator apparuit. Et ibi gentes pro Chriſti nominis confeſsione colla flectant, vbi eorum doctor beatus Paulus Apoſtolus, pro Chriſto extenſo collo martyrio eſt coronatus: & illic vſque in finem quærant doctorem, vbi ſanctorum doctorum quieſcunt corpora: & ibi proni ac humo proſtrati, cæleſtis regis Dei & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti famulentur officio, vbi ſuperbi terreni regis ſeruiebant imperio. Et ſuccinctè commemorato ſuo ſtudio & deuotione in conſtruendis aliquot ſanctorum baſilicis, & imperialium donationum magnificentiá abundanter ditatis, ait: Concedimus ipſis ſanctis Apoſtolis, dominis meis beatiſsimis Petro & Paulo, & per hos etiam beato Syluestro patri noſtro, ſummo pontifici, & vniuerſali vrbis Romæ papæ, & omnibus eius ſucceſſoribus pontificibus, qui vſque in finem mundi in ſede beati Petri erunt ſeſſuri, atque de præſenti contradimus palatium imperij noſtri Lateranenſe, quod omnibus in toto orbe terrarum præfertur atque præcellit pallatijs.

2.Pet. 1.

Diſt. 96. Conſtant. Imper. quarta die

Diſt. 96. Conſtant. Imper. quarta die

Dd 2 Deinde

Deinde diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulq́; phrygiũ, id eſt, mitram, nec non & ſuper humerale, videlicet lorum, quod imperiale circundare aſſolet collum: verùm etiam & chlamydem purpuream, atque tunicam coccineam, & omnia imperialia indumenta, ſed & dignitatem imperialium præſidentium equitum, conferentes ei etiam imperialia ſceptra ſimulq́; cuncta ſigna atque banda, etiam & diuerſa ornamenta imperialia, & omnem proceſsionem imperialis culminis, & gloriam poteſtatis noſtræ. Viros etiam reuerendiſsimos clericos diuerſi ordinis, eidem ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſeruientes, illud culmen ſingularis potentiæ & præcellentiæ habere ſancimus, cuius ampliſsimus noſter ſenatus videtur gloria adornari, id eſt, patricios atque conſules effici, necnon & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut imperialis extat decorata militia, ita & Clerum ſanctæ Romanæ eccleſiæ ornari decernimus. Et quemadmodum imperialis potentia diuerſis officijs, cubiculariorum nempe & oſtiariorum, atque omnium excubitorum ornatur, ita & ſanctam Romanam Eccleſiam decorari volumus. Et vt ampliſsimè pontificale decus præſulgeat, decernimus & hoc, vt clerici eiuſdem Romanæ Eccleſiæ mappulis & linteaminibus, id eſt, candidiſsimo colore decoratos equos equitent: & ſicut noſter ſenatus calciamentis vtitur cum vdonibus, id eſt, candido linteamine illuſtratis, ſic vtantur & clerici, & ita cæleſtia ſicut terrena ad laudem Dei decorentur. Præ omnibus autem licentiam tribuentes, concedimus ipſi ſanctiſsimo patri noſtro Syluestro, vrbis Romæ epiſcopo & papæ, & omnibus qui poſt eum in ſucceſſu, & perpetuis temporibus aduenerint beatiſsimis pontificibus, pro honore & gloria Chriſti Dei noſtri in eadem magna Dei catholica & Apoſtolica Eccleſia ex noſtro indicto, quem placatus proprio conſilio clericare voluerit, & in numero religioſorum clericorum connumerare, nullum ex omnibus præſumentem ſuperbè agere.

Caput XIIII.

DEcreuimus itaque & hoc, vt idem venerabilis Pater noſter Syluester ſummus pontifex, vel omnes ſuccedentes ei pontifices, diademate videlicet corona, quam ex capite noſtro illi conceſsimus) ex auro puriſsimo & gemmis pretioſis vti debeant, & in capite ad laudem Dei pro honore beati Petri geſtare. Ipſe verò beatiſsimus papa ſuper coronam clericatus, quam gerit ad gloriam beati Petri, omnino ipſa ex auro non eſt paſſus vti corona: Phrygium autem candido nitore, ſplendidam reſurrectionem dominicam deſignans, eius ſacratiſsimo vertici manibus noſtris impoſuimus, & tenentes frenum equi ipſius, pro reuerentia beati Petri, ſtratoris illi officium exhibuimus, ſtatuẽtes eodem phrygio omnes ſucceſſores eius ſingulariter vti in proceſsionibus, ad imitationem imperij noſtri. Vnde vt pontificalis apex non vileſcat, ſed magis quàm terreni imperij dignitas & gloriæ potentia decoretur, ecce tam palatium noſtrum, vt prælatum eſt, quàm Romanam vrbem, & omnes Italiæ ſeu occidentalium regionum prouintias, loca & ciuitates, ſæpe ſato beatiſsimo pontifici & patri noſtro Syluestro, vniuerſali papæ contradentes atque relinquentes, ei vel ſucceſſoribus ipſius põtificibus poteſtatem & ditionem firmam imperiali cenſura per hanc noſtram diualem iuſsionem, & pragmaticum conſtitutum decernimus diſponenda, atque iuri ſanctæ Romanæ Eccleſiæ concedimus permanſura. Vnde congruum proſpeximus, noſtrum imperium & regni poteſtatem orientalibus transferri ac tranſmutari regionibus, & Byzantiæ prouinciæ optimo loco nomini noſtro ciuitatem ædificari, & noſtrum illic conſtitui imperium: quoniam vbi principatus ſacerdotum & Chriſtianæ religionis caput ab Imperatore cæleſti conſtitutum eſt, iuſtum non eſt, vt illic terrenus Imperator habeat poteſtatem. Hæc verò omnia, quæ per hanc imperialem ſacram, & per alia diualia decreta ſtatui-

mus

mus atque confirmauimus, vſque in finem mundi illibata & inconcuſſa permanſura decernimus. Deinde facta obteſtatione coram Deo viuo, & terribili eius iudicio, & imprecatione æternæ condemnationis temeratori & contemptori iſtius ſui priuilegij, ſecutus idem venerabilis Conſtantinus ait: Huius verò imperialis noſtri decreti pa[illegible]nam proprijs manibus roborantes, ſuper venerandum corpus beati Petri poſuimus, ibiq; eidem Dei Apoſtolo ſpondentes nos cuncta inuiolabiliter conſeruare, & noſtris ſucceſſoribus Imperatoribus conſeruanda in mandatis relinquere patri noſtro Syluestro ſummo pontifici & vniuerſali papæ, & per eum cunctis ſucceſſoribus pontificibus Domino Deo & ſaluatore noſtro Ieſu Chriſto annuente, tradimus feliciter atque perenniter poſsidenda.

Caput XV.

Tot ergo & talibus, alijsq; quàm plurimis teſtimonijs ſubnixa non
erubeſcit veritas, ſed confutatur impudens vanitas. At nos hinc ha- *Ioan. 3.*
bentes teſtimonium maius Conſtantino, qui, vt ait beatus Baptiſta
Ioannes, de terra eſt, & de terra loquitur, vix ab homine teſtimoniū
accipimus, contenti teſtimonio illius, qui de cælo venit, & ſuper *Matth. 16.*
omnes eſt, & dicit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo
Eccleſiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo cla-
ues regni cælorum. Et quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cæ-
lis: & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis. Qui etiam
in catalogo apoſtolorum inſtar cardinis ab ipſo Domino Ieſu Chriſto primus po-
ſitus, Petrus, id eſt, Cephas extat cognominatus. Cui ſpecialiter & nominatim non
tantum ante paſsionem ſuam, verùm & in ipſius articulo paſsionis, mox vt ſui cor-
poris & ſanguinis mirabile myſterium agendum generaliter diſcipulis tradidit, *Matth. 26.*
tam oues ſe paſtorum paſtore percuſſo diſpergendas, quàm & vſque in finem ſecu- *Zacha. 13.*
li ad vnum ouile, & ad ſe vnum paſtorem colligendas commendando, ait: Simon, Si-
mon, ecce ſatanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum, ego autē rogaui pro te, vt *Luca 22.*
non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus cōfirma fratres tuos. Ipſum quoq;
angelus per mulieres ad videndam reſurgentis magiſtri gloriam nomine inuitauit,
cum dixit: Dicite diſcipulis eius & Petro, quia ſurrexit: & ecce præcedit vos in Gali- *Marc, 16.*
læam, ibi eum videbitis. Nec non eidem ipſa die reſurrectionis ſuæ, pius & verax ma-
giſter apparuit, quemadmodum venerabilis Euangeliſta Lucas nos inſtruit, dicens: *Luca 24.*
Quia ſurrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Quam manifeſtationē ſoli Petro
prius, deinde illi ſoli cum reliquis condiſcipulis factam, glorioſus coapoſtolus eius
Paulus declarat, vbi ad Corinthios ſic ſcribit: Quia ſurrexit Chriſtus tertia die ſecū- *1. Cor. 15.*
dum ſcripturas: & quia viſus eſt Cephæ: & poſt hæc vndecim.

Caput XVI.

INſtante quoq; iam ſuæ aſſumptionis gloria, vbi prandebat cum 7.
diſcipulis ſuis, Dominus amorem Petri erga ſe tertiò inquiſiuit, & *Ioan. 21.*
tertiò cōfitenti agnos & oues ſuas tertio, paſcere præcepit: pro qui-
bus qua morte clarificaturus eſſet Deum, in extenſione manuum il
lius & præcinctione futura eidē ſignificauit. Qui nec more, aſſum- *Act. 1.*
pto Domino, in medio 120. fratrum exurgens, & profundos ſan-
ctiſsimi Pſalmiſtæ ſenſus ediſſerens, authoritate ſua apoſtolicū numerum, ſorte an-
numerato Mathia, ſuppleuit, quem vndenarium remanere nēfas credidit. Quibus
etiam pariter miſſo ſpiritu ſancto in varijs linguis, cùm quidam ſtuperent admiratio *Act. 2.*
ne, quidam deridentes inueterata cæcitate, dicerent muſto plenos eſſe, Petrus vno
ſancti Ioëlis teſtimonio, & ignaros inſtruxit, & incredulos deſtruxit. Deinde con- *Ioel. 2.*
ſtanter improperata illis ſcelerata ſua conſpiratione aduerſus Dominum & Chriſtū

eius, qua ipſum authorem vitę morte turpiſsima tunc condemnantes interfecerant,
Pſal. 15. clariſsimis beati Dauid oraculis aſtruxit illius ſanctam reſurrectionem, & glorioſam
Pſal. 109. aſcenſionem, & ab eo in præſentiarum factam ſpiritus ſancti effuſionem. Ita compunctis Iudæis, primus apoſtolorum reis ſanguinis Chriſti pœnitentiam indixit, & eorum protinus tria millia baptizauit.

Caput XVII.

Act. 10. & 11. HIc ſolus, ſicut doctiloquus Euāgeliſta Lucas teſtatur, dū qui diſperſi fuerant pro perſecutione facta ſub Stephano, circuirent ciuitates, nemini loquentes verbum vitæ, niſi ſolis Iudæis, orans in cænaculo, factus eſt in exceſſu mentis: & linteum omnibus terræ quadrupedibus, & reptilibus, volucribusq; cęli refertū, quatuor initijs ſubmitti de cælo vidit, ſibiq; cælitùs dictum tertio: Surge Petre, occide & manduca: & tertiò ab eò reſponſum: Quia commune & immundum nunquàm introiuit os meum: tertiò ſuperna voce repetitum, Quod Deus mundauit, tu ne cōmune dixeris: ſufficienter inſtructus, à quatuor mundi partibus gentes quondam immundas in vnitatem fidei congregandas, ſicq; fide mundatis eorum conſcientijs ab operibus mortuis, & occiſa in eis priſtina immunditia, cui ſeruire membra ſua ex-
Rom. 6. hibuerant, Chriſto delectabiliter inuiſcerandas: tribus nuntijs in myſterio Trinita-
Act. 10. tis ſe inuitantibus, immanem aprum illum de ſylua gentium, Cornelium Centurionem aggreſſus, non reluctantem occidit & comedit, quando aqua & ſpiritu mundatum, Eccleſiæ indidit. Cui coadunatis ipſius domeſticis & amicis, dum adhuc loqueretur, ſpiritus ſanctus cecidit ſuper omnes, qui audiebant verbum: & erant loquentęs linguis, & magnificantes Deum. Quod nulli Iudæorum, nec ipſis Apoſtolis vſpiam legitur conceſſum, vt paracleti tantam plenitudinem acciperent prius, quàm baptiſmum. Nónne hinc iam luce clarius conſtat, Petrum primitus ad ædifi-
Matth. 9. cationem Eccleſiæ Chriſti Iudæos & gentiles attraxiſſe, & quaſi duos parietes ex di-
Act. 13. uerſo venientes, per angularem lapidem Chriſtum indiſſolubili charitatis glutine coniunxiſſe? Qui poſteà videns meſſem multā & operarios paucos, Paulum & Barnabam ab Antiochia prædicatores omnibus nationibus deſtinauit: quibus ſtrenuè officio inſudantibus dexteram ſocietatis dedit, vt illi quidem in gentibus, ipſe verò
Galat. 2. in circunciſione eſſet, ſicut in Epiſtola ad Galatas oſtenditur euidēter. Neq; tamen partito in eos onere, ſubtraxit ſe ceptæ vocationi gentium & curæ quam poſt Aſiam ab Illyrico ſentit tota Europa & Aphrica, præcipueq; mundi caput, & domina gentium Roma. Nam cum quidam pſeudoapoſtoli turbaſſent corda fratrum, dicentes eos debere circuncidi ſecundum legem Moyſi, Paulusq; & Barnabas Ieroſolymam
Act. 15. ijſſent, ſuper hac quæſtione conſulturi, ſolus Petrus ſua authoritate circunciſionis onus atque veteris legis iugum à ceruicibus diſcipulorum remouit, & gratiam Euāgelij ad plenam ſalutem credentium ſufficere cenſuit, dicens: Quare vultis imponere graue iugum ſuper ceruices diſcipulorum, quod neque patres noſtri, neque nos portare potuimus? Sed per gratiam Ieſu Chriſti credimus ſaluari, quemadmodum & illi. Viſum eſt enim ſpiritui ſancto & nobis nihil oneris vltrà eis imponere. Qua vtique reſponſione confirmatus doctor gentium Paulus, Galatis proteſtatur: Si cir-
Galat. 5. cuncidamini, Chriſtus vobis nihil proderit.

Caput XVIII.

Act. 5. SEd & illud in ipſo Petro nihilo minus eſt animaduertendum, quòd ſui corporis vmbra infirmis conferebat optatę ſoſpitatis remedium. Quod nulli ſanctorum conſtat hactenus conceſſum: nec ille, per quem Petrus potuit, quicquid boni potuit, ex ſuo ſanctiſsimo corpore aliquando cuiquam tale donum attribuit ſanctus ſanctorum, ſed ſuo Petro ſpecialiter in magna ſignificatione præſentis & futuræ

futuræ Eccleſiæ hoc reſ[illegible]uauit priuilegium: ſcilicet quia ipſe vtriuſq; principalis re-
ctor exiſteret, vtriuſq; ſtatū in ſe ipſo portenderet, quatenus hæc viſibiliū & tranſi-
turorū ſacram[illegible]torū ſecreta virtute, quaſi vmbra ſua, morbis animarū in terra cu-
ratis, illam nobis adhuc inuiſibilē veritatis & beatitudinis ſolidam ſpeciē, velut ſoli-
dum corpus, exhibeat in cœlis. Quarum differentiam breuiter Apoſtolus demon-
ſtrat. Videmus, inquiēs, per ſpeculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciē. Nunc *1. Cor. 13.*
cognoſco ex parte. tunc autem cognoſcam, ſicut & cognitus ſum. Cui concordans
Ioannes coapoſtolus ſuus, ait: Chariſsimi filij Dei ſumus, & nondum apparuit quid
erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus. quoniā videbimus cum *1. Ioan. 3.*
ſicuti eſt. Quòd verò præſens Eccleſia fide & ſpe ſaluatur, Paulus ſic loquitur: Sine *Hebr. 11.*
fide impoſsibile eſt placere Deo. Fides autem eſt ſperandarum ſubſtantia rerum, ar-
gumentum non apparentium. Idem in alio loco: Spe ſalui facti ſumus. Spes autem, *Roma. 8.*
quæ videtur, nón eſt ſpes. Quod enim videt quis, quid ſperat? Sic modò credendo &
ſperando, atq; per patientiam expectando quod non vidimus, fide ac ſpe à peccatis
liberati v[illegible]: quia iuſtus ex fide viuit. In futuro plenam beatitudinem in re vide- *Habac. 2.*
bimus & poſsidebimus, qua per charitatem ſolam ſine faſtidio ſatiabimur, cùm ap- *Pſal. 16.*
paruerit gloria eius.

Caput XIX.

VErùm veſtra inſolentia paruipendens talia, ſpecialibus Petri oui-
bus claudere & interdicere non timet, in quibus temporaliter ad
laudem Dei recubabant, ouilia, quas ipſe non ceſſat inuitare & in-
troducere ad ſempiternæ vitæ paſcua. Quaſi tātùm ex omnibus ſibi
compatientes in crucis v[illegible] pœna iam poſitus attendens, pro eiſ-
dem animam ponendó, cum gratiarum actione & pijſsima prece in
ipſa emiſsione ſui beati ſpiritus Domino commendauit, dicens: Gratias tibi ago pa- *Oratio D.*
ſtor bone, quia oues, quas tradidiſti mihi, compatiuntur mihi. Peto ergo vt partici- *Petri pro*
pent mecum de gratia tua in ſempiternum. Ergo præualebit illis portas vitæ obſera- *ouibus ipſi*
re vel obſtruere errorum clauiculis, ſeu ſophiſmatum tendiculis quilibet inimicus, *commiſsis.*
quas poteſtate, meritis & prece reſerat & pandit tantus amicus, cui portæ inferi non
præualebunt aliquatenus, & cælis terriſq; præpotēs rex vltimo deſiderio animę ſuæ
& voluntate labiorum ſuorum à Domino, ad quem mox ibat, erit fraudatus? Abſit.

Caput XX.

QVapropter à tanta amentia iam reſipiſcite, & Latinos verè catholi-
cos, atq; maximi Petri familiariores diſcipulos, inſtitutioniſq; eius
deuotiores ſectatores ceſſate ſubſannando Azymitas vocare, aut ec
cleſias illis denegare, ſeu tormenta, ſicut cæpiſtis, inferre, ſi vultis
nunc & ſemper pacem & portionem cum Petro habere. Cuius do- *Roma. 1.*
ctrinam & traditionem in Epiſtola ad Romanos, ſapientibus & inſi
pientibus debitor ille gentium doctor, ad tertium cælum & in paradiſum raptus, ſic
per omnia cōmendat, dicens: Primùm quidem gratias ago Deo meo per Ieſum Chri
ſtum pro omnibus vobis, quia fides veſtra annūciatur in vniuerſo mundo. Ex cuius
capituli occaſione, beatus & Catholicus doctor Auguſtinus, in latinaq; lingua cla-
riſsimus, atque noſter Chryſoſtomus ait: Fides iſta, quam Romani habent, ipſa ea-
demq; eſt & non alia quæ in vniuerſo mundo annuntiatur & creditur: quæ non ſo-
lùm in terra, ſed & in cælis prædicatur: quia Ieſus pacificauit per ſanguinem ſuum
non ſolùm terreſtria & inferna, ſed & cæleſtia: & hoc eſt in vniuerſo mundo fidem *Col. 1.*
prędicari, per quā omnis mūdus ſit ſubditus Deo. Sed Paulum audite ſubſequentē:

Deſiderio videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ ſpiritualis ad confirmandos
Rom. 1. vos. Qui ne putaretur velle aliquid inſtitutioni Petri addere vel demere, expoſuit
Roma. 1. quid dixerit ad confirmandos vos, id eſt, ſimul conſolari in vobis per eam, quæ inuicem eſt, fidem veſtram atque meam. Et in fine epiſtolæ monens eos deuitare falſos fratres, & præter doctrinam, quam ipſi acceperant, euntes, ait: Rogo vos fratres, vt
Heretici et ſciſmatici vitandi. obſeruetis eos, qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didiciſtis, faciunt, & declinate ab illis. Huiuſmodi enim Chriſto Domino noſtro non ſeruiunt, ſed ſuo ventri: & perdulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium. Veſtra enim obedientia, in omni loco diuulgata eſt. Gaudeo ergo in vobis.

Caput XXI.

ECce in totius epiſtolæ ſerie non inuenitur magnus Paulus fidem Latinorum correxiſſe, nec vicia redarguiſſe: ſed congratulatus fidei & conuerſationi eorum, de perſeuerantia commonuiſſe: cùm non ſolùm propter reprobam actionem, ſed & ob ipſius fidei citiſsimū naufragium in Græcos fuerit inuectus acerrimè, ab initio vſque in fi-
1. Cor. 1. nem primæ ad Corinthios epiſtolæ. Quod certè liquet in paucis verbis, vbi ait: Fidelis Deus, per quem vocati eſtis in ſocietatem filij eius Ieſu Chriſti Domini noſtri. Obſecro autem vos fratres per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. Sitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſcientia. Significatum eſt enim mihi de vobis fratres mei, ab his qui ſunt Chloës, quòd cōtentiones ſint inter vos. Hoc autē dico, quòd vnuſquiſque veſtrum dicit: Ego quidē ſum Pauli, ego autē Apollo, ego verò Cephæ, ego autē Chri-
1. Cor. 4. ſti. Diuiſus eſt Chriſtus? Et vbi notauit eos ex arrogantia falſæ & mundanæ ſapientiæ, ſubiunxit: Iam ſaturati eſtis, iam diuites facti eſtis: ſine nobis regnatis: & vtinam
1. Cor. 5. regnaretis, vt & nos vobiſcum regnaremus: Et inflationi eorum minatus virgam, ait: Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita vt vxorem patris habeat quidam. Et vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrum, qui hoc opus fecit. Quibus expletis, admonuit eos ſecum epulari, non in fermento veteri, quod totam maſſam corrumpit: ſed in azymis
Ibidem. ſynceritatis & veritatis.

Caput XXII.

IGitur iſtis & huiuſmdi apoſtolicis ſanctorumq; patrum dictis cum euidenter approhetur Latinorum ſyncera obedientia, & plurimorum Græcorum improbetur corrupta inſolentia, ſunt adhuc plura his ſuper hoc, parti noſtræ fauentia: quæ ſi liceret ad medium deducere, non ſolum excederent modum epiſtolæ, verumetiam poſſent armaria onerare. Quapropter his omiſsis, charitatiuè monemus, ne abſentes ſitis vobis ipſis: ſed vos ante vos conſtituatis, vias prędeceſſorum veſtrorum & veſtras ſolicitè conſideretis, nec vos priuato amore palpetis, & in fratrum oculis
Hæc eſt Epheſina tertia ſynodus non Concilium, ſed cōciliabulum dicenda. feſtucam explorantes, in veſtris trabem non videatis. Recordamini illius nefandæ ſynodi, quam voluerunt vocari ſeptimam veſtri hæreſiarchæ: quorum conſpirationem ipſius Domini noſtri Ieſu Chriſti & ſanctorum reuerendæ imagines, aut flammis traditæ, aut aquis ſunt immerſæ: picturæ verò ex parietibus baſilicarum deletæ. Quibus quanuis reſtiterit Romanorum authoritas, præ cunctis tamen ſanctiſsimi papæ Nicolai vhiuis laudanda libertas: qui per legatos ſuos tam pro ſacris imaginibus, quàm pro depoſitione beati antiſtitis Ignatij, & ſubſtitutione Photij neohpyti eccleſiam agiæ Sophiæ clauſit, donec ſedis Apoſtolicæ acquieſceret decretis.

Caput

Caput XXIII.

ABſit autem, vt velimus credere, quod publica ſama non dubitat aſſerere, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ contigiſſe, vt eunuchos contra primũ ſancti Niceni Cõcilij capitulũ paſsim promouendo, fœminã in ſede pontificũ ſuorũ ſublimaſſet aliquando. Hoc tam abominabile ſcelus deteſtabileq; facinus & ſi enormitas ipſius vel horror, ſraterna q; beneuolentia non permittit nos credere. conſiderata tamẽ incuria veſtra erga ſanctorum cenſuram canonum, quia eunuchos & aliqua parte corporis imminutos, non ſolum ad clericatum, ſed ad pontificatum etiam indifferenter ac ſolenniter adhuc promouetis, fieri potuiſſe penſamus: Sed quid plura? Tot & tantis ſchiſmaticis & hæreticis [illegible]atholicam atque Apoſtolicam Eccleſiam apertè impugnantibus & diſcindere laborantibus hactenus redundaſtis, vt Latina vel occidentalis Eccleſia de vobis meritò conqueri poſsit, voce ſponſæ dicens in Canticis Canticorum: Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Et verè. Nunquid enim Romana & Apoſtolica ſedes, quæ per Euangelium genuit Latinam Eccleſiam in Occidente, mater non eſt Conſtantinopolitanæ eccleſiæ in Oriente, quam per glorioſum filium ſuum Conſtantinum, & nobiles ſapientesque Romanos non tãtum moribus, ſed & muris ſtuduit reparare? Quòd ſi contradicitis, ad quid veſtro Imperatori Latinæ laudes, & in eccleſia Grecis recitantur Latinæ lectiones? Vtique ob reuerentiam illius matris, quæ iam cunctis paganorum crudelitatibus, & diuerſorum tormentorum quæſtionibus vexata & impugnata, ac velut aurum nimijs perſecutorum flammis decocta, delicioſam filiam, videlicet Eccleſiam Conſtantinopoli[illegible] edidit. Cant. 1.

Caput XXIIII.

ET certè iam decima à Nerone in Chriſtianos perſecutio penitus reſtrixerit, iam omne mundanæ inſaniæ incendium ſopitum erat, iam Romana adulta & longæua, in diuino cultu victrix & coronata, alta pace triumphabat. Iam innumerabilis vtriuſque ſexus & diuerſæ ætatis martyrum exercitus, noſtris azymis ſaginatus, vniuerſos idolatriæ fregerat impetus: iam mundum & ipſum mundi principem ſub pedibus habebat: iam non ſolùm ipſi noſtræ inſtitutionis antiſtites, ſed & miniſtri eorum, in quibus Laurentius ac Vincentius, omni mundo ſtupẽte, ipſis tormentis & tortoribus inſultabant. Modò delicata filia, in conclaui reſidens ſecura, delicijs laſciua, & longo ocio diſſoluta, nec ad campum ritè agonizantium aliquando progreſſa, pia matre ſatagente & decertante pro ea, non erubeſcit aut veretur primatum arrogare, maternæ ſenectuti iam emeritæ derogare, nec effectum eius corpus laboribus & diebus, rugoſoſque & minùs validos artus, quondam toroſos & ad prælia diuina exertos, ſaltem aliquo humanitatis reſpectu conſiderare, nullam reuerentiam reuerendis canis ipſius habere: ſed ipſam puellari leuitate poſt innumerabiles triumphos ad recidiua bella aduerſum ſemet prouocare, & eam ſolido perfectorum cibo priuatam, ad carnalium lac retrahere, quod contra vſum naturæ, ex ipſis pubertatis ſuæ mammis, in Aegypto, ſicut ſupradictum eſt, toties confractis, conatur impudenter ori eiùs inſtillare. *Hæretico- rum erga Romanam Eccleſiam ingratitu- do & impu- dentia.*

Caput XXV.

ET vtinam ſaltem verum lac. Sed proh dolor non eſt lac, quo tenera fidelium paulatim nutriatur infantia, vt ad ſolidam eſcã pertingat: ſed quod Salomon cauendum denuntiat, dicens: Fili mi, ſi te lactauerint peccatores, ne acquieſcas eis. Et: Væ ei, qui lactat amicum ſuum, & ducit eum via nõ bona. Nec eſt aqua, de qua qui biberit, non ſitiat Proue. 1. Prou. 16.

Ioann. 4. ſitiat vltrà,quia fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam,& flumina de ventre
eius fluent aquæ viuæ:ſed potius aquæ furtiuæ de puteis, quos Paleſtini lutum non
aquam amantes, repleuerunt terra:vel de ciſternis diſsipatis, ſeu fluminibus Aegy-
Proue. 9. pti & Babylonis,quibus diſtenditur venter, & grauatus non repletur, ſed exinani-
Gen. 26. tur & intumeſcit,vt more hydropici tanto plùs ſitiat ad perniciem, quanto plus bi-
berit. De quibus profectò Dominus per Ieremiam contra quoſdam conqueritur,di
Ierem. 2. cens:Me dereliquerũt fontem aquæ viuæ,& foderunt ſibi ciſternas: ciſternas diſsi-
patas,quæ continere non valent aquas,& poſt aliqua.Nũc quid tibi vis in via Aegy-
pti vt bibas aquã turbidam? Aut quid tibì in vijs Aſſyriorum, vt bibas aquas flumi-
Ibidem. nis? Quas vtique ne ſitiamus, idem vetat dicens:Prohibe guttur tuũ à fiti. Hinc Sa-
lomon,quas aquas appetere,quasq́; debeamus vitare demonſtrans,ait: Bibe aquam
Proue. 5. de ciſterna tua & fluenta putei tui. Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas
tuas diuide.Habeto eas ſolus,ne ſint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta.Et
in ſubſequentibus hæreticam vanitatem ſub ſpecie ſtultæ mulieris,viſibili quodam-
Proue. 9. modò forma coloratam atque depictam,introducit,dicens.Mulier ſtulta & clamo-
ſa,plenaque illecebris,& nihil omnino ſciens, ſedet in foribus domus ſuæ ſuper ſel-
lam in excelſo vrbis loco, vt vocet trãſeuntes per viam & pergẽtes itinere ſuo. Quis
eſt paruulus?declinet ad me. Et vecordi locuta eſt: Aquæ furtiuæ dulciores ſunt,&
panis abſconditus ſuauior. Et ignorauit quòd gigantes ibi ſint, & in profundis in-
ferni conuiuæ eius.

Caput XXVI.

QVorum ne ſit particeps in tartari flammis, quas viciſsim ſine fine pa
ſcat medullis ſuis,iam nunc filia recordetur gemitus pię genitricis,
& quot vel quanta pericula propter eam,ſeu propter ſorores ipſius
in vtero ſuo hactenus vidit:& gratia Dei diſcat talis fieri ſaltem ad-
monita, qualis bene de ſe meritam matrem, etiam ſenio ac aſsiduo
incuruam labore & tremulam, data manu atque ſuppoſito hume-
ro ſtudeat ſubleuare & ſuſtentare,non ad ruinam impellere, deprimere,perturbare
vel affligere.Pio affectu & humili corde iugiter perpendat, quid idem Salomon di-
Prou. 15. cat:Stultus homo deſpicit matrem ſuam.Et item: Ne deſpicias, cum ſenuerit mater
Prou. 23. tua.Alioquin ſi,quod abſit, pertinax eſſe voluerit, & piæ matri ſupercilium eius &
arrogantiam adhuc diſsimulanti, atque ad ſatisfactionem patienter expectanti par-
cere & parere contempſerit, experietur in anicula matre virides annos, exertos ad
paternarum traditionum defenſionem lacertos, adoleſcentulæ competentem ala-
Proue. 1. critatem,iuuenculæ conſtantiam efficacem: & iuxta Salomonem,contumax come-
Eccleſ. 3. det fructus viæ ſuæ, ſuisque conſilijs ſaturabitur: quia, ſicut idem teſtatur, Benedi-
ctio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris, eradicat fundamenta.
Ibidem. Et iterum:Quàm malæ famæ eſt,qui fugit patrem:& eſt maledictus à Deo, qui exa-
ſperat matrem. Et:Qui affligit patrem,& fugit matrem,ignominioſus eſt & infelix.
Prou 19. Qui vtiq; offendere cauet,quiſquis placere patri ſtudet, velut etiam quidam ſapien-
tum ſeculi ait.Ne matrem offendas, dum vis bonus eſſe parenti.

Caput XXVII.

HIs igitur alijs quamplurimis liquet aſſertionibus,quid mereatur eti-
am carnalis matris contemptus: & quid de ſpiritualis genitricis con
Pſal. 50. tumelia & exprobratione dicetur? Illa ſiquidem in iniquitatibus
nos conceptos, generauit ad mortem: iſta vero culpis remiſsis, re-
generauit ad vitam. Quarum ceu diſpar eſt meritũ, ita & diſpar pro
earum

tarum honore vt dedecore præmium: quia carnalem matrem honoranti, longæui-
tas ſuper morientium terram,& firmametum calæ caſurę repromittitur,exaſperan-
ti autem eam,terrenorum eradicatio fundamentorum. Porrò ſpiritualem veneran-
tes,longitudinem dierum in dextera Dei videbunt, & in terra viuentium ſine fine
habitabunt,ſpernentes verò illam,duplici contritione conterentur,& ſicut diploi-
de confuſione ſua induentur,& radix eorum de terra viuentium euelletur. Etenim
affectio carnalis matris ſi nos prohibet a reuerētia ſpirituali, penitus relinquenda &
abſcindenda eſt nobis,vt in Deuteronomio Moyſes de tribu Leui dicit:Qui dixerit Deut. 33.
patri ſuo & matri, Neſcio vos: & fratribus ſuis, Ignoro illos:& neſciunt filios ſuos.
Hi cuſtodierunt teſtamentum tuum, Iudicia tua ô Iacob, & legem tuam ô Iſrael.
Quod denique facturis, Dominus Ieſus in Euangelio centuplum hic, & in futuro
vitam æternam repromiſit.

Caput XXVIII.

SEd ecce non debet ingrata filia apparere, quia præ cæteris eam ho-
norare dignata eſt mater ſua. Nã cùm nullo diuino vel humano pri
uilegio honorabilior ſeu clarior alijs eccleſijs, Conſtantinopolita-
na exiſtat eccleſia,& Antiochena atque Alexandrina, ob reueren-
tiam principis apoſtolorum,inter alias retentent dignitatis iura:ta-
men pia mater, Romana ſcilicet Eccleſia, nolēs dilectam filiam do-
te honorificentiæ ex toto carere,per beatos prædeceſſores noſtros in aliquot ſyno-
dis curauit decernere, vt ſalua principaliū & apoſtolicarū ſedium antiqua dignita-
te, Conſtantinopolitanus antiſtes honoraretur ſicut regiæ ciuitatis epiſcopus:quan
uis Iuſtinianus religioſus Auguſtus legibus humanis voluiſſet aſtruere, vt poſt pa-
pam Romanum ſedeat Conſtantinopolitanæ præſul eccleſiæ. Et certè hoc nulla a-
lia excellentia meritorum eſt aſſecuta, niſi quòd Romana eccleſia pro amore venera
bilis Conſtantini, ſe ipſam, quantum in eo fuit, honorantis & exaltantis ciuitatem
ipſius hoc priuilegio honoris ſola humana beneuolentia inſigniuit,iuxta prophetæ 1. Reg. 2.
dictum ad Heli: Glorificantem me glorificabo. qui autem contemnunt me, erunt
ignobiles.

Caput XXIX.

AVt ſi quod aliud retinet aut putat ſe habere dignitatis priuilegium,
vos rebelles luminis ac veritati,& ſigniferi vmbræ & vanitatis,profer
te in medium. Vos enim alloquimur, qui, ſicut Dominus ait phari- Lucæ 11.
ſæis,tuliſtis clauem ſcientiæ, qui clauditis regnum cælorum ante ho
mines:nec ipſi intraſtis,nec alios intrare permittitis, ſed potius pro-
hibetis,dum matris venerandā faciem conſpuere quæritis,dum eam
inſequimini cōuicijs & maledictis,dum agnos eius ab ea ſegregare etiam anathema-
te & flagellis,ne vocem maternam agnoſcant & ſequantur,contenditis. Vt enim fer
tur,omnes Latinorum baſilicas penes vos clauſiſtis,monachis monaſteria & abbati-
bus tuliſtis,donec veſtris viuerent inſtitutis. Ecce in hac parte Romana ecclaſia quã-
to diſcretior, moderatior & clementior vobis eſt. Siquidem cùm intra & extra Ro-
mam plurima Græcorum reperiãtur monaſteria ſiue eccleſiæ, nullus eorum adhuc
perturbatur, vel prohibetur à paterna traditione, ſiue ſua cōſuetudine: quin potiùs
ſuadetur & admonetur eã obſeruare. Nec enim animoſitatē impiæ hæreſeos habet,
quæ ſemper diuiſione gaudet, dicens per paricidam meretricē: Nec mihi, nec tibi ſit:
ſed diuidatur. ſed pietate veræ matris ſic Salomonem deprecatur: Obſecro domine, 3. Reg. 3.
date huic infantem viuum,& nolite interficere eum. Scit nanq;, quià nil obſunt ſa-
luti credentium diuerſæ pro loco & tempore conſuetudines, quando vna fides per
dilectionem operans bona quæ poteſt, vni Deo commendat omnes.

Caput

Caput XXX.

QVod vos cum ex debito gradus & loci veſtri oportuiſſet ſcire & prędicare, quatenus de collectis ouibus gratiam à bono paſtore non condemnationem pro diſperſis mereremini percipere, incurriſtis
Hebr. 5. illud Apoſtoli ad Hebræos: Quia cùm debueritis magiſtri eſſe ex tẽpore, iterum neceſſe habetis doceri, quæ ſint elementa ſermonum
Rom. 10. Dei. Zelum enim Dei habetis, ſed non ſecundum ſcientiam. Quam vt appræhendiſſetis, non ſaltu, ſed canonico interuallo, immò plano pede ad epiſcopatus culmen, à laica conuerſatione peruenire debuiſtis, ne vobis refragarentur ver-
1. Tim. 3. ba ipſius Apoſtoli, de epiſcopo dicẽtis: Non neophytum: ne in ſuperbiam elatus, in
Eſai. 56. iudicium incidat diaboli. Nam cum locum doctoris vſurpat indoctus, neceſſe eſt, vt aut diſcat quod doceat: aut cæcus paſtor, ſeu non valens latrare, canis mutus pernicioſè ſibi & ſubiectis remaneat: aut diſcere & tacere erubeſcens, pernicioſiùs docere præſumat. Raro quoque euenit, vt in culmine poſitus valeat humilitatem diſcere,
Leuit. 21. qui in imis non deſijt ſuperbire. Huc accedit & illud, quòd albuginẽ habens in oculo, à ſacerdotio prohibetur. Albuginem quippe habet in oculo, quiſquis arrogantia iuſtitiæ vel ſapientiæ cæcatur.

Caput XXXI.

SEd abſit, vt religioſi principes & orthodoxi, atque Chriſtianiſsima & Deo deuota ciuitas vos in hoc veſtro errore audiendos putent, quos potius ad vnitatis bonum terrore poteſtatis cogere debent. Recordentur Cõſtantinopolitanos præſules in tantam priſcis temporibus familiariſsimo ſibi morbo ſuperbiæ laboraſſe, vt edicto Augustorum Theodoſij, Arcadij & Honorij, prohibitus ſit quiſquam ex Conſtantinopolitana eccleſia pontificatum, deſuncto epiſcopo Siſinio, deinceps ſperare, ſed ex alia ſibi iugiter pontificem expetere: quia erant vanæ gloriæ dediti, &
Vide Nicephorum li. 9. cap. 12. ſupra modũ arrogãtes, ceu commemorant hiſtoriographi. Qui etiam referũt, quòd lxxvj, orientales epiſcopi Concilium Sardicenſe declinantes, in Philippopoli Thraciæ anathematizandum conuenticulum habuerunt, ſanctam & immaculatam Nicenæ ſynodi fidem adulterantes, communi ſubſcriptione errorem ſuum confirmarũt. Occidentales verò 300. amplexi ſanam ſanctorum patrum ſententiam, vnanimitate ſua corroborarunt. Quod totum ideò dicitur, ne poſt priorum cognitionem incautè præſentibus credatur.

Caput XXXII.

NAm Romanę eccleſię fides, per Petrum ſupra petram ædificata, nec hactenus defecit, nec deficiet in ſecula, eius Chriſto Domino ro-
Lucæ 22. gãte pro ea, ceu teſtatur ſub ipſa paſsione ſua: Ego rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Quo dicto demonſtrauit fidem fratrum vario defectu periclitandam, ſed inconcuſſa & indeficiente fide Petri, velut firmę anchoræ ſubſidio figendam, & in fundamento vniuerſalis Eccleſiæ cõfirmandam. Quod nemo negat, niſi qui euidenter hæc ipſa verba veritatis impugnat: quia ſicut cardine totum regitur oſtium, ita Petro & ſucceſſoribus eius, totius Eccleſiæ deponitur emolumentum. Et ſicut cardo immobilis permanens, ducit & reducit oſtium: ſic Petrus & ſui ſucceſſores liberum de omni Eccleſia habent iudicium, cùm nemo debeat eorum dimouere ſtatum: quia ſumma ſedes à nemine iudicatur. Vnde clerici eius cardinales dicuntur, cardini vtique illi, quo cætera mouentur, vicinius adhærentes.

Caput

Caput XXXIII.

QVapropter nos certiſsimè retinentes omni venerabilem mundo inſtitutionem Petri, & fidem ipſius coapoſtoli ſui & doctoris gentiū *Galat. 1.* Pauli,clariſsimo calamo ſubſcriptam,ab Apoſtolica ſede liberè omnibus clamamus,quod Galatis idem Paulus:Licet nos,aut angelus de cęlo euangelizet vobis,pręterquam quod euangelizatum eſt vobis,anathema ſit: Sicut prædixit & nunc iterum dico : Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepiſtis, anathema ſit.Nec ideo ſilebimus, ſi dicimur non eſſe quales debemus,nec qualis eſt Petrus . Quod vtique agendum eſſet,ſi *2.Cor.4.* cuiquam commendaremus noſmetipſos.Quia verò,ſicut ait Apoſtolus,non prędi- *1.Cor.4.* camus noſmetipſos , ſed Dominum Ieſum , nos autem ſeruos ſeruorum eius per Ieſum,nobis pro minimo eſt, vt à vobis iudicemur, aut ab humano die : quoniam qui iudicat nos,Dominus eſt.Neque enim,qui ſe ipſum commendat , ille probatus eſt, *2.Cor.10.* ſed quem Deus commendat.Et repellendo temerariū iudicium,dicit alibi : Tu quis *Rom.14.* es,qui iudicas alienum ſeruum?Suo domino ſtat,aut cadit: Potens eſt enim Deus illum ſtatuere.

Caput XXXIIII.

NEmpe & vos licet quamplurimum tumeatis,quamuis de vobis vltra modum alta ſentiatis, non credimus tamen , quod dicere audeatis, vos eſſe quales debetis, aut qualis Alexander , Ioannes Chryſoſtomus vel Flauianus fuit:Sicut nec Antiochenus ſe talem, qualis extitit ipſe Petrus : nec Alexandrinus parem ſe Marco vel Athanaſio profiteri eſt auſus: quia ſine retractione a ſuis punirentur. Idcirco & ſi ad hoc vos impellit tumor,tamen retardat timor . Quæ cùm ita ſint,nullius tamen vos detractio reprimit,quin diligenter lac & lanam ab ouibus exigatis: nec veremini,ne dicatur non eſſe vos pares illis anteceſſoribus veſtris magnis.Cur hoc,niſi quia quicunque ſacerdotes,& ſi diſpares ſunt merito,pares tamen ſunt officio?Nec poteſt denegari pro merito,quod debetur officio . Alioquin non ſtaret ſacerdotiū, ſi maius aut minus fieret,ſeu variaretur ſecundum humanorum varietatem meritorum,eſſentq; penè tot ſacerdotia,quod homines.

Caput XXXV.

QVa de re fratres , vtinam non ad iudicium noſtrum dicamus, profectò ſumus qualis Petrus, & non ſumus qualis Petrus : quia & idem ſumus officio,& non idem merito.Et quotieſcunque lac & lanam , ſcilicet ſtipendium & honorificentiam ab ouibus Dei exigimus , nulla meriti ibi fit commemoratio,ſed officio noſtro quæritur debita recompenſatio. Ac ſic meritū Petri non habentes,officium autem Petri exequentes, officio noſtro debitos repoſcimus honores, Apoſtolo dicente: Quamdiu miniſter ero, miniſterium meum honorifi- *Roma.11.* cabo. Et præmonens oues Chriſti ad ſoluendùm ſingulis debita , ait : Reddite *Rom.13.* omnibus debita. Cui honorem, honorem. Non quia bonum ſit accipientibus, ſed quia malum ſit non reddentibus,Sic ergo & beatiſsimus prædeceſſor noſter Gregorius dicit : Nemo nos propter nos in loco Petri deſpiciat : quia ex cathedra eius, cui authore Deo qualeſcunque præſidemus,debita ſibi iura noſtrum officium reclamat.Frequenter enim ſolet euenire quod dicimus,vt perſona in hoc mundo potēs, deſpectum ſeruum habeat.Cumque per eum ſuis,vel extraneis aliqua mandat, non deſpicitur perſona miſsi ſerui, quia in corde ſeruatur reuerentia mittentis domini. Ergóne ſaltem quod Dominus conceſsit Phariſæis & ſcribis ſedentibus in cathedra Moyſi , ſeruus denegabit qualibuſcunque conſeruis ſuis in cathedra Petri? Super

Matt.23. hedra:s,inquit,Moyſi ſederunt ſcribæ & Phariſæi. Omnia ergo quæcunque di-
xerint vobis, ſeruate & facite. Ita quod malè viuimus,noſtrum eſt:quod verò bona
Philip.1. dicimus,cathedræ:cuius occaſione neceſſe habemus recta prædicare. Vnde dicit ille
exercitatiſsimus Paulus:Dũ omnimodis ſiue occaſione,ſiue inuidia Chriſtus annũ
tietur:& in hoc gaudeo ſed & gaudebo. Ecce Apoſtolus ſic neceſſarios ducit huiuſ-
modi,vt gaudeat ſuper eis:& vos qui eſtis,qui negligentiã eorum ad iniuriã Apoſto-
Exod.16. licæ cathedræ retorquetis? Nos enim quid ſumus? Nec cõtra nos eſt murmur veſtrũ,
Roma.13. ſed contra Dominum:cuius ordinationi reſiſtendo,damnationem vobis acquiritis:
Gregorius cùm noſtra poteſtas, ſicut & omnis, à nullo alio niſi ab ipſo ſit. Sciendum eſt, quia
falſa iuſtitia dedignationem,vera autem compaſsionem habet. Qua vtique priuami
ni,inſultãdo,non compatiẽdo alienæ calamitati. Et fortè approbare nequitis,quod
obijcere vel calumniari præſumitis:imò cõſtat vos comprobare non poſſe. Sed eſtò.
Iob 11. Ecce in cœlo iudex noſter,& conſcius noſter in excelſis.

Caput XXXVI.

CAeterùm de homine ſentire ô homines quod vultis, vnum tamen conſcientia reſpondet nobis, quia omnium eccleſiarum Dei ſalutem & exaltationem ſummoperè deſideramus: ſed vt quicunque quodlibet ex ſuperbia arripiat, & ſibi contra noſtram Apoſtolicam ſedem atque leges eius vſurpet, hoc nos tollerare non poſſumus,quia quiſquis Romanæ eccleſiæ authoritatem, vel priuilegia euacuare ſeu imminuere nititur, non hic vnius eccleſiæ, ſed totius Chriſtianitatis ſubuerſionem & interitum machinatur. Cuius enim compaſsione vel ſuſtentatione vlterius reſpirabunt filiæ à quouis oppreſſæ,vnica illa ſuffocata matre? Cuius refugium appellabũt? Ad quam confugium habebunt? Ipſa enim Athanaſium,ipſa omnes catholicos ſuſcepit,fouit,defendit,& ſedibus proprijs pulſos reſtituit.

Caput XXXVII.

IDeo cupiendo omnes in viſceribus Ieſu Chriſti, nobiſcum vos ad-
Ec.leſ.10. monemus,ne falſum nomen ſcientiæ, iuſtitiæ vel gloriæ quærẽdo,
Iob 15. vnus aduerſus alterum inflétur, ne cinis & terra periculosè ſuper-
biat, ne abominabilis & miſer homo, bibens quaſi aquas iniquita-
Eccl.10. tis,ſequendo exteriora, in vita ſua proijciat intima ſua. Simus vnũ
Ephcſ.4. corpus,& vnus ſpiritus,ſicut vocati ſumus in vna ſpe vocationis no
ſtræ. Ipſa corporum compoſitio membrorum nos doceat,qualiter & quanti habenda
ſit Eccleſiæ vnitas. Ipſa etenim corpus eſt Chriſti, vt Apoſtolus dicit: Vos eſtis
1.Cor.12. corpus Chriſti & membra de membro. Et ſicut in vno corpore multa membra habentur, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto. Singuli autem alter alterius mẽbra. Et ſi dicit auditus vel manus, non ſum oculus,non ſum de corpore:ideo non eſt de corpore? Si totum corpus oculus, vbi auditus & reliqui ſenſus? Non autem diſpoſuit Deus ſicut voluit membra, ſingula officio ſuo apta. Membrum verò ſuo officio non contentum, ſed cupiens præripere alienum,conturbat corporis ordinem totum:velut ſi viſus voces,auditus colores, guſtus,odores, olfactus aſperas res aut lenes, tactus,tentaret diſcernere ſapores. Nónne fruſtra omnes paterentur? Sic ſingulorum ornamenta ſeu indumenta,non ſunt omnibus membris accommodata,nec congrua: ſed vnumquodque requirit ſua,& abijcit aliena. Nempe refutat pes coronam,galeam & pileum,caputque ſcandalia vel pedules ad ſuum non applicat vſum. Sic manuum dignitas & maxima vtilitas,quamuis componat inſigne Imperij coronam,non tamen hanc ſibi adaptat & imponit,ſed capiti,contenta ſuis armillis,dextrocherio & annulis. Idem fit

& in

& in cæteris, & tam diſcors concordia eſt in eis, vt eorum quodlibet alij officium ſuum omnino deputare recuſet, & tamen de bono vnius pariter exultent, ſicut de malo communiter dolent: & officia ſua non ſibi tantùm, ſed magis mutuæ vtilitati exhibent. Vnde ſecutus idem Apoſtolus, ait. Si glorificatur vnum membrum, congaudent omnia membra. *Ibidem.* Et quantæ inſipientiæ eſt, nolle nos imitari quod ſumus, & quod ad tranſitoriam vitam aliquandiu retinendam accepimus non conſiderare, vt in perpetuum ſubſiſtamus?

Caput XXXVIII.

QVia verò ante omnia peſtilens mater ſuperbia, eiusque crudeliſsimæ filię, inuidia ſcilicet ac inanis gloria, paſsim obſtinata rabie corpus Chriſti moliuntur euiſcerare & dilacerare, non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes ne, quod auertat Deus, contingat nobis dictum Apoſtoli: Quòd ſi inuicem mordetis, videte ne ab inuicem conſumamini. *Mater ſchiſmatum ſuperbia, eiusque proles inuidia & vana gloria.* Et illud Iacobi. Quòd ſi zelum amarum habetis, & contentiones ſunt in vobis, nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem. *Galat. 5.* Non eſt iſta ſapientia deſurſum deſcendens, ſed terrena, animalis, diabolica. *Ibidem.* Quæ autem deſurſum eſt ſapientia, primo quidem pudica eſt: deinde pacifica, modeſta, ſuadibilis, amans bonum, ſine ſimulatione. *Iaco. 3.* Has itaque duas & valdè ſibi contrarias ſapientias vigili mente diſcernite, & ſi Petrus ſingulariter figura ſummi capitis noſtri vicariusque eius ac ſui ſucceſſores iam in terris retinent ſpecialem dignitatem terreni cœleſtisque regni, nolite inuidere vel detrahere Romanæ Eccleſiæ apici, quem per charitatem totum valetis adipiſci, & in nobis regnare & ipſi. *1. Cor. 4.* Sin alias, audietis quod ſupra: Iam ſaturati eſtis, iam diuites facti eſtis: ſine nobis regnatis: atque vtinam regnaretis, vt & nos vobiſcum regnaremus.

Caput XXXIX.

ECce nos veſtram gloriã ducimus noſtrã, cur vos annulare nitimini nobis diuinitus & humanitus conceſſam? Nónne decus vel dedecus ſui capitis, manus ſeu pes ſuum non ducit? Nec dolet, ſed potius gaudet vno ſenſu, id eſt, ſolo tactu donatum corpus, ſuperpoſitum ſibi caput omnibus pollere ſenſibus, quia eos militare facit & inuigilare corporis ſubiecti vtilitatibus. & caput iudicans de omnibus, à nullo ſenſu iudicatur, vtpote ſolius ſui iudicio ſufficientiſsimum: vtque Apoſtolus dicit, Spiritualis indicat omnia: ipſe autem à nemine iudicatur. *1. Cor. 2.* Hæc & ſupra dicta de corporis noſtri harmonia, ſi non ſentitis in vobis, in corpore non eſtis, nec in corpore viuitis. Et ſi in corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia, non eſtis, nec de eo viuitis, iam videte vbi & quid ſitis. Abſciſci eſtis, putreſcitis, & velut palmes præciſus de vite, foras miſsi eſtis, & areſcitis, vt in ignem mittamini & ardeatis: quod diuina pietas longè faciat à vobis. *Ioann. 15.*

Caput XL.

SEd quia iam nunc videmur digreſsi modum epiſtolæ, alio exordio congruum cenſuimus reſpondere veſtræ calumniæ, quam confratribus & coepiſcopis noſtris Apulis, ſcriptam ad ſugillationem noſtri azymi & prædicationem veſtri fermenti, non dubitaſtis dirigere. Inter hæc dirigimus veſtris cauillationibus reſragantia venerabilium patrum noſtrorum aliqua ſuper his ſcripta: deinde, vt Deus

 inſpirabit

inſpirabit, noſtra reſcripta, quatenus multipliciter veſtra retũdantur & retroſerantur iacula, & quem non vultis feriant. Nam ſi vos non erubeſcitis nec timetis de loquacitate, nos non tantùm erubeſcere, quantum timere debemus de taciturnitate: quia de noſtra multorum pendent animæ, quæ falſis fratribus calumniantibus, & nobis tacentibus, habent perire.

Caput XLI.

ISta autem vobis paterna pietate ac germana dilectione interim reſcribimus, in quibus ſatis declinaſſe nos credimus, ne in illud Salo-
Prou.26. monis inciderimus: Noli reſpondere ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris illi ſimilis. Verùm ſi nõ reſipueritis, experiemini quod
Ibidem. idem mox ſecutus ait: Reſpõde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi
Tit.3. ſapiens eſſe videatur. Et illud Apoſtolicum: Hæreticum hominem poſt vnam & ſecundam correptionem deuita. Subuerſus eſt enim qui eiuſmodi eſt,
Exod.23. & delinquit proprio iudicio condemnatus. Et cauendo interdictum veteris legis
34. typicum, deinceps non coquemus hœdum in lacte matris ſuæ: ſed impetiginem eius
Deu.14. & ſcabiem fricabimus inſtãter mordaci aceto, & multo ſale: quia cum dolore abſcindenda ſunt. quæ leni manu palpari & ſanari non poſſunt, vt Dominus admonet, di-
Matt.18. cens: Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum & proijce abs te. Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum. Sed miſeratio Dei præcedens hæc noſtra dicta, parcet & nobis & vobis, vt deinceps non ſit neceſſe circa quæſtiones & pugnas verborum occupari, ſed ex diuinis paginis noſtram in hoc mundo peregrinationem inuicem conſolari, & pacificè adhortari, vt Pſalmiſta: Pax multa diligentibus legem
Pſal.118. tuam Domine, & non eſt iſtis ſcandalum: Quod verò charitas & vnitas fratrum ipſa ſit lex Dei, oſtendit illud Euangelij: Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem.
Ioan.15. Quam nos ſynceram hic conſeruare, & in futuro ſine fine ipſam, quæ Deus eſt, perſpicere, qui vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, digne-
1.Ioan.4. tur concedere, Amen.
1.Tim.2.

Item eiuſdem Leonis ix. epiſtola ad Thomam Carthaginenſem epiſcopum.

Leo epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, Thomæ confratri chariſſimo & coepiſcopo ſalutem.

CVm eo venerabilium canonũ, authoritate recolimus ccv. epiſcopos concilio interfuiſſe Carthaginenſi, & nunc à tua fraternitate audimus, quinq; vix epiſcopos ſupereſſe in tota Africa, vtiq; tertia huius corruptibilis mundi parte compatimur tãtæ veſtræ imminutioni totis viſceribus animi. Cum autẽ ipſa Chriſtianitatis reliquias ediſcimus interna & mutua diſſenſione diſcindi & diſpergi, & aduerſus ſeinuicem zelo & contentione principatus inflari, nil aliud nobis pri-
Amos 7. mò dicẽdum occurrit, quàm illud ſancti Amos vatis: Parce Domine, parce obſecro: quis ſuſcitabit Iacob, quia paruulus eſt? Sed quamuis in tali tantoq; defectu religionis plurimum doleamus, multum tamen gaudemus, quia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ matris veſtræ ſententiam requiritis & expectatis ſuper quæſtionibus veſtris: & quaſi riuulis ab vno fonte erumpentibus, & in ſuo ſe curſu per diuerſa ſpargentibus, ad ipſius fontis primam ſcaturiginem reuerti debere optimum putatis, vt inde reſumatis directionis veſtigium, vnde ſumpſiſtis totius Chriſtianę religionis exordium. Noueris ergo proculdubiò, quia poſt Romanum pontificem primus archiepiſcopus, &

totius

totius Africæ maximus metropolitanus eſt Carthaginienſis epiſcopus: nec quicun-
que ſit ille Gummitanus epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi epiſcopos vel de-
ponendi, ſeu prouinciale concilium conuocandi habet ſine cõſenſu Carthaginien-
ſis archiepiſcopi, cuiuſlibet dignitatis aut poteſtatis ſit, exceptis his, quæ ad propri-
am parochiam pertinent: cætera autem, ſicut & alij Africani epiſcopi, conſilio Car-
thaginienſis archiepiſcopi aget. Vnde chariſsimi confratres noſtri & coepiſcopi Pe-
trus & Ioannes rectè ſentiunt de Carthaginienſis eccleſiæ dignitate, nec conſenti-
unt errori Gummitanæ Eccleſiæ. Hoc autem nolo vos lateat, non debere præter ſen
tentiam Romani pontificis, vniuerſale concilium celebrari, aut epiſcopos damnari
vel deponi, quia & ſi licet vobis aliquos examinare, diffinitiuam tamen ſententiam,
abſq; conſultu Romani pontificis, vt dictum eſt, non licet dare: quod in ſanctis ca-
nonibus ſtatutum, ſi quæritis, poteſtis inuenire. Quamuis enim omnibus generali-
ter apoſtolis dictum ſit à Domino: Quæcunque ligaueritis in terra, ligata erunt & *Matth. 18.*
in cælo: & quæcunque ſolueritis in terra, ſoluta erunt & in cælo: tamen non ſine
cauſa ſpecialiter & nominatim dictum eſt beato Petro apoſtolorum principi: Tu es *Matth. 16.*
Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: & tibi dabo claues regni
cœlorum. Et in alio loco: Confirma fratres tuos. Scilicet quia omnium eccleſiarum *Lucæ 22.*
maiores & difficiliores cauſæ, per ſanctam & principalem beati Petri ſedem, à ſuc-
ceſſoribus eius ſunt diffiniendæ. Iam quia ad interrogata etiam confratrum noſtro-
rum Petri & Iohannis epiſcoporum decreuimus reſpondere, optamus vt ſanctam
tuam fraternitatem, iugiter inuigilantem vtilitatibus ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ,
atque deuotè pro nobis orantem, ſancta & indiuidua Trinitas ſemper conſeruet
chariſsime frater.

Item Epiſtola eiuſdem Leonis IX. ad duos Aphricæ epiſcopos.

*Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilectiſsimis in Chri-
ſto fratribus, Petro & Ioanni epiſcopis ſalutem
& Apoſtolicam benedictionem.*

DEcus Eccleſiarum Africanarum ita conculcatum à gentibus nimium dolemus, vt modo vix quinque inueniantur epiſcopi, vbi olim ccv. ſolebant per concilia plenaria computari: & ibi pauculas oues, quotidianæ occiſioni deputatas, remanſiſſe, vbi quondam innumerabilis grex Domini ſub numeroſis arietibus exultabat alta pace. Sed hæc peccatis noſtris imputantes, iuſtitiam creatoris collaudantes timeamus, & miſericordiam eius inſtanter poſtulemus, vt ſeruos ſuos tãdem reſpicere dignetur. Quòd autem ſcripſiſtis nobis, pro ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſtatu noſtraq; incolumitate vos Dominum gratias agendo exoraſſe, noueritis nos veſtræ fraternitati gratias agere & pro conſolatione veſtra ſemper orare. Et re vera fratres hoc acceptabile eſt Domino noſtro IESV Chriſto, vt caput omnibus membris proſpiciat & inuigilet, membra verò ſui capitis ſalutem ſine intermiſsione quærant & optent. Bene equidem feciſtis, quòd iuſsi à nobis, conſilium de rebus eccleſiaſticis habuiſtis: quod etiã omni anno vel ſemel agere debetis. Inſuper rectè contra Gummitanum epiſcopũ, dignitatẽ Carthaginienſis Eccleſiæ defendiſtis. quia ſine dubio poſt Romanũ pontificem primus archiepiſcopus, & totius Africæ maximus Metropolitanus eſt Carthaginienſis Epiſcopus, nec pro aliquo Epiſcopo in tota Africa poteſt perdere priuilegiũ ſemel ſuſceptũ à ſancta Romana & Apoſtolica ſede: ſed obtinebit illud vſq; in finẽ ſeculi, & donec in ea inuocabitur nomen domini noſtri Ieſu Chriſti, ſiue deſerta iaceat Carthago, ſiue reſurgat glorioſa aliquando. Hoc ex con-

cilio beati martyris Cypriani,hoc ex ſynodis Aurelij,hoc ex omnibus Africanis cõcilijs,hoc,quod maius eſt,ex venerabilium prędeceſſorum noſtrorum Romanorum præſulum decretis apertè monſtratur: nec quicunque ille ſit Gummitanus Epiſcopus,aliquam licentiam conſecrandi epiſcopos vel deponendi, ſeu prouinciale concilium conuocandi habet ſine conſenſu Carthaginienſis archiepiſcopi, cuiuſlibet dignitatis aut poteſtatis ſit: tantummodò procurabit ille Gummitanus epiſcopus, quæ ad propriam parochiam pertinent. Cætera autem,ſicut & alij epiſcopi Africani,conſilio Carthaginienſis archiepiſcopi aget,qui ſolus in Africa pallium ab Apoſtolica ſede habere ſolet. Vnde & epiſcopos conſecrandi principale & antiquum ius retinet,ſicut ex verbis Aurelij in concilio Carthaginienſi,capitulo xxxix. poteſt intelligi,cum dicit: In Eccleſia,ad quam dignata eſt veſtra ſanctitas conuenire,crebrò ac penè per diem dominicam epiſcopos ordinandos habemus, & cætera. Sed hoc vos non lateat, non debere præter * ſcientiam Romani pontificis vniuerſale concilium celebrari,aut epiſcopos dãnari,vel deponi:quia etſi licet vobis aliquos epiſcopos examinare diffinitiuam tamen ſententiã abſq; conſultu Romani pontificis,vt dictũ eſt: non licet dare: quod in ſanctis canonibus ſtatutum,ſi quæritis, poteſtis inuenire: ſcilicet quia omnium eccleſiarum maiores & difficiliores cauſæ, per ſanctam & principalem beati Petri ſedem, à ſucceſſoribus eius diffiniendæ ſunt, vtpote cui diuinitus dicitur: Confirma fratres tuos. &: Tibi dabo claues regni cælorum: & cætera. Nunc quia de archiepiſcopis & metropolitanis ſententiam noſtram requiritis, venerabilium anteceſſorum noſtrorum dicta apertè demonſtrant, id eſt, Clementis, Anacleti, Aniceti, & aliorum, vbi ita legitur: Sacerdotum ordo bipartitus eſt,nec amplius quàm duo ordines,id eſt,epiſcoporum & presbyterorum nobis collati ſunt,nec apoſtoli docuerunt Epiſcoporum autem ordo vnus eſt, quamuis alij præferantur alijs,ſiue pro eo,quòd primas ciuitates,& magis nominatas ſecundum potentiam,aut leges ſeculi retinent,ſiue quòd à ſanctis patribus, pro aliqua reuerẽtia ſanctitatis,aliquod priuilegium dignitatis poſſident. Nam ſicut omnis mundana poteſtas his gradibus dignitatum à ſe inuicem diſtat,id eſt,vt primus ſit Auguſtus vel Imperator,deinde Cęſares,deinde reges,duces & comites atq; tribuni: ita & eccleſiaſtica dignitas ordinata à ſanctis patribus inuenitur, dicente beato Clemẽte: In illis ciuitatibus,in quibus olim apud ethnicos primi flamines eorũm, atq; primi legis doctores erant,primates vel patriarchæ poſiti ſunt,qui reliquorum iudicia & maiora negotia iuſtè diffinirent: qui etiam non vni prouinciæ, ſed pluribus præeſſent. Deinde vbi archiflamines erant paganorum,archiepiſcopi inſtituti ſunt Chriſtianorum,qui ſingulis prouincijs præeſſent. Vbi verò metropolis erat,quæ interpretatur mater ciuitas,metropolitani erant: quippe qui de tribus aut quatuor ciuitatibus intra aliquam prouinciam maiori & matri aliarum ciuitatum præſidebant. Iſti aliquãdo metropolitani tantùm nominantur,aliquando verò archiepiſcopi,ſi in ipſa prouincia maiores non fuerint aliqui. Vbi autem minores ciuitates habuerint ſolummodò flamines vel comites,epiſcopi ſunt inſtituti. Porrò tribuni plebis, non abſurdè intelliguntur presbyteri,ſiue reliqui inferioris ordinis clerici. His omnibus diuino & humano priuilegio prælatus eſt pontifex Romanus. Sed de Africæ,primatibus aliter intelligẽdum eſt,quia in ſingulis eius prouincijs antiquitus primates inſtituebantur,non ſecundum potentiam alicuius ciuitatis, ſed ſecundum tempus ſuæ ordinationis: quibus tamen omnibus præerat vnus,ſcilicet Carthaginienſis archiepiſcopus,qui etiam non incongruè dici poteſt metropolitanus,propter Carthaginem metropolim totius Africæ,quorum ſuprà meminimus. Ita legitur in Concilio Carthaginenſi, capitulo xxvj. Primæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum,aut ſummus ſacerdos,aut aliquid huiuſmodi,ſed tãtùm primæ ſedis epiſcopus. Sanctam veſtram fraternitatem iugiter inuigilantem vtilitatibus ſanctæ Dei Eccleſiæ,atq; deuotè pro nobis orantem, ſancta & indiuidua Trinitas ſemper conſeruet chariſsimi fratres.

Carthaginenſis epiſcopus ſolus in Africa pallium habet.

Carthaginen. 3. Concil.

** ſententiã*

Lucæ 22.

Matth. 16.

Sacerdotũ ordo bipartitus.

Clemens Epiſtola 1. ad Iacobũ fratrẽ Domini.

Vide Diſtin. 80.

In illis ciuitatibus.

Primates vel Patriarchæ.

Archiepiſcopi.

Metropolitani.

Epiſcopi.

Presbyteri.

Romanus pontifex.

Carthaginen. 1. Concil.

Leo

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilecto fratri & coepiſcopo Petro.

COngratulamur vehementer in Domino tuæ ſanctiſsimæ
fraternitati, atque multimodas gratias, vt dignum eſt, refe-
rimus ei, qui eſt vera pax & charitas ſuorum, quòd tandem
per te, chariſsime frater, videtur refloruiſſe ſanctæ Antio-
chenæ eccleſiæ ſtudium, & ſentire quod eſt ſentiendum. In
hoc enim cognoſcent omnes, quia Chriſti ſumus diſcipuli, *Ioan. 13.*
qui primùm in ipſa magna Antiochia nominati fuerunt *Act. 11.*
Chriſtiani: ſi dilectionem habuerimus ad inuicem, & id- *1. Cor. 1.*
ipſum dixerimus omnes, & non fuerint in nobis ſchiſmata: ſi fuerimus perfecti in
eodem ſenſu, & in eadem ſcientia. Neque enim Deus, qui vnus eſt, in ſciſſuris men-
tium, ſed in ſola vnitate, & puro corde habitat, & habitare facit vnanimes in domo.
Alioquin domus exaſperans erit, nec iam digna vocari Eccleſia Dei, ſed ſynagoga *Pſal. 67.*
maligni. Porrò ſicut calamitoſum eſt, ſi vnitas deeſt bonis: ita pernicioſum, ſi adſit
malis. Quod ipſe ex ſpecula ſanctæ illius Eccleſiæ, cui videris deſignatus diuinitus
ſpeculator, prudenti oculo cōſiderans promotionem tuam ad epiſcopale faſtigium,
electione cleri & populi, ſicut aſſeris, factam, atque fidem tuam ſecundum antiquæ
conſuetudinis religioſum & valdè neceſſarium ſtudium, Apoſtolicæ & primæ ſedi,
cui Deo authore quamuis indigni præſidemus, annuntiare & exponere curaſti. In
quo facto nouerit tua dilectio nos plurimùm recreatos & gauiſos in Domino: quia
quod maximè oportebat, tibi & eccleſiæ, cui temporaliter præſides, non diſtuliſti ef-
ficere. Siquidem ab apoſtolica tua ſede noſtram Apoſtolicam ſedem conſulendo,
perpendimus tuam dilectionem nolle deuiare à dominico, & omnium ſanctorum
patrum concordi decreto, quo inuiolabiter cunctis in toto orbe terrarum eccle-
ſijs, ſancta Romana & Apoſtolica ſedes caput præponitur, ad quam maiores & dif- *Romana*
ficiliores cauſæ omnium eccleſiarum definiendæ referantur. Sic omnia veneranda *ſedes, ca-*
Concilia, ſic leges humanæ promulgant, ſic ipſe ſanctus ſanctorum, & Dominus do *put omniū*
minantium confirmat, quatenus ibi principalis dignitatis, & totius eccleſiaſticæ di- *eccleſiarū.*
ſciplinæ venerabilis apex præfulgeat & præcellat, vbi ipſe vertex atque cardo apoſto-
lorum Petrus carnis ſuæ beatam reſurrectionem in nouiſsimo die expectat. Nimirū
ſolus eſt ille, pro quo, ne deficeret eius fides, Dominus & ſaluator aſſeruit ſe rogaſ-
ſe, dicens: Simon, Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum, ego *Luca 22.*
autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuerſus, confir-
ma fratres tuos. Quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides
Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius vſque in ſeculum ſecu- *Fides Ro-*
li: ſed confirmabit corda fratrum varijs concutienda fidei periclitationibus, ſi- *mana ſedis*
cut vſque nunc confirmare non ceſſauit. Pro cuius excellentia tertiam à Roma- *nō deficiet.*
na Eccleſia dignitatem retinet Antiochena, quam te defendere ſummoperè mo-
nemus, non tuæ gloriæ cauſa, ſed pro ſedis, cui ad tempus præſides, antiqua ho-
norificentia. Nec reuoceris ab hac intentione cuiuſlibet pompa vel arrogantia,
quin conſtanter defendas honorem, quem Antiochenæ eccleſiæ reliquerunt om-
nia ſanctorum patrum Concilia. Ad quod vtique, ſi oportuerit, maxima mater,
Romana ſcilicet atque prima ſedes, tam dilectæ ſibi filiæ, imò conſociæ, nuſquam
& nunquam deerit. Quod totum ideo dicimus, quia quoſdam conari minuere
antiquam dignitatem Antiochenæ eccleſiæ audiuimus. Porrò quòd à nobis cau-
ſas diuiſionis vniuerſalis Eccleſiæ compatiendo requiris, fatemur tuæ religioſæ
ſolicitudini, nos adhuc à Domino miſerante firmiſsimè retinere vinculum ſan-
ctæ vnitatis: nec videmus nos alicubi incurriſſe damnum ſchiſmatis, quos inte-
gritas concordiæ, & plenitudo Eccleſiaſticæ diſciplinæ indeſinenter regit. Vnicui-
que noſtrum debetur honor, & ſua iura conſeruantur. Terminos, quos patres
noſtri

Hebr. 12. noſtri fixerunt, nulli arroganter tranſgredi conceditur. Magis veſtra fraternitas circunſpiciat, ne qua radix amaritudinis atque diſſenſionis, quod abſit, in veſtris partibus ſuccreſcat, per quam inquinentur multi, & quàm neceſſe ſit diſtricta falce ſanctorum canonum à Catholicæ Eccleſiæ agro extirpari. Mea verò humilitas in culmine Apoſtolici throni ideo exaltata, vt approbanda approbet, improbanda quoque improbet, tuæ ſanctiſsimæ fraternitatis epiſcopalem promotionem libens approbat, collaudat & confirmat, & communem Dominum inſtanter exorat, vt quod humano ore iam diceris, ante eius oculos exiſtas. Noueris tamen, nos ipſam tuam promotionem taliter approbare, ſi non hanc neophytus, aut curialis, ſeu digamus, vel precio, aut alio quolibet modo ſacris canonibus contrario, quod abſit, obtinuiſti. Sanè fidem tuam, quam proprio ſcripto ſummæ & Apoſtolicæ ſedi expoſuiſti, ſanam & catholicam atque orthodoxam per omnia proteſtamur, & ſicut verè vnicam & ſalutarem amplectimur, & tuæ dilectioni vehementer congratulantes in Domino, eandem noſtram eſſe deuoto corde, & prompto ore profitemur. Firmiter enim credo ſanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, vnum Deum omnipotentem eſſe, totamq; in Trinitate deitatem coeſſentialem & conſubſtantialem, coæternam & coomnipotentem, vniuſque voluntatis, poteſtatis & maieſtatis: creatorem omnium creaturarum: ad quem omnia, per quem omnia, in quo omnia, quæ ſunt in cælo & in terra, viſibilia & inuiſibilia. Credo etiam ſingulas quaſque in ſancta Trinitate perſona, vnum Deum verum, plenum & perfectum. Credo quoq; ipſum Dei patris filium, verbum Dei æternaliter natum ante omnia tempora de patre conſubſtantialem, coomnipotentem & coæqualē patri per omnia in diuinitate, temporaliter natum de ſpiritu ſancto ex Maria ſemper virgine, cum anima rationali: duas habentem natiuitates, vnam ex patre æternam, alteram ex matre temporalem: duas voluntates & operationes habentem: Deum verum, & hominem verum: proprium in vtraque natura atque perfectum: non commixtionem atque diuiſionem paſſum, non adoptiuum neque phantaſticum: vnicum & vnum Deum, filium Dei in duabus naturis, ſed in vnius perſonæ ſingularitate: impaſsibilem & immortalem diuinitate, ſed in humanitate pro nobis & pro noſtra ſalute paſſum vera carnis paſſione, & ſepultum, ac reſurrexiſſe à mortuis die tertia vera carnis reſurrectione: propter quam confirmandam, cum diſcipulis nulla indigentia cibi, ſed ſola voluntate & poteſtate comediſſe, die quadrageſimo poſt reſurrectionem cum carne, qua ſurrexit, & anima aſcendiſſe in cælum, & ſedere in dextera patris: inde decimo demiſiſſe ſpiritum ſanctum & inde ſicut aſcendit venturū iudicare viuos & mortuos, & redditurum vnicuiq; ſecundum opera ſua. Credo etiam ſpiritum ſanctum plenum & perfectum verumq; Deum, à patre & filio procedentem, coæqualem & coeſſentialem, & coomnipotentem, & coæternum per omnia patri & filio, per prophetas locutum. Hanc ſanctam & indiuiduam Trinitatem, non tres deos, ſed in tribus perſonis, & in vna natura ſiue eſſentia, vnum Deum omnipotentem, æternum, inuiſibilem & incommutabilem ita credo & confiteor, vt patrem ingenitum, filium vnigenitum, ſpiritum ſanctum nec genitum, nec ingenitum, ſed à patre & filio procedentē, veraciter prædicem. Credo ſanctam Catholicam & apoſtolicam, vnam eſſe veram Eccleſiam, in qua vnus datur baptiſmus, & vera omnium remiſsio peccatorum. Credo etiam veram reſurrectionem eiuſdem carnis, quam nūc geſto, & vitam æternam. Credo etiam noui & veteris teſtamenti legis, & prophetarum & apoſtolorum vnū eſſe authorem Deum & Dominum omnipotentem: Deum prædeſtinaſſe ſolummodo bona: præſciuiſſe autem bona malaq;: gratiam Dei præuenire & ſubſequi hominem credo & profiteor, ita tamen, vt liberum arbitrium rationali creaturæ non denegem. Animam non eſſe partem Dei, ſed ex nihilo creatam, & abſque baptiſmate, originali peccato obnoxiam credo & prædico. Porrò anathematizo omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus ſanctam Eccleſiam Catholicam, pariterq; eum, quicunque aliquas ſcripturas, præter eas, quas Catholica Eccleſia recipit in authoritate ha-

Fidei Romana Eccleſiæ explicatio.

Prædeſtinatio.

Gratia

Liberū arbitrium.

Anima.

te habendas eſſe crediderit, vel veneratus fuerit. Quatuor concilia omnimodè recipio, & velut quatuor Euangelia veneror: quia per quatuor partes mundi, vniuerſalis Eccleſia in his, tanquam in quadro lapide, fundata conſiſtit. Primum, Nicenũ cccxviij. patrum, ſub beato Syluestro papa Romano, & Conſtantino Auguſto Magno: Cui præfuerunt Victor & Vincentius Romani presbyteri. Secundum Conſtantinopolitanum primum cl. patrum, ſub Damaſo papa, & Theodoſio maiore. Tertium Epheſinum primum cc. patrum, ſub Cæleſtino papa, & iuniore Theodoſio. Quartum Chalcedonenſe Dcxxx. patrum, ſub beato Leone papa, & Marciano Auguſto. Pari modo recipio & veneror reliqua tria concilia, id eſt, ſecundum Conſtantinopolitanum, ſub Vigilio papa & Iuſtiniano Auguſto. Deinde tertium Conſtantinopolitanum contra Monotheliſtas, ſub Agathone papa & Conſtantino nepote Heraclij. Vltimum ſecundum Nicenum ſub Adriano papa & Conſtantino Irenæ filio, pro reuerendis Domini Ieſu Chriſti & ſanctorum imaginibus. Quicquid ſupradicta vij. ſancta & vniuerſalia concilia ſenſerunt & collaudauerunt, ſentio & collaudo: & quoſcunque anathematizauerunt, anathematizo. Hanc fidem ſancta Romana & Apoſtolica ſedes corde credit ad iuſtitiam: & ore confitetur ad ſalutem. Secundum hanc viuere, Domino donante, ſtudet, & pro eius defenſione, ſi oportuerit, mori parata eſt. Quam & in te frater chariſsime perfectam cognoſcimus, & ſecundum eam te viuere nobiſcum admonemus, profectò ſcientes, quia fides ſine operibus mortua eſt. Salutamus cum omni fraternitate ſeu collegio ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedis tuam fraternitatem ſanctam, cunctumq́; collegium in Domino tibi ſubiectum: & vt pro noſtra gemina ſalute omnipotentem Dominum iugiter exores precamur plurimum reuerende & deſiderabilis frater:

Ita D. Gregorius epiſtola 24. li. 1. & 49. lib. 2.
Concilium Nicenũ 1.
Conſtantinopolitanum 1.
Epheſinũ 1.
Chalcedonenſe
Conſtantinopolitanum 2.
Conſtantinopolitanum 3.
Nicenũ 2.
Iacob. 2.

Item epiſtola eiuſdem ad Michaelem Conſtantinopolitanum epiſcopum.

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilecto confratri Michaeli Conſtantinopolitano archiepiſcopo

SCripta tuæ honorandæ fraternitatis tandem ad nos peruerunt, in quibus ad maximè neceſſarium, omnibusq́; Chriſti fidelibus, amplectendum bonum concordiæ & vnitatis exhortari ſtudes: quatenus poſt nimium longas & pernicioſas diſcordias, filia ex propriæ matris reconciliatione exultet. Ad quod vtique te prouocantem & præmonentem tanto promptius auſcultare cupimus, quanto vigilantius animaduertimus hanc ſolam eſſe propriam & ſpecialem virtutem piorum atque ſanctorum; cum cæteræ virtutes bonis & malis eſſe poſsint communes, Domino ſic præmonſtrante: In hoc cognoſcent omnes, quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis ad inuicem. Et Deiloquo Paulo proteſtante: Pacem ſequimini cum omnibus & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. Vnde plurimum tuæ fraternitati congratulamur in Domino, quoniam ſummum deſiderium noſtrum tua induſtria anticipaſti: quod vtique ſi aliquo frigore charitatis pigritareris exequi, noſtra debueras ſolertia præueniri. Nos enim iuxta præfatum Apoſtolũ, ſi fieri poteſt, cum omnibus hominibus pacem habere peroptamus. Quanto magis ergo tecum, quem videmus Eccleſiæ Dei valdè vtilem & neceſſarium poſſe fore miniſtrum, ſi non tranſgredi laboraueris terminos, quos patres noſtri poſuerunt? Et quia Chriſtianæ perfectionis eſt, pacificum eſſe etiam cum inimicis pacis, ſpe correctionis, non conſenſu malignitatis, tãto ſolicitiùs debemus omnes occaſiones ſcan-

Charitas, virtus propria ſanctorum.
Ioan. 13.
Hebr. 12.
Rom. 12.

dalorum de medio tollere, quãto tenaciùs optamus pacis amicos retinere. Plurima
autem ex tua fraternitate intolerabilia rumor iam diu pertulit ad aures noſtras, quæ
nos partim quia incredibilia videbantur, partim quia nulla facultas inquirendi ta-
lia concedebatur, indiſcuſſa hucuſque reliquimus. Denique diceris neophytus, &
non gradatim proſiluiſſe ad epiſcopale faſtigium: quod nullatenus eſſe faciendum,
& Apoſtolus edocet, & venerabiles canones interdicũt. Hinc noua ambitione Ale-
xandrinum & Antiochenum patriarchas, antiquis ſuæ dignitatis priuilegijs priuare
contendens, contra omne fas & ius tuo dominio ſubiugare conaris. Quod quanto
tuo periculo tentes, omnibus ſanæ mentis patet: quandoquidẽ vana gloria & pom-
pa ſeculari elatus conſilium diuinitatis antiquum ſuper ſtabilimento columnarum
*Hic deeſt, mutare, aut aliquid eiuſmodi. ſuæ Eccleſiæ * contendis, quaſi ex fallacibus diuitijs præiudicium facturus illi, qui
cùm verè & ſingulariter diues eſſet, pauper pro nobis factus, delegit ſuæ temporali
natiuitati oppidulum, & ſpeluncæ diuerſorium, non quodlibet regum palatium.
Cuius exempla quiſquis horret, ad ſortem illius pertinet, qui tunc per ſe, nunc au-
2. Cor. 8. tem per ſuos ſatellites dicere audet: Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis
Eſaia 14. ero altiſsimo. Sed non cogitationes meæ, cogitationes veſtræ: neque viæ meæ, viæ
Eſaia 55. veſtræ, dicit Dominus, qui diſpergit ſuperbos in furore ſuo: & reſpiciens omnem
Iob 40. arrogantem humiliat, & exurgit vt non præualeat homo, in cuius conſpectu non
Pſal. 9. eſt Deus. Ne enim ſuperbia propter altitudinem ſuam ſe coniunctam putaret Deo,
dicit Pſalmiſta: Alta à longè cognoſcit excelſus Dominus. Vnde per ſemetipſum te-
Pſal. 137. ſtatur: Quod altum eſt hominibus, abominabile eſt apud deũ. Qualis verò & quàm
Luca 16. deteſtabilis atque lamentabilis eſt illa ſacrilega vſurpatio, qua te vniuerſalem patri-
archam iactas vbique & ſcripto & verbo, cum omnis Dei amicus huiuſmodi hacte-
nus horruerit honorari vocabulo? Et quis poſt Chriſtum conuenientiùs poſſet in-
ſigniri hoc vocabulo, quàm cui dicitur diuina voce: Tu es Petrus, & ſuper hanc pe-
tram ædificabo Eccleſiam meam? & cætera. Veruntamen quia ille non inuenitur
Matth. 16. vniuerſalis Apoſtolus dictus, quamuis princeps apoſtolorum ſit conſtitutus, nullus
ſucceſſorum eius tam prodigioſo prænomine conſenſit appellari penitus, licet ma-
gno Leoni prædeceſſori noſtro & ſucceſſoribus ipſius, hoc ſancta decreuerit Chal-
cedonenſis ſynodus. Nempe animaduertebant nõ eſſe amicum ſponſi, qui pro ſpon
2. Theſ. 2. ſo vellet amari: quin potius paranymphum & leonem Antichriſti, qui aduerſatur
& extollitur ſupra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur. Ecce ille Ioannes ve-
Pſal. 48. ſter, cuius veſanæ adinuentionis adhuc hæredes permanetis, qui ſecundum Pſalmi-
ſtam per vos adhuc vocat nomina ſua in terris ſuis, cum interijt non ſumpſit omnia,
neque deſcendit cum eo gloria eius ad infernum: quia cum in honore eſſet, non in-
tellexit. Ipſe à beatiſsimis pontificibus Pelagio & Gregorio, ſucceſſoribusq́; eorum
pro hac inſolentia anathematizatus, in ſua pertinacia irreuocabilis perijt, iamq́; per
quadraginta & quadringentos annos ſuæ contumaciæ ſequaces præcipitare nõ ceſ-
Sapient. 5. ſauit. Quibus quid profuit ſuperbia, & diuitiarum iactantia quid contulit? Tranſie-
Matth. 16. runt omnia velut vmbra. Quid denique prodeſt homini, ſi totum mundum lucre-
tur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Et quomodo animas pro fratribus ha-
betis ponere, qui inane nomen & vniuerſam Eccleſiam ſcandalizans dedignamini
deponere? Reſipiſce ergo rogamus ab hac inſania, ne illius conſors tu quoque, quod
Iob 41. abſit, fias de quo dicitur: Omne ſublime videt, & ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſu
perbiæ. Illud autem quis non ſtupeat, quod poſt ſanctos & orthodoxos patres, per
mille & viginti à paſsione ſaluatoris annos, nouus calumniator Eccleſiæ Latinorũ
emerſiſti, anathematizans omnes, & publicam perſecutionem excitans, quicunque
participarentur ſacramentorum ex azymis? Quam præſumptionem tuam & fama
nobis obtulit, & literarum ſub nomine tuo ad Apulos datarum textus manifeſta-
uit, quæ violenter aſtruere conantur fermentatũ panem fuiſſe, quo Dominus Apo-
ſtolus ſuis corporis ſui myſterium in cœna commendauit. Quod omnino falſum eſ-
Matth. 5. ſe ex vtroque teſtamento facilimè depræhenditur: quia qui non venerat ſoluere le-
gem

gem ſed adimplere,iuxta ipſius legis præceptum, ex azymis & vino vetus paſcha ad-
impleuit,& protinus ex azymis & vino nouum,ſicut apertè Lucas narrat, diſcipulis *Luca 22.*
tradidit.Neque enim totis octo diebus illis fermentatum apparebat in omnibus fi- *Exod.12.*
nibus Iſrael,& apud quemcunque inueniebatur, peribat anima eius de populo ſuo.
Quod ſi in cœna Domini Ieſu apparuiſſet,aut ipſe ſeu diſcipulis eius quoquo modo
guſtaſſent,iuſtè ſicut præuaricatores legis perirēt,nec ipſe Dominus diceret ſuis in-
ſidiatoribus: Quis ex vobis arguet me de peccato?Nec eſſet opus falſos teſtes ad per- *Ioan. 8.*
dendum eum quærere,cùm hoc ſolo perderetur iuſtè. Sed qui peccatum non fecit,
nec inuentus eſt dolus in ore eius, quod paſſurus diſcipulis mandauit, euidenter *1.Pet. 2.*
per Apoſtolum, in quo loquebatur commemorans inquit: Epulemur,non in fer- *2.Cor.13.*
mento veteri , neque in fermento malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſyncerita-
tis & veritatis.Deniq; modicum fermentum totam maſſam corrumpit. Vbicunque *1.Cor. 5.*
autem corruptio, ibi proculdubiò naturæ deterioratio, & alicuius vitij ſuſceptio.
Porrò noſtrum paſcha ideo nouum dicitur,quia illud vetus præceptum eſt Iſraelitis
in memoriam ſuæ egreſsionis ex Aegypto: iſtud verò Chriſtianis in memoriam do-
minicæ paſsionis,qua ad patrem tranſiuit ex hoc mundo. Sed quia tam de his, quàm
de alijs,quibus nos calumniaris,latiùs à noſtris nuncijs per alia ſcripta noſtra,quæ
deferunt,inſtrueris,hic breuiter attigiſſe ſit ſatis.Diſcat autem fraternitas tua ſaltem
admonita,cautè & humiliter loqui,ne aliquando Dominus dicat & tibi: Ex abun- *Matth. 12.*
dantia cordis os loquitur.Scripſiſti ſiquidem nobis,quoniam ſi vna eccleſia Roma- *Luca 6.*
na per nos haberet nomen tuum, omnes eccleſiæ in toto orbe terrarum haberent
per te nomen noſtrum.Quid hoc monſtri eſt frater chariſsime?Romana eccleſia,ca-
put & mater eccleſiarum, membra & filias non habet?Et quomodò poteſt dici ca-
put aut mater?Credimus enim,propter quod & loquimur atq; conſtanter profite-
mur. Romana eccleſia adeò non eſt ſola,vel ſicut tu putas vna,vt in toto orbe terra-
rum quæcunq; natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit iam dicenda vel habenda eccle-
ſia aliqua,ſed omnino nulla: quin potius conciliabulum hæreticorum,aut conuen-
ticulum ſchiſmaticorum,& ſynagoga Satanæ. Videris dicere illud ſancti Eliæ, tunc
præſumentis de ſe:Relictus ſum ego ſolus.Sed audi quid ille audiuit à Domino: Re-
liqui mihi ſeptem millia virorum. Quieſce, quieſce iam venerabilis frater ab his ſu- *3. Reg. 19.*
perſtitionibus,ne illud Salomonis in te dicatur: Sunt qui ſe diuites affectant, nihil *Rom. 11.*
habentes.Simillimum nempe hoc eſt diabolicæ arrogantiæ,qui regna mundi à con- *Prouer. 13.*
ditore omnium facta putans ſua eſſe,dixit illi: Hæc omnia tibi dabo.Igitur hinc iam
ad cor redeatur,& tam pernicioſa ſcandala de medio tollantur, & tunc ſecundum *Matth. 4.*
Pſalmiſtam loquetur Dominus pacem in plebem ſuam,& ſuper ſanctos ſuos, & in *Pſal.84.*
eos qui conuertuntur ad cor.Nam nos cum pertinacibus & in errore ſuo permanē-
tibus pacem aliquam habere non poſſumus,ne operibus malignis communicemus:
quia nec Dominum Chriſtum alicubi talia feciſſe inuenimus: cum etiam in natiui-
tate ipſius angeli pacem annunciauerunt ſolummodò bonę voluntatis hominibus.
Qui etiam oculum ſcandalizātem eruendum,manum vel pedem ſcandalizantes ab- *Luce 2.*
ſcindendos inſinuat. Ceſſent ergo hæreſes & ſchiſmata,& diligentibus legem Dei *Matth. 18.*
tam non erit ſcandalum,ſed pax multa. Quicunque gloriatur Chriſtiano nomine, *Pſal.118.*
ceſſet Romanā,ſanctam & Apoſtolicam eccleſiā maledicere & laſceſcere: quia fru-
ſtrà patremfamiliâs honorat,quiſquis eius vxorem exhonorat. Et fruſtrà matrisfa-
miliâs caput & faciem magnificat,qui minimos filiorum eius impugnans, tanquam
digitos pedum illius conculcat. Vnde in Eccleſiaſtico dicitur:Quàm malæ eſt famę, *Eccleſ.3.*
qui fugit patrem: & eſt maledictus à Deo qui exaſperat matrem. Et in Prouerbijs:
Oculum qui ſubſannat patrem,& deſpicit matrem,effodiant eum corui de torren-
tibus,& comedant eum filij aquilæ. Confidimus tamen ex diuina pietate, quòd ab
his innoxius aut correctus inuenieris, aut certè admonitus citò corrigeris. Quod
dum fuerit effectum, pax noſtra iam ad nos non reuertetur: ſed ſuper te requieſcet
ceu ſuper pacis filium: & regnabit inter nos germana charitas,de corde puro, & cō-

ſcientia bona,& fide non ficta:nec neceſſe habebis nobis ſupplicare,ſed iubere.Su-
per hæc,ſicut cœpiſti,collabora,vt duo maxima regna connectantur pace optata.
Orantem pro nobis tuam honorabilem fraternitatem ſancta Trinitas in perpetu-
um conſeruet. Data menſe Ianuario,indictione ſeptima.

Leo epiſcopus,ſeruus ſeruorum Dei,glorioſo & religioſo Imperatori nouæ Romæ Conſtantino Monomacho,dilecto filio ſalutem.

QVantas gratias referre iugiter debeamus creatrici & guber-
natrici omniũ,ſanctæ & indiuiduæ Trinitati, ſuper inenar-
rabili dono eius,quo operatur omnia in omnibus, etiam ex
1.Cor.4. tua deuotione & religioſa induſtria,glorioſiſsime fili atque
Epheſ.1. ſereniſsime imperator, perpendere poſſumus: qui te talem
noſtris exhibuit,& grata pietate prouidit diebus,cuius fida
ope ſtatum ſanctæ & catholicæ Eccleſiæ releuari,& terreni
Imperij rem publicam meliorari confidamus. Tu enim poſt
nimium longas & pernicioſas diſcordias,primus pacis & concordiæ monitor, por-
titor & exoptatus exactor efficeris,& cum ipſo vaſe electionis humilimo Paulo di-
cere videris: Pro Chriſti legatione fungentes,tanquam Deo exhortante per nos,
2.Cor.5. obſecramus reconciliamini propter eum,qui eſt pax noſtra, qui facit vtraque vnũ,
Epheſ.2. etenim velut religioſa & egregiæ indolis proles,gemitus matris tuæ non obliuiſce-
Eccleſ.7. ris: nec contemnendam,quia ſenuit,ſed potius reuerendam arbitraris,atque plenis
charitate viſceribus,ad eam redire meditaris,vt vni Deo & patri omnium tanto fias
charior & propinquior,quanto eidem principali matri benignior atque humilior.
Eccleſ.3. Neque enim tuam prudentiam latet,quod in Eccleſiaſtico habetur.Benedictio pa-
tris,firmat domos filiorum: maledictio autem matris, eradicat fundamenta. Et il-
Prouer.1. lud: Ne dimittas legem matris tuæ,liga eam in corde tuo iugiter. Quæ vtique pro-
uerbia magis curant nobis commendare matrem,quæ ad æternam vitam nos gene-
rat & erudit,quàm illam quæ ad mortem parit,& carnaliter diligit & inſtruit. Cui
niſi illa ſucceſſerit, vt regeneret & refoueat, iſta proculdubiò ſecundæ morti filios
ſuos deſtinat.Porrò hæc catholica mater & incorrupta virgo,quamuis omnem ter-
ram & fines orbis occupauerit membris ſuis & repleuerit, tamen vnum caput om-
nibus reuerendum & ſuſcipiendum exerit & prætendit. Quod quicunque exho-
norat,fruſtrà ſe in ipſius membris computat.Illud autem quid ſit,tua Imperialis cla
ritas omnino nouit.Illud nimirum,quod Chriſti vox prætulit,& præminere voluit
vniuerſis,& ſubſequens Eccleſiæ pietas,& generalis ſanctorum patrum conſenſus
iugiter hactenus celebrauit.Cuius venerabilem faciem tu quoque honorificare di-
ſponis,non ingratus illi,quæ tuum verticem diademate terreni principatus decen-
ter inſigniuit,& tremendum & amandum populis effecit,& vt in ſempiternum re-
gnes,chriſmate adoptionis inũxit,Nempe ipſa antiqua & iam emerita Roma illum
primum nobiliſsimum & religioſiſsimum Conſtantinum,cuius genealogia gloria-
ris,& potentia magnificaris,cuiusq; de nomine dictam vrbem famoſam regis, tem-
poraliter edidit,nutriuit,prouexit,& ſuper omnes mortales conſtituit, nec à bene-
ficijs ceſſauit,donec eundem æterni regni gloria cumulauit.Vnde multimoda gra-
tiarum actione tuam excellentiam glorioſiſsime fili magnificando,tanto maiori ſu-
per tua deuotione & recognitione replemur gaudio, quanto copioſior animarum
numerus ex tuo regimine pẽdet,tuoq; innititur exemplo.Et ideo nõ ceſſamus orare
Prouer.8. cõmunem Dominũ,per quẽ reges regnãt,& principes iuſta decernũt,vt in ſuo bene-
placito te conſeruet longæuum,& compleat in bonis deſiderium tuum. Porrò ego
qualiſcunq; Apoſtolicæ vicarius ſedis,pro modulo humilitatis meæ & poſsibilitatis
ſupplere laborans vicem mihi cõmiſſæ diſpenſationis,ſecundũ Dei loquũm Paulũ,

Væ mihi

Væ mihi eſt, ſi non euangelizauero: neceſsitas enim mihi incumbit maxima, poſituro rationem æterno & diſtricto iudicij, propter vnius regimen eccleſiæ, ex omnium eccleſiarum merito. Illa ergo ſollicitudine, qua omnibus eccleſijs debeo inuigilare, videns indiſciplinatam & alienam gentem incredibili & inaudita rabie, & pluſquam pagana impietate aduerſus eccleſias Dei inſurgere paſsim, Chriſtianos trucidare, & nonnullos nouis horribilibusque tormentis vſque ad defectionem animæ affligere, nec infanti, aut ſeni, ſeu fœmineæ fragilitati aliquo humanitatis reſpectu parcere, nec inter ſanctam & prophanam aliquam diſtantiam habere, ſanctorum baſilicas ſpoliare, incendere, & ad ſolum vſque diruere, ſæpiſsimè peruerſitatem eius redargui, commonui, obſecraui, prædicaui, opportunè importunéque inſtiti, terrorem diuinæ & humanæ vindictæ denuntiaui. Sed quia Sapiens ait: Nemo poteſt corrigere, quem Deus deſpexerit, & ſtultus non corrigitur verbis: adeò obdurata & obſtinata eius malitia permanſit, vt de die in diem adderet peiora peſsimis. Vnde non tantùm exteriora bona pro liberatione ouium Chriſti cupiens impendere, ſed ſuper impendi ipſe peroptans, viſum eſt mihi ad teſtimonium nequitiæ eorum, vel ſi ſic expediret, ad repreſsionem contumaciæ, humanam defenſionem vndecunque attrahendam fore. audiens ab Apoſtolo principes non ſine cauſa gladium portare: ſed miniſtros Dei eſſe, vindices in iram omni operanti malum: & quia principes non ſunt timori boni operis, ſed mali. & reges atque duces miſſos à Deo ad vindictam malefactorum. Suffultus ergo comitatu, qualem temporis breuitas & imminens neceſsitas permiſit, glorioſi ducis & magiſtri Argyroi fideliſsimi tui colloquium & conſilium expetendum cenſui, non vt cuiuſquam Nortmannorum, ſeu aliquorum hominum interitum optarem, aut mortem tractarem. ſed vt ſaltem humano terrore reſipiſcerēt, qui diuina iudicia minimè formidant. Intereà nobis eorum pertinaciam ſalutari admonitione frangere tentantibus, & illis ex aduerſo omnem ſubiectionem fictè pollicentibus, repentino impetu comitatum noſtrum aggrediuntur: ſed adhuc de victoria ſua potius triſtantur, quàm lætētur. Sicut enim tua pietas ſcribere curauit ad noſtram conſolationem, pro iſta ſua præſumptione maiorem in proximo expectant ſibi ſuperuenturam indignationem, poſt illam, quam experti ſunt, ſuæ cateruæ diminutionem. Nos quoque diuinum adiutorium nobis affore, & humanum non defore credentes, ab hac noſtra intentione liberandæ Chriſtianitatis non deficiemus nec dabimus requiem temporibus noſtris, niſi cum requie ſanctæ Eccleſiæ periclitantis. Ad quam acquirendam & obtinendam, habemus maximum ex diuina pietate ſolatium & præſidium, chariſsimum atque clariſsimum filium noſtrum Imperatorem Henricū, cuius de die in diem expectamus promiſſum & proximum aduentum, vtpote cum procinctu & expeditione Imperiali properantis ad noſtrum ſubſidium. Ad quod etiam ſuperna gratia tuam ſerenitatem animauit, vt hinc inde vobis duobus, velut totidem brachijs, inimicam gentem ab eccleſia Chriſti propellentibus & procul effugantibus, afflictæ nunc Chriſtianitatis releuetur decus, & Reipubl. reformetur ſtatus. Et quia abundante iniquitate, & refrigeſcente charitate, ſancta Romana eccleſia & Apoſtolica ſedes nimiū diu obſeſſa fuit mercenarijs & non paſtoribus, à quibus ſua, non quæ ſunt Ieſu Chriſti quærentib: deuaſtata iacebat miſerabiliter hactenus diuinum conſilium voluit meam humilitatem ſuſcipere tantæ cathedrę pondus. Quo licet plurimùm mei imbecilles prægrauentur & deprimantur humeri, non paruum mihi ſubeſt ſanctæ ſpei, quandoquidē ex vtroq; latere tales aſtāt filij, religione & potentia præclariſsimi. Quapropter deuotiſsime fili, & sereniſsime Imperator, collaborare nobis dignare ad reuelationem tuæ matris ſanctę Eccleſiæ, & priuilegia dignitatis atq; reuerētiæ eius, nec non patrimonia recuperanda in tuæ ditionis partibus, ſicut manifeſtè cognoſcere poteris ex venerabilium prædeceſſorū noſtrorū ſeu tuorum ſcriptis & geſtis. Tu ergo magnus ſucceſſor Magni Conſtantini ſanguine, nomine & imperio factus, vt fias etiam imitator deuotionis eius erga Apoſtolicā ſedē exhortamur, & quę ille mirabilis vir poſt

1. Cor. 9. *Eccleſ. 7.* *Rom. 13.* *1. Petr. 2.*

Chriſtum eidem ſedi contulit & confirmauit & defendit, tu iuxta tui nominis etymologiá, conſtanter adiuua recuperare, retinere & defendere. Ita enim apud Deum ſingulariter pugnans, cognominaberis, quod iam dudum inter homines cognominaris. Hoc ſane glorioſiſsimus filius noſter Henricus perficere molitur in ſuis partibus. Quæ omnia nobis & vobis prouenient felicius & multiplicius, vbi quantotius Dei gratia præueniente & beatiſsimus apoſtolorum principibus interuenientibus, & me qualicunq; vicario eorum mediante & obtinente, firmiſsimum pacis & amicitiæ inter vos ambos componetur fœdus. Præterea confrater noſter archiepiſcopus Michael exhortatorias ad concordiam & vnitatem direxit nobis literas, quę ad tam optabile & necaſſarium bonum præmonentem tanto neceſſe eſt nos deuotius & alacrius ſuſcipere, quanto perſpicacius conſideramus non poſſe computari inter diſcipulos Chriſti aliquem, qui fraternæ paci dedignatur acquieſcere, Domino, ſuis dicente: In hoc cognoſcent omnes, quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis adinuicem: & magno Paulo ſic proteſtante: Pacem ſequimini cum omnib. & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. Sed nouerit tua claritas ſuper præſumptionibus eius iamdudum peruenisſe ad aures noſtras, qualiter etiam aperta perſecutione in Latinam Eccleſiam exardeſcés, anathematizare non timuit omnes, qui ſacramenta attrectant ex azymis: & quòd Alexandrinum & Antiochenum patriarchas antiqua dignitate ſua priuare contendens, contra fas & ius ſibi ſubdere noua ambitione appetit, & pleraque quæ vſurpare dicitur, ſicut à noſtris nuntijs diligenter cognoſcere poteris. In quibus ſi, quod abſit, pertinax fuerit, pacem noſtram nullatenus retinere poterit: quia proculdubio ad nos reuertetur, ſicut Dominus dicit, ſi illle noluerit eſſe filius pacis. Vnde & Apoſtolus: Si fieri, inquit, poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Siquidem in vano patremfamiliàs honorat, qui vxorem eius exhonorat. Et fruſtrà matris familiàs caput & faciē magnificat, qui vel minimos filiorũ eius impugnans, velut digitos pedum eius conculcat. Contra quem ſapientia Dei in Eccleſiaſtico ſic intonat: Quàm malæ famæ eſt, qui fugit patrem: & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem. Confidimus tamen, quòd perueniente gratia Dei, inuenietur innoxius ab his, aut correctus, aut citò reſipiſcet admonitus: & efficietur non qualis dicitur, ſed qualis à nobis piè deſideratur & ſperatur. Hinc iam tuæ gloriæ præſentes filios noſtros ſanctæq; Romanæ & Apoſtolicæ ſedis nuntios per omnia commendamus, quatenus vt decet liberaliter ſuſcipiantur, reuerenter habeantur, benignè & honeſtè tractentur, rationabiliter patienterque audiantur, atque quantotius nobis laudabiliter remittantur, ne tantum laborem illos fruſtrà arripuiſſe pigeat, & nos mandaſſe pudeat. Porro ex Amalfitano epiſcopo nulla tibi ſuboriatur ſuſpicio, quia Romanus eſt omnino, & ab Amalfitanis diſcedens, familiariter nobiſcum viuit iam penè anno integro. Benedictus Deus & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis, dignetur tuam excellentiam benedicere omni benedictione ſpirituali, repleatque omni gaudio & pace, vt in præſenti ſeculo per longa tempora feliciter domineris, & in futuro ſine fine cum rege regum, & Domino dominantium regno cælorum beate perfruaris, honorabilis & deſiderabilis nobis in Chriſto fili & glorioſe Auguſte, Amen.

Alludit ad cognomen Monomachus.

Ioan. 13.

Hebr. 12.

Luca 10.

Roma. 12.

Ecclef. 3.

2. Cor. 1.

BIBLIOTECA ...

FINIS.

COLONIAE AGRIPPINAE
APVD IOANNEM BIRCK-
MANNVM.

ANNO SALVTIS
M. D. LXVIII.

4-3-5